

T.C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YENİ TÜRK DİLİ BİLİM DALI

KİTÂB-I AHVÂL-İ KİYÂMET VE FAZÎLET-İ A'MÂL
ÜZERİNDE DİL BİLGİSİ ÇALIŞMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Tuğba ŞİRİN

Tez Danışmanı

Dr. Öğretim Üyesi Nimet Kara KÜTÜKÇÜ

Karabük

MAYIS/2018

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	1
TEZ KURULU ONAY SAYFASI.....	6
DOĞRULUK BEYANI.....	7
ÖN SÖZ.....	8
ÖZ.....	11
ABSTRACT.....	12
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ.....	13
ARCHIVE RECORD INFORMATION.....	14
KISALTMALAR.....	15
YAZI ÇEVİRİMİ İŞARETLERİ.....	16
ARAŞTIRMANIN KONUSU.....	17
ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	17
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	17
KAPSAM VE SINIRLILIKLAR.....	17
GİRİŞ.....	18
BİRİNCİ BÖLÜM.....	29
İNCELEME.....	29
1. YAZIM ÖZELLİKLERİ.....	30
1.1. ÜNLÜLERİN YAZILIŞI.....	30
1.1.1. a Ünlüsünün Yazılışı:.....	30
1.1.2. e Ünlüsünün Yazılışı:.....	32
1.1.3. ı Ünlüsünün Yazılışı:.....	32
1.1.4. i Ünlüsünün Yazılışı:.....	33
1.1.5. o Ünlüsünün Yazılışı:.....	35
1.1.6. ö Ünlüsünün Yazılışı:.....	36
1.1.7. u Ünlüsünün Yazılışı:.....	36
1.1.8. ü Ünlüsünün Yazılışı:.....	37
1.2. ÜNSÜZLERİN YAZILIŞI.....	38
1.2.1. b ve p Ünsüzlerinin Yazılışı.....	38
1.2.2. c ve ç Ünsüzlerinin Yazılışı.....	39

1.2.3. η Ünsüzünün Yazılışı:	41
1.2.4. g Ünsüzünün Yazılışı:	41
1.3. BAZI BİTİŞİK YAZIMLAR	41
1.3.1. ile Edatının Bitişik Yazımı:	42
1.3.2. için Edatının Bitişik Yazımı:	42
1.3.3. de Bağlacının Bitişik Yazımı:	42
1.3.4. Ek-filin Bitişik Yazımı:	42
2. SES BİLGİSİ	43
2.1. ÜNLÜLER	43
2.1.1. Kök Hecede e/é/i	43
2.1.2. Ünlü Uzunlukları	44
2.1.3. Ünlü Uyumları	45
2.1.3.1. Kalınlık İncelik Uyumu	45
2.1.3.2. Düzlük-Yuvarlaklık (Dudak) Uyumu	47
2.1.3.2.1. Sözcük kök ve gövdelerinde düzlük-yuvarlaklık uyumu	47
2.1.3.2.2. Eklerde Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu	47
2.1.3.2.2.1. I Sınıfı Ekler	48
2.1.3.2.2.2. U Sınıfı Ekler	51
2.1.3.2.2.3. I/U Sınıfı Ekler	54
2.1.4. ÜNLÜ DEĞİŞMELERİ	61
2.1.4.1. Daralma	61
2.1.4.2. Yuvarlaklaşma	61
2.1.4.3. Düzleşme	61
2.1.4.4. İncelme	62
2.1.5. ÜNLÜ DÜŞMESİ	62
2.1.6. ÜNLÜ TÜREMESİ	63
2.1.7. ÜNLÜ BİRLEŞMESİ	64
2.2. ÜNSÜZLER	64
2.2.1. Ünsüz Değişmeleri	64
2.2.1.1. Söz Başı Ünsüzlerdeki Değişmeler	64
2.2.1.1.1. b->v-/b->p-	64
2.2.1.1.2. k->g-	65
2.2.1.1.3. t->d-	66

2.2.1.2. Söz İçi ve Söz Sonu Ünsüzlerdeki Değişmeler	66
2.2.1.2.1. -d->y-	66
2.2.2. Sızıcılaşma	67
2.2.2.1. -b->-v-	67
2.2.2.2. -k->-ğ-	67
2.2.3. Ötümlüleşme.....	67
2.2.3.1. Birincil Uzun Ünlüler Sebebiyle Ötümlüleşme.....	67
2.2.3.2. İki Ünlü Arasında Ötümlüleşme.....	68
2.2.4. Ünsüz Düşmesi	68
2.2.4.1. b->Ø	68
2.2.4.2. -ğ/-g> Ø	69
2.2.4.3. -k-> Ø	69
2.2.4.4. -l > Ø	69
2.2.4.5. -r-> Ø	69
2.2.4.6. -y-> Ø	69
2.2.5. Ünsüz Türemesi.....	70
2.2.5.1. n Türemesi	70
2.2.5.2. y Türemesi.....	70
2.2.6. Ünsüz Uyumu	70
2.3. HECE DÜŞMESİ.....	72
3. BİÇİM BİLGİSİ	72
3.1. SÖZCÜK YAPIMI	72
3.1.1. İsimden İsim Yapma Ekleri	72
3.1.2. Fiilden İsim Yapma Ekleri.....	75
3.1.3. İsimden Fiil Yapma Ekleri.....	76
3.1.4. Fiilden Fiil Yapma Ekleri.....	76
3.2. SÖZCÜK TÜRLERİ	78
3.2.1. İsimler	78
3.2.1.1. İSİM ÇEKİMİ	78
3.2.1.1.1. Çokluk Eki.....	78
3.2.1.1.2. İyelik Ekleri	78
3.2.1.1.3. Hâl Ekleri.....	79
3.2.2. Sıfatlar.....	81

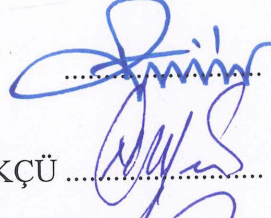
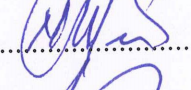
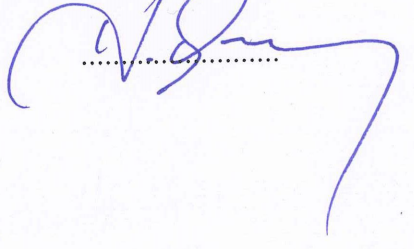
3.2.2.1. Niteleme Sıfatları.....	81
3.2.2.2. Belirtme Sıfatları.....	82
3.2.2.2.1. İşaret Sıfatları.....	82
3.2.2.2.2. Sayı Sıfatları.....	82
3.2.2.2.3. Belirsizlik Sıfatları.....	82
3.2.2.2.4. Soru Sıfatları.....	83
3.2.2.3. Sıfatlarda Derecelendirme.....	83
3.2.2.3.1. Eşitlik Derecesi.....	83
3.2.2.3.2. Sıfatlarda Pekiştirme.....	83
3.2.3. Zamirler.....	84
3.2.3.1. Kişi Zamirleri.....	84
3.2.3.2. İşaret Zamirleri.....	85
3.2.3.3. Dönüşlülük Zamiri.....	86
3.2.3.4. Soru Zamirleri.....	86
3.2.3.5. Belirsizlik Zamirleri.....	87
3.2.4. Zarflar.....	88
3.2.4.1. Zaman Zarfları.....	88
3.2.4.2. Yer-Yön Zarfları.....	89
3.2.4.3. Durum (Hāl) Zarfları.....	90
3.2.4.4. Azlık-Çokluk (Miktar) Zarfları.....	91
3.2.4.5. Soru Zarfları.....	91
3.2.5. Edatlar.....	91
3.2.6. Bağlaçlar.....	92
3.2.7. Eylemler.....	92
3.2.7.1. Eylem Çekimi.....	92
3.2.7.1.1. Kişi Ekleri.....	92
3.2.7.1.2. Basit Çekimler.....	94
3.2.7.1.2.1. Bildirme Kipleri.....	94
3.2.7.1.2.2. Tasarlama Kipleri.....	96
3.2.7.1.3. Birleşik Çekimler.....	98
3.2.7.1.3.1. Hikāye.....	98
3.2.7.1.3.2. Şart.....	98

3.2.7.2. Birleşik Fiiller	98
3.2.8. Fiilimsiler	102
3.2.8.1. İsim-Fiiller	102
3.2.8.2. Sıfat-Fiiller	103
3.2.8.3. Zarf-Fiiller	104
3.2.9. Ek-Eylem	105
3.2.10. Konuşma Dili.....	106
3.2.10. Eskicil Ögeler	106
SONUÇ	112
İKİNCİ BÖLÜM	118
METİN	118
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	173
DİZİN	173
KAYNAKÇA	332
TIPKI BASIM	335
ÖZGEÇMİŞ.....	421

TEZ KURULU ONAY SAYFASI

Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Tuğba ŞİRİN'e ait “**Kitâb-ı Ahvâl-i Kıyâmet ve Fazîlet-i A'mâl Üzerinde Dil Bilgisi Çalışması**” adlı bu tez çalışması Tez Kurulumuz tarafından Yeni Türk Dili Yüksek Lisans programı tezi olarak oybirliği / oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

	Akademik Unvanı, Adı ve Soyadı	İmzası
Tez Kurulu Başkanı	: Doç.Dr. Türkan GÖZÜTOK	
Danışman Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Nimet Kara KÜTÜKÇÜ	
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Hasan ÖZER	

Tez Sınavı Tarihi : 07.05.2018

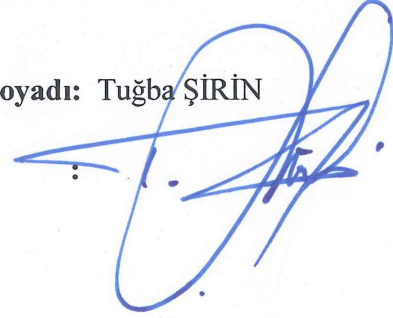
DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı herhangi bir yola tevessül etmeden yazdığımı, araştırmamı yaparken hangi tür alıntıların intihal kusuru sayılacağını bildiğimi, intihal kusuru sayılabilecek herhangi bir bölüme araştırmamda yer vermediğimi, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserlere metin içerisinde uygun şekilde atıf yaptığımı beyan ederim.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak ahlaki ve hukuki tüm sonuçlara katlanmayı kabul ederim.

Adı Soyadı: Tuğba ŞİRİN

İmza :

ÖN SÖZ

Devletler kurarak tarih sahnesinde her zaman var olmuş Türk milletinin köklü Türk dili, yazma eserler bakımından oldukça zengin bir arşive sahiptir. Türklerin İslamiyeti kabulünden sonra dini konularda Türk dili tarihine ışık tutacak birçok eser verilmiştir. Bunlardan biri de İslam kültür ve medeniyetini şekillendiren Türk milletinin manevi yaşamına yön veren “Kırk Hadis” tercümeleridir.

Bir dilin özelliklerinin tüm yönleriyle bilinmesi o dile ait eserlerin incelenip günümüze kazandırılmasına bağlıdır. Bu nedenle metin, Manisa İl Halk Kütüphanesinden 45 Hk 1584 arşiv numarası ile kayıtlı bir eser seçilmiştir. Müellifi ve müstensihi belli olmayan eserin istinsah tarihi H. 1113 (M. 1701)’tür. 18. yüzyılın başlarında yazılan eser her ne kadar Eski Anadolu Türkçesi döneminden sonra kaleme alınmış olsa da rağmen o dönemin pek çok ses ve şekil özelliğini taşıması bakımından son derece önemlidir. Harekeli nesih olarak yazılmış metnin bazı kısımları rutubet lekelerinden dolayı okunamamaktır. 80 varaktan oluşan metnin son kısmı eksiktir. 81b-86a arasında akaidle ilgili bir makale ve son varığında bir tövbe duası yer almaktadır.

Başka nüshasına rastlamadığımız için tek nüsha üzerinde yaptığımız bu çalışma *Ön Söz*, *Giriş* ve *Sonuç* dışında *İnceleme*, *Metin*, *Dizin/Sözlük* olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Ayrıca, çalışmanın sonuna metnin tıpkıbasımı da eklenmiştir.

Giriş bölümünde eserin konusu ve çalışma hazırlanırken tutulan yol hakkında bilgiler verilmiştir.

İnceleme bölümünde Yazım Özellikleri ve Dil Bilgisi olmak üzere iki bölüm bulunmaktadır. İlk bölümde ünlü ve ünsüzlerin söz başı, söz içi ve söz sonundaki yazılış şekilleri, bazı bitişik yazımlar verilirken; ikinci bölümde ses ve biçim bilgisi incelenmiştir.

Metin bölümünde Arap harfli metnin varak ve satır numaraları verilmiş ve çeviri yazı işaretleri kullanılarak eserin yazı çevirimi yapılmıştır. Metin içerisinde yer yer ayet ve Arapça ifadeler de bulunmaktadır. Bunlar aslına uygun olarak eski harflerle

verilmiş ve ayrıca ayetlerin ait oldukları sureler ve ayet numaraları tespit edilerek aynı sayfanın altına dipnot halinde yazılmıştır.

Dizin/Sözlük bölümünde metinde geçen bütün sözcükler ve bu sözcüklerin aldıkları çekim ekleri varak ve satır numaralarıyla metinde kaç defa geçtikleri de belirtilerek alfabetik olarak sıralanmış ve sözcüklerin anlamları verilerek eserin dizin ve sözlüğü oluşturulmuştur. Madde başları, metinde geçtiği anlamlarıyla çeşitli sözcüklerden yararlanılarak verilmiştir.

Dördüncü bölüm olan Tıpkıbasımda ise eldeki yazmanın orijinal biçimi verilmiştir.

İmla konusunda Türkçe kelimelerin imlâsı üzerinde durulmaya çalışılsa da eserde Arapça ve Farsça kelimelerin yoğunluğundan dolayı Arapça ve Farsça kelimelerden de örnekler verilmiştir.

Eserin tek nüsha olması dolasıyla rastlanan bir kısım imlâ hataları eserin diğer kısımlarına bakılmak suretiyle düzeltilmeye çalışılmıştır. Yazımının yanlış olduğuna kesin kanaat getirilen kelimeler çeviri yazıya dizin/sözlük kısmına metnimize ve indeksimize doğru şekilleri ile yer verilmiştir. Hiçbir görevi olmayan hareke fazlası olan kelimeleri doğru şekilleri ile aldık.

Türk dilinin özelliklerinin tespit edilmesi, sahip olduğu söz varlığının belirlenmesi yazma eserlerinin gün yüzüne çıkarılıp doğru okuması, doğru anlamlandırılması ve yeni kuşaklara doğru bir şekilde aktarılabilmesi ile mümkündür. Bu çalışma, bu yönde atılmış küçük bir adımdır. Türk diline hizmet etmek amacıyla elde ettiğimiz veriler bilgimiz ve araştırmamız derecesinde değerlendirmeye gayret ettik. Gösterilen bütün dikkate rağmen gözden kaçan hataların hoşgörü ile karşılanacağını umut ediyoruz.

Türk diline küçük bir katkı sağlamasını ümit ettiğim bu çalışmanın nihayete ermesinde emeği geçen herkese özellikle de değerli bilgilerini ve tecrübelerini benimle paylaşan, sabırla bana yol gösteren, desteğini benden esirgemeyen değerli danışman hocam Dr. Öğretim Üyesi Nimet Kara KÜTÜKÇÜ'ye teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Lisans eğitiminin ilk gününden bugüne kadar bilgisiyle, tecrübesiyle, samimiyetiyle bana yol gösteren Yüksek Lisans yapma fikrini o yıllarda bana aşıl原因

Prof. Dr. Erdoğan Boz'a ve tez aşamasında kendisini tanıma fırsatı bulduğum değerli fikirlerine başvurduğum Kıymetli hocam Prof. Dr. Necati DEMİR'e beni destekleyip yüreklendirdikleri için çok teşekkür ederim.

Kilometrelerce uzakta olsa da tez yazarken yanı başımda olduğunu hissettiren, beni motive eden can dostum Rahime EROĞLU'na, bu zor ve yoğun süreçte tez serüvenime şahit olan İnebolu dostlarıma, arkadaşlarıma ve sevgili öğrencilerime teşekkür ederim.

Hayatım boyunca her an yanımda olan, beni destekleyen, bu tezi başarıyla sonlandıracağım konusunda bana inanan omuz omuza yürüdüğüm biricik kardeşim Betül ŞİRİN'e yanımda olduğu için sonsuz teşekkürler.

Son olarak tüm zorluklara rağmen beni okutup bugünlere getiren hiçbir zaman beni yalnız bırakmayan, benden maddi ve manevi desteğini esirgemeyen değerli babam İlhami ŞİRİN'e; ileri görüşlülüğü ve engin kültürüyle hayatımda daima yol göstericim, ışığım, ilk öğretmenim ve başarılarımın kaynağı olan sevgili annem Rahime ŞİRİN'e ne kadar teşekkür etsem azdır.

Yaptığımız bu çalışmanın bu alanda çalışan akademisyen ve bu işe gönül veren araştırmacılara faydalı olmasını dilerim.

ÖZ

ŞİRİN, Tuğba, Kitâb-ı Ahvâl-i Kıyâmet ve Fazîlet-i A'mâl üzerinde Dil Bilgisi Çalışması, Yüksek Lisans Tezi/KARABÜK, Mayıs 2018.

Bu çalışmada Manisa İl Halk Kütüphanesinde 45 Hk 1584 demirbaş arşiv numarası ile Kitâb-ı Ahvâl-i Kıyâmet ve Fazîlet-i A'mâl adlı eser seçilmiştir. Müellifi ve müstensihî belli olmayan eserin istinsah tarihi H. 1113 (M. 1701)'tür. Eser Oğuz Türkçesinin tarihi gelişiminin belirlenmesi noktasında yapılan çalışmalara kaynak olması anlayışıyla ses ve şekil bilgisi yönünden değerlendirilmiştir.

Çalışma *Ön Söz*, *Giriş* ve *Sonuç* bölümünün yanı sıra *İnceleme*, *Metin*, *Dizin* olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

İnceleme bölümünde eserin istinsah edildiği dönemin dil özellikleri, ses ve şekil bilgisi bakımından değerlendirilerek belirlenmiş; *Metin* bölümünde Arap harfleriyle ve harekeli nesihle yazılmış eserin yazı çevrimi yapılmış; *Dizin* bölümünde ise metinde geçen sözcükler alfabetik olarak sıralanıp anlamları verilmiş, bu sayede eser bilim ve edebiyat dünyasına kazandırılmıştır.

Çalışmanın sonunda yararlanılan kaynaklardan oluşan bir bibliyografya vardır. Eserin sonuna araştırmacıların metni daha kolay takip etmelerini sağlamak amacıyla değerlendirilen nüshanın tıpkıbasımı eklenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Kitâb-ı Ahvâl-i Kıyâmet ve Fazîlet-i A'mâl, Kırk Hadis, Kırk Hadis Tercümesi, Oğuz Türkçesi, Eski Anadolu Türkçesi.

ABSTRACT

ŞİRİN, Tuğba, a grammar study on Kitâb-ı Ahvâl-i Kıyâmet ve Fazîlet-i A'mâl, Master Dissertation / Karabük, May, 2018.

In this study, Kitâb-ı Ahvâl-i Kıyâmet ve Fazîlet-i A'mâl which is registered to Manisa Public Library with the inventory number 45 Hk 1584 was chosen. The author and the copyist of the work are anonymous, and the copied date of the work is H. 1113 (M. 1701). The work is evaluated in terms of phonology and morphology with the aim of being a resource to the studies of Ghuzz Turkish's historical development.

The work consists of three parts; *Analysis*, *Text* and *Index* besides *Preface*, *Introduction* and *Conclusion*.

In the *Analysis* part, language properties of the period which the work was copied, were determined in point of phonology and morphology; in the *Text* part, the written translation of the work which was written with Arabic letters and animated naskh was done; in the *Index* part, the words used in the text were ordered alphabetically and their meanings were given. By this way, the work is redounded into science and literature world.

There is a bibliography which consists of resources which were used for this work. A facsimile of the copy which was evaluated is added to the end of the work in order to help researchers follow the text more easily.

Key Words: Kitâb-ı Ahvâl-i Kıyâmet ve Fazîlet-i A'mâl, Forty Hadiths, Forty Hadith Translation, Ghuzz Turkish, Old Anatolian Turkish.

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	Kitâb-ı Ahvâl-i Kıyâmet ve Fazîlet-i A`mâl Üzerinde Dil Bilgisi Çalışması
Tezin Yazarı	Tuğba ŞİRİN
Tezin Danışmanı	Öğr. Üy. Nimet KARA KÜTÜKÇÜ
Tezin Derecesi	Yüksek Lisans
Tezin Tarihi	07 Mayıs 2018
Tezin Alanı	Yeni Türk Dili
Tezin Yeri	KBÜSBE-KARABÜK
Tezin Sayfa Sayısı	421
Anahtar Kelimeler	Kitâb-ı Ahvâl-i Kıyâmet ve Fazîlet-i A`mâl, Kırk Hadis, Kırk Hadis Tercümesi, Oğuz Türkçesi, Eski Anadolu Türkçesi

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of the Thesis	A Grammar Study on Kitâb-ı Ahvâl-i Kıyâmet ve Fazîlet-i A'mâl
Author of the Thesis	Tuğba ŞİRİN
Advisor of the Thesis	Academic Member Nimet KARA KÜTÜKÇÜ
Status of the Thesis	Master
Date of the Thesis	07 May 2018
Field of the Thesis	New Turkish Language
Place of the Thesis	Karabük University Institute of Social Sciences-Karabük
Total Page Number	421
Keywords	Kitâb-ı Ahvâl-i Kıyâmet ve Fazîlet-i A'mâl, Forty Hadith, Forty Hadith Translation, Ghuzz Turkish, Old Anatolian Turkish

KISALTMALAR

Ar.	: Arapça
age.	: Adı geçen eser
Ar.+Far.	: Arapça+Farsça
Ar.+T.	: Arapça+Türkçe
bk.	: Bakınız
c.	: Cilt
Far.	: Farsça
Far.+Ar.	: Farsça+Arapça
Far.+T.	: Farsça+Türkçe
krş.	: Karşılaştırınız
Rum.	: Rumca
s.	: Sayfa
T.	: Türkçe
Yun.	: Yunanca

YAZI ÇEVİRİMİ İŞARETLERİ

ء ʾ

ا a / ā / e

ب b / p

ت t

ث ṯ

ج c / ç

ح ḥ

خ ḫ

د d

ذ z

ر r

ز z

س s

ش ṣ

ص ṣ

ض ḍ / ḏ

ط ṭ

ظ ṣ

ع ʿ

غ ğ

ف f

ق k

ك k / g / ŋ

ل l

م m

ن n

ه h / a / e

و v / o / ö / u / ü / ū

ي y / ı / i / ī

ARAŞTIRMANIN KONUSU

Kitâb-ı Ahvâl-i Kıyâmet ve Fazilet-i A'mâl, Kırk Hadis türünde tercüme ve mensur bir eserdir. Dinî-ahlakî bir öğüt kitabı niteliğindeki eserde Hz. Muhammet'ten (s.a.v.), Kısas-ı Enbiyâlardan, namazdan, Cuma namazından, oruçtan, sadaka vermekten, Recep, Şaban ve Ramazan ayının faziletlerinden, Kelime-i Tevhîd, tekbir vs. demenin faydalarından, cemaatle yapılan ibadetlerin öneminden, iyi-kötü amellerden ve hikayelerden bahsedilmiştir.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu çalışmanın yapılmasındaki amaç yazılı metinlerin günümüz alfabesine aktarılması, üzerinde dil bilgisi ve sözlük çalışması yaparak dönemin ses ve şekil özelliklerinin ve söz varlığının ortaya konulmasıdır. Eserin metninin ortaya konması ve söz varlığının belirlenmesiyle Türk dilinin tarihsel sözlüğüne katkı sağlamak amaçlanmıştır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmada “Kitâb-ı Ahvâl-i Kıyâmet ve Fazilet-i A'mâl” adlı eser önce çeviri yazı ile okunmuş daha sonra eserin dizin ve sözlüğü hazırlanmış sonra da betimlemeli tahlili yöntemle yer yer de karşılaştırmalı olarak dil bilgisi incelemesi yapılmıştır.

KAPSAM VE SINIRLILIKLAR

Araştırmada eser, Manisa İl Halk Kütüphanesi'nin 45 Hk 1584 nolu arşivinden temin edilmiştir. Araştırma; metnin çeviri yazıya aktarımı, imlâ ve fonetik özellikleri, sözlüğünü ve tıpkıbasımını kapsamaktadır.

GİRİŞ

Kitâb-ı Ahvâl-i Kıyâmet ve Fazîlet-i A'mâl, İslam kültür ve medeniyetini şekillendiren Türk milletinin manevi yaşamına yön veren “Kırk Hadis” türünde bir eserdir.

“Etimolojik olarak Arapça tahdîs mastarından isim olan hadîs kelimesi, “haber verme, anlatılan, haber verilen husus, haber, söz” anlamlarına gelir. “İnsana uyanikken ya da uyurken, işitme ya da vahiy vasıtasıyla ulaşan her söze de hadis denilmiştir.” (Türker 2012: 374)

Aynı zamanda hadis kelimesi, “eski” anlamındaki kadîmin zıddı olup yeni anlamına da gelmektedir. Bu bağlamda hadis kelimesi İslamiyetle birlikte farklı bir anlam kazanmış, yenilik manası sezerek kadim kelimesinin mukabili olduğunu söyleyen bazı âlimler, kadim sözüyle Kuran-ı Kerim’i, hadis sözüyle de Resul-i Ekrem’e izafe edilen şeyleri kastetmişlerdir (Kandemir 1997: 4)

Hadis kelimesi, “Hz. Muhammed’in sözleri” anlamında ilk olarak bizzat Hz. Peygamber’in kendisi tarafından kullanılmıştır. Ebu Hüreyre’nin, kıyamet günü kendisinin şefaatine ilk önce kimin nail olacağını sorması üzerine Hz. Peygamber, “Ey Ebu Hüreyre! Hadise olan merakını bildiğim için bu hadis hakkında ilk soruyu senin soracağını tahmin ediyordum.” buyurmuşlardır.¹ Hanım sahabiler Hz. Peygamber’den kendileri ile sohbet etmek üzere zaman ayırmasını isterken “Senin sözünden (bihadîsike) sadece erkekler faydalaniyor.”² diyerek hadis kelimesini kullanmışlardır. Hz. Peygamber bu kullanımı tasvip etmiş sahabe döneminde ve sonraki devirlerde bu kelime kullanıla gelmiştir. Hadisin tarifiyle ilgili bu görüşler farklılık arz etse de, şurası muhakkaktır ki hadis denildiği zaman daima Hz. Peygamber’den nakledilen bir söz yahut bir fiil yahut da bir takrir akla gelmektedir (Koçyiğit 1998: 10). Bu bağlamda Hz. Muhammed’in sözlerine “el-ehâdîsü“l-kavliyye”, fiillerine “el-ehâdîsü“l-filiyye” ve tasvip ettiği şeylere de “el-ehâdîsü“t-takrîriyye” denmiştir (Kandemir 1997: 27).

Hadis, İslam dininde Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (s.a.v.)’in değişik olaylar ve problemler karşısında inananları aydınlatmak, Kur’an’ın bazı ayetlerini daha açık bir dille ifade etmek için söylediği sözler bütünüdür.

“Hadisler, ihtilâfa düştükleri konularda insanları aydınlatan, böylece onlar için hidayet ve rahmet kaynağı olan Kur’ân-ı Kerim’in kendisine indirildiği (en-Nahl 16/44, 64) bir

¹ Buhârî, “İlim”, 33; “Rikâk”, 51

² Buhârî, “İ’tisâm”, 9

peygamberin sözü olarak üstün bir değer ifade ettiği gibi Kur'an'ı herkesten iyi anlayan ve âyetlerdeki ilâhî maksadın ne olduğunu en iyi bilen Allâh resûlünün görüşü olarak da büyük önem taşır. (...) Namazların hangi vakitlerde, kaçar rek'at ve nasıl kılınacağı, orucun nasıl tutulacağı, zekâtın hangi mallardan, ne kadar verileceği, haccın nasıl yapılacağı gibi hususlar Kur'an'da yer almayıp hadislerle açıklık kazanmış, İslâm hukukunun birçok meselesi hadislerde verilen bilgilerle çözüme kavuşturulmuştur. (...) Hadisler aynı zamanda Kur'an'da yer almayan birçok meseleye açıklık getirmiş, bu konulardaki uygulama şekillerini göstermiştir. (...) Kur'ân-ı Kerîm'de temas edilmekle beraber hakkında fazla bilgi verilmeyen âhiret hayatıyla ilgili hususlar, kabir hayatı, yeniden dirilme, mahşer, hesap, mizan, cennet ve cehennemdeki hayat gibi konular da hadisler sayesinde öğrenilebilmektedir. Ahlâkî faziletler, mânevî ve ruhî gelişimi sağlayacak kurallar, düzenli bir aile hayatı için gerekli olan davranış biçimleri, insanlar arasında içtimâî ve ticarî münasebetleri düzenleyen hükümler, yönetenlerle yönetilenler arasındaki ilişkiler vb. konularda da hadislerde geniş bilgi bulunmaktadır.” (DİA 1997: 28)

Resulullah (s.a.s), Allah'tan aldığı vahyi yalnızca insanlara aktarmakla kalmamış, aynı zamanda onları açıklamış ve kendi hayatında da tatbik ederek müşahhas örnekler hâline getirmiştir. Bu nedenle O'na "yaşayan Kur'ân" da denilmiştir. Din açısından, Kur'ân'dan hemen sonra gelen bir hüküm kaynağı olarak hadislere gereken önemin verilerek Hz. Peygamber'in sünnetine uyulması, başta Allah (c.c.) olmak üzere, O'nun Resulü Hz. Muhammed (s.a.s) tarafından da çok kesin ifadelerle emredilmiştir. Bu konuda Kur'ân'da şu âyetlere yer verilmiştir: "Ey Peygamber de ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız, bana uyunuz ki; Allah da sizi sevsin ve günâhlarınızı bağışlasın. Ey Peygamber de ki: Allah'a ve peygamber'e itâat ediniz. Eğer yüz çevirirseniz, biliniz ki Allah kâfirleri sevmez"³; "Allah'a ve Peygamberlere itâat ediniz, umulur ki rahmet olunursunuz"⁴; "Peygamber size neyi getirmişse onu alın, neyi yasaklamışsa ondan sakının"⁵. Görüldüğü gibi bu âyetlerde, Rasûlullah (s.a.s)'e itâat, Allah'a (c.c.) itâat ile birlikte emredilmiş, hatta Peygamber (s.a.s)'e itâatin Allah'a (c.c.) itâat demek olduğu açıkça belirtilmiştir.

“Hz. Peygamber’in hadisleri ve sünneti, sağlığında olduğu gibi daha sonra da tüm Müslümanlar için en temel bilgi ve hikmet kaynağı olmuştur. Nebvî sünnetin temel kaynağı Kur'an olmakla birlikte hadisler sünnetin sonraki kuşaklara aktarılmasında önemli bir nakil aracı olmuştur. Hadis rivayet etme işi aslında doğal sebeplerle kendiliğinden başlayan ve gelişen bir süreç olmuştur. Başta Hz. Âişe olmak üzere, Ali b. Ebû Tâlib, Abdullah b. Abbâs, Abdullah b. Ömer, Enes b. Mâlik, Ebû Hüreyre ve Abdullah b. Amr gibi Resûlullah'ın vefatı sırasında henüz genç yaşta olan ve uzun süre yaşayan sahâbîler, Hz. Peygamber'in sünnetini öğrenmek isteyen müminler için ilgi odağı olmuşlardır. Neticede bu sahâbîlerin etrafında oluşan talebe halkaları onlardan duydukları hadisleri bir sonraki kuşağa aktarmışlardır. Hz. Peygamber'in, İbn Abbâs aracılığıyla rivayet edilen, “Sizler benden

³ Al-i İmran Sûresi, 3/31-32. ayetler

⁴ Al-i İmran Sûresi, 3/132. ayet

⁵ Haşr Sûresi, 59/7. ayet

(sözlerimi) işitiyorsunuz. Sizden de başkaları işitecek. Onlardan da başkaları işitecektir.”⁶ hadisi, âdeta bu doğal süreci resmetmektedir. Hz. Peygamber daha hayattayken sözlerinin sağlıklı bir biçimde gelecek nesillere aktarılmasını teşvik etmiştir. O (sav), Veda Hutbesi’nde, konuşmasını tamamlarken, “Burada hazır bulunanlar, burada bulunmayanlara tebliğ etsin. Belki burada bulunan kimse, burada olmadığı hâlde bunu daha iyi anlayacak bir kimseye tebliğ etmiş olur.”⁷ demiş, başka bir sözünde de “Allah bizden herhangi bir şeyi işiten ve işittiği gibi de tebliğ edip başkalarına aktaran kişinin yüzünü ak etsin...”⁸ buyurarak hadis rivayetini teşvik etmiştir. Resûlullah’ın bu iltifatına mazhar olmak, büyük bir şeref ve fazilet vesilesi sayılmıştır.⁹ İslâm’ın erken döneminden itibaren ilim adamlarını, Peygamber’in çağrısını ve onun hayatına ilişkin hemen her şeyi korumaya sevk eden bir başka rivayet de şudur: “Bu ilmi (ilâhî öğretileri) sonraki nesillerden güvenilir kimseler devralacak ve onu, cahillerin yorumlarından, bâtil ehlinin kendi çıkarları uğruna istismar etmelerinden ve haddi aşanların saptırmalarından koruyacaklardır.”¹⁰ Ayrıca, “Her işittiğini aktarmak kişiye yalan olarak yeter.”¹¹ hadisi ile ilgili bütün kaynaklarda yer alan ve tevatür derecesine ulaşan, “Her kim kasten benim üzerimden bir yalan uydurursa cehennemdeki yerini hazırlasın.”¹² gibi uyarıcı mahiyetteki rivayetler, nebevî mirası korumaya çalışan muhaddisleri ve hadisleri nakleden râvileri hadis rivayeti konusunda olabildiğince ihtiyatlı davranmaya sevk etmiştir.” (Komisyon 2017: 66-67)

KIRK HADİS

Arapça “erba’ûn hadis”, Farsça “çihil hadis” biçiminde geçen kırk hadislerin örneklerini Hicret’in ikinci yüzyılı sonlarında kaleme alınmaya başlanır. Bu tarihten itibaren yaygınlaşmaya başlayan kırk hadislerin ortaya çıkışında en büyük etkenin Hz. Peygamber’in “Her kim benim hadislerimden 40 tanesini belleyip başkalanna da öğretirse Kıyamet gününde Allah Teala onu bilginler ve fakihler arasında diriltsin.” hadisinin olduğu ifade edilmiştir (Karahana 1991: 5).

Mahiyeti hakkında bilgi bulunmayan ilk kırk hadisi Abdullah b. Mübârek kaleme almıştır (Komisyon 2002: 467)

“Kur’ân-ı Kerîm’den sonra ikinci önemli kaynak olan hâdislerin derlenmesi ve bunun diğerlerine öğretilmesi bir görev sayılarak bu konuda âdeta yarış yapılmıştır. Zirâ dini bilgilerin önemli kaynağı olan hâdisleri öğrenip neşretmek her dönemde önemli bir vazife olarak kabul edilmiş ve bu yönde gayret sarf edilmiştir. Bu sebeple kırk hâdis yazan ulema ve muhaddislerin

⁶ D3659 Ebû Dâvûd, İlim, 10

⁷ B7447 Buhârî, İlim, 9, 67; Tevhîd, 24; Müslim, Kasâme, 29

⁸ T2656 Tirmizî, İlim, 7; İM230 İbn Mâce, Sünnet, 18

⁹ Kâsımî, Kavâidü’t-tahdîs, s. 46

¹⁰ BS21513 Beyhâkî, esSünenü’l-kübrâ, X, 350

¹¹ M7 Müslim, Mukaddime, 5

¹² B107 Buhârî, İlim, 38; M3 Müslim, Mukaddime, 2

eserleri sayılamayacak kadar çoktur. “Keşfü’z-zunûn” ve zeyli adlı eserde yüze yakın bu tür eserden bahsedilmektedir.” (Özdemir 1996: 8-9)

Kırk hadisler dinî edebiyat ürünleri arasında mevlit, siyer, hilye ve maktel gibi türlerden daha ön plandadır. Bunun sebebi de Türk milletinin İslam Peygamberine olan sevgi, saygı ve bağlılığıdır. Kırk hadisler dinî eser olmalarının yanında edebî, ahlâkî ve sosyal eserlerdir.

“Türk edebiyatındaki kırk hadis tercümeleri-hadisler Arapça olduğu için-çoğunlukla Arapçadan tercüme edilmiştir. Bu tür, Türk edebiyatında XIV. asırda Mahmud b. Ali'nin “Nehcü'l-Ferâdis”i ile (H. 759/M. 1358) başlar, XV. asırda Kemal Ümmî'nin “Kırk Armağanı” ve Nevâ'î'nin tercümesiyle devam eder. XVI. asırda Hazînî, Usulî, Fuzulî gibi yetkin şair ve yazarlar 16 tane, XVII. asırda Hâkânî, Nâbî gibi şair ve yazarlar 13 tane tercüme yapmışlardır. XVIII. asırda 13, XIX. asırda 9 ve XX. asırda 7 tane tercüme yapılmıştır.” (Karahan 1954: 587)

ESER HAKKINDA

Üzerinde çalışma yaptığımız eser kırk hadis türünde kaleme alınmış bir eserdir. Eserin adı, Kitâb-ı Ahvâl-i Kıyâmet ve Fazilet-i A'mâl'dir. Eser Manisa İl Halk Kütüphanesinde 45 Hk 1584 demirbaş numarasıyla kayıtlıdır. Eserin boyutları 205x145-150x75 mm, kağıt türü filigranlı, yazı türü ise harekeli nesihtir. Eserin müellifi ve müstensihi belli değildir. Eserin istinsah tarihi H. 1113 (M. 1701)'tür. İstinsah yeri belli olmayan 85 varaktan oluşan eserin -53b (12 satır) hariç- her varağında 13 satır bulunmaktadır. Eser hakkında Kültür Bakanlığı Yazma Eserler Kütüphanesi'nde sitesinde şu notlar bulunmaktadır: “Sırtı ve sertabı dökülmüş, çaharkuşe vişne rengi meşin, üstü ebru kağıt kaplı, miklebli mukavva ciltli, yapraklar rutubet lekeli, cetveller, keşideler ve söz başları kırmızıdır. Eser sondan eksiktir. 81b-86a arasında akaidle ilgili bir makale ve tövbe ile ilgili bir faide vardır.”

1b-80b varaktan oluşan metnin son kısmı eksiktir. Eksik kısımdan sonra gelen 81. varağına şu şekilde not düşülmüştür: “*mes 'ele zeyd talâk-ı selase üzerin olsun dise eger şöyle idersem dise sonra itse talâk vâkı' olurmu el-cevâb olmaz kemâl pâşâ mes 'ele zeyd talâk etdi üzerim olsun şöyle idersem dise sonra itse talâk vaqı' olurmu el-cevâb cem' rucu' talâk vaqı' olur kemâl pâşâ*” (bk. Metin 81a/1-81a/7)

81b-85a arasında akaidle ilgili bir makale bölümü yer almakta olup şu şekilde başlamaktadır: “*bismillahirrahmânirrahîm hüdâ rabbim nebim haqqâ muhammeddür resûlullah hem islâm dînidür dînim kitâbımdur kelâmullah 'amelde bu hanîfe*

mezhebim hem ‘itîkâdında olupdur ehl-i sünnet ve’l-cemâ‘at mezhebî vâllah dağı zürriyyetim âdem muḥammed milletindenem ‘ibâdet itmege kıblem olur her yerde beytullah bulunmaz ol ḥüdâvendîḡ nazîri müşlimânendi ki şûretten münezzehdür müberrâdur te‘âlâllah şerikî yok beridür doğmadan dağı doğurmağdan eḡaddür küfüv yok ihlâş icinde zikir ider allah tebeddülden teğayyürden dağı eşğâl elvândan muḡaḡkaḡ ol müberrâdur budur evşâfu zâtullah ...” (bk. Metin 81b/1-85a/10)

Eserin yazılış tarihini ise metnin 85. varağında bulunan temmet kaydının Türkçeye tercüme edilmesi yoluyla elde edildi. Bu kısımda eserin yazılış tarihî şu şekilde geçer: “*temmet bi-‘avni’llah fî 5 receb sene 1113*” (bk. Metin 85a)

Eserin bu bölümü (81b-85a) dil bilgisi çalışmasına dahil edilmemiş sadece transkripsiyonlu metin ve dizin çalışması yapılmıştır.

85b-86a varağında tövbe kısmı yer almaktadır. Bu kısım çevrilmemiş varak metne aynen yapıştırılmıştır. (bk. Metin 85b/1-86a/13)

Arapça ve Farsçadan tercüme yoluyla dilimize girmiş olan Kırk Hadisler gerek yazıldıkları dönemin dil özelliklerini yansıtmaları gerekse tür olarak Türk edebiyatı içinde önemli bir yer tutmaları bakımından kıymetli eserlerdir. Hz. Muhammet’in ümmetini aydınlatan hadisler, Türk İslam edebiyatının muhteva kaynakları içerisinde Kur’an-ı Kerim ayetlerinden sonra ikinci temel kaynak olarak kabul edilir. Türk milletinin manevi yaşama yön vermesi bakımından edebiyatımızda kırk hadislerin yeri apayrıdır. 40 hadis ezberleyen insanlara verilen müjdeyle ilgili rivayet edilen hadiseye dayanılarak bu türde eserler yazılmış hatta müelliflerin en fazla rağbet gösterdiği türlerden biri haline gelmiş ve Türk milletinin de yüzyıllar boyunca ilgisine mazhar olmuştur.

Üzerinde çalıştığımız Kitâb-ı Ahvâl-i Kıyâmet ve Fazilet-i A‘mâl, Kırk Hadis türünde tercüme ve mensur bir eserdir. Dinî-ahlakî bir öğüt kitabı niteliğindeki eserde önce hadislerin harekeli şekilde Arapçası verilmiştir. Akabinde bu hadisler Türkçeye çevrilmiş ve arkasından o dönemin tanınmış İslâm âlimlerinden bu hadisle ilgili yorumlara ve olaylara yer verilmiştir. Ayrıca halk arasında bilinen hikâyeler ve ayetler de eserde yer almıştır.

Eserde Hz. Muhammet’ten (s.a.v.), Kısas-ı Enbiyâlardan, namazdan, Cuma namazından, oruçtan, sadaka vermekten, Recep, Şaban ve Ramazan ayının faziletlerinden, Kelime-i Tevhîd, tekbir vs. demenin faydalarından, cemaatle yapılan ibadetlerin öneminden, iyi-kötü amellerden ve hikayelerden bahsedilmiştir.

Eserin tertibinde yedi meclis ele alınmıştır. Yazar, bu meclislerde farklı konulara değinmiştir. Üçüncü ve beşinci meclisi isim olarak belirtmemiş olsa da diğer meclislerden farklı bir konuya geçiş söz konusu olduğundan bu meclisler metin içerisinde kendini hissettirmiştir. Meclislerde işlenen konular ve hikayeler varak numaraları ile birlikte şu şekilde verilmiştir:

1. Meclis: “...evvelki meclis-i haq te‘ālāyı zikir itmenüñ fazîletin beyân ider...”(bk. Metin 1b/2-7a/4)

subhānallah	2a/1-2b/6
elhamdülillah	2b/7-3a/3
lā ilāhe illallāh	3a/3-3b/3
lā ilāhe illallāhu vallāhu ekber	4a/5-4a/8
velā havle ve kuvvete illā billahi'l ‘aliyyi'l-‘azim	4a/9-5a/9
mi‘râc	4a/10-5a/9
kelime-i tevhid	5a/10-7a/5
Hz. Muhammet (s.a.v.) ile Hz. Osman(a.s.)’in sohbeti	6a/1-6a/5

2. Meclis: “...ikinci meclis namāz fazîletin beyân ider...” (bk. Metin 7a/5-16b/2)

namazın önemi	8a/13-9a/1
kıssa-i Mûsa (a.s.)	9b/3-10b/4
5 vakit namazın önemi	11a/13-11b/8
hikaye	12b/5-14b/10
cum‘a namazının önemi	15a/7-16b/1

3. Meclis: “...nāfile namāzlar fazîletin beyân ider ve dağı namāzı terk idenler hālin beyân ider...”(bk. Metin 16b/2-22b/5)

gün doğduktan sonra 2 rekat namaz kılmak	16b/5-16b/10
kuşluk vaktinde dört vakit namaz kılmak	16b/11-17a/1
öğle namazının son sünnetini dört kılmak	17a/1-17a/3
akşam namazından sonra altı rekat namaz kılmak	17a/3-17a/8
yatsı namazının son sünnetini dört rekat kılmak	17a/8-17a/10
vitirden sonra iki rekat namaz kılmak	17a/10-17a/12

hikaye	17b/13-20a/6
namâzı terk etmek	21a/13-22a/1

4. Meclis: “...dördüncü meclis receb ayının ve şa‘bân ayının fazîletin bildürür...”(bk. Metin 22b/5)

recep ayı	22b/5-28b/6
recep ayına hürmet edenlerin nasıl müfakatlanacakları	27a/1-27b/8
şaban ayı	28b/6-34b/11

Recep ayının önemi metinde şu şekilde geçer: “...ey mü`minler receb ayının kadri bilüñ tañrı te`âlânun ayına hürmet idüñ nâfile namâzları çok kıluñ zîrâ ki receb ayında bir rik`at namâz kılsañuz on rik`at namâz yerine yazılır...” (bk. Metin 23a/5-23a/8)

Şaban ayının önemi metinde: “...şa‘bân ayı haqqında hazreti resül didi ki şa‘bân şehri ya`nî şa‘bân ayı benim ayımdur her kim şa‘bân ayına hürmet itse başa itmiş gibi olur ya`nî maşşûş olur benim şefâ`atüme yarın kıyâmet gününde evvel anlara şefâ`at iderin...”(bk. Metin 28b/6-28b/11)

5. Meclis: “...ramazân ayın bize virdi berâtı kur`ânı virdi...” (bk. Metin 34b/11-46b/5)

Hikaye	37a/11-37b/13
Kadir gecesi yapılması gereken ibadetler	46a/12-46b/5

6. Meclis: “...altıncı meclis zekât ve şadağa ve kurbân fazîletin beyân ider...” (bk. Metin 46b/5-62a/11)

1. hikaye	47b/5-48b/6
2. hikaye	48b/7-50a/1
3. hikaye	55b/11-59a/10
4. hikaye	59b/3-60a/12
5. hikaye	61a/7-62a/4

İncelenen metinde sadakanın önemi şu şekilde vurgulanırken “...*tağrı te‘ālā itdügi şadağa sebebile ‘ömrin uzun ider ol belāyı def‘ ider...*” (bk. Metin 47b/4); sadakanın nasıl verilmesi gerektiği ise şu şekilde açıklanır: “...*yā ferişteherüm şol kulum ki sağ elile şadağa itse sol eli anı tuymaz...*” (bk. Metin 51a/1-51a/2)

7. **Meclis:** “...*yedinci meclis fiṭra gününden sonra altı gün oruc dutmanuḡ daḡı hac itmek daḡı on gün zı’lḡiccenin evvelinde oruc dutanuḡ daḡı on gün muḡarrem evvelinde oruc dutub ‘āşūrā bayramın eylemek şevābın ve fazīletin beyān ider...*” (bk. Metin 62a/11-80b/13) Bu kısımda muharrem ayında on gün oruc tutmanın faziletinden, hacere’l-esved taşından, hacca gitmekten, besmelenin faydasından bahsedilmiştir.

Zi’lḡiccenin ayında on gün oruç tutmanın faziletleri metinde şu şekilde geçmektedir: “...*on gün zı’lḡiccenin evvelinde oruc dutanuḡ daḡı on gün muḡarrem evvelinde oruc dutub ‘āşūrā bayramın eylemek şevābın ve fazīletin beyān ider rivāyet olundu ḡazreti resūlden eydür bir kullardan bir kul yokdur illā ol kul ki fiṭra gününden sonra altı gün oruc dutsa altı yıl tağrı te‘ālā ḡazretine gece ve gündüz oruc dutmuşca şevāb vire ve daḡı dünyada altı nesneye vire evvel ‘ömrin ve rızkın çok eyleye ikinci oḡul kıızı çok ola üçüncü ḡalk arasında ḡürmetlü ola dünyāda ḡuşşalardan kurtula dördüncü öldügi vaḡtin imānın şeyṭāndan şaklaya beşinci cān acısın geḡez ide münker ve nekīr su’ālī geḡez ola ḡabir ‘azābından kurtara zulmet çekmeye altı nesne daḡı āḡiretde vire...*” (bk. Metin 62a/10-62b/12)

Eksik kısımdan sonra gelen 81b/1-85a/10 arası kısımda Allah’ın zâtî ve sübûti sıfatlarından, dört kitaptan, peygamberlerden bahsedilmiştir. Son varak ise tövbe kısmının bulunduğu bölümdür.

İncelediğimiz eserdeki hadislerin hiçbirinin kaynağı verilmemiştir. Bu durum hadislerin sahih mi uydurma mı olduğu konusunda sıkıntı çıkarmaktadır. Bazı hadis metinleri sıkıntılıdır. Peygamberimizin üslubuna uymayan metinler, hadis olarak eserde yer almaktadır. “...*ḡazreti risālet eytdi her kim bir vaḡit namāz terk itse cemī‘u evliyāları münkir olur iki vaḡit namāz terk itse cemī‘u peygamberleri öldürmüş gibi*”

günāhı vardır üç vakit namāz terk itse on kez ka‘be²-i mu‘azzamı yıkmış gibidür dört vakit namāz terk itse beytullahda yetmiş kez anası ile zinā itmiş gibi olur...” (bk. Metin 21b/5-21b/11) Burada geçen hadisin kaynağına ulaşılammış ve konuyla ilgili eserler de böyle bir ifadeye rastlanılmamıştır.

Bir başka hadiste; “...*resūlullāh buyurmuşdur ki bir kıldan yokdur illā zilhicce ayınuñ on günin oruc dutsa on yıl hac itmiş kadar şevāb vire resūlullāhdan şordılar yā resūlullāh ol kişiler ki yoñsul ola güci yetmez hacca varmağa anlar hac şevābın neyle bulurlar dediler hazreti risālet eyitdi iki nesneyile bulur dedi...”* (bk. Metin 67b/5-67b/11). Bu hadiste Zilhicce ayında on gün oruc tutmanın sevabı on yıl hacca gitmeye denk tutulmuşken yaptığımız araştırmada hadis eserlerinde böyle bir hadis metnine rastlanmamıştır. Peygamber efendimizin hadis-i şeriflerini toplayan meşhur Kutüb-i Sitte eserlerin dördünde Zilhicce ayında on gün oruc tutmanın sevabı şu şekilde geçmektedir: Abdullah İbni Abbas Radiyallahu anh şöyle dedi: “Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem: “Kendisinde salih amel işlenen günlerin Allah’a en sevimsisi bu günler yani (zilhicce’nin ilk) on günüdür.” dedi. Sahabeler: “-Ya Resulullah! Allah yolunda yapılan cihad da mı (o günler kadar sevimli) değildir?” diye sordular. Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem): “-Evet, Allah yolunda yapılan cihad da ancak canı ve malı ile cihada çıkıp da onlardan hiçbir şeyi geri döndürmeyen (yani şehid olan) hariç” diye cevap verdi.¹³

Bu eserin müstensihinin belli olmaması, hadislerin kaynağının gösterilmemesi, bazı hadislerin diğer eserlerde farklı bir şekilde yer alması ve bu eserin müstensihinin medrese eğitimi almamış, farazî bilgilerden yola çıkarılan bu eserin kaleme alındığı söylenebilir.

ÇALIŞMA HAZIRLANIRKEN İZLENEN YOL

İncelenen metin 85 varaktır. Çalışmanın metin bölümü oluşturulurken, varak numaraları her paragrafın baş kısmında “1b, 2a, 2b, 3a...” şeklinde, satır numaraları ise paragrafın içinde iki yatık çizgi arasında “/1/, /2/, /3/...” biçiminde gösterilmiştir. Metnin okunuşunda yazı çevirimi alfabesi esas alınmış, özel isimler de dahil olmak

¹³ Ebu Davud 2428, Buhari 928, Tirmizi 754

üzere tüm sözcükler küçük harfle yazılmış, noktalama işaretlerine yer verilmemiştir. Metindeki her sayfa, varak ve satır numarası ile gösterilmiş, metinde geçen ayet, hadis ve dualar Arap harfli asılları gibi yazılmıştır. Metinde yer alan ayetlerin Kur'an-ı Kerim'de hangi surede geçtiği dipnotta belirtilmiştir. Dipnot ile açıklanmayanlar ise hadisler, küçük dualar ve zikirlerdir. Arapça ve Farsça birleşik sözcük ve ikilemeler de araya kısa çizgi “-” konularak belirtilmiştir. Özel isimlere gelen isim çekim ekleri, ayın ve hemze sesleriyle karışmasını önlemek için kesme işaretiyle gösterilmemiştir.

İncelenen metinde harf farklılığı, eksikliği veya yazım yanlışlığı tespit edilen bölümler ait olduğu varanın altında dipnotlarla (*) işareti ile belirtilmiştir. Metnin birkaç yerinde bulunan silinmiş veya okunamayan bölümler (...) şeklinde ifade edilmiştir.

Metindeki Türkçe sözcükler için Cem Dilçin'in Yeni Tarama Sözlüğü, S. Gerard Clouston'un An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish adlı sözlüğü, Türk Dil Kurumu'nun Türkçe Sözlük'ü, Arapça ve Farsça sözcükler ise Ferit Devellioğlu'nun Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lügatı, İsmail Parlatur'un Osmanlı Türkçesi Sözlüğü'nden yardım alınmıştır.

Yazım Özellikleri ve Dil Bilgisi olmak üzere iki kısımdan oluşan İnceleme bölümünde örnekleriyle beraber ünlü ve ünsüzlerin söz başı, söz içi ve söz sonu yazılışları, bazı bitişik ve ayrı yazılışlar ile bağlaç ve edatların yazılışları hususlarına yer verilmiştir. Yine kendi arasında iki alt başlığa ayrılan Dil Bilgisi kısmının Ses Bilgisi alt başlığında, ünlü ve ünsüzlerin ses özellikleriyle metinde tespit ettiğimiz ses olayları ele alınmış; Biçim Bilgisi kısmında ise yapım ve çekim ekleri, kelime türleri incelenmiştir.

Dizin bölümünde metinde geçen bütün kelimeler, Prof. Dr. Ceval KAYA'nın hazırladığı Cibakaya dizin programı kullanılmasıyla oluşturulmuş ve alfabetik sıraya göre düzenlenmiştir. Madde başından sonra sözcüğün kökeninin hangi dile ait olduğu belirtilmiş (Ar., Far. Gibi); Türkçe sözcükler için bir kısaltma kullanılmamıştır. Sözcük eğer iki dilli bir yapıya sahipse bunların ikisi de belirtilmiştir (Ar.+T., Ar.+Far. gibi). Madde başından sonra sözcüğün aldığı ekler alfabetik olarak dizilmiştir. Birleşik eylemleri oluşturan ad ve eylemlerin hem ad unsuru hem eylem unsuru madde başı yapılmış, eğer birleşik eylem özel bir anlam kazanmışsa birleşik olarak alınmış ve anlamlandırılmıştır. Fonetik bakımından ve imla bakımından farklılık gösteren

sözcükler, ayrı ayrı madde başı yapılmış ve birbirine göndermeler yapılmıştır. Anlamı bulunmayan sözcüklerin yanına soru işareti konulmuştur.

Elde edilen veriler, Sonuç kısmında maddeler şeklinde özetlenmiş ve çalışmadaki ilgili yere bk. kısaltması ile göndermeler yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İNCELEME

1. YAZIM ÖZELLİKLERİ

Çalışmamızın bu bölümde incelenen metindeki ünlü ve ünsüzlerin yazılışı ile bazı bitişik yazımlar hakkında bilgi verilecektir.

1.1. ÜNLÜLERİN YAZILIŞI

İncelenen metin, harekeli bir metindir. Metindeki ünlülerin çoğu harekeli yazılsa da birkaç örnekte harekesiz yazılan ünlülere de rastlamaktayız.

1.1.1. a Ünlüsünün Yazılışı:

Metinde a ünlüsü için üstünlü elif (أ), medli elif (آ), üstün (‘-) işareti, üstünlü ye (ي) ve he (ه) harfi kullanılmıştır.

Söz başında üstünlü elif (أ) ile a:

- *acısın* (أَجْسِينُ) 21a/7, *açlar* (أَجْلَرُ) 59a/13, *ağır* (أَغْرُ) 63a/3, *alcık* (أَجْلُقُ) 57a/10, *altıncı* (الْتَبْجِي) 46b/5, *ağa* (أَكَا) 24a/6, *anadan* (أَنَادَنْ) 41a/2, *ancılayındur* (أَنْجَلَايَنْدُرُ) 47a/5, *andan* (أَنْدَنْ) 46a/2, *arasında* (أَرَسِنْدَه) 74b/1, *arşlanı* (أَرْصَلَانِي) 56a/5, *aşşısı* (أَصْسِي) 28a/2, *ayağına* (أَيَاغْنَه) 68b/11, *ayrıldığına* (أَيْرُلْدُوغْنَه) 24b/7, *azdur* (أَزْدُرُ) 50a/5, *bayluğuma* (بَايْلُغْمُ) 79b/3, *çağırur* (جَاغْرُرُ) 64b/12, *yatırken* (يَاتِرْكَنُ) 61a/13; *abdeste* (أَبْدَسْتَه) 84b/12, *ağşām* (أَخْشَامُ) 10a/9, *gāzilere* (غَازِيلِرَه) 72b/1, *fā‘idelü* (فَائِدَه لُو) 77b/3, *kalbiñüz* (قَلْبِكُنُ) 68b/3

Söz başında medli elif (آ) ile a:

- *adını* (أَدِينِي) 60a/11, *açıla* (أَجْلَه) 26a/6, *aş* (أَشْنُ) 13b/9, *atam* (أَتْمُ) 74b/11, *ayına* (أَيْبَه) 68b/5; *ādami* (أَدْمِي) 2b/8, *āsān* (أَسَانُ) 17a/5, *ārzūladı* (أَرْزُولْدِي) 18b/4

Söz başında üstün (‘-) ile a:

- *‘ațadan* (عَطَادَنْ) 34b/11, *‘kamu* (قَمُو) 80b/8, *‘kararmazdan* (قَرْرَمَزْدَنْ) 68b/4, *yaraşur* (يَر_AŞURُ) 14b/2; *mukadder* (مُقَدَّرُ) 12a/12, *musāfaħa* (مُسَافَحَه) 46a/1, *teğayyürden* (تَغْيِيرْدَنْ) 81b/12

Söz içinde üstünlü elif (أ) ile a:

- *‘ațadan* (عَطَادَنْ) 34b/11, *anadan* (أَنَادَنْ) 41a/2, *arasında* (أَرَسِنْدَه) 74b/1, *ayağına* (أَيَاغْنَه) 68b/11, *varsa* (وَارْسَه) 45b/8, *yaraşur* (يَر_AŞURُ) 14b/2; *cebrā‘īli* (جَبْرَانِيَلِي) 51b/5, *cezāsın* (جَزَاسِنْ) 50a/7, *feryād* (فَرْيَادُ) 17b/1, *‘ibādetüm* (عِبَادَتُمْ) 50a/6, *iħsān*

(اِحْسَانٌ) 50a/7, *ramazān* (رَمَازَانٌ) 46a/12, *risālet* (رِسَالَتٌ) 49a/4, *sevābın* (ثَوَابِنٌ) 3a/3, *şeytān* (شَيْطَانٌ) 35b/7

Söz içinde medli elif (İ) ile a:

- *kurʿānı* (قُرْآن) 34b/11

Söz içinde üstün ile (‘-)a:

- *‘aṭadan* (عَطَادَن) 34b/11, *qaldır* (قَلْدِر) 73a/7, *qararmazdan* (قَرَرْمَزْدَن) 68b/4; *muḳadder* (مُقَدَّر) 12a/12, *musāfaḩa* (مُسَافَحَه) 46a/1, *teḡayyürden* (تَغْيِيرْدَن) 81b/12

Söz içinde med(-) ile a:

- *ilāhī* (الهِى) 14b/2

Söz içinde üstünlü ye (ى) ile a:

- *te‘ālānuḡ* (تَعَالَى نُوْغ) 29b/9

Söz sonunda üstün (‘-) ile a:

- *oda* (اُود) 63b/4

Söz sonunda üstünlü elif (İ) ile a:

- *aḡa* (اَكَا) 24a/6, *saḡa* (سَكَا) 14b/2; *ammā* (أَمَا) 50a/11, *beyzā* (بَيْضَا) 78b/7, *duhā* (دُهَا) 43a/8, *ḡurmā* (خُرْمَا) 50a/10, *muṣṭafā* (مُصْطَفَا) 78a/6, *zekeriyā* (ذَكْرِيَا) 83b/5

Söz sonunda üstünlü güzel he (ö) ile a:

- *ayında* (اَيِنْدَه) 44b/5, *ayaḡına* (اَيَاغْنَه) 68b/11, *qara* (قَرَه) 68b/10, *ṭamuda* (طَمُودَه) 67b/4, *ṭaşra* (طَشْرَه) 14b/5; *musāfaḩa* (مُسَافَحَه) 46a/1, *dünyāda* (دُنْيَاَدَه) 65b/7, *ḡazāya* (غَزَايَه) 10b/8, *ḡasta* (حَسْتَه) 23b/9

Söz sonunda üstünlü ye (ى) ile a:

- *mūsā* (مُوسَى) 83a/5, *mücellā* (مُجَلَّى) 68a/7, *te‘ālā* (تَعَالَى) 15b/8

Söz sonunda esreli ye (ى) ile a:

- *‘isā* (عَيْثَى) 64a/10

1.1.2. e Ünlüsünün Yazılışı:

Metinde e ünlüsü için üstün (´), üstünlü elif (ل) veya üstünlü he (ه) kullanılmıştır.

Söz başında üstünlü elif (ل) ile e:

- *eginlerin* (أَكْتَلِرِينَ) 33a/12, *etmeksiz* (أَتَمَكْسِزُ) 13a/9, *eydürür* (أَيْدُرُرُ) 80b/7, *esirgeyüb* (أَسِرْكَيْبُ) 40b/6; *ebedî* (أَبَدِي) 28a/9, *enbiyâların* (أَنْبِيَاءِالرُّنْ) 72a/11, *evvelinde* (أَوْلِنْدَه) 62a/13

Söz içinde üstün (´-) ile e:

- *cevmerddür* (جَوْمَرْدُدُرُ) 55a/2, *cigerimüz* (جِغَرِيْمُزُ) 32a/4, *degirmene* (دِغِرْمَنَ) 56a/3, *eglenmeyüb* (أَكْلَنْمَيْوُبُ) 61b/4, *heybetinden* (هَيْبَتِنْدَنَ) 23b/3, *gercek* (كِرْجَكْ) 52b/6; *berekâtinde* (بِرَكَاتِنْدَه) 15b/7, *tekebbürlük* (تَكْبُرْلُكْ) 29a/4

Söz içinde üstünlü güzel he (ه) ile e:

- *eydeler* (أَيْدَه لُرْ) 63b/1, *gevdesine* (كَوْدَه سِنَ) 54b/6, *göresün* (كُورَه سُونُ) 55a/1, *idemedi* (أَيْدَه مَدِي) 72a/2, *nesnedür* (نَسِنَه دُرْ) 14b/11, *ödemek* (أُودَه مَكْ) 59b/4, *üleşdireler* (أُولْشُدِرَه لُرْ) 2a/1; *bereketi* (بِرَه كِتَ) 63b/2, *süreler* (سُورَه لُرْ) 77a/6, *ziyârete* (زِيَارَه تَ) 61a/9

Söz sonunda üstünlü güzel he (ه) ile e:

- *içümüzde* (أَجْمَزْدَه) 76a/5, *idenlere* (أَيْدِنْلَرَه) 30a/1, *itse* (أَتْسَه) 21b/1, *getürmeyenlere* (كَتُورْمَيْنْلَرَه) 30a/2, *gice* (كِيْجَه) 44b/13, *güninde* (كُونِنْدَه) 66a/8, *uçmağda* (أُجْمَقْدَه) 58a/4, *üstine* (أُوسْتِنَه) 30b/10, *yerde* (يَرْدَه) 40a/12; *dünyâda* (دُنْيَادَه) 70a/8, *katında* (قَاتِنْدَه) 38a/3, *vağitde* (وَقْ تَدَه) 30a/5

1.1.3. ı Ünlüsünün Yazılışı:

ı ünlüsü metinde esre (-), esreli elif (ل), dik esreli ye (ی), esreli ye (ی) ile gösterilmiştir.

Söz başında esre (-) ile ı:

- *kılıcıla* (قَلِيْجِيلَ) 79a/3, *kızı* (قِزِي) 62b/8, *kınmadı* (طِنْمَدِي) 65a/9; *ıvağın* (عَوْضِنَ) 57a/12, *ıyş-ı cāvizân* (عِيْش جَاوَزَانَ) 55b/7, *şırâtı* (صِرَاطِي) 26a/3

Söz başında esreli elif (ل) ile ı:

- ırak (اراق) 21a/11, ırmağından (ارماغندن) 24a/11; ırğadlık (ارغادلق) 14a/5

Söz içinde esre (-) ile ı:

- adını (آدینی) 60a/11, ağır (أغز) 63a/3, alnındağı (ألننده غی) 70b/4, başlarına (باشلارینه) 27b/4, buncılayın (بونجلاين) 5a/2, katında (قتنده) 38a/3, oynadılar (اوينادلر) 19a/6, yatırken (ياترکن) 61a/13; ‘ayıbları (عیبلر) 62a/8, kâğıdı (کاغذ) 60a/7, lāyık (لايق) 74b/7, şırâtı (صراطی) 26a/3

Söz içinde dik esreli ve (ی) ile ı:

- gayrılar (غیرلر) 50b/5

Söz içinde esreli ve (ی) ile ı:

- acısın (آجسین) 21a/7, kanadın (قنادین) 63b/1, kılıcıla (قلیجیل) 79a/3; kıymetin (قییمتن) 68b/12, nazarın (نظرین) 25b/5, şarāblarıla (شرابلریل) 27b/6

Söz sonunda esre (-) ile ı:

- kâğıdı (کاغذ) 60a/7, sevābı (ثواب) 26a/4

Söz sonunda dik esreli ve (ی) ile ı:

- alnındağı (ألننده غی) 70b/4, dudakları (دودقتری) 26b/7, kıızı (قزی) 62b/8, kodı (قودی) 14a/5, kurtarduğı (قورتزدوغی) 47a/9, oğlancıkları (اوغلنچقتری) 13b/10, tañrı (تکری) 56a/7, tınmadı (طنمدی) 65a/9, varıdı (واردی) 18a/9; miqđarı (مقداری) 18a/2

Söz sonunda esreli ve (ی) ile ı:

- adını (آدینی) 60a/11, cevmerdliğı (جؤمردلیغی) 60a/13, kanı (قنی) 21a/7, kanķı (قنکی) 26a/6, oğlanı (اوغلنی) 65a/12, toğrı (طوغری) 12b/3; dağı (دخی) 2a/10, şırātı (صراطی) 26a/3, te‘ālāyı (تعالی بی) 2a/6

1.1.4. i Ünlüsünün Yazılışı:

Metinde i ünlüsü esre (-), esreli elif (ل), esreli ye (ی), dik esre (-), elifli dik esreli ye (ی) kullanılmıştır.

Söz başında esre (-) ile i:

- *bitisi* (بِتْسِي) 63a/2, *didiler* (دِدِلْر) 42b/13, *eginlerin* (اِكْتَلْرِيْن) 33a/12, *etmeksiz* (اَتْمَكْسِيْز) 13a/9, *eydürür* (اَيْدُرُر) 80b/7, *esirgeyüb* (اَسِرْكَيْب) 40b/6, *gice* (كِيْجَه) 44b/13, *girü* (كِرُو) 69b/13, *tizcek* (تِيْزْجَك) 38a/12, *virtiler* (وَرْدِلْر) 56b/10, *yil* (يِل) 76b/13, *yirden* (يِرْدَنْ) 73a/7, *yiyevüz* (يِيَه وَز) 18a/6, *yiycidür* (يِيْجِيْدُر) 75a/7; *'ibādetüm* (عِبَادَتُمْ) 50a/6

Söz başında esreli elif (l) ile i:

- *irişeler* (اِرِشَلْر) 76b/13, *işledügi* (اِشَلْدُوْكِي) 71a/1, *itse* (اِتْسَه) 21b/1; *icābet* (اِجَابَتْ) 37a/7, *ihsānlara* (اِحْسَانْلَرَه) 37b/12, *iḥzār* (اِحْضَار) 54b/2, *iḳrām* (اِقْرَام) 31a/10, *istiḡfār* (اِسْتِغْفَار) 28b/3, *ittifāk* (اِتْفَاق) 46a/9

Söz başında elifli esreli ve (ay) ile i:

- *icinde* (اِيْجِنْدَه) 83a/8, *idenlere* (اِيْدَنْلَرَه) 30a/1, *ilerü* (اِيْلَرُو) 14a/5; *imānsuz* (اِيْمَانْسُز) 65b/5

Söz içinde esre (-) ile i:

- *bitisi* (بِتْسِي) 63a/2, *degirmene* (دِكْرِمَنْ) 56a/3, *derisin* (دَرِسِيْن) 74a/7, *didiler* (دِدِلْر) 42b/13, *gevdesine* (كُوْدَه سِيْن) 54b/6, *irişeler* (اِرِشَلْر) 76b/13, *issilikden* (اِسْلِيْكَدَنْ) 27b/11, *kişinüñ* (كِيْشِيْنُك) 41b/10, *üleşdireler* (اُولُشْدِيْرَه لُر) 2a/1, *üstine* (اَوْسْتِيْنَه) 30b/10, *üşdiler* (اَوْشْدِلْر) 13b/1, *virtiler* (وَرْدِلْر) 56b/10, *yiycidür* (يِيْجِيْدُر) 75a/7; *feriştelerüm* (فَرِشْتَهْلَرُمْ) 27a/1, *ziyādeliḳdur* (زِيَادَه لُقْدُر) 8b/4

Söz içinde esreli ve (ay) ile i:

- *cigerimüz* (جِكْرِيْمُز) 32a/4, *görmediler* (كُوْرْمَدِيْلْر) 14b/10, *öğrendiler* (اَوْكُرَنْدِيْلْر) 55a/11, *sevdiğidür* (سَوْدُكِيْدُر) 8b/1, *virmedüm* (وِيْرْمَدُمْ) 62a/1; *emīn* (اَمِيْن) 47a/8, *ḥikāyet* (حِكَايَتْ) 47b/5, *incīli* (اِنْجِيْلِي) 83a/6, *iznile* (اِذْنِيْلَه) 66a/9, *küllisinden* (كُلِّي سِيْنْدَنْ) 51a/2, *kürsiler* (كُوْرْسِيْلْر) 30a/9, *ni'metlerinden* (نِعْمَتْلَرِيْنْدَنْ) 33b/1

Söz içinde dik esreli ve (ay) ile i:

- *öldise* (اَوْدِيْسَه) 76b/2

Söz sonunda dik esreli ve (ى) ile i:

- *dedi* (دَدَى) 48a/9, *imdi* (اَمْدَى) 47a/1, *öğretti* (اَوْكُرْتَدَى) 3a/8, *yigirmi* (يِجْرَمَى) 46a/7; *yahūdî* (يَهُودَى) 56a/1

Söz sonunda esreli ve (ى) ile i:

- *bitisi* (بِتْسَى) 63a/2, *gibi* (كِبَى) 26a/4, *sevgüli* (سَوْكُلَى) 56b/2; *bereketi* (بِرَه كَتَى) 63b/2

Söz sonunda esreli güzel he (ه) ile i:

- *şimdiki* (شِمْد يَكِه) 26b/8

1.1.5. o Ünlüsünün Yazılışı:

Metinde o ünlüsü ötre (ؤ-), ötreli elif (أ), ötreli vav (ؤ) ve ötreli elif vav (أؤ) ile karşılanmıştır.

Söz başında ötreli elif vav (أؤ) ile o:

- *o* (أؤ) 53b/2, *ocağa* (أَوْجَاغَه) 13b/9, *odından* (أُودِنْدَنْ) 8b/13, *oda* (أُود) 63b/4, *odunumu* (أُودُنْمَى) 48a/12, *oğlanlarına* (أَوْغَلَانْلَرِيْنَه) 75b/5, *okunursa* (أُوقُنُورْسَه) 34a/2, *oğurken* (أُوقُورْكَنْ) 7b/8, olanlara (أُؤنلره) 16a/5, *olduktan* (أُؤلْدُقْدَنْ) 3a/8, *ondur* (أُؤدُر) 40b/2, *orucların* (أُؤرُجْلَرِيْن) 36a/11, *oturub* (أُؤتُرُوب) 34a/3, *otururken* (أُؤتُورُورْكَنْ) 2a/10, *oynadılar* (أُؤيْنَادِلَر) 19a/6

Söz başında ötreli (ؤ-) o:

- *koğu* (قُوقُ) 53b/11, *konuklayalar* (قُنُقْلَايَهَلَر) 27b/6, *koyun* (قُيُون) 74a/7, *şonra* (صُكْرَه) 48a/12, *şovuk* (صُوقُ) 24a/12, *toğsan* (طُقْسَان) 6a/1, *toğuz* (طُقُوز) 6a/1; *oşmān* (عُشْمَان) 6a/4

Söz içinde ötreli vav (ؤ) ile o:

- *kodı* (قُودَى) 38a/11, *korqulardan* (قُورُقُولَرِنْدَنْ) 27a/8, *koç* (قُوجُ) 3b/7, *komak* (قُومَك) 73b/11, *koşsu* (قُوكُشَى) 74b/2, *korlardan* (قُورُلَرْدَنْ) 50a/11, *koyub* (قُويُب) 33b/3, *toğma* (طُوغْمَه) 10a/3, *yoğdur* (يُوقُدُر) 22a/8

Söz sonunda ötreli vav (و) ile o:

- *ko* (قو) 75b/1

1.1.6. ö Ünlüsünün Yazılışı:

ö ünlüsü metinde ötre (-), ötreli vav (و), ötreli elif vav (و) ile gösterilmiştir.

Söz başında ötreli elif vav (و) ile ö:

- *öcünden* (أُجُنْدُنْ) 31a/8, *ödemek* (أُودَه مَكْ) 59b/4, *öğrendiler* (أُؤْرَنْدِيلِرْ) 55a/11, *öksüzce* (أُؤْكُسُوزْجَه) 56b/1, *öldise* (أُؤْدِيسَه) 76b/2, *öldürüp* (أُؤْدُورُوبْ) 29a/5, *öğünde* (أُؤْرُلْدِي) 39a/13, *ötürü* (أُؤْتُرُ) 34b/11, *öylenüj* (أُؤْيَلَه نَكْ) 17a/9, *özüledi* (أُؤْرُلْدِي) 48b/8, *özün* (أُؤْرُنْ) 21a/10

Söz başında ötreli (-) ö:

- *ömerden* (عَمْرَدَنْ) 35a/5, *öşür* (عُشْرُ) 53a/11

Söz içinde ötreli vav (و) ile ö:

- *bölügün* (بُولُوكُنْ) 55a/3, *cörek* (جُورَكْ) 56a/13, *dördünci* (دُورْدُنْجِي) 51b/3, *gökcek* (كُؤْكُجَكْ) 25a/11, *göklerden* (كُؤْكُلْرَدَنْ) 6a/10, *gölge* (كُؤْلْجَه) 63a/1, *gönlinden* (كُؤْكُلْنَدَنْ) 61a/12, *gövdelerine* (كُؤْدَه لْرِيْنَه) 54b/12, *ölümi* (أُولُومِي) 17a/4, *söyleşürken* (سُؤْيَلْشُرْكَنْ) 49a/11, *sövündürüb* (سُؤْوُنْدُرُوبْ) 51a/8; *köşkdür* (كُؤْكُدُرْ) 5a/2

Söz içinde ötreli (-) ö:

- *götüreler* (كُؤْتُورَه لْرُ) 25b/1

1.1.7. u Ünlüsünün Yazılışı:

Metinde u ünlüsü ötre (ؤ-), ötreli elif (أ), ötreli elif vav (و), ötreli vav (و) ile gösterilmiştir.

Söz başında ötreli elif vav (و) ile u:

- *ucına* (أُؤْجِنَه) 23b/13, *uçmağdan* (أُؤْجَمَقْدَنْ) 25b/13, *uğradı* (أُؤْغْرَادِي) 47b/13, *ulu* (أُولُ) 35b/13, *ulaşalum* (أُولْشَه لُمْ) 24a/2, *ulusı* (أُولُوسِي) 56b/3, *urub* (أُؤْرُوبْ) 72b/6,

uş (أُشْن) 56b/12, utandı (أُتْنَدَى) 38b/4, uykuları (أُيُقُولَرَى) 13b/8, uyutdılar (أُيُتْدِيلَرَى) 56b/13, uzun (أُزُون) 47a/11, şuyıla (صُويْله) 51a/8

Söz başında ötreli elif (ا) ile u:

- uyuyunca (أُيُيُنْجَه) 13b/8

Söz içinde ötre (ُ-) ile u:

- azdur (أَزْدُر) 50a/1, dutub (دُوتُب) 26b/1, konuklayalar (قُنُقُلَايَهَلَر) 27b/6, korkulardan (قُورُقُولَرِنْدَن) 27a/8, koyub (قُويُب) 33b/3, okunursa (أُوقُنُورْسَه) 34a/2, olduktan (أُولْدُقْدَن) 3a/8, ondur (أُودُر) 40b/2, orucların (أُورْجُلَرِين) 36a/11, oturub (أُوتْرُوب) 34a/3, otururken (أُوتُورُرْكَن) 2a/10, ulaşalum (أُولْشَه لَمْ) 24a/2, uyutdılar (أُيُتْدِيلَرَى) 56b/13, şovuk (صُوق) 24a/12, yokdur (يُوقْدُر) 22a/8; fulūrī (فُلُورَى) 14a/10, muntazır (مُنْتَزِر) 5a/7

Söz içinde ötreli vav (و) ile u:

- altun (أَلْتُون) 34b/6, dutub (دُوتُب) 26b/1, korkulardan (قُورُقُولَرِنْدَن) 27a/8, koyun (قُيُون) 74a/7, okunursa (أُوقُنُورْسَه) 34a/2, oturub (أُوتْرُوب) 34a/3, otururken (أُوتُورُرْكَن) 2a/10, toköz (طُقُوز) 6a/1, uzun (أُزُون) 47a/11, varsunlar (وَأَرْسُونْلَر) 40a/2
- destür (دَسْتُور) 2b/11

Söz sonunda ötreli vav (و) ile u:

- işbu (إِشْبُو) 64a/5, kapu (قَبُو) 26a/1, karşı (قَرْشُو) 37b/1, ulu (أُولُو) 35b/13

1.1.8. ü Ünlüsünün Yazılışı:

ü ünlüsü metnimizde ötre (ُ), ötreli elif vav (و) ve ötreli vav (و) ile üile karşılanmıştır.

Söz başında ötreli elif vav (و) ile ü:

- üçüncü (أُجُنْجَى) 51b/2, üleşdireler (أُولْشِدِرَه لَر) 2a/1, üstine (أُوستِنَه) 30b/10, üşdiler (أُوشْدِيلَر) 13b/1

Söz içinde ötre (ؤ-) ile ü:

- *göñül* (كؤنل) 68a/11, *işledügi* (اشلدؤكي) 71a/1, *kışinüñ* (كشئنك) 41b/10, *öcünden* (اؤجندن) 31a/8, *öñünde* (اؤكندده) 39a/13, *ötürü* (اؤتؤر) 34b/11, *özüledi* (اؤزلدى) 48b/8, *özün* (اؤزن) 21a/10, *sevdügidür* (سؤدكيدؤر) 8b/1, *söyleşürken* (سؤيلىشؤركن) 49a/11, *sövündürüb* (سؤؤندؤرب) 51a/8, *üçünci* (اؤجنجى) 51b/2, *virdüm* (ويردؤم) 49a/5, *yiyeüz* (ييهؤز) 18a/6

Söz içinde ötreli vav (ؤ) ile ü:

- *bölügin* (بؤلؤكن) 55a/3, *göñül* (كؤنل) 68a/11, *götüreler* (كؤتوره لر) 25b/1, *içün* (اؤچؤن) 36a/3, *içüp* (اؤؤب) 26b/9, *ölümi* (اؤلؤمى) 17a/4, *öksüzce* (اؤكسؤزجه) 56b/1, *öldürüp* (اؤدؤرؤب) 29a/5, *üçünci* (اؤجنجى) 51b/2

Söz sonunda ötreli vav (ؤ) ile ü:

- *deyü* (ديؤ) 7b/10, *girü* (كرو) 69b/13, *görklü* (كؤركلؤ) 63a/4, *ilerü* (ايلرؤ) 14a/5, *kendü* (كندؤ) 68a/13

Söz sonunda ötre (ؤ-) ile ü:

- *ötürü* (اؤتؤر) 34b/11

1.2. ÜNSÜZLERİN YAZILIŞI

1.2.1. b ve p Ünsüzlerinin Yazılışı

Türkçe kelimelerde ön ses durumundaki *p* ünsüzü ve iç ses durumundaki *p* ünsüzü metinde birkaç sözcükte görülür. Eski Türkçe ve Eski Anadolu Türkçesi döneminde *b* ile yazılan *edeb*, *ķabkara*, *kitāb* gibi sözcüklerin burada da *b*'li şekillerinin görülmesinin yanı sıra *beşimān*, *ķobraķ*, *tevbe*...vs. gibi kelimelerin *b*'li yazımlarının yanında *p*'li yazımları da görülür.

Zarf fiil ekinin olan -(U)b'un yazımında düzenli olarak *b* harfi kullanılmıştır.

Söz başında p (پ) ile yazılanlar:

- *paķil* (پاķيل) 53a/9, *perdeleri* (برده لرى) 7b/12, *perhiz* (برهيز) 68a/8, *peşimān* (بشيمان) 73b/3, *pīrlık* (بیرلك) 43b/6

Söz başında b (ب) ile yazılanlar:

- *baba* (بَبَا) 58b/5, *bağışladı* (بَغِشَلْدَى) 71a/6, *bostancı* (بُوسْتَانْجَى) 38b/1, *buğday* (بُؤْلُكْ) 61a/1, *berekâtinde* (بِرَكَاتِنْدَه) 15b/7, *bişürüp* (بِشُورُوبْ) 13a/9, *bölük* (بُولُكْ) 34a/2

Söz içinde p (پ) ile yazılanlar:

- *kapuları* (قَبُولُرى) 26a/6, *koparam* (قُوبِرَمْ) 79b/6, *toprak* (طُوبرَاقْ) 79a/12, *topuklarla* (طُوبُقْلُرْلَه) 84b/9, *yapucuları* (يَابُوجُلُر) 4b/13, *depredüb* (دَبْرَهْدُبْ) 29b/7, *tepsedi* (تَبْسَرْدَى) 26b/8, *tevpe* (تَوْبَه) 73b/2

Söz içinde b (ب) ile yazılanlar:

- *abdeste* (أَبْدَسْتَه) 84b/12, *dülbend* (دُولْبِنْدْ) 52b/3, *istebrağdan* (اِسْتَبْرَاقْدَنْ) 58a/7, *kabül* (قَبُولْ) 38a/5, *mütebberrî* (مُتَبَّرِعْ) 50b/1, *tekebbürlük* (تَكْبُرْلُكْ) 29a/4, *vebālin* (وَبَالِنْ) 53b/6

Söz sonunda b (ب) ile yazılanlar:

- *cevāb* (جَوَابْ) 67a/12, *edeb* (أَدَبْ) 52a/13, *gālib* (عَالِبْ) 8b/4, *hisāb* (حِسَابْ) 55a/6, *hiṭāb* (خَطَابْ) 32b/6, *hūb* (حُوبْ) 78b/5, *naşīb* (نَصِيبْ) 16a/10, *sevāb* (ثَوَابْ) 41a/07, *tertīb* (تَرْتِيبْ) 68a/4

Metinde hem *b* ile hem de *p* ile yazılan kelimeler vardır:

- *kapkara* (قَبْقَرَه) 30b/6 ~ *kabkara* (قَبْقَرَه) 69b/6
peşimān (بَشِيمَانْ) 28a/1 ~ *beşimān* (بَشِيمَانْ) 71a/8
toprak (طُورَاقْ) 14b/7 ~ *tohrağ* (طُورَاقْ) 14b/5
tevpe (تَوْبْ) 73b/2 ~ *tevbe* (تَوْبْ) 71a/8

1.2.2. c ve ç Ünsüzlerinin Yazılışı

İçinde ötümsüz diş eti-damak ç ünsüzü bulunduran sözcüklerde bu ünsüz başta, ortada ve son ses durumunda ya *c* (ج) harfi ile ya da *ç* (چ) harfi ile yazılmıştır. Bunun yanında metinde söz içinde birçok sözcük; ön, iç ve son ses durumunda hem *c* (ج) ile hemde *ç* (چ) ile yazılmıştır:

Söz başında c (ج) ile yazılanlar:

- *çağırılar* (جَاغِرَه لُر) 54b/7, *cum‘aya* (جُمُعَي) 16a/9, *cıkdı* (جَقْدَى) 60a/5, *cebrā‘ ile* (جَبْرَائِلَه) 79b/4, *cigerimüz* (جِكْرِيْمُز) 32a/4, *cöregi* (جُورَه كِي) 57b/5, *cümleten* (جُمْلَه) 82b/1, *cünki* (جُونِكِه) 12b/1

Söz başında ç (چ) ile yazılanlar:

- *çağırışılar* (جَغْرِيْشِرْلُر) 32a/5, *çıkarmadı* (جَقْرَمْدَك) 53b/4, *çekinürsin* (جَكْنُرْسِن) 76b/1, *çirkin* (جِرْكِن) 15a/3, *çoğısa* (جُوغْسِن) 20b/7, *çöke* (جُوك) 71b/6, *çuvalın* (جُوَالِن) 38b/4

Söz içinde c (ج) ile yazılanlar:

- *karıncığım* (قَارِنَجِيْم) 57a/9, *fi'l-cümle* (فِي الْجُمْل) 24b/11, *gercek* (كِرْجَك) 52b/6, *hacerü'l-esved* (حَجْرُ الْأَسْوَد) 66a/2, *hevāce* (حَوَاج) 62a/3, *istincādan* (اِسْتِنْجَادِن) 7a/12, *mecūsīniñ* (مَجُوسِيْنِك) 37a/12, *mücede* (مُجْدَه) 4a/1, *ölçek* (اُولْجَك) 56a/1, *tecellī* (تَجَلِّي) 69a/1

Söz içinde ç (چ) ile yazılanlar:

- *şaçardı* (صَجْرَدِي) 74b/5, *gerçekdür* (كِرْجَكْدُر) 84a/11, *neçe* (نَچ) 62a/8, *niçemüz* (نِيْجِهْمُز) 43b/7, *üçünden* (اُولْجُنْدُن) 51a/6

Söz sonunda c (ج) ile yazılanlar:

- *ac* (اَج) 58b/1, *ağac* (اَغَاج) 80b/2, *borc* (بُورْج) 47a/5, *hac* (حَج) 34b/5, *tāc* (تَاج) 26a/10, *ödünç* (اُولْدُنْج) 61a/12

Söz sonunda ç (چ) ile yazılanlar:

- *hīç* (هِيْچ) 8b/7, *iç* (اِيْچ) 24a/4

Metinde hem *c* hem de *ç* ile yazılan kelimeler vardır:

- *açamadılar* (اَجْمَدِيْلُر) 61b/6 ~ *acalar* (اَجْلُر) 11a/8
çağırılar (جَاغِرَه لُر) 54a/9 ~ *çağırdı* (جَاغِرْدَى) 57a/4
çıkırub (جَقْرُب) 19a/3 ~ *cıkardı* (جَقْرْدَى) 70b/12
kaçarken (فَجْرَكْن) 18a/13 ~ *kacalar* (فَجْلُر) 53b/13
çekseler (جَكْسِلُر) 29b/6 ~ *çekersin* (جَكْرْسِن) 53b/6

çevirdi (جَوْرِدِي) 57a/1 ~cevirdi (جَوْرِدِي) 56a/11
çünkü (جُونِكِه) 15b/7 ~cünkü (جُونِكِه) 12b/1
içindeki (اِيچِنْدَه كِنْدُن) 9a/3 ~icindeki (اِيچِنْدَه كِي) 14b/7
gerçektür (كِرْجَكْتُر) 84a/11 ~gercek (كِرْجَك) 52b/6
gökçek (كُوْجَك) 35b/12 ~gökcek (كُوْجَك) 32b/10

1.2.3. η Ünsüzünün Yazılışı:

Metinde η ünsüzü iç ve son ses durumunda bulunup *kef* (ك) harfi ile gösterilmiştir:

- *aḡa* (اَكَا) 9a/7, *aḡub* (اَكُوْب) 46b/2, *baḡa* (بَكَا) 44b/7, *birḡiz* (بِرْجِز) 63a/8, *buḡaldılar* (بُوْغُلْدِلَر) 57b/2, *dīḡüḡi* (دِيكُك) 73b/4, *geḡez* (كَكْز) 25a/4, *saḡa* (سَكَا) 12a/7, *sürüḡür* (سُوْرُكُوْر) 35b/8, *taḡrīnuḡ* (تَكْرِيْنُك) 56a/5, *yeḡi* (يِكِه) 25b/1

Metinde iki kelimenin hem η (ك) hem de n (ن) ile yazıldığını da görürür:

- *dīḡüḡi* (دِيكُك) 73b/4~*dīnūḡ* (دِيْنُك) 14b/12, *sürüḡür* (سُوْرُكُوْر) 35b/8~*sürünüb* (سُوْرُنُْب) 54b/4

Metinde art damak η (ك)'sinin n (ن) yerine yazıldığını görürür:

- *maḡbuḡ* (مَغْبُوْك) 18b/12 ~*maḡbun* (مَغْبُوْن)

1.2.4. g Ünsüzünün Yazılışı:

Metinde g ünsüzü *kef* (ك) harfi ile gösterilmiştir:

- *eger* (اَكْر) 49a/1, *eglenmeyüb* (اَكْلَنْمِيُوْب) 61b/4, *gecdiler* (كَجْدِلَر) 61b/3, *gemilere* (كَمِيْلَرِه) 77a/11, *gerekmez* (كِرْكَمَز) 64a/7, *gidermegil* (كِدْرَمِكِل) 78b/12, *gizledüm* (كِرْلُدُم) 49b/04, *gögsine* (كُوْغْسِيْن) 2b/10, *gökçek* (كُوْجَك) 35b/12, *güci* (كُوْجِي) 17b/7, *gümüşi* (كُوْمُشِي) 54b/6

1.3. BAZI BİTİŞİK YAZIMLAR

İncelenen metinde için, ile edatı ve ek-fiilin yazımında zaman zaman bitişik yazımlar görülür.

1.3.1. ile Edatının Bitişik Yazımı:

-İla bağlacı metnimizde genel olarak bitişik yazılmıştır:

- *anunla* (أُنْكَل) 79b/6, *āsānılıgıla* (أَسَانِلِغِلا) 8b/7, *benümle* (بَنْمَل) 9b/10, *cemā'atile* (جَمَاعَتِلا) 10a/10, *eylemegile* (أَيْلَمِغِلا) 60a/10, *itmegile* (اِتْمِغِلا) 16b/6, *kimünle* (كِمُونِلا) 9b/1, *luţfila* (لُطْفِلا) 23a/1, ni' metlerle (نِعْمَتْلَرِلا) 27b/6, *sebebile* (سَبَبِلا) 55a/11, *tesbīhile* (تَسْبِیْحِلا) 16b/5, *yazmağıla* (يَزْمِغِلا) 60a/12.

1.3.2. için Edatının Bitişik Yazımı:

-İçün edatı metnimizde genel olarak bitişik yazılmıştır:

- *aqıtmağıcün* (أَقْتَمَاغِجُونُ) 2b/2, *almağıcün* (أَلْمَاغِجُونُ) 7a/6, *anunçün* (أَنُونُجُونُ) 2b/11, *haqqıçün* (حَقِّقِجُونُ) 9a/10, *hürmetiçün* (حُرْمَتِجُونُ) 10a/5, *itdüğicün* (اِيتْدُوغِجُونُ) 37b/11, *riq'aticün* (رِغَاتِجُونُ) 10b/10, *olduğicün* (أَوْلْدُوغِجُونُ) 7b/7, *oturmağıcün* (أُوتُورْمَاغِجُونُ) 30a/09, *ziyāfeticün* (ضِيَاْفَتِجُونُ) 41b/8

1.3.3. de Bağlacının Bitişik Yazımı:

Metinde genellikle *dağı* şeklinde yer alan da bağlacı, eserin bir yerinde “de” şeklinde sözcüğe bitişik yazılmıştır. Bu da dönemin ses ve şekil özellikleri bakımından günümüze yaklaştığı görülmektedir.

- *biride* (بِرِيدَه) 84b/11

1.3.4. Ek-fiilin Bitişik Yazımı:

i- ek fiili, bitişik yazımlarda eklendiği sözcüğün son ünlüsüne göre kalın veya ince ünlülü okunmuştur. Ek- fiilin eklendiği sözcük ünsüz ile bitiyorsa ek-fiilde değişiklik olmadan bitişik yazılmak, sözcük ünlü ile bitiyorsa i- ek fiili düşmüştür.

-sA, IsA ekinin bitişik yazımı:

- *kazandumısa* (قَزَنْدُمْسِن) 16a/4, *dilerse* (دِلْرَسَه) 28a/9, *geldise* (كَلْدِيسِن) 16a/5, *yeterse* (يَتْرَسَه) 17b/7

-iken ekinin bitişik yazımı:

- *ağlaşurlarken* (أَغْلَشُرْلُرْكَنْ) 30b/4, *olmuşken* (أُولْمُشْكُنْ) 69b/13, *otururken* (أُوتُورُرْكَنْ) 17a/10, *varırken* (وَارْكَنْ) 7a/2, *yaturken* (يَاتُورْكَنْ) 2a/11, *gelürken* (كَلُورْكَنْ) 25b/2, *giderken* (كِدْرْكَنْ) 22b/5, *içerken* (إِجْرْكَنْ) 26b/7

2. SES BİLGİSİ

2.1. ÜNLÜLER

2.1.1. Kök Hecede e/é/i

W. Thomsen'den itibaren Türkçede tek heceli sözcüklerde ya da sözcüğün ilk hecesindeki bazı *i*'lerin *e*, bazı *e*'lerin *i* olma durumu üzerine çeşitli açıklamalar yapılmıştır. Aynı kelimenin *i* ve *e*'li şekilde yazılması, her iki sesi kendinde toplayan bir kapalı *é* 'nin varlığını ortaya koysa da birçok bilim insanı tarafından kapalı *é*, tartışma konusu olmuş farklı yorumları beraberinde getirmiştir.

W.Thomsen Göktürkçede dokuzuncu bir ünlünün mevcut olduğunu söylemiş (Caferoğlu 2000: 131), Räsänen ise Ana Türkçedeki iki e sesinden bahsederek bunlardan birinin daha geniş e (ā), diğerinin daha dar e (è) olduğu sonucuna varmıştır (Tekin 1995: 27).

i~è ve *è~i* değişimi karşılıklı olarak Türk dilinin her döneminde görülmektedir. Bu durum Göktürk ve Uygur Türkçelerini takip eden Karahanlı, Harezmi-Kıpçak ve Çağatay dönemlerinde de karşımıza çıkmaktadır. Karahanlı dönemi eserlerinde aynı kelimenin hem *è* hem *i* ile yazıldığı görülmektedir. R.R.Arat, kapalı *é*'yi kabul etmezken, B. Atalay kapalı *é*'yi göstermiştir (Arat 1992: 120; Atalay 1999: 98).

Eski Anadolu Türkçesinin önemli ses değişmelerinden biri olan kapalı *e* (*é*)'ye incelediğimiz metinde rastlanılmamıştır. *i* vokali taşıyan birçok kelime bugün yazı dilimizde *e* vokali taşımaktadır (*i>e*); bunların imlaları klişeleşmiş bir halde, arap harflerini bıraktığımız tarihe kadar devam etmiştir (Timurtaş 2012: 20). Z. Korkmaz Eski Türkçedeki kapalı *é* sesinin bir lehçe özelliği ifade ettiğini ve Oğuz Türkçesine özgü bir belirti olduğunu ve bu sesin daha çok Oğuz Türkçesi tarafından benimsendiğini söylemektedir (Korkmaz 1979: 67-77).

İncelenen metinde *i*'li yazılıp bugün *e*'li kullanılan sözcüklere şunlar örnek gösterilebilir:

- *didiler* (دِدِيلَر) 42b/13, *gice* (كِبِجَه) 44b/13, *girü* (كِرُو) 69b/13, *irişeler* (اِرِشَلَر) 76b/13, *itse* (اِتْسَه) 21b/1, *tizcek* (تِرْجَك) 38a/12, *virtiler* (وِرْدِيلَر) 56b/10, *yil* (يِل) 76b/13, *yirden* (يِرْدَنْ) 73a/7, *yiyevüz* (يِيَه وَز) 18a/6, *yiycüdür* (يِيَجِيدُر) 75a/7

Metinde bazı kelimelerin hem *i*'li hem de *e*'li şekilleri görülmektedir:

- *didiler* (دِدِيلَر) 42b/13 ~ *dediler* (دَدِيلَر) 43a/11; *gice* (كِبِجَه) 44b/13 ~ *gecelere* (كَبِه) 33b/11; *irişeler* (اِرِشَلَر) 76b/13 ~ *erişdür* (اِرِشْدُر) 64a/7; *itse* (اِتْسَه) 21b/1 ~ *etseler* (اِتْسَلَر) 66b/9; *tizcek* (تِرْجَك) 69a/8 ~ *tez* (تَز) 9a/1; *virtiler* (وِرْدِيلَر) 56b/10 ~ *verdümki* (وِرْدُمْكِه) 46a/5; *yil* (يِل) 76b/13 ~ *yel* (يِل) 15a/4; *yirden* (يِرْدَنْ) 73a/7 ~ *yerden* (يِرْدَنْ) 47b/12; *yiyevüz* (يِيَه وَز) 18a/6 ~ *yediler* (يَدِيلَر) 30a/1

2.1.2. Ünlü Uzunlukları

Bilim dünyasında tartışma konusu olan uzun ünlülerin varlığı yazı dilinde korunamadığı görülmektedir. Yazıda gösterilmeyen uzun ünlülerin varlığı, sözlüklerden ve konuşma dilinden anlaşılmaktadır. Asli uzun ünlüler, Türkiye Türkçesi ve diğer pek çok lehçede sistemli olarak korunamayıp zamanla kısalmış ve kısa ünlülerle karışmıştır. Bununla birlikte asli uzun ünlülerin kısaldığı dil, lehçe ve ağızlarda, düzensiz ve dağınık bir şekilde de olsa, asli uzunlukların kalıntılarına rastlamaktayız (Tekin 1975: 35). Eski Türkçede varlığı bilinen asli ünlü uzunlukları günümüzde bazı lehçe ve ağızlarda hala devam ettiğine göre, XIII-XV. yüzyıl Anadolu Türkçesi döneminde de bulunuyor olabilir (Gülsevin 2009: 53)

Metnimizde Arapça ve Farsça kelimelerde uzun ünlüler *elif* (أ), *vav* (و) ve *ye* (ي) gibi haruf-ı medlerle hareke işaretlerinin birlikte kullanılması ile karşılanmaktadır:

- *aşikâre* (أَشِكَارَه) 29a/11, *destür* (دَسْتُور) 2b/11, *fulûrî* (فُلُورِي) 14a/10, *ilâhî* (الِهِي) 14b/2, *te'âlâyı* (تَعَالَى يِي) 2a/6

Türkçe kelimelerin yazımında ise durum biraz farklıdır. Bazı kelimelerde ünlüler sadece harekelerle belirtilirken bazı kelimelerde ise *elif* (أ), *vav* (و) ve *ye* (ي) harfleri ile hareke işaretleri kullanılarak belirtilmiştir. Türkçe kelimelerin yazımındaki

bu ikiliğin sebebi metnimizde Eski Anadolu Türkçesi yazım geleneği ile Arap ve Fars imla geleneğinin karışımı olan bir yazım şeklinin kullanılmış olmasıdır. Bu nedenle Türkçe kelimelerde bu tür kullanımlar uzunluk göstergesi olarak değerlendirilmemelidir.

Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde elif, vav ve ye ünlüleri ile med ve dik üstün işaretlerinin kullanılmasıyla ünlü uzunları arasında imla-fonoloji açısından bir ilişki vardır. Bu harf ve işaretlerin kullanılması her zaman bir uzunluk belirtisi sayılmamalıdır, ancak Türkçedeki asli uzunlukların özellikle kök hücrede āç (aç), ād (isim), vār, in (in, höyük) şeklinde gösterilmesi, birer ses değeri taşıyan işaretler niteliğindedir (Korkmaz 2005: 499).

- *oğunursa* (أَوْفُنُورْسَه) 34a/2, *oturub* (أَوْتُرُوبُ) 34a/3, *şuyıla* (صُويْلَه) 51a/8, *varıdı* (وَارِدِي) 18a/9, *işbu* (إِشْبُو) 64a/5.

Metindeki tek heceli sözcüklere bakıldığında kendinden sonra ünlüyle başlayan bir ek gelmediği halde birkaç sözcüğün ünsüzü ötümlüleşmiştir. Bu sözcükler ünlü uzunluklarına örnek olarak verilebilir:

- *ac* 56a/9, *cevmerd* 57a/5

2.1.3. Ünlü Uyumları

2.1.3.1. Kalınlık İncelik Uyumu

Türkçede bir sözcüğün ilk hecesinde kalın bir ünlü bulunuyorsa ondan sonra gelen hecelerdeki ünlüler kalın, ilk hecede ince bir ünlü bulunuyorsa ondan sonra gelen hecelerdeki ünlüler de ince olmalıdır. Bu ses olayına “kalınlık-incelik” uyumu denir.

“Kalınlık-incelik” uyumu başlangıçtan bugüne kadar Türkçenin her devrinde çok kuvvetli olarak hakim bulunmuş olan ve olmakta devam eden bir kaidedir. Türkçenin en büyük fonetik özelliğini bu kural oluşturur (Ergin1977: 144-145)”. Arapça ve Farsçadan geçen yabancı kelimelerin kalınlık-incelik uyumuna uymayan örnekleri bir yana bırakılırsa incelediğimiz metindeki sözcüklerin genelinin kalınlık-incelik uyumuna uyulduğu fakat bazı eklerin yapı özelliği ile ilgili olarak yer yer bu uyuma aykırı düştüğü görülür:

-IIK:

-IIK isimden isim yapma eki, kalınlık-incelik uyumuna genelde uymuştur:

- *aclıktan* 13b/2, *almaqlığıla* 24b/13, *āsānlığıla* 25a/1, *helāklığına* 3a/6, *hoşnūdlığıdur* 8a/13, *ırgadlık* 14a/5, *qaralığı* 69b/9, *qarañulık* 35a/1, *mancılık* 80a/10, *pādişāhlığa* 38b/12, *şusuzlık* 24a/13, *tanıklık* 79a/13, *tañrılığima* 79a/12, *uçmaqlık* 22b/5, *ululuk* 80a/1, *cevmerdligümüze* 38b/8, *deriñligi* 77a/5, *dirliğinden* 21a/1, *issilikden* 27b/11, *nākeslik* 54a/1, *pīrlige* 43b/7; *bayluğuma* 79b/3, *dostluğuna* 32b/7, *qulluq* 30a/1, *quşluq* 16b/11, *oğlanluğımdan* 31a/2, *yoğsulluqdan* 16b/12, *tekebbürlük* 29a/4.

Sadece bir sözcükte bu ek kalınlık-incelik uyumuna uymamaktadır:

- *cevmerlik* 14b/2, *cevmerdligıla* 52b/4, *cevmerdligi* 60a/13, 60b/1, 60b/3, 60b/4

Metnimizde yabancı sözcüklerden sonra da sıkça kullanılan bu ekin kalınlık-incelik uyumuna uymadığı örnekleri de vardır:

- *‘azizliğima* 79b/1, *zārilik* 56b/1, *ziyādeliğdur* 8b/4

+KI:

Metnimizdeki +KI ekinin kullanıldığı ince ünlülü sözcükler şunlardır:

- *bizimki* 43b/8, *bugünki* 30b/13, *çünkü* 24b/10, *dünki* 48a/1, *elindeki* 30a/6, *elündeki* 48b/13, *evvelki* 1b/2, *içindekinden* 9a/3, *öñindeki* 56a/8, *şimdiki* 18b/4, *vaqitki* 36a/11

Metnimizde +KI eki bir sözcük dışında uyuma girmemiştir:

- *kanqı* 2b/2

Metinde kalınlık-incelik uyumuna uymayan örnekler şunlardır:

- *dünyādaki* 24b/11, *yaqınındaki* 22a/5

-ken:

Metinde -ken zarf-fiil eki sadece ince ünlülü yazıldığı için uyum dışında kalır:

- *gelürken* 25b/2, *giderken* 22b/5, *içerken* 26b/7

Metinde kalınlık-incelik uyumuna uymayan örnekler:

- *ağlaşurlarken* 30b/4, *olmuşken* 69b/13, *otururken* 17a/10, *variken* 7a/2, *yaturken* 2a/11.

2.1.3.2. Düzlük-Yuvarlaklık (Dudak) Uyumu

Muharrem Ergin düzlük-yuvarlaklık uyumunu; “Dudak uyumunda, sonra gelen önce gelene tabi olduğu için düzlük-yuvarlaklık uyumunda kelime köklerinde sonraki hecelerin durumunu ilk hecenin vokali tayin eder (Ergin 2011:73)” şeklinde açıklar. “EAT için, Türkiye Türkçesinde gördüğümüze denk bir dudak uyumundan söz etmek mümkün değildir. Çünkü bu devir, bazı eklerin sürekli yuvarlak ünlülü bazılarınsa düz olduğu bir devirdir (Gülsevin-Boz 2010: 40)”. Oğuz Türkçesinde ve Klasik Osmanlı Türkçesi dönemlerinde -g ünsüzünün düşmesi ve kendinden önceki düz ünlüyü yuvarlaklaştırması sebebi ile düzlük-yuvarlaklık uyumlarında uyumsuzluk görülebilmektedir.

2.1.3.2.1. Sözcük kök ve gövdelerinde düzlük-yuvarlaklık uyumu

İncelenen metinde sözcük kök ve gövdelerindeki düzlük-yuvarlaklık bakımından uyumsuzluğa örnek olabilecek örnekler:

- *artuğ* 24a/13, *berü* 78b/3, *eksük* 12b/4, *kıuzı* 18a/08, *şamuda* 67b/4, *şudağları* 37a/4, *şoğrı* 12b/3, *yapucıları* 5a/3; *girü* 20a/3, *ikindüye* 13b/12, *ilerü* 14a/5, *kendü* 31a/2, *oğısa* 22b/1

• İki şekilli kelime tabanları

Metinde bazı kelimelerin hem düz hem de yuvarlak ünlü ile yazıldığı görülmektedir. Düzlük-yuvarlaklık uyumuna tabi olan bir sözcük başka bir yerde bu uyuma tabi değildir. Bu durum metinde düzlük-yuvarlaklık uyumunun genel bir kurala dayanmadığını gösterir:

- *artuğ* 24a/13 ~*artık* 5b/7; *eksük* 12b/4 ~*eksik* 20b/4; *ikindüye* 13b/12 ~*ikindi* 11b/3

2.1.3.2.2. Eklerde Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Sözcük kök ve gövdelerindeki düzlük-yuvarlaklık uyumu eklerle de devam eder. Köklerle eklerin birleşmesinde ise ekin vokalinin tayin eden vokal kökün son

hecesindeki vokaldir. Kökün son vokali düz ise ekin vokali düzlük uyumuna göre, yuvarlak ise yuvarlaklık uyumuna göre tayin edilir. Kökün son vokalinden önceki vokallerin başka olması ekin vokaline tesir etmez (Ergin 2011: 74). Fakat Eski Türkçedeki bazı çok heceli kelimelerin sonunda bulunan -g ünsüzünün düşmesi, -gArI şeklinde kullanılan ekin -g ünsüzünün düşmesi ile -arU durumuna gelmesi gibi sebeplerle ünlüler yuvarlaklaşmış ve dudak uyumuna aykırı bir durum söz konusu olmuştur.

Eski Anadolu Türkçesinde eklerin iyice düzlük-yuvarlaklık uyumu dışına çıktığı görülür. Bu uyumsuzluğa sebep olan birtakım fonetik etkileri ve Anadolu'ya kitleler hâlinde gelen Türk boylarının bağlı buldukları diyalekt gruplarının fonetik özelliklerinin birbirine etkisi de dikkate alınarak söylenebilir ki, Eski Türkçenin {X} sınıfı ekleri, uyum özelliklerini kaybederek ikiye ayrılmıştır, büyük bir kısmı {U} sınıfına geçerken, bir kısmı da {I} sınıfına geçmiştir. {I} ve {U} sınıfı ekler ise bir iki istisna dışında durumlarını korumuşlardır (Develi 1995: 61).

Metnimizdeki eklerin düzlük-yuvarlaklık uyumu konusundaki durumlarını belirlemek için ekleri, taşıdıkları ünlülerin özelliklerine göre üç gruba ayırdık:

- a. *I* Sınıfı Ekler
- b. *U* Sınıfı Ekler
- c. *U, I* Sınıfı Ekler

2.1.3.2.2.1. *I* Sınıfı Ekler

Bu sınıfta, aitlik eki +KI, belirtme eki +(n)I/(y)I, birliktelik eki +(y)IIA, isimden isim yapma eki +CI, fiilden isim yapma eki -IcI/ -UcI, isimden isim yapma +cUk + ~+cIk, gelecek zaman eki -(y) IsAr, görülen geçmiş zaman 3.T.K. eki -dI, zarf-fiil eki -(y)IncA yer almaktadır. Bu ekler, düz ünlülü sözcüklerden sonra düzlük-yuvarlaklık uyumuna girerken, yuvarlak ünlülü sözcüklerden sonra uyuma girmemiştir.

- **Aitlik Eki +KI**

Metinde aitlik eki olan +KI, eski Türkçede olduğu gibi kullanılmıştır:

- *arkasındağı* 48a/6, *kanķı* 2b/2; *bizimki* 43b/8, *bugünki* 30b/13, *çünki* 24b/10, *dünki* 48a/1, *dünyadaki* 24b/11, *elindeki* 30a/6, *elündeki* 48b/13, *evvelki* 1b/2, *içindekinden* 9a/3, *öñindeki* 56a/8, *şimdiki* 18b/4, *vaķitki* 36a/11, *yaķınındaki* 22a/5

- **Belirtme Eki +(n)I/(y)I**

Eski Türkçe döneminde ekin düzlük-yuvarlaklık uyumuna bağlı olarak +XG ve zamirli çekimden gelen +nI şekli vardır (Gabain 2007: 64). Bu ek, Eski Anadolu Türkçesi döneminde de sürekli düz ünlüdür (Timurtaş 2005: 52).

İncelenen metinde belirtme eki -i, -i şeklinde hep düz olarak kullanılmıştır:

- *başını* 23b/3, *geyseyi* 52b/3, *günāhını* 6a/10, *haqqını* 1b/9, *namāzını* 11a/13, *şuyuñuzı* 3a/9, *te'ālāyı* 2a/9

- **Birliktelik Eki +(y)IIA**

Bu ek metinde daima düz ünlü şekliyle kullanılmıştır:

- *āsānlığıla* 8b/7, *āvāzıla* 30b/8, *burnıla* 61b/4, *dutmağıla* 67b/11, *fiğanıla* 43a/13, *havvāyıla* 70b/9, *hoşnūdlığıla* 53a/2, *imānıla* 65b/4, *konuğıla* 53a/2, *luğfila* 2b/7, *namāzıla* 7b/2, *nūrıla* 33a/13, *oşmānıla* 71b/8, *selāhlarıla* 51b/7, *şıdğıla* 6b/8, *şuyıla* 51a/8, *şarābıla* 26b/4, *yazmağıla* 60a/12, *yazuğıla* 74a/5; *bā-kemālıle* 82a/7, *berekātıle* 41a/1, *cemā'atıle* 10a/10, *dilile* 85a/9, *eksüklüğüle* 39b/2, *heybetile* 29b/8, *ilmile* 82a/9, *itmekile* 5b/11, *kalbile* 85a/9, *mennile* 31a/11, *neyile* 5b/9, *şāhibile* 8b/5, *sebebile* 46b/12, *sinī'ile* 13b/4, *şıñırile* 74a/11, *şūretile* 78b/5, *yektile* 43b/6, *yüzile* 36b/4

- **Fiilden İsim Yapma Eki -IcI/-UcI**

Eski Türkçede bu ek, eylemden ad yapma eki -GU ile addan ad yapma eki çI ekinin birleşmesiyle GuçI şeklini almıştır. Eski Anadolu Türkçesinde ekin başındaki g / ğ ünsüzlerinin düşmesiyle ek -UçI şeklini almış, zamanla ç ünsüzünün yumuşaması sonucu -IcI, -UcI biçimine gelmiştir (Eminoğlu 2008: 80).

Metnimizde bu ek, düz ünlü sözcükten sonra uyuma girmiş; fakat yuvarlak ünlü sözcüklerden sonra uyum dışı kalmıştır:

- *yarıcısı* 80a/8
- *dutucu* 24b/5, *yapucuları* 4b/13

- **Gelecek Zaman Eki -(y) IsAr**

Oğuz Türkçesi devrinde olduğu gibi metnimizde de ilk ünlüsü bakımından dudak benzeşmezliğine sebep olan bir ektir:

- *olısardur* 18b/13, *olısarlardur* 76a/4; *elediserdür* 76a/3, *geliserdür* 9b/7, *görıser* 35a/2

Metinde sadece bir sözcükte –(y) IsAr eki –AsAr şeklinde geçmiştir:

- *olasardur* 9b/8

- **Görülen Geçmiş Zaman 3.T.K. Eki -dI**

Eski Türkçe döneminde sürekli düz ünlüdür (Gabain 2007: 80). Eski Anadolu Türkçesinde de düz ünlülü şekli kalıplaşmış olarak son zamanlara kadar devam etmiştir (Timurtaş 2005: 53).

Metnimizde bu ek, sürekli düz ünlülü şekliyle bulunmaktadır. Bu nedenle de düz ünlülü sözcüklerden sonra uyuma girerken, yuvarlak ünlülü sözcüklerden sonra uyuma girmez:

- *ağladı* 42b/11, *ārzūladı* 18b/4, *buldı* 37b/11, *çoğrādı* 28a/1, *ğodı* 3a/11, *nolaydı* 27b/9, *oğudı* 38b/5, *şordı* 37b/3, *şuvurdı* 13b/9, *taparlardı* 29a/3, *toğdı* 35b/13, *ululadı* 9a/4, *yandı* 27b/13, *yaratdı* 2b/8; *bişürdi* 56a/3, *eyitdi* 20b/10, *gecmēdi* 19a/11

- **İsimden İsim Yapma Eki +CI**

Bu ek, Eski Türkçede sürekli düz ünlüdür (Gabain 2007: 43). Eski Anadolu Türkçesi döneminde de düz ünlülü şeklini korumuştur. Arap harflerinin bırakılmasına kadar da kalıplaşmış bir şekilde düzlüğü devam etmiştir (Timurtaş 2005: 53).

Metnimizde isimden isim yapan bu ek, incelenen metinde Eski Türkçe ve Oğuz Türkçesinde olduğu gibi daima düz ünlüdür:

- *bostāncı* 38b/1, *yalancıdur* 75a/7

- **İsimden İsim Yapma Eki +cUk + ~+cIk**

Eski Anadolu Türkçesinde daima yuvarlak olan bu ek, metinde düz ünlülü şekliyle geçmektedir:

- *ğarınığım* 56a/7, *oğlancıklar* 13a/13, *oğlancıklarū* 19b/12, *yürecikleri* 57b/7

- **Zarf-Fiil Eki -(y)IncA**

Eski Türkçedeki şekli -gınca, -gince olan bu ek, metnimizde sadece bir yerde geçen bu ek düz ünlülü şekliyle kullanılmıştır:

➤ *çıkarınca* 18a/11

2.1.3.2.2.2. U Sınıfı Ekler

Bu sınıfta, emir kipi 2.Ç.K. eki +U η , emir kipi 3.T.K. eki –sUn, emir kipi 3.Ç.K. eki –sUnlar, fiilden isim yapma eki –GU, fiilden isim yapma eki –mUr, geniş zaman ekleri –Ar, -r, -Ur görülen geçmiş zaman 1.Ç.K. eki –(U)K, isimden isim yapma eki –sUl, iyelik 2.T.K. eki +(U) η , iyelik 2.Ç.K. eki +(U) η Uz, kalıplaşmış yön gösterme eki +Aru + ~+Arı, şart kipi 2.Ç.K. Eki –sA η Uz, zarf-fiil eki –dUKÇa, zarf-fiil eki –(y)UP bulunmaktadır. Bu ekler, yuvarlak ünlülü sözcüklerden sonra düzlük-yuvarlaklık uyumuna girerken, düz ünlülü sözcüklerden sonra uyum dışında kalmıştır.

• Emir Kipi 3.T.K. Eki -sUn

Eski Türkçede ekin yuvarlak ünlülü şekli bulunmaktadır (Gabain 2007: 79). Eski Anadolu Türkçesi döneminde de yuvarlak ünlülü şekli devam etmiştir (Timurtaş: 2005: 49).

Metnimizde bu ek, yuvarlak ünlülü sözcüklerden sonra uyuma girerken düz ünlülü sözcüklerden sonra uyum dışında kalmıştır:

➤ *bağışlasun* 76a/11, *doğunsun* 63b/2, *kaynasun* 13b/7, *kılsun* 70b/8, *olsun* 25a/6, *olmasun* 42b/5, *şursun* 75b/1, *varsun* 77b/9; *etsün* 29a/1, *gelmesün* 12a/2, *gelsün* 9a/9, *görsün* 29a/1, *itsün* 32a/7

• Emir Kipi 2.Ç.K. Eki +U η

Eski Türkçede sözcük kök ve gövdesine göre ekin ünlüsü değişmektedir (Gabain 2007: 79). Eski Anadolu Türkçesinde ise η ünsüzünün etkisi ve 1. Kişi ekini örneksemesi sebebiyle yuvarlaklaşmıştır (Timurtaş 2005: 49)

Bu ek, yuvarlak ünlülü sözcüklerden sonra düzlük-yuvarlaklık uyumuna girerken düz ünlülü sözcüklerden sonra uyum dışında kalmıştır:

➤ *bilü η* 43a/2, *idü η* 42b/4, *eydü η* 46b/3, *görü η* 48b/4

• Emir Kipi 3. Ç.K. Eki -sUnlar

Bu ek, yuvarlak ünlülü sözcüklerden sonra düzlük-yuvarlaklık uyumuna girerken düz ünlülü sözcüklerden sonra uyum dışında kalmıştır:

- *kılsunlar* 40a/3, *olmasunlar* 45a/1, *olsunlar* 26a/10, *varsunlar* 40a/2, *vurmasunlar* 15a/1; *gelsünler* 42b/4, *gidermesünler* 78b/13, *girsünler* 52b/7, *görsünler* 29b/3, *itsünler* 45a/3, *yesünler* 19a/8

• **Fiilden İsim Yapma Eki –GU**

Eski Türkçe döneminde olduğu gibi metnimizde ünlüsü yuvarlaktır:

- *uykudan* 19a/9; *sevgülüsü* 57a/5

• **Fiilden İsim Yapma Eki –mUr**

Eski Anadolu Türkçesinde daima yuvarlak olan bu ekin tek örneği vardır:

- *yağmur* 60a/4

• **Geniş Zaman Ekleri -Ur; -r; -Ar**

Eski Türkçede geniş zaman eki, genellikle *-Ur*, bazen *-Ar*, nadiren de *-Ir* şeklindedir. Eylem tabanının ünlü ile bitmesi durumunda *-(y)Ur*, nadiren de *-r* şeklini alır (Gabain 2007: 80). Eski Anadolu Türkçesinde ise ekin yuvarlak ünlülü şekli görülür.

- *buyururam* 79b/4, *çağırur* 7b/1, *kaluram* 13a/1, *kılursun* 66a/13; *çekinürsin* 76b/1, *direm* 79b/13 *idersin* 9b/2

• **Görülen Geçmiş Zaman 1.Ç.K. Eki -(U)K**

Metnimizde bu ek yuvarlak ünlülü şekliyle kullanılmış ve dudak uyumuna uymuştur:

- *gecerdük* 77a/9, *gönderdük* 69b/4

• **İsimden İsim Yapma Eki +sul**

İşlek olmayan eklerdendir. Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi incelenen metinde de yuvarlak ünlüdür ve tek örneği vardır:

- *yoğsul* 67b/8

• **İyelik 2.T.K. Eki +(U)η**

Eski Türkçede bu ek, düzlük-yuvarlaklık uyumuna girmektedir (Gabain 2007: 70). Eski Anadolu Türkçesinde ise damak ünsüzü *ŋ* sebebiyle yuvarlaklaşmıştır (Timurtaş 2005: 49).

Metnimizde bir örnekte ünlüsü yuvarlak olarak yazılan bu ek; sadece düz ünlülü sözcüklerden sonra gelmiş ve uyuma girmemiştir:

➤ *cāriyelerüŋ* 61b/13

- **İyelik 2.Ç.K. +(U)ŋUz**

Eski Türkçede bu ek, düzlük-yuvarlaklık uyumuna girmektedir (Gabain 2007: 70). Eski Anadolu Türkçesinde ise damak ünsüzü *ŋ* sebebiyle yuvarlaklaşmıştır (Timurtaş 2005: 49).

Metnimizde bu ek, kurallı olarak yuvarlak ünlülü yazılmıştır:

➤ *günāhlaruŋuzu* 15a/9; *diliŋüzden* 4b/6, *gönlüŋüzden* 11b/12, *gözüŋüz* 4b/3, *üstüŋüzde* 18b/12

- **Kalıplaşmış Yön Gösterme Eki +Aru + ~+Arı**

Eski Türkçede genellikle ünlüsü yuvarlak olan bu ek (Gabain 2007: 65), uyuma girmemiştir. Eski Anadolu Türkçesinde de yuvarlak ünlülü olması sebebiyle uyum dışı kalmıştır (Timurtaş 2005: 90-91)

+Aru/+Arı eki,Eski Türkçedeki +*garu*/+*gerü* ekinin Eski Anadolu Türkçesindeki biçimidir. Oğuz Türkçesi metinlerinde son sesi yuvarlak olan bu ek, incelenen metinde tek sözcük olarak karşımıza çıkmaktadır:

➤ *ilerü* 43b/3

- **Şart Kipi 2. Ç.K. Eki -sAŋUz**

Bu ek, yuvarlak ünlülü sözcüklerden sonra düzlük-yuvarlaklık uyumuna girerken düz ünlülü sözcüklerden sonra uyum dışında kalmıştır:

➤ *uğrasaŋuz* 77a/8, *itseŋüz* 68a/4, *virseŋüz* 68b/5

- **Zarf Fiil Eki -dUKÇa**

-dUK geçmiş zaman sıfat-fiil eki ile -CA eşitlik ekinin birleşmesinden oluşan bu ek, metnimizde yuvarlak ünlülü yazılmıştır:

➤ *atduçca* 41a/2, *olduçca* 42b/6

- **Zarf Fiil Eki -(y)UP**

Eski Türkçede ekin ünlüsü genel olarak uyuma girmektedir (Gabain 2007: 36). Eski Anadolu Türkçesinde bu ek, p çift dudak ünsüzü sebebiyle yuvarlaklaşmıştır (Timurtaş 2005: 48)

Eski Anadolu Türkçesinde daima yuvarlak olan bu ek, metinde yuvarlak ünlülüve genellikle -(y)Ub şeklinde kullanılmıştır:

- *açılıb* 7b/12, *ağlayub* 74b/11, *aşub* 64b/8, *dutub* 62b/1, *kağkub* 7a/12, *olub* 5a/7, *şıyub* 70b/12, *şurub* 61b/10, *ululayub* 9a/2, *varub* 62a/3, *yadub* 3b/10; *binüb* 76b/12, *devşirüb* 13a/9, *eşidüb* 69b/5, *eyleyüb* 69b/4, *idüb* 71a/3, *girüb* 78a/12, *gönderüb* 3a/7, *görüb* 77a/1, *sevinüb* 4a/7, *segirdüb* 13b/1, *yetişüb* 18a/11

Metinde bu ekin -(y)Up şeklinde kullanıldığı sözcükler:

- *alup* 11a/10, *kağkup* 41b/13, *olup* 4b/5, *olupdur* 81b/5, *turup* 12b/11; *içüp* 26b/9

2.1.3.2.2.3. I/U Sınıfı Ekler

Bu sınıfta, bildirme 3. teklik eki +dUr/+dIr, fiilden fiil yapma eki -Ar-/-Ir-/-Ur-, fiilden fiil yapma eki -dUr-/-dIr-, fiilden fiil yapma eki -(U)l-/(I)l-, fiilden fiil yapma eki -(U)n-/(I)n-, fiilden fiil yapma eki -(U)r-/(I)r-, görülen geçmiş zaman 1.T.K. eki -(U)m-/(I)m, ilgi eki +(n)Uŋ/ +(n)Iŋ, isimden isim yapma eki +lUK/ +lIK, isimden isim yapma eki +(U)ncI/+(I)ncI, iyelik 1.t.k. eki +(U)m/+(I)m, iyelik 3.t.k. +(s)U(n) / +(s)I(n), iyelik 1.ç.k. eki +(U)mUz/ +(I)mIz, isimden sıfat yapma eki +IU/+II, isimden yokluk ismi yapma eki +sUz / +sIz, öğrenilen geçmiş zaman eki -mUş/-mİş, sıfat fiil eki -dUK/-dIK, sıfat fiil eki -mUş/-mİş bulunmaktadır. Bu eklerin hem yuvarlak hem de düz ünlülü biçimleri görülmektedir.

- **Bildirme 3. Teklik Eki +dUr/+dIr**

Eski Türkçe döneminde *tur-ur* şeklinde bulunan bu ek, Eski Anadolu Türkçesinden itibaren ekleşmeye başlayarak +dur şeklini almıştır. Ancak ekleşmiş şekli yanında durur da bulunmaktadır (Timurtaş 2005: 49).

Metnimizde sadece ekleşmiş şekli olan +dUr bulunmaktadır. Bu ek, yuvarlak ünlülü sözcüklerden sonra uyuma girerken, düz ünlülü iki sözcük hariç uyum dışı kalmıştır:

Metnimizde bu ek iki örnek dışında sürekli yuvarlak ünlü ile yazılmıştır:

- *berātīdur* 33b/13, *bunlardur* 83a/9, *çoçkdur* 36a/13, *dağıncadur* 63b/4ü *eḫbāçkdur* 84a/12, *günāhdur* 20a/13, *ḫaccīdur* 10a/7, *ḫuldur* 70b/2, *maḫpūşdur* 78b/4, *mi‘rāçīdur* 14b/11; ‘*ālemdür* 83b/13, *cebrā’īldür* 78a/2, *ceseddür* 6a/6, *deñizindendür* 77a/13, *diregidür* 14b/12, *eḫḫalidür* 67a/2, *gecesidür* 46a/8, *gerçekdür* 84a/11, *gibidür* 17a/10, *ḫiyānetdür* 83a/11, *ḫadirdür* 82b/6, *nażīrdür* 82b/4, *zīnetidür* 1b/5
- ‘*aleyhi’s-selāmdır* 2b/7; *ekberdir* 3b/11

- **Fiilden Fiil Yapma Eki -Ar-/-Ir-/-Ur-**

Eski Türkçede genellikle bu ekin ünlüsü yuvarlaktır. Bunun yanında nadiren de olsa -Ar-, -Ir gibi düz şekilleri de vardır (Gabain 2007: 60). Eski Anadolu Türkçesinde ise yuvarlak ünlülü şekli kullanılmıştır (Timurtaş 2005: 48).

Metnimizde bu ek şu şekilde uyuma girmiştir:

- *toyura* 56a/8, *yaturdı* 19a/1; *düşürdi* 61a/11, *eydürür* 80b/7, *geçürmedi* 62a/2
- *çıkardı* 70b/12; *bişirdi* 18b/9, *geçirmeñ* 63a/7

- **Fiilden Fiil Yapma Eki -dUr-/-dIr-**

Bu ek, Eski Anadolu Türkçesinde, Eski Türkçedeki yuvarlaklığını korumuştur. Daha sonraki yüzyıllarda vokal uyumuna tabi olmuştur (Timurtaş 2005: 48).

Metnimizde, yuvarlak şekli bulunan bu ek, yuvarlak ünlülü sözcüklerden sonra uyuma girerken, düz ünlülü sözcüklerden sonra sadece bir sözcük dışında uyum dışı olmuştur:

- *aldurursañuz* 80b/6, *azdurmağa* 35b/10, *ḫaldurub* 43a/1, *ḫavuşduram* 64a/2, *ḫızdurub* 18a/8, *ḫoldurub* 68b/9; *bildürdi* 45a/11, *bindüreler* 27b/5, *döndürmege* 71b/11, *geydürüb* 27b/4, *indürdi* 58b/10, *sevindür* 44a/3, *sövündürüb* 51a/8, *yedürdün* 31a/11, *yetişdüreler* 61b/3
- *ḫaldır* 73a/7; *indirgil* 43b/13, *üleşdireler* 2a/1

- **Fiilden Fiil Yapma Eki -(I)l-/(U)l-**

Bu ek, Eski Türkçede düzlük-yuvarlaklık uyumuna girmektedir (Gabain 2007: 36). Eski Anadolu Türkçesinde ekin bağlama ünlüsü genellikle düzleşmekle birlikte, seyrek olarak düzlük-yuvarlaklık uyumuna giren yuvarlak ünlülü şekilleri de vardır.

Bu ek, düz ünlülü sözcüklerden sonra gelerek uyuma girmekle beraber uyuma girmedığı örnekler de vardır:

- *atulur* 80a/12, *ayrulduğına* 24b/7, *tartulur* 80a/11; *dinülmez* 80b/6, *döküle* 7a/7, *sürülmüş* 77b/6
- *açılıb* 11a/11, *aşılmışdur* 74a/12, *yapılır* 35b/1, *yazıla* 70b/2; *eylenildiği* 67a/9

- **Fiilden Fiil Yapma Eki -(U)n/-(I)n-**

Eski Türkçede ekin ünlüsü düzlük-yuvarlaklık uyumuna girmektedir (Gabain 2007: 36) Eski Anadolu Türkçesinde ise ekin ünlüsü genellikle düzdür, ancak düzlük-yuvarlaklık uyumuna girerek yuvarlaklaştığı örnekler de vardır (Timurtaş 2005: 54).

Metnimizde bu ek genel olarak uyuma girmekle beraber uyum dışı olduğu örnekler de vardır:

- *bulunmaya* 6a/10, *oçunursa* 34a/2
- *bağışlana* 71a/10, *bağlanmış* 35b/7, *şığındım* 77b/5, *yüklenmiş* 47b/8

Metinde fiilden fiil yapma eki olan -n- eki bir kelimedede -n- şeklinde görülür:

- *sürüñür* 35b/8

- **Fiilden Fiil Yapma Eki -(U)r/-(I)r-**

Eski Türkçede geniş zaman eki, genellikle –Ur, bazen –Ar, nadiren de –Ir şeklindedir. Eylem tabanının ünlü ile bitmesi durumunda –(y)Ur, nadiren de –r şeklini alır (Gabain 2007: 80). Eski Anadolu Türkçesinde ise ekin yuvarlak ünlülü şekli görülür. Bu ek, metnimizde yuvarlak ünlülü sözcüklere geldiğinde uyuma girerken bir sözcük haricinde düz ünlülü sözcüklere geldiğinde uyum dışı kalmıştır:

- *doğurmağdan* 81b/10, *otururken* 2a/10, *yaturken* 2a/11; *bişürüb* 13a/9, *düşürdi* 61a/11
- *bişirdi* 18b/9

- **Fiilden İsim Yapma Eki -(U)k / -(I)k**

Eski Türkçede yuvarlak ünlü taşıyan bu ek (Gabain 2007: 54-58), Eski Anadolu Türkçesinde de yuvarlak şeklini korumuştur (Timurtaş 2005: 96).

Eski Anadolu Türkçesinde daima yuvarlak olan bu ek, bir sözcük dışında metinde de yuvarlak ünlülü yazılmıştır:

- *açuk* 41a/4, *artuk* 2b/4, *buyruk* 66a/13, *şovuk* 24a/12; *büyük* 48b/2
- *tanık* 66a/13

- **Geniş Zaman Eki –Ur/-Ir**

EAT’de daima yuvarlak olan bu ekin, metinde ikili şekillerine rastlanır:

- *açılır* 35a/12, *ağlaşurlarken* 30b/4, *alurdı* 29a/5, *bulursız* 4b/1, *buyurur* 2a/4, *çağırur* 7b/1, *dururlar* 5a/1, *kılır* 3b/3, *koparurlardı* 29b/6, *kırtarur* 8b/12, *olurlar* 5a/9, *olursız* 4b/2, *otururken* 2a/10, *tururken* 2a/10, *virür* 3a/3, *yapılır* 35b/1, *yaradurdum* 29b/12
- *alır* 40b/6, *çağırır* 23b/9, *kırtarır* 3b/2

- **Görülen Geçmiş Zaman 1.T.K. Eki -(U)m/-(I)m**

Eski Türkçede sözcük kök ve gövdesindeki ünlüye göre düzlük-yuvarlaklık uyumuna girmektedir (Gabain 2007:80) Eski Anadolu Türkçesinde ise m dudak ünsüzü sebebiyle yuvarlaklaşarak (Timurtaş 2005: 50) U sınıfı ekler arasına geçmiştir.

Bu ek, metnimizde genellikle yuvarlak ünlülü yazılmış; ancak iki örnekte düz ünlüyle tespit edilmiştir:

- *yarlıgadam* 9a/10; *bilürdüm* 49b/7, *dedüm* 43a/5, *didim* 85a/2, *divşürdüm* 80b/10, *döndüm* 85a/6, *eyledüm* 44a/7, *işitdüm* 37b/6, *itmedüm* 17b/5, *virdüm* 1b/5, *yemedüm* 18a/4
- *bulmadım* 6b/3, *sıgındım* 77b/5

- **İlgi Eki +(n)Uη/ +(n)Iη**

Eski Türkçede bu ekin ünlüsü büyük ölçüde düzlük-yuvarlaklık uyumuna bağlıdır (Gabain 2007: 36-63). Eski Anadolu Türkçesinde damak ünsüzü η sebebiyle olabileceği gibi 1. Teklik kişi iyelik eki m sebebiyle de yuvarlaklaştığı düşünülmüştür (Timurtaş 2005: 49-50).

Eski Anadolu Türkçesinde sürekli yuvarlak olan bu ekin metinde hem düz hem de yuvarlak şekilleri görülmektedir:

- *anuη* 3b/9, *bunlaruη* 51b/6, *haccuη* 52a/1, *yatsunuη* 17a/8; *‘ālemüη* 68a/12, *‘ālimlerüη* 69b/7, *cevmerdlerüη* 48b/11, *cümlesinüη* 80b/12, *dedigüη* 69b/1, *dünüη* 19b/4, *feriştenüη* 80a/8, *ğuslüη* 84b/10, *la‘inüη* 70b/11

- *allahın* 75b/9, *anın* 2a/3, *enbiyanın* 83b/12, *eşyaların* 51a/2, *mahlūkātın* 65a/3, *malların* 52b/11; *birinin* 14a/9, *diliğden* 78b/12, *ehlinin* 32a/1, *kāfirlerin* 65b/7, *peygamberin* 17a/2, *zi'lhiccenin* 62a/13

- **İsimden İsim Yapma Eki +IUK / +IİK**

Eski Türkçede bu ek, büyük ölçüde düzlük-yuvarlaklık uyumuna girmektedir (Gabain 2007: 44). İsimden isim yapan bu ek, incelenen metinde hem düz hem de yuvarlak ünlülü kullanılmıştır:

- *bayluğuma* 79b/3, *dostluğuna* 32b/7, *ķulluķ* 30a/1, *ķuşluķ* 16b/11, *oğlanluğımdan* 31a/2, *yoğsulluğdan* 16b/12; *tekebbürlük* 29a/4
- *acılığdan* 13b/2, *almağlığıla* 24b/13, *āsānlığıla* 25a/1, *‘azizliğima* 79b/1, *cevmerdlığı* 60a/13, *helāklığına* 3a/6, *hoşnūdlığıdur* 8a/13, *ırgadlık* 14a/5, *ķaralığı* 69b/9, *ķarañulık* 35a/1, *mancılık*, *pādişāhlığı* 38b/12, *şusuzlık* 24a/13, *şākirdliğima* 79b/9, *tanıklık* 79a/13, *tañrılığıma* 79a/12, *uçmağlık* 22b/5, *ululuk*, *zārılık* 56b/7, *ziyādeliğdur* 8b/4; *aķceliķ* 48b/9, *cevmerdligümüze* 38b/8, *deriñligi* 77a/5, *dirliginden* 21a/1, *kāhillik* 29a/12, *issilikden* 27b/11, 80a/10, *nākeslik* 54a/1, *pīrlige* 43b/7, 80a/1, *zālillikden* 79b/2

İsimden isim yapan +IİK / +IUK eki bir örnekte +IAķ şeklinde yazılmıştır:

- *ħastalağum* 49a/8

- **İsimden İsim Yapma Eki +(U)ncI/(I)ncI**

Eski Anadolu Türkçesi devrinde olduğu gibi metinde de genel olarak ekin ilk ünlüsü dudak uyumuna tabi olurken ikinci ünlüsü düz-dar kullanılmıştır:

- *altıncı* 46b/5; *beşinci* 63a/3, *ikinci* 21a/2, *yedinci* 62a/11
- *dördüncü* 51b/3, *üçüncü* 44a/4

- **İyelik 1.T.K. Eki +(U)m/(I)m**

Eski Türkçede bu ek, düzlük-yuvarlaklık uyumuna girmektedir (Gabain 2007: 70). Eski Anadolu Türkçesinde m dudak ünsüzünün etkisiyle bağlama ünlüsü yuvarlaklaşmıştır (Timurtaş 2005: 49).

Bu ek, metnimizde birkaç kelime dışında yuvarlak ünlülü kullanılmıştır:

- *buyruğum* 9a/9, *dizārumı* 16a/10, *fārzumı* 21b/13, *imānuma* 23b/11, *ķulum* 9a/9, *namāzum* 12b/13, *oğlancıklarum* 19b/10; *habībüm* 9b/7, *‘izzüm* 9a/10, *ümmetümi* 15b/8
- *boynıma* 19a/5, *ķarındaşım* 5a/2, *pādişāhım* 6b/2; *feriştelerim* 9a/5, *habībim* 9b/13

- **İyelik 3.T.K. +(s)U(n) / +(s)I(n)**

Metinde bu ek hem düz hem de yuvarlak ünlülü yazılmıştır:

- *ķoķusu* 40a/9, *ulusudur* 7b/4
- *arķasındağı* 48a/6, *başını* 23b/3, *belāsından* 47a/9, 2b/10, *gussasından* 59b/8, *günāhını* 6a/10, *ħaķķını* 1b/9, *ķoķusin* 42b/9, *ma‘nāsını* 52a/10, *namāzını* 11a/13, *şuyuņuzı* 3a/9, *ķamusına* 15a/4; *gölgesinde* 33a/13, *meclisinde* 34a/3, *mertebesin* 51b/10, *örtüsin* 14a/8

- **İyelik 1.Ç.K. Eki +(U)mUz/ +(I)mIz**

Eski Türkçede bu ek, düzlük-yuvarlaklık uyumuna girmektedir (Gabain 2007: 70). Eski Anadolu Türkçesinde m dudak ünsüzünün etkisiyle bağlama ünlüsü yuvarlaklaşmıştır (Timurtaş 2005: 49).

Bu ek, metnimizde üç örnek dışında yuvarlak ünlülü kullanılmıştır:

- *aramuzda* 9b/11, *başumuza* 52b/3, *mālımız* 12a/11, *rızķımız* 12a/1, *iķrārımız* 66a/8, *ķanadımıza* 63b/2; *beyinlerimiz* 27b/13, *iķümüzde* 76a/5, *rabbümüz* 66a/4
- *cānımızuņ* 66a/4; *derdlerimize* 27b/13, *ķāķatimiz* 32a/3

- **İsimden Sıfat Yapma Eki +IU/+II**

İncelediğimiz metinde sadece bir kelime dışında sürekli yuvarlak ünlü ile yazılan bu eki Zeynep Korkmaz; “Eski Türkçeden daha eski çağlarda düz ve yuvarlak şekilleriyle kullanılan +lığ/ +lig sıfat ekinin son sesindeki -ğ/ -g ünsüzünün erimesiyle meydana gelen bu ek türü, bir ara ses evresinden geçerek kaybolan -g’nin geride kalan ünlüyü yuvarlaklaştırması sebebiyle, Oğuz Türkçesi metinlerinde dudak benzeşmesine aykırı bir durum almıştır. Bu ses yapısı ile +lu/+lü eki, Eski Türkçeden Türkiye Türkçesine uzanan tarihî gelişme çizgisi üzerinde bir orta evreyi temsil etmektedir.

Daha sonraki devirlerde dudak benzeşmesi bakımından yeniden uyuma girecektir (Korkmaz 1973: 110)” şeklinde açıklamıştır:

- *ağılu* 48a/6, *‘ayıblu* 38b/10, *borclu* 59b/3, *sıfatlu* 55b/10; *dürlü* 23a/3, *heybetlü* 29b/4, *hürmetlü* 62b/8, *kuvvetlü* 29b/4, *örtülü* 14a/4, *sa‘ādetlü* 25a/8, *şerlü* 22a/8, *zaḥmetlü* 80b/2
- *sevgülü* 56b/2

- **İsimden Yokluk İsmi Yapma Eki +sUz / +sIz**

Eski Anadolu Türkçesinde daima yuvarlak olan bu ekin incelenen metinde hem düz hem de yuvarlak şekilleri bir arada kullanılmıştır:

- *‘ayıbsuz* 38a/3, *‘azābsuz* 11b/8, *buraksuz* 17a/3, *ḥisābsuz* 11b/8, *‘iḳābsuz* 47a/1, *imānsuz* 65b/5, *unsuz* 13a/11, *şusuz* 21a/5; *ḥürmetsüz* 21a/4
- *ḥisābsız* 47a/1, *uçmaqsız* 76a/5; *etmeksiz* 13a/9

- **Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki –mUş/-mİş**

Eski Türkçede bu ekin genellikle düz ünlülü şekli bulunmaktadır. Bunun yanında yuvarlak ünlülülerden sonra çok nadir olarak -mUş şeklini almıştır (Gabain 2007: 81). Eski Anadolu Türkçesi döneminde sürekli düz ünlülüdür (Timurtaş 2005: 54).

Metinde bu ek, altı sözcük dışında Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi düz ünlülü yazılmıştır:

- *buyurmuşdur* 67b/5, *ḳurmuşlar* 30a/9, *olmuş* 5a/1; *görmüş* 4b/12, *itmüşdür* 37b/8, *ölmüş* 74a/7
- *buḡalmışlar* 58b/1, *buyurmuşdur* 63a/10, *dutmışsin* 25a/10, *ḳılmışsa* 1b/13, *ḳonmuşdur* 6b/5, *olmuş* 5b/5, *şararmış* 43a/2, *yarlıḡanmışdur* 70b/2, *yazılmış* 6b/9; *demiş* 5b/7, *gelmişdür* 36a/13, *görmüşsin* 25a/8, *itmüşdür* 27a/7, *ḳişimişsin* 25b/11, *yüklenmiş* 47b/8

- **Sıfat Fiil Eki –dUK/-dIK**

Eski Türkçe döneminde –*duḳ*, –*duk*; –*tuḳ*, –*tuk* şekilleri bulunan bu ek (Gabain: 2007: 51), Eski Anadolu Türkçesinde de yuvarlak ünlülü şeklini korumuştur (Timurtaş 2005: 51)

Eski Anadolu Türkçesinde daima yuvarlak olan bu ek, iki sözcük dışında, metinde de yuvarlak ünlülü yazılmıştır:

- *ağladuğu* 42b/13, *dudduğun* 37a/8, *kılduğu* 9b/5, *kıldukları* 45a/4, *kırtarduğun* 79b/7, *şağınduğu* 53b/2, *tutduğun* 24b/4, *tutdukları* 45a/4
- *eylenildiği* 67a/9, *itdiği* 85a/4

- **Sıfat Fiil Eki –mUş/–mİş**

Eski Anadolu Türkçesinde daima düz olan bu ek, bir sözcük dışında metinde de yuvarlak ünlülü yazılmıştır:

- *sürülmüş* 77b/67
- *bişmiş* 14a/9, *dutmuşca* 62b/6, *dutmuşları* 39b/3, *geçmiş* 36b/13, *geçmiş* 35b/3, *itmişce* 63b/7, *kızmış* 18a/11, *olmuş* 62b/13, *olmuşca* 63b/6, *toğmış* 28b/6, *yaradılmış* 80b/12

2.1.4. ÜNLÜ DEĞİŞMELERİ

2.1.4.1. Daralma

Ünlülerin daralmasında genellikle başka bir ünlü veya ünsüzlerin etkisi olmaktadır. Ön damak ünsüzü y' nin yanındaki ünlüleri darlaştırdığı görülür.

İncelenen metinde kapalı é olan sözcüğe rastlanmamıştır. Sözcüklerin i yazılışının bilgi ve örnekleri için Ses Bilgisi, Ünlüler 2.1.1. e/é/i başlığına bakınız.

2.1.4.2. Yuvarlaklaşma

Bir ünlü veya ünsüzün etkisiyle oluşan yuvarlaklaşma “Bazı kelimelerde bazı seslerin tesiriyle düz vokallerin yuvarlaklaşması hadisesidir. Gerçekten de dudak ve dudak-diş konsanantları bazı kelimelerde düz vokalleri yuvarlaklaştırır (Ergin 1997: 54)”.

Kök, gövde ya da eklerde olan yuvarlaklaşmalar düzlük yuvarlaklık uyumu maddesinde ayrıntılı olarak 2.1.3. Ünlü Uyumları: 2.1.3.2. Düzlük Yuvarlaklık Uyumu başlığı altında ayrıntılı olarak incelenmiştir.

2.1.4.3. Düzleşme

Sözcük kök ve gövde ya da eklerde görülen düzleşme bazen o sözcükte bulunan ünlü veya ünsüzlerin etkisiyle, bazen de böyle bir etki olmaksızın gerçekleşir.

Düzlük-yuvarlaklık uyumu maddesinde düzleşme olayına örnekler ayrıntılı bir şekilde yer verilmiştir. (bk. 2.1.3. Ünlü Uyumları: 2.1.3.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu).

2.1.4.4. İncelme

Eski Türkçe ve Eski Anadolu Türkçesi döneminde kalın ünlülü bazı sözcüklerin ince ünlüye döndüğü görülmektedir. İncelenen metinde ön damaksıllaşma görülen sözcükler:

- *til - til >diliñüzden 71a/13, yana>yene>yine 62a/7, yorı->yürüse 40b/13*

2.1.5. ÜNLÜ DÜŞMESİ

Vurgusuz olan orta hecenin düşmesi sonucu gerçekleşen ses olayına ünlü düşmesi denir. İncelenen metinde ünlü düşmesine uğrayan sözcüklerin çekim veya yapım eki alırken meydana geldiği görülmektedir:

ağız : ağzınıñ 27a/13

alın : alnınıñ 27b/1

boyun : boynından 48a/7

burın : burnından 53b/11

dirilik : dirlik 64a/7

göñül : göñlüm 78b/7

gögüs : gögsine 2b/10

Metinde *ile* edatının ekleşmesi sonucunda ünlü düşmesine uğrayan sözcükler vardır:

burun ile : burnıla 61b/4

endişe ile : endişeyle 14b/13

ne ile : neyle 67b/9

o ile : öyle 9a/2

şu ile : şöyle 25a/13

“Ünlü düşmesi yer yer çok heceli kelimelerin açık, zayıf üçüncü hecelerinde de görülmektedir. Bunların bir kısmı idi, imiş, isem gibi şekillerin ekleşmesi ile ilgilidir. Ancak ekleşmenin temelinde yatan asıl sebep, bu hecelerdeki açık, vurgusuz ünlülerin dirençsizliğinden ileri gelen düşme olayıdır (Korkmaz 1973: 118)”.

İncelenen metinde cevher fiili *i-*, isimlerde ve bitişik yazılan çekimli fiillerin bazısında korunmuş bazı bitişik yazılan çekimli fiillerde ise düşmüştür:

var idi : *varıdı* 17b/13, 18a/02, 18a/03, 18a/07, 18a/09
yoğ idi : *yoğıdı* 12b/08, 42b/13, 43a/04, 55b/13, 59b/04
durur idi : *dururdı* 38a/7
ağlarlar idi : *ağlarlardı* 44a/1
olmayalar idi : *olmayalardı* 44b/8
var iken : *varıken* 7a/2
geldi iken : *geldiken* 48b/10
gelür iken : *gelürken* 25b/2
getürür iken : *getürürken* 3b/7
gider iken : *giderken* 6a/12
içer iken : *içerken* 26b/7
ider iken : *iderken* 9b/4
kaçar iken : *kaçarken* 18a/13
oğur iken : *oğurken* 7b/8
oturur iken : *otururken* 17a/10
yatur iken : *yaturken* 2a/11
iderler imiş : *iderlermiş* 13b/4
var ise : *varısa* 27a/11, 30b/01, 34a/01, 36a/02, 44a/01,
63b/08, 66b/05, 80b/01
okunur ise : *oğunursa* 56a/3
koyar iseğ : *koyarsağ* 32a/10
oğunur ise : *oğunursa* 34a/2

2.1.6. ÜNLÜ TÜREMESİ

İncelenen metinde ünlü türemesine uğrayan bir Türkçe sözcüğe rastlanmamıştır. Arapça asıllı sözcüklerde iki ünsüz arasında ünlü türediğı görölmektedir:

Ar. *‘ādī* > *‘ādīl* 51b/6

Ar. *emn* > *emīn* 47a/4

Ar. *fīkr* > *fīkir* 52b/12

Ar. *ħūseyn* > *ħūseyin* 58b/5

Ar. *‘ilm* > *‘ilim* 68b/8

Ar. *‘ömr* > *‘ömürleri* 45a/1

Ar. *vaqt* > *vaqitden* 78b/3

Ar. *vaşf* > *vaşıf* 4b/4

2.1.7. ÜNLÜ BİRLEŞMESİ

Ünlüyle biten bir sözcükten sonra ünlü ile başlayan bir sözcük geldiği zaman ünlülerden biri düşer. Bu ses olayına ünlü birleşmesi denir. Metindeki örnekleri şunlardır:

bu + öyle > *böyle* 55a/1

kim + ise + ne > *kimesne* 22a/8

ne + ise + ne > *nesne* 69a/13

ne + olaydı > *nolaydı* 54a/10

ne + oldı > *noldı* 74a/12

şu + ol > *şol* 77a/6

uş+ öyle > *şöyle* 67a/13

2.2. ÜNSÜZLER

2.2.1. Ünsüz Değişmeleri

2.2.1.1. Söz Başı Ünsüzlerdeki Değişmeler

2.2.1.1.1. b->v-/b->p-

b>p değişmesi kelime başında ve ortasında görülmektedir. “Türkçede aslında *b* ile başlayan bazı kelimeler sonradan *p*'ye dönmüşlerdir. Batı Türkçesinde de bunun misalleri ile karşılaşmaktayız. Kelime başındaki *b-p* bakımından Eski Anadolu Türkçesi umumiyetle *b* tarafındadır. Bu *b*'lerin *p* olması ise aynı devre sonralarında başlamıştır (Ergin 1997: 53)”.
➤ *kabkara* 69b/6, *toBRAK* 14b/5; *beşimān* 71a/8, *bişürüp* 13a/9, *tevbe* 71a/8,

- **İki şekilli kelime tabanları**

Metinde hem *b* ile hem de *p* ile yazılan kelimeler vardır:

- *kapkara* 30b/6 ~ *kabkara* 69b/6, *topRAK* 14b/7 ~ *toBRAK* 14b/5; *peşimān* 28a/1 ~ *beşimān* 71a/8, *tevpe* 73b/2 ~ *tevbe* 71a/8

Oğuz grubuna ait ses özelliklerinden biri olan b>v değişmesi sözcük başında veya içindeki ötümlü çift dudak ünsüzü *b* sesinin, ötümlü dudak ünsüzü *v* sesine dönüşmesinin incelenen metindeki örnekleri:

- *bar->var-* 63b/10; *eb>ev* 74a/1, *ber->ver->vir-* 80b/10, *beril->veril->viril-* 83a/3

2.2.1.1.2. k->g-

Eski Anadolu Türkçesinin karakteristik özelliklerinden biri sözcük başı ötümsüz ön damak ünsüzü *k* sesinin ötümlü ön damak ünsüzü *g* sesine dönüşmesidir. “Eski Türkçede kelime başında *g* sesi yoktu. Batı Türkçesinde kelime başında gördüğümüz *g*'ler Eski Türkçede *k* şeklinde idi. Yani Eski Türkçedeki *k* ile başlayan bazı kelimeler Batı Türkçesine geçerken başlarındaki *k*'yi *g*'ye çevirmişlerdir (Ergin 1997: 85)”.

Ön sesteki *k->g-* değişimini metnimizde tesbit etmek mümkün olmamaktadır. Çünkü bu ünsüzlerin ikisi de *kef* ile gösterilmiş ve ayırıcı herhangi bir işaret kullanılmamıştır. Bu yüzden bu sözcükler *g-* ile okunmuştur:

keç->geç- 49a/9

kemi>gemi 3a/8

kerçek >gerçek 84a/11

kergek >gerek 33a/2

key->gey- 64b/1

kibi > gibi 77a/7

kice > gice 17a/6

kice>gece 56a/9

kit->git- 66b/2

kizle->gizle- 49b/4

kör->gör- 53b/2

köre>göre 70b/4

körklü>görklü 63a/4

kövde>gövde 54b/12

köz>göz 34b/9

kümüş>gümüş 54b/6

kün >gün 16b/9

2.2.1.1.3. t->d-

Sözcük başı ve içi ötümsüz diş eti *t* sesinin, ötümsüz diş eti *d* sesine dönüşmesi olayıdır. İnce sözcüklerin başındaki *t*'ler *d*'ye dönüşürken kalın sözcüklerdeki *t*'ler daha çok korunmuş ve bunlar genellikle *tu* (ط) ile yazılmıştır:

te->di- 28b/4

tebe>teve> deve 17b/10

tebşir->tevşir-> depşir- 13a/9

teñiz> deñiz 77a/5

tile-> dile- 55a/8

tükeli> dükeli 47a/3

tüş-> düş- 30b/11

tüşür-> düşür- 61a/11

Metinde kalın ünlülü kelimelerde genellikle baştaki *ṭ* ünsüzünün korunduğu görülür :

- *ṭabaḫ* 14a/8, *tācdur* 67a/4, *ṭağ* 50a/10, *ṭamarınıñ* 80a/5, *ṭamla* 73a/13, *ṭaş* 65b/11, *ṭoğar* 35b/9, *ṭoğrı* 12b/3, *ṭoḫuz* 44a/10, *ṭoḫsan* 6a/1, *ṭoludur* 68a/2, *ṭoldurub* 68b/9, *ṭoymaz* 21a/7, *ṭudaḫları* 37a/4, *ṭuyalar* 25b/3

• İki şekilli kelime tabanları

Metinde hem *d*'li hem de *t*'li şekilde kullanılan sözcükler şunlardır:

- *ṭağ* 50a/10 ~ *dağ* 63b/4, *ṭoğ-* 35b/13 ~ *doğ-* 81b/10, *ṭudaḫ* 37a/4 ~ *dudaḫ* 26b/7, *ṭut-* 29b/9 ~ *dut-* 29a/13

2.2.1.2. Söz İçi ve Söz Sonu Ünsüzlerdeki Değişmeler

2.2.1.2.1. -d->-y-

Bu değişiklik Eski Türkçenin sonlarında olmuştur. *d*'ler önce *peltek* z (*zel*)'ye, sonra *y* ve *z*'ye çevrilmiştir: *adaḫ-ayaḫ-azaḫ* misalinde olduğu gibi. Batı Türkçesi *y* tarafındadır(Ergin 1997: 94)'. İncelenen metindeki örnekler şunlardır:

adaḫ>ayaḫ 64b/7

adrıl->ayrıl- 35b/11

bedük>büyük 48b/2

kod->ḫoy- 64b/11

tod->toy- 21a/7

udan->uyan- 61b/10

udı->uyu- 49b/3

udit->uyut- 56b/13

2.2.2. Sızıcılaşma

2.2.2.1. -b->-v-

İncelenen metinde Eski Türkçedeki söz içi *-b-* ünsüzüne karşılık *-v-* ünsüzünü gördüğümüz örnekler şunlardır:

cebir->cevir- 56a/11

eb>ev 68a/1

tebe>teve>deve 17b/10

Eski Türkçedeki *bar, bar-, bir-* sözcükleri Eski Anadolu Türkçesinde *v*'li şekle dönüşmüştür. Metnimizde de bu kelimeler *v*'li şekliyle kullanılmıştır:

- *var 24b/4, varalar 28a/8; verdüm 46a/5, virdiler 57b/5*

2.2.2.2. -k->-h-

Türkçenin tarihi seyri içinde *k* sesinden dönüşerek oluşan, asli ses olmayan *h* sesi metindeki şu kelimelerde görülmektedir:

- *aḥşam 19a/2, daḥı 71a/12, yoḥsullaruḥ 10a/7*

Türkçe sözcüklerde ön ses durumunda ötümsüz gırtlak ünsüzü *h* sesi olmadığından ön sesteki ötümsüz art damak *k* seslerinin kendini muhafaza ettiği görülmektedir. Metnimizdeki örnekleri şunlardır:

- *kanı 21a/7, kanḳı 26a/6*

2.2.3. Ötümlüleşme

2.2.3.1. Birincil Uzun Ünlüler Sebebiyle Ötümlüleşme

Birincil uzun ünlülü sözcüklerin sonundaki *ç, t* ünsüzlerinin metinde ötümlüleşerek *c, d* olduğu görülmektedir:

- *ad 31a/6, ağac 80b/2, südler 53b/11*

t ünsüzünün bir örnekte ötümlülemediği görülür:

➤ *ot* 13a/9

2.2.3.2. İki Ünlü Arasında Ötümlüleşme

Ötümsüz ünsüzler (*ç, k, k, p, t*) kendinden sonra gelen ünlüyle başlayan bir ek gelmesiyle ötümlü ünsüze (*c, g, b, d*) dönüşür. Metinde geçen örnekler:

ç > c: ağacın 70b/10, *kılıcıla* 79a/3; *üçüncü* 44a/4

k > ğ: almaıklığıla 24b/13, *ayağunuz* 63b/2, *bardağa* 23b/5, *bayluğuma* 79b/3, *çoğusa* 20b/7, *dostluğuna* 32b/7, *hoşnūdlığıdur* 8a/13, *ırmağından* 24a/11, *karalığı* 69b/9, *pādişāhlığa* 38b/12, *şākirdliğuma* 79b/9, *tañrılığuma* 79a/12, *toprağa* 76a/6; *cevmerdliği* 60a/13, *derinliği* 77a/5, *döşege* 19a/1, *pīrlige* 43b/7

Metnimizde iki sözcükte ünlü ile başlayan bir ek almamasına rağmen kendisinden sonra ünlü ile başlayan bir sözcük geldiği için ötümlüleşme görülür:

yırağ > ırağ itmeñiz 6b/13

yırağ > ırağ olub 63b/12

t > d: ardınca 8b/11, *eledecek* 26b/2, *eşiddükden* 69b/7, *eydür* 68b/12, *gideler* 29b/5, *gidermegil* 78b/12; *dördüncü* 51b/3

2.2.4. Ünsüz Düşmesi

2.2.4.1. b->Ø

Eski Türkçede *bol-* şeklinde kullanılan fiil, Eski Anadolu Türkçesinde ünsüz düşmesine uğrayarak *ol-* şeklinde kullanıldığı görülmektedir:

➤ *bol->ol-* 4a/11, 5b/07, 6b/09, 6b/09, 7a/02, 11a/12, 11b/02, 11b/05, 15b/04, 15b/09, 16b/10, 17a/06, 17a/07, 21a/04, 23a/04, 24a/08, 24a/12, 24b/05, 25a/04, 25a/12, 28b/06, 41a/02, 48a/08, 48a/09, 50b/04, 53b/11, 61b/06, 62b/08, 62b/09, 63a/01, 63a/01, 67b/09, 68b/05, 76b/11, 79b/06...

şukelimesinde de son seste *b* düşmesi bulunmaktadır. Kelime *şub > şuw > şu* şeklinde bir değişim göstermektedir. Metindeki örneklerden bazıları şunlardır:

➤ *şu* 13b/6, *şudur* 73a/10, *şuyı* 50b/12, *şuyıla* 51a/8, *şuyına* 40a/11, *şuyun* 74b/5, *şuyunuzu* 3a/9

2.2.4.2. -ğ/-g> Ø

İncelenen metinde birden fazla heceli kelimelerin ve eklerin son seslerinde bulunan *-ğ/-g* ünsüzü eriyip kaybolmuştur. Bu ünsüzün önündeki ünlünün yuvarlaklaştığı da görülmektedir:

katığ>katı 48b/8

uluğ>ulu 64b/12

2.2.4.3. -k-> Ø

İncelenen metinde sadece iki kelimedede *k* sesinin düştüğünü görmekteyiz:

gökcek > gökce 13a/8

yürecik>yürecik 57b/7

2.2.4.4. -l > Ø

Metnimizde çok az rastlanan ünsüz düşmelerinden biridir. Genellikle iç seslerde ve hece sonlarında görülür:

keltür->getür- 43a/3

oltur->otur- 69b/1

göltür->götür- 56a/3

“*ol*” kişi/işaret zamiri, metnimizin sadece üç yerinde işaret zamiri görevinde “*o*” şeklinde geçmiştir.

ol > o 1b/5, 53b/2, 63a/7

2.2.4.5. -r-> Ø

İncelediğimiz metinde birle sözcüğündeki *-r-* ünsüzünün düştüğü görülmektedir:

birle >bile 19b/11, 39a/2, 40b/8, 41a/1, 42b/12, 43a/13, 44a/1, 45b/9, 66a/1, 79b/6

2.2.4.6. -y-> Ø

Eski Türkçede kullanılan *yıraç* kelimesi metnimizde *ıraç* şeklinde kullanılmıştır:

yıraḡ>ıraḡ 21a/11

Metnimizde iki sözcükte ünlü ile başlayan bir ek almamasına rağmen kendisinden sonra ünlü ile başlayan bir sözcük geldiği için ötümlüleşme görülür:

yıraḡ>ıraḡ itmeñiz 6b/13

yıraḡ>ıraḡ olub 63b/12

2.2.5. Ünsüz Türemesi

2.2.5.1. n Türemesi

Ünlü ile biten bir sözcüğe ünlü ile başlayan bir ek getirildiğinde araya yardımcı ses durumundaki n sesi girer. Bunun yanı sıra zamirlerin çekiminde ve *-I*, *-sI* iyelik eklerinden sonra gelen isim işletme eklerinden önce zamir n'si türer:

- *ana* 84a/12, *andan* 58a/12, *arasından* 37b/7, *ayını* 60b/10, *bundan* 50b/11, *bunuñ* 42b/13, *haḡḡını* 1b/9, *ḡorḡusından* 72b/10, *namāzına* 63b/9, *orucına* 61a/6; *dizine* 57b/8, *fāziletini* 2a/1, *üstüne* 63a/1, *yerine* 60a/10

2.2.5.2. y Türemesi

Ünlü ile biten bir sözcük, ünlü ile başlayan bir ek aldığında Türkiye Türkçesinde olduğu gibi araya *-y-* yardımcı ünsüzü girmektedir. Metinde edatların birleşik yazımlarında da *-y-* yardımcı ünsüzün kullanıldığı görülür:

- *aḡlaya* 16b/13, *aḡlayub* 73a/3, *bulunmaya* 67b/3, *ḡoḡulamaya* 22b/1, *olmaya* 67a/9, *şuyı* 73a/7, *şuyıla* 51a/8, *tımarlaya* 74b/12, *uyuya* 19b/5; *endişeyle* 14b/13, *kişiyi* 74a/5, *neydügin* 68b/9, *söyleyicek* 74a/2

2.2.6. Ünsüz Uyumu

Ötümlü bir ünlüyle biten bir sözcüğün ünsüzle başlayan bir ek aldığında o ünsüzün ötümlü, ötümsüz bir ünlüyle biten bir sözcüğün ünsüzle başlayan bir ek aldığında o ünsüzün de ötümsüz olması durumuna ünsüz uyumu denir. Bu durumu Muharrem Ergin “Eski Anadolu Türkçesinde sözcük içinde uyum sayılabilecek bir ünsüz benzeşmesi yoktur. Ötümlü-ötümsüz olarak karşılıklı çift şekilleri bulunan ünsüzlerden ötümlülerle ötümsüzler sözcük içinde yan yana gelebilmekteydiler. Mesela *-dI*, *-dA*, *-dAn* eklerinin Oğuz Türkçesinde t’li şekilleri yoktu. Bu çeşit ekler

köklerle birleşirken ünsüz uyumuna tabi tutulmazdı (Ergin 1997: 77)” şeklinde açıklar. İncelenen metinde sözcük kök veya gövdesi ünlüyle veya ünsüzle bitsin eklerin tamamı ötümlüdür.

+dA Bulunma hâli eki

- *alnında* 21a/10, *anda* 46a/12, *ayında* 42b/3, *beytullahda* 21b/10, *dünyâda* 20b/12, *haqqında* 48a/2, *katumda* 41a/9, *kur’ânda* 49a/2, *ortasında* 22a/9, *uçmağda* 46a/5, *yağınınındaki* 22a/5, *zamânda* 43b/3; *âhiretde* 22a/4, *dibinde* 54a/6, *elinde* 41a/3, *güninde* 51a/12, *haberde* 53b/1, *terâzüde* 54b/3,

+dAn Ayrılma hâli eki

- *aşhâbdan* 49a/12, *açâdan* 34b/11, *belâlardan* 6a/1, *istebrağdan* 58a/7, *hatğıdan* 20a/1, *kelâmından* 30b/3, *korlardan* 62a/10, *luğundan* 60a/2, *odundan* 4a/11, *maşrığdan* 36a/10, *nûrdan* 15a/2, *şusuzluğdan* 26a/5, *tamudan* 4a/7, *tûfândan* 3a/13, *uçmağdan* 23a/2, *yoğsulluğdan* 16b/12; *bizden* 12a/7, *gönlünüzden* 11b/12, *içindekinden* 9a/3, *ümmetinden* 10a/6

-dI Görülen geçmiş zaman eki

- *ârzüladı* 18b/4, *bulmadım* 6b/3, *kızdurdılar* 7b/2, *ğodı* 3a/11, *şuvurdu* 13b/9, *ululadı* 9a/4, *uymadılar* 3a/6, *vardı* 12b/12, *vardı* 17b/13, *yaratdı* 2b/8, *yogıdı* 12b/8, *zamanıdı* 18b/3; *dediler* 50b/11, *eyitdi* 20b/10, *gecmedi* 19a/11, *virildi* 83a/3
- *dedüm* 43a/5, *divşürdüm* 80b/10, *döndüm* 85a/6, *eyledüm* 44a/7, *işitdüm* 37b/6, *itmedüm* 17b/5, *viridüm* 1b/5, *yemedüm* 18a/4

-dUk Sıfat-fiil eki

- *ağladuğuş* 42b/13, *dudduğuş* 37a/8, *kılduğuş* 9b/5, *kılduğları* 45a/4, *ğurtarduğuş* 79b/7, *şakınuğuş* 53b/2, *ğutduğuş* 24b/4, *ğutduğları* 45a/4
- *eylenildiği* 67a/9, *itdiği* 85a/4

+dUr Bildirme eki

- *berâtıdur* 33b/13, *bunlardur* 83a/9, *çoğdur* 36a/13, *dağıncadur* 63b/4ü *eğbâğdur* 84a/12, *ğünâhdur* 20a/13, *ğaccıdur* 10a/7, *ğuldur* 70b/2, *mağpüşdur* 78b/4,

mi‘rācıdur 14b/11; ‘*ālemdür* 83b/13, *cebrā’ıldür* 78a/2, *ceseddür* 6a/6, *deñizindendür* 77a/13, *diregidür* 14b/12, *efđalidür* 67a/2, *gecesidür* 46a/8, *gerçekdür* 84a/11, *gibidür* 17a/10, *hiyānetdür* 83a/11, *kadirdür* 82b/6, *nañirdür* 82b/4, *zīnetidür* 1b/5

- ‘*aleyhi’s-selāmdır* 2b/7; *ekberdir* 3b/11

-dUr- Fiilden fiil yapma eki

- *aldurursañuz* 80b/6, *azdurmağa* 35b/10, *qaldurub* 43a/1, *qavuşduram* 64a/2, *qızdurub* 18a/8, *toldurub* 68b/9; *bildürdi* 45a/11, *bindüreler* 27b/5, *döndürmege* 71b/11, *geydürüb* 27b/4, *indürdi* 58b/10, *sevindür* 44a/3, *sövündürüb* 51a/8, *üleşdireler* 2a/1, *yedürdüñ* 31a/11, *yetişdüreler* 61b/3

+cI İsimden isim yapma eki

- *bostāncı* 38b/1, *yalancıdur* 75a/7

2.3. HECE DÜŞMESİ

Metinde hece düşmesi, ek eylem olarak kullanılan “durur” ekinin ekleşmiş olan “dUr” şeklinde görülmektedir:

- *berātıdur* 33b/13, *bunlardur* 83a/9, *çoğdur* 36a/13, *dağıncadur* 63b/4, *eñbāğdur* 84a/12, *günāhdur* 20a/13, *haccıdur* 10a/7, *quldur* 70b/2, *mañpūşdur* 78b/4, *mi‘rācıdur* 14b/11; ‘*ālemdür* 83b/13, *cebrā’ıldür* 78a/2, *ceseddür* 6a/6, *deñizindendür* 77a/13, *diregidür* 14b/12, *efđalidür* 67a/2, *gecesidür* 46a/8, *gerçekdür* 84a/11, *gibidür* 17a/10, *hiyānetdür* 83a/11, *kadirdür* 82b/6, *nañirdür* 82b/4, *zīnetidür* 1b/5
- ‘*aleyhi’s-selāmdır* 2b/7; *ekberdir* 3b/11

3. BİÇİM BİLGİSİ

3.1. SÖZCÜK YAPIMI

3.1.1. İsimden İsim Yapma Ekleri

İncelediğimiz metinde isimden isim yapma eklerinden *+An*, *+CA*, *+CAK/+CUK/+CIK*, *+CI*, *+dAş*, *+ez*, *+ıl*, *+(I)ncI*/*+(U)ncI*, *+lAyIn*, *+IU/+II*, *+IUK/+IİK*, *+sIz/+sUz* ekleri kullanılmıştır:

+An: Eski Türkçede çokluk görevinde kullanılan bu ek bulunduğu sözcüklerde köke karışmış durumdadır:

- *oğlan* 56b/1, *oğlanı* 5b/9, *oğlancıklara* 12b/9

+CA: İsim ve isim soylu sözcüklere gelen *+CA* eki, sözcüklere benzerlik, eşitlik, görelilik anlamı vererek zarf yapar:

- *bunca* 54a/12, *dağınca* 63b/4, *dutmuşca* 62b/6, *olmuşca* 63b/6; *gökce* 13a/8, *itmişce* 16b/8

+CAK/+CUK/+CIK: İsimlere gelerek isim ve sıfat yapan bu ek, eklendiği sözcüğe sevgi, şefkat ve küçültme anlamı katar:

- *karıncığım* 56a/7, *oğlancıklar* 13a/13, *oğlancıkların* 19b/12; *gökcek* 25a/8, *tizcek* (*tiz+ce+ök*) 38b/5, *yürecikleri* 57b/7

+CI: Meslek isimleri ve sıfatları yapan bu ek, aynı zamanda eklendiği isim veya sıfattan alışkanlık ve sürerlilik gösteren sözcükler de türeten en işlek isimden isim yapma eklerindedir:

- *bostāncı* 38b/1, *yalancıdur* 75a/7

+dAş: Ortaklık ve beraberlik bildiren *+dAş* eki, metinde sadece üç kelimedede karşımıza çıkmaktadır:

- *kardeşlar* 11b/9, *karındaşım* 5a/2, *yoldaş* 11a/12

+ez: İşlek olmayan isimden isim türeten bir ektir:

- *gegez* 62b/11

+ıl: Renk isimlerine eklenen bu ek metinde iki örnekte karşımıza çıkmaktadır:

- *kızıl* 30a/08, *kızılca* 23b/05

+(I)ncI/+(U)ncI: İsimlere gelerek onlardan sıra sayı sıfatı yapan işlek bir ektir:

- *altıncı* 46b/5, *beşinci* 63a/3, *dördüncü* 51b/3, *ikinci* 21a/2, *üçüncü* 44a/4, *yedinci* 62a/11

+**IAyIn**: Metnimizde sadece iki yerde kullanılan bir zarf yapma ekidir:

- *ancılayın* 5b/7, *ancılayındur* 47a/5

+**IU/+II**: İsimden isim ve sıfat yapan çok işlek bir ektir:

- *ağılu* 48a/6, *‘ayıblu* 38b/10, *borçlu* 59b/3, *şıfatlı* 55b/10; *dürlü* 23a/3, *heybetlü* 29b/4, *hürmetlü* 62b/8, *kuvvetlü* 29b/4, *örtülü* 14a/4, *sa‘ādetlü* 25a/8, *şerlü* 22a/8, *zaḥmetlü* 80b/2
- *sevgülü* 56b/2

+**IUK/+IİK**: Başlıca işlevi isimlerden yer, topluluk, meslek isimleri ve soyut isimler yapmaktır:

- *acılığdan* 13b/2, *almaçlığıla* 24b/13, *āsānlığıla* 25a/1, *‘azizliğüme* 79b/1, *cevmerdliği* 60a/13, *helâklığına* 3a/6, *hoşnūdlığıdur* 8a/13, *ırgadlık* 14a/5, *karalığı* 69b/9, *karānuluk* 35a/1, *mancılık*, *pādişāhlığa* 38b/12, *şusuzluk* 24a/13, *şākirdliğüme* 79b/9, *tanıklık* 79a/13, *taḥrılığüme* 79a/12, *uçmaçlık* 22b/5, *ululuk*, *zārılık* 56b/7, *ziyādeliğdur* 8b/4; *aḳcelik* 48b/9, *cevmerdliğümüze* 38b/8, *derinligi* 77a/5, *dirliginden* 21a/1, *kāhillik* 29a/12, *issilikden* 27b/11, 80a/10, *nākeslik* 54a/1, *pīrlige* 43b/7, 80a/1, *zālillikden* 79b/2
- *bayluğüme* 79b/3, *dostluğuna* 32b/7, *ḳulluḳ* 30a/1, *ḳuşluḳ* 16b/11, *oğlanluğümdan* 31a/2, *yoḥsulluğdan* 16b/12; *tekebbürlük* 29a/4

+**sIz/+sUz**: İsimden isim yapma eki olan +lı/+li ekinin türettiği isimlerin zıt anlamlarını yapmada kullanılan bu ek, isimlere mahrumiyet, yoksunluk anlamları katar:

- *‘ayıbsuz* 38a/3, *‘azābsuz* 11b/8, *burāḳsuz* 17a/3, *ḥisābsuz* 11b/8, *‘iḳābsuz* 47a/1, *imānsuz* 65b/5, *unsuz* 13a/11, *şusuz* 21a/5; *ḥürmetsüz* 21a/4
- *ḥisābsız* 47a/1, *uçmaḳsız* 76a/5; *etmeksiz* 13a/9

3.1.2. Fiilden İsim Yapma Ekleri

İncelenen metinde fiilden isim yapma ekleri olarak -GU / -KU, -IcI, -mA, -mAK, -(I)k/(U)k, -(A)K, -(I)n/-(U)n kullanılmıştır.

-GU / -KU: Yuvarlak ünlülü kullanılan bu ek, fiillere gelerek onları isim yapar:

- *sevgüli* 56b/2, *uykudan* 19a/9

-IcI: Çok işlek olan bu ek, yapan, eden anlamına gelen isimler ve sıfatlar yapar:

- *yarıcısı* 80a/8; *dutucu* 24b/5, *yapucuları* 4b/13

-mA: Fiillere eklenerek mastar yapan bu ek, aynı zamanda sözcüğe olumsuzluk anlamı katar:

- *bulunmaya* 6a/10, *koçulamaya* 22b/1, *toğma* 10a/3

-mAK: Fiillerin hareket isimlerini yapan bu ekin asıl görevi mastar yapmaktır. Az da olsa bazen kalıplaşarak hareket ifade etmeyen nesne isimleri yaptığı görülür:

- *kılmak* 73b/11, *komak* 73b/11, *olmak* 48b/5, *varmağdan* 10b/8; *bilmek* 84b/4, *demek* 77b/5, *etmek* 14a/2, *eylemek* 84b/12, *göndermek* 38b/7, *itmekten* 4b/1, *virmekten* 10b/9, *yemek* 12b/8

-(I)k/(U)k: Fiilden isim yapan bu ek, genelde fiillerden sıfat görevi üstlenen isim ve isim soylu sözcükler yapar:

- *açuk* 41a/4, *artuk* 2b/4, *buyruk* 66a/13, *şovuğ* 24a/12; *büyük* 48b/2
- *tanık* 66a/13

-(A)K: Fiilin gösterdiği hareketi çokça yapanı, hareketin yapıldığı yeri, aleti, o hareketle yapılan şeyi karşılan isimler yapar:

- *bıçağ* 3b/6, *uzağ* 25a/7; *döşege* 19a/1

-(I)n/-(U)n: Fiilden isim yapan bu ek, metinde sadece bir sözcükte kullanılmış olup fiilin ifade ettiği anlamda yapanı ifade eden bir ektir:

- *gelin* 25b/1

3.1.3. İsimden Fiil Yapma Ekleri

İncelenen metinde isimden fiil yapma ekleri olarak +A-, +(A)r, +IA-, +IA-n- ekleri kullanılmıştır.

+A-: Çok işlek olmayan bu ek, oluş ve kılış bildiren fiiller yapar.

- *oynadılar* 19a/6, *uzak* 25a/7; *benzerdi* 68b/11, *dilerse* 28a/9

+(A)r: Renk bildiren isim soylu sözcüklere gelerek dönüşlü fiiller yapar:

- *şarardı* 57b/7

+IA-: İsimlere gelerek hem oluş hem de kılış fiilleri yapan işlek bir ektir:

- *ağlaya* 16b/13, *ārzūladı* 18b/4, *bağışladuğ* 20a/3, *bağışlana* 71a/10, *başladı* 3b/5, *boğazladı* 18a/8, *karşılar* 36a/1, *koçulamaya* 22b/1, *konuğlasam* 26b/5, *tımarlaya* 74b/12

+IA-n-: -IA isimden fiil yapan ekten sonra fiilden fiil yapma eki -n'nin gelmesi ile bir tek bir ek haline gelmiş bu ekin metnimizdeki kullanımları şu şekildedir:

- *bağışlana* 71a/10, *bağlanur* 35b/6, *katlandı* 56b/8, *yağmalandandur* 65b/5; *parelenüb* 68b/11

3.1.4. Fiilden Fiil Yapma Ekleri

Metinde fiilden fiil yapma ekleri -(I)n-/(U)n-, -(I)l-/(U)l-, -(I)ş-/(U)ş-, -dUr-, -Ur-, -Ar-, -t- ekleridir.

-Ar-: Fiillere eklenen bu ek, metinde sadece bir sözcükte kullanılmıştır:

- *çıkardı* 70b/12

-dUr-: Fiil kök ve gövdelerinden sonra gelerek ettirgen veya oldurgan çatı yapan ekin metinde geçen örnekleri şu şekildedir:

- *üleşdireler* 2a/1
- *aldurursanız* 80b/6, *azdurmağa* 35b/10, *kaldurub* 43a/1, *kavuşduram* 64a/2, *kızdurub* 18a/8, *çoldurub* 68b/9; *bildürdi* 45a/11, *bindüreler* 27b/5, *döndürmege*

71b/11, *geydürüb* 27b/4, *indürdi* 58b/10, *sevindür* 44a/3, *sövündürüb* 51a/8, *yedürdüh* 31a/11, *yetişdüreler* 61b/3

-(D)l-/(U)l-: Fiilden fiil yapma eki olan bu ek, hem edilgen hem de dönüşlü fiil yapar:

- *açılıb* 11a/11, *aşılmışdur* 74a/12, *yapılır* 35b/1, *yazıla* 70b/2; *eylenildiği* 67a/9
- *atulur* 80a/12, *ayrulduğına* 24b/7, *tartulur* 80a/11; *dinülmez* 80b/6, *döküle* 7a/7, *sürülmüş* 77b/6

-(D)n- / -(U)n-: Oluş ve kılış ifade eden bu ek, fiil kök ve gövdelerine gelerek hem dönüşlü hem de edilgen çatılı fiiller yapar:

- *bağışlana* 71a/10, *bağlanmış* 35b/7, *bulunmaya* 6a/10, *oğunursa* 34a/2, *şığındım* 77b/5; *yüklenmiş* 47b/8

Metinde fiilden fiil yapma eki olan *-n-* eki bir kelimedede *-n-* şeklinde görülür:

- *sürünür* 35b/8

-(D)ş-/(U)ş-: Ortaklaşma ve oluş ifade eden fiiller yapan bir ektir:

- *cağrışalar* 76b/7, *şataşduñ* 20a/2; *irişeler* 76b/13
- *ağlaşurlarken* 30b/4, *yapuşdı* 75a/12; *görüşdüñ* 45a/7, *söyleşürken* 49a/11, *yetişdiler* 61b/3, *yetişdüreler* 24a/13

-t-: Fiil kök ve gövdelerinden sonra gelerek ettirgen veya oldurgan çatı yapan bir ektir:

- *uyutdılar* 56b/13; *eşitdiler* 59a/5

-Ur-

Eski Anadolu Türkçesinde daima yuvarlak olan bu ek fiil kök ve gövdesine gelerek ettirgen veya oldurgan çatı kurar:

- *bişirdi* 18b/9, *geçirmeñ* 63a/7
- *toyura* 56a/8, *yaturdı* 19a/1; *düşürdi* 61a/11, *eydürür* 80b/7, *gecürmedi* 62a/2

-y-

Çok işlek olmayan ve pekiştirme görevindeki bu ekin metnimizde örneği tektir:

- *қыoылар* 25b/5

3.2. SÖZCÜK TÜRLERİ

3.2.1. İsimler

3.2.1.1. İSİM ÇEKİMİ

3.2.1.1.1. Çokluk Eki

Türkçenin en eski devirlerinden beri kullanılan +lAr çokluk eki, ismin karşıladığı nesnenin birden fazla olduğunu belirtir.

+lAr: Çokluk eki olan +lAr, isimlerin karşıladığı nesnenin birden fazla olduğunu belirten eklerin metinlerde geçen örnekleri şu şekildedir:

- *anları* 19a/9, *‘aṭālar* 58a/5, *‘azāblar* 55a/1, *belālarında* 17b/12, *günāhların* 55b/5, *iḥsānlar* 59a/12, *qorqularından* 55b/9, *qulaqlar* 58a/6, *qullarımı* 16a/10, *namāzlar* 16b/2, *oqlancıqları* 18b/9, *uyqları* 19a/7; *cevmerdler* 60a/13, *dervişlere* 60a/10, *ferişteler* 60b/12, *günleri* 63a/7, *kimseler* 64a/11, *miskinleri* 59a/13, *mü’minler* 62a/5, *şehidlerüñdür* 60b/1, *yerlerde* 63b/7

3.2.1.1.2. İyelik Ekleri

Geldiği isim veya isim soylu sözcüğün kime veya neye ait olduğunu belirten iyelik eki şahıslara göre değişik biçimler almaktadır.

- **Birinci teklik kişi iyelik eki: +(U)m**

- *(benüm) ‘azizliğüme* 79b/1, *(benüm) taqrılığıma* 79a/12
- *(benüm) qulum* 64b/3, *(benüm) dīzārum* 64b/4, *(benüm) nūḥuma;* *(benüm) raḥmetüm* 64b/4, *(benüm) cennetüm* 64b/4, *(benüm) çelebüm* 76b/6

- **İkinci teklik kişi iyelik eki: +(U)ñ**

- *(senüñ) ḥālin* 64b/7
- *(senüñ) ‘amellerüñ* 67a/3

- **Üçüncü teklik kişi iyelik eki: +I, +sI, +sU**
 - (*halk*) arasında 74b/1, (*anların*) ba‘zısı 65a/7, (*‘arāṣāt*) meydānına 77a/1; (*anun*) göñli 68b/13, (*‘ālimlerün*) naṣīhatin 69b/7
- **Birinci çokluk kişi iyelik eki: +ImUz**
 - (*bizüm*) nefsimüz 66a/6
- **İkinci çokluk kişi iyelik eki: +IḡUz**
 - (*sizün*) günāhlarıñuzı 68b/2
 - (*sizün*) ḡalbiñüz 68b/3, (*sizün*) göñlüñüzü 70a/5
- **Üçüncü çokluk kişi iyelik eki: +IArI**
 - (*aḡların*) aḡızlarından 65b/10, (*aḡların*) dükkānları 74a/10, (*aḡların*) günāhları 66b/13, (*ümmeṭ-i muḡammedün*) ḡācıları 66a/11; (*aḡların*) mescidleri 77a/10

3.2.1.1.3. Hāl Ekleri

İncelenen metinde ilgi $+(n)Uḡ/+(n)Iḡ$, yönelme $+A$, bulunma $+dA$, ayrılma $+dAn$, belirtme $+(y)I$, $+n$, $+(n)I$, eşitlik $+cA$ ve vāsıta $+IIA$, $+IA$ hāl ekleri kullanılmıştır.

- **İlgi hāli eki: $+(n)Uḡ/+(n)Iḡ$**

Eklendiği isim veya isim soylu sözcüğü kendinden sonra gelen isim veya isim soylu sözcüğe bağlayan bu ek metinde $+uḡ/+üḡ$ şeklindedir:

 - *enbiyānıḡ* (evveli) 83b/12; *ḡüdāvendinḡ* (naḡiri) 81b/8, *ümmeṭinḡ* (dillerinden) 78b/13
 - *anuḡ* (ḡazasına) 79b/12, *ayınuḡ* (faḡiletin) 22b/6, *bunuḡ* (tefsirinde) 77b/3, *te‘ālānuḡ* (ayına) 23a/6; *cümlesinüḡ* (sevābın) 80b/12, *divünḡ* (ḡarnı) 80a/12, *iblisünḡ* (oḡlı) 77b/8, *kelimesinüḡ* (sebebi) 77b/6, *yüzünüḡ* (nūrı) 22a/4
- **Yönelme hāli eki: $+A$**

İncelenen metinde yönelme hāli eki, eklendiği kelimenin son sesine göre $+A$, üçüncü şahıs iyelik ekinden sonra zamir n 'si olarak $+(n)A$ ve ünlülerden sonra yardımcı ünsüzü olarak $+(y)A$ gibi değişik şekillerde kullanılmıştır:

- *anlara* 34a/7, *ayına* 23a/6, *başa* 28b/9, *bardağa* 23b/5, *cānavarlarına* 36a/1, *konuqlığa* 27a/5; *cebrā'ile* 28b/13, *cehenneme* 32a/10, *hazretine* 34a/5, *muhammede* 35a/1, *yere* 33b/2

- **Bulunma hāli eki: +dA**

Metinde bulunma hāl eki olarak +da/+de ekleri kullanılmıştır:

- *alnında* 21a/10, *anda* 46a/12, *ayında* 42b/3, *beytullahda* 21b/10, *dünyāda* 20b/12, *haqqında* 48a/2, *katumda* 41a/9, *kur'ānda* 49a/2, *ortasında* 22a/9, *uçmağda* 46a/5, *yağınındaki* 22a/5, *zamānda* 43b/3; *āhiretde* 22a/4, *dibinde* 54a/6, *elinde* 41a/3, *güninde* 51a/12, *haberde* 53b/1, *terāzūde* 54b/3

- **Ayrılma hāli eki: +dAn**

Ayrılma hāl ekinin metindeki kullanımı +dan/+den şeklindedir:

- *andan* 49a/5, *balçıqdan* 2b/8, *du'āsından* 46a/1, *istincādan* 7a/12, *guşşalardan* 43a/7, *ırmagından* 27a/7, *kapudan* 11a/11, *olduğdan* 3a/8, *şevābından* 13a/1, *te'ālādan* 2a/2, *varmağdan* 10b/8, *yoğsulluğdan* 16b/12; *bizden* 12a/7, *gönlünüzden* 11b/12, *içindekinden* 9a/3, *ümmetinden* 10a/6

- **Belirtme hāli eki: +(y)I, +n, +(n)I**

Metinde belirtme hāli ekinin, isimlerin yalın hallerine getirilen +(y)I, üçüncü şahıs iyelik eklerinden sonra gelen +n ve genellikle zamirlerden sonra gelen +(n)I olmak üzere üç kullanımı da bulunmaktadır:

+(n)I

- *başını* 23b/3, *haqqını* 1b/9, *namāzını* 11a/13, *şuyuğuzı* 3a/9, *günāhını* 6a/10

+(y)I

- *te'ālāyı* 2a/9, *geyseyi* 52b/3

+n

- *acısın* 62b/10, *ārzūsın* 20a/1, *cezāsın* 50a/7, *du'asın* 3a/7, *koğusın* 42b/9, *pasın* 70a/6, *şevābın* 2a/3, *mertebesin* 51b/10, *örtüsün* 14a/8, *tevbessin* 28a/5

- **Eşitlik hâli eki: +cA**

Eşitlik hâli eki +cA, sözcükleri sıfat, zarf yapmasının yanı sıra eklendiği sözcüğe, kadar, -a göre anlamları katmaktadır:

- *bunca* 54a/12, *dağincadur* 63b/4, *dutmuşca* 62b/6, *olmuşca* 63b/6; *gökce* 13a/8, *itmişce* 16b/8

- **Yön gösterme hâli eki: +rA, +ArU**

Eski Türkçedeki +*garu*/*gerü* şeklinde olan yön gösterme hâli eki ses düşmesi sonucunda -*aru* / -*erü*, -*ra* / -*re* şekline girmiştir:

- *şonra* 49a/8; *üzere* 8b/10
- *berü* 78b/3, *içerü* 49a/12, *ilerü* 43b/3

- **Vasıta hâli eki: +IIA, +IA**

İncelenen metinde vasıta hâli eki +*IIA* ve +*IA* şekillerinde kullanılmıştır.

- *āsānlığıla* 8b/7, *āvāzıla* 30b/8, *burnıla* 61b/4, *dutmağıla* 67b/11, *fiğanıla* 43a/13, *havvāyıla* 70b/9, *hoşnūdlığıla* 53a/2, *imānıla* 65b/4, *konuğıla* 53a/2, *luḫfıla* 2b/7, *namāzıla* 7b/2, *nūrıla* 33a/13, *oşmānıla* 71b/8, *selāhlarla* 51b/7, *şıdķıla* 6b/8, *şuyıla* 51a/8, *şarābıla* 26b/4, *yazmağıla* 60a/12, *yazuğıla* 74a/5; *bā-kemālile* 82a/7, *berekātile* 41a/1, *cemā'atile* 10a/10, *dilile* 85a/9, *eksüklüğüle* 39b/2, *heybetile* 29b/8, *ilmile* 82a/9, *itmekile* 5b/11, *kalbile* 85a/9, *mennile* 31a/11, *neyile* 5b/9, *şāhibile* 8b/5, *sebebile* 46b/12, *sinī'ile* 13b/4, *siñirile* 74a/11, *şüretile* 78b/5, *yektile* 43b/6, *yüzile* 36b/4

3.2.2. Sıfatlar

3.2.2.1. Niteleme Sıfatları

Metindeki örneklerinden bazıları şunlardır:

- *ağılu* (*yılan*) 48a/6, *aķ* (*bulut*) 15b/3, *altun* (*tabaķ*) 14a/8, *altun* (*zencirle*) 76a/8, *āşī* (*ümmete*) 6b/3, *ayıblu* (*orucunu*) 38b/10, *böyle* (*azāblar*) 55a/1, *dünyevī* (*işlerimüz*) 12a/1, *dürlü dürlü* (*aḫalar*) 58a/5, *dürlü dürlü* (*koķular*) 23a/2-3, *dürlü* (*ni'metler*) 40a/2, *gökce* (*ot*) 13a/8, *gökcek* (*şüretile*) 44a/5, *güzel* (*şüretile*) 25b/5, *hazīn* (*āvāzıla*) 23b/9, *heybetlü* (*āvāzıla*) 30b/8, *ķara* (*demüre*) 68b/10, *ķızıl* (*develer*) 76b/11, *ķızıl* (*yāķūtdan*) 39b/13, *ķızılca*

(bardağa) 23b/5, küçük (oğlu) 61a/4, niçe (‘āsiler) 6a/9, örtülü (sinî’ile) 14a/4, şā’im (tudağları) 37a/3, ulu (günāhdur) 20a/13, vaḫūr (ḫulu) 25a/7, yüce (‘amel) 5b/6

3.2.2.2. Belirtme Sıfatları

Belirtme sıfatları, işaret, sayı, belirsizlik ve soru sıfatları olmak üzere dörde ayrılır:

3.2.2.2.1. İşaret Sıfatları

Metinde işaret sıfatları bu, işbu, ol ve şol sözcükleri ile yapılmıştır:

- *bu* (gece) 20a/2, *bu* (hālde) 43a/4, *bu* (kişiye) 48a/3, *bu* (maḫāmina) 37b/8, *bu* (nārı) 49a/1, *bunca* (yıldur) 18a/4, *buncılayın* (köşk) 5a/2, *hoş* (nesnedür) 6b/13, *işbu* (āyet) 43b/1, *işbu* (mertebeye) 37b/4, *miskīn* (atañuz) 18b/11, *ol* (‘āşī ümmete) 6b/3, *ol* (kāğıdı) 6b/10, *ol* (meclisden) 41b/13, *ol* (mecūsī) 37b/2, *ol* (şifātdur) 82b/3, *şol* (dereceler) 37a/9, *şol* (köşki) 37a/9, *şol* (vaḫit) 6a/7, *şöyle* (tatlu) 24a/11

3.2.2.2.2. Sayı Sıfatları

Asıl Sayı Sıfatları

- *biñ* (envā‘) 40a/2, *biñ* (köşkler) 40a/1, *biñ* (yıllık) 36b/2, *bir* (āvāz) 37b/5, *bir* (bölük) 5a/5, *bir* (tağ miḫdārı) 10b/8, *bir* (mecūsīniñ) 37a/12, *bir* (yaluñ) 30b/5, *dört* (bölüğe) 36b/9, *dört* (yüzi) 36b/1, *iki* (cihānda) 16b/13, *iki* (oğlancıklar) 18a/9, *kırk* (gün) 42a/13, *on* (nār) 49b/6, *otuz* (gün) 37b/12, *yedi* (yıl) 41a/5, *yigirmi* (yıllık günāhlarıñuzı) 15a/9

Sıra Sayı Sıfatları

- *altıncı* (meclis) 46b/5, *dördüncü* (meclis) 22b/5, *ikinci* (ḫisābı) 21a/10, *ikinci* (meclis) 7a/5, *on beşinci* (gecesinden) 33b/11, *yigirmi yedinci* (gecesidür) 46a/7

3.2.2.2.3. Belirsizlik Sıfatları

Metinde kullanılan belirsizlik sıfatları şunlardır:

- *ba'zı* ('ārifler) 67b/12, *bir* ('ālim) 37b/3, *bir* (köye) 41b/11, *bir* (mü'min) 50b/1, *bir* (yer) 15a/11, *birkaç* (günden) 74a/9, *dürlü* (ni'metler) 40a/2, *her* (gecede) 36a/12, *her* (kim) 7b/1, *her* (kişi) 7a/1, *her* (şehrün içinde) 40a/1, *hıcbir* (ahad) 36a/5, *hıcbir* (kelām) 43b/10, *hıcbir* (kul) 5b/4

3.2.2.2.4. Soru Sıfatları

Metinde kullanılan soru sıfatları şunlardır:

- *kankı* (kişi) 2b/2, *kankı* (kapudan) 11a/11, *ne* (hāldür) 19a/12, *ne* ('izzetler) 28a/12, *ne* (kılāvuz) 12b/12, *ne* (şevāb) 16a/4, *ne* (kişi) 14a/11, *ne kadar* (ferişteler) 15b/10, *nice* (belādan) 48b/2

3.2.2.3. Sıfatlarda Derecelendirme

3.2.2.3.1. Eşitlik Derecesi

“Sıfatlardaki eşitlik derecesi, iki varlık veya nesne arasındaki niteliğin benzer veya eşit derecede olduğunu gösterir. Bu işlev genellikle “benzetme, miktar ve derece” bildiren gibi ve kadar edatlarıyla karşılanır: ateş gibi sıcak, taş gibi sert, onun kadar vefalı vb.(Korkmaz 2003: 371)”. Metnimizde bu ek genellikle benzetme, miktar ve derece bildiren gibi ve kadar edatlarıyla karşılanmaktadır:

- *bunun gibi beşāret* 59a/5, *bir tağ gibi od* 71b/4, *benüm gibi kişiler* 13b/4, *bunun gibi aṭālar* 14a/12, *bir ak bulut gibi mü'minleri* 15b/3, *öldürmüş gibi günāhı* 21b/8, *bunun gibi şerbet* 24b/1, *şunun gibi ferişteler* 29b/5

3.2.2.3.2. Sıfatlarda Pekiştirme

Sıfatlarda pekiştirme, sıfatın ilk hecesine “m, p, r, s” ünsüzlerinden birinin eklenmesiyle oluşan hecenin sıfatın önüne eklenmesi ile oluşur. Metinde sadece bir sözcükte görülür:

- *kapkara* ('abūs) 30b/6

3.2.3. Zamirler

3.2.3.1. Kişi Zamirleri

İncelenen metinde geçen kişi zamirleri şunlardır: *başa, ben, benden, beni, benimçün, benüm, benümle, saşa, sen, sende, senden, seni, senincün, seniş, senişdür, senişle, sensin, seniş, siz, sizde, sizden, size, sizi, siziş, sizişçün, siziş.*

<i>başa</i>	9a/08, 13b/05, 16a/08, 19a/05, 24b/01, 28b/09, 29a/08, 29a/11, 31a/06, 31a/10, 31b/01, 32b/13, 37a/08, 38a/10, 44b/07, 48b/13, 55b/02, 59b/08, 59b/12, 64a/06, 64a/09, 66a/10, 74b/06, 76a/10, 76a/11, 76b/02, 76b/05, 76b/06
<i>ben</i>	2a/03, 2a/12, 9a/07, 9a/10, 9a/12, 9b/12, 17b/04, 18b/08, 22b/12, 26b/03, 29b/03, 30a/03, 31a/02, 31a/05, 31a/06, 31a/09, 38b/12, 38b/13, 42a/06, 42a/10, 43a/03, 44b/06, 53b/04, 65a/05, 70a/01, 76b/06, 78b/08, 79a/08, 79a/09, 79a/09, 79a/13, 79b/01, 79b/05, 79b/11, 79b/12, 80a/01
<i>benden</i>	13b/03, 22a/01, 29a/02, 29a/11, 31a/06, 37a/06, 38b/11, 53b/03
<i>beni</i>	2a/11, 9a/06, 9b/04, 10a/05, 23a/01, 29a/06, 30b/12, 32b/05, 33a/09, 39b/02, 42a/02, 49a/09, 59b/13, 60a/03, 64a/07, 66a/13
<i>benimçün</i>	26b/05
<i>benüm</i>	1b/04, 9a/11, 9b/07, 13a/04, 13b/04, 15b/07, 26a/08, 26b/02, 26b/06, 28b/08, 28b/10, 29a/02, 32a/11, 33a/03, 39b/10, 42a/08, 44b/06, 49b/09, 50a/05, 54a/13, 55b/01, 58a/01, 64b/08, 73a/04, 75b/01, 77b/11, 77b/11, 78a/12, 79a/11, 79a/12, 79b/01, 79b/03, 79b/05, 79b/07, 79b/09, 80b/08, 80b/11
<i>benümle</i>	9b/10, 9b/10, 31a/12, 32a/08
<i>saşa</i>	12a/07, 14b/02, 20a/03, 24a/01, 24a/04, 24b/09, 25a/07, 30b/13, 42a/09, 43a/06, 44a/06, 55a/10, 57b/12, 71a/05
<i>sen</i>	6b/03, 9b/10, 19a/08, 19b/08, 36b/06, 37b/03, 37b/11, 39b/10, 42a/08, 44a/02, 46a/03, 49a/08, 52b/05, 56b/05, 57a/09, 66b/06, 66b/07, 72a/03, 72a/07, 72a/11, 72a/13, 72b/05, 72b/11, 73a/02, 73a/05, 80b/08
<i>sende</i>	6b/05, 66a/05

<i>senden</i>	31a/08, 37a/06, 42a/06, 72b/08
<i>seni</i>	20a/03,24a/02, 29b/12, 38b/07, 39b/04, 43a/04, 56a/07, 59b/09, 66b/01, 70b/07, 78b/06
<i>senincün</i>	37a/10
<i>seniñ</i>	29b/11, 74b/07, 85a/10
<i>seniñdür</i>	18b/03
<i>seniñle</i>	29b/13
<i>sensin</i>	72a/08
<i>senüñ</i>	22b/12, 30b/12, 31a/02, 31a/03, 31a/05, 31a/09, 32b/07, 33a/06, 33a/13, 37a/07, 44a/09, 44b/02, 53b/05, 53b/05, 55b/04, 56b/04, 57a/09, 61b/12, 63b/11, 64b/04, 72b/09, 73a/12, 80b/09, 80b/10
<i>siz</i>	2a/03, 2a/11, 9a/06, 27a/04, 37b/08, 51b/07, 51b/12, 59a/13, 68a/03, 68a/05, 80b/06, <i>sizde</i> 52a/02, 52a/04, 68a/03
<i>sizden</i>	18b/11, 42b/05, 43a/09, 63a/08, 68a/06
<i>size</i>	1b/05, 4b/03, 27a/01, 33a/01, 34a/12, 39a/04, 57a/12, 58b/08, 71a/12, 74a/12, 77b/02, 80b/05, <i>sizi</i> 2a/12, 27a/05, 38b/13, 44a/08
<i>siziñ</i>	7b/02
<i>siziñcün</i>	27a/06
<i>sizüñ</i>	38a/04, 46b/09, 58b/09, 65a/05, 79a/02, 79a/05

3.2.3.2. İşaret Zamirleri

Metinde kullanılan işaret zamirleri şunlardır: *anıñ, budur, buna, bunda, bundan, buni, bunıñ, buña, bunuñ, bunuñla, şunı, şunuñ, şunlar, şunları.*

<i>anıñ</i>	2a/03, 6b/10, 15b/07
<i>budur</i>	2a/08, 2b/05, 3a/02, 3b/01, 4a/05, 5b/03, 8a/13, 10b/05, 21a/12, 28b/11, 35a/12, 35b/01, 45b/06, 47b/01, 50a/12, 50b/01, 50b/07, 51a/05, 51a/10, 69b/04, 69b/11, 71a/07, 81b/13, 82a/04
<i>buna</i>	5a/02, 7b/10, 74a/05
<i>bunda</i>	24b/04, 77b/09
<i>bundan</i>	50b/11

<i>bunu</i>	12a/02, 14a/10, 14b/01, 14b/05, 18b/11, 20a/04, 24b/10, 33b/02, 34b/04, 48a/07, 49a/05, 49a/11, 61b/07, 79a/06
<i>bunun</i>	24b/04
<i>buğa</i>	49a/01, 57a/13, 70b/03, 75a/08
<i>bunun</i>	14a/12, 18a/01, 18b/05, 24b/01, 25b/11, 42b/13, 59a/04, 61b/01, 70b/08, 77b/03
<i>bununla</i>	44a/08
<i>şunu</i>	14a/05
<i>şunun</i>	29b/05
<i>şunlar</i>	27a/02, 29a/01, 29a/03, 29a/06, 29a/08, 55a/02, 65a/13, 65b/02, 65b/04, 65b/06
<i>şunları</i>	54a/04

3.2.3.3. Dönüştürülük Zamiri

Metinde geçen dönüştürülük zamirleri şunlardır: *kendü*, *kendüden*, *kendüleri*, *kendülerin*, *kendüğe*, *kendünüzden*, *kendüsi*, *kendüye*.

<i>kendü</i>	17a/12, 31a/02, 38b/10, 59a/06, 60a/02, 60a/11, 61a/04, 61a/06, 68a/13, 68b/08, 73a/01, 74a/11, 78a/07
<i>kendüden</i>	38a/09, 82a/04
<i>kendüleri</i>	13b/10, 56b/11
<i>kendülerin</i>	29a/07
<i>kendüğe</i>	53b/02
<i>kendünüzden</i>	52b/10
<i>kendüsi</i>	59a/11
<i>kendüye</i>	68b/13
<i>özün</i>	21a/10
<i>özünden</i>	82b/3

3.2.3.4. Soru Zamirleri

Metinde geçen soru zamirleri şunlardır: *kanğı kimden*, *kimi*, *kimidi*, *kiminiñ*, *kimisi*, *kimler*, *kimlere*, *kimlersiz*, *kimünle*, *ne*, *nedür*, *neler*, *neye*, *neyi*.

<i>kanğı</i>	11a/11
<i>kimden</i>	51b/10, 52a/01, 52a/09
<i>kimi</i>	59b/02, 59b/02, 71b/05, 71b/06, 77a/08, 77a/10
<i>kimidi</i>	78b/06
<i>kiminüñ</i>	71b/06
<i>kimisi</i>	71b/05
<i>kimler</i>	5a/03
<i>kimlere</i>	53b/02, 53b/09
<i>kimlersiz</i>	24b/01
<i>kimünle</i>	9b/1
<i>ne</i>	5a/08, 10a/01, 12b/12, 15a/11, 16a/06, 18b/05, 18b/08, 22b/02, 24b/04, 34a/01, 39b/01, 39b/09, 51b/07, 52a/05, 54b/07, 55a/08
<i>nedür</i>	22b/11, 35a/02, 35a/03, 76a/13
<i>neler</i>	28a/12
<i>neye</i>	32b/12
<i>neyi</i>	30b/01

3.2.3.5. Belirsizlik Zamirleri

Metinde geçen belirsizlik zamirleri şunlardır: *birisi, kimesne, kimesneye, kimse, kimseden, kimseler, kimseniñ, kimseniñ, kimseye, nice, nicedür, nicesine, niçe, niçemüz.*

<i>birbirile</i>	18a/10, 51b/04
<i>birbirin</i>	18a/10
<i>birbirine</i>	19b/13
<i>biri</i>	18a/11, 31a/13, 35a/03, 35a/04, 35a/04, 36b/09, 41a/07, 44b/10, 63b/03, 80a/05, 83a/10, 83a/10, 83b/06, 83b/08
<i>birin</i>	57b/08
<i>birine</i>	1b/09, 35b/02, 35b/03, 39b/12, 40b/02
<i>biriniñ</i>	14a/09, 83b/09

<i>birinüz</i>	43a/09, 68a/07
<i>birisi</i>	18a/12, 34b/11, 49a/12, 66a/12, 70b/13, 70b/13, 83b/07
<i>birisine</i>	33b/12
<i>birisini</i>	57b/08, 57b/10
<i>birisi</i>	49a/12
<i>biriz</i>	63a/08
<i>kimesne</i>	14a/06, 15b/09, 22a/08
<i>kimesneye</i>	22a/11, 54b/03
<i>kimse</i>	2b/04, 3a/02, 3b/01, 15b/05, 22a/11, 22b/04, 23a/11, 34b/01, 56b/05, 57a/08, 60b/06, 60b/09, 64b/01, 70b/04, 76b/01, 76b/05
<i>kimseden</i>	31a/03
<i>kimseler</i>	39b/06, 64a/11, 77a/11, 84a/02
<i>kimsenin</i>	82a/13
<i>kimsenin</i>	58a/11, 67a/12
<i>kimseye</i>	67a/08, 67b/02, 67b/04, 82a/06
<i>nice</i>	9a/06, 13b/03, 26b/13, 43a/01, 48b/02, 56b/07, 56b/08, 57b/02, 59a/11, 61b/13, 77a/08
<i>nicedür</i>	29b/03
<i>nicesine</i>	4b/04
<i>niçe</i>	13b/03, 24b/04
<i>niçemüz</i>	43b/07

3.2.4. Zarflar

3.2.4.1. Zaman Zarfları

Fiil ve fiilimsileri zaman yönünden bildiren sözcüklerdir. Metinde geçen zaman zarfları şunlardır: *artuğ, bu gece, bugün, cum'ā günü, -den berü, +e degin, +e dek, evvel, gün toğunca, ikindi olmadın, kıyāmet güninde, kuşluk vaktinde, ol gecelerde, ol vaktide, öyle namāzı vakti olmadın, ramazān ayında, receb ayında, sonra, yarın, yatsu olmadın.*

artuḡ	<i>ḡadar ṣevāb vire ki allah te‘ālādan artuḡ kimse (bilmeye)</i> 2b/4
bu gece	<i>diledüñ bunca muşibete şataşduñ bu gece kılduḡuñ</i> 20a/2
bugün	<i>ilāhī bugün her ne ṣevāb ḡazandumısa ümmet-i muḡammedden</i> 16a/4
cum‘ā günü	<i>eyitdi ḡacan cum‘ā günü ölse ne ḡadar ferişteher</i> 15b/10
+e deḡin	<i>eger itmez ise tā ḡıyāmete deḡin muntazır olurlar</i> 5a/9
+e dek	<i>yarlaḡanur evvel gecesinde āḡir gecesine dek şeytānlarıñ</i> 35b/5
evvel	<i>evvel geceye ḡürmet ‘izzet idüb istiḡfār iderler</i> 45b/12
ol vaḡitden berü	<i>anda bir cizirede ḡabs itdi ol vaḡitden berü</i> 78b/3
gün toḡunca	<i>şonra gün toḡunca tesbīhile ḡaḡ te‘ālāyı zikir</i> 16b/5
ikindi olmadın	<i>ola öyle namāzıñ cemā‘atile ḡılsa ikindi olmadın (ölse)</i> 11b/2
ḡıyāmet güninde	<i>dört ḡılsa ḡıyāmet güninde peyḡamberiñ ‘alemi dibinde</i> 17a/2
ḡuşluḡ vaḡtinde	<i>ḡuşluḡ vaḡtinde dört rik‘at namāz ḡılsa ḡaḡ te‘ālā</i> 16b/11
ol gecelerde	<i>dutsa ol gecelerde on iki rik‘at nāfile namāz ḡılsa</i> 34a/2
ol vaḡitde	<i>ol vaḡitde işleriñüzi terk idüñ cum‘ā namāzın ḡılmaḡa</i> 16a/12
öyle namāzı vaḡtı olmadın	<i>öyle namāzı vaḡtı olmadın ölse şehīd ölümün</i> 11b/1
ramazān ayında	<i>ramazān ayında namāz ḡılsalar tañrı te‘ālā namāzınıñ</i> 36a/9
receb ayında	<i>çok ḡıluñ zirā ki receb ayında bir rik‘at namāz</i> 23a/7
şonra	<i>itdi birḡac günden şonra ḡurd düşdi çevre yanında</i> 74a/9
yarın	<i>ḡaberde gelmişdür ki yarın ḡıyāmet</i> 40a/8
yatsu olmadın	<i>ḡılsa yatsu olmadın ölse cennet aña müştāḡ</i> 11b/6

3.2.4.2. Yer-Yön Zarfları

Fiillerin veya fiilimsilerin yerlerini, yönlerini belirtmek için kullanılan yer-yön zarfları şunlardır: *arasında, ardından, girü, içeri, ilerü, ḡatında, ortasında, ortasından, öñüne, üzerine.*

arasında	<i>oğul kıızı çok ola üçünci halk arasında hürmetlü 62b/8</i>
ardından	<i>zebānīyeler ardından şoralar yā şaķiler bölügi dünyāda nā-keslik 54a/1</i>
girü	<i>bārī te‘ālā kııtında varalar girü duralar haķ te‘ālā 39b/8</i>
içerü	<i>aşhābdan birisi içerü girdi ‘alī hażretinüñ öñine 49a/12</i>
ilerü	<i>var ilerü kıodı eyitdi anuñ şunu zāhidiñ ırğādılıķ 14a/5</i>
ķatında	<i>(allah te‘ālā) ķatında ķabül olamı cevāb virdiki ķacan ‘ayıbsuz 38a/3</i>
ortasında	<i>bunlaruñ ortasında hūkmi ‘ādil itmek icün cebrā’ıl 51b/6</i>
ortasından	<i>eydür yā ‘āsī farzumı terk itdüñ yerümle göğüm ortasından 21b/13</i>
öñüne	<i>(‘ālemin) öñüne deyeler andan ‘alī kerremellāhu vechehu bunlaruñ öñine 55a/5</i>
üzerine	<i>itdiler oğlancıklarūñ üzerine vardılar 19b/12</i>

3.2.4.3. Durum (Hāl) Zarfları

Fiil ve fiilimsilerin meydana geliş biçimini belirten bu zarfların metindeki örneklerinden bazıları şunlardır: *añsuzuñ, bölük bölük, eksük, hoş, murdār, nice, şovuk, şöyle, tatlu.*

añsuzuñ	<i>ölümi şadaķa men‘ ider meşelā añsuzuñ müfācān 47a/13</i>
ağır	<i>nice ‘ilmile terāzüde şevāb ağır gelür resūlullah eyitdi 6a/3</i>
bölük bölük	<i>ferişteler bölük bölük gelür eydür ki beşāret olsun 25a/6</i>
eksük	<i>namāziñ eksük itmeyesin cemā‘atile kılasın hikāyet 12b/4</i>
hoş	<i>göz irimi miķdārı giñ ideler şöyle hoş (dutalar) 25a/13</i>
murdār	<i>viremez evvel kıyāmet güninde gevdesi şöyle murdār kıoķa ki 67a/13</i>
nice	<i>ol beni nice ululadı eksikliğin bildi siz tanıķ 9a/6</i>
şovuk	<i>şovuk tatlu ola ki hīc anıñ mānendi olmaya 24a/12</i>
şöyle	<i>göz irimi miķdārı giñ ideler şöyle hoş (dutalar) 25a/13</i>

ıatlu

ıovuk ıatlu ola ki hıc anıı mánendi olmaya 24a/12

3.2.4.4. Azlık-Çokluk (Miktar) Zarfları

Metinde fiilleri, fiilimsileri, sıfatları, zarfları miktar açısından belirten zarflardan bazıları şunlardır: *az, biraz, çok, ekıer,hıc.*

az

te‘ālā eyitdi on az ise bir ıasenāt itsünler 49b/10

biraz

*geçecek namāzdan fāriğ olıcağ diledi ki biraz uyuya
19b/5*

çok

çok idün namāzları çok kıluı oruc dutuı 33b/5

ekıer

*isrā‘ilün gün ekıer enbiyā benden geldi ben şol
maıızūnam 31a/6*

hıc

hıc görmeye terāzüde şevābı ağır gele ve şırātı 34b/8

3.2.4.5. Soru Zarfları

Eylemin nasıllığını, zamanını, sebebini, miktarını soran soru anlamlı sözcüklerdir. Metinde geçen soru zarflardan bazıları şunlardır: *neden, nicün*

neden

degilmisin işbu mertebeye neden yetiıdüı dedi ol 37b/4

nicün

*eyitdi nicün müsliimānlara karşı yersin ramāzān ayına
37b/1*

3.2.5. Edatlar

Tek başlarına kullanıldığında bir anlam taşımayan beraber kullanıldıkları sözcüklerin kullanıılarına yardım eden edatlardan bazıları şunlardır: *anuıla, daıı, +den berü, +e degin, +e dek, gibi, icün, ile.*

anuıla

anuıla ıoparam daru’s-selāmda bile ola ve nūnun oıusa 79b/6

daıı

tebeddülden teıayyürden daıı eııgāl elvāndan 81b/12

+den berü

anda bir cizirede ıabs itdi ol vaııitden berü 78b/3

+e degin

eger itmez ise tā kıyāmete degin muntazır olurlar 5a/9

+e dek

yarlaıanur evvel gecesinde āııir gecesine dek şeytānlarıı 35b/5

gibi

günāhları döküle anasından toııma gibi olur andan 10a/3

icün *peygamber icün getürdiler tūfānda girü kim eletdiler* 15b/13
ile *şonra gün toğunca tesbīhile haḫ te‘ālāyı zikir* 16b/5

3.2.6. Bağlaçlar

Bağlaçlar da edatlar gibi cümlelerin yardımcı unsurudur. Eş görevli sözcükleri ve anlamca birbiriyle ilgili cümleleri bağlamaya yarayan sözcüklerden bazıları şunlardır: *ammā, daḫı, eger, kim, ki, ile, meger, ne... ne..., ve, veyā, yāḫūd, gerek...gerek.*

ammā *anadan toğmış gibi ola ammā şa‘bān ayı* 28b/6
daḫı *gözin çıkarur ve daḫı şarḫdan ğarba ne ḫadar şeytān varısa* 80b/1
eger *bineler geçeler ve eger bulunmadısa anları süreler ol deñize*
77a/12
kim *irişti peygamber ‘aleyhi’s-selām gördi kim şağ yanından geldi*
78b/1
ki *ma‘nāsı budur ki şol el ki şadaḫa* 51a/10
meger *üleşdireler meger subḫāllahu fażiletini ḫapasın bilmede* 2a/1
ne... ne... *müfācān ölümü gibi adama ğāfilken yetişür ne tevbe ne vaşıyyet*
ider 47b/2-3
veyā *ḫelāli veyā cevmerdlerin ulusu mekke yetimlerindenem* 56b/3
yāḫūd *degülken virmek yāḫūd zekāt edā itdükden şonra* 47a/6
gerek...gerek *kendü nefsi‘ün virmek gerek daḫı küçük oğlı icün virmek gerek*
daḫı ḫul ḫalāyıḫ ki ḫizmet ider 61a/4-5

Metinde *ile* hem bağlaç hem de edat şeklinde kullanılmıştır:

ile *şonra gün toğunca tesbīhile haḫ te‘ālāyı zikir* 16b/5 (Edat)

ile *eydür yā ‘āsī farzumı terk itdüh yerümle gögüm ortasından* 21b/13

(Bağlaç)

3.2.7. Eylemler

3.2.7.1. Eylem Çekimi

3.2.7.1.1. Kişi Ekleri

Zamir Kökenli Kişi Ekleri:

Zamir kökenli kişi ekleri gelecek zaman, öğrenilen (duyulan) geçmiş zaman, geniş zaman, istek ve gereklilik kiplerinin çekimlerinde kullanılır. Metindeki örnekleri şunlardır:

• 3. Teklik Kişi Ø

- *elediserdür* 76a/3, *geliserdür* 9b/7, *ideriser* 83b/2, *göriser* 35a/2; *açaçak* 57a/3, *varacak* 13a/8, *deyecek* 80a/11, *deyicek* 80a/10, *eşidicek* 19b/9, *gelicek* 42b/10
- *buyurmuşdur* 63a/10, *kılmışsa* 1b/13, *konmuşdur* 6b/5, *olmuş* 5b/5, *şararmış* 43a/2, *yarlıganmışdur* 70b/2, *yazılmış* 6b/9, *demiş* 5b/7, *gelmişdür* 36a/13, *itmişdür* 27a/7, *yüklenmiş* 47b/8; *görmüş* 4b/12, *ölmüş* 74a/7
- *buyurur* 2a/4, *kırtarır* 3b/2, *virür* 78a/11
- *kıopa* 7a/1, *olmaya* 67a/9, *eyleye* 78a/13

• 3. Çokluk Kişi -IAr

- *olısarlardur* 76a/4
- *buğalmışlar* 58b/1, *kurmuşlar* 30a/9
- *yapmazlar* 5a/4, *dirlar* 66b/8; *dururlar* 5a/1, *kılurlar* 76a/6, *götürürler* 10a/1
- *cağrışalar* 76b/7, *tartalar* 6a/10, *bineler* 76b/12, *girmeyeler* 77a/7, *iledeler* 6b/11

İyelik Kökenli Kişi Ekleri:

İyelik kökenli kişi ekleri görülen geçmiş zaman ve şart çekimlerinde kullanılmaktadır. Metnimizdeki örnekleri şunlardır:

• 3. teklik kişi Ø

- *ärzüladi* 18b/4, *kıodı* 3a/11, *şuvurdı* 13b/9, *ululadı* 9a/4, *yaratdı* 2b/8, *eyitdi* 20b/10, *gecedi* 19a/11, *virildi* 83a/3; *bişürdi* 56a/3
- *etmese* 67a/6, *geçse* 73b/12, *söylese* 76a/2, *itse* 71a/8

• 3. çokluk kişi Ø

- *kızdurdılar* 7b/2, *uymadılar* 3a/6, *dediler* 50b/11, *görürlerdi* 52b/3

- *çekmeler* 29b/6, *dişlemeseler* 41b/12, *görseler* 15b/2, *götürseler* 25a/5

3.2.7.1.2. Basit Çekimler

3.2.7.1.2.1. Bildirme Kipleri

Fiile gelerek belli bir zamanı bildiren kiplerdir. Metinde görülen geçmiş zaman, öğrenilen geçmiş zaman, geniş zaman, gelecek zaman ve şimdiki zaman kullanılmıştır.

Görülen Geçmiş Zaman -dI/-dU

Metinde görülen geçmiş zaman eki olarak “-dı/-di; -du/-dü” şekilleri kullanılmıştır:

1. teklik kişi +m *bulmadım* 6b/3, *sığındım* 77b/5, *didim* 85a/2;
yarlığadım 9a/10, *bilürdüm* 49b/7, *dedüm* 43a/5,
divşürdüm 80b/10, *döndüm* 85a/6, *eyledüm* 44a/7,
işitdüm 37b/6, *itmedüm* 17b/5, *virüdüm* 1b/5, *yemedüm*
18a/4

3. teklik kişi Ø *ārzūladı* 18b/4, *şodı* 3a/11, *şuvurdu* 13b/9, *ululadı* 9a/4,
yaratdı 2b/8, *eyitdi* 20b/10, *geçmedi* 19a/11, *virildi*
83a/3; *bişürdi* 56a/3

1. çoğul kişi +k *gecerdük* 77a/9, *gönderdük* 69b/4

3. çoğul kişi +lAr *şızdurdılar* 7b/2, *uymadılar* 3a/6, *dediler* 50b/11,
görürlerdi 52b/3

Metinde 3. çoğul eki sadece bir kelimedede görülen geçmiş zaman ekinden önce gelmiştir:

- *görürlerdi* 52b/3

Öğrenilen Geçmiş Zaman -mİş/-mUş

Metinde öğrenilen geçmiş zaman eki olarak “-mİş/-mİş; -muş, -müş” şekilleri kullanılmıştır.

2. teklik kişi +sIn *dutmuşsin 25a/10, görmüşsin 25a/8, kişimüşsin 25b/11*

3. teklik kişi Ø *buyurmuşdur 63a/10, kılmışsa 1b/13, konuşmuşdur 6b/5, olmuş 5b/5, şararmış 43a/2, yarlığanmışdur 70b/2, yazılmış 6b/9, demiş 5b/7, gelmişdür 36a/13, itmişdür 27a/7, yüklenmiş 47b/8; görmüş 4b/12, ölmüş 74a/7*

3. çoğul kişi +lAr *buğalmışlar 58b/1; kurmuşlar 30a/9*

Geniş Zaman -Ur; -r; -Ar

Metinde geniş zaman eki olan “-Ur; -r, -Ar” kullanılmıştır.

1. teklik kişi +Am, +Um *direm 79b/13, dilerüm 76b/1; bağışlarum 76a/12, buyururam 79b/4, kaluram 13a/1, kaluram 13a/1*

2. teklik kişi +sIn *kılursun 66a/13, korğarsın 77b/12, idersin 9b/2; çekinürsün 76b/1*

3. teklik kişi Ø *buyurur 12a/3, çağırur 7b/1, eydür 7b/1, olur 12b/13, yüzülür 77b/1*

3. çoğul kişi +lAr, -mAzlAr *yapmazlar 5a/4, dirler 66b/8; dururlar 5a/1, kılurlar 76a/6, götürürler 10a/1*

Gelecek Zaman -IsAr; -AsAr; -AcAk; -çAk; -sA gerek

Metinde gelecek zaman eklerinden hem “-IsAr; -AsAr” hem de “-AcAk; -çAk” kullanılmıştır. “Gelecek zaman eki -isar, -iser”dir. Bu ek, Eski Türkçe devresinde ve bugün mevcut değildir. Eski Türkçede istikbâl -ğay, -gey, -taç, teçi ve çı, çi ekleriyle yapılıyordu. Bugün kullanılan istikbâl eki -acak, -ecek’tir. Bu ek, Eski Türkiye Türkçesi metinlerinde partisip olarak seyrek şekilde görülmekle beraber fiil çekim eki olarak hemen hemen kullanılmamıştır (Timurtaş 2012: 125)”.

3. teklik kişi Ø *olasardur* 9b/8, *olısdardur* 18b/13, *eledıserdür* 76a/3, *gelıserdür* 9b/7, *ıderıser* 83b/2, *görıser* 35a/2; *açaçak* 57a/3, *varacak* 13a/8, *deyecek* 80a/11, *deyicek* 80a/10, *eşıdicek* 19b/9, *gelicek* 42b/10, *gelincek* 18a/6, *göricek* 14a/10, *göricek* 27b/8, *söyleyicek* 74a/2, *vericek* 78a/8

Metinde sadece iki sözcükte gelecek zaman -sA gerek eki kullanılmıştır:

➤ *olsa gerekdür* 49a/13, *olunsa gerekdür* 62a/7

3. çoğul kişi +lAr *olısarlardur* 76a/4

şimdiki Zaman -yorur

Metinde şimdiki zaman eki sadece bir kelimedede –yorur şeklinde kullanılmıştır:

3. çoğul kişi +lAr *geliyorurlar* 25b/7

3.2.7.1.2.2. Tasarlama Kipleri

Metinde tasarlama kiplerinden istek kipi, şart kipi ve emir kipi kullanılmıştır.

İstek Kipi -A

Fiillere gelen “-A” kip eki, fiile istek ve niyet anlamları katar. Metinde yaygın olarak kullanılmıştır.

1. teklik kişi -Am *ķavuşduram* 64a/2, *eyleyem* 79b/10

3. teklik kişi -A *ķopa* 7a/1, *olmaya* 67a/9, *eyleye* 78a/13

1. çokluk kişi -AvIz *yiyevüz* 18a/6

Metinde bir kelimedede istek kipi 1. çokluk kişi eki “-evüz” şeklinde kullanılmıştır. “Kullanılan şahıs ekleri, nakli mazi, muzari ve istikbâlde olduğu gibi zamirden inkişaf etmiş eklerdir. Yalnız müfred 1. şahısta doğrudan doğruya -m, çokluğunda b/v değişikliği ile -vuz, -vüz şeklinde dir(Timurtaş 2012: 125)”.

3. çokluk kişi –AlAr *cağrışalar 76b/7, şartalar 6a/10, bineler 76b/12, girmeyeler 77a/7, iledeleler 6b/11*

şart Kipi -sA

Metinde şart kipi eki olarak “-se/-sa” yaygın bir biçimde kullanılmıştır.

2. teklik kişi -sAn *diřleseñ 69b/2, etseñ 68b/5*

3. teklik kişi -sA *etmese 67a/6, geçse 73b/12, söylese 76a/2, itse 71a/8*

2. çoğul kişi -sAnUz *uđrasañuz 77a/8, itseñüz 68a/4, virseñüz 68b/5*

3. çoğul kişi -sAlAr *ęekseler 29b/6, dişlemeseler 41b/12, görseler 15b/2, götürseler 25a/5*

Emir Kipi

Emir kipi, kip eki almaması ve kendine özđü şahıs eklerinin bulunması sebebiyle diğer kiplerden farklıdır. Eski Türkęede emir kipi teklik ikinci şahıs için görölen “-GII” eki incelenen metinde yaygın bir şekilde kullanılmıştır:

1. teklik kişi +AyIm *yapayım 19a/8*

2. teklik kişi Ø *bilgil 2a/5, degil 28b/4, dilegil 32a/6, endürgil 34a/8, etgil 18a/5, eyitgil 25b/8, eylegil 6b/3, eylegildi 28b/4, gidermegil 78b/12, gitgil 66b/2, görgil 37b/9, içgil 23b/8, indirgil 43b/13, itmegile 60a/11, virgil 44a/3, yigil 19a/9*

2. çoğul kişi +Uñ *bilüñ 43a/2, idüñ 42b/4, eydüñ 46b/3, görüñ 48b/4*

3. çoğul kişi +sUnlAr *gelsünler* 42b/4, *gidermesünler* 78b/13, *sevāb*
itsünler 45a/3, *yesünler* 19a/8

3.2.7.1.3. Birleşik Çekimler

Birleşik çekimler basit çekimlerin üzerine gelen ek-eylem ile olur. Metindeki birleşik çekimli yapılar şunlardır:

3.2.7.1.3.1. Hikāye

Geniş Zamanın Hikāyesi

- *ağlardı* 18b/8, *ağlarlardı* 44a/1, *dutardı*53a/2, *kırtardı*48b/3, *şarardı* 43a/5, *taþarlardı* 26a/3, *uymazlardı* 72b/9, *dirdi* 43b/13; *alurdı* 29a/5, *buyurdı* 75a/8, *koparurlardı* 29b/6, *otururdı* 74b/10, *şartlurlardı* 19a/5, *bilürdüm* 49b/5

3.2.7.1.3.2. Şart

Geniş Zamanın Şartı

- *aldurursañuz* 80b/6, *kılınursa* 34a/3, *kılurlarsa* 80b/12, *korkarlarsa* 45a/3, *koyarsañ* 55b/1, *oķunursa* 34a/2, *olursa* 45a/2

Görülen Geçmiş Zamanın Şartı

- *bulunmadısa* 77a/12, *kıldısa* 20b/6, *bildise* 39a/11, *geldise* 76a/11, *öldise* 76b/2

3.2.7.2. Birleşik Fiiller

Bir fiilin veya isim, sıfat, zarf türünden bir sözcüğün bir yardımcı fiille kullanılması ile oluşan fiillerdir.

Bir Yanı İsim Bir Yanı Yardımcı Fiil Olan Birleşik Fiiller

Yardımcı fiil, ismi fiilleştirip çekime girmesini sağlar. Metinde *dile-*, *dut-*, *et-*, *eyle-*, *gör-*, *id-*, *it-*, *ķıl-*, *ol-*, *tut-*, *vir-* yardımcı fiillerinin isimlerle birleşik fiil yaptığı görülmektedir.

dile-

- *hācet dile-* 31a/8, 34a/6

dut-

- *oruç dut-* 28a/11

et-

- *‘arz et-* 29a/01, *da‘vet et-* 3a/06, *emir et-* 78a/11, *‘ibādet et-* 44b/11, *muḥālifet et-* 49a/03, *nākeslik et-* 54a/02, *niyyet et-* 56a/10, *pāre et-* 57a/08, *ṣadaqa et-* 41b, *ṣükür et-* 14b/02, *ṭaleb et-* 57b/07

eyle-

- *‘afv eyle-* 39b/03, *‘azāb eyle-* 36b/07, *‘azīz eyle-* 79b/02, *cem‘ eyle-* 25b/08, *çāre eyle-* 6b/03, *emir eyle-* 2b/09, *fikir eyle-* 52b/12, *ḥaş eyle-* 84b/13, *ḥor eyle-* 79b/03, *ḥoşnūd eyle-* 52b/1, *ırķādliķ eyle-* 12b/10, *‘ibādet eyle-* 77a/03, *iḥsān eyle-* 63b/13, *iḥyā eyle-* 46b/01, *ikrar eyle-* 9a/08, *iṣtiḥa eyle-* 18a/02, *ḥikāyet eyle-* 49a/11, *ḥürmet eyle-* 37b/02, *ķabūl eyle-* 66b/07, *ķahr eyle-* 79a/04, *ķanā‘at eyle-* 60a/10, *ķurbān eyle-* 3b/05, *mukadder eyle-* 12a/12, *müşahede eyle-* 4a/13, *rahmet eyle-* 33a/04, *rūkū‘ eyle-* 9a/09, *şarf eyle-* 59b/12, *şākir eyle-* 79b/10, *şefā‘at eyle-* 32a/05, *ṭaleb eyle-* 22a/01, *taşdiķ eyle-* 85a/09, *taş eyle-* 66a/10, *te‘accüb eyle-* 78a/10, *terk eyle-* 85a/06, *tevbe eyle-* 45a/13, *va‘de eyle-* 45a/06, *vaz‘ eyle-* 44a/07, *zikir eyle-* 2a/06, *ziyāret eyle-* 75b/08

gör-

- *düş gör-* 61b/01

id-

- *‘ādet id-* 17b/08, *‘afuv id-* 44a/11, *‘afv id-* 71a/10, *āh id-* 19a/13, *‘arz id-* 68a/09, *ārzū id-* 4b/05, *‘azāb id-* 67b/02, *beyān id-* 62b/02, *bünyād id-* 65b/13, *cehd id-* 71b/10, *cehid id-* 73a/05, *cenk id-* 72b/02, *çāre id-* 61b/06, *da‘vet id-* 27a/06, *def‘ id-* 15b/04, *du‘ā id-* 16a/02, *edā id-* 39b/10, *emir id-* 28b/13, *fā‘ide id-* 69a/13, *farķ id-* 72a/05, *farz id-* 9b/9, *feryād id-* 54b/07, *fikir id-* 49a/05,

gāhillik id- 29a/12, gevez id- 62b/11, giş id- 25a/13, hac id- 51a/13, halāş id- 67a/05, halvet id- 12b/12, hamd id- 19b/02, hışım id- 67b/01, hizmet id- 61a/05, hoşnūd id- 33a/09, hürmet id- 26a/08, ırkādlik id- 12b/13, ‘ibādet id- 43b/06, ihzār id- 54b/02, ihsān id- 57a/12, ihyā id- 46a/03, ikrām id- 78a/11, ikrār id- 64b/07, istigfār id- 45b/12, ‘izzet id- 28a/11, kabūl id- 38a/05, kaşd id- 71b/04, katı id- 53b/10, kulluğ id- 30a/01, la‘net id- 42a/04, men‘ id- 47a/13, münacat id- 9b/4, nafağa id- 12b/11, nazār id- 36b/05, nice id- 57b/02, nizā‘ id- 51b/05, pāk id- 70a/03, pās id- 69b/10, rağbet id- 54b/09, red id- 23b/09, rivayet id- 7b/13, sa‘ id- 15a/08, şabır id- 13a/11, şadağa id- 61a/10, saf id- 8b/11, şaykal id- 70a/02, secde id- 73a/04, sefer id- 57a/07, şefā‘at id- 28b/11, şükür id- 33b/03, taḥşil id- 52b/02, taleb id- 3b/06, tecellī id- 68b/13, tekbir id- 3b/08, tekebbürlük id- 29a/04, terk id- 22a/08, tesbīh id- 63b/05, tevbe id- 66a/07, vaşif id- 4b/04, vaşıyyet id- 47b/03, zikir id- 5a/08, ziyāde id- 47a/08, ziyān id- 61a/06, ziyāret id- 46a/01, zulüm id- 29a/04

it-

- *‘adil it- 51b/06, ‘afv it- 64b/09, ‘amel it- 51b/03, ‘ār it- 61a/12, ‘āzād it- 17b/10, bünyād it- 4b/11, cem‘ it- 52b/04, çāre it- 72b/05, da‘vet it- 3a/05, def‘ it- 47b/01, du‘ā it- 75a/01, edā it- 47a/06, eksik it- 28b/02, emir it- 12a/05, farz it- 54a/13, feryād it- 74a/11, feryād-ı figān it- 43a/11, fevt it- 7a/03, fikr it- 12a/02, ğusul it- 15b/05, ḥabs it- 78b/03, hac it- 62a/12, hamd it- 9a/02, ḥarām it- 85a/04, ḥasenāt it- 49b/10, ḥāzır it- 40a/02, ḥelāl it- 85a/03, hışım it- 22a/11, hikāyet it- 61b/11, hoşnūd it- 52a/08, hürmet it- 26b/06, irāğ it- 6b/13, ırğādlik it- 14a/06, ihsān it- 59b/08, ihyā it- 46a/11, ittifāk it- 46a/09, kaşd it- 73a/04, kulluğ it- 14a/12, kurbān it- 17b/11, muḥālifet it- 49a/02, mülāzimet it- 12a/07, nazār it- 48a/05, nice it- 61b/13, paḥil it- 53b/02, rağbet it- 42a/13, raḥmet it- 60a/06, red it- 42b/04, rükū‘ it- 9a/07, şabır it- 13b/05, şadağa it- 62a/04, secde it- 30b/13, şevāb it- 45a/03, taleb it- 31a/03, tamam it- 16a/02, ṭanık it- 66a/13, terk it- 64b/06, tertīb it- 68a/05, tevbe it- 71a/08, ‘umre it- 34b/05, va‘de it- 32a/09, zikir it- 16b/06, zina it- 21b/11, ziyāret it- 66a/12*

kı1-

- *‘afuv kı1- 34a/07, āsān kı1- 17a/05, çāre kı1- 72b/12, du‘ā kı1- 59b/12, emīn kı1- 60a/03, hāzır kı1- 1b/09, ihsān kı1- 14b/03, ‘izzet kı1- 59b/01, kabūl kı1- 28b/05, kaşd kı1- 78a/10, mu‘azzez kı1- 70b/08, muşaykal kı1- 68a/08, mücellā kı1- 69b/09, mükerrem kı1- 44a/09, münevver kı1- 33a/13, müşāhede kı1- 26a/07, namāz kı1- 11a/01, naşīb kı1- 16a/11, nazār kı1- 29b/08, rāhat kı1- 33b/01, rahmet kı1- 71b/01, ruzī kı1- 33b/08, şaykı1 kı1- 70a/06, secde kı1- 9a/13, selām kı1- 57b/12, şād kı1- 44a/03, şefī‘ kı1- 39b/04, şefā‘at kı1- 32b/10, tā‘at kı1- 1b/09, tecelli kı1- 63a/05, tevbe kı1- 68b/03*

ol-

- *‘afuv ol- 5b/13, ‘afv ol- 20a/10, āgāh ol- 79a/02, ‘arz ol- 62a/07, āsān ol- 79a/07, ‘ayān ol- 84a/10, ‘azāb ol- 67a/09, azād ol- 36a/12, bāy ol- 60a/09, bedir ol- 5b/05, bedr ol- 62b/13, beşāret ol- 58b/07, beşīmān ol- 71a/08, biryān ol- 50b/05, bīzār ol- 42b/05, bölük ol- 45b/10, bünyād ol- 5a/06, cem‘ ol- 71b/03, çerāğ ol- 8b/07, def‘ ol- 50b/10, emānet ol- 85a/10, emīn ol- 50a/12, fāriğ ol- 19b/05, farz ol- 67a/06, fāsīd ol- 68a/06, ferah ol- 4a/05, fidā ol- 32b/05, gāfil ol- 33b/11, gārķ ol- 77a/13, gevez ol- 63a/02, giriftār ol- 70a/13, hācet ol- 83a/07, hacyīl ol- 38b/06, harīş ol- 70a/08, hasta ol- 48b/08, havāle ol- 35b/10, hazır ol- 11b/13, hikāyet ol- 75a/09, hoşnūd ol- 39a/13, ırag ol- 63b/12, ihtilāf ol- 83b/10, kabķara ol- 69b/06, kabūl ol- 39a/02, kāfir ol- 20a/13, kaht ol- 12b/07, kat‘ ol- 83a/08, katı ol- 49a/09, kebāb ol- 27b/12, kışa ol- 43b/05, konuķ ol- 38a/13, mağbūk ol- 18b/12, mağbūn ol- 24a/07, maħrūm ol- 63a/08, maħşūş ol- 28b/09, maķbūl ol- 35b/03, melūl ol- 45a/01, men‘ ol- 48b/07, meşgūl ol- 77a/11, muķābele ol- 68b/13, mukabil ol- 69a/01, muķayyed ol- 60b/05, muntazır ol- 5a/01, mücāvır ol- 10b/13, mükedder ol- 72a/02, münevver ol- 34b/07, münkir ol- 21b/06, müslimān ol- 65b/08, müstağrak ol- 44a/10, müsteħiķ ol- 50b/09, müşerref ol- 20a/12, müştāk ol- 24b/12, na‘l ol- 68b/11, nef‘ ol- 77b/04, nidā ol- 54a/08, pāre ol- 32a/04, peşīmān ol- 28a/01, rāhat ol- 50b/04, refiķ ol- 70a/09, rivāyet ol- 62b/02, riyā ol- 51b/04, rüşen ol- 65a/02, rükū‘ ol- 84b/06, şadır ol- 7a/09, şāğ ol- 49a/10, sālīl ol- 41b/9, şālīh ol- 68a/04, şayrū ol- 73b/10, şevāb ol- 6a/05, şüret ol- 15a/02, şād ol- 4a/07, şāfi‘ ol- 8b/06, şefī‘ ol- 39b/06, şehīd ol- 51b/10, tāk ol-*

32a/04, *tamam ol-* 3a/08, *tanık ol-* 9a/07, *taş ol-* 65b/12, *terk ol-* 69b/12, *vâcib ol-* 61a/03, *vaqı' ol-* 81a/06, *vâşıl ol-* 64a/09, *vezn ol-* 84a/07, *yaqın ol-* 60b/02, *zâ'if ol-* 57b/03, *zâ'îl ol-* 71b/06, *zelîl ol-* 21a/04, *ziyâde ol-* 48b/05

tut-

- *oruc tut-* 27b/10

vir-

- *cevâb vir-* 65b/02, *nafâka vir-* 13a/07, *şadaqa vir-* 54a/04, *zekât vir-* 54b/06

Kurallı Birleşik Fiiller

Metinde fiilden sonra zarf-fiil eki getirilerek ve *vir-*, *gel-*, *ço-* fiilleri kullanılarak oluşturulan birleşik yapılardır. Metnimizdeki örnekleri şunlardır:

- *itivirdi* 18a/10, *kılıver* 33a/4, *şunuvirdi* 56a/9, 78b/11
- *çıkageldi* 14a/4, 14a/13, *umageldün* 38b/7, *umageldünüz* 38b/12
- *yaturıqodı* 14a/2

3.2.8. Fiilimsiler

Olumsuzluk eki dışında fiil çekim ekleri almayan fiilimsiler, eylemlerin anlamını taşıyan hareket isimleridir. Cümle içinde isim, sıfat, zarf görevlerinde kullanılan fiilimsiler metinde isim-fiil, sıfat-fiil ve zarf-fiil olarak kullanılmıştır.

3.2.8.1. İsim-Fiiller

Fiillere gelerek sözcüğün isim gibi kullanılmasını sağlayan isim-fiiller, metinde *-mAk* ve *-mA* şeklinde kullanılmıştır:

-mAk *ağlamak* 58b/4, *almağıcün* 7a/6, *doğurmağdan* 81b/10, *kılmağı* 9b/9, *kımıldamağa* 14a/3, *olmağıcün* 19b/6, *oturmağıcün* 30a/9, *şığınmağdur* 79a/7, *şormağa* 25b/7, *varmağ* 64a/5, *varmağa* 15a/8, *yumağ* 84b/8, *dilemekden* 44b/8, *etmek* 56a/8, *getürmege* 29b/5

-mA *dutmanuŋ 62b/12, kıılmaŋuz 14b/13, görmeye 40a/10, itmeŋ 10b/6, itmeŋüz 42b/4, ölmey 61a/6*

3.2.8.2. Sıfat-Fiiller

Fiillere gelerek sözcüğün sıfat gibi kullanılmasını sıfat-fiillerin metinde kullanımları şu şekildedir:

Geçmiş Zaman İfadeli Sıfat Fiiler

-dIk/-dUk *ağladuŋ 42b/13, dudduŋ 37a/8, kılduŋ 9b/5, kılduŋları 45a/4, kırtarduŋum 79b/7, şaŋıduŋ 53b/2, tutduŋ 24b/4, tutduŋları 45a/4, eylenildiŋi 67a/9, itdiŋi 85a/4*

-mİş *dutmuşlaruŋ 39b/3, kızmış (tenevvüre) 18a/11, olmuş (bedr olmuş ay gibi) 62b/13, toŋmış (anadan toŋmış gibi ola) 28b/6, yaradılmış 80b/12, bişmiş (balık) 14a/9, gecmiş (günāhlaruŋuza) 36b/13, geçmiş (günāhlarına) 35b/3, sürülmüş (şeytāndan) 77b/6, yummuş (miŋdārı) 34b/9*

Geniş Zaman İfadeli Sıfat Fiiller

-An *bilmeyen (dünyāya) 68b/10, dutan (kişi) 42a/2, dutanlar 24a/10, dutanlara 36b/8, kaçan (kim) 66b/3, kılan (kişiyeye) 11a/1, kılanlara 16a/7, olan (kişiniŋ) 51b/10, tolan (göŋliŋi) 69b/3, varan (kimseler) 64a/11*

Gelecek Zaman İfadeli Sıfat Filler

-AcAk *olacaŋ 8b/2*

3.2.8.3. Zarf-Fiiller

Geldiği fiil soylu sözcüğün zarf gibi kullanılmasını sağlayan zaman ve şahıs belirtmeyen, sadece hareket kavramı belirten fiillerdir. Metindeki örnekleri şu şekildedir:

-dUqca

- ...ki atduqca günāhı döküle gide anadan toğmış gibi ola 41a/2
...la‘netinden şakımın eger ‘ömri olduqca ‘ibādet 42b/6

-IcAK

- ...on olıcaq secde idüb eyitdi... 71a/3

-(I)ken

- ...lezzet alub ağlaşurlarken cehennem kükreye harekete 30b/4
...dahı dedi ki tururken ve otururken dahı yanınuz 2a/10
...bilāli habeşi ezān okurken gökler qapusu 7b/8
...qaçarken düşdi bıcaq qarnına sancıldı 18a/13
...kılmak gibidür ve her kim vitirden şonra otururken 17a/10
...kiřinüñ sırrı ola ol gününğ bugün fırsatı variken 7a/2

-I, -U

- ...birbirile bıcaq çekışdiler birbirin itivirdi 18a/10
...e‘uzu billāhimine‘ş-şeytāni‘r-racim kelimesin şunuvirdi 78b/11
...çöregi alub şunuvirdi ol gece ac yatdılar 56a/9

-IncA

- ...biri kızmış tenevvüre düşdi yetişüb çıkarınca 18a/11
...sacalar tā qabre varınca qabrine girincek bir gökcek 25a/11
...şonra gün toğunca tesbīhile haq te‘ālāyı zikir 16b/5

-Ib, -Ub; -Ip, -Up

Metinde -Ib, -Ub zarf-fiili yaygın kullanılmakla birlikte sadece beş kelimedede -Ip, -Up zarf-fiil kullanılmıştır:

- ...gökler qapusu açılıb ‘arşunğ perdeleri götürülür 7b/12
...bir yigit geldi ağlayub yā resūlullah atam öldi 74b/11

...günāhın aḡub benüm ḡatuma geldi imdi ʿizzüm celālüm	64b/8
...ot devşirüb bişürüb etmeksiz yediler erte	13a/9
...bineler mü ʿezzinler buraḡa binüb anı süreler develere	76b/12
...on gün muḡarrem evvelinde oruc dutub ʿāşürā bayramın	62b/1
...ki ʿālimlerin naşihatın eşidüb bildükden şonra göñlün	69b/5
...meydānına ʿaraşāt ḡavmi bunları görüb eydeler kim ʿaceb	77a/1
...on olıcaḡ secde idüb eyitdi...	71a/3
...ḡul mevziʿi istincādan ḡalḡub silkine cemīʿu	7a/12
...zıkrı deyeler bunlar daḡı muntazır olub tururlar	5a/7
...zāhid uyandı erte turub şeyḡ ḡatına gelüb	61b/10
...ululayub ḡamd itmekdür öyle olsa bir vaḡit namāz	9a/2
...ucundandur dedi andan ḡevāce varub ḡulınuḡ	62a/3
...bir kişi bir ḡoc yadub gelür eydür allahu ekber	3b/10
...tūra ḡaḡ teʿālādan destür alup uçmaḡa	11a/10
...yemez içmezken anlar yiyüb içüp rāḡat	26b/9
...yā ol meclisden ḡalḡup ḡitseler degildür ol kişiler	41b/13
...müştāḡ olup arzū iderler imdi cehd idün	4b/5
...nafāḡa idevüz didi zāhid turup bir yire	12b/11

-mAdAn

...şerikī yoḡ beridür doḡmadan daḡı doḡurmaḡdan	81b/10
---	--------

-mAdIn

... olmadın ölse ḡisābsuz ʿazābsuz cennete gire	11b/8
---	-------

3.2.9. Ek-Eylem

Ek-eylem, isim veya isim soylu sözcüklere gelerek olanları yüklem yapar ya da basit zamanlı fiillere gelerek onları birleşik zamanlı fiile dönüştürür.

Bildirme Geniş Zaman Çekimi

- *ağırdur* 7a/1, *aşlıdur* 8b/2, *budur* 2a/8, *farzdur* 2a/6, *hağdur* 10a/8, *hoşnudlığıdur* 8a/13, *olmağdur* 47a/4, *olasardur* 9b/8, *rızâlığıdur* 8b/1, *şığınmağdur* 79a/7, *ulusudur* 7b/4, *yoğdur* 5b/4

Şart Çekimi

- *az ise* 49b/10, *ne ise* 55a/8, *neyise* 39a/11

3.2.10. Konuşma Dili

Dil, insanların birbirlerini tanımalarını, anlamalarını sağlayan, insanlar ve toplumlar arasında köprüler kuran canlı bir varlıktır. Dil, insanın varoluşu ile birlikte ortaya çıkmış, zamanla birçok aşamalardan geçerek binlerce çeşidi ile günümüze ulaşmıştır. Bu bazen yazılı edebi bir dil ile bazen ise konuşma dili ile olmuştur. Konuşma dili yöreden yöreye, bölgeden bölgeye değişen birtakım söyleyiş farklılıkları ortaya çıkarsa da her zaman yazı dilini besleyen en önemli kaynak olmuş, Türk kültürüne önemli katkılar sağlamıştır. Bu sebeple nadir de olsa yazılı eserlerde konuşma dilinden örnekler görülür. Metnimizde genellikle yabancı kelimelerin yazımında Türkçe tesiri ile bazı değişikliklerin olduğu görülmektedir:

- Ünlü türemesi: *‘ādil* 51b/6, *emīn* 47a/4, *fikir* 52b/12, *hüseyn* 58b/5, *‘ilim* 68b/8, *‘ömürleri* 45a/1, *vağitden* 78b/3, *vaştf* 4b/4

Ayrıca metnimizde ağız özelliğine rastlanması, konuşma dilinin yazı diline yansması olarak görülmektedir:

- **tizkin-** : Tiskinmek.

*yerine yakın gele **tizkine** çekine eydeler sebab nedür ki* 76a/13

3.2.10. Eskicil Ögeler

Ölçünlü Türkiye Türkçesinde kullanılmayan pek çok eskicil ögenin Türkiye Türkçesinin yaşayan ağızlarında gerek eklerde gerekse sözcüklerde kullanıldığı

görülmektedir. Bugün ölçünlü Türkiye Türkçesinde kullanılan pek çok kelime, Türkiye Türkçesi ağızlarında eskicil anlamlarıyla ve görevleriyle karşımıza çıkabilir.

İncelediğimiz Kitâb-ı Ahvâl-i Kıyâmet ve Fazîlet-i A'mâl adlı eserde eskicil ögeler şu şekilde yer almaktadır:

- ancılayın:** Onun gibi, ona benzer.
- *şadağa itmek ya' nî **ancılayındur** üzerine borc* 47a/05
- anda:** Orada, onda.
- *'arş altında da' vet ider **anda** sizinçün uçmağ* 27a/06
- andan:** Ondan.
- *'alev ile **andan** zencîr ve ağlâllar âvâz gele cehennem* 30b/07
- anı:** Onu.
- *hacerü'l-esved deyü tesmiye eydürler şol vaqıt ki **anı** varub* 66a/02
- anıñ:** Onun.
- ***anıñ** çünki ol günüñ ol gecenüñ bereketinde ol benüm* 15b/07
- anlar:** Onlar
- *belâ deyü cevâb virdi **anlar** mü 'minlerdür amma* 65b/01
- anuñ:** Onun.
- *bulunmadı ey 'aceb **anuñ** dağı hâli nolırdur* 18b/13
- aşşı:** Fayda, yarar.
- ***aşşısı** yok deyüb ağlaşalar ferıştehler eydeler kim* 28a/02
- bañla-:** Yüksek sesle bağırma.
- *sevâbindan mañrûm kaluram dedi yine gönline **bañladı*** 13a/01
- bayluğ:** Zenginlik
- *ğor eyleyem ve her kim basın dese benüm **bayluğuma** tanıqlık* 79b/03
- beñiz:** Yüz, çehre.
- ***beñizleri** şarardı yürecikleri taleb taleb etdi* 57b/07
- berç:** Sağlam, sıkı, kuvvetli.
- *geldi gökcek şüretile nûrı **berç** urur eyitdi yâ* 44a/05

- biti:** Defter-i a'mâl
- *üçüncü **bitisi** sağ eline ine hisâbı gevez ola* 63a/02
- bunca:** Bu kadar, birçok.
- *kırtulmaz eyitdi yâ hatun **bunca** yıldur ki et yemedüm bir* 18a/04
- buncılayın:** Bunun gibi, böyle.
- *karındaşım cebrâ 'il bu ne köşkdür kim hiç **buncılayın*** 5a/02
- buyruk:** Emir.
- *beni tanıķ itdiler anlarıñcün yâ rabbi ne **buyruk** kıılursun* 66a/13
- cevmerd:** Cömert.
- *elinde nârı gördi eyitdi yâ **cevmerdlerüñ** ulusı* 48b/11
- çokra-:** Kaynamak, fokurdamak.
- ***çokrâdı** biz hâlimüze sonra peşimân olduğumuzun* 28a/01
- divşür-:** Toplamak, derlemek.
- ***divşürdüm** cemî' i tã' atleri adın namâz virdüm senün* 80b/10
- dükeli:** Bütün, hep, cümle.
- *kaçan secde kılsa **dükeli** günâhı dökülür bir* 9a/13
- dürül-:** Katlanmak.
- *kanadları **dürülmüş** geldi bu âyeti getürdi ben dedüm yâ* 43a/3
- endür-:** İndirmek.
- *sa' âdet berâtın anlara **endürgil** deyeler andan tañrı te'âlâdan cevâb* 34a/7-8
- erte:** Sabah.
- *vaķit namâz yoħsullarun ħaccıdur **erte** namâzi 'umre* 10a/07
- esriklik:** Sarhoşluk.
- ***esrikligi** yetiše âdem bunalduđı vaķit taleb* 23b/02
- eyle:** Öyle.
- *virürüz ve dağı âĥiret taķvâ ehlinüñdür **eyle*** 12a/08
- gevez:** Kolay.
- *oruc dutanlara rahmet eyle ħisâbların **gevez** kıluver* 33a/04

- gevde:** Gövde, vücut.
- *şimdi nicün kaçarsız deyeler andan kızdurub **gevdelerine*** 54b/10
- geyesi:** Elbise, giyecek.
- *anlara **geyesiler** hâzır itdüm ki gözler görmüş degildür* 58a/8
- ğıjğır-:** Haykırmak, gürlmek.
- *yılanları **ğıjğırub** zebāniler ‘āşileri ellerinden dutub* 26b/01
- giñ (geñ):** Geniş.
- *göz irimi miğdārı **giñ** ideler şöyle hoş* 25a/13
- gözü:** Ayna.
- *birle gönül **gözgüsinden** mā’i menlik eşerin giderüb* 68a/11
- ırak:** Uzak.
- *yazılır ki tañrı te‘ālānıñ rahmetinden **ırak** olan* 21a/11
- issilik:** Sıcaklık, hararet.
- *şimdiki vakti **issilikden** açlıqdan şusuzlıqdan* 27b/11
- kanqı:** Hangi.
- *gire kapular açılıb **kanqı** kapudan dilerse gire* 11a/11
- karındaş:** Kardeş.
- ***karındaşım** cebrā’ıl bu ne köşkdür kim hîç buncılayın* 5a/02
- kığır-:** Çağırmaq, davet etmek.
- *imdi pādışāh ‘azze ve celle sizi konuqlığa **kığırur*** 27a/05
- kimesne:** Kimse.
- *eyitdi cemā‘at terk idenden şerlü **kimesne** yoğdur* 22a/08
- paralan-:** Parçalanmak.
- *benzerdi merkebler ayagına na‘l olub tağlarda **paralanub*** 68b/11
- şan-:** Düşünmek, zannetmek.
- *yā āhî cebrā’ıl ol kimidi anı göricek seni **şandum** dedi* 78b/06
- sancıl-:** Saplanmak, batmak.
- *kaçarken düşdi bıçaq karnına **sancıldı*** 18a/13

- şayrū:** Hasta.
- *kılmasa şayrū olsa şūra varmañ eger ölse varub* 73b/10
- şovuk:** Soğuk.
- *şovuk ʔatlu ola ki hīc anıñ mānendi olmaya* 24a/12
- söyündür-:** Söndürmek.
- *söyündürdi deye cebrā ʔil ʔaleyhi's-selām eyde kim yā resūlullah* 73a/11
- şol:** Şu.
- *ʔaraşāt halkını aña süreler gelüb şol koyun yığılır* 77a/06
- ţamu:** Cehennem.
- *ya ʔnī ʔāʔat ʔibādet ʔapuları açılır ve dağı ʔamu ʔapuları* 35a/13
- ţamzursa-:** Damlatmak.
- *içer receb ırmağında denizlere ʔamzursalar söyle* 24a/11
- ţimarla-:** Çocuğa veya hastaya ihtimam göstermek.
- *ţimarlaya ceddüm yoğdur dedi resūlullah ʔuru geldi* 74b/12
- tizcek:** Çabucak, hemen.
- *yā dervīş ne hoş ʔizcek bostānuñ yetişmiş* 38a/12
- uçmağ:** Cennet.
- *andan münker ve nekīr heybetile gelürken uçmağ* 25b/02
- ulula-:** Saygı göstermek, tazim, tevkir etmek.
- *ululayub ʔamd itmekdür öyle olsa bir vağıt namāz* 9a/02
- ur-:** Vurmak.
- *beyzā melʔün ʔanadıla urdı hind iğlimine düşdi* 78b/02
- yarağ:** Hazırlık, levazım.
- *fēvt itme yarağın begil şeyţān boynun ur münkir ve nekīr* 7a/03
- yarağla-:** Hazırlamak.
- *senincün yarağladum ki ... ʔikāyet olundu* 37a/10
- yarıcı:** Yardımcı.
- *ammā nitekim şeyţān çoğısada feriştenün yarıcısı* 80a/08

yarlıĝa-: Affetmek, maĝfiret etmek, suç baĝıřlamak.

- *deyü ‘izzüm haĝķıcün ben anı **yarlıĝadum** kaçan semi‘allahu* 9a/10

yavlaĝ: Pek, çok, gayet.

- *icinde **yavlaĝ** ‘azāba giriftār ola ve daĝı muĝarrem ayınuĝ* 70a/13

yazuĝ: Günah, suç.

- ***yazuĝıla** bir kişiyi ķınamayam dedi buna aĝvāldür dediler* 74a/05

yegrek: Daha iyi, daha üstün.

- *vaĝtinde ķılınsa dnyānuĝ içindekinden **yegrekdr*** 9a/03

yumaĝ: Yıkamak.

- *biride cümle ebdānı **yumaĝdur** ‘ibadallah* 84b/11

SONUÇ

İncelenen metin, Kitâb-ı Ahvâl-i Kıyâmet ve Fazîlet-i A‘mâl adlı eserdir. Eserin kime ait olduğu bilinmemektedir. Bu çalışmada öncelikle eserin yazı çevrimi, sonrasında ise ses ve biçim bilgisi özellikleri çıkarılarak çalışmanın asıl amacı olan dil bilgisi incelemesi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar şöyle özetlenebilir:

1. Eski Anadolu Türkçesi özelliklerini taşıyan Kitâb-ı Ahvâl-i Kıyâmet ve Fazîlet-i A‘mâl düzgün, okunaklı ve harekeli olarak yazılmış bir metindir.

2. Kitâb-ı Ahvâl-i Kıyâmet ve Fazîlet-i A‘mâl adlı metinde 969 Arapça, 133 Farsça, 1071 Türkçe kelime kullanılmıştır. Eserin dini içerikli bir eser olduğunu göz önünde tutarsak Arapça sözcüklerin kullanım oranının diğerlerine oranla yadsınamaz bir gerçek olduğunu söyleyebiliriz. Bu durum Arapça, Farsça gibi yabancı dillerin Türkçe üzerindeki etkilerini göstermesi açısından önemlidir.

3. Eski Anadolu Türkçesi döneminde Eski Türk yazı dili özelliklerinin yanında Arap, Fars yazı dili özelliklerinin bulunması bakımından kurallı bir imla sisteminden söz edilmesi oldukça zordur. Ünlüler bu dönemde kuralsız, bazen hareke işaretleri ile bazen de imla harfleri “elif (ا)”, “vav (و)” ve “ye (ي)” ile yazılmıştır. Bu nedenle metnimizde aynı kelimenin aynı sayfada farklı yazılışlarına rastlamaktayız (*de~di- ; ver~vir-*).

4. Türkçede oldukça karışık bir mesele olan *e/i* konusu metnimizde de netlik kazanmamıştır. Eski Türkçeden günümüz Türkiye Türkçesine kadar geçen zaman içinde *e/é/i* ünlüleri arasında nöbetleşe ve ikili kullanım devam etmiştir. Metnimizde bu ünlünün’den *e’ye* doğru bir seyrin yanında ikili kullanımları da bulunmaktadır (*didiler~dediler, gice~gecelere, irişeler~erişdür, itse~etseler, virdiler~verdümki, yil~yel, yirden~yerden, yiyevüz~yediler* bk. 2.1.1. Kök Hecede *e/é/i*).

5. Aslî uzun ünlülü sözcüklerin kök hecedeki uzun ünlünün ardından gelen ünsüzün ötümlüleşmiş olmasına bakarak incelediğimiz metinde uzun ünlünün izlerine rastlanılır (*ac, cevmerd* bk. 2.1.2. Ünlü Uzunlukları).

6. Türkçe kelimelere bakıldığında kalınlık-incelik uyumu kendini kuvvetli bir biçimde hissettirmesine rağmen *-IİK, +KI, -Iken* eklerininve ince ünlülü Arapça ve Farsça sözcüklere getirilen bazı eklerin uyum dışında kaldığı görülmektedir (*cevmerdlik, yakınındaki, olmuşken, ‘azizliğime, ziyâdelikdur* bk. 2.1.3.1. Kalınlık-İncelik Uyumu).

7. Eski Anadolu Türkçesini önceki dönem yazı dillerinden farklı kılan karakteristik özelliklerinden biri ünlü yuvarlaklaşmasıdır. İncelediğimiz metinde geniş yer tutan eklerde düzlük-yuvarlaklık uyumu konusunda şöyle bir yol izlenmiştir: Metnimizdeki ekler; devamlı düz ünlüyle yazılan ve yuvarlak ünlülü sözcüklere eklendiğinde uyumu bozan *I* sınıfı ekler, metinde devamlı yuvarlak ünlüyle yazılan ve düz ünlülü sözcüklere eklendiğinde uyumsuz olan *U* sınıfı ekleri, hem uyumlu hem uyumsuz biçimleri kullanılan *I, U* sınıfı ekleri olmak üzere üç sınıfta değerlendirilmiştir (bk. 2. 1. 4. 2. Yuvarlaklaşma; 2. 1. 4. 3. Düzleşme).

8. İncelenen metinde Oğuz Türkçesinin Orta Oğuz Türkçesi dönemi eserlerinde sıkça takip edilen düz ünlülü eklerle yuvarlak ünlülü eklerin yaygın olarak kullanıldığı, bir sözcük bir yerde düzlük-yuvarlaklık uyumuna bağlıyken başka bir yerde aynı sözcüğün bu uyuma bağlı olmayan kullanımı da mevcuttur (*artuğ ~artık, ayrulduğına ~ayrılmaz, kırtıla ~kırtula, kuşlık ~kuşluk; bişürdi ~bişirdi, eksük ~eksik, eşiddüm~işitdüm, ikindüye ~ikindi, indürdi ~indirgil, irtē~erte* bk. 2.1.3.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu). İkili kullanımların fazlalığı günümüz ses ve şekil özelliklerine yaklaşıldığını göstermektedir (bk. 2. 1. 4. 2. Yuvarlaklaşma; 2. 1. 4. 3. Düzleşme).

9. Metinde Türkçe kelimelerde ünlü türemesi görülmezken Arapça asıllı sözcüklerde iki ünsüz arasında ünlü türemesinin görülmesi, bazı sözcüklerin günümüz Türkçesine yaklaştığını göstermesi bakımından önemlidir (*‘ādil, emīn, fikir, hüseyin, ‘ilim, ‘ömürleri, vaqitden, vaşif* bk. 2. 1. 6. ÜNLÜ TÜREMESİ).

10. Eski Türkçedeki *bar*, *bar-*, *bir-* kelimelerinin önses *b*-lerine karşılık Oğuz Lehçelerinde *v*- sesinin olduğunu ve bu durumun metnimizde de kesinleştiğini görmekteyiz. *b->p*- ünsüzlerin karışık olarak kullanılmış olması metnimizin geçiş özelliğinde olduğunu göstermektedir (*var-*, *ver-*, *veril-*; *kabkara* ~ *kapkara*, *beşimān* ~ *peşimān* bk. 2. 2. 1. 1. 1. *b->v-* / *b->p-*).

11. Eski Anadolu Türkçesi için karakteristik özelliklerinden biri de sözcük başı ötümsüz ön damak ünsüzü *k* sesinin ötümlü ön damak ünsüzü *g* sesine dönüşmesidir. Bu değişim metinde sistemli bir biçimde görülse de söz başındaki *k*- ünsüzünün birkaç kelimedede kendini korumuş çoğu kelimelerde *g*- ünsüzüne dönüşmüş olduğunu görmekteyiz (*kes=kes*, *kişi=kişi*, *keç->geç-* , *kemi>gemi* , *kerçek>gerçek*, *kergek>gerek*, *key->gey-*, *kibi>gibi* , *kice >gice*, *kice>gece*, *kit->git*, *kizle->gizle-*, *köre>göre*, *körklü >görklü* bk. 2. 2. 1. 1. 2. *k->g-*).

12. Söz başı *t-/d-* meselesinde söz konusu değişim gerçekleşmekle birlikte *t*'li biçimlerin de korunduğu (*tabak*, *tācdur*, *tağ*, *țamarınıñ*, *țamla*, *taş*, *tile*, *țogar*, *țoğrı*, *țokuz*, *țoksan*, *țoludur*, *țoldurub*, *țoymaz*, *țudaqları*, *țuyalar* bk. 2. 2. 1. 1. 3) ve *t* ile yazılıp aslını koruyan sözcüklerin yanında, hem *d*'li hem de *t*'li şekilde kullanılan sözcüklerin bulunduğu (*tağ* ~ *dağ* , *til* ~ *dil* , *țoğ* - ~ *doğ-* , *țudağ* ~ *dudağ*, *țut* ~ *dut-* bk. 2. 2. 1. 1. 3.) görülmektedir.

13. Metinde Eski Türkçe *d* ünsüzü, söz içinde *y* olmuştur (*adağ* > *ayağ*, *bedük* > *büyük* bk. 2. 2. 1. 2. 1. *-d->-y-*).

14. Metinde sözcük kök veya gövdesi ünlüyle veya gerek ötümlü gerek ise ötümsüz ünsüzle bitsin eklerin tamamının ötümlü olduğu, ünsüz uyumuna girmediği tespit edilmiştir (*eyitdi*, *beytullahda*, *șusuzlıkdan*, *yohșulluđdan* *țutduđun*, *yaratduğun*, *yutduğı*, *çoğdur*, *ețbāđdur*, *hiyānetdür*, *kavușduram*, *üleșdireler*, *yetișdüreler* bk. 2.2.6. Ünsüz Uyumu).

15. Metinde hece düşmesinin tek örneği, ek eylem olarak kullanılan durur ekinin ekleşmiş hali olan dur şeklinde görülmektedir (*ekberdir*, *berātidur*, *ceseddür*,

çoğdur, dağincadır, etbâkdur, gecesidür, gerçekdür, kıldur, mahpüşdur, mi'râcudur, nazîrdür bk. 2. 3. HECE DÜŞMESİ)

16. Metnimizde asli uzun ünlüler nedeni ile sözcükte ötümlüleşme görülürken sadece bir sözcükte ötümlüleşme görülmez (*ad, südler* bk. 2.2.3.1. Birincil Uzun Ünlüler Sebebiyle Ötümlüleşme).

17. Asli uzun ünlülü sözcüklerde sözcük, yalın olduğu ve kendinden sonra ünsüzle başlayan bir ek geldiğinde ünlüler arasında ötümlüleşme söz konusudur (*ārt>ardınca, bayluğuma, dördünci, döşege* 2.2.3.2. İki Ünlü Arasında Ötümlüleşme)

18. *bol-* sözcüğünün başındaki *b-*'nin, *şubsözcüğünün* sonundaki *b-*'nin; söz içi ve söz sonunda *-ğ-*, *-g->Ø* kesinleşmiştir (*kemi>gemi, katığ>katı, uluğ>ulu*). Bazı iki heceli sözcüklerin ikinci hecelerinde yer alan *-l-* ünsüzünün ve bir kelimenin *-lk* küçültme eki alması sonucu kelime sonundaki *-k-* ünsüzünün düştüğü görülmektedir (*oltur->otur-, birle->bile, keltür->getür-, yürecik>yürecik* bk. 2.2.4. Ünsüz Düşmesi)

19. İncelenen metinde yaygın bir şekilde kullanılan zamirlerin isimler gibi her çekime katıldıkları ve cümlelerin değişik yerlerinde kullanıldıkları görülmüştür. Dönüşlülük zamiri olan *kendü* sözcüğü ise daima yuvarlak şekliyle karşımıza çıkmakta birkaç yerde ise *öz* kelimesi kullanılmıştır (*kendü, kendünüzden, özün* bk. 3.2.3.3. Dönüşlülük Zamiri).

20. Metnimizde kullanılan zarfların çokluğu dikkat çekmektedir (*bu gece, girü, ilerü, aņsuzun, biraz, çok* bk. 3.2.4. Zarflar)

21. Türkçe, Arapça ve Farsça edat ve bağlaçlar metinde bir arada kullanılmıştır (*dağı, gibi, ile* bk. 3.2.5. Edatlar; *ile, eger, meger, ki* bk. 3.2.6. Bağlaçlar)

22. İncelenen metinde gelecek zaman ekleri *-CAk, -IsAr* ve *-sA gerek* kullanılmıştır (*olasardur, olisardur, elediserdür, geliserdür, ideriser, göriser, açacak,*

varacak, deyecek, eşidicek, vericek; olsa gerekdür, olunsa gerekdür bk. 3.2.7.1.2.1. Bildirme Kipleri).

23. Metinde şimdiki zaman ekinin sadece bir kelimedede kullanıldığı görülmektedir (*geliyorurlar* bk. 3.2.7.1.2.1. Bildirme Kipleri).

24. Metinde 1. çoğul istek kipi eki *-evüz* şeklinde kullanılmıştır (*yiyevüz* bk. 3.2.7.1.2.2. Tasarlama Kipleri).

25. İncelenen metinde geniş zamanın 1. Teklik kişi çekimlerinde *+Am* ekinin de kullanıldığı görülmektedir (*buyururam, kaluram, direm* bk. 3.2.7.1.2.1. Bildirme Kipleri).

26. Metinde fiilden sonra *-u* zarf-fiil eki getirilerek ve *vir-*, *gel-*, *ko-* fiilleri kullanılarak oluşturulan kurallı birleşik fiile rastlanmıştır(*çıkageldi, şunuvirdi, yaturıkodı, itivirdi* 3.2.7. 2. Birleşik Fiiller; Kurallı Birleşik Fiiller).

27. Eserde Arapça ve Farsça sözcüklerin yazımında değişiklik görülmezken Arapça ve Farsçadan ödünçlenen sözcüklerde genellikle kaynak dildeki özgün biçimleriyle yazıldığı görülür. Ancak, Türkçe sözcüklerin yazılışlarında da zaman zaman farklılıklar söz konusudur. Bu durumda Arapça ve Farsçadan alınan bazı sözcüklerin Türkçeleşmiş olduğu görülmektedir (*emîn* 47a/4, *fikir* 52b/12, *hüseyn* 58b/5, *‘ilim* 68b/8, *‘ömürleri* 45a/1, *vaqıtden* 78b/3 bk. 3.2.10. Konuşma Dili)

28. Eserdeki sözcükler incelendiğinde birçok sözcüğün kullanımının günümüzdeki kullanımları ile karşımıza çıktığı görülmektedir. Bunun yanı sıra bugün ağızlarda yaşayan ama ölçünlü Türkçede kullanım sıklığı az olan *tizkin* sözcüğüne rastlanılmıştır (bk. 3.2.10. Konuşma Dili).

29. Ölçünlü Türkiye Türkçesinde kullanılmayan pek çok eskicil ögenin Türkiye Türkçesinin yaşayan ağızlarında gerek eklerde gerekse sözcüklerde kullanıldığı görülmektedir. Kitâb-ı Ahvâl-i Kıyâmet ve Fazîlet-i A`mâl adlı eserde pek çok eskicil ögelere yer verilmiştir. (bk. 3.2.11. Eskicil Ögeler)

Tüm bu sonuçlar değerlendirildiğinde metnimizde Arapça ayet ve hadislerin olması, Eski Anadolu Türkçesi döneminin sonlarına doğru yazıldığını ve Türkçenin Arapça, Farsça gibi yabancı dillerin etkisi altında kaldığını göstermektedir. Eserin yüzyıl olarak günümüze yakın olmasına rağmen ses ve şekil özellikleri bakımından Eski Anadolu Türkçesinin karakteristik özelliklerini taşıdığını görülmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

METİN

hazā kitāb-ı ahvāl-i kıyāmet ve fazīlet-i a‘ māl
bismillahirrahmanirrahim

1b

/1/ evvelki meclis-i haq te‘ālāyı zikir
itmenüñ faziletin beyān ider /3/ ¹⁴ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى الْمَالُ وَالْبُنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا /4/ tañrı te‘ālā
eydür yā benüm qullarum oğul ve kız ve bostān /5-7/ ki size virdüm o dünyā zīnetīdür
her vaqit eydün ¹⁵ اسْتَغْفِرُ اللَّهُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ haberde /8/ gelmişdür yarın kıyāmet qorıcaq haşımaların hāzır /9/ kılılar ve ne
kadar t̄a‘ at kılmışsa her birine haqqını

2a

/1/ üleşdireler meger subhāllahu fazīletini qapasın bilmede /2/ ‘āciz qalalar haq
te‘ālādan nidā gele ki yā feriştehlerim /3/ siz anıñ şevābın bilmezsin ol şākir qulumuñ
şevābın ben bilürem /4/ nitekim qur‘ānda buyurur وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ ve dañı dedi ki /5/
¹⁵ بِلَاغًا لِيَوْمِ يَأْتِيهِمُ الْبُخْرِيُّ الْأَخْيَارُ بِلَاغًا لِيَوْمِ يَأْتِيهِمُ الْبُخْرِيُّ الْأَخْيَارُ bilgil ki haq /6/ te‘ālāyı zikir eylemek farzdur nitekim
qur‘ān-ı ‘azīimde buyurur /7-8/ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ذُكِّرُوا لِلَّهِ ذِكْرًا كَثِيرًا أَوْ سَبِّحُوهُ /7-8/ ma‘nāsı budur ki ey şunlaru ki imān /9/ getürdiler gice ve gündüz allah
te‘ālāyı haqqı zikir eyleñ /10/ dañı dedi ki t̄ururken ve otururken dañı yanıñuz /11/
üzere yaturken ve dañı dedi ki siz beni zikir eyleñ /12-13/ ben sizi zikir eyleyeyim
nitekim qur‘ānda buyurur ¹⁷ أذْكُرْكُمْ فَادْكُرُونِي imāmı fañrı rāzī eydür girü qalan ‘ibādetde

2b

/1/ luţfila getüremedi zikir eylemekde getürdi anıñcün ki rañmetini /2/ qullarınuñ
üzere aqıtmağıcün zīrā qanqı kişi ki /3/ subhānāllah velhamdülillah dise tañrı te‘ālā
ol /4/ kadar şevāb vire ki allah te‘ālādan artuq kimse /5/ bilmeye ve bir vecihde budur
haberde gelmişdür ki evvel /6/ subhānāllah diyen cebrā‘il birle feriştehdür ve dañı
/7/ elhamdülillah deyen ādem peyğamber ‘aleyhi’s-selāmdır ol /8/ vaqit ki tañrı te‘ālā
ādemı balçıqdan yaratdı ruñına /9/ emir eyledi ki qalbine gire rūh dañı tañrı te‘ālā /10/
emri birle ādemüñ gögsine indi feriştehdür eyitdiler /11/ yā rabbi bize destür vir nece
ādem yaratduñ görelim /12/ dediler haq te‘ālā destür virdi cebrā‘il ‘aleyhi’s-selām /13/
öñlerince geldiler çün ādemı gördiler

¹⁴ Kehf Sūresi, 18/46. ayet

¹⁵ Zumer Sūresi, 39/10. ayet

¹⁶ Ahzāb Sūresi, 33/41-42. ayetler

¹⁷ Bakara Sūresi, 2/152. ayet

3a

/1/ cebrā'îl subhānāllah dedi ferişteher elhamdülillah /2/ dediler nükte budur ki bir kimse subhānāllah dise ādem /3/ peygamber şevābın virür ve daḥı lā ilāhe illāllah deyen /4/ nūḥ peygamberdür ol vaḳit ki ḥaḳ te'ālā nūḥā emir itdi /5/ kāfirler nice dīne da' vet itmege bin yıl da' vet /6/ etdi uymadılar āḫir nūḥ helākıḡına du'ā kıldı /7/ taḡrı nūḥun du'āsın ḳabūl ḳılub cebrā'îl gönderüb /8/ nūḥa gemi düzmegi öğretti tamām olduḡdan soḡra /9/ yirlere ve göklere ḥaḳ te'ālā emir etdi şuyunuḡı /10/ dökün dedi ve daḥı nūḥa emir olundu gemiye /11/ girmenün vaḳti geldi nūḥ gemiye ayaḡın ḳodı lā /12/ ilāhe illāllah deyüb gemiye girdiler ḥaḳ te'ālā /13/ nūḥ peygamberi ḳavmi ile tūfāndan ḳurtardı

3b

/1/ kāfirleri helāk itdi nükte budur ki bir kimse lā ilāhe illā /2/ dise taḡrı te'ālā cehennemden ḳurtarır cemī'i ḳorḳulardan /3/ emīn kıılır ve daḥı nūḥ peygamber şevābın virür /4/ ve evvelallahu ekber deyen ibrahīm idi ol vaḳit ki /5/ emir birle oḡlı isma'îl ḳurbān eylemege başladı yetmiş /6/ kerre bıçaḳ çaldı kesmedi taleb taleb iderdi /7/ uçmaḡdan cebrā'îl ḳoc getirürken gördü ki /8/ ḫazreti ibrahīmün alecesin tekbir iderdi /9/ ibrahīm peygamber anuḡ āvāzın eşidüb gördi ki /10/ bir kişi bir ḳoc yadub gelür eydür allahu ekber /11/ allahu ekber dir ibrahīm 'aleyhi's-selām bildi ki /12/ cebrā'îldür gelen lā ilāhe illāllahu vāllahu /13/ ekber dedi ismā'îl 'aleyhi's-selām bildi ki

4a

/1/ cebrā'îl 'aleyhi's-selām mücde'ile gelür allahu ekber /2/ velillāhi'l-ḫamd dedi isma'îl yerine ḳurbān indi /3/ ḥaḳ te'ālā ḳurbān ḳabūl idüb isma'îlün /4/ cānın āzād eyledi ibrahīm daḥı sevinüb feraḫ /5/ oldu nükte budur ki her kim ki lā ilāhe illāllahu /6/ vāllahu ekber dise ḥaḳ te'ālā anuḡ cānın /7/ tamudan āzād eyleye sevinüb şād ola ve daḥı /8-9/ ve daḥı ibrahīm şevābın vire ve daḥı evvel *وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ* dise ḫazreti /10/ risālet şevābın bula iki cihānda yüzi aḳ /11/ ola peygamberün 'alemi dibinde ḳopa cehennem odundan /12/ āzād ola firdevs uçmaḡına girüb ḥaḳ te'ālānıḡ /13/ diḡarın müşāhede eyleye ey mü'min görüḡ

4b

/1/ ḥaḳ te'ālāyı zikir itmekden ne ḳadar şevāb bulursız /2/ ve ne ḳadar ḳorḳulardan emīn olursız ve daḥı uçmaḡda /3/ size ne ḳadar köş[k]ler* ḫāzır kıluvire gözünüḡ /4/ görmedün ve diller vaşıf idemedüḡi niçesine /5/ müştāḳ olup arzū iderler imdi cehd

idüñ /6/ haq te‘ālānuñ zıkrin dilüñüzden eksik itmeñiz dā’imā /7-9/ سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا
dimegile meşğul oluñ ve dağı hażreti
resül /10/ mi‘rāca ağıduğı vaqtin uçmağa nazar kıldı /11/ gördi ki bir köşk bünyād
itmişler ki gözler /12/ görmüş degildür hiç ādem oğlanunuñ fehmine /13/ ve hayāline
gelmiş degildür velākin yapucıları

*Metinde كُشْتُزْ

5a

/1/ muntazır olmuş dururlar hażreti risālet eyitdi yā /2/ qarındaşım cebrā’il bu ne
köşkdür kim hiç buncılayın /3/ köşk görmedim bu köşke kimler girer veyāhūt
yapucıları nicün /4/ yapmazlar dururlar dedi cebrā’il eyitdi yā resülullah /5/
ümmetününden bir bölük haq cem‘ olup zikir iderlerdi /6/ anlar içün bu köşk bünyād oldı
anlar /7/ zıkrı deyeler bunlar dağı muntazır olub tururlar /8/ ne vaqit ki anlar yine zikir
ideler dağı bunlar başlar /9/ eger itmez ise tā kıyāmete degin muntazır olurlar /10/ imdi
eydelüm lā ilāhe illāllah muḥammedür resülullah /11/ rivāyet olundu ebūzer dadan
raḍiyāllahu te‘ālā anhü /12-13/ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ عَبْدٍ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مَا عَدَّ
مَرَّةً إِلَّا بَعَثَهُ

5b

/1-3/ يَوْمَ وَجَّهَهُ كَالْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ وَلَمْ يَرْفَعْ لِأَحَدٍ يَوْمَ ذَلِكَ عَمَلٌ أَفْضَلَ مِنْ عَمَلِهِ إِلَّا مَنْ قَالَ مِثْلَ قَوْلِهِ أَوْزَادَهُ عَلَيْهِ /3-1/
ma‘nāsı budur ki hażreti /4/ risālet eyitdi hiçbir kul yoqdur ki yüz kez lā ilāhe /5/
illāllah dise kıyāmet güninde yüzi bedir olmuş /6/ ay gibi kopa anıñ ‘amelinden yüce
‘amel olmaya /7/ illā meger ki ancılayın yā dağı artıq demiş ola /8/ ve dağı ebū bekir
raḍiyāllahu anh resül hażretine /9/ şordı ki kıyāmet qorlarından oğlanı neyile emīn /10/
olur resül hażreti eyitdi yā ebā bekir kelime’-i /11/ tevḥīdi çok itmegile ibn-i ‘abbās
raḍiyāllahu /12/ ‘anhu eyitdi her kim niyyeti ḥālīşe ile lā ilāhe illāllah /13/ dese dört
biñ ulu günāhı ‘afuv olunur

6a

/1/ ve dağı toqsan toquz belālardan emīn olur ‘oşmān raḍiyāllahu /2/ ‘anhu hażreti
risālete şordı ki yā resülullah /3/ nice ‘ilmile terāzüde şevāb ağır gelür resülullah eyitdi
/4/ yā ‘oşmān lā ilāhe dimenün şevābından ağır gelür şevāb /5/ olmaz dedi رَيْتُوا مَجَالِكُمْ
/6/ زِرَا انون zemīnü ceseddür dedi ḥaberde gelmişdür /7/ şol vaqit ki
kıyāmet günü ḥalāyık cem‘ olıçaq /8/ allah muḥammed terāzüye elteler hażreti risālet
terāzünün /9/ sağı yanında dura ve bir niçe ‘āsiler getüreler şevābınla /10/ günāhını
tartalar bulunmaya yerlerden göklerden günāhı ağır /11/ gele resül hażreti çäre

bulamaya gılāz şidād /12/ ferişteheri dutub ʔamuya alub giderken /13/ ol ʿāsiler boynın egüb resüle çağırılar yā

6b

/1/ şafiʿ el-mezi'l nebī deyeler andan resül anı görüb /2/ yüzün yire durur yā raḥīm yā ğafūr yā pādişāhım* diye /3/ ol ʿāşī ümmete çāre bulmadım ilāhī sen çāre eylegil /4/ diye ḥaḳ teʿālādan ḥiṭāb gele ki yā muḥammed başuñı /5/ ümmetünün baʿzı şevābı sende ʔonmuşdur görgil /6/ ol şevābdan bunlaruñ daḥı ḥişşesi var mı andan /7/ soñra ḥazreti risālet isteyüb bula ki ol ʿāşī /8/ ʔul şıdḳıla bir kez lā ilāhe illāllah muḥammedür resülullah /9/ demiş ola bir pāre kāğıd yazılmış ola /10/ ol kāğıdı terāzüye ʔoyalar anıñ şevābı /11/ ağır gele andan soñra uçmağa iledeleler ihvānı /12/ ey mü'min ʔardeşler dilinüzi ḥaḳ teʿālāyı zikirden /13/ ırağ itmeñiz kelimeʾ-i tevḥid ne ḥoş nesnedür dilde

*Metinde بآسَاهُم

7a

/1/ bañlı şevābda ağırdu ol vaḳit ki ʔıyāmet ʔopa her /2/ kişinün sırrı ola ol günün bugün fırsatı variken /3/ fevt itme yarağın begil şeyṭān boynun ur münkir ve nekīr /4/ suʾālinden ʔurtula eyit ki lā ilāhe illāllah muḥammedin /5/ resülullah degil ikinci meclis namāz fażiletin beyān /6/ ider ʔacan bir kişi abdest almağıcün yüzün yusa /7/ cemīʿu günāññı yüzünden şādır olur döküle gide /8/ ʔacan ayağın yusa cemīʿu günāñ ki ayağından şādır /9/ oldu döküle ibn-i ʿabbās raḍiyāllahu anhu resül /10/ ḥazretine sordu eyitdi yā resülullah oğlanınñ /11/ günāñı neyile dökülür resülullah eyitdi ʔacan bir /12/ ʔul mevziʿi istincādan ʔalḳub silkine cemīʿu /13/ günāñ anda döküle enes-i ibn-i māliki raḍiyāllahu teʿālā ʿ anhu

7b

/1/ eydür her kim namāza vaḳtinde bir ferişte çağırur eydür /2/ yā ādem oğlanı sizin için cehennem ʔızdurdılar namāzıla /3/ suyunduruñ dir eyle olsa bilgil ki namāz dükeli /4-6/ ʿ amellerün ulusudur delili ʔurʾānda¹⁸ قُلْ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱلْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ¹⁹ ve daḥı eyitdi ki قُلْ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱلْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ¹⁸ ve daḥı eyitdi ki قُلْ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱلْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ¹⁹ namāz dükeli ṭāʿatden ulu /7/ olduğıcün günde beş kez buyurdi rivāyet olundu /8/ bilāli ḥabeşi ezān oḳurken gökler ʔapusu /9/ açıldı bir ön geldi resül ḥazreti ʿaleyhi's-selām /10/ cebrāʾile bu ne önder deyü şordı cebrāʾil /11/

¹⁸ Bakara Süresi, 2/3. ayet

¹⁹ İbrahim Süresi, 14/31. ayet

eyitdi kaçan bilâli habeşi ezân okusa /12/ gökler kapısı açılıb ‘arşuñ perdeleri götürülür /13/ dedi enes-i ibn-i mâliki rivâyet ider قَالَ

8a

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّلَاةُ مَرْضَاتُ الرَّبِّ وَحُبُّ الْمَلَائِكَةِ وَسُنَّةُ الْأَنْبِيَاءِ وَأَصْلُ الْإِيمَانِ وَإِجَابَةُ الدُّعَاءِ وَقَبُولُ الْأَعْمَالِ وَبِرْكَةُ الرِّزْقِ وَرَاحَتُ فِي الْبَدَانِ وَسِلَاحٌ عَلَى الْأَعْدَاءِ وَكَرَاهِيَّةُ الشَّيْطَانِ وَشَفِيعٌ صَاحِبِهَا وَبَيْنَ مَلِكِ الْمَوْتِ وَسِرَاجٍ فِي قَبْرِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ فَإِذَا كَانَتْ مَآلِقُ الْقِيَامَةِ كَانَتْ الصَّلَاةُ ظِلًّا لِقَوْمٍ قَهْوَتًا عَلَى رَأْسِهِ وَلِبَاسًا عَلَى بَدَنِهِ وَنُورًا يَسْعَى بَيْنَ يَدَيْهِ وَسِرَاجًا بَيْنَ يَدَيْهِ النَّارِ وَحُجَّةً لِلْمُؤْمِنِينَ بِالرَّبِّ وَثِقْلًا فِي الْمِيزَانِ وَجَوَازًا عَلَى الصِّرَاطِ وَمِفْتَاحًا لِلْجَنَّةِ لِأَنَّ الصَّلَاةَ تَسْبِيحٌ وَتَقْدِيرٌ وَدُعَاءٌ وَتَهْلِيلٌ وَتَمْجِيدٌ وَ الصَّلَاةُ فِي وَقْتِهَا أَفْضَلُ مِنْ كُلِّهَا أَى مِنْ كُلِّ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا

8b

/1/ ve rızâlıgıdır ve feriştehler sevdügidür peygamberlerüñ /2/ sünnetidür imānuñ aşlıdır du‘ālar kabül olacağ /3/ yerdür ‘ameller kabül yeridür ve dağı rızğa kesbe ve ‘ömre /4/ ziyâdelıgıdır ve dağı düşmān üzere gālib ve /5/ silāh olmağdır ve öldügi vaqtin namāz şāhibile /6/ melekü‘ l-mevt ortasında şāfi‘ olur cānı /7/ āsānlıgıla çıkar ve kabrinde çerāğ olur ya‘nī hīç /8/ kabir zūlmeti görmez kaçan kıyāmet kopa başı /9/ üstüne gölge olur başına tāc olur /10/ bedeni üzere kepeyi* olur ve dağı bir ev /11/ nūr olur öñünce ardınca saf ider kıyāmet /12/ issilerinden ve şusuzlıklarından kırtarur ve /13/ perde olur cehennem odından şaklar ve şırātı

*Metinde كَبِي

9a

/1/ tez geçer ve uçmağuş kilididür ve dağı hağ te‘ālāyı /2/ ululayub hamd itmekdür öyle olsa bir vağıt namāz /3/ vağıtinde kılınsa dünyānuñ içindekinden yegrekdür /4/ şadağa resūlullah ve şadağa habībullah bir kul /5/ elin kaldırsa hağ te‘ālā eydür ey feriştehlerim /6/ ol beni nice ululadı eksikligin bildi siz tanığ /7/ oluğ ben dağı aña ululıg virdüm kaçan rükū‘ itse /8/ başa ikrār eyledi der hağ te‘ālā eydür yā feriştehlerim /9/ görüñ kulum rükū‘ eyler buyruğum yerine gelsün /10/ deyü ‘izzüm hağkıcün ben anı yarlıgadam kaçan semī‘ allahu /11/ limen-ğamide dise hağ te‘ālā eydür ey benüm feriştehlerim /12/ görüñ kulum gerçek eydür ben anı eşidirün /13/ kaçan secde kılsa dükeli günāhı dökülür bir

9b

/1/ bir ferişte çağırur ki ey kul eger bildüñ kimüñle münācāt /2/ idersin namāzdan hīç fāriğ olmaya dek ħaberde /3/ gelmişdür ki mūsā peygamber ‘aleyhi’s-selām tūr tağında /4/ çığdı münācāt iderken eyitdi beni /5/ ‘aziz mükerrerem kılduğuş gibi kimesne’i dağı

‘azîz /6/ ve mükerrerem kıldıñ mı dedi haq te‘alā eyitdi yā /7/ mūsā āhir zamanda benüm
kullarum geliserdür habîbüm /8/ muḥammed anlarıñ peygamberi olasardur anlara beş
/9/ vaqit namāz kıлмаğı farz ideserin beş kez /10/ anlar benümle münācāt iderler sen
benümle /11/ münācāt idersin aramızda yetmiş biñ /12/ hicāb vardur ben anları ‘azîz
mükerrerem /13/ kılurın habîbim muḥammed ḥürmetine ol mü’min kullaruma
10a

/1/ yetmiş biñ hicāb götürürler ve dağı her ne ḥācetleri /2/ var ise ḳabūl olur her vaqit
ki namāz kılsalar cemā‘u /3/ günāhları döküle anasından toğma gibi olur andan /4/
mūsā peygamber ‘aleyhi’s-selām yüzün yire urub /5/ eyitdi ilāhî ol habîbün muḥammed
ḥürmetiçün beni dağı /6/ anıñ ümmetinden eyle dedi imdi bilgil beş /7/ vaqit namāz
yoḥsulların ḥaccıdur erte namāzı ‘umre /8/ yerinedür ikindi namāzı ‘arafātta
vaḳfeyedür haqıdur /9/ aḥşām namāzı ṭavāf yerinedür ve dağı namāzı ceḥd /10/ idiñ
cemā‘atile kılıñ cemā‘at ḳadrin bilün nitekim /11-13/ eyitdi اِحْفَظُوا الصَّلَاةَ وَكَانَ تَكْبِيرَهُ
يُدْرِكُهَا الْمُؤْمِنُ مَعَ الْاَيَّامِ خَيْرٌ مِنْ مِائَةِ اَلْفِ اَلْفِ وَعُمْرَةِ اَلْفِ عَشْرَاتٍ وَخَيْرٌ لَهُ مِنْ وَزْنِ الْجِبَالِ ذَهَبًا يَصْنَدُقُ

10b

تَعَلَى الْمَسَاكِينِ وَمُكْتَنَّبٌ لَهُ لِكُلِّ رُكْعَةٍ فِي صَلَاةٍ وَاِجِدْ وَيُصَلِّهَا الْعَبْدُ فِي الْجَمَاعَةِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ مِائَةِ اَلْفِ /1-4/
يُعْتَقُهَا وَخَيْرٌ مِنْ مُجَاوِزَةِ الْحَرَامِ سَنَةً وَلَيْسَ مِنْ مَاتَ عَلَى السَّنَةِ الْجَمَاعَةِ /5/
allah ma‘nāsı budur ki namāzı cemā‘atile kıлмаğı terk /6/ itmeñ ḳacan bir mü’min
imāmıla evvelki tekbîr dise biñ /7/ kez ḥac itmekden ve biñ kez ‘umre itmekden
ḥayırıldur /8/ ve dağı biñ kez ḡazāya varmaḳdan ve bir ṭağ miḳdārı /9/ altun şadaḳa
virmeñden ḥayırıldur ve dağı /10/ bir vaqit namāzı cemā‘atile kılsa her riḳ‘aticün /11/
bir yıl ‘ibādet itmişçe şevāb vire ve dağı her /12/ ḳul ki cemā‘atile namāzı kıla biñ ḳul
āzād itmişçe /13/ şevāb ve dağı ka‘bede mücāvîr olmaḳdan ḥayırıldur

11a

/1/ ve dağı cemā‘atile namāz kılan kişiye ‘azāb olmaz kıyāmet /2/ ḳabirde kıyāmet
ḳorḳularından çekmeye nitekim ḳur‘ān-ı ‘azîmde /3-4/ buyurur اُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ
20 وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ yine ḥazreti risālet iletti her kim /5/ namāzı cemā‘atile kıлмаğı sevse
öldüğü vaḳtin /6/ haq te‘alā melekü‘l-mevt göndere peygamberlere gönderdüğü /7/ gibi
ve dağı uçmaḳ ḳoḳuları birle ṭoldura /8/ ve dağı uçmaḳdan ḳapular acalar ve kıyāmet
gününde /9/ şiddiḳlarla ḳopa ‘arşun altında peygamberlerle /10/ ṭura haq te‘alādan
destūr alup* uçmaḳa /11/ gire ḳapular açılıb ḳanḳı ḳapudan dilerse gire /12/

²⁰Bakara Sûresi, 2/5. ayet

hālilūrahman birle yoldaş ola ve yine resūlullah /13/ eyitti her kim irte namāzını cemā' atile kılsa

*Metinde اولوب

11b

/1/ öyle namāzı vaḳti olmadın ölse şehīd ölümün /2/ ola öyle namāzın cemā' atile kılsa ikindi olmadın /3/ ölse cemī' i günāhın ḥaḳ te'ālā yarlağaya her kim ikindi /4/ namāzın cemā' atile kılsa aḥşām olmadın ölse /5/ şehīd ölümün ola her kim aḥşām namāzın cemā' atile /6/ kılsa yatsu olmadın ölse cennet aḡa müştāḳ /7/ ola her kim yatsu namāzın cemā' atile kılsa erte /8/ olmadın ölse ḥisābsuz 'azābsuz cennete gire /9/ ey mü' min ḳardaşlar görüḡ cemā' atile namāz ḳılmaḳda /10/ ne ḳadar şevāb vardur imdi ceḥd idiḡ cemā' at /11/ ḳadrīn bilüḡ cemā' at birle namāz ḳıluḡ dünyā /12/ teşvīşin göḡlünüzden gideriḡ dimeḳ ki /13/ cemā' ate ḥazır olup cemā' at isteyüb

12a

/1/ gidersün dünyevī işlerimüz ḳalub rızḳımız mālımız iksilür /2/ deyü göḡlünüzde gelmesün zinhār bunu fikir itmeḡ /3/ zīrā ḥaḳ te'ālā ḳur'ānda buyurur وَأَمْرٌ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ 21 رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى 22 nāsı dimeḳ olur ki emir it /6/ ehliḡe namāz ḳılmağaya ve daḡı namāz üzerine müdāvimet /7/ ve mülāzimet it bizden rızḳ isteme saḡa rızḳuḡ /8/ virürüz ve daḡı āḡiret taḳvā ehlinüḡdür eyle /9/ olsa rızḳ viren ḥaḳ te'ālādur niteḳüm ḳur'ānda buyurur /10/ وَاللَّهُ رِزْقُهَا 22 عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا 22 /11/ risālet 'aleyhi' s-selām buyurur kim taḡrı te'ālā cānları /12/ yaratmadın ḳullarınuḡ rızḳın muḳadder eyledi dört /13/ biḡ yıl öḡdin niteḳim ḳur'ānda buyurur وَقَدَّرَ فِيهَا

12b

/1/ لَا شَنْكَ وَلَا شُبُهَةَ ḥaḳ te'ālādur cūnki rızḳına her ḳuluḡ /2/ viren ḡaḳ te'ālādan umasın /4/ namāzın eksük itmeyesin cemā' atile ḳılasın ḥikāyet /5/ olundu bir zāhid ḳişi varıdı dā'im namāzın cemā' atile /6/ ḳılıb 'ibādet iderdi 'ayāl-mend idi meḡer ki /7/ bir yıl pek ḳaḡt oldu zāhidüḡ nafaḳası /8/ yoḡıdı ḡatunı eyitdi yā zāhid yemek alayı /9/ dükendi oḡlancıklara ve bize nafaḳaya gereḳdür imdi /10/ var bir ḳişiye ırḡādılıḳ* eylegil buḡday vireler /11/

²¹ Tāhā Süresi, 20/132. ayet

²² Hūd Süresi, 11/7. ayet

²³ Fussilet Süresi, 41/10. ayet

nafağa idevüz didi zāhid turup bir yire /12/ vardı ḥalvet ide ‘acebā ne ḳilāvuz eger varub /13/ ırḳādılık idersem namāzum terk olur nāfile namāzlaruḡ

*Metinde اِرْقَادَلِيقْ

13a

/1/ şevābından maḥrūm ḳaluram dedi yine göḡline baḡladı /2/ ki cemī‘i ‘āleme rızḳın viren allāhu te‘ālādur didi varayın /3/ allāhu te‘ālāya ‘ibādet ideyin andan ṭaleb ideyin /4/ benüm ḥālimi ol bildügi yeter andan şoḡra ṭurub /5/ ‘ibādete meşḡul oldı aḡşām olunca namāzın /6/ ḳıldı eve geldi ḥatun eyitdi yā zāhid netdün /7/ ırḡādılık itdügün kişi nafağa virmedi mi dedi /8/ zāhid eyitdi erte varacak oldı dedi gökce /9/ ot devşirüb bişürüb etmeksiz yediler irte /10/ oldı zāhidün ḥatunı eyitdi zinhār zinhār /11/ unsuz gelme oḡlancıklar* şabır idemez dedi zāhid /12/ yine eyitdi ḥalvetine vardı ‘ibādete meşḡul /13/ aḡşām oldı namāz ḳılub evine geldi oḡlancıklar

*Metinde اَوْعُنْجَقْلَرْ

13b

/1/ segirdüb dört yanına üşdiler ḥatun eyitdi yā /2/ zāhid nicün boş geldiḡ oḡlancıklar acılıḡdan /3/ baḡladı dedi zāhid eyitdi benden öḡdin niçe nice /4/ benüm gibi kişiler ḳulluḡ iderlermiş anlara virdiler /5/ baḡa daḡı şabır it erte gelesiz virevüz dedi /6/ ḥatunına eyitdi yā ḥatun ocaḡa şu vur /7/ ḳaynasun aş bişir deyü oḡlancıklar aldāyalum /8/ uyḡuları gelüb uyuyunca dedi andan ḥatun /9/ ocaḡa şu vurdı ḳaynadı uş şimdi aş /10/ bişer deyü oḡlancıklar uyudı kendüleri /11/ yüreklerine ṭaş baḡlayub yatdılar irte oldı /12/ zāhid yine vardı ikindüye deḡin ḥalvetine girdi /13/ ‘ibādete meşḡul oldı ammā zāhidin evde

14a

/1/ oḡlancıklar beḡāyet baḡladı ḥatun şimdi ataḡuz /2/ etmek getirür deyü çāre bulamadı yaturı ḳodı /3/ ḳımıldamaḡa mecālleri ḳalmadı bu ḥālde iken bir kişi /4/ bir örtülü sinī‘ile çıḡa geldi icinde nesne /5/ var ilerü ḳodı eyitdi aluḡ şunu zāhidin ırḡādılık /6/ itdügi kimesne gönderdi maḡrūr dutuḡ dedi /7/ fi‘l-ḥāl girü cıḡdı gitdi ḥatun sininün /8/ örtüsün giderdi gördi ki üç altın ṭabaḡ /9/ birinin icinde vāfir bişmiş balıḡ ve ikisinün /10/ icinde fulūrī var ḥatun bunu göricek deḡgi /11/ ḡayrān ḳaldı ne hoş kişi imiş zāhidin /12/ ḳulluḡ itdügi kişi ki bunun gibi ‘aṭālar itdü /13/ deyü sinī‘i ortaya getirüdi zāhid çıḡa geldi

14b

/1/ bunu görüb yüzün yire urub haqqa secde idüb /2/ şükür etdi ilāhī ganīsın cevmerdlik saña yaraşur ki /3/ bu bî-çârelere ihsân kılduñ dedi secdeden kalkdı /4/ hâli hikâyet itdi dedi ki yâ hatun qurı gelmeyeyim /5/ deyü qaftanıma tobraq koydumıdı bunu görüb taşra /6/ kodum dedi hatun tırı gelüb qaftanı getürmege /7/ vardı gördi ki icindeki topraq alınmış buğday /8/ unı olmış alub zâhidüñ qatına getürdi sevinüb /9/ şâd oldılar tâ ölince namâza meşgûl oldılar /10/ hiç yohsulluq görmediler ihvânı ey mü'min kardaşlar /11/ görüñ namâz ne hoş nesnedür mü'minlerüñ mi'râcıdur /12/ dînüñ diregidür yohsullaruñ haccıdur imdi namâza /13/ cehd idüñ gâfil olub namâzı endişeyle kıılmañuz

15a

/1/ yüze ve göze vurmasunlar ki dünyâ endişemüz kıılunan /2/ nürdan bir şüret ola kıyamete degin aña du'â kıla kaçan kim /3/ namâzın dünyevî endişe ile kıla namâz bir çirkin şüret /4/ olur tâ kıyâmete degin aña la'net ider ve yel şamusına /5-6/ koyarlar nitekim qur'ânda buyurur عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ²⁴ فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ enesin bin mâlik rağiyâllahu /7/ anhu ider hâzreti risâlet eyitdi kaçan cum'â icün /8/ nidâ olunsa cum'âya varmağa sa' idüñ adımıñuza haq /9/ te'âlâ yigirmi yıllıq günâhlarıñuzı 'afv ider eyle /10/ olsa namâzuñuz huşu'ıla tazarrü'ıla kıluñ ve dağı cum'â /11/ gün bir yerde cem'oluñ cum'a vaqtinüñ qadrin bilüñ her ne /12/ dilersenüz ol vaqıtde qabül olur kaçan cum'a namâzıñ /13/ kılsañuz cem'i'ü günâhıñuz haq te'âlâ 'afv ider

15b

/1/ rivâyet olundı 'alî bin ebî tâlibden rivâyet olundı şol /2/ vaqıt ki cehennem odın halâyıq görseler icinde cum'â günü /3/ bir aq bulut gibi mü'minleri qablaya qoqusı misk /4/ gibi ola cehennem odını def'ide resül hâzreti /5/ eydür cum'â günü bir kimse gusul itse cem'i'ü günâhları /6/ döküle ve dağı cum'â günine ve gicesine ikrâm idüñ /7/ anıñ çünki ol günüñ ol gecenüñ bereketinde ol benüm /8/ ümmetümi haq te'âlâ yarlağar illâ meger allahu te'âlâ hâzretine /9/ şirk getürmiş kimesne ola ne'uzü-bi'llâhi hâzreti risâlet /10/ eyitdi kaçan cum'â günü ölse ne kadar feriştehler /11/ varısa beyti'l-ma'müre cem'olalar ammâ beyti'l-ma'mür /12/ dördünci qat gökdedür ba'zılar kıtında bir kubbe'idi /13/ peygamber icün getürdiler tûfânda girü kim eletdiler

²⁴ Mâün Süresi, 107/4-5. ayetler

16a

/1/ cümle feriştehler anda cem' olub cum'ā namāzın kıllurlar /2/ tamām itdüklerinde
şonra haq te'ālāya niyāz du'ā iderler /3/ muḥammed ümmeti için evvel cebrā'il imām
du'ā kıllur eydür ki /4/ ilāhī bugün her ne şevāb kazandumısa ümmet-i muḥammedden
/5/ her kim cum'āya geldise imām olanlara virdüm andan /6/ feriştehler eydeler ilāhī
bugün her ne kazandumısa ümmet-i /7/ muḥammedden cum'ā kıllanlara virdiñ deyeler
haq te'ālādan /8/ hitāb gele ki yā feriştehlerüm baña cevmerdlik gösterürsüz /9/ 'izzüm
celālim haqkıcün bugün cumā'ya hāzır olan /10/ kıllarımı yarlağadum uçmağı ve
dizārumı naşib /11/ kıldum ihvānı ey mü'minler cum'ā günün qadrin biliñ /12/ ol
vaqıtde işleriñüzi terk idün cum'ā namāzın kıllmağa /13/ cehd idiñ netekim qur'ānda
buyurur يَا أَيُّهَا الَّذِينَ

16b

/1-2/ 25 أَمُّوْا إِذَا تُؤَدِّي لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ
nāfile namāzlar /3/ faziletin beyān ider ve dağı namāzı terk idenler hālin /4/ beyān ider
hāzreti risālet eydür kim erte namāzından /5/ şonra gün toğunca tesbīhile haq te'ālāyı
zikir /6/ itmegile meşğül olsa dünyā kelāmın söylemeseñüz /7/ sevli boyı kadar
kalkıçaq tırı gelüb iki rik'at /8/ namāz kılsa bir yıl 'ibādet itmişce haq te'ālā şevāb /9/
vire ol gün içinde haq te'ālānıñ hıfz-ı imānında /10/ ola hāzreti risālet 'aleyhi's-selām
eyitdi her kim /11/ kuşluq vaqıtde dört rik'at namāz kılsa haq te'ālā /12/ şehidler
şevābın vire ve dağı yohsulluqdan kırtara /13/ iki cihānda yüzünü aqlaya haq te'ālānıñ
uçmağı

17a

/1/ aña müştāk ola her kim öyle namāzınıñ āḥir sünnetini /2/ dört kılsa kıyāmet
güninde peygamberiñ 'alemi dibinde /3/ qopa buraksuz yürümeye ve her kim aḥşam
namāzından /4/ şonra altı rik'at namāz kılsa ölümü geñez ola /5/ qabrinde altı qandil
aşılı münker ve nekīr su'ālin āsān kıla /6/ ol gice haq te'ālānıñ hıfz-ı imānında ola
yarın /7/ kıyāmet güninde yüzi bedr olmuş ay gibi ola /8/ hisābsuz 'azābsuz cennete
gire ve her kim yatsunuñ /9/ āḥir sünnetini dört kılsa öylenün āḥir sünnetin dört /10/
kıllmaq gibidür ve her kim vitirden şonra otururken /11/ iki rik'at namāz kılsa
otururken dün /12/ namāzı şevābın bula öldüğü vaqıtin kendü maqāmın /13/ cennetde
görmeyince ölmeye kıcan bir mü'min (...)

²⁵Cuma Sūresi, 62/9. ayet

17b

/1/ namāz kılsa iblīs feryād idüb çağırur eydür /2/ görgil ādem oğlanın ki tanrı te‘ālā farz itdüğü /3/ namāzları kıldıkdan ziyāde namāz kıılır uçmağa /4/ girüb ziyāde derece bulur ben ki haq te‘ālānuğ /5/ emrin dutmadum bir kez secde itmedüm cennetden maḥrūm /6/ qaldum deyü ağlar ammā dün namāzı sekiz rik‘at veyā /7/ on iki yā dağı ziyāde ne qadar güci yeterse /8/ ‘ādet idüb kılsa haq te‘ālā ol qula biğ /9/ kez kāfir elinde şehid olmişca ve biğ kul āzād /10/ itmişce ve biğ deve ve biğ at ve biğ qoc /11/ qurbān itmişce haq te‘ālā şevāb vire ve dünyā /12/ belālarında emīn ola ve guşşalardan kurtıla /13/ hikāyet olundı bir zāhid varıdı dā’im dün namāzın

18a

/1/ kılırdı terk itmezdi meger kim bunı göñli biryān /2/ iştihā eyledi illā yigirmi yıl miqdārı varıdı et /3/ yemezdi on iki virdi varıdı gördi ki nefsenden /4/ qurtulmaz eyitdi yā ḥatun bunca yıldur ki et yemedüm bir /5/ quzu biryān etgil aḥşam namāzdan fāriğ olub /6/ gelincek yiyeüz dedi zāhidiğ bir ḥalvet şavma‘ası /7/ varıdı varub anda namāza meşğül oldı ḥatun /8/ bir quzu boğazladı tenevvüri kızdurub içine /9/ āşā koyacak vaqtin iki oğlancıkları varıdı /10/ birbirile bıcaq çekişdiler birbirin itivirdi /11/ biri kızmış tenevvüre düşdi yetişüb çıkarınca /12/ fı’l-ḥāl oldı birisi dağı qorqusından /13/ qaçarken düşdi bıcaq qarnına sancıldı

18b

/1/ öldi ḥemān ḥatun feryād idüb çağırdı eydür /2/ vāh nideyin oğlancıklarımın maḥrūm qaldum ilāhī /3/ hikmet seniğdür bunca zamanıdı ol miskīn /4/ zāhid et yemedi şimdiki ḥālde göñlü et ārzūladı /5/ bunı gibi muşibete yetişdi ey ‘aceb ne /6/ kılayın eger zāhide bildürürsem etden maḥrūm /7/ olur bunca yıllık ārzūsıdır eger bildürmezsem /8/ ben ne yapayım deyüb ağlardı vāh veylā tāvā /9/ muşibetāh deyüb biryān bişirdi gāh gāh /10/ gelüb oğlancıkların yüzüne yüzün sürüb /11/ ağlardı bunı eydür ki miskīn ataņuz sizden /12/ mağbūn* oldı öldüğünüz vaqtin üstünüzde /13/ bulunmadı ey ‘aceb anı dağı ḥālī nolısardur

*Metinde مَغْبُونٌ

19a

/1/ dedi aḥşam oldı oğlancıkları döşege yaturdı /2/ üzerlerin örtti zāhid dağı aḥşam namāzından /3/ kalqub evine geldi ḥatun dağı biryān çıkarub /4/ sinī içine koyub öñüne getürdi zāhid eydür ḥatun ey /5/ oğlancıklar baņa qarşu gelüb boynıma şarılurlardı /6/ şimdi nicün gelmedi ḥatun eyitdi çok oynadılar /7/ uyquları gelüb uyudılar zāhid eyitdi

uyarğıl /8/ sıçaklıca biryân yesünler Һatun eyitdi sen /9/ yigil şimdi anları uyğudan uyarmayalum dedi /10/ andan zâhid bismillâh deyüb biryâna el şundu /11/ bir loğma yedi boğazına durdı gecmedi ‘ avratına /12/ eyitdi yâ Һatun bu ne Һâldür ki boğazımdan gecmedi /13/ dedi Һatun ah idüb eyitdi niçe zamândur et

19b

/1/ yemedün anuñçün geçmedi dedi hele bir iki loğma /2/ yeyüb allaha Һamd idüb Һarı geldi namâza /3/ meşğül oldı Һatun eyitdi namâzdan fâriğ /4/ olunca deyem dedi yaşın ağlardı dünün buçuğı /5/ geçiçek namâzdan fâriğ olıçağ diledi ki biraz uyuya /6/ ‘ ibâdete kuvvet olmağıçün Һatun eyitdi yâ /7/ [zâ]hid* bir kişi bizde iki nesne emânet Һomıştı /8/ emâneti aldı sen gelince Һatlanmadı çäre idemedüm /9/ mühlet virmedi zâhid bu sözi eşidicek /10/ vâh yoğsa oğlancıklarım öldü mi Һatun ağladı /11/ bir bir Һikâyet eyledi ikisi bile fiğân feryâd /12/ itdiler oğlancıkların üzerine vardılar /13/ örtülerin açdılar gördüler kim birbirine şarmaşub

*Metinde هُدْ

20a

/1/ uyurlar Һağğından* bir âvaz geldi ki nefsün ârzūsın /2/ diledün bunca muşibete şataşduñ bu gece kılduğın /3/ Һürmetine oğlancıkları girü saña bağışladuğ seni /4/ muşibetden Һurtarduğ dedi zâhid bunu eşidicek /5/ yüzün yire urdı Һağ te‘âlâya çok şükürler eyledi /6/ tâ ölünce bir lağza namâzdan fâriğ olmadı iğvânı /7/ ey mü’minler görün namâz kılmak ne Һoş nesnedür imdi /8/ cehd idün nâfile namâzlardan Һâli olman Һağ /9/ te‘âlâdan rağmet taleb idün tâ ki kılduğunuz /10/ sebeble günâhlarınız ‘afv ola kıyâmet Һorğularından /11/ Һurtulasın Һağ te‘âlânın uçmağına /12/ dîzâr nûrı ile müşerref olasız bilgil ki namâzı Һazaya /13/ Һomağ ulu günâhdur bir nice mezhebde kâfir olur

*Metinde خَائِدُنْ

20b

/1/ ‘ avrat boş olur Һazreti resül eydür ümmetüm üzerine /2/ evvel farz olan beş vağit namâzdur ve dağı ‘ amellerün /3/ ulusıdur kıyâmet güninde evvel beş vağit namâzdan /4/ şoralar Һaçan eksik namâz bulunsa Һağ te‘âlâ /5/ eydür yâ ferişteherüm nağar idün Һuluma nâfile /6/ kıldısa farıza namâz eksigi yerine koğ /7/ nâfile namâzı çoğısa terâzüye Һoyalar cennete /8/ eleteler eger bulunmaz ise zebâniler elinden ayağından /9/ dutub cehenneme eleteler resül Һazreti /10/ eyitdi târiku’s-şalavate olsa ya‘ nî bi-namâz

/11/ olsa tañrı te‘ālā aña on iki ‘azāb /12/ vire durdı dünyāda durdı öldüğü /13/ vaqtin durdı kıyāmetde ammā dünyāda virdüğü

21a

/1/ ‘uqūbet evvel berekāti getürüle dirliğinden ‘ömrinden verir qabrinden* /2/ ikinci berekāti götürüle evinden oğlından ve kıızından üçüncü /3/ nūrı götürüle alnından dördüncü halk ortasında /4/ hürmetsüz ola zelil olur ammā öldüğü vaktin ki /5/ ‘uqūbet evvel şusuz olur deñizleri ırmaqları /6/ içse qanmaz ikinci açlıgıla olur eger dünyanıñ ta‘āmin /7/ qarnına qoysalar toymaz üçüncü cān acısın qanı /8/ ceker dördüncü imānsuz olur ne‘uzū-bi’llāhi ammā /9/ kıyāmet güninde virdüğü ‘uqūbet evvel yüzi qara /10/ qopar ikinci hisābı özün olur üçüncü alnında /11/ yazılır ki tañrı te‘ālānıñ rahmetinden ırağ olan /12/ kişi budur dördüncü cehennem içinde ‘azābı qatı /13/ yine hāzreti risālet eyitdi her kim erte namāzın terk

*Metinde قَبْدُنْ

21b

/1/ itse peygamber andan bīzār olur eger öyle namāzın itse /2/ ferīştehler andan bezer ikindi namāzın terk itse /3/ qur’ān andan bezer aḥşam namāzın terk itse imān /4/ andan bezer yatsu namāzın terk itse haq te‘ālā andan /5/ bezer yine hāzreti risālet eyitdi her kim bir vaqit /6/ namāz terk itse cemī‘u evliyāları münkir olur /7/ iki vaqit namāz terk itse cemī‘u peygamberleri /8/ öldürmiş gibi günāhı vardur üç vaqit /9/ namāz terk itse on kez ka‘be’-i mu‘azzamı yıkmış* /10/ gibidür dört vaqit namāz terk itse beytullahda /11/ yetmiş kez anası ile zinā itmiş gibi olur /12/ beş vaqit namāz terk itse haq te‘ālā /13/ eydür yā‘āsī farzumı terk itdün yerümle gögüm ortasından

*Metinde يَيْمِشْ

22a

/1/ benden ğayrı tañrı taleb eyle deye yine bilgil ki cemā‘at terk /2/ itmek ulu günāhdur resūl hāzreti eydür kim ki cemā‘ate /3/ gelmese ‘arzı dağı olmasa tañrı te‘ālā anuñ ğazabı /4/ anuñ üzerine olur dünyāda ve āḥiretde dağı yüzünüñ /5/ nūrı götürüle evi yakınındaki ferīştehler girer şeyātin /6/ tolar evinüñ içine ve hem tañrı te‘ālā aña /7/ nazar itmez dünyāda ve āḥiretde yine hāzreti risālet /8/ eyitdi cemā‘at terk idenden şerlü kimesne yoqdur /9/ yerle gök ortasında dedi haq te‘ālā bir qula dağı /10/ qatı ‘azāb hışım etmez illā cemā‘ati terk idene qatı /11/ itdüğü gibi bir kimesneye hışım itmez eger bir kimse /12/ cemā‘ate varsa ‘ömri olduğınca namāz kılsa oruc /13/ dutsa hac itse şadaqa itse gökden inen

/9/ ferişteher uçmağdan bir ırmağ ağıar adına receb /10/ derler andan içmez illā receb ayında oruc dutanlar /11/ içer receb ırmağından denizlere tāmzursalar şöyle /12/ şovuk tatlu ola ki hīc anıñ mānendi olmaya /13/ fi'l-hāl şu yetişdüreler içe artuğ şusuzluğ

24b

/1/ görmeye eydesiz kimlersiz baña bunun gibi şerbet getürdüñüz /2/ cānım rāhat oldu deye bunlar eydeler yā velīyye /3/ allah tağrı te'ālānuğ ayına hürmet idüb oruc /4/ tıtuğun bunda ne var niçe bunun gibi 'ağālar /5/ ola ki hisābsuz hağ te'ālādan hııāb gele yā ferişteherim /6/ ol mü'min kulumu uçmağdan kıpular açuğ mağāmın /7/ gösteriñ oğlından ve kızından ayrulduğına melül /8/ olmaya andan uçmağdan kıpular açalar mağāmına nağar /9/ ide hūriler çağırşurlar yā veliyallāh saña /10/ müştākız gel deyeler çünkü bunu ol mü'min göre /11/ fi'l-cümle dünyādaki teşvīşin gönğinden çıkara /12/ cānı aña müştāk ola ol hālde iken 'azrā'ile /13/ emir ola cānın almağlığıla 'azrā'ıl kışad ide nidā gele

25a

/1/ ki yā 'azrā'ıl enbiyālar cānı gibi asānlığıla al deye yine /2/ hağreti resül 'aleyhi's-selām eyitdi her kim receb ayında /3/ bir gün oruc tıtsa tıtuğı oruc aña yoldaş /4/ ola münker ve nekīr su'āl aña geñez ola şol vağıit ki /5/ receb ayın oruc dutucu kişi olsa kaçan götürseler /6/ ferişteher bölük bölük gelür eydür ki beşāret olsun /7/ saña yā veliyallāh işbu uzağ vağūr kulu seferüñ kaydın /8/ ve yarağın görmişsin deyeler cān ne gökcek sa'ādetlü /9/ kişi imişsin tağrı te'ālānıñ mübārek ayına hürmet /10/ idüb oruc dutmuşsin deyeler cān üzerine sacağ /11/ sacalar tā kabre varınca kabrine girincek bir gökcek /12/ şüretlü kişi gelüb yoldaş ola ve kabrini dağı /13/ göz irimi miğdārı giñ ideler şöyle hoş

25b

/1/ 'azīz dutalar götüreler güyegi yeñi gelin gibi tıtalar /2/ andan münker ve nekīr heybetile gelürken uçmağ /3/ koğusun tıyalar ne hoş sa'ādetlü kişi /4/ imiş uçmağ koğusun karşı geldi deyeler heybet /5/ nağarın koyalar güzel şüretile geleler andan ol /6/ gökcek şüretlü kişi ki yoldaş etdi ide eyde /7/ yā calabı su'āl şormağa geli yorurlar 'ağlıñı cem' /8/ eyle korğma eyitgil eşhedü enlā ilāhe illāllahu /9/ vağdehü lā şerikeleh ve eşhedü enne muğammeden 'abdühü ve /10/resūluhü bu kişi dağı şehādet kelimesin deye /11/ münker ve nekīr bunun didügin işide ne hoş kişimişsin /12/ bu su'ālıñ kaydın yemişsin deyeler korğudan /13/ emīn olmışsin deyeler andan uçmağdan

26a

/1/ bir kapu açalar kıyāmete degin uçmak ni‘metlerin ve қоқuların /2/ cānı ve teni rāhat ola yine hāzreti risālet eyitdi /3/ eyitdi receb ayın oruc dutan kiři řırātı yıldırım /4/ gibi gece řevābı terāzūde ağır gele kıyāmet issisinden /5/ emīn ola ve açlıqdan şusuzlıqdan emīn ola uçmak /6/ kapuları açıla kankı kapudan dilerse ‘ıyş-ı cāvizānı /7/ kılub tañrı te‘ālānuñ dīzārın müşāhede kıla ve dağı /8/ hıṭāb gele ki yā ferīřtehlerim benüm ayuma hūrmet iden /9/ mü‘minlere buraq aldun ekinlerine hulle başlarına /10/ tāc aldun da‘vet idun bugun ki gun kıyāmet /11/ gūnidur hāset nedāmet gūnidur issiden açlıqdan /12/ cigerler biryān olur beyinleri başında kaynayub /13/ derelere gark olub cehennem odı kükreyüb

26b

/1/ yılanları gıgırub zebāniler ‘āřileri ellerinden dutub /2/ şamuya eledecek gūndur benüm receb ayında oruc /3/ dutan kıllarımı getürun cemī‘ eylen ben anları uçmağum /4/ ni‘metleri ile dağı receb ırmağınun řarābıla /5/ konuqlasam gerek benimçun dūnyāda oruc tutdılar /6/ ve dağı benüm ayuma hūrmet itdiler girü kıalan hālāyık /7/ yiyüb içerken anlar yemediler içmediler dudakları /8/ şusuzlıqdan tepserdi şimdiki hālde halk /9/ yemez içmezken anlar yiyüb içüp rāhat /10-11/ olsunlar deye nitekim kır‘ānda ²⁶كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ²⁶ andan /12/ ferīřtehler eydeler ilāhī ol řā‘im kıllar ki /13/ nice bilelüm biz anları bilmezüz deyeler tañrı te‘ālā

27a

/1/ eyde yā ferīřtehlerüm çağırun anlar size gele andan ferīřtehler /2/ çağırub eydeler ey şunlar ki receb ayında oruc /3/ dutanlar ol aya hūrmet itdunüz iřbu gūnun yarağın /4/ yedunüz halk yeyüb içerken siz yemedunüz içmedunüz /5/ imdi pādīřāh ‘azze ve celle sizi konuqlığa kığırur /6/ ‘arř altında da‘vet ider anda sizinçun uçmak /7/ ni‘metler ve receb ırmağından řarāblar hāzır itmişdür /8/ tiz gelun iřbu gūnun kıorқularından emīn /9/ olun deyeler kıaçan kim bu nidāyı halkı işide cemī‘isi /10/ gitmege kıaş ide ferīřtehler eydeler yā rabbi ne kıadar /11/ varısa anda gitmege kıaş iderler deyeler hāq te‘ālā /12/ deye ki yā ferīřtehlerüm anlarun başı üstünde gölgesi /13/ vardur ve ağızunun miskden ‘anberden kıoқusu

27b

/1/ yekdür ve uçmak řarābı ve alnının nūrı řu‘le verür /2/ alnında yarlağanmişdur deyü yazılmışdur imdi anları /3/ getürun deye ferīřtehler bölük bölük olub bölür /4/ başlarına

²⁶Hākka Sūresi, 69/24. ayet

tâc urub egnine hulle geydürüb /5/ buraqlara bindüreler ‘arş altına eleteler uçmağ /6/ ni‘metlerle ve şarâblarıla konuklayalar kıyâmet /7/ qorqularından hîc çekmeyeler açlıq ve şusuzlıq /8/ görmeyeler anlarıñ hâlini girü qalanı göricek /9/ eydeler nolaydı biz dağı receb ayına hürmet idüb /10/ oruc tuşaydıq ‘âlimler sözün eşidüb /11/ şimdiki vaqti issilikden açlıqdan şusuzlıqdan /12/ emîn olaydıñ cigerleri kebâb oldı /13/ yandı der[d]lerimize* garğ olduk başlarımızda beyinlerimiz

*Metinde ذُرْمِيرَه

28a

/1/ çoqrâdı biz hâlimüze şonra peşimân olduğumuz /2/ aşşısı yoğ deyüb ağlaşalar ferişteher eydeler kim /3-4/ eşitmedüñüz midi bu âyeti ki يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ إِلَّا مَنْ أَتَى
27
اللهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ andan receb ayın /5/ oruc dutan ol mü'minlerüñ şevâbların günâhların /6/ tartalar şevâbı keffesi şol qadar ağır gele ki yerleri /7/ ve gökleri qosalar anlardan dağı ağır gele andan /8/ şırâtı kuş gibi uçub uçmağ qapusına varalar /9/ qanğı qapusından dilerse gire ‘ıyş ebedi /10/ qılalar ihvânı ey mü'min qardeşler görüñ receb /11/ ayına hürmet idüb oruc dutub ‘izzet idene /12/ görüñ kim pâdişâh-ı ‘âlem neler virüb ne ‘izzetler /13/ ider imdi cehd idüñ oruc dutuñ nâfile namâzları

28b

/1/ çoğ qılun hağ te‘âlânun zıkrin dilinüzden eksik /2/ itmeñ itdügünüz günâhlara peşimân olun /3/ istiğfâr idüb tevbe idün ilâhî tevbemi qabül /4/ eyle degil receb ayınun hürmetine günâhları ‘afv eylegil di /5/ tañrı tevbemin qabül qıla günâhların bağışlaya /6/ anadan toğmış gibi ola ammâ şa‘bân ayı /7/ hağqında hağreti resül didi ki şa‘bân şehri ya‘nî /8/ şa‘bân ayı benüm ayımdur her kim şa‘bân ayına hürmet /9/ itse baña itmiş gibi olur ya‘nî mağşüş olur /10/ benüm şefâ‘atüme yarın kıyâmet güninde evvel anlara /11/ şefâ‘at iderin ma‘nisi budur ki şol vaqit ki /12/ kıyâmetde halâyıq mağşer yerine cem‘ olalar hağ /13/ te‘âlâ cebra‘ile emir ide yâ cebra‘il mâlike digil

29a

/1/ cehennem getüre bugün ki gün ‘arz etsün görsün şunlar /2/ ki benüm rızqum yerlerdi benden gayrılara tañrı deyüb /3/ taparlardı ve dağı şunlar ki dünyâda pâdişâham /4/ dedi tekebbürlük iderlerdi mazlüm zulüm iderlerdi /5/ nâ-hağq yere döküb öldürüb mâlın alurdu dağı /6/ şunlar ki beni dillerile birlerlerdi peygamberüm /7/ hağ resüldür dirdi kendülerin harâcdan qurtarurlardı /8/ velâkin baña ‘ibâdet itmezlerdi

²⁷ Şuarâ Süresi, 26/88-89. ayetler

ve dağı Şunlar ki /9/ receb ayına hürmet itmeyüb dedüklerin tutmayub /10/ günäh-ı kebâ'ir işleyüb halkdan korkub sırrıla işleyüb /11/ benden korkmayub baña âşikâre işleyenleri ve dağı beş /12/ vakit namâza kâhillik idüb kılmayanları ve dağı orucın /13/ eksik birle dutanları ve dağı zekâtı vermeyenleri

29b

/1/ ve dağı hac borc olub vermeyenleri ve dağı ataların anaların /2/ incidüb hürmet 'izzet kılmayanları fâni görün /3/ anlar ki ben qahhâr pâdişâhın 'azâbum nicedür görsünler /4/ deye andan cebrâ'ıl kuvvetlü heybetlü muqarreb feriştehlerle /5/ varalar cehennem getürmege gideler Şunun gibi feriştehler ki /6/ bir elile yeri gögi çekseler koparurlardı nice kim /7/ cehd ideler yerinden depredüb götüremeyeler andan /8/ haq te'âlâ celle ve 'alâ heybetile nazâr kıla cehennem dağı /9/ te'âlânun heybetinden dürle bir araya gele hemân /10/ bir serçe gibi ağlaya eyde ki رَبِّ اِنَّ اَخَاقٌ مِنْ عَدَابِكَ /11/ deye andan haq te'âlâ eyde yâ cehennem eger seniñ 'azâbuñ /12/ dilesem bir nesne yaradurdum seni bir loqma iderdi /13/ ac âdem bir loqma yutduğı gibi lâkin dilerin ki seniñle 'azâb

30a

/1/ idem rızqum yeyüb gayrıya kulluq idenlere dağı emrümi /2/ yerine getürmeyenlere nehimden kaçmayanlara deye cehennem /3/ deye ki ilâhî ben virdügin heybetümi küllî kullarun /4/ üzerine idem deye haq te'âlâ izin vire meger ki ol /5/ vakitte سَيِّدِ الْاَ وَاٰخِرِيْنَ رَسُوْلُ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ /6/ tañrı te'âlâ emir birle feriştehler elindeki yâkütan /7/ menber getüreler çevre yanına zebrecetden kürsiler /8/ qurmuşlardı peygamberler sağışınca dağı kızıl /9/ yâkütan kürsiler qurmuşlar 'âlimler oturmağıcün /10/ tañrı te'âlâ emir birle resül hażreti minber üstüne /11/ çıqub tañrı emir birle haq te'âlâ kelâmınun müşkillerin /12/ hâl ide 'âlimler diñlerler muhammed resül ki 'alemi /13/ ortada dikilüb cevre yanında şiddiqlar ve

30b

/1/ şiddiqlar ve şehidler ve hâşlar ne ki varısa ve şa' bân /2/ ayına hürmet idenler oruc dutanlar 'alem gölgesinde /3/ oturub diñleyeler resülullahun kelâmından cemâlinden /4/ lezzet alub ağlaşurlarken cehennem kükreye harekete /5/ gele bir yalun çıqa haşr ehlinün çevre yanın kaplaya /6/ andan bir dağı kükreye bir tütün çıqa kapqara 'abüs /7/ 'alev ile andan zencir ve ağıllar âvâz gele cehennem /8/ içinde yılanla ve 'ağrebler gızgırub heybetlü âvâzıla /9/ geleler ol vakitte feriştehler ve peygamberler ve evliyâlar /10/ ve 'âlimler hic qalmaya cemî' isı yüzleri üstüne /11/ düşeler nefsi nefsi deye hatta

âdem peygamber eyde ki /12/ ilâhî senüñ şafîyyetiñün beni kudret elünle yaratduñ /13/
ferišteher saña secde itdürdük bugünkü gün

31a

/1/ oğlum hâbili dilemezem illâ nefsi deye andan ibrahîm ‘aleyhi’s-selâm /2/ eyde ki
ilâhî ben senüñ halîlünden kendü nefsimi düşmenüñ /3/ üzerine hiç kimseden
kurtulmağ taleb itmedüm bugün /4/ ki gün ciger kuşem ismâ‘îl ve işağkı dilemezem
illâ nefsi /5/ nefsi deye andan ya‘kub peygamber eyde yâ rabbi ben senüñ /6/ isrâ‘îlün
gün ekşer enbiyâ benden geldi ben şol mağzünam/7/ cigerim biryân olub gözlerüm
nûrı gitdi göñlüm ‘ıyşı /8/ yûsuf öcünden şimdi yûsufumı dilemezem illâ nefsi /9/ deye
andan mûsâ ‘aleyhi’s-selâm eyde ilâhî ben senüñ /10/ kelimeñüm deñiz emrünle baña
yol oldu dağı ikrâm idüb /11/ selvâ-yı mennile yedürdün fir‘avun düşmânımı helâk
/12/ itdün benümle münâcâtda kelimât itdün bugün ki /13/ gün qarındaşım harûn
dilemezem illâ nefsi deye andan yağyâ

31b

/1-2/ peygamber ‘aleyhi’s-selâm eydür ilâhî baña hayâ virdiñ سَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِّنْ
28²⁸ الصَّالِحِينَ oğlanluğımdan tâ /3/ ölünce senüñ qorquñdan ağlarım gözüm yaşından
yüzüm /4/ anı çürüdü bugünkü gün oğlum zekeriyyâyı dilemezem /5/ illâ nefsi nefsi
deye andan ‘isâ peygamber ‘aleyhi’s-selâm /6/ eyde ki yâ rabbi baña ad virdiñ rûhân
ve /7/ cihân fi’d-dünyâ velâ âhîreti ve mine’l-mükerebbîn deyü /8/ her gâh ki senden
hâcet dilesem ebraş giderdi ölmüş /9/ âdemi diri kılurduñ ve dağı gökden mâ‘îdeler
indürdün /10/ bugünkü anam meryem dilemezem illâ nefsi nefsi deye /11/ mağşer ehli
cem‘ olub âdeme ve ibrahîme ve ‘isâyâ /12/ gelüb şefâ‘at isteyeler mü‘minler bunların
her /13/ biri gururların dileyeler andan soñra enbiyâlar

32a

/1/ serverî mağşer ehliniñ şefi‘î muhammedü’l-muştafâ şallallâhu te‘âlâ /2/ ‘aleyhi ve
sellem hazretlerinüñ katına gelüb eydeler yâ seyyidi’l-mürselin /3/ yâ şefi‘î’l-
müznibîne cehennem heybetinden tãkatimiz tãğ /4/ oldu cigerimiz pâre pâre oldı et
eridi bize /5/ şefâ‘at eylegil yâ muhammed deyü çağrışırılar dört yanına /6/ üşeler
eydeler ki bizi tañrı te‘âlâdan dilegil bizüm /7/ üzerimizden def‘ itsün deyeler hazreti
risâlet /8/ yüzi üstüne düşe secde ide eyde ilâhî benümle /9/ va‘de itdün idi günâhkâr
ümmetüme şefâ‘at /10/ kılmağa ilâhî ümmetümün pîrlerin cehenneme qoyarsañ /11/
benüm şiddikim ebâ bekri qoyğıl anlaruñ yerine eger orta /12/ yaşluların qoyarsañ

²⁸ Ali İmrân Sûresi, 3/39. ayet

‘ömer ibni hıttâbı koy anlaruñ /13/ yerine eger kur’ân ehlini koyarsañ ‘osmâni ibni ‘affâni

32b

/1/ koy anlaruñ yerine eger ümmetümün bahâdırlarını koyarsañ /2/ ‘alî ibni ebî tälibi koy anlaruñ yerine eger ümmetümün /3/ yigitlerin koyarsañ ciger kuşem hasanı ve hüseyini /4/ koy anlaruñ yerine eger ümmetümün ‘âlimlerin koyarsañ /5/ cānum fidā olsun beni koyğıl anlaruñ yerine hağ te‘ālādan /6/ hıttāb gele ki yā muḥammed başuñı kaldur cemî‘i /7/ halkı* ‘izzüm celälüm hağğıcün senün dostluğuna /8/ yaratdum şefā‘ at kılığıl deye andan hağreti risālet /9/ enbiyālara mürsellere ‘âlimlere şehirlere ‘āşilere /10/ şefā‘ at kıla ol hinde bir gökcek şüretile /11/ şa‘bān ayı gele resüllullāh eyde yā şehr-i /12/ şa‘bān neye geldün deye ol da eyde ki yā şefi‘ ü’l-uşāt-ı /13/ ve’l-müznebîn dünyāda baña hürmet idüb

*Metinde خَلُو

33a

/1/ oruc dutanları illā evvel şefā‘atüm size olur deyü va‘de /2/ itdün idi evve[1]* va‘de’i yerine gelmek gerek andan resüllullāh /3/ yüzün yere koyub eyde ilāhî benüm ayuma hürmet idüb /4/ oruc dutanlara raḥmet eyle hisābların geñez kıluver /5/ deye hağ te‘ālādan hıttāb gele ki yā muḥammed başuñı kaldur /6/ anlaruñ günāhların dünyāda iken bağışladum idi senün /7/ ‘izzetiñe deye andan hağreti risālet eyde yā şehr-i /8/ şa‘bān dañı hācetün var mı deye şa‘bān eyde ki /9/ yā resüllullāh beni hoşnüd idenleri burağ ve tāc /10/ ve hulle gerekdür fi’l-hāl allah te‘ālādan hıttāb gele ki /11/ yā muḥammed şehrün dilemezden öñdin anlara feriştehler virdüm /12/ dañı anlaruñ eginlerin ve yüzlerin bedr olmuş ay gibi /13/ münevver kıldum senün ‘alemün gölgesinde ‘arşum nūrıla

*Metinde أُو

33b

/1/ anları rāḥat kıldum firdevs uçmağının ni‘metlerinden toyıladum /2/ deye andan hağreti risālet bunı eşidicek yüzün yere /3/ koyub secde ve şükür ide ihvāni ey mü’min kardaşlar /4/ şa‘bān ayınuñ qadrin bilün aña hürmet kıluñ zikrullāhı /5/ çok idün namāzları çok kıluñ oruc dutuñ /6/ tā ki pādīşāh-ı ‘ālem ḥabibi muḥammed muştafa şallallāhu /7/ ‘aleyhi ve sellem hürmetine cemî‘i günāhlarıñuz ‘afv idüb /8/ uçmağı ve dīzārın rüzī kıla rivāyet olundı /9/ hağreti resülden şallallāhu ‘aleyhi ve sellem her şa‘bān /10/ ayınuñ on üçüncü on dördüncü on beşinci gecesinden /11/ gāfil olma ki ol

gecelere eyyāmı bîz dirler ol gecelerde /12/ ümmetiñ ā‘ māli haḡ te‘ ālāya ‘ arz olunur her birisine /13/ berāt iner eger sa‘ ādet berātıdur eger şekāvet berātıdur

34a

/1/ ve daḡı ol gecelerde ne ḡadar feriştehler varısa yeryüzüne /2/ inerler bölük bölük olub her ḡatında zikir ve ḡur‘ān oḡunursa /3/ daḡı namāz ḡılınursa ve daḡı ‘ ālimler meclisinde oturub /4/ cem‘ olub meclis ehlinüñ şevābını tañrı te‘ ālā /5/ ḡazretine ‘ arz iderler ‘ arşuñ altında durub ḡācet* /6/ dilerler yā rabbi ol şevābın götürdüğümeñ meclis ehliniñ /7/ günāhların ‘ afuv ḡılıḡıl ve daḡı sa‘ ādet berātın anlara /8/ endürgil deyeler andan tañrı te‘ ālādan cevāb /9/ gele ki yā feriştehlerim ‘ izzüm celālüm ḡaḡḡıcün günāhların /10/ baḡışladum sa‘ ādet berātın anlara getüreler eydeler ki /11/ ne sa‘ ādetlü kişilermiş biz bu gecelerün ḡadriñ bildüñüz /12/ ḡāfil olmaduñuz size sa‘ ādet berātı indi haḡ /13/ te‘ ālānuñ raḡmetine ḡarḡ olduñuz deyeler yine ḡazreti

*Metinde حَاحَتْ

34b

/1/ risālet eyitdi bir kimse eyyāmı bîz günlerinde oruc /2/ dutsa ol gecelerde on iki rik‘ at nāfile namāz ḡılsa /3/ her rik‘ atda bir fātiḡa ve üç kez innā enzelnāhu ve on iki kez /4/ sūre‘i ihlāş oḡusa bunu ḡılana tañrı te‘ ālā biñ /5/ şehid şevābın ve biñ ḡac ve biñ ‘ umre itmek şevābın ve /6/ biñ yük altun şadaḡa itmek sevābın vire ḡıyāmet güninde /7/ yüzi bedr olmuş aydan münevver ola ḡıyāmet issilerinden /8/ ḡic görmeye terāzüde şevābı ağır gele ve şırātı /9/ ḡöz acub yummuş miḡdārı gece uçmaḡa gire /10/ ‘ ıyş-ı cāvizānı ḡıla vel-ḡurḡāna haḡ te‘ ālāya /11/ şükür idelüm iki ‘ aḡadan ötürü birisi ramazān /12/ ayın bize virdi berātı ḡur‘ānı virdi nitekim mūsā /13/ peygamber ‘ aleyhi‘s-selām haḡ te‘ ālādan vaḡy geldi

35a

/1/ yā mūsā muḡammede iki ‘ aḡa virdim dedi nece ḡarañulıḡ /2/ ḡöriser mūsā ‘ aleyhi‘s-selām eyitdi nūr nedür zulmet /3/ nedür dedi haḡ te‘ ālā eyitdi yā mūsā biri ramazān /4/ ayınuñ nūrı biri ḡabir zulmeti biri ḡıyāmet zulmetidür dedi /5-11/ rivāyet olundu ‘ ömerden raḡiyallāhu anh قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ شَهْرَ رَمَضَانَ تَفْتَحُ لَهُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ وَتُعَلَّقُ فِيهِ أَبْوَابُ النَّارِ مِنْ أَوَّلِ اللَّيْلَةِ إِلَى آخِرِ وَتَشَدَّدَ فِيهِ مَرَدَةُ الشَّيَاطِينِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ كُلُّ إِفْطَارٍ سِتِّ مِائَةِ حَدِيثٍ /12/ budur ki ḡacan eli ḡorse uçmaḡ ḡapuları açılır /13/ ya‘ nī ḡā‘ at ‘ ibādet ḡapuları açılır ve daḡı ḡamu ḡapuları

35b

/1/ yapılır ma'şiyet kapuları yapılır ma'nası budur ki ramazān /2/ ayında tañrı te'ālādan tā'at işleyene birine /3/ birine yetmiş yazılır maqbūl olur ve dañı geçmiş /4/ günāhlarına tevbe itse fi'l-cümle günāhlarından kırtulur /5/ yarlağanur evvel gecesinde āñir gecesine dek şeytānlarıñ /6/ re'isleri bağlanur ya'nī demek olur ki anuñ sebebinden /7/ itdügün günāhlar yarlağanur gānne şeytān bağlanmış /8/ gibi olur veyāñūd re'isi dergahdan sürünür /9/ evvel bağlanur ammā her gecesi ki bir şeytān toğar /10/ tā ölünce azdurmağa ol kişiye havāle olur bir nefes /11/ ayrılmaz ħaberde gelmişdür kaçan ramazān ayı kesirse /12/ 'arşıla kürsī çağırub eydür ki ay gökçek ay /13/ toğdı ulu kerāmet oldu ümmeti muħammed üzerine

36a

/1/ ve dañı ayıla gün yıldızlar fi'l-cümle karşılar ve dañı cānavarlarına /2/ kadar varısa yeryezinde ve deñizlerde ramazān ayınuñ /3/ evvel gecesi erteye dek ümmet-i muħammed icün tesbīħ /4/ iderler istiğfār iderler ümmet-i muħammediñ günāhların /5/ yarlağa deyeler kaçan şabāħ olsa hīcbir aħad kıalmaz /6/ illā günāhı yarlağanur ħaķ te'ālā eydür yā feriştehlerim /7/ namāzlarıñuzu tesbīħleriñüzi ümmet-i muħammede virün /8/ resūl ħazreti eyitdi ramazān ayında bir kıul yoķdur ki /9/ ramazān ayında namāz kılsalar tañrı te'ālā namāzınıñ /10/ şevābın maşrıkdan mağribe dek namāz kılanlarıñ şevābın /11/ virür ve dañı her vaķitki orucların açalar altı yüz kişi /12/ cehennem odundan azād olur ve dañı her gecede bir ferişte /13/ çağırur eydür şer işleyenler çoķdur ħaberde gelmişdür

36b

/1/ ħaķ te'ālā bir ferişteh yaratmışdur ki dört yüzi var /2/ bir yüzinden bir yüzi biñ yıllıķ yoldur tā kıyāmete degin /3/ secde ider der ki سُبْحَانَكَ مَا أَعْظَمَ شَأْنُكَ dir /4/ bir yüzile cehennem nazar ider ve وَيْلٌ لِمَنْ دَخَلَهَا /5-6/ dir bir yüzile cennete nazar ider eydür ki طُوبَى لِمَنْ دَخَلَهَا dir bir yüzile eydür ki yā rabbi sen /7/ yarlağa rahmet eyle 'azāb eyleme ramazān ayın oruc /8/ dutanlara ħaberde gelmişdür ki tañrı te'ālānuñ /9/ uçmağı dört bölüğe müştāķdur biri ramazān /10/ ayın oruc dutana ikinci kıur'ān oķuyana üçüncü /11/ dilin şaķlayana dördüncü açlar toyrana ihvānı /12/ ey mü'min kıardeşler ramazān ayınıñ kıadrin bilün /13/ gecmiş günāhlarıñuza tevbe kıluñ istiğfār

37a

/1/ idün tañrı te'ālā çoķ zikir idün namāzı çoķ /2/ kıluñ ħazreti risālet eyitdi tañrı te'ālā kıullarına günde /3/ beş kez rahmet nazarıla baķar şol vaķit ki bir şā'im /4/ tudaķları

ağarsa beñzi şararsa ol vaķit ki tañrı /5/ te‘ālā birle ķuluñ ortasında olan yetmiş biñ /6/ ĥicābı giderür eydür ki ey ķulum senden du‘ā benden /7/ icābet deye dağı ey ķulum bilgil senüñ ađzuñ ķoķusı /8/ baña miskden ‘anberden yekdür dağı dudduđuñ orucuñ /9/ icün uçmaķda şol köşki şol dereceler ĥūriler /10-11/ senincün yaraķladum ki مَا لَا رَأَتْ وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ وَلَا حَظْرٌ عَلَى قَلْبٍ بَشَرٍ hikāyet olundu /12/ bir mecūsiniñ bir oğlı varıdı ramażān ayında /13/ müslimānlara ķarşu etmek yerdi atası döndi

37b

/1/ eyitdi nicün müslimānlara ķarşu yersin ramażān ayına /2/ ĥürmet eylemezsin dedi ol eyde ol mecūsī öldü /3/ bir ‘ālim düşünde gördi şordı ki sen filān mecūsī /4/ degilmisin işbu mertebeye neden yetişdüñ dedi ol /5/ dađı cevāb virdi ki öldüğüm vaķtin bir āvāz /6/ işitdüm ki yā feriştehlerim ol ķulumı mecūsiler /7/ arasından çıkaruñ imān ‘arz idüñ zīrā ki ramażān /8/ ayına ĥürmet itmüşdür siz dađı aña imān ‘arz idüñ /9/ dedi ĥaķ te‘ālānuñ bu maķāmına getürdiler görgil /10/ ey mü‘min ķardeşler bir mecūsī bir kez ramażān ayına ĥürmet /11/ itdügicün imānı buldı sen ki ehl-i islāmdan /12/ olasın otuz gün ĥürmet idesin nice iĥsānlara /13/ ‘atālara yetişesin vaşfın allah bilür ancaķ şaĥ

38a

/1/ ĥasan başrī raĥmetüllāhi ‘aleyhi şordılar yā şeyĥ bizüm /2/ gibilerüñ tıtduğı oruc ki ‘ayıbludur allah te‘ālā /3/ ķatında ķabül olamı cevāb virdi ki kaçan ‘ayıbsuz /4/ oruc bulunsa anuñ ĥürmetine sizüñ dağı orucuñuz /5/ tañrı ķabül ider dedi ĥikāyet olundu süleymān /6/ ibni ‘abdü’l-melik beg iken bir ‘arab* varıdı mekkede /7/ dururdu bostān ekti ĥıyār yetişdi bir /8/ çuvāl ĥıyār devşürüb arķasına yüklendi süleymān /9/ beg ķatına geldi şandı kendüden ĥayrı yerde /10/ yoķ şandı eledeyin baña nesne ‘aťā itsün /11/ dir andan ĥıyārı süleymān öñine ķodı eyitdi /12/ yā derviş ne ĥoş tizcek bostānuñ yetişmiş /13/ bu gice bize ķonuç ol dedi şabāĥ olıcaķ süleymānuñ

* Metinde عَوْرَبُ

38b

/1/ bir ķuluna eyitdi bostāncı bizüm bostāna iledüñ /2/ görsen dedi andan bir ķulı anı bostāna eletti /3/ ‘arab gördi ki şol ķadar ĥıyār var ki dökülüb yatur /4/ ‘arab ĥacil oldu utandı çuvālın alub tizcek /5/ gitmek diledi süleymān beg ķatına oķudı on biñ /6/ aķce virdi eyitdi nicün ĥacil olursın bizden /7/ nesne umageldüñ seni maĥrüm göndermek bizüm keremimüze /8/ ve cevmerdligümüze lā’iķ degildür imdi kaçan ķıyāmet /9/ günü bir nece kişileri ĥaķ te‘ālā ķatına getüreler /10/ ‘ayıblu orucunu göreler şanalar kim

kendü orucları /11/ kabül olmaz haq te'ālā eyde yā kullarum benden nesne /12/
umageldünüz ben bilürem pâdişâhlığa lâ'ik degildür /13/ ben şimdi sizi mahrûm
kulumı deye andan uçmaq

39a

/1/ 'aṭā ide anlaruñ 'ayıblu orucun 'aybsuz oruclarla /2/ bile kabül ola ni' met cāvizān
bulub rāḥat ola ihvānı /3/ ey mü'min qardaşlar oruc tutuñ cehd idüñ anıñcün /4/ ki oruc
size qalkın olur kıyāmet gününde tamu odına /5/ sīne ḥazreti risālet eyitti kim oruc
dutanlaruñ uyuduğı /6/ 'ibādete gezer dağı haq te'ālā kirāmen kātibin emir idüb /7/
eydür oruc dutanlaruñ şevābın yazuñ dir haberde /8/ gelmişdür ki kıyāmet gününde
ramazān ayı bir gökcek /9/ şüretlü olub tañrı te'ālānıñ ḥuzūrına gelüb /10/ secde ide
haq te'ālā eyde yā şehr-i ramazān ḥacetüñ /11/ neyise dile elin dut kim ki haquñ bildise
ol dağı /12/ ellerin tuta şānlaruñ ki ramazān ayı anlardan /13/ ḥoşnüd ola yine haq
te'ālānıñ öñünde dura haq

39b

/1/ te'ālā eyde dağı ne dilersin deye ramazān ayı eyde ilāhī /2/ başlarına tāc ekinlerine
ḥulle ve dağı beni eksüklüğe /3/ dutmuşlaruñ günāhların 'afv eyle deye tañrı /4/ te'ālā
eyde yā şehr-ü ramazān anlaruñ günāhlarına seni şefi' /5/ kıldum deye andan burak
getüreler ramazān ayınuñ dört /6/ yanınca anı ḥürmetile dutanlara şefi' olduğı kimseler
/7/ buraklara binüb tāc ve ḥulle geyüb yanınca uçmağa gideler /8/ bārī te'ālā kıtında
varalar girü duralar haq te'ālā /9/ eyde yā şehr-ü ramazān dağı ne dilersin deye
ramazān /10/ ayı eyde benüm haqqımı edā idenlerüñ haqqın sen bilürsin /11/ deye
andan tañrı te'ālā eyde ki firdevs uçmağın anlara /12/ maqām virdüm deye her birine
biñ ḥürī virdüm /13/ deye ve dağı anlaruñ içün kızıl yāqūtdan şehirler

40a

/1/ virdüm her şehrüñ icinde biñ köşkler yaratdum niçe yüz /2/ biñ envā' dürlü
ni' metler ḥāzır itdüm varsunlar /3/ 'ıyş-ı cāvizān virdüm dīzārum nūrını tecellī
kılsunlar /4/ deye andan ferişteher öñlerince firdevs uçmağına /5/ eleteler ni' meti
cāvizān bulub rāḥat olalar nitekim kelām-u /6-7-8/ qadīmide buyurur *إِنَّمَا يُوقَى الصَّابِرُونَ*
²⁹ *أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ* ve dağı ḥadīs-i qudsīde der ki *وَأَنَا أَجْرِيهِ* haberde gelmişdür ki
yarın kıyāmet /9/ gününde oruc dutanlaruñ ağızı koğusu misk-i /10/ 'anberden yeg koğa
cehennem odı görmeye qaşd /11/ itdüğü vaqtin şā'imlerüñ nefsi birle şuyına /12/

²⁹ Zumer Süresi, 39/10. ayet

gelmeye nefisleri çoğusu bir mil kadar yerde her ki /13/ ramazān icinde bir rik‘at nāfile namāz kılsa

40b

/1/ yetmiş rik‘ata geçer bir miskine aççe virse yedi /2/ yüze geçer zīrā ğayrı eyde birine ondur niteki qur‘ānda /3/ buyurur ³⁰عَشْرُ أَمْثَالِهَا ammā /4/ ramazān ayında yetmişdür yedi yüz olur rivāyetdür /5/ ramazān ayı icinde ac toyursa faqirlere şadaqa /6/ itse ‘ālimleri ziyāfete kığırta yetimleri esirgeyüb /7/ şığasa haq te‘ālā şol kadar şevāb vire /8/ miqdārın bir allah bile ancak yine resūlullah eyitdi /9/ ramazān ayında bir kişi bir ‘ālimi konuqlasa anuq /10/ şöhetin diñlese ol gece ol ‘ālim rāhat olsa /11/ yatsa haq te‘ālā ol kişinüñ cemī‘i günāhların ‘afv /12/ ide erteye dek feriştehler anı ziyāret itmege /13/ gelürler şabāh olub tūrucaq yürüse feriştehler qanadını

41a

/1/ döşeye ayağı altına ‘ilmi berekāt ile ol ev issine bile her qadem /2/ ki atduqca günāhı döküle gide anadan toğmuş gibi ola /3/ ve dağı yedi yüz kez kāfir elinde şehid olmuş ve dağı /4/ yalın başı açuq yedi kez hac itmiş kadar ve dağı /5/ yedi yıl ka‘bede mücāvir olmuş kadar şevāb /6/ vire her loqma ki ol ‘ālim qursağına düşse her /7/ biri bir tağ miqdārı altun şadaqa itmişçe şevāb /8-10/ vire nitekim hażreti risālet eyitdi مَنْ أَكْرَمَ مِنَ النَّظَرِ إِلَى وَجْهِ الْعَالِمِ عِبَادَةٌ ve dağı /10/ eyitti ki عِبَادَةٌ ve dağı /11-13/ eyitdi ki عَظِيمُوا الْعُلَمَاءَ فَإِنَّكُمْ تَخْتَانُونَ dağı eyitti ki مَنْ خَدَمَهُ عَالِمًا سَبْعَةَ أَيَّامٍ فَقَدْ خَدَمَ اللَّهَ سَبْعَةَ آلَافِ سَنَةٍ إِلَى يَوْمِ الدُّنْيَا وَ

41b

/1-7/ لَاجِرَةً ve dağı eyitdi ki مَنْ مَشَى خَلْفَ الْعُلَمَاءِ حُطُوتَيْنِ أَوْ جَلَسَ عِنْدَهُ سَعَادَتَيْنِ أَوْ سَمِعَ مِنْهُ كَلِمَتَيْنِ أَوْ أَكَلَ مَعَهُ لَفْمَتَيْنِ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ مِثْلُ هَذَا الدُّنْيَا مَرَّتَيْنِ dağı eyitdi ki عُلَمَاءُ أُمَّتِي كَأَنْبِيَاءِ بَنِ إِسْرَائِيلَ ve dağı eyitdi ki عَالِمٌ أَكْرَمُ الرِّجَالِ عِنْدَ اللَّهِ بَعْدَ الْأَنْبِيَاءِ صَدَقَ رَسُولُ اللَّهِ وَصَدَقَ حَبِيبُ اللَّهِ eyitdi ki bir ‘ālim /8/ bir kişinüñ evine gelse ziyāfeticün veyāhūd /9/ sā‘il olsa veyāhūd ac olsa veyāhūd /10/ ol kişinüñ şadaqa etmege yā qarnın toyurmağa güci /11/ yetse ol ‘ālimi red itse yā cemā‘ate yā bir köye /12/ gelse haq katına varmasalar şöhetini diñlemeseler /13/ yā ol meclisten qalkup gitseler degildür ol kişiler

³⁰ En‘ām Sūresi, 6/160. ayet

42a

/1/ mel' ündür dedi ve dutduğı oruc fi'l-ḥāl andan gide /2/ ' arşuñ altına vara eyde ki yā ilāhī ol beni dutan /3/ kişi bir ' ālim geldi ḥürmet itmedi dir fi'l-ḥāl /4/ alnından nūrı getüreler feriştehler la' net ider /5/ andan kaçalar dirler ki tañrı te' ālānuñ la' neti üzerine /6/ olsun dirler ben dağı yā rabbi senden kórķub /7/ geldüm deye tañrı te' ālā eydür yā şeh-ü ramazān eger /8/ bir sā' at sen dağı anuñla dura eydün benüm la' netüm /9/ saña dağı doķunurđı ķatumda hīc ḥürmetün olmazdı /10/ deye ol dağı eyde ilāhī ben andan bīzārın deye yine /11/ ḥāzreti risālet eyitdi eger bir köye yā bir şehre /12/ bir ' ālim gelse ol ' ālim ol ' ālim ol köy ehli /13/ aña rağbet itmeseler kırķ gün ḥaķ te' ālā anlardan bereketi

42b

/1/ götürür rahmet nazarıla nazar itmez feriştehler dağı kaçarlar /2/ iḥvānı ey mü'min kardeşler ' ālimlerin ḳadrin bilün anlara /3/ ḥürmet idün şoḥbetlerine müştāk oluñ ramazān ayında /4/ bunları ziyāfete da' vet idün gelsünler red itmeñüz /5/ tā ki ramazān ayı sizden bīzār olmasun tañrı te' ālānuñ /6/ la' netinden şaķınıñ eger ' ömri olduķca ' ibādet /7/ idüb oruc dutsa şadaķa virse gökden inen /8/ kitābuñ cemī' isin oķusa ve cemī' i ' ālemi aña şefī' /9/ olsa uçmaķ koķusun koķulamaya ḥaberde gelmişdür ki /10/ ³¹ وَإِنْ مِّنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا ³²duhā āyeti gelicek resülullāh /11/ yüzi üstüne düşüb ağladı mecmū' -ı aşḥāb /12/ bile ağladı andan eyitdiler yā resülullāh ne ğani* /13/ ağladuñ bunuñ gibi ağladuğuş yoğıdı didiler

*Metinde قَى

43a

/1/ andan başın kaldurub eyitdi ki ey mü'minler nice ağlamayayın /2/ bilün ki şimdiki ḥālde karındaşım cebrā' il beñzi şararmış /3/ ķanadları dürülmüş geldi bu āyeti getürdi ben dedüm yā /4/ karındaşım cebrā' il seni bu ḥālde gördüğüm yoğıdı /5/ nicün beñziñ şarardı ķanadlaruñ dürüldi dedüm /6/ eyitdi yā resüllah saña bir āyet getürdüm anuñ kórķusından /7/ dağı ümmetün ğuşşasından dedi andan bu āyeti /8/ getürdi ³¹ وَإِنْ مِّنْكُمْ إِلَّا ³²duhā ya' nī demek olur ki /9/ sizden biriñüz ķalmaz illā cehennem içine girür niteki bu āyeti /10/ oķudı cemī' u aşḥāblar yüzi üstüne düşüb ağlaşdılar /11/ feryād-ı

³¹ Meryem Süresi, 19/71. ayet

³² Meryem Süresi, 19/71. ayet

fiğān itdiler dediler ki yā resūlallāh nolaydı /12/ biz dünyāya gelmeyeydük tā ki tamuya girmeyeydük andan /13/ hāzreti risālet bile ağladı mescid içi feryadı fiğānıla

43b

/1-3/ taldı dağı işbu āyet geldi üç gün ağlaşdılar *فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ*³³ dediler ki yā resūlullah ilerü zamānda gelen ümmetlerin /4/ ‘ömri uzun idi ‘ibādet iderlerdi günāhlarından /5/ yarlağanurlardı bizüm ‘ömrümüz kışa oldı ‘ömrümüzün ba‘zısı /6/ yektile geçer ‘ibādet idemez andan pīrlık yetişür /7/ ‘ibādet itmege kuvvet qalmaz ve bir niçemüz pīrlige irmez /8/ ölürler vāh hālimüze bizimki bir zerre şer işlersevüz /9/ bu kadar ‘azāb deyü ağlaşdılar üç gün geçesile /10/ hīcbir kelām gelmedi ağlamaqdan hāli olmadılar resūl /11/ hāzreti ‘aleyhi’s-selām uyqu uyumadı gice erteye dek /12/ ‘ibādet* iderdi yüzün yire sürerdi eydür ki /13/ ilāhī yine luţfuından rahmet āyetin indirgil dirdi

*Metinde *عِبَادَتِكَ*

44a

/1/ yerlerde ve göklerde ne kadar feriştehler varısa bile ağlarlardı /2/ yüz yire urub eydürler yā ilāhī hābībün muḥammede sen /3/ rahmet āyetin virgil sevindür şād kıldırlardı /4/ üçüncü gün kuşlık vaqtinde cebrā’ıl ‘aleyhi’s-selām /5/ geldi gökcek şüretile nūrı berķ urur eyitdi yā /6/ muḥammed ḥaķ te‘ālā saḡa selām kıldı ki beşāret olsun /7/ hābībüme ve ümmetine kim anlaruñ için üç ay vaż‘ eyledüm /8/ receb ve şa‘bān ve ramazāndur sizi bununla mükerrem /9/ kıldum senüñ ümmetüne itdügüm iḡsānı keremi bir ümmete /10/ virmedüm ki ümmetün toķuz ay günāh müstağraķ olsa /11/ receb ayında tevbe itse cemī‘i günāhın ‘afuv iderin /12/ dağı her günde yetmiş kez rahmet nazarıla ümmetüñe nazar /13/ iderin dağı şa‘bān ayında tevbe itseler itdükleri

44b

/1/ günāha peşimān olsalar cemī‘i günāhların yarlağarın /2/ senüñ hürmetiñe eger receb ayında ve şa‘bān ayında günāh /3/ işleseler ramazān ayında tevbe kılsalar cemī‘i günāhların /4/ yarlağarın günde yetmiş kez rahmet nazarın iderin yā muḥammed /5/ ‘izzüm celālüm ḥaķķıçün ramazān ayında qullarum ile /6/ benüm ortamda hīcāb götürülür ben anlara şöyle /7/ yakın olurun ki eger bilselerdi hīcbir vaķit baḡa /8/ secde idüb ḥācet dilemekden hāli olmayalardı /9/ yā muḥammed qadir gecesin dağı anlara

³³ Zilzāl Süresi, 99/7-8. ayetler

virdüm ki biñ aydan /10/ hayırludur şol vaqıt ki ümmetün-den biri qadir gecesin /11/ ihyā itse biñ ay ‘ibādet etmişce şevāb virürür /12/ ve dağı cemī‘i günāhların ‘afuv iderin yā muḥammed ol /13/ gice bir gecedür ki kelām-ı qadīm ol gecede indi

45a

/1/ aşḥāblaruñ melül olmasunlar ki ‘ömürleri qışa olursa /2/ şevābları çok olur eger işlediklerinden qor[qar]larsa* /3/ şevāb itsünler eger şamuya girmekten qorqarlarsa /4/ qılduqları namāz tıtduqları oruc nūrıla şırātı /5/ gibi geceler şamuya toymayalar andan uçmaq qapusına /6/ varalar eydeler bizi şamuya girmeye va‘de eyledi /7/ idi işte geldüñ görüştüñ deyeler andan feriştehler /8/ eydeler şamuyı gördüñüz ‘ibādet nūrıla gecdüñüz /9-11/ deyeler dağı cebrā‘il ‘aleyhi’s-selām bu āyeti oqudı إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ 34 /11/ andan ḥāzreti risālet aşḥāblarına bildürdi sevinüb /12/ şād oldılar iḥvānı ey mü‘minler ramāzān ayınuñ /13/ qadri bilüñ günāhlaruñuza tevbe eyleñ dağı qadir gecesinüñ

*Metinde قَوْلُ لَزْسَةَ

45b

/1/ qadri bilüñ ihyā idüñ ol gece bir gecedür ki ḥaq te‘ālā /2/ kelām-u qadīmde buyurur ki بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ 35 /7/ indürdük biz yā muḥammed qur‘ānı qadir gecesinde hayırludur /8/ biñ aydan* ne qadar feriştehler varsa yire indiler dağı /9/ cebrā‘il ‘aleyhi’s-selām bile indiler tañrıya bölük /10/ bölük olub erteye dek çok zikrüllah iderler ümmet-i /11/ muḥammed içün du‘ā istiğfār iderler ḥatta fecir toğunca /12/ evvel geceye ḥürmet ‘izzet idüb istiğfār iderler /13/ ihyā idenlere anlaruñla feriştehler dağı cebrā‘il ‘aleyhi’s-selām

*Metinde أُنْدُنْ

46a

/1/ musāfāḥa ziyāret iderler anlaruñ du‘āsından bir nūr /2/ ‘arşa çıqa andan levḥ-i qalem kürsī ḥarekete gele eydeler /3/ ki yā rabbi ol qadri ihyā iden qullaruñı sen yarlağa /4/ deye andan ḥiṭāb gele ki anlaruñ cemī‘i günāhın yarlağadum /5-6/ dağı uçmaqda dört bu qadar maqām verdüm ki مَالَا عَيْنٌ وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ ammā /7/ qadir gecesin ‘ulemā kıtında ramāzān ayınuñ yigirmi yedinci /8/ gecesidür

³⁴ Zümer Süresi, 39/53. ayet

³⁵ Kadir Süresi, 97/1-5. ayetler

ammā ba‘zı ‘ulemā kıtında ramażān içinde /9/ bir gecedür velākin meşāyihi ittifāk itmişlerdür ki ramażānıñ /10/ yigirmi yedinci gecesidür ol gece’i ihyā itseler /11/ hemān kadir gecesin ihyā itmiş gibidür ol /12/ şevābı anda bulurlar ihvānı ey mü’minler ramażān /13/ ayınıñ yigirmi yedinci gecesinde gāfil ölmek kadrin

46b

/1/ bilün ihyā eyleñ namāz kıluñ ol gece tañrı te‘ālāyı /2/ zikirdeñ hāli olmañ günāhlarıñuzı añub tevbe /3/ kıluñ eydün ki estağfirullah subhānallah vel hamdülillah /4/ velā ilāhe illallāhu vallāhu ekber velā havle ve /5/ kuvvete illā billahi’l ‘aliyyi’l- ‘azīm deyiñ altıncı meclis /6/ zekāt ve şadaқа ve kırbān fazīletin beyān ider /7-8/ tañrı te‘ālā kelām-u kādīmide buyurur³⁶أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ya‘nī tamām kıluñ namāzı dañı zekātı /9/ virün tañrı sizün için ecri ‘azīm virür hāzreti /10/ risālet eyitdi حَصَّنُوا /11/ ya‘nī mālalarıñuzı şaқlaş cemī‘i āfetlerden kırtarıñ /12/ zekāt sebebile yine hāzreti resūl eyitdi /13/ edā idün māl zekātın tā ki arına nefsiñüz tañrı te‘ālānuñ

47a

/1/ cennetine hisābsız ‘iķābsuz gire dedi imdi bilgil ki /2/ āyet hādīs çoқdur zekāt anuñ üzerine farz /3/ olmışdur ki zekātı çıқara zīrā zekāt virmek dükeli /4/ kırқulardan emān olmaқdur dünyāda ve āhiretde dañı /5/ şadaқа itmek ya‘nī ancılayındur üzerine borc /6/ degülken virmek yāhūd zekāt edā itdükden şonra /7/ fuқarāya allah yolına virmek dünyā belālarından kırtarur /8/ ‘ömrin mālın ziyāde ider cemī‘i kırқudan emān olub /9/ kırtulur ammā dünyānıñ belāsından kırtardığı /10-11/ nitekim hāzreti risālet eyitdi الصَّدَقَةُ تَرُدُّ الْبَلَاءَ وَتَزِيدُ الْغُيُوبَ belā’-i red ‘ömrü uzun ider nitekim yine /12/ eyitdi الصَّدَقَةُ تَمْنَعُ مَيْتَةَ السَّوَاءِ ya‘nī yaramaz /13/ ölümi şadaқа men‘ ider meşelā añsuzuñ müfācān

47b

/1/ ölümi gibi şadaқа def‘ ider def‘ itdüğü budur ki /2/ müfācān ölümi gibi adama gāfilken yetişür ne tevbe /3/ ne vaşıyyet ider fi’l-hāl olur anuñ gibi ölümi def‘ /4/ ider tañrı te‘ālā itdüğü şadaқа sebebile ‘ömrin /5/ uzun ider ol belāyı def‘ ider hikāyet /6/ olundı ‘isā peygamber cebrā’ıl otururdu /7/ önlerinden bir kışı geçdi arқasında kıçaқ /8/ odun yüklenmiş elinde bir kirde var gülüb /9/ oynayub yiyüb gider cebrā’ıl eydür yā ‘isā /10/ ‘aceblerin şol eri ki ‘ömründen bir iki sā‘ at /11/ kıaldı dedi cebrā’ıl gitdi ‘isā dañı añşama /12/ dek derdi hīc ol yerden cenāze gelmedi ertesi /13/ oldı ol kışı yine ‘isā önüne uğradı

³⁶Nūr Sūresi, 24/56. ayet

48a

/1/ 'isā eyitdi yā ilāhī dūnki gün cebrā'īl 'aleyhi's-selām /2/ bir kişi hakkında eyitdi
'ömründen bir /3/ iki sâ'at kaldı dedi ne hâldür ki bu kişiye /4/ ecel yetişmedi derken
fi'l-hâl cebrā'īl 'aleyhi's-selām /5/ geldi eyitdi yā 'isā levḥ-i maḥfūza nazār itdüm idi
/6/ bu kişinin arkasındağı odun icinde bir ağılu yılan /7/ olub bunu boynından şoḡub
öldürse gerekdür /8/ dedi imdi meger bu kişi şadaḡa itdi ola anuḡ /9/ sebebile ḡurtuldu
ola dedi andan ol kişiyi /10/ ḡatlarına okudılar şordılar ol kişi eyitdi yā 'isā /11/
ḡatunḡan geḡüb gitdüm elümde bir kirde pāresi ḡaldı /12/ bir kişi istedi aḡa virdüm
andan şonra odunumu evüm önünde /13/ arḡamdan indürdügüm gibi bir ḡara yılan
icinden

48b

/1/ ḡıḡdı gitdi andan cebrā'īl 'aleyhi's-selām eyitdi yā 'isā /2/ gördüğümü sehilce şadaḡa
itmenile nice büyük belādan taḡrı /3/ ḡurtardı ziyāde 'ömür virdi ihvānı ey mü'min
ḡardaşlar /4/ görün şadaḡa virmek belāları def' ider dünyāda 'ömri /5/ ziyāde olur
dā'im şadaḡa itmekden hāli olmak /6/ sâ'illeri boş göndermek her zahmet ki gelse
şadaḡa /7/ birle men' olur ḡikāyet olundu birgün fāḡimatü'z-zehrā /8/ raḡiyallāhu
'anhādur ḡatı ḡasta oldu nār özüledi /9/ ḡazreti 'alī raḡiyallāhu 'anhu vardı bir kişiden
bir aḡceliḡ /10/ nār aldı eve geldiken bir ḡasta miskīn ḡazreti 'alinüğ /11/ elinde nārı
gördi eyitdi yā cevmerdlerüğ ulusu /12/ peyḡamberüğ güyegisi nice zamāndur ḡastayın
gönlüm nār /13/ özüledi elündeki nārı baḡa vir dedi ḡazreti 'alī

49a

/1/ fikre vardı eydür eger bu nārı buḡa virmesem taḡrı te'ālāya /2-3/ muḡālifet etmiş
olurım nitekim ḡur'ānda eyitdi ve ³⁷ وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ daḡı peyḡambere muḡālifet etmiş
olurım /4/ nitekim ḡazreti risālet eyitdi لَنْ تَرَدَّ السَّائِلَ بِشِقِّ ثَمَرٍ /5/ bunu fikir idüb nārı
getürüb ḡastaya virdüm andan /6/ 'alī evine geldi gördi ki fāḡıma saḡlıḡ bulmuş oturdu
/7/ ḡaḡ te'ālāya şükür ider andan fi'l-hâl saḡ olmışsın /8/ dedi fāḡıma eyitdi sen
gitdikden şonra ḡastaluḡum* /9/ ḡāyed ḡatı oldu biraz vaḡit geḡiḡek beni arḡamdan
sıḡadılar /10/ gibi oldu fi'l-hâl şāḡ oldum dedi andan 'alī nārı /11/ bir ḡastaya virdüğün
ḡikāyet eyledi bunu söyleşürken /12/ aḡḡābdan birisi iḡerü girdi 'alī ḡazretinüğ önüne
/13/ sekiz nār ḡodı 'alī eydür bu nār on olsa gerekdür

*Metinde حَسَنَةً لِّعُمْ

³⁷ Duhā Süresi, 93/10. ayet

49b

/1/ nicün sekiz getürdüñ dedi andan ol kişili iki nār /2/ dañı çıqıdı ‘alīnūñ öñine qodı andan eyitdi ki yā ‘alī /3/ yatub uyurdum düşümde ‘alīye on nār ilet dediler /4/ alub geldüm ikisin gizledüm sözine viri göreyim didüm /5/ fāṭımaya eyitdi yā [fā]ṭıma* ol bu nār ki şadaqa itdüm bilürdüm /6/ ki yerine haq te‘ālā on nār virecegin anıñcün iki nār /7-8/ dañı istedüm dedi niteki qur’anda buyurur ³⁸مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا ve resūlullah şol vaqıt ki bu āyet /9/ endise yā rabbi benüm ümmetüm haqkıñda bu azdur dedüm tañrı /10/ te‘ālā eyitdi on az ise bir hasenāt itsünler /11/ yedi hasenāt virem dedi nitekim qur’anda buyurur /12-13/ مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلٍ فِي كُلِّ سَنَابِلَةٍ مِئَةٌ

*Metinde طمة

50a

/1/ ³⁹حَبَّةٍ bu dañı azdur ümmetüm haqkıñda dedüm eyitdi ki bir /2/ hasenāt ol ki anı işleye mübālağa az‘āf u muzā‘afla /3-4/ hasenāt virem niteki qur’anda buyurur مَنْ ذَىٰ ⁴⁰مَنْ ذَىٰ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَرَضًا حَسَنًا فَيُضَاعَفَهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرًا /5/ ol dañı azdur dedüm eyitdi ki yā muḥammed ümmetün benüm /6/ ‘ibādetüm haqkıñ yerine getürürse dañı anıñ üzerine /7/ şabır iderse anıñ cezāsın anlara ihsān /8-9/ iderin hisābsuz niteki qur’anda buyurur ⁴¹إِنَّمَا يُؤَقِّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ haberde gelmişdür ki /10/ bir dāne ḥurmā şadaqa itse şevābın kıyāmetde bir tağ /11/ qadar bula terāzüde ammā şadaqa itdügi sebebden qorlardan /12/ emīn ola beyānı budur ki yine ḥazreti risālet eyitdi /13/ الرَّجُلُ فِي ظِلِّ صَدَقَتِهِ

ma‘nāsı حَتَّىٰ يُفْضَلَ بَيْنَ النَّاسِ

50b

/1/ budur ki kaçan ki bir mü‘min zekāt virse ve mütebberrī ‘şadaqa itse /2/ tañrı te‘ālā kıyāmet güninde işşiden ḥalāyık buñalduğı /3/ vaqıt anıñ cezāsı ol itdügi şadaqa üzerine /4/ göre ola ḥatta ortasından ḥüküm olunca rāḥat ola /5/ ğayrılar kıyāmet issilerinden cigerleri biryān ola /6/ resūl ḥazreti eyitdi غَضَبَ الرَّبِّ /7/ ma‘nāsı budur ki kaçan ki bir kişi şadaqa’i sırrıla /8/ virse tañrı te‘ālānuñ ‘azābından ötürü günāhlarından /9/ ötürü müstaḥiḳq oldı idi şadaqa sebeble def‘ /10/ ola haber gelmişdür ki haq te‘ālā tağları yaratdı /11/ feriştehler eyitdi bundan qatı nesne

³⁸ En‘ām Sūresi, 6/160. ayet

³⁹ Bakara Sūresi, 2/261. ayet

⁴⁰ Bakara Sūresi, 2/245. ayet

⁴¹ Zümer Sūresi, 39/10. ayet

yaratduğunu yâ rabbi dediler /12/ şuyı yaratdum dedi andan çatı yaratduğunu dediler toprağı /13/ dedi andan çatı yeg andan çatı nesne yaratduğunu dediler

51a

/1/ yâ ferişteherüm şol şulum ki sağ elile şadağa itse /2/ sol eli anı tuymaz anı şevābı bu eşyaların küllisinden /3-4/ eşetdür dedi hazreti risālet eyitdi ki الصَّدَقَةُ تُطْفِئُ الْخَطِيئَةَ كَمَا تُطْفِئُ الْمَاءُ النَّارَ ma‘nāsı /5/ budur ki kaçan bir şul şadağa etse taşrı te‘ālā anuñ /6/ şol günāhlar ki anuñ üçünden şamuya girüb /7/ cehennem odına yanacağıdı etdüğü şadağa sebebile /8/ ‘afv ider şurtulur niteki şuyıla sövündürüb otan /9-10/ şurtarduğı gibi yine resūl eyitdi اَلْعَبْدُ الْعَلِيُّ خَيْرٌ مِنَ السُّفْلَى /10/ ma‘nāsı budur ki şol el ki şadağa /11/ ider hayırludur şol şadağa itmeyenden yine hazreti risālet /12/ eyitdi kıyāmet güninde dört bölük halk cennet şapısına /13/ varalar şisābsuz evvel şol hac idenlerdür ki hıc

51b

/1/ bir fesād işlemiş degildür hācdur ikinci şol şehirlerdür /2/ ki kāfir elinde harabdur üçüncü şol ‘ālimlerdür ki /3/ ‘alim birle ‘amel itmişdür dördüncü şol şehilerdür ki /4/ saḥāvetinde riyā olmaya bu dört bölük birbirile /5/ nizā‘ ide cennete girmege taşrı te‘ālā cebrā‘ili göndere /6/ bunların ortasında hükmi ‘ādil itmek icün cebrā‘il /7/ görür kim selāhlarıyla siz ne işledünüz ki şimdi cennete /8/ girmek dilersiz deye eydeler biz taşrı te‘ālā rızāsıcün kāfir /9/ elinde şehid olduk deyeler cebrā‘il ‘aleyhi’s-selām eyde /10/ ki kimden eşitdünüz şehid olan kişiniñ mertebesin /11-12/ deye ‘ālimlerden niteki şur‘ānda buyurur ki ⁴² فَالْمُؤْرِيَاتِ ضَبْحًا فَالْمُؤْرِيَاتِ قَدْحًا⁴² cebrā‘il eyde ki siz şuruñ /13/ kişi üstemadī öşine geçmez deye andan hācılara

52a

/1/ eydesiz kimden öğrendünüz bu haccuñ şevābını ‘ālimlerden /2/ deyeler sizde şuruñ ⁴³ اَلَّذِينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ /3/ اَلَّذِينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ⁴³ girü anlara /4/ dağı sizde şuruñ üstāzı gözden girmek olmaz andan /5/ şehilere eydesiz dünyāda ne işledünüz ki şimdi /6/ cennete öşdin girelüm dursiz eydeler dünyāda sā‘ilere /7/ iḥşān itdük hoşnūdlığıla gönderdük deyeler ve ‘ilmi /8/ ehlin hoşnūd itdük şākir zākir gönderdük andan /9/ cebrā‘il eyde cevmerdlik şevābın kimden eşitdünüz deye /10/ anlar dağı eydeler ‘ālimlerden bu āyetün ma‘nāsını ki eşitdün ki /11-12/ اَلَّذِينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ⁴³

⁴² Adiyāt Süresi, 100/1-2. ayetler

⁴³ Al-i İmrān Süresi, 3/97. ayetler

44 أَنْبَتَتْ سَنَعِ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنْبَلَةٍ مِنْهُ حَبَةٌ bunlara dağı /13/ cebrā'îl eyde edeb şaklaş mu' allimünüzden öñdin girmek

52b

/1/ olmaz deye 'ālimler eyde ilāhī dünyāda bizi yaratduğı /2/ vaqtin 'ilmi taşşil iderken nefsimüze (...) ekñümüze /3/ geyseyi başumuza dülbend görürlerdi biz 'ilmi bunların /4/ cevmerdliğile cem' itdük dağı kelāmuñda eydür kim /5/ إِنَّا لَا يُضِيغُ أَجْرٌ 45 eyle olsa ecrin sen vir /6/ diyeler tañrı te'ālā eyde 'ālimler gercek eydürler /7/ yā rıẓvān cennetüm қапарların açğıl seğiler girsünler /8/ deye iğvānı ey mü'minler görüñ cevmerdlik ne hoş /9/ nesneden imdi dā'im şadaқа itmekden hāli olmak /10/ sā'illeri қori göndermek 'ilim ehlini kendünüzden /11/ hoşnüd eyleñ tañrı te'ālā virdüğü mālñ ni' metüñ /12/ şükürini yerine getürüñ şol günü alub fikir eyleñ /13/ niteki kur'ānda anda buyurur 46 يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ

53a

/1/ 47 إِنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ haberde geldi ki ibrahīm 'aleyhi's-selām /2/ oruc dutardı eydürdi ki ilāhī orucumu қonuğıla /3/ açğıl dirdi vaқti olurdu ki қonuқ gelmezdi ol dağı /4/ orucunu açmazdı üç gün açmazı üç gün olurdu /5/ қonuқ gelüb orucun aççaқ eydür ki elḥamdülillāhi қonuğıla /6/ açdum dirdi ḥazreti risālet eydür ki her gün /7/ ilāhī cevmerdlerüñ mālın ziyāde eylegil nā-kesler mālını /8/ ziyāde eyleme der ḥazreti 'alī raḍiyallāhu te'ālā anhu eydür ki /9/ يَنْتَشُرُ مَالَ الْبَخِيلِ بِحَادِثٍ ya'nī paḥil kişilerin /10/ mālın ḥavādiş zamāne tağıdur demek resūlullāh /11/ buyurdu ki bir kişiniñ üzerine zekāt veyā 'öşür /12/ borc olsa virmese yā ba' zısın virmese şadaқası /13/ dağı bulunmaya yerine тұрмаға öldüğü vaқtin anuñ ḥisābın

53b

/1/ virmeyince olmaya feriştehler eyde yā paḥil nā-kes 'āmī /2/ kendüñe paḥil itdüñ gör o şaқınduğı kimlere fi'l-ḥāl /3/ ḥaқ te'ālā dil vire қarşusına gele eyde ki benden /4/ zekāt çıkarmaduñ işbu seferüñ қaydın yemedüñ ben ḥod /5/ senüñ gibiden erte қaldum girü senüñ gibunüñ eline /6/ düşerin uş öldüñ şimdi vebālin cekersin deye /7/ alub қabre giderken melekler eydeler ey paḥil geçen /8/ yıl ḥaқ te'ālānuñ emrīn yerine getürmedüñ zekāt virmedüñ /9/ gördüñmi mālñ kimlere қalduñ deyeler uş boş ev /10/

44 Bakara Süresi, 2/261. Ayet

45 Tevbe Süresi, 9/120. Ayet

46 Şuarā Süresi, 26/89. Ayet

47 Şuarā Süresi, 26/90. Ayet

anda kabir ‘azābı katı ideler anasından emdüğü /11/ sūdler burnından gele bir murdār koğu ola tā kıyāmet /12/ günü maḥşer ḥalkı andan kaçalar andan gılāzu şidād

54a

/1/ zebānīyeler ardından şoralar* yā şaķiler bölügi dünyāda nā-keslik /2/ etdüñüz mālunuz şaķlardunuz zekāt virmedünüz /3/ bir konuķ gelse eviñe kaçar giderdüñüz sâ’illere nesne /4/ virmedünüz görgil şunları ki zekāt ve şadaķa virdiler /5/ hıc kıyāmet issileri anlara varmı deyeler ‘arşun altında /6/ resūlullāhuñ ‘alemi dibinde duralar gölge olmış /7/ عَلَى كَرَمِ اللَّهِ وَجْهَهُ bunların önünde dura muntazır olmuşlar /8/ ki ne vaķit ḥaķ te‘ālādan nidā ola deyü bunları göricek /9/ çağırılar وَاهِ مُصِيبَتَاهُ وَاحْجَا لَنَا وَاهِ نَدَا مَتَا deyeler /10/ nolaydı daḥı zekāt şadaķa vireyidük bu ḥâlde /11/ olmayayduk deyeler andan tañrı te‘ālādan ḥiṭāb /12/ gele ki yā ferişteḥlerüm görüñ şol paḥiller ki dünyāda bunca /13/ ni‘met anlara virdüm benüm icün farz itdüğüm zekāt

*Metinde سُورَةُ لُزْ

54b

/1/ virmediler emrüm yerine getürmediler anların ḥisābın şorayın /2/ deye andan sorub allah ḥuzūrına ihzār ideler /3/ anlara olan ‘azāb bir kimesneye olmaya terāzüde /4/ şevābı bulunmaya şırāṭı yüzleri üstüne sürünüb /5/ geçerken cehenneme düşerler andan zebāniler zekāt /6/ virmeyenleri altını gümüşi kızdurub gevdesine /7/ başalar feryād idüb çağırılar her ne ‘azāb iderseñüz /8/ idün tek bu ‘azābı itmeñ deyeler andan zebāniler /9/ eydeler yā şaķiler dünyāda severdüñüz rağbet iderdünüz /10/ şimdi nicün kaçarsız deyeler andan kızdurub gevdelere /11/ başalar gevdeleri pāre pāre olub çağırılar /12/ ḥaķ te‘ālādan ḥiṭāb gele ki yā ferişteḥlerüm gövdelerine /13/ bu pek sevdüğü mālı çok başun deye ‘azābı çok

55a

/1/ göresün deye ne‘uzü-bi’l-lāhi böyle ‘azāblar ideler ammā /2/ şunlar ki cevmerddür yarın allāhu te‘ālādan nidā gele ki /3/ yā ferişteḥlerüm seḥiler bölügin getürün deye andan ferişteḥler /4/ eydeler yā ma‘şere’s-seḥiyā gelün ḥazreti rabbi’l-‘ālemin /5/ öñüne deyeler andan ‘alī kerremellāhu vechehu bunların öñine /6/ düşe ḥisāb yerine varalar niteki ḥazretüllāha /7/ yetişüb turalar ḥiṭāb gele ki yā muḥammed ḥācetün /8/ ne ise dilegil deye ḥazreti resūlu rabbi’l-‘ālemin /9/ muḥammede عَصَاةَ شَيْعِ الْمُذْنِبِينَ deye ki ḥācetüm /10/ saña ma‘lūmdum ümmetüm seḥilerin deye getüreler /11/ yā rabbi bunların sebebile ‘ālimler ‘ilmi öğrendiler /12/ dīn islām şerī‘at kuvvet buldı deye andan ‘alī /13/ ḥazreti yüzün yire qoya eyde ilāhī seḥilerin

55b

/1/ cehenneme koyarsan benüm cânım anlara fidā olsun anlara /2/ idecegün ‘azābı başa etgil deye andan haq te‘ālādan /3/ hitāb gele ki yā ‘alī başuñı kaldır ‘izzüm celālüm haqqıcün /4/ habībün şefā‘atile dañı senün ħürmetiñcün anlara /5/ cemī‘i günāhların bağışlarum cennetüme girsünler /6/ hisābsuz ‘azābsuz andan ferişteher bunları /7/ cennete eleteler ‘ıyş-ı cāvizān bulub rāhat /8/ olalar ihvānı ey mü’minler cehd idün zekāt virün /9/ şadağa idün kıyāmet korğularından emīn oluñ /10/ tā ki ‘alī şıfatlu olasıñ tañrı te‘ālā hisābsuz uçmağına /11/ giresiz ħikāyet olundu mekkede bir yıl katı kıtlık /12/ oldı ħazreti ‘alīnün nafağası dükendi nesneleri /13/ yoğıdı şatub almağa andan ħazreti ‘alī varub

56a

/1/ bir yahūdīnün tavarın çevirecek oldı yahūdi bir ölcek /2/ buğday verecek oldı buğdayı virdi ‘alī aldı /3/ fātımaya götürdi degirmene tartub bir cörek bişürdi /4/ öñlerine alub yeyecekleri vaqtin bir miskīn geldi kapuya /5/ eyitdi yā tañrınuñ arşanı yā peygamberün güyegüsi /6/ yā cevmerdlerün sultānı mekke miskīnlerindenim üç gündür /7/ acın karıncığım toyur tañrı te‘ālā seni uçmak ni‘metile /8/ toyura dedi andan ‘alī kerremallahu vechehü öñindeki /9/ çöregi alub şunu virdi ol gece ac yatdılar /10/ erte oruca niyyet etdiler ‘alī yine varub /11/ yahūdīnün koyunun cevirdi bir ölcek buğday /12/ dañı alub fātımaya götürdi yine elde girmeni tartub /13/ bir cörek bişürdi öñlerine alub yeyecekleri

56b

/1/ vaqtin bir öksüzce oğlan kapuda zārılık etdi yā /2/ ‘alī yā peygamberiñ sevgülü yāri yā [fā]tımatü’l-zehrānuñ /3/ ħelālī veyā cevmerdlerin ulusu mekke yetimlerindenem /4/ üç gündür acın buñaldım senün kapuğa geldim ħıcbir /5/ kimse karınım toyurmadı sen toyurgıl şol gün icün /6-7/ اللَّهُ بِقَلْبِ سَلِيمٍ dedi ‘alī fātımaya nice idelüm dedi biz ħod /8/ katlanduğ ħasan ħüseyn nice idelüm dedi /9/ meger ki ocağa şu vurasın uş aş bişer deyü /10/ eldeyelüm dedi andan ol çöregi ol yetime virdiler /11/ kendüleri yüreklerine taş bağladılar fātıma /12/ ocağa şu vurdu uş aş bişer deyüb eleddiler /13/ ħasan ve ħüseyni uyutdılar erte oldı

57a

/1/ ‘alī varub yahūdīnün yine tavarın çevirdi bir ölcek /2/ buğday dañı aldı yine fātımaya getürdü al degirmenine /3/ tartub bir cörek dañı bişürdi oruc açaçak /4/ vaqtin yine kapuda bir kişi geldi çağırdı eyitdi /5/ ey peygamberiñ sevgülüsi yā cevmerd ulusu

yedi /6/ yıldır kâfir elinde tutsak idüm allah yolına sefer /7/ iderken yedi gündür mekkeye geldüm açlıktan buğaldım /8/ hîc kimse bir pâre etmek virmedi ki nafağa idinem /9/ dedi senün çapuğa geldüm sen çarınıçım çoyurçıl /10/ ki taçrı kıyâmet güninde aclık şusuzlık /11/ vaçtinde uçmak ta‘âmıla çoylaya dedi daçı /12/ anuç ‘ıvaçın size uçmaçda ihsân ide ‘alî /13/ çazreti eyitdi bu çöregi daçı buña virelüm
57b

/1/ dedi taçrı te‘âlâ bize şabırlık vire* dedi fâçımâ eydür /2/ çasan ve çüseyin nice idelüm yavlaç buğaldılar çâlleri /3/ za‘îf oldı çazreti ‘alî eydür cehd idelüm /4/ erteğe dek görelüm erte olıcaç çak te‘âlâ bir yerden /5/ rızç vire dedi çöregi ol esîre virdiler çasan /6/ ve çüseyin çötürdiler erte olıcaç çâyet buğaldılar /7/ beçizleri çarardı yürecikleri çaleb çaleb etdi /8/ birisini ‘alî dizine aldı birin fâçıma dizine aldı bâ-çâyet /9/ açladılar bu çâlde iken çazreti risâlete /10/ cebrâ‘îl ‘aleyhi’s-selâm indi birisini çetürdi uçmak /11/ ta‘âmı ile çolmuş eyitdi yâ resûlullâh çak /12/ te‘âlâ saña selâm çıldı eydür ki ‘alî ile fâçıma /13/ çasan ile çüseyin üç gündür acdur nafaçaların

*Metinde ویده

58a

/1/ benüm yoluma miskîne yetîme esîre şadaça virdiler ol kıyâmet /2/ güninde çorçub imdi beşâret olsun anlara ki /3/ kıyâmet gününün çorçularından emîn çıldum dedi daçı /4/ çabır itdüklerine ‘ıvaç anlara uçmaçda köşkler /5/ çürîler ekinlerine hulleler daçı dürlü dürlü ‘açalır /6/ ihsânlar itdüm ki gözler çörmedün ve çulaçlar eşitmedün /7/ ve çatırlarından geçmedükdür daçı sündüs istebraçdan /8/ anlara geyesiler çâzır itdüm ki gözler çörmüş degildür /9-10/ مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ ya‘nî gözler çörmedi ve çulaçlar eşitmiş /11/ degildür daçı kimsenün çatırından geçmiş degildür /12/ dedi andan resûl çazreti sinî‘i çötürüb ‘alî /13/ çazreti evine vardı çördi ki ellerinde

58b

/1/ çasan ve çüseyin dutub açlaşdılar ac buçalmışlar /2/ bunlar resûlallâhı çörüb çurı geldiler sinî‘i /3/ elinden aldılar niteki bunları bu çâlde çördi /4/ resûlullâh çazretini yavlaç açlamaç dutdı fâçıma /5/ eyitdi yâ baba çüseyin ziyâde za‘îf oldı /6/ deyü resûlullahuç eline virdi çazreti risâlet /7/ eyitdi yâ çiger köšem fâçıma beşâret olsun /8/ size kim şimdiki çâlde çarındaşım cebrâ‘îl geldi /9/ işbu sinîle uçmak ni‘metin çetürdi

/12/ cevmerdler dīvānına yazmağıla ve dağı aydınlıdı ki /13/ cevmerdler birkaç dürlüdür evvel cān cevmerdliğı ol

60b

/1/ ol şehīdlerüñdür ikinci ten cevmerdliğı ol ‘āşıklarunğdur ki /2/ tañrı te‘ālā yolına kıldılar tañrıya yakın oldılar üçünci /3/ māl cevmerdliğı ol şehīleriñdür dördünci göñül /4/ göñül cevmerdliğı ol zāhidleriñdür ki dünyāda hīc /5/ nesneye muqayyed olmadılar āhirete meşğül oldılar /6/ bilgil şadağa fıtır vācib olduğı bir kimse ol şadağa’i /7/ fıtra’i virmese resūlullah eydür dutduğı oruc /8/ yerle gök ortalığında mu‘allağ dura tā ol şadağa’i /9/ virmeyince hağ te‘ālā kabūl itmeye yine eyitdi bir kimse /10/ oruc dutsa ramazān ayını ödemese yerle dünyā /11/ göğiniñ ortasında kıyāmete degin orucun aşalar /12/ kıyāmet güninde ferīştehler orucıla yüzün döñeler /13/ eydeler ki otuz gün ac yürüdük zağmet cekdük

61a

/1/ şāc buğday şadağa itmege kıyamaduk tā ki orucuñ mağbūl /2/ ola şimdiki hālde ‘arş gölgesinde rāhat olayaduk /3/ dağı bilgil ki şadağa’i fıtır vācib olan kişi /4/ kendü nefsicün virmek gerek dağı küçük oğı /5/ icün virmek gerek dağı kul hālāyık ki hizmet ider /6/ anlarıñcün virmese kendü orucına ziyān ider anlarıñ /7/ üçünden niteki hikāyet olundu hayır ehli bir kişi /8/ varıdı altı küçük oğı varıdı ve dağı altı /9/ kulı varıdı fıtra gününde ziyārete varub on /10/ iki ağce götürdi ki şadağa ide anlarıñcün yolda /11/ giderken birin düşürdi andan varub on birin şadağa itdi /12/ birkaç ödünce almağa ‘ār itdi göñlinden bir ağce dağı /13/ şadağa itdüm dedi gece oldı yadırken düş

61b

/1/ gördi bir bölük ferīştehler gelüb bunıñ tutduğı /2/ orucuñ şevābınıñ nūrını aldılar gitdiler giderken /3/ on bir perde gecdiler her gāh ki kapulara yetişdiler /4/ bir ağ kuş burnıla kapuları açdı eglenmeyüb /5/ gitdiler şol vağit ki ikinci kapuya erdiler çāre /6/ idüb açamadılar andan ola alub gitdikleri /7/ orucuñ nūrın anda kodılar gitdiler eyitdiler biz bunı /8/ bir zāhid şālih kişi şandıdı bu kapularıñ /9/ kilidini hāzır kılmadığ deyü kodılar gitdiler andan /10/ zāhid uyandı erte turub şeyğ katına gelüb /11/ düşüni bir bir hikāyet itdi andan şeyğ eyitdi /12/ hoca şadağa’i fıtırı virdüñ mi senüñ oğıñ kızuñ /13/ cāriyeleriñ vardur nice itdüñ dedi ol da eyitdi

62a

/1/ birin virmedüm idi dedi şeyğ eyitdi gördüñ mi /2/ ol kapuğa perde oldı gecürmedi ol virmedüğüñ şadağa /3/ ucundandur dedi andan hevāce varub kulınıñ /4/ birin azād

eyledi dağı biđ ađce şadağa itdi /5/ ihvānı ey mü'minler fiğra'ı zinhār vermeyince /6/ ölmeğ ramazān ayını oruc dutuğuğ şevāb qazanuğuğ /7/ yine ĥazreti rabbi'l-ālemīn 'arz olunsa gerekdür /8/ oruclarığ neđe dürlü 'ayıbları var anı bilmezsiz /9/ ki pādışāh-ı 'ālem ĥuzūrına varıcağ qabül olamı /10/ olmayamı neđe dürlü qorlardan emīn olasız orucuğuğ /11/ maqbül ola yedinci meclis fiğra gününden şoğra /12/ altı gün oruc dutmanığ dağı ĥac itmek dağı on /13/ gün zı'lhiccenığ evvelinde oruc dutanığ dağı

62b

/1/ on gün muğarrem evvelinde oruc dutub 'aşūrā bayramın /2/ eylemek şevābın ve fazīletin beyān ider rivāyet olundı /3/ ĥazreti resūlden eydür bir qullardan bir kul yoğdur /4/ illā ol kul ki fiğra gününden şoğra altı gün oruc /5/ dutsa altı yıl tağrı te'ālā ĥazretine gece ve gündüz /6/ oruc dutmuşca şevāb vire ve dağı dünyada altı /7/ nesneye vire evvel 'ömrin ve rızqın çok eyleye ikinci /8/ ođul kıızı çok ola üçüncü ĥalk arasında ĥürmetlü /9/ ola dünyāda guşşalardan qurtula dördüncü öldüği /10/ vağtin imānın şeytāndan şaklaya beşinci cān acısın /11/ geñez ide münker ve nekīr su'ālī geñez ola kabir 'azābından /12/ qurtara zulmet çekmeye altı nesne dağı āĥiretde vire /13/ evvel kabrinden qopucağ yüzi bedr olmış ay gibi

63a

/1/ ola ikinci dutduğı oruc başı üstüne gölge ola /2/ üçüncü bitisi şağ eline ine hisābı geñez ola /3/ dördüncü terāzüde ağır gele beşinci şırātı yıl gibi geđe /4/ altıncı cennete gire ĥaq te'ālānuđ görklü dīzārın /5/ tecellī kıla ihvānı ey mü'minler fiğra bayramından şoğra /6/ altı gün oruc dutmanığ bu qadar şevābı vardır ceđd /7/ idüđ o günleri oruc dutuğ gāfil geğirmeğ tā ki ol /8/ günler şevābından mağrüm olmayasız sizden birđiz dağı /9/ bilgil ĥac itmek efdalı 'ibādetdür zīrā ki ĥaq te'ālā kelām-ı /10-11/ qadīminde buyurmuşdur ⁵⁴ وَمُنْذَخْلَهُكَانَامُؤَوِّلِلِّهَعَلِنَاسِحِجَالِيْتَمَنَاسْتَطَاعَالِيْهَسِيْبًا ve yine eyitdi /12/ şol vağit ki bir kul gitmeğe qaşd itse evinden cıqa /13/ cemī' u günāhı anıç döküle anadan toğmuş gibi olur

63b

/1/ şol vağit ki adımın ata ferīştehler qanadın döşeyeler eydeler /2/ yā velī başđıl qanadımuza ayadığuğ bereketi doğunsun /3/ derler her adımına yüz ĥasenāt virilür her biri uhud /4/ dağıncadur dedi dağı oda üzerine başşa kıyāmet /5/ gününe dek aña tesbīĥ ideler ve giderken yolda ölse /6/ yetmiş kez kāfir elinde şehīd olmuşca yetmiş kez /7/

⁵⁴ Al-i İmrān Süresi, 3/97. ayet

hac itmişçe şevāb vire daḥı yerlerde ve göklerde /8/ ne kadar feriştehler varısa anıñcün yas dutalar /9/ ve anıñ namāzına ḥāzır olalar namāzından fāriğ olucaḡ /10/ ‘arşuñ altında varalar eydeler yā rabbi ümmet-i muḥammedden /11/ bir ḡuluñ senüñ eviñi ziyāret itmege giderken oḡlından /12/ ve kızından ıraḡ olub ḡasretile öldi ilāhī /13/ anıñ ḡaḡkında iḡsān eylegil deyeler ḡaḡ te‘ ālādan

* Metinde بَرَزْدَهُ

64a

/1/ ḡiḡāb gele ki yā feriştehlerüm ‘izzüm celālüm ḡaḡḡıñcün /2/ ol ḡulum ölmedin cemī‘ u ḡasretin aña ḡavuḡduram ve /3/ daḡı uçmaḡda maḡāmin gösterdüm tañrı te‘ ālā eydür ey /4/ ḡulum eger ‘ömür dilerseñ vireyin ḡaccuñ eyle deye ḡasretlerüñe /5/ ulaḡıl eger işbu maḡāma varmaḡ dilerseñ dünyā terkin /6/ urḡıl deye ol da eyde yā rabbi baña bir sā‘at daḡı /7/ dünyāda dirlik gerekmez beni tek işbu maḡāma eriḡdür /8/ dedi ol ḡulumuñ dilegile ‘azrā‘ile emir itdüm /9/ cānın enbiyālar cānı gibi āsān ala baña vāşıl oldı /10/ uçmaḡda ‘iḡā cāvizān lezzet rūḡān buldı /11/ ve daḡı resūlullāh eyitdi ḡacca varan kimseler ḡıyāmet /12/ issilerinden şusuzlıḡlarından cekmez cehennemde oda /13/ yanmaz ya‘ nī cehennem odundan tañrı te‘ ālā ḡaḡlaya yine

64b

/1-3/ eyitdi bir kimse iḡrām geyüb dese اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ إِنَّ الْحَمْدَ وَالْمُلْكَ لَكَ لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ tañrı te‘ ālā eydür ey ḡulum /4/ raḡmetüm cennetüm dīzārum senüñ icündür deye tañrı te‘ ālā /5/ eydür ey feriştehlerim ol ḡulum görüñ dünyāyı terk /6/ itdi oḡlın kızın terk idüb başın acıḡ /7/ yalın ayaḡ öle cāñına iḡrār idüb ḡālın bilüb /8/ ḡünāhın aḡub benüm ḡatuma geldi imdi ‘izzüm celālüm /9/ ḡaḡḡıñcün ḡünāhların ‘afv itdüm āḡiret ḡorḡularından /10/ emīn ḡıldum deye daḡı beytullahı ziyāret itse andan /11/ bir nūr ḡopar beytü‘l-ma‘mūre varır andan daḡı bir /12/ ulu nūr ḡopar ‘arḡa deger andan ‘arḡ ḡaḡırur /13/ āvāzıla eydür ki ümmet-i muḥammedüñ ḡac idenleri ne ḡökcek

65a

/1/ sa‘ ādetlü kişilermiş ki bunlaruñ nūrıla yerler ve gökler /2/ rūşen oldı deye ḡaberde gelmişdür ki ḡaḡ te‘ ālā ādem /3/ peyḡamberi yaratmazdan öñdin cān ḡavmin yaratdı maḡlūḡātıñ /4/ cānı ḡaḡışınca andan eyitdi يَا نَبِيَّ بْنِيَّ بَرَزْتُمْ بَرَزْتُمْ deyi /5/ ben sizüñ rabbiñüz degül miyem dükelisi cevāb virdiler /6/ ki rabbimüzsün dediler andan yine يَا نَبِيَّ بْنِيَّ بَرَزْتُمْ dedi /7/ anlaruñ ba‘ zısı cevāb virdi ba‘ zı virmedi /8/ ol ba‘ zılar ki cevāb virdiler rabbimüzsün dediler /9-10/ bunlaruñ ba‘ zısı ḡınmadı andan bir daḡı يَا نَبِيَّ بْنِيَّ بَرَزْتُمْ dedi ba‘ zılar belā deyü

cevāb virdi /11/ ba‘ zısı virmedi ammā evvel ki (...) küllisi cevāb /12/ virdiler zīrā ki evvel ādem oğlanı dünyāya gelicek /13/ islām üzerine gelür ammā şunlar ki ikincide 65b

/1/ belā deyü cevāb virdi anlar mü‘minlerdür ammā /2/ şunlar ki cevāb virmediler kāfirlerdür /3/ üçüncide belā deyü cevāb virenler āhır vaqtinde /4/ imānla giden mü‘minlerdür ammā şunlar ki cevāb virmedi /5/ ne‘ uzü-bi ‘llāhi yağmalandandır āhır hālinde imānsuz gider /6/ ve şunlar ki ikincide cevāb virmedi ve üçüncide /7/ ba‘ zısı ki cevāb virdi anlar kāfirlerin dünyāda /8/ müslimān olub gidendür ammā anlar ki hīc cevāb /9/ virmedi imāna gelmeyüb imānsuz gidendür taḥrī /10/ te‘ālā ağızlarından ḥucet alub bir ferīşte eline virdi /11/ ol ferīşteye كُنْ حَجْرًا dedi fi‘l-hāl taş /12/ oldı andan ferīstehler anı şakladılar tā ibrahīm /13/ peygamber ka‘be‘-i mu‘azzamı bünyād idince andan cebrā‘il ‘aleyhi‘s-selām

66a

/1/ taḥrī te‘ālā emrile ol taşı götürüb bile yaptılar /2/ ḥacerü‘l-esved deyü tesmiye eydürler şol vaḳit ki anı varub /3/ ziyāret iden kişiler ziyāret itse dise ki evvelde /4/ ḥaḳ te‘ālā rabbümüz idüğine ikrār idüb cānımızuḡ /5/ ḥucetı sende ḳoduḡ şimdiki hālde bir daḡı ol ikrār /6/ üzerine dururuz daḡı nefsimüz üçünden itdügümüz /7/ günāha tevbe idüb peşimān olduḡ dise evvelki ḥucetile /8/ şimdiki ikrārımız üzerine yarın ḳıyāmet güninde taḥrī /9/ te‘ālā iznile daḡı ḥucetleri alub taḥrī te‘ālā öñine vara /10/ eyde ilāhī baḡa dünyāda ḥucet virüb taş eyledüḡ /11/ ka‘be‘i mu‘azzamda ḳoduḡ şonra ümmet-i muḥammedüḡ ḥācıları /12/ geldi ziyāret itdi her birisi evvelki ḥucet üzerine /13/ beni ḫanīḳ itdiler anlarıñcün yā rabbi ne buyruḳ ḳılursun

66b

/1/ deye ḥaḳ te‘ālādan ḫiḫāb gele ki anlar ki seni ziyāret idüb /2/ ḫanīḳ dutanları alub cennete gitgil ḫisābsuz ‘azābsuz /3/ daḡı resūlullah eyitdi ḳacan kim ḫācılar ‘arafāt /4/ ḫaḡında vaḳfeye dursa ḫācet dilese yerlerde ve /5/ göklerde ne ḳadar ferīstehler varısa beti‘l-ma‘ mūre /6/ derilüb ümmet-i muḥammed icün deyeler ki sen ḳabül /7/ eyle günāhların ‘afv idüb sen raḫmet eylegil /8/ dirler taḥrī te‘ālā ḫācetlerin ḳabül idüb günāhların /9/ ‘afv ide anda varub cemre‘i ‘aḳabede taş etseler /10/ taş başına on uhud taḡı ḳadar şevāb vire /11/ şol vaḳit ki ḳurbān itseler taḥrī te‘ālā ismā‘il /12/ peygamber şevābın vire andan başın ḳazıtsa cemrē‘u /13/ günāhları dökülür gider anadan ḫoḡmıḡ gibi

67a

/1/ olur ihvānı ey mü'minler görün hac itmek ne gökcek /2/ nesnedür ulu şevābdur
'ibādetlerün efdalidür /3/ 'amellerün nūridur mü'minlerün egnine hulle başlarına /4/
tācdur kıyāmet korkularından emīn kıılır cehennem odundan /5/ kıurtarur hālāş ider
bilgil ki şol ğanīler ki hac üzerine /6/ farz ola anı etmese andan ulu günāh yoğdur zīrā
ki /7/ hāzret risālet eyitdi kıyāmet güninde hac üzerine /8/ farz olub itmeye kıatı 'azāb
olduğı gibi kimseye /9/ 'azāb olmaya yine eylenildiği bir kışı bay olsa /10/ üzerine hac
farz olsa ödemese her gün yedi kez /11/ aña la'net ine 'azrā'ıl öldünmi vağtin andan
kıatı /12/ kimsenün cānın almaya münker ve nekīr su'āline cevāb /13/ viremez evvel
kıyāmet güninde gevdesi şöyle murdār kıoğa ki

67b

/1/ hāşır ehli andan kıacalar tağrı te'ālā aña hışım ide ve /2/ 'azāb ide ki hīc kimseye
itmeye bitisi şol eline gele /3/ terāzüde şevāb bulunmaya şırātı yüzi üstüne sürünüb /4/
gecerken tamuya düşe tamuda andan kıatı kimseye 'azāb /5/ olmaya yine resūlullāh
buyurmuşdur ki bir kıuldan /6/ yoğdur illā zī'lhicce ayınun on günün oruc dutsa /7/ on
yıl hac itmiş kıadar şevāb vire resūlullāhdan /8/ şordılar yā resūlullāh ol kışiler ki
yoğsul /9/ ola güci yetmez hacca varmağa anlar hac şevābın neyle /10/ bulurlar dediler
hāzreti risālet eyitdi iki nesneyile /11/ bulur dedi evvel zī'lhicce ayınun on günün
dutmağıla /12/ ikinci bir 'ālimin ğöñlin ala almağıla ba'zı 'ārifler /13/ eyitdiler ki
ka'be'ı ziyāret itmek hālilü'r-raħmān evin

68a

/1/ evin ziyāret itmekdür zīrā ki mü'minler olađların ğöñli /2/ tađrı te'ālā nūrıla töludur
hāzreti risālet eyitdi ki /3/ yā mü'minler sizde bir hāsed vardur ki her vağit ki siz anı
/4/ tertīb itseñüz şalāħa getürürseñüz şālih olursız /5/ eğer tertīb itmeyüb fesāda
virseñüz siz dağı fāsıd /6/ olursuz āġāh olun ki ol ğöñöldür ya'nī sizden /7/ biriñüz
ğöñlün 'ilim ma'rifet nūrıla mücellā muşaykıal /8/ kılsañuz perhīz riyāzet cillesi birle
cille urub /9/ 'arz ide nefsanīden ki rab lezzet-i cismāni men' /10/ idüb lezzeti rühāni
vāşıl olub hālīş 'itikād /11/ birle ğöñül gözġüsinden mā'i menlik eşerin giderüb /12/
işbu müfeylān dikenini urub şāni'i 'ālemün fikrin kılub /13/ tağrı te'ālānun āşarı
raħmetine nāzar idüb kendü nefsinün

68b

/1/ hālını bilüb dā'im tağrı te'ālānun 'ibādetinde hālī /2/ olmayub günāhlarıñuzu añub
tağrı te'ālādan kıoğub /3/ gözyaşın döküb tevbe kılsañuz ol vağtin kıalbıñüz /4/

kararmazdan öndin bunca dürlü muşaykal cille urub /5/ pādīşāhı lā'ik ayine gibi ola
her günāh ki etsen /6/ 'ālem-i ervāhda pādīşāh-ı 'ālemin nūrın tecellī /7/ kılan āhīret
ahvālin bulub lezzet-i rūhāni bulan /8/ ammā 'ilim ma'rifet nūrıla kendü bī-ırağ olub
shevāt-i /9/ nefsāniyye gönlünü tıldurub nefsiniñ neydügin /10/ bilmeyen dünyāya
meşğül olub göñli şol kara demüre /11/ beñzerdi merkebler ayağına na'ı olub tağlarda
paralanub /12/ qadir kıymetin kılmaz 'ārifler eydür ayna zāhir /13/ kendüye muqābele
olanı tecellī ider ammā göñli āyinesi

69a

/1/ zāhir ve bātın muqābil olan olmayan tecellī kılıur dedi hikāyet /2/ olundu iskender-i
zü'lkarneyn zamānında ehli hikmetden /3/ bir kişi vardı ol zamān 'ālimlerinden idi
zü'lkarneyn /4/ bir küçük taş icine yağ tıldurub ol 'ālime gönderdi /5/ ol 'ālim dağı biñ
igne şancdı girü iskendere /6/ gönderdi iskender dağı igne'i fı'l-hāl ocağa bırağub /7/
döñdürüb kara demür eyledi girü 'ālime gönderdi ol dağı /8/ tiz demür yaşlıdub yüzine
cille urub ayine düzüb girü /9/ iskendere gönderdi iskender dağı 'ālimi yanına /10/
okuyub eyitdi işbu remüz sırrın beyān kııl dedi /11/ 'ālim eyitdi evvel yağ gönderdük
remüzü bu idi ki /12/ göñliñi shevāt-i nefsānile tıla aña va'z naşihat /13/ fā'ide ider ki
dünyevī tılu tısa ğayrı nesne şığarmı

69b

/1/ dedigün olur biz dağı didüm ki 'ālimlerle otursañ anlaruñ /2/ va'z naşihatın
dinleseñ shevāt-ı nefsānile tılan /3/ göñliñi şöyle eşer ider ki yağ icine igne eleti gibi
/4/ ocağa bırağub kara demür eyleyüb gönderdük budur /5/ ki 'ālimlerin naşihatın
eşidüb bildükden şonra göñlüñ /6/ yine shevāt-i nefsānile tıldur kabkara olur /7/ ne
fā'ide biz dağı didüm ki 'ālimleruñ naşihatın eşiddükden /8/ şonra dönüb 'amel itseñ
'ibādet nūrıla /9/ şaykal virüb mücellā kılsañ qaralığı gider ayna gibi /10/ olursın dağı
ayna'i jengi pās idüb gönderdün /11/ rumüzü budur ki vaqıt olur dünyā şuğline meşğül
/12/ olunur 'ibādet terk olunur nefs-i emmāre /13/ üçünden şāfi sağ olmışken girü
dünyā hırşı nefs-i

70a

/1/ emmāre jengar dutar ne fā'ide ben dağı ziyāde cille urdum /2/ eyitdüm ki riyāzet
nūrıla şaykal iderseñ lā ilāhe illallāh /3/ zikrile pāk idüb göñlüñe giren gidersek şāfi /4/
olmuş ayna gibi kıluñ nefs-i emmāre pası dedi ihvānı /5/ ey mü'minler cehd idün
göñlüñüzü ayna gibi kıluñ nefs-i /6/ emmāre pasın giderüb şaykıl kıluñ riyāzet cümle ki
lezzet-i /7/ rūhāni bulub lezzet-i cismānī idünüz eger göñlüñüzü /8/ shevātı nefsānile

toldurub dünyāda harīş olub /9/ nefs-i emmāreniñ mürekkeb-i şeytānı la‘netile refik olub /10/ ‘ibādetleri terk idüb ‘ālimler naşihātın dutmayub /11/ hāli kılsansañuz göñlüñüzi kara demür gibi kılub /12/ tañrı te‘ālānuñ ‘azābına ‘iķābına müsteħik olub cehennem /13/ icinde yavlaķ ‘azāba giriftār ola ve dañı muħarrem ayınuñ

70b

/1/ on günin oruc dutsa ‘āşūrā bayramın eyleye alında /2/ yazıla ki bu şol kıldur günāhları yarlığanmışdur tañrı /3/ te‘ālānuñ raħmetine ğarķ olmışdur cennet dañı buña /4/ müştāķdur her kimse ki ħalāyıkdan anı göre alındağı /5/ yazuyı oқыıyalar eyde ne sa‘ādetlü kişimiş ki dañı /6/ ölmedin uçmaķlık yazılmış deyeler her ferişte ki anı göre /7/ yā veliyye tañrı te‘ālā seni dārū’s-selāmda mükerrerem /8/ ve mu‘azzez kılsun ki bunuñ kaydın yemişsin deyeler /9/ ħaberde gelmişdür ki tañrı te‘ālā ādem peyğambere ħavvāyıla /10/ uçmaķda buğday ağacın yemek deyü emir itdi anlara /11/ şeytānı la‘inüñ şerrile ħaķ te‘ālānuñ buyurduğın /12/ şıyub yedükden şonra uçmaķdan sürüb cıķardı /13/ birisi mağribe birisi maşriķa düşdi üç yüz yıl

71a

/1/ ağladılar ādem bir günāh işledüğü sebebile bu kadar zaħmet /2/ cekdi āħirü’l-emir muħarrem ayınuñ on günin oruc tutdı /3-4/ on olıcaķ secde idüb eyitdi رَبَّنَا أَفْسَنَّا وَإِنْ لَمْ نَعْفُرْنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ andan ħaķ /5/ te‘ālā iznile gelüb cebra’il eyitdi ki yā ādem beşāret saña /6/ ki allāh te‘ālā tevbeni ķabül idüb günāhıñı bağışladı dedi /7/ nükte budur ki kaçan bir ādem muħarrem ayınuñ on günin oruc /8/ dutsa itdükleri günāhı beşimān olub tevbe itse tañrı /9/ te‘ālā ķorķusından gözyaşın aķıtsa cem‘u günāhları /10/ bağışlana ‘afv ide tevbesin ķabül ide ihvānı ey /11/ mü’minler görüñ ādem bir günāh işledüğinden ötürü üç yüz /12/ yıl ağladı imdi size dañı dā’im gözyaşın döküb /13/ ağlamaķda icinde olan tevbe ve istiğfār diliñüzden

71b

/1/ ķomañ tā ki ħaķ te‘ālā günāhuñuzı ‘afv ide raħmet kııla /2/ cennete gidesiz ħaberde gelmişdür ki kıyāmet ķopa ħalāyık /3/ maşşer yerine cem‘ ola ħaķ te‘ālā emir eyleye cehenneme götürüb /4/ ‘arż idiceķ bir tağ gibi od ķopa ümmet-i muħammede kaçd ide /5/ kaçan ümmet-i muħammed anı göre kimisi yüzi üstüne düşe kimi dizlerin /6/ çöke kiminüñ ‘aķlı zā’il ola kimi çağıra ve muħammede vāsiyedde /7/ bize tiz iriş ki cehennem odı bize kaçd itdi /8/ deyeler ħazreti risālet ebū bekirle ‘ömerle ‘oşmānıla ‘alī /9/ ile dañı ħasan ħüseyn ‘āyişe fāţıma cehd cehd /10/ ide cehennem odına girü çāre idemeye andan ebū bekir /11/ şiddiķ rağiyallahu anhü döndürmege çāre

bulmayalar /12/ andan ebū bekir sıddīk raḍiyallāhu anhu yüzi üstüne /13/ düşüb çağıra
ki yā ilāhī sıddīk kullaruḡ cehennem

72a

/1/ odı qaşd itdi anıḡ qorqusından ‘aқılları zā’ıl oldı /2/ hālleri mükedder oldı ḡabībün
çāre idemedi ey /3/ pādişāh-ı ‘ālem sen çāre eyle deye ‘ömer yüzi üstüne /4/ düşe eyde
ilāhī rahmetenli’l-‘ālemīn dīn yolında cehdi cehdi /5/ idüb ḡaқkı bātıldan sacub fark
idenleri cehennem /6/ odı qaşd itdi ḡabībün çāre idemedi ey pādişāh-ı /7/ ‘ālem sen
çāre eyle kerīmsin deye andan ‘osmān yüzi /8/ üstüne düşüb eyde ilāhī sensin cemī‘
‘āsīlere yarlaḡayub /9/ rahmet kılan bugünkü gün ol ḡayā vü ‘ilim /10/ ehline
cehennem odı qaşd itdi ‘ālimlerün ulusu /11/ enbiyālarıḡ serveri çāre idemedi ilāhī sen
çāre /12/ eyle deye andan ‘alī kerremallahu vechehü yüzün yire qoyub /13/ eyde ki yā
rabbi sen kerīmsin pādişāh-ı ‘ālemsin

72b

/1/ cehennem odı qaşd itdi mübārek* ḡāzīlere ki dīn yolında /2/ cehdi cehd idüb
kāfirler ile cenk idüb dīn /3/ açanlara daḡı faқırlerün ḡöḡlin ala alanlara daḡı
cevmerdlik /4/ idenlere cehennem odı qaşd kıldı ḡabībün çāre idemedi /5/ ey pādişāh-ı
‘ālem sen çāre it deye andan /6/ ḡasan ḡüseyn raḍiyallāhu ‘anha yüzlerin yire urub /7/
aḡlaşub çağıralar eydeler yā ilāhī rahmetenli’l-‘ālemīnsin /8/ dükeli ‘ālem ḡalkı senden
rahmet umarlar bugün ol /9/ nev-cüvānlar ki nefse uymazlardı senün qorқuḡdan daḡı
/10/ cehennem qorqusından şimdiki hāilde cehennem odı /11/ qaşd itdi dedüm ḡabībün
çāre idemedi sen çāre /12/ kılgıl deye andan ‘āyişe fāḡıma raḍiyallahu ‘anhā aḡlaşub
/13/ yüzlerin yire urub eydeler ki yā rabbi bugünkü gün setire

*Metinde مُبَارَكُ

73a

/1/ şāliḡa ḡatunlara cehennem odı qaşd itdi ilāhī kendü /2/ luḡfuḡdan sen çāre kılgıl
deyeler andan ḡazreti risālet /3/ seyyidi’l-evvelīn vel-āḡirīn aḡlayub yüzün yire urub /4/
secde ide ilāhī benüm za‘if ümmetüme cehennem odı qaşd itdi /5/ cehd cehid idüb çāre
ide sen çāre eylegil deye fi’l-ḡāl /6/ cebrā’ıl ‘aleyhi’s-selām yetişe elinde bir bardaқ şu
ile /7/ eyde yā muḡammed başuḡı yirden qaldır işbu qadeḡdeki şuyı /8/ al cehennem
üstüne sac deye andan ḡazreti risālet şuyı /9/ qadeḡile ala cehennem odına saca derḡāl
söyine andan eyde /10/ yā qarındaşım cebrā’ıl bu ne şudur ki fi’l-ḡālī cehennem odunu
/11/ söyündürdi deye cebrā’ıl ‘aleyhi’s-selām eyde kim yā resūlullah /12/ bu şu senün

75a

/1/ eşek şüretine dönmiş peygamber ‘aleyhi’s-selām du‘ ā itdi /2/ girü bayağı oldu andan yodılar götürdiler iki kara yılan /3/ dimağımı şokmışlar dururlar andan aşhāb eyitdi yā /4/ resülullah ol yılanlara şorsañ bu kişinüñ ‘amelinden /5/ dediler andan resül ‘aleyhi’s-selām ol yılanlara şordı /6/ yılanlar eyitdi yā resülullah bu kişinüñ üç çirkin /7/ ‘ameli varıdı evvel bu kim yalancıdur ikinci harām yiycüdüdür /8/ üçüncü bī-namāz dur allāhu te‘ālā bize buyurdı buña sīn /9/ icinde ‘azāb iderün dediler hikāyet olundu /10/ allah teālā ibrahīm peygambere buyurdı ka‘be’i yapıdı yaparken /11/ kāfirler hışım iderlerdi birgün bir kāfir ibrahīm peygambere /12/ bir taş atdı toğunmadı dīvāre yapuşdı kaldı /13/ andan ibrahīm diledi kim ol taşı kopara haq te‘ālādan

75b

/1/ bir nidā geldi ki yā ibrahīm ol taş ço tursun benüm /2/ ‘izzim celālim haqqıcün ol taş ucundan ol kişinüñ /3/ oğlanları kıyāmete degin ka‘be’-i şerīfi bekleyeler imān /4/ ve şehādet virem bir kāfir aña taş atdı ol taş /5/ anlara kalduğıcün haq te‘ālā anıñ oğlanlarına imān /6/ virdi ol kişiyi ka‘benüñ bekcisi kıldı ‘aceb ol kıula /7/ ne vire ki beñzi şarardub anıñ ziyāretine vara ziyāret /8/ eyleye dağı aña güci yetmezse mescidlerde tāt /9/ kılsa ka‘be dağı mescid dağı allahıñ evidür nitekim /10-13/ قُلِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكَلَامِ الدُّنْيَا فِي الْمَسْجِدِ غَيْرِ ذِكْرِ اللَّهِ أَحْبَطَ اللَّهُ عَمَلَهُ 56 ni peygamber ‘aleyhi’s-selām eyitdi

76a

/1/ her kim mescide haq te‘ālānıñ zikrinden ğayrı dünyā kelāmin /2/ söylese haq te‘ālā anıñ kırk yıllık ‘amelin giderür zīrā mescidler /3/ bizi uçmağa elediserdür uçmağdağı nev-hānlar mescidler /4/ olısarlardur kıyāmet güninde mescidler bekleyenler eydeler /5/ yā uçmaqsız mü’minleri ne bilürsüz mü’minler bizüm içümüzde /6/ namāz kıılurlar idi yüzlerin toprağa urub subhāne rabbi’l-‘alā /7/ dirlerdi allaha yalvarurlardı kaçan kıyāmet günü /8/ olsa yetmiş bīñ ferişte altun zencirle ka‘be’-i şerīfi /9/ ‘araşāt yerine tartalar yerinden eydemeyeler andan ferişteher eydeler /10/ nicün gitmezsiz yā ka‘betullāh deyeler ka‘be eyde her kim baña /11/ ziyārete geldise anı baña bağışlasun andan kelam deye haq /12/ te‘ālādan nidā gele ki bağışlarum deye andan ka‘be ‘araşāt /13/ yerine yakın gele tizkine çekine eydeler sebep nedür ki

⁵⁶ Cin Sūresi, 72/18. ayet

76b

/1/ çekinürsin deyeler eyde kim allah te'ālādan dilerüm kim her kimse /2/ başa gelürken yolda öldise anı bağışlasun deye /3/ çalabdan nidā gele ki yā ka'be bağışladum deye andan ka'be /4/ 'araşāt yerine gele muḥammed muştafāya şataşa eyde kim yā muḥammed /5/ şol kimse kim başa geldise yāḥūd gelürken yolda öldise /6/ anları ben allahdan diledüm çelebüm başa bağışladı deye /7/ ve mescidler daḡı çağrışalar yā rabbi bizüm içimüzde 'ibādet /8/ idenleri biz daḡı anları dilerüz deyeler andan çalabdan /9/ nidā gele ki eyle olsun yā mescidler deye niteki muştafā /10/ bu ḡālını eşidicek şāḡ olub sevine kaçan 'araşāt /11/ günü ola mescidler kızıl pesrek develer olalar imāmlar /12/ bineler mü'ezzınler buraḡa binüb anı süreler develere /13/ binüb şol katı eser yıl gibi irişeler 'araşāt

77a

/1/ meydānına 'araşāt kavmi bunları görüb eydeler kim 'aceb /2/ bunlar mürsel peygamberler mi deyeler andan 'arşa ḡaber vire bunlar /3/ dünyāda mescidlerde 'ibādet eyleyüb beş vaḡıt namāzı /4/ cemā'at ile kılan ḡullardur deye faḡīye şırātdan ḡayrı /5/ bir ulu deḡiz vardur derıḡlıḡı üç yüz bıḡ yıllık yoldur /6/ 'araşāt ḡalkını aḡa süreler gelüb şol ḡoyun yıḡılur /7/ gibi yıḡılalar deḡize girmeyeler andan feriştelere eydeler dünyāda /8/ deḡize uğrasaḡuz nice gecerdüḡüz eydeler kimi ölürdü /9/ anuḡla gecerdük deyeler andan ne ḡıḡāb gele ki mescidleri getürüḡ /10/ andan mescidleri getüreler kimi şüretinde dünyāda şol /11/ kimseler ki anuḡ icinde 'ibādete meşḡül olanları gemilere /12/ bineler geçeler ve eger bulunmadısa anları süreler ol deḡize /13/ ḡarḡ ola deḡiz daḡı ḡamu deḡizindendür şol ḡadden ḡaynardur ki yaḡın

77b

/1/ gelenüḡ yüzünüḡ derisi yüzülür imdi ey mü'mınler mescidlere /2/ ḡürmet eyleḡ kim āḡıretde size meded irişe daḡı e'üzü /3/ billāhimine's-şeyḡāni'r-racım bunuḡ tefsırinde birḡac fā'idelü /4/ söz söyleyelim eşiden kişilere nef' ola e'üzü /5/ billāh demek sıḡındım allaha demekdür mineşşeyḡānırracım /6/ dimeḡ sürülmüş şeyḡāndan demekdür e'üzü billāhi kelimesinüḡ /7/ sebebi nuzülü oldur kim ol vaḡıt şeyḡān yedinci kat /8/ yir altında otururdu iblisüḡ bir oḡlı varıdu /9/ beyzā eydürlerdi ey ata bunda neylersün varsun /10/ dünyāda çıkavuz ādem oḡlanların az sevün işbu zindānda /11/ neylerez dedi la'ın eydür ey benüm oḡlum andan benüm ḡorḡum /12/ vardur andan beyzā eydür ey ata neden ḡorḡarsın /13/ şeyḡān-ı la'ın eydür anda bir kişi vardur adı muḡammeddür

78a

/1/ andan qorqarın dedi beyzā mel'ūn eydür hizmetkārı /2/ var mıdur la'īn eydür elçisi vardur adı cebrā'ıldür haq /3/ hazretinden gelür aña haber virür dedi beyzā eydür ol /4/ cebrā'ıl bilürmisin gördüğün var mıdur la'īn eydür /5/ beyzā mel'ūna her ne şürete dilerse girür dedi andan beyzā /6/ mel'ūn cebrā'ıl şüretine girüb muhammed muşafā katına geldi /7/ peygamber 'aleyhi's-selām kendü namāzına meşgül idi sağ /8/ yanına selām virdi şol yanına vericek beyzā la'īni /9/ gördi cebrā'ıl şandı ne 'aceb şol yanımdan geldi /10/ sağ yanımdan gelmedi te'accüb eyledi qaşd kıldı kim /11/ ikrām ide haq te'ālā cebrā'ile emir etdi tiz iriş /12/ beyzā mel'ūn benüm habībüm muhammede geldi şüreteğe girüb /13/ aña vesvese eyleye andan cebrā'ıl şoloq* sā' at
*Metinde شَوْلَقُ

78b

/1/ irişti peygamber 'aleyhi's-selām gördi kim sağ yanından geldi /2/ beyzā mel'ūn qanadıla urdı hind iklimine düşdi /3/ anda bir cizirede habs itdi ol vaqitden berü /4/ beyzā mel'ūn anda maḥpūsdur anda cebrā'ıl 'aleyhi's-selām /5/ resül hazretine geldi selām virdi bir ḥüb şüretile /6/ yā āḥī cebrā'ıl ol kimidi anı göricek seni şandum dedi /7/ ol iblīs la'īnün oğlu beyzā la'īn idi ol bāṭıl /8/ idi dedi ben eytdüm kaçan haq gele bāṭıl gider haq /9-10/ subḥāne celle ve 'alā buyurur kim وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَرَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا⁵⁷ andan cebrā'ıl 'aleyhi's-selām /11/ e'ūzu billāhimine's-şeyṭānī'r-racīm kelimesin şunuvirdi /12/ eydür yā resülullah işbu kelime'ı dilin den gidermegil /13/ daḥı buyurgıl ümmetiñ dillerinden gidermesünler haq

79a

/1/ te'ālā dükeli düşmānlardan emīn kıılır andan peygamber 'aleyhi's-selām /2/ eydür ey mü'minler bilün ve āgāh oluñ kim şeyṭān sizün /3/ gāyed düşmānıñuzdur ol düşmānı e'ūzu billāhi kıılıcıla /4-5/ qahr eyleñ dedi nitekim haq te'ālā buyurur إِنَّ لَكُمْ عَدُوًّا⁵⁸ الشَّيْطَانَ مُبِينٌ ya'ni taḥkīk şeyṭān sizün düşmānıñuzdur demek /6/ olur her kişi kim bunı dilinden gidermese dükeli issi aña āsān /7/ olur zīrā ki allaha şığınmaḥdur peygamber 'aleyhi's-selām eydür /8/ ben cebrā'ılden eşitdüm cebrā'ıl mīkā'ılden mīkā'ıl /9/ eydür ben isrāfilden eşitdüm isrāfıl eydür ben allahdan /10/ eşitdüm allah te'ālā eydür yā isrāfıl her kim e'ūzunün elfin /11/ dese benüm tañrılığıma tañıklıq virür aña dirin anı

⁵⁷ İsrā Süresi, 17/81. ayet

⁵⁸ Bakara Süresi, 2/208. ayet

var eyleyem /12/ toprak olub fānī olduğdan sonra ve her kim ol benüm tañrılığuma /13/ tañıklık virür ben aña āhıretde bir ulu melek virürün ve her kişi

79b

/1/ kim zālın oğusa benüm ‘azizliğuma tañıklık virür ben anı /2/ zalillikden kırtarurun ve hem ‘aziz eyleyem düşmānların /3/ ħor eyleyem ve her kim basın dese benüm bayluğuma tañıklık /4/ virür kıyāmet güninde cebrā’ile buyururam anı şarb yerlerden /5/ geçirdem ve kim ki benüm ħabībüm muħammede tañıklık virür ben anı /6/ anuğla kıparam daru’s-selāmda bile ola ve nūnun oğusa /7/ benüm nūħuma tañıklık virür nūħ deñizden kırtarduğum /8/ gibi anı da āhıretde belālardan kırtaram deñizden ve her kim /9/ şīnin oğusa benüm şākırlığıma tañıklık virür anı /10/ āhıretde şākır eyleyem ve her kim yā oğusa anı āhıretde /11/ gıtdüğü vaqtin ben anı imānıla gönderem ve her kim tã /12/ oğusa āhıretde ben anuğ kızāsına kılkān eyleyüb /13/ direm ‘izzüm celālüm ħaqqııcün her kim recīmıñ cimin oğusa

80a

/1/ ol kılumda rahmet eyleyem ve her kim ben aña āhıretde ululuk /2/ virem ve her kim anı tamām itse ol kılumıñ āhıretde cemī’ /3/ işin kılurun e’üzü billāhi mineşseytānırracım bağa /4/ cānım ādem oğlanuğ üç yüz altmış altı tamarı vardır /5/ her bir tamarınıñ üstüne bir şeytān oturur her biri fesāda /6/ yeltenür ve ol bir tamarı rahmānıdır anuğ üstüne bir ferışte /7/ oturur ol dā’im tã’ate ve ‘ibādete ve ihsāna meşğöldür /8/ ammā nitekim şeytān çoğısada ferıštenüñ yarıcısı /9/ allahdur kıcan bir mü’min bir kez e’üzü billāhi mineşseytānırracım /10/ dise e’üzü deyicek bir mancılık kıorlar /11/ billāhi deyicek tartulur mineşseytānırracım deyicek /12/ atulur dört yüz biñ divüñ kıarnı yarılır ve dört yüz /13/ biñ divüñ ayağın fādir dağı dört yüz biñ divüñ

80b

/1/ gözin kıkarur ve dağı şarqdan ġarba ne kıadar şeytān varısa /2/ cümlesine dört biñ ağac vururlar başları zaħmetlü /3/ olur bilgil ey mü’minler ki bir kişi silāħıla kıoyun güdse /4/ kıoyunu kıurda yedürse aña erlik adı dinilmez imdi ħağ te’ālā /5/ kıur’ānı size silāħ gönderdi bu silāħıla imānıñuzu /6-7/ şeytāna aldurursañuz siz dağı er dinülmez بِإِذْنِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ bilin ey mü’minler ħağ te’ālā muħammede eydürür /8/ yā muħammed kıamu peyğamberlerden benüm kıatımda sen sevgülüsün /9/ ve cemī’i ümmetler icinde senüñ ümmetüñ sevgülüdür anıñcün /10/ divşürdüm cemī’i tã’atleri adın namāz virdüm senüñ /11/ ümmetüñ ol namāzı kıılıcağ benüm kıatımda şöyledür kim /12/

yaradılmış ne kadar t̄a' at kılurlarsa cümlesinü /13/ sevābın virürün andan peygamber
‘aleyhi’s-selām eyitdi ilāhī

81a

/1/ mes’ele zeyd t̄alāk-ı selase üzerin olsun /2/ dise eger şöyle idersem dise sonra itse
t̄alāk /3/ vākı’ olur mı el-cevāb olmaz kemāl pāşā /4/ mes’ele zeyd t̄alāk etdi üzerim
olsun /5/ şöyle idersem dise sonra itse t̄alāk vākı’ /6/ olur mı el-cevāb cem’ rucu’ t̄alāk
vākı’ olur /7/ kemāl pāşā

bismillahirrahmānirrahīm

81a

/1/ hüdā rabbim nebim haqqā muhammeddür resūlullah hem islām dīnidür dīnim
kitābımdur kelāmullah /2/ ‘amelde bu hanīfe mezhebim hem ‘itikādımda olupdur ehl-i
sünnet ve’l-cemā’at mezhebī vāllah /3/ dağı zürriyyetim ādem muhammed
milletindenem ‘ibādet itmege kıblem olur her yerde beytullah /4/ bulunmaz ol
hüdāvendiñ nazīri müslimānendi ki şüretden münezzehdür müberrādur te‘ālāllah /5/
şerikī yok beridür doğmadan dağı

bismillahirrahmānirrahīm

81b

/1/ hüdā rabbim nebim haqqā muhammeddür resūlullah /2/ hem islām dīnidür dīnim
kitābımdur kelāmullah /3/ ‘amelde bu hanīfe mezhebim hem ‘itikādımda /4/ olupdur
ehl-i sünnet ve’l-cemā’at mezhebī vāllah /5/ dağı zürriyyetim ādem muhammed
milletindenem /6/ ‘ibādet itmege kıblem olur her yerde beytullah /7/ bulunmaz ol
hüdāvendiñ nazīri müslimānendi /8/ ki şüretden münezzehdür müberrādur te‘ālāllah
/9/ şerikī yok beridür doğmadan dağı doğurmağdan /10/ eħaddür küfüv yok ihlās
icinde zikir ider allah /11/ tebeddülden teğayyürden dağı eşgāl elvāndan /12/
muhaqqak ol müberrādur budur evşāfu zātullah

82a

/1/ ne göklerde ne yerde ne sağ sol ne öñ ertede /2/ beridür şeş cehitden ol ki yok hıc
mekānullah /3/ hüdā vardur velī varlığına yok evvelü āhır /4/ yine varlığı kendüden
budur aqvāl-ü vaşfullah /5/ bu ‘ālemler yoğiken var idi ol kâdir-ü kayyüm /6/ degildür
kimseye muhtâc ki cümle gayrullah /7/ şifât bā-kemālile o dā’im muttaşıfdur hem /8/
dağı noğşān şifâtlardan beridür ħazreti allah /9/ şübütiye şifâtı zātü ‘ilmile irādetdür

/10/ hayāt-ü kudret halk-u başar sem^ç-ü kelāmullah /11/ dağı haydür hayātı cümle hayya muđālifdür /12/ dem lağ ekel şurb ile degildür hayātullah /13/ ^çalim oldur ki ^çilmine irişmez kimseniğ ^çilmi

82b

/1/ iđāta eylemişdür cümleten eřyā^ı ^çilmullah /2/ semi^çdür ol eşidür her kelāmı sır ile cehrī /3/ münezzehdür özünden ol řifātdur anda sem^çullah /4/ başir oldur hađıķatda řamu eřyāya nazīrdür /5/ velī gözden münezzehdür dinür ammā ki ^çaynullah /6/ řamu eřyā ķādirdür yaradur hem mürīd oldur /7/ diledüği olur peyda a^çlā vefķı murādullah /8/ mütekellimdür ammā ki müberrādur lisāndan ol /9/ ĥurūf lafz-u şavtıla degil vaşfi kelāmullah /10/ ^çibādīdür hağığ göklerde yerlerde melekler var /11/ olurlar her lağzada münķād-ü emrullah /12/ dağı cebrā^ıil mīkā^ıil isrāfil ^çazrā^ıil /13/ muğarrebler durur bu dört meleklerdür emīnullah

83a

/1/ hađıđ yüz dört kitābı hem nebīler üzre münzeldür /2/ yüzi anıđ řuđuf dördi kitāb icinde řer^çullah /3/ virildi ādeme on řuđfi ellisi dađı řīte /4/ otuz řuđfi hem idrīse ki on řuđfi ĥalīlullah /5/ zebūrı virdi dāvuda dađı tevrātı mūsāya /6/ dađı incīli ^çisāya getürdi cümle rūĥullah /7/ ĥabībullahı řur^ıānı getürdi ĥācet olduđca /8/ yigirmi üç yıl icinde tamām řat^çoldı vađyullah /9/ dađı bilmesi vācib enbiyā hađķında bunlardur /10/ biri řıđk-u emānetdür biri tebliđ ĥükmullah /11/ velī gitmān-u ađķām ile hem kiżb-ü ĥiyānetdür /12/ münezzehdür müberrādur cemī^çan enbiyā^ıullah /13/ nebīler ismini bilmeđ dediler ba^çzılar vācib

83b

/1/ yigirmi sekiz biđ i^çlām ider furķān ĥabūlullah /2/ ki evvel ādem ideriser nūĥ ile ĥūdu hem řālīĥ /3/ dađı iřĥāķ ismā^çil ibrāĥīm ĥalīlullah /4/ dađı yaķūb ile yūsuf řu^çayb lūĥ ile yaĥyā /5/ zekeriyyā ile ĥārūn ađī mūsā kelīmullah /6/ biri dāvud süleymān hem dađı ilyās ile eyyüb /7/ birisi elyesā^çdur hem dađı ^çisā^ı rūĥullah /8/ birinin ismi zel-kiĥl biri yūnus nebīdür hem /9/ biriniđ ismi dađı hađ muĥammeddür resūlullah /10/ ^çazīz loķmān-ü zülķarneyn üçünde iĥtilāf oldu /11/ nebīdür didi ba^çzılar didi ba^çzı veliyullah /12/ cemī^çü enbiyāniđ evveli ādem peyđamberdür /13/ hem āĥirde muĥammed faĥr-u ^çālemdür ĥabībullah

84a

/1/ ikisiniğ arasında nebīler geldi ĥeb řādıķ /2/ ĥisābın kimseler bilmez bilür anı hemān allah /3/ ķazā ile ķader ĥayr ile řer hađ cānībūdür /4/ dağı yevmü kıyāmet var mevtā-yı

ba‘ sullah /5/ hisābıla kitābı var haqıñ rūzu maḥşerde /6/ şoralar her kişiniñ qavlü fa‘linde bi-emrillah /7/ ‘ameller vezn olub dağı şırāta varmazuz haqdur /8/ sekiz cennet muḥaqqıqdur virir mü‘minlere allah /9/ bahşet icre düḥül itdükde mü‘minler bilā şübhe /10/ görür cennetden illallahı ‘ayān olur cemālullah /11/ su‘āl-ü münkerin dağı ‘azābu qābir gerçekdür /12/ cehennem yedi eṭbāqdur girir müşrik ana billah /13/ şurūtı dağı islāmıñ şalavat ile dağı tevḥid

84b

/1/ zekāt hac ğanilere ḥaber virdi nebıyullah /2/ şalāvatuñ farzları ḥāricde olan altı farzlardur /3/ (...) ki dağı (...) heb cümle farzullah /4/ (...) ki ṭahāret ile setrü ‘avret vaḳti bilmek /5/ dağı abdest ile niyyet hem istiḳbāl-ü beytullah /6/ icindeki kıyām ile kırāt hem rükū‘ oldı /7/ dağı tekbirü evvel qa‘de‘-i āḥir sücūdullah /8/ vüzünüñ farzı yüz yumaq alın dirseklerle hem /9/ ayakları topuqlarla başa meş it didi allah /10/ dağı ğuslün farā‘izi ki mażmaza hem istinşāq /11/ biride cümle ebdānı yumaqdur ‘ibadallah /12/ teyemmüm eylemek vacib olur ğusul ile abdeste /13/ şu bulunmaduğı yerde bize ḥaş eyledi allah

85a

/1/ ḥüdāya cümle ‘uzvımdan eger geldi ise ‘işyān /2/ gecüb andan didim estağfirullah tevbeten allah /3/ ḥelāl itdüğini bildim celalini qābül eyleyen /4/ ḥarām itdigi eşyādan qacub bildim (...) /5/ dağı şer‘e muḥālif var ise ef‘ālü aqvālüm /6/ o ḥāl-ü māzi‘i terk eyleyüb döndüm livechillah /7/ muḥammed muştafānıñ itdügi tebliğ aḥkāmı /8/ qābül itdüm deyüb āmentü hem billah /9/ dilile qalbile ikrār-u taşdiq eyledi za‘ fi /10/ seniñ ḥıfz-u emānıñda emānet ola yā allah

temmet bi-‘avni’llah

fi 5 receb sene 1113

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DİZİN

-A-

abdest:(Far.) Müslümanların namaz kılabilmek için el, ağız, burun, yüz, kol, ayak yıkama ve başa, enseye ıslak el gezdirme, kulağı temizleme biçiminde yaptıkları arınma. 7a/06, 22b/04, 84b/05

a.+e 84b/12

‘**abdü’l ‘aziz:** Hz. Muhammet (SAV)’in babası. 59b/05, 60a/05

‘**abūs:** (Ar.) Garip, acayip. 30b/06

ac: Yemek yeme ihtiyacı olan, aç. 29b/13, 40b/05, 41b, 56a/09, 58b/01, 60b/13

a.+dur 57b/13

a.+ın 56a/07, 56b/04

ac-: krş. **aç-**

a.-alar 11a/08

a.-ub 34b/09

‘**aceb:** (Ar.) Çok tuhaf, pek acayip. 18b/05, 18b/13, 75b/06, 77a/01, 78a/09

‘a.+lerin 47b/10

‘**acebā:** (Ar.) Şüphe, kuşku. 12b/12

acı: Tatlının zıddı, acı.

a.+sın 21a/07, 62b/10

acıķ: Kapalı olmayan, açık.64b/06

‘**āciz:** (Ar.) Güçsüzlük. 2a/02

aclık: krş. **açlık** 57a/10, 59a/10

a.+dan 13b/02, 26a/11

aç: Yemek yemesi gereken, tok karşıtı.

a.+lar 36b/11, 59a/13

a.+larıñ 59a/11

aç-: Bir şeyi kapalı durumdan kurtarmak.

a.-açak 57a/03

a.-alar 24b/08, 26a/01, 36a/11

a.-amadılar 61b/06

a.-anlara 72b/03

a.-dı 61b/04

a.-dılar 19b/13

a.-dum 53a/06

a.-ğıl 52b/07, 53a/03

a.-ıçaķ 53a/05

a.-mazdı 53a/04

a.-mazı 53a/04

a.-uñ 24b/06

açıl-: Nasip olmak.

a.-a 26a/06

a.-dı 7b/09, 23a/02

a.-ub 7b/12, 11a/11

a.-ur 35a/12, 35a/13

açlık(ğ): Aç olma durumu. 27b/07

a.+a 59a/11

a.+dan 26a/05, 27b/11, 57a/07

a.+ıla 21a/06

açuk: Açılmış, kapalı olmayan, kapalı karşıtı. 41a/04

ad: İsim, ad. 31a/06

a.+ı 77b/13, 78a/02, 80b/04

a.+ın 80b/10

a.+ına 24a/09

a.+ını 60a/11

adam: İnsan

a.+a 47b/02

âdem: (Ar.) Hz. Adem (AS). 2b/11, 4b/12, 7b/02, 17b/02, 23b/02, 23b/12, 29b/13, 30b/11, 65a/12, 71a/01, 71a/05, 71a/07, 71a/11, 77b/10, 80a/04, 81b/06, 83b/02

â.+e 31a/11, 83a/03

â.+i 2b/08, 2b/13, 31a/09

â.+ün 2b/10

âdem peygamber: (Ar.) Hz. Adem (AS). 2b/07, 3a/02

â.+dür 83b/12

â.+e 70b/09

â.+i 65a/02

‘**âdet:** (Ar.) Alışkanlık. 17b/08

adım: Yürümek için yapılan ayak atışlarının her biri.

a.+ın 63b/01

a.+ına 63b/03

a.+ınuza 15a/08

‘**âdil:** (Ar.) Adaletli. 51b/06

‘**af(u)v:** (Ar.) Bir suç, bir kusuru, bir hatayı bağışlama. 5b/13, 15a/09, 15a/13, 20a/10, 28b/04, 33b/07, 39b/03, 40b/11, 44a/11, 44b/12, 51a/08, 64b/09, 66b/07, 66b/09, 71a/10, 71b/01

ak(ğ)-: Sıvı maddeler veya çok ince taneli katı maddeler için bir yerden başka bir yere doğru gitmek, akmak.

a.-duğı 4b/10

ağac: 1. Ağaç. 2. Odun, kütük. 80b/02

a.+ın 70b/10

âgâh: (Ar.) Bilen, bilgili. 68a/06, 79a/02

ağar-: Ak olmak, ak duruma gelmek, beyazlanmak.

a.-sa 37a/04

ağılu: Zehirli. 48a/06

ağır: Tartıda çok çeken, hafif karşıtı. 6a/03, 6a/04, 6a/10, 6b/11, 26a/04, 28a/06, 28a/07, 34b/08, 63a/03

a.+dur 7a/01

ağla-: Üzüntü, acı, sevinç, pişmanlık, aldanma vb.nin etkisiyle göz yaşı dökmek.

a.-dı 19b/10, 42b/11, 42b/12, 43a/13, 71a/12

a.-dılar 57b/09, 71a/01

a.-duğuş 42b/13

a.-duñ 42b/13	a.+uñ 37a/07
a.-mağ 58b/04	ah: Pişmanlık, acı gibi anlamlar ifade eden söz. 19a/13
a.-mağda 71a/13	aħad: (Ar.) Yemin, ant, söz verme. 36a/05
a.-mağdan 43b/10	aħi: (Ar.) Kardeş. 78b/06, 83b/05
a.-mayayın 43a/01	āħir: (Ar.) Son, sonraki, en sonra. 3a/06, 9b/07, 17a/01, 17a/09, 17a/09, 35b/05, 65b/03, 65b/05, 82a/03, 84b/07
a.-r 17b/06	ā.+de 83b/13
a.-rdı 18b/08, 18b/11, 19b/04	āħiret: (Ar.) Öbür dünya, öteki dünya. 12a/08, 64b/09, 68b/07
a.-rlardı 44a/01	ā.+de 22a/04, 22a/07, 47a/04, 59b/02, 59b/13, 62b/12, 77b/02, 79a/13, 79b/08, 79b/10, 79b/10, 79b/12, 80a/01, 80a/02
a.-rum 31a/03	ā.+den 22b/03
a.-ya 29b/10	ā.+e 60b/05
a.-yub 73a/03, 74b/11	āħirü'l-emir: (Ar.) En nihayet, sonunda. 71a/02
ağlāl: (Ar.) Kelepçeler, zincirler.	aħkām: (Ar.) Hükümler. 83a/11
a.+lar 30b/07	a.+ı 85a/07
ağlaş-: Birlikte ağlamak, sızlanmak.	aħşam: (Ar.) Akşam. 10a/09, 11b/04, 11b/05, 13a/05, 13a/13, 17a/03, 18a/05, 19a/01, 19a/02, 21b/03
a.-alar 28a/02	a.+a 47b/11
a.-dılar 43b/01, 43b/09, 43a/10, 58b/01	aħvāl: (Ar.) Haller, durumlar, vaziyetler.
a.-ub 72b/07, 72b/12	a.+dür 74a/05
a.-urlarken 30b/04	a.+in 68b/07
ağ(ı)z: Yüzde, avutlarla iki çene arasında bulunan, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye yarayan ve besinlerin sindirilmeye başladığı organ.	
a.+ı 40a/09	
a.+ınuñ 27a/13	
a.+larından 65b/10	

ak: Beyaz, ak. 4a/10, 15b/03, 61b/04

a.+ü 82a/04

ak-: Sıvı maddeler veya çok ince taneli katı maddeler için bir yerden başka bir yere doğru gitmek, akmak.

a.+üm 85a/05

a.-ar 24a/09

al: Kanın rengi, kızıl, kırmızı. 57a/02, 73a/08

‘**akabe:** (Ar.) Tehlikeli, sarp ve zor geçit.

al-: 1. Kazanmak, elde etmek. 2. Öldürmek, yok etmek. 25a/01

‘a.+de 66b/09

abdest a.-mağıcün 7a/06

akce: Küçük gümüş para. 38b/06, 40b/01, 59b/10, 59b/11, 61a/10, 61a/12, 62a/04

destür a.-up 11a/10

akcelik: Küçük gümüş paralık. 48b/09

ödünç a.-mağa 61a/12

akit-: Akmasını sağlamak, akmasına yol açmak, dökmek.

a.-a 64a/09, 67b/12, 72b/03, 73a/09

a.-dılar 73a/13

a.-anlara 72b/03

a.- mağıcün 2b/02

a.-asun 24a/02

a.-sa 71a/09

a.-dı 19b/08, 48b/10, 56a/02, 57a/02, 57b/08, 57b/08

‘**ak(ı)l:** (Ar.) Düşünme, anlama ve kavrama gücü.

a.-dılar 58b/03, 61b/02

‘a.+ı 71b/06

a.-duş 26a/09, 26a/10

‘a.+ıñı 25b/07

a.-ır 40b/06

‘a.+ları 72a/01

a.-mağa 55b/13

akla-: Suçsuz veya borçsuz olduğu yargısına vararak birini temize çıkarmak, ibra etmek.

a.-mağıla 67b/12

a.-ya 16b/13

a.-maya 67a/12

‘**akreb:** (Ar.) Akrep.

a.-sa 22b/04

‘a.+ler 30b/08

a.-ub 6a/12, 14b/08, 30b/04, 38b/04, 49b/04, 52b/12, 53b/07, 56a/04, 56a/09, 56a/12, 56a/13, 59a/07, 61b/06, 65b/10, 66a/09, 66b/02

akvāl: (Ar.) Sözcükler, laflar, ifadeler.

a.-urdı 29a/05

a‘lā: (Ar.) Yüksek. 82b/07

alayı: Hepsi. 12b/08

alda-: Aldatmak, kandırmak.

a.-yalum 13b/07

aldur-: Vücuttan herhangi bir parçayı veya organı sağlık sebebiyle çıkarttırmak.

a.-ursağuz 80b/06

alece: Çabuk, hızlı, acele.

a.+sin 3b/08

‘alem: (Ar.) Dünya, cihan. 30b/02

‘a.+i 4a/11, 17a/02, 30a/12, 54a/06

‘a.+üñ 33a/13

‘ālem: (Ar.) 1. Dünya, cihan. 2. Aynı konu ile ilgili kimseler. 72b/08, 73b/09, 74a/02

‘ā.+i ervāḥda 68b/06

‘ā.+dür 83b/13

‘ā.+e 13a/02

‘ā.+i 23b/07, 42b/08

‘ā.+ler 82a/05

‘ā.+üñ 68a/12

‘ālem-i ervāḥ: (Ar.) Ruhlar alemi, öteki dünya.

‘ā.+da 68b/06

‘alev: Alev. 30b/07

‘aleyhi: (Ar.) Onun üzerine. 38a/01

‘aleyhi’l-la‘neti: (Ar.) Laneti onun üzerine olsun. 23b/05

‘aleyhi’s-selām: (Ar.) Selam onun üzerine olsun. 2b/12, 3b/11, 3b/13, 4a/01, 7b/09, 9b/3, 10a/04, 12a/11, 16b/10, 25a/02, 31a/01, 31a/05, 31a/09, 31b/01, 34b/13, 35a/02, 43b/11, 44a/04, 45a/09, 45b/09, 45b/13, 48a/01, 48a/04, 48b/01, 51b/09, 53a/01, 57b/10, 65b/13, 73a/06, 73a/11, 74b/10, 75a/01, 75a/05, 75b/13, 78a/07, 78b/01, 78b/04, 78b/10, 79a/01, 79a/07, 80b/13

‘a.+dır 2b/07

alın-: -e alma işlemi yapılmak.

a.-miş 14b/07

‘alī: (Ar.) Hz. Ali peygamber (AS). 49a/06, 49a/13, 49b/02, 55a/05, 55b/03, 55b/10, 56a/02, 56a/08, 56a/10, 56b/02, 56b/07, 57a/01, 57b/08, 57b/12, 59a/04, 59a/11, 71b/08, 72a/12

‘a.+nüñ 49b/02

‘a.+ye 49b/03

‘alī bin ebī ṭālib: (Ar.) Hz. Muhammet (SAV)’in amcası, Ebu Talip (AS).

‘a.+den 15b/01

‘alī ibni ebī ṭālib: krş. ‘alī bin ebī ṭālib.

‘a.+i 32b/02

‘alī ḥazreti: (Ar.) Hz. Ali (AS). 55a/12, 57a/12, 58a/12

‘a.+nüñ 49a/12

‘**ālim:** (Ar.) Bilgili, bilgin. 37b/03, 40b/10, 41a/06, 41b, 42a/03, 42a/12, 42a/12, 42a/12, 51b/03, 59b/03, 60a/01, 69a/05, 69a/11, 82a/13

‘ā.+e 69a/04, 69a/07

‘ā.+i 40b/09, 41b, 69a/09

‘ā.+iḡ 67b/12

‘ā.+ler 27b/10, 30a/09, 30a/12, 30b/10, 34a/03, 52b/01, 52b/06, 55a/11, 70a/10

‘ā.+lerden 51b/11, 52a/01, 52a/10

‘ā.+lerdür 51b/02

‘ā.+lere 32b/09

‘ā.+leri 40b/06

‘ā.+lerin 32b/04

‘ā.+lerinden 69a/03

‘ā.+leriḡ 69b/05

‘ā.+lerle 69b/01

‘ā.+lerün 42b/02

‘ā.+lerünḡ 69b/07, 72a/10

allah: (Ar.) Allah. 6a/08, 10b/05, 23a/10, 24b/03, 37b/13, 40b/08, 47a/07, 54b/02, 57a/06, 60a/09, 81b/11, 84a/02, 84a/08, 84b/09, 84b/13, 85a/02, 85a/10

a.+a 19b/02, 76a/07, 77b/05, 79a/07

a.+dan 76b/06, 79a/09

a.+dur 80a/09

a.+iḡ 75b/09

allah te‘ālā: krş. **allahu te‘ālā.** 38a/02, 71a/06, 73a/13, 75a/10, 79a/10

a.+dan 2b/04, 33a/10, 76b/01

a.+yı 2a/09

allahu ekber: (Ar.) Allah en büyüktür.

3b/04, 3b/10, 4a/01

a.+dir 3b/11

allahu te‘ālā: (Ar.) Allah. 75a/08

a.+dan 55a/02

a.+dur 13a/02

a.+ya 13a/03

allahu te‘ālā ḡazreti: (Ar.) Hz. Allah

a.+ne 15b/08

almaklık(ḡ): Bir şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayrılan, kaldırılan şey.

a.+ıla 24b/13

al(ı)n: Yüzün, kaşlarla saçlar arasındaki bölümü.

a.+dır 84b/08

a.+ında 21a/10, 27b/02, 70b/01

a.+ındaḡı 70b/04

a.+ından 21a/03, 42a/04

a.+ınıḡ 27b/01

alt: Bir şeyin yere bakan yanı, üst karşıtı, alt.

a.+ına 27b/05, 41a/01, 42a/02

a.+ında 11a/09, 27a/06, 34a/05,
54a/05, 63b/10, 77b/08

altı: Beşten sonra gelen sayının adı.
17a/04, 17a/05, 36a/11, 61a/08, 61a/08,
62a/12, 62b/04, 62b/05, 62b/06, 62b/12,
63a/06, 80a/04, 84b/02

altıncı: Altıncı. 46b/05, 63a/04

altmış: Elli dokuzdan sonra gelen sayının
adı. 80a/04

altun: Kıymetli element. 10b/09, 14a/08,
34b/06, 41a/07, 76a/08

a.+ı 54b/06

ā‘māl: (Ar.) İşler, işlemler.

ā.+i 33b/12

‘amel: (Ar.) Bir amaçla yapılan iş,
fiil,eylem; dinî emirleri yerine getirmek
için yapılan iş. 5b/06, 51b/03, 69b/08

‘a.+de 81b/04

‘a.+i 75a/07

‘a.+in 76a/02

‘a.+inden 5b/06, 75a/04

‘a.+ler 8b/03, 84a/07

‘a.+lerüñ 7b/04, 20b/02, 67a/03

āmentü: (Ar.) “İnanırım” anlamına gelen
ve İslamiyetin temel inançları olan
“Allah’a, onun meleklerine, kitaplarına,
peygamberlerine, ahiret gününe, kadere,
hayır ve şerrin Allah’tan geldiğine
inanma”yı dile getiren söz. 85a/08

‘āmī: (Ar.) Avama mahsus, avamca.
53b/01

ammā: (Ar.) Ama, fakat, lakin, ancak.
13b/13, 15b/11, 17b/06, 20b/13, 21a/04,
21a/08, 28b/06, 35b/09, 40b/03, 46a/06,
46a/08, 47a/09, 50a/11, 55a/01, 65a/11,
65a/13, 65b/01, 65b/04, 65b/08, 68b/08,
68b/13, 80a/08, 82b/05, 82b/08

añ-: Birini veya bir şeyi akla getirerek
sözünü etmek veya onu düşünmek,
zikretmek, hatırlamak.

a.-ub 46b/02, 64b/08, 68b/02,
73b/02

aña: Ona. 9a/07, 11b/06, 15a/02, 15a/04,
17a/01, 20b/11, 22a/06, 23b/06, 24a/06,
24b/12, 25a/03, 25a/04, 33b/04, 37b/08,
42a/13, 42b/08, 48a/12, 63b/05, 64a/02,
67a/11, 67b/01, 69a/12, 75b/04, 75b/08,
77a/06, 78a/03, 78a/13, 79a/06, 79a/11,
79a/13, 80a/01, 80b/04

ana: Anne. 23b/10, 84a/12

a.+dan 28b/06, 41a/02, 63a/13,
66b/13

a.+ların 29b/01

a.+m 31a/10

a.+ñ 24a/01, 24a/01

a.+sı 21b/11

a.+sından 10a/03, 53b/10

‘anber: (Far.) Güzel kokulu bir madde.

‘a.+den 27a/13, 37a/08

ancağ: Yalnızca anlamında, sınırlama bildiren bir söz. 37b/13, 40b/08

ancılayın: Onun gibi, ona benzer. 5b/07

a.+dur 47a/05

anda: Orada. 7a/13, 16a/01, 18a/07, 27a/06, 27a/11, 46a/12, 52b/13, 53b/10, 61b/07, 66b/09, 77b/13, 78b/03, 78b/04, 78b/04, 82b/03

andan: Ondan. 6b/01, 6b/06, 6b/11, 10a/03, 13a/03, 13a/04, 13b/08, 16a/05, 19a/10, 21b/01, 21b/02, 21b/03, 21b/04, 21b/04, 23a/02, 24a/10, 24b/08, 25b/02, 25b/05, 25b/13, 26b/11, 27a/01, 28a/04, 28a/07, 29b/04, 29b/07, 29b/11, 30b/06, 30b/07, 31a/01, 31a/05, 31a/05, 31a/09, 31a/13, 31a/13, 32b/08, 33a/02, 33a/07, 33b/02, 34a/08, 38a/11, 38b/02, 38b/13, 39b/05, 39b/11, 40a/04, 42a/01, 42a/05, 42a/10, 42b/12, 43a/01, 43a/07, 43a/12, 43b/06, 45a/05, 45a/07, 45a/11, 46a/02, 46a/04, 48a/09, 48a/12, 48b/01, 49a/05, 49a/07, 49a/10, 49b/01, 49b/02, 50b/12, 50b/13, 50b/13, 51b/13, 52a/04, 52a/08, 53b/12, 53b/12, 54a/11, 54b/02, 54b/05, 54b/08, 54b/10, 55a/03, 55a/05, 55a/12, 55b/02, 55b/06, 55b/13, 56a/08, 56b/10, 58a/12, 60a/01, 61a/11, 61b/06, 61b/09, 61b/11, 62a/03, 64b/10, 64b/11, 64b/12, 65a/04, 65a/06, 65a/09, 65b/12, 65b/13, 66b/12, 67a/06, 67a/11, 67b/01, 67b/04, 71a/04, 71b/10, 71b/12, 72a/07, 72a/12, 72b/05, 72b/12, 73a/02, 73a/08, 73a/09, 74a/06, 74a/12, 74b/06, 74b/09, 75a/02, 75a/03, 75a/05, 75a/13, 76a/09, 76a/11, 76a/12, 76b/03, 76b/08, 77a/02, 77a/07, 77a/09, 77a/10, 77b/11, 77b/12, 78a/01,

78a/05, 78a/13, 78b/10, 79a/01, 80b/13, 85a/02

anı: Onu. 6b/01, 9a/10, 9a/12, 31a/04, 38b/02, 39b/06, 40b/12, 50a/02, 51a/02, 62a/08, 65b/12, 66a/02, 67a/06, 68a/03, 70b/04, 70b/06, 71b/05, 73b/01, 74a/08, 76a/11, 76b/02, 76b/12, 78b/06, 79a/11, 79b/01, 79b/04, 79b/05, 79b/08, 79b/09, 79b/10, 79b/11, 80a/02, 84a/02

anıç: Onun. 2a/03, 5b/06, 6b/10, 10a/06, 15b/07, 24a/12, 50a/06, 50a/07, 51a/02, 59b/06, 63a/13, 63b/09, 63b/13, 72a/01, 75b/05, 75b/07, 83a/02

a.+cün 2b/01, 22b/12, 39a/03, 49b/06, 63b/08, 80b/09

anlar: Onlar. 5a/06, 5a/06, 5a/08, 9b, 26b/07, 26b/09, 27a/01, 29b/03, 52a/10, 65b/01, 65b/07, 65b/08, 66b/01, 67b/09, 72b/09, 74a/11

a.+a 9b, 13b/04, 28b/10, 33a/11, 34a/07, 34a/10, 39b/11, 42b/02, 44b/06, 44b/09, 50a/07, 52a/03, 54a/05, 54a/13, 54b/03, 55b/01, 55b/01, 55b/04, 58a/02, 58a/04, 58a/08, 70b/10, 75b/05

a.+dan 28a/07, 39a/12, 42a/13

a.+ı 9b, 19a/09, 26b/03, 26b/13, 27b/02, 33b/01, 74a/07, 76b/06, 76b/08, 77a/12

a.+ıç 9b, 46a/04

a.+ıçcün 61a/06, 61a/10, 66a/13

a.+ıç 27a/12, 27b/08, 32a/11, 32a/12, 32b/01, 32b/02, 32b/04, 32b/05, 33a/06, 33a/12, 39a/01,

39b/04, 39b/13, 44a/07, 46a/01,
54b/01, 61a/06, 65a/07, 69b/01

a.+uñla 45b/13

anşuzun: Apansız, birdenbire. 47a/13

anuş: krş. **anıj.** 3b/09, 4a/06, 6a/06,
14a/05, 18b/13, 22a/03, 22a/04, 23a/10,
35b/06, 38a/04, 40b/09, 43a/06, 47a/02,
47b/03, 48a/08, 50b/03, 51a/05, 51a/06,
53a/13, 57a/12, 59a/12, 76a/02, 77a/11,
79b/12, 80a/06

a.+çün 19b/01

a.+la 42a/08, 77a/09, 79b/06

‘**ār:** (Ar.) Utanma, utanç duyma. 61a/12

ara: 1. İki şeyi birbirinden ayıran özellik,
aralık, boşluk, mesafe. 2. Zaman, süreç.
3. Kişilerin ve toplulukların birbirine
karşı olan ilgisi.

a.+muzda 9b/11

a.+sına 73b/11

a.+sında 62b/08, 74b/01, 84a/01

a.+sından 37b/07

a.+ya 29b/09

‘**arab:** (Ar.) Arap kavminden olan.
38a/06, 38b/03, 38b/04

‘**arafāt:** (Ar.) Hacıların Kurban
Bayramı’nın arife günü toplandıkları
Mekke’nin doğusundaki tepe. 66b/03

‘a.+da 10a/08

‘**arashāt:** (Ar.) Müslüman inanisına göre,
kiyamet günü bütün ölülerin dirilip

toplanacakları yer. 76a/09, 76a/12,
76b/04, 76b/10, 76b/13, 77a/01, 77a/06

arın-: Temizlenmek.

a.-a 46b/13

‘**ārif:** (Ar.) Bilgili, irfan sahibi.

‘ā.+ler 67b/12, 68b/12

arqa: Arka, sırt.

a.+mdan 48a/13, 49a/09

a.+sına 38a/08

a.+sında 47b/07

a.+sındağı 48a/06

arşlan: Arslan.

a.+ı 56a/05

‘**arş:** (Ar.) İslam inanisına göre göğün en
yüksek katı. 27a/06, 27b/05, 61a/02,
64b/12

‘a.+a 46a/02, 64b/12, 77a/02

‘a.+ıla 35b/12

‘a.+um 33a/13

‘a.+uñ 7b/12, 11a/09, 34a/05,
42a/02, 54a/05, 63b/10

art(d): Art, arka, peş.

a.+ınca 8b/11

a.+ından 54a/01

artık: Başka, gayrı. 5b/07

artuq: krş. **artık.** 2b/04, 24a/13

‘arż: (Ar.) Sunma. 29a/01, 33b/12, 34a/05, 37b/07, 37b/08, 62a/07, 68a/09, 71b/04

‘a.+ı 22a/03

ārżū: (Far.) Arzu, istek. 4b/05

ā.+sıdur 18b/07

ā.+sın 20a/01

ārżūla-: İstemek, dilemek.

ā.-dı 18b/04

aş-: Bir şeyi aşıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştirip sarkıtmak.

a.-alar 60b/11

a.-a 74a/08

āşā: (Ar.) Uzun sopa. 18a/09

āsān: (Far.) Kolay. 17a/05, 64a/09, 79a/06

āsānlık(ğ): (Far.+T.) Kolaylık.

ā.+ıla 8b/07, 25a/01

āşār: (Ar.) Eserler.

ā.+ı 68a/13

aşhāb: (Ar.) Sahipler, arkadaşlar. 75a/03

a.+dan 49a/12

a.+lar 43a/10

a.+larına 45a/11

a.+ları 45a/01

aşıl-: Asılmak.

a.-mışdur 74a/12

aşılı: Asılı olma durumu. 17a/05

aş(ı)l: (Ar.) Esas.

a.+ıdur 8b/02

‘āşī: (Ar.) Başkaldırıcı. 6b/03, 6b/07, 21b/13

‘ā.+ler 6a/09, 6a/13

‘ā.+lere 32b/09, 72a/08

‘ā.+leri 26b/01

aşşı: Fayda, yarar, çıkar.

a.+sı 28a/02

aş: Yemek. 13b/07, 13b/09, 56b/09, 56b/12

‘aşık: (Ar.) Birine, bir şeye tutkun olan kimse.

‘ā.+larıdur 60b/01

āşikāre: (Far.) Belli, açık, meydanda. 29a/11

‘āşūrā: (Ar.) Muharrem’in onuncu günü. 62b/01, 70b/01

at: Binme, yük çekme ve taşıma hizmetlerinde kullanılan hayvan. 17b/10

at-: Bir cismi bir yöne doğru fırlatmak.

a.-a 63b/01

a.-dı 75a/12, 75b/04

a.-duğca 41a/02

ata: 1. Baba. 2. Dedelerden ve büyükbabalardan her biri. 77b/09

a.+ların 29b/01

a.+m 74b/11

a.+ndan 77b/12

a.+nuz 14a/01, 18b/11

a.+sı 37a/13

‘**aṭā:** Dedelerden ve büyükbabalardan her biri. 35a/01, 38a/10, 39a/01

‘a.+dan 34b/11

‘a.+lar 14a/12, 24b/04, 58a/05

‘a.+lara 37b/13

atul-: Atma işine konu olmak.

a.-ur 80a/12

āvāz: (Far.) Yüksek ses, nara. 20a/01, 30b/07, 37b/05

ā.+ıla 23b/09, 30b/08, 64b/13

ā.+ın 3b/09

‘**avrat:** (Ar.) Karı, eş. 20b/01

‘a.+ına 19a/11

ay: 1. Gökteki ay. 2. Yılın on iki bölümünden her biri. 5b/06, 17a/07, 33a/12, 35b/12, 35b/12, 44a/07, 44a/10, 44b/11, 62b/13

a.+a 27a/03

a.+dan 34b/07, 44b/09, 45b/08

a.+ı 28b/06, 28b/08, 32b/11, 35b/11, 39a/08, 39a/12, 39b/01, 39b/10, 40b/05, 42b/05

a.+ıla 36a/01

a.+ımdur 28b/08

a.+ın 25a/05, 26a/03, 28a/04, 34b/12, 36b/07, 36b/10

a.+ına 23a/06, 24b/03, 25a/09, 27b/09, 28a/11, 28b/08, 29a/09, 30b/02, 37b/01, 37b/08, 37b/10

a.+ında 23a/07, 23a/09, 23a/12, 24a/08, 24a/10, 25a/02, 26b/02, 27a/02, 35b/02, 36a/08, 36a/09, 37a/12, 40b/04, 40b/09, 42b/03, 44a/11, 44a/13, 44b/02, 44b/02, 44b/03, 44b/05

a.+ını 60b/10, 62a/06

a.+ının 46a/13

a.+ını 22b/06, 22b/06, 22b/12, 23a/05, 28b/04, 33b/04, 33b/10, 35a/04, 36a/02, 36b/12, 39b/05, 45a/12, 46a/07, 67b/06, 67b/11, 70a/13, 71a/02, 71a/07

a.+uma 26a/08, 26b/06, 33a/03

ayak(ğ): Vücudun ayak bileğiyle ayrılan ve yere basıp durmayı, yürümeyi sağlayan kısmı. 64b/07

a.+ı 41a/01

a.+ın 3a/11, 7a/08, 80a/13

a.+ına 68b/11

a.+ından 7a/08, 20b/08

a.+uñuz 63b/02	ayna 'i jengi: (Far) Aynanın kiri.
a.+ları 84b/09	a.+i 69b/10
‘ ayāl-mend: (Ar.) Yoksulluk sahibi. 12b/06	‘ aynullah: (Ar.) Allah’ın gözü.
‘ ayān: (Ar.) Belli, açık. 84a/10	‘ a. 82b/05
‘ aybsuz: krş. ‘ ayıbsuz. 39a/01	ayrıl-: Uzaklaşmak, ayrılmak
aydınlı-: Aydınlık olmak.	a.-maz 35b/11
a.-dı 60a/12	ayrul-: krş. ayrıl-
āyet: (Ar.) Kur’an surelerini oluşturan kısımlardan her biri. 43a/06, 43b/01, 47a/02, 49b/08	a.-duğına 24b/07
ā.+i 28a/03, 42b/10, 43a/03, 43a/07, 43a/09, 45a/09	az: Az. 49b/10, 77b/10
ā.+in 43b/13, 44a/03	a.+dur 49b/09, 50a/01, 50a/05
ā.+ler 58b/10	‘ azāb: (Ar.) Büyük sıkıntı, eziyet. 11a/01, 20b/11, 22a/10, 29b/13, 36b/07, 43b/09, 54b/03, 54b/07, 67a/08, 67a/09, 67b/02, 67b/04, 75a/09
ā.+üñ 52a/10	‘ a.+a 70a/13
‘ ayıb: (Ar.) Kusur, eksiklik.	‘ a.+ı 21a/12, 53b/10, 54b/08, 54b/13, 55b/02
‘ a.+ları 62a/08	‘ a.+ına 70a/12
‘ a.+ludur 38a/02	‘ a.+ından 50b/08, 62b/11
‘ ayıblu: (Ar.+T.) Kusurlu. 38b/10, 39a/01	‘ a.+lar 55a/01
‘ ayıbsuz: (Ar.+T.) Kusursuz. 38a/03	‘ a.+u 84a/11
āyīne: krş. ayna. 68b/05, 69a/08	‘ a.+um 29b/03
ā.+si 68b/13	‘ a.+uñ 29b/11
‘ āyişe: Hz. Ayşe (AS). 71b/09, 72b/12	‘ azābsuz: (Ar.+T.) Sıkıntısız. 11b/08, 17a/08, 55b/06, 66b/02
ayna: (Far.) Ayna. 68b/12, 69b/09, 70a/04, 70a/05	

āzād: (Far.) Kurtulmuş, Serbest bırakma.
4a/04, 4a/07, 4a/12, 10b/12, 17b/09,
36a/12, 62a/04

az' āf: (Ar.) Kat kat, iki kat. 50a/02

azdur-: Azmasına sebep olmak.

a.-mağa 35b/10

‘**azīm:** (Ar.) Niyetli, kararlı. 46b/09

‘**azīz:** (Ar.) Muhterem, değerli, aziz.
9b/05, 9b/05, 9b/12, 25b/01, 79b/02,
83b/10

‘**azizlik(ğ):** (Ar.+T.) Azizlik, yücelik.

‘a.+ıma 79b/01

‘**azrā' il:** (Ar.) Ölüm meleği. 23b/03,
24b/13, 25a/01, 67a/11, 82b/12

‘a.+e 24b/12, 64a/08

‘**azze ve celle:** (Ar.) Aziz ve celil olan.
27a/05

-B-

ba: (Ar.) Be harfi.

b.+sın 79b/03

baba: Baba. 23b/10, 58b/05

bā-ğayet: (Far.+Ar.) Son derece, çok.
57b/08

bağışla-: Herhangi bir kötü davranış için
ceza vermekten vazgeçmek, affetmek.

b.-dı 71a/06, 76b/06

b.-duğ 20a/03

b.-dum 33a/06, 34a/10, 76b/03

b.-rum 55b/05, 76a/12

b.-sun 76a/11, 76b/02

b.-ya 28b/05

bağışlan-: Affa uğramak, affedilmek.

b.-a 71a/10

bağla-: Bağlamak, tutturmak.

b.-dılar 56b/11

b.-yub 13b/11

bağlan-: İçten bağlı olmak, kapılmak.

b.-miş 35b/07

b.-ur 35b/06, 35b/09

bahādr: (Far.) Yiğit, cesur.

b.+larını 32b/01

bahşet: (Far.+T.) Karşılıksız olarak
vermek, sunmak. 84a/09

bağ-: Bakmak. 60a/03

b.-a 80a/03

b.-ar 37a/03

bā-kemāl: (Far.+Ar.) Eksiksiz, tam,
mükemmel.

b.+ile 82a/07

balçık: İçinde çeşitli organik maddeler
bulunan, genellikle killi, koyu, yapışkan
çamur, mil.

b.+dan 2b/08

balık: Balık. 14a/09

baña: Bana. 9a/08, 13b/05, 16a/08, 19a/05, 24b/01, 28b/09, 29a/08, 29a/11, 31a/06, 31a/10, 31b/01, 32b/13, 37a/08, 38a/10, 44b/07, 48b/13, 55b/02, 59b/08, 59b/12, 64a/06, 64a/09, 66a/10, 74b/06, 76a/10, 76a/11, 76b/02, 76b/05, 76b/06

bañla-: Bağırmaq.

b.-dı 13a/01, 13b/03, 14a/01

bañlı: Ezanlı.7a/01

bardağ(ğ): Bardak. 73a/06

b.+a 23b/05

b.+ı 23b/13

bārī: (Far.) Hiç olmazsa, hiç değilse, o halde. 39b/08

baş-: Ayağı, üzerine vücudun veya bacağın ağırlığını verecek şekilde zemine yahut herhangi bir yere koymak.

b.-alar 54b/07, 54b/11

b.-ar 82a/10

b.-ğıl 63b/02

b.-şa 63b/04

b.-uñ 54b/13

başir: (Ar.) Gören. 82b/04

ba‘şullah: (Ar.) Allah'ın yeniden yaratması. 84a/04

baş: Baş, kafa.

b.+a 84b/09

b.+ı 8b/08, 23a/04, 23b/13, 27a/12, 41a/04, 63a/01

b.+ın 43a/01, 64b/06, 66b/12

b.+ına 8b/09, 66b/10

b.+ında 26a/12

b.+ını 24a/03

b.+ları 80b/02

b.+larımızda 27b/13

b.+larına 26a/09, 27b/04, 39b/02, 67a/03

b.+umuza 52b/03

b.+uñı 6b/04, 32b/06, 33a/05, 55b/03, 73a/07

başla-: Bir işe başlamak.

b.-dı 3b/05

b.-r 5a/08

bāṭıl: (Ar.) İnançlar bakımından gerçek olmayan. 78b/07, 78b/08

b.+dan 72a/05

bāṭın: (Ar.) Bir şeyin iç yüzü. 69a/01

bay: Parası, malı çok olan, zengin (kimse). 60a/09, 67a/09

bayağı: Oldukça, epey.75a/02

bayluğ(ğ): Zenginlik

b.+uma 79b/03

bayram: Bayram

b.+ın 62b/01, 70b/01

b.+ından 63a/05

ba' zı: (Ar.) Birazı, bir kısmı; kimi. 6b/05, 46a/08, 65a/07, 67b/12, 83b/11

b.+lar 15b/12, 65a/08, 65a/10, 83a/13, 83b/11

b.+sı 43b/05, 65a/07, 65a/09, 65a/11, 65b/07

b.+sın 53a/12

beden: Vücut.

b.+i 8b/10

bed(i)r: (Ar.) Aydınlık olmak. 5b/05, 17a/07, 33a/12, 34b/07, 62b/13

beg: Erkek adlarından sonra kullanılan saygı sözü. 38a/06, 38a/09, 38b/05

begāyet: (Far.+Ar.) Son derece, pek çok, aşırı. 14a/01

begil: Devlet veya il beyi. 7a/03

bekci: Bir şeyi veya bir yeri bekleyip korumaklı görevli kimse.

b.+si 75b/06

bekle-: Bir iş oluncaya, bir iş gelinceye değin bir yerde kalmak, durmak.

b.-yeler 75b/03

b.-yenler 76a/04

belā: (Ar.) 1. Dert, belā. 2. Musibet, afet, felaket. 65a/10, 65b/01, 65b/03

b.+dan 48b/02

b.+i red 47a/11

b.+lardan 6a/01, 79b/08

b.+ları 48b/04

b.+larında 17b/12

b.+larından 47a/07

b.+sından 47a/09

b.+yı 47b/05

belā'-i red: (Ar.) Belayı def etme. 47a/11

ben: Ben. 2a/03, 2a/12, 9a/07, 9a/10, 9a/12, 9b/12, 17b/04, 18b/08, 22b/12, 26b/03, 29b/03, 30a/03, 31a/02, 31a/05, 31a/06, 31a/09, 38b/12, 38b/13, 42a/06, 42a/10, 43a/03, 44b/06, 53b/04, 65a/05, 70a/01, 76b/06, 78b/08, 79a/08, 79a/09, 79a/09, 79a/13, 79b/01, 79b/05, 79b/11, 79b/12, 80a/01

b.+den 13b/03, 22a/01, 29a/02, 29a/11, 31a/06, 37a/06, 38b/11, 53b/03

b.+i 2a/11, 9a/06, 9b/04, 10a/05, 23a/01, 29a/06, 30b/12, 32b/05, 33a/09, 39b/02, 42a/02, 49a/09, 59b/13, 60a/03, 64a/07, 66a/13

b.+imçün 26b/05

b.+üm 1b/04, 9a/11, 9b/07, 13a/04, 13b/04, 15b/07, 26a/08, 26b/02, 26b/06, 28b/08, 28b/10, 29a/02, 32a/11, 33a/03, 39b/10, 42a/08, 44b/06, 49b/09, 50a/05, 54a/13, 55b/01, 58a/01, 64b/08, 73a/04, 75b/01, 77b/11, 77b/11, 78a/12, 79a/11, 79a/12, 79b/01, 79b/03, 79b/05, 79b/07, 79b/09, 80b/08, 80b/11

b.+ümle 9b/10, 31a/12, 32a/08

beriz: Yüz.

b.+i 37a/04, 43a/02, 75b/07

b.+iğ 43a/05

b.+leri 57b/07

berze-: İki kişi veya nesne arasında birbirini arındıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak.

b.-rdi 68b/11

berāt: (Ar.) Kurtuluş. 33b/13

b.+ı 34a/12, 34b/12

b.+ıdur 33b/13, 33b/13

b.+ın 34a/07, 34a/10

berekāt: (Ar.) Saadetler, mutluluklar, feyizler.

b.+i 21a/01, 21a/02

b.+ile 41a/01

bereket: (Ar.) Bolluk, gürlük. 73b/13

b.+i 42a/13, 63b/02

b.+inde 15b/07

beri: -den bu yana.

b.+dür 81b/10, 82a/02, 82a/08

berk: Sağlam. 44a/05

berü: krş. **beri.** 78b/03

beş: Dörtten sonra gelen sayının adı. 7b/07, 9b/8, 9b/9, 10a/06, 20b/02,

20b/03, 21b/12, 29a/11, 37a/03, 59b/10, 77a/03

beşāret: (Ar.) Müjde. 25a/06, 44a/06, 58a/02, 58b/07, 59a/05, 71a/05

beşīmān: (Far.) Pişman. 71a/08

beşinci: Beş sayısının sıra sıfatı, sırada dördüncüden sonra gelen. 33b/10, 62b/10, 63a/03

beyān: (Ar.) Bildirmek, söylemek. 1b/02, 7a/05, 16b/03, 16b/04, 46b/06, 62b/02, 69a/10

b.+ı 50a/12

bey(i)n: (Ar.) Beyin.

b.+ileri 26a/12

b.+lerimüz 27b/13

beyti'l-ma' mūr: (Ar.) Yedinci kat gökte, Cennet-i Firdevs'de bir köşk olup Hz. Adem'le yeryüzüne indirilmiş Tufandan sonra yine Cennetteki yerine alınmıştır. 15b/11

b.+e 15b/11, 64b/11, 66b/05

beytullah: (Ar.) Allah'ın evi, Kabe. 81b/07, 84b/05

b.+da 21b/10

b.+ı 64b/10

beyzā: (Ar.) Özel isim. İblis'in oğlunun adı. 77b/09, 77b/12, 78a/01, 78a/03, 78a/05, 78a/05, 78a/08, 78a/12, 78b/02, 78b/04, 78b/07

bez-: Bezgin duruma gelmek, bıkip
usanmak.

b.-er 21b/02, 21b/03, 21b/04,
21b/05

bıçak: Bıçak. 3b/06, 18a/10, 18a/13

bırak(ğ)-: Koymak.

b.-ub 69a/06, 69b/04

bī-çāre: (Far.) Çaresiz.

b.+lere 14b/03

bī-emrillah: (Far.+Ar.) Allah'ın emriyle.
84a/06

bī-ırag: (Far.+T.) Uzak olmayan. 68b/08

bil-: Bilmek.

b.-di 3b/11, 3b/13, 9a/06

b.-dim 85a/03, 85a/04

b.-dise 39a/11

b.-dügi 13a/04

b.-dükden 69b/05

b.-dün 9b

b.-dünüz 34a/11

b.-elüm 26b/13

b.-gil 2a/05, 7b/03, 10a/06,
20a/12, 22a/01, 37a/07, 47a/01,
60b/06, 61a/03, 63a/09, 67a/05,
80b/03

b.-iñ 16a/11, 80b/07

b.-mede 2a/01

b.-mek 84b/04

b.-meñ 83a/13

b.-mesi 83a/09

b.-meye 2b/05

b.-meyen 68b/10

b.-mez 84a/02

b.-mezsın 2a/03

b.-mezsız 62a/08

b.-mezüz 26b/13

b.-selerdi 44b/07

b.-üb 64b/07, 68b/01

b.-ün 10a/10, 11b/11, 15a/11,
23a/05, 33b/04, 36b/12, 42b/02,
43a/02, 45a/13, 45b/01, 46b/01,
79a/02

b.-ür 23a/11, 37b/13, 84a/02

b.-ürdüm 49b/05

b.-ürem 2a/03, 38b/12

b.-ürmisin 78a/04

b.-ürsin 39b/10

b.-ürsız 76a/05

bilā: (Ar.) -sız eki. 84a/09

bilāli hābeşi: Bilāli hābeşi. 7b/08, 7b/11

bildür-: Bildirmek.

b.-di 45a/11

b.-mezsem 18b/07

b.-ür 22b/07	15a/03, 15a/11, 15b/03, 15b/05, 15b/12,
b.-ürsem 18b/06	16b/08, 17a/13, 17b/05, 17b/13, 18a/04,
bile: Aynı zamanda, da, de, dahi. 19b/11,	18a/06, 18a/08, 19a/11, 19b/01, 19b/07,
39a/02, 40b/08, 41a/01, 42b/12, 43a/13,	19b/11, 19b/11, 20a/01, 20a/06, 20a/13,
44a/01, 45b/09, 66a/01, 79b/06	21b/05, 22a/09, 22a/11, 22a/11, 22b/04,
billāh: (Ar.) Allah için. 84a/12, 85a/08	22b/04, 23a/02, 23a/07, 23a/09, 23a/11,
billāhi: (Ar.) Allah için. 79a/03, 80a/11	23a/12, 23b/05, 23b/10, 24a/08, 24a/09,
biḡ: Bin sayısının adı. 3a/05, 5b/13,	25a/03, 25a/11, 26a/01, 29b/06, 29b/09,
9b/11, 10a/01, 10b/06, 10b/07, 10b/08,	29b/10, 29b/12, 29b/12, 29b/13, 30b/05,
10b/12, 12a/13, 17b/08, 17b/09, 17b/10,	30b/06, 30b/06, 32b/10, 34b/01, 34b/03,
17b/10, 17b/10, 34b/04, 34b/05, 34b/05,	35b/09, 35b/10, 36a/08, 36a/12, 36b/01,
34b/06, 36b/02, 37a/05, 38b/05, 39b/12,	36b/02, 36b/02, 36b/04, 36b/05, 36b/06,
40a/01, 40a/02, 44b/09, 44b/11, 45b/08,	37a/03, 37a/12, 37a/12, 37b/03, 37b/05,
59b/11, 62a/04, 69a/05, 76a/08, 77a/05,	37b/10, 37b/10, 38a/06, 38a/07, 38b/01,
80a/12, 80a/13, 80a/13, 80b/02, 83b/01	38b/02, 38b/09, 39a/08, 40a/12, 40a/13,
bin-: Ata veya bir hayvanın üzerine	40b/01, 40b/08, 40b/09, 40b/09, 41a/07,
binmek.	41b, 41b, 41b, 42a/03, 42a/08, 42a/11,
b.-eler 76b/12, 77a/12	42a/11, 42a/12, 43a/06, 43b/07, 43b/08,
b.-üb 39b/07, 76b/12, 76b/13	44a/09, 44b/13, 45b/01, 46a/01, 46a/09,
bī-namāz: (Far.) Namazsız. 20b/10	47b/07, 47b/08, 47b/10, 48a/02, 48a/02,
b.+dur 75a/08	48a/06, 48a/11, 48a/12, 48a/13, 48b/07,
b.+lara 74b/08	48b/09, 48b/09, 48b/10, 49a/11, 49b/10,
bindür-: Bindirmek.	50a/01, 50a/10, 50a/10, 50b/01, 50b/07,
b.-eler 27b/05	51a/05, 51b/01, 53a/11, 53b/11, 54a/03,
bir: 1. Bir. 2. Herhangi bir varlığı belirsiz	54b/03, 55b/11, 56a/01, 56a/01, 56a/03,
olarak gösteren sayı. 2b/05, 3a/02, 3b/01,	56a/04, 56a/11, 56a/13, 56b/01, 57a/01,
3b/10, 3b/10, 4b/11, 5a/05, 6a/09, 6b/08,	57a/03, 57a/04, 57a/08, 57b/04, 59b/03,
6b/09, 7a/06, 7a/11, 7b/01, 7b/09, 8b/10,	59b/12, 60a/04, 60a/05, 60b/06, 60b/09,
9a/02, 9a/04, 9a/13, 9b/1, 10b/06,	61a/07, 61a/12, 61b/01, 61b/03, 61b/04,
10b/08, 10b/10, 10b/11, 12b/05, 12b/07,	61b/08, 61b/11, 61b/11, 62b/03, 62b/03,
12b/10, 12b/11, 14a/03, 14a/04, 15a/02,	63a/12, 63b/11, 64a/06, 64b/01, 64b/11,
	64b/11, 65a/09, 65b/10, 66a/05, 67a/09,
	67b/05, 67b/12, 68a/03, 69a/03, 69a/04,
	71a/01, 71a/07, 71a/11, 71b/04, 73a/06,
	73b/12, 74a/04, 74a/05, 74b/05, 74b/05,
	74b/10, 74b/10, 74b/11, 75a/11, 75a/11,
	75a/12, 75b/01, 75b/04, 77a/05, 77b/08,
	77b/13, 78b/03, 78b/05, 79a/13, 80a/05,
	80a/05, 80a/06, 80a/06, 80a/09, 80a/09,
	80a/10, 80b/03

b.+in 61a/11, 61a/11, 62a/01,
62a/04

biraz: Biraz. 19b/05, 49a/09

birbiri: Karşılıklı olarak bir diğeri.

b.+le 18a/10, 51b/04

b.+in 18a/10

b.+ne 19b/13

biri: Bir kimse, herhangi bir şahıs. 18a/11,
31a/13, 35a/03, 35a/04, 35a/04, 36b/09,
41a/07, 44b/10, 63b/03, 80a/05, 83a/10,
83a/10, 83b/06, 83b/08

b.+de 84b/11

b.+n 57b/08

b.+ne 1b/09, 35b/02, 35b/03,
39b/12, 40b/02

b.+nin 83b/08

b.+niņ 14a/09, 83b/09

b.+ņüz 43a/09, 68a/07

b.+si 18a/12, 34b/11, 49a/12,
66a/12, 70b/13, 70b/13, 83b/07

b.+sine 33b/12

b.+sini 57b/08, 57b/10

birkaç: Birkaç. 60a/13, 61a/12, 74a/09,
77b/03

birle: krş. **bile.** 2b/06, 2b/10, 3b/05,
11a/07, 11a/12, 11b/11, 29a/13, 30a/06,
30a/10, 30a/11, 37a/05, 40a/11, 48b/07,
51b/03, 60a/04, 68a/08, 68a/11

birle-: Birleştirmek.

b.-rlerdi 29a/06

birņiz: Biriniz. 63a/08

biryān: (Far.) Kebap. 18a/01, 18a/05,
18b/09, 19a/03, 19a/08, 26a/12, 31a/07,
50b/05

b.+a 19a/10

bismillahirrahmānirrahīm: (Ar.) Rahman
ve Rahim olan Allah'ın adı ile. 81b/01

bismillah: (Ar.) Allah'ın ismi ile. 19a/10

biş-: Pişmek.

b.-er 13b/10, 56b/09

b.-ir 56b/12

b.-miş 14a/09

bişir-: Pişirmek. 13b/07

b.-di 18b/09

bişür-: krş. **bişir-**

b.-di 56a/03, 56a/13, 57a/03

b.-üb 13a/09

biti: Yazılmış şey, defter-i amel.

b.+si 63a/02, 67b/02

biz: Biz. 26b/13, 27b/09, 28a/01, 34a/11,
43a/12, 45b/07, 51b/08, 52b/03, 56b/07,
61b/07, 69b/01, 69b/07, 76b/08

b.+de 19b/07

b.+den 12a/07, 38b/06

b.+e 2b/11, 12b/09, 32a/04, 34b/12, 38a/13, 57b/01, 71b/07, 71b/07, 75a/08, 84b/13	bostāncı: Bostan işleriyle uğraşan kimse. 38b/01
b.+i 32a/06, 45a/06, 52b/01, 76a/03	boş: Boş. 13b/02, 20b/01, 48b/06, 53b/09
b.+imki 43b/08	boy: Boy. b.+ı 16b/07
b.+üm 32a/06, 38a/01, 38b/01, 38b/07, 43b/05, 76a/05, 76b/07	boy(u)n: Boyun. b.+ıma 19a/05
biz: Biz. 33b/11, 34b/01	b.+ın 6a/13, 23b/06
bizār: (Far.) Eskimiş. 21b/01, 42b/05	b.+ından 48a/07
b.+ın 42a/10	b.+un 7a/03
boğaz: Boğaz. b.+ımdan	böl-: Bir bütünü iki veya daha fazla parçaya ayırmak. b.-er 27b/03
boğazına dur-: Yediği şeyi yutamamak, boğazına düğümlenmek. b.-dı 19a/11	bölük(g): Bir bütünden ayrılmış kısım, parça. 5a/05, 25a/06, 25a/06, 27b/03, 27b/03, 34a/02, 34a/02, 45b/09, 45b/10, 51a/12, 51b/04, 61b/01
boğazla-: Kesmek, öldürmek. b.-dı 18a/08	b.+e 36b/09
borç: Borç. 29b/01, 47a/05, 53a/12, 59b/08	b.+i 54a/01
b.+ın 59b/04	b.+in 55a/03
b.+undan 59b/11	böyle: Bunun gibi, buna benzer. 55a/01 b.+dür 74b/01
borçlu: Borç altında bulunan, borç almış. 59b/03, 59b/06	bu: Bu. 5a/03, 5a/06, 14a/03, 14b/03, 19a/12, 19b/09, 20a/02, 25b/10, 25b/12, 27a/09, 28a/03, 34a/11, 37b/09, 38a/13, 43a/03, 43a/04, 43a/07, 43a/09, 43b/09, 45a/09, 46a/05, 48a/03, 48a/06, 48a/08, 49a/01, 49a/13, 49b/05, 49b/08, 49b/09, 50a/01, 51a/02, 51b/04, 52a/01, 52a/10,
bostān: (Far.) Sebze bahçesi. 1b/04, 38a/07	
b.+a 38b/01, 38b/02	
b.+uñ 38a/12	

54a/10, 54b/08, 54b/13, 57a/13, 57b/09, 58b/03, 61b/08, 63a/06, 69a/11, 70b/02, 71a/01, 73a/10, 73a/12, 74a/02, 74b/06, 74b/13, 75a/04, 75a/06, 75a/07, 76b/10, 80b/05, 81b/04, 82a/05, 82b/13

b.+dur 2a/08, 2b/05, 3a/02, 3b/01, 4a/05, 5b/03, 8a/13, 10b/05, 21a/12, 28b/11, 35a/12, 35b/01, 45b/06, 47b/01, 50a/12, 50b/01, 50b/07, 51a/05, 51a/10, 69b/04, 69b/11, 71a/07, 81b/13, 82a/04

b.+na 5a/02, 7b/10, 74a/05

b.+nca 18b/03, 18b/07, 54a/12, 68b/04

b.+nda 24b/04, 77b/09

b.+ndan 50b/11

b.+nı 12a/02, 14a/10, 14b/01, 14b/05, 18b/11, 20a/04, 24b/10, 33b/02, 34b/04, 48a/07, 49a/05, 49a/11, 61b/07, 79a/06

b.+nıñ 24b/04

b.+ña 49a/01, 57a/13, 70b/03, 75a/08

b.+nuñ 14a/12, 18a/01, 18b/05, 24b/01, 25b/11, 42b/13, 59a/04, 61b/01, 70b/08, 77b/03

b.+nuñla 44a/08

buçuk(ğ): Buçuk.

b.+ı 19b/04

buğday: Buğday. 12b/10, 14b/07, 56a/02, 56a/11, 57a/02, 61a/01, 70b/10

b.+ı 56a/02

bugün: İçinde bulunulan gün. 7a/02, 16a/04, 16a/06, 16a/09, 26a/10, 29a/01, 31a/03, 31a/12, 72b/08

b.+ki 31a/04, 31a/10, 72a/09, 72b/13

bugünki: Bugünkü. 30b/13

bul-: 1. Ulaşmak, nail olmak. 2. Aramak, arayıp bulmak. 3. Eline geçirmek, bulmak. 4. Seçmek, uygun saymak.

b.-a 4a/10, 6b/07, 17a/12, 50a/11

b.-amadı 14a/02

b.-amaya 6a/11

b.-an 68b/07

b.-dı 37b/11, 55a/12, 64a/10

b.-madım 6b/03

b.-mayalar 71b/11, 74b/09

b.-miş 49a/06

b.-ub 39a/02, 40a/05, 55b/07, 59a/08, 68b/07, 70a/07

b.-unmadı 18b/13

b.-unmadısa 77a/12

b.-unmaya 67b/03

b.-unmaz 20b/08, 81b/08

b.-unsa 20b/04

b.-ur 17b/04, 67b/11

b.-urlar 46a/12, 67b/10

b.-ursız 4b/01
bulun-: Bulunmak.
b.-maduğı 84b/13
b.-maya 6a/10, 53a/13, 54b/04
b.-sa 38a/04
bulut: Bulut. 15b/03, 60a/04
bunal-: Çok sıkılmak.
b.-duğı 23a/13, 23b/02
buğal-: krş. **bunal-**
b.-dılar 57b/02, 57b/06
b.-duğı 50b/02
b.-dum 56b/04, 57a/07
b.-mışlar 58b/01
bunca: Epey, çok. 18a/04, 20a/02
buncılayın: Bunun gibi, böyle. 5a/02
bunlar: Bunlar. 5a/07, 5a/08, 24b/02, 58b/02, 77a/02, 77a/02
b.+a 52a/12
b.+dur 83a/09
b.+ı 42b/04, 54a/08, 55b/06, 58b/03, 77a/01
b.+ıığ 31a/12, 52b/03
b.+uğ 6b/06, 51b/06, 54a/07, 55a/05, 55a/11, 65a/01, 65a/9

burak(đ): Hz. Muhammed'in Miraç Gecesi'ndeki biniti. 26a/09, 33a/09, 39b/05

b.+a 76b/12

b.+lara 27b/05, 39b/07

buraksuz: Buraksız, atsız. 17a/03

burn: Burun.

b.+ıla 61b/04

b.+ından 53b/11

buyruk(đ): Buyruk. 66a/13

b.+um 9a/09

buyur-: Bir şeyin yapılmasını emretmek, söylemek.

b.-dı 7b/07, 53a/11, 73b/07, 73b/09, 75a/08, 75a/10

b.-duğın 70b/11

b.-đıl 78b/13

b.-mışdur 63a/10

b.-muşdur 67b/05

b.-ur 2a/04, 2a/06, 2a/12, 11a/03, 12a/03, 12a/09, 12a/11, 12a/13, 15a/05, 16a/13, 40a/06, 40b/03, 45b/02, 46b/07, 49b/07, 49b/11, 50a/03, 50a/08, 51b/11, 52b/13, 74a/03, 74b/02, 75b/10, 78b/09, 79a/04

b.-uram 79b/04

bünyād: (Far.) 1. Temel, esas. 2. Yapı, bina. 4b/11, 5a/06, 65b/13

büyük: Üstün niteliği olan, önemli.
48b/02

-C-

cağır-: Herhangi birinin bir yere gelmesini istemek, davet etmek.

c.-alar 54b/07

c.-dı 57a/04

c.-ub 27a/02

c.-uñ 27a/01

c.-ur 9b, 17b/01

cağırış-: Hep birden bağırarak yaygara etmek.

c.-alar 76b/07

calab: (Ar.) Allah.

c.+ı 25b/07

cān: (Far.) İnsanın kendi varlığı, özü.
21a/07, 23a/12, 25a/08, 25a/10, 60a/13,
62b/10, 65a/03

c.+ı 8b/06, 23a/03, 24b/12,
25a/01, 26a/02, 64a/09, 65a/04

c.+ım 24b/02, 55b/01, 80a/04

c.+ımızuñ 66a/04

c.+ın 4a/04, 4a/06, 24b/13,
64a/09, 67a/12

c.+um 32b/05

c.+ları 12a/11

cāñ: krş. cān

c.+ını 64b/07

cānavar: (Far.) Canavar.

c.+laruna 36a/01

cānib: (Ar.) Yan, taraf.

c.+üdür 84a/03

cāriye: (Ar.) Özgürlükten yoksun bırakılan, alınıp satılabilen, her konuda efendisinin isteklerine bağlı bulunan genç kadın, halayık.

c.+lerüñ 61b/13

cāvizān: (Far.) Cavidan, daimi kalacak olan, sonsuz, ebedi. 39a/02, 40a/05,
64a/10

cebrā' il: (Ar.) Allah tarafından peygamberlere vahiy getirmekle görevlendirilen dört büyük melekten biri. 2b/06, 2b/12, 3a/01, 3a/07, 3b/07, 4a/01, 5a/02, 5a/04, 7b/10, 16a/03, 28b/13, 29b/04, 43a/02, 43a/04, 44a/04, 45a/09, 45b/09, 45b/13, 47b/06, 47b/09, 47b/11, 48a/01, 48a/04, 48b/01, 51b/06, 51b/09, 51b/12, 52a/09, 52a/13, 57b/10, 58b/08, 65b/13, 71a/05, 73a/06, 73a/10, 73a/11, 78a/04, 78a/06, 78a/09, 78a/13, 78b/04, 78b/06, 78b/10, 79a/08, 82b/12

c.+den 79a/08

c.+dür 3b/12, 78a/02

c.+e 7b/10, 28b/13, 78a/11,
79b/04

c.+i 51b/05

cedd: ata

c.+üm 74b/12

ceh(i)d: (Ar.) Çalışma, çabalama. 4b/05, 10a/09, 11b/10, 14b/13, 16a/13, 20a/08, 28a/13, 29b/07, 39a/03, 55b/08, 57b/03, 63a/06, 70a/05, 71b/09, 71b/09, 72b/02, 73a/05

c.+den 82a/02

c.+i 72a/04, 72a/04, 72b/02

cehennem: (Ar.) Ahirette, günahkar kulların gideceği azap yeri, tamu. 4a/11, 7b/02, 8b/13, 15b/02, 15b/04, 21a/12, 26a/13, 29a/01, 29b/08, 29b/11, 30a/02, 30b/04, 30b/07, 32a/03, 36a/12, 36b/04, 40a/10, 43a/09, 51a/07, 64a/13, 67a/04, 70a/12, 71b/07, 71b/10, 71b/13, 72a/05, 72a/10, 72b/01, 72b/04, 72b/10, 72b/10, 73a/01, 73a/04, 73a/08, 73a/09, 73a/10, 84a/12

c.+de 64a/12

c.+den 3b/02

c.+e 20b/09, 32a/10, 54b/05, 55b/01, 71b/03

c.+i 29b/05

cehr: Görünmek, zâhir olmak.

c.+î 82b/02

cek-: krş. çek-

c.-di 71a/02

c.-dük 60b/13

c.-ersin 53b/06

c.-mez 64a/12

celâl: Öfke, kızgınlık.

c.+im 16a/09, 75b/02

c.+ini 85a/03

c.+üm 32b/07, 34a/09, 44b/05, 55b/03, 64a/01, 64b/08, 79b/13

celle ve ‘alâ: (Ar.) Allah'ın adı anıldığında kullanılan saygı ifadesidir. Azameti yüce ve uludur, anlamında kullanılır. 29b/08, 74a/03

cem‘: (Ar.) Toplama, yığma. 5a/05, 6a/07, 15a/11, 15b/11, 16a/01, 25b/07, 28b/12, 31a/11, 34a/04, 52b/04, 71b/03, 81a/06

cemâ‘at: (Ar.) Bir imama uyup namaz kılan kişiler. 10a/10, 11b/10, 11b/11, 11b/13, 22a/01, 22a/08, 77a/04

c.+e 11b/13, 22a/02, 22a/12, 41b/11

c.+ı 22a/10

c.+ile 10a/10, 10b/05, 10b/10, 10b/12, 11a/01, 11a/05, 11a/13, 11b/02, 11b/04, 11b/05, 11b/07, 11b/09, 12b/04, 12b/05, 22b/03, 22b/04

cemâl: (Ar.) Yüz güzelliği.

c.+inden 30b/03

cemâlullah: (Ar.) Allah'ın cemâli. 84a/10

cemî‘: (Ar.) Cümle, hep, bütün. 7a/08, 13a/02, 26b/03, 63a/13, 72a/08, 80a/02

c.+u 7a/07, 7a/12, 10a/02, 15a/13, 21b/06, 21b/07, 43a/10, 64a/02, 66b/12, 71a/09

- c.+ü 83b/12
- cemî^c an:** (Ar.) Bütün, hep. 83a/12
- cemî^c i:** (Ar.) Hepsi, tamamı. 3b/02, 11b/03, 15b/05, 32b/06, 33b/07, 40b/11, 42b/08, 44a/11, 44b/01, 44b/03, 44b/12, 46a/04, 55b/05, 80b/09, 80b/10
- c.+si 27a/09, 30b/10
- c.+sin 42b/08
- cemî^c -i kırku:** (Ar.) Korkuların tamamı.
- c.+dan 47a/08
- cemî^c -i âfet:** (Ar.) Afetlerin hepsi.
- c.+lerden 46b/11
- cemre^c:** (Ar.) Hacıların Mina Vâdisinde şeytan taşlamaları.
- c.+i 66b/09
- cenâze:** (Ar.) Ölü, ölmüş kimse. 47b/12
- cenk:** (Far.) Kahramanca mücadele, çarpışma, savaş. 72b/02
- cennet:** (Ar.) İmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükafat olarak konulacakları, güzellik ve nimetlerle dolu yer. 11b/06, 22b/01, 51a/12, 70b/03, 84a/08
- c.+de 17a/13
- c.+den 17b/05, 84a/10
- c.+e 11b/08, 17a/08, 20b/07, 36b/05, 51b/05, 51b/07, 52a/06, 55b/07, 63a/04, 66b/02, 71b/02
- c.+ine 47a/01
- c.+üm 52b/07, 64b/04
- c.+üme 55b/05
- cesed:** (Ar.) Ölü beden, naaş.
- c.+dür 6a/06
- cevâb:** (Ar.) Sorulan şeye verilen karşılık. 34a/08, 37b/05, 38a/03, 65a/05, 65a/07, 65a/08, 65a/10, 65a/11, 65b/01, 65b/02, 65b/03, 65b/04, 65b/06, 65b/07, 65b/08, 67a/12
- cevir-:** krş. çevir-.
- c.-di 56a/11
- cevmerd:** (Far.+T.) Para ve malını esirgemededen veren, eli açık kimse. 57a/05
- c.+dür 55a/02
- c.+ler 60a/12, 60a/13
- c.+lerin 56b/03
- c.+lerün 48b/11, 53a/07, 56a/06
- cevmerdlik(g):** krş. **cevmerdlik(g).** 14b/02, 16a/08
- c.+i 60a/13, 60b/01, 60b/03, 60b/04
- c.+ile 52b/04
- cevmerdlik(g):** Cömertlik. 52a/09, 52b/08, 72b/03
- c.+ümüze 38b/08
- çevre:** Etraf. 30a/13
- cezâ:** (Ar.) Uygunsuz davranışlarda bulunanlara uygulanan işlem, yaptırım.

c.+sı 50b/03	cum'a: (Ar.) Cuma namazı. 15a/07, 15a/10, 15a/11, 15a/12, 15b/02, 15b/05, 15b/06, 15b/10, 16a/01, 16a/07, 16a/11, 16a/12
c.+sın 50a/07	
cık-: krş. çık- .	
c.-a 63a/12	c.+sı 22b/13
c.-dı 14a/07, 60a/05	c.+ya 15a/08, 16a/05, 16a/09
cıkar-: krş. çıkar- .	cümle: (Ar.) Bütün, hep. 16a/01, 70a/06, 82a/06, 82a/11, 83a/06, 84b/03, 84b/11, 85a/01
c.-dı 70b/12	
ciger: Yürek, iç. 31a/04, 32b/03, 58b/07	c.+sine 80b/02
c.+im 31a/07	c.+sinüj 80b/12
c.+imüz 32a/04	cümleten: (Ar.) Bütün, hep birden. 82b/01
c.+ler 26a/12	cünki: (Far.+T.) krş. çünkü. 12b/01, 59a/08
c.+leri 23b/03, 27b/12, 50b/05	
cihān: (Far.) Evren, alem. 31a/07	-Ç-
c.+da 4a/10, 16b/13	çağır-: 1. Birisinin gelmesini yüksek sesle söylemek, seslenmek. 2. Herhangi birinin bir yere gelmesini istemek, davet etmek.
cille: Büyük, ulu nesne. 68a/08, 68b/04, 69a/08, 70a/01	ç.-a 71b/06, 71b/13
c.+si 68a/08	ç.-alar 6a/13, 54a/09, 54b/11, 72b/07
cim: Arap alfabesinin beşinci harfinin adı.	ç.-dı 18b/01
c.+in 79b/13	ç.-ır 23b/09
cizire: Ada. Dört tarafı su ile çevrilmiş toprak parçası.	ç.-ub 35b/12
c.+de 78b/03	ç.-ur 7b/01, 36a/13, 64b/12
cörek(g): Çörek. 56a/03, 56a/13	çağır(ı)ş-: krş. çağırış- .
c.+i 57b/05	ç.-urlar 24b/09

çağrış-: Hep birlikte seslenmek, bağırarak.

ç.-ırlar 32a/05

çal-: Üzerine sürmek, kesmek.

ç.-dı 3b/06

çalab: (Ar.) İlâh. Mâbud. Cenâb-ı Hak, Rab.

ç.+dan 76b/03, 76b/08

çāre: (Far.) Çıkar yol, çözüm yolu. 6a/11, 6b/03, 6b/03, 14a/02, 19b/08, 61b/05, 71b/10, 71b/11, 72a/02, 72a/03, 72a/06, 72a/07, 72a/11, 72a/11, 72b/04, 72b/05, 72b/11, 72b/11, 73a/02, 73a/05, 73a/05

çek-: 1. Güç durumlara dayanmak, katlanmak. 2. Bir şeyi bir araçla bulunduğu yerden yukarı çıkarmak.

ç.-er 21a/08

ç.-meye 11a/02, 62b/12

ç.-meyeler 27b/07

ç.-seler 29b/06

çekin-: Saygı, korku, utanma vb. duygularla bir şeyi yapmak istememek, kaçınmak.

ç.-e 76a/13

ç.-ürsin 76b/01

çekiş-: Bir şeyi birbirine karşı çekmek.

ç.-diler 18a/10

çeleb: krş. çalab

ç.+üm 76b/06

çerâğ: (Far.) Işık. 8b/07

çevir-: Bir şeyin yönünü değiştirmek, çevirmek, açmak.

ç.-di 57a/01

ç.-ecek 56a/01

çevre: Bir şeyin yakını, etrafı. 30a/07, 30b/05, 74a/09

çık-: 1. Dışarı çıkmak. 2. Ortaya çıkmak, yerinden çıkmak.

ç.-a 30b/05, 30b/06, 46a/02

ç.-ar 8b/07

ç.-avuz 77b/10

ç.-dı 9b, 48b/01, 49b/02

ç.-ub 30a/11

çıkagel-: Beklenmedik zamanda gelmek.

ç.-di 14a/04, 14a/13

çıkâr-: Dışarı çıkarmak.

ç.-a 24b/11, 47a/03

ç.-inca 18a/11

ç.-maduğ 53b/04

ç.-ub 19a/03

ç.-uğ 37b/07

ç.-ur 80b/01

çirkin: Göze, kulağa hoş gelmeyen, güzel karşıtı. 15a/03, 75a/06

çok(ğ): Çok, fazla. 5b/11, 19a/06, 20a/05, 23a/07, 28b/01, 33b/05, 33b/05, 37a/01,

37a/01, 45a/02, 45b/10, 54b/13, 54b/13,
62b/07, 62b/08

ç.+dur 36a/13, 47a/02

ç.+ısa 20b/07

ç.+ısada 80a/08

çokra-: Kaynamak, fokurdamak.

ç.-dı 28a/01

çök-: Çökmek, çömelmek.

ç.-e 71b/06

çörek(g): Az yağlı, bazen şekerli ve yumurtalı, gevrekçe bir hamur işi. 57a/03

çuvāl: (Far.) Çuval. 38a/08

ç.+ın 38b/04

ç.+i 56a/09, 56b/10, 57a/13

çün: krş. **çünkü**. 2b/13

çünkü: Bundan dolabı, şu sebeple. 15b/07, 24b/10

çürü-: Çürümek.

ç.-dü 31a/04

-D-

da: Dahi, daha, başka. 32b/12, 61b/13, 64a/06, 74b/06, 79b/08

dağ: Dağ.

d.+ıncadur 63b/04

dahı: 1. Bundan başka, aynı zamanda, ayrıca, hem de. 2. Dahi, de, bile. 2a/04, 2a/10, 2a/11, 2b/06, 2b/09, 3a/03,

3a/10, 3b/03, 4a/04, 4a/07, 4a/08, 4a/08,
4b/02, 4b/09, 5a/07, 5a/08, 5b/07, 5b/08,
6a/01, 6b/06, 7b/05, 8b/03, 8b/04, 8b/10,
9a/01, 9a/07, 10a/01, 10a/05, 10a/09,
10b/08, 10b/09, 10b/11, 10b/13, 11a/01,
11a/07, 11a/08, 12a/06, 12a/08, 13b/05,
15a/10, 15b/06, 16b/03, 16b/12, 17b/07,
18a/12, 18b/13, 19a/02, 19a/03, 20b/02,
22a/03, 22a/04, 22a/09, 25a/12, 25b/10,
26a/07, 26b/04, 26b/06, 27b/09, 28a/07,
29a/03, 29a/05, 29a/08, 29a/11, 29a/12,
29a/13, 29b/01, 29b/01, 29b/08, 30a/01,
30a/08, 30b/06, 31a/09, 31a/10, 33a/08,
33a/12, 34a/01, 34a/03, 34a/03, 34a/07,
35a/13, 35b/03, 36a/01, 36a/01, 36a/11,
36a/12, 37a/07, 37a/08, 37b/05, 37b/08,
38a/04, 39a/06, 39a/11, 39b/01, 39b/02,
39b/09, 39b/13, 40a/07, 41a/03, 41a/03,
41a/04, 41a/09, 41a/10, 41a/12, 41b/07,
41b/05, 41b/03, 42a/06, 42a/08, 42a/09,
42a/10, 42b/01, 43a/07, 43b/01, 44a/12,
44a/13, 44b/09, 44b/12, 45a/09, 45a/13,
45b/08, 45b/13, 46a/05, 46b/08, 47a/04,
47b/11, 49a/03, 49b/02, 49b/07, 50a/01,
50a/05, 50a/06, 52a/04, 52a/10, 52a/12,
52b/04, 53a/03, 53a/13, 54a/10, 55b/04,
56a/12, 57a/02, 57a/03, 57a/11, 57a/13,
58a/03, 58a/05, 58a/07, 58a/11, 58b/12,
58b/13, 59a/01, 59a/03, 59a/13, 59b/01,
60a/01, 60a/12, 61a/03, 61a/04, 61a/05,
61a/08, 61a/12, 62a/04, 62a/12, 62a/12,
62a/13, 62b/06, 62b/12, 63a/08, 63b/04,
63b/07, 64a/03, 64a/06, 64a/11, 64b/10,
64b/11, 65a/09, 66a/05, 66a/06, 66a/09,
66b/03, 68a/05, 69a/05, 69a/06, 69a/07,
69a/09, 69b/01, 69b/07, 69b/10, 70a/01,
70a/13, 70b/03, 70b/05, 71a/12, 71b/09,
72b/03, 72b/03, 72b/09, 74a/08, 75b/08,
75b/09, 75b/09, 76b/07, 76b/08, 77a/13,
77b/02, 78b/13, 80a/13, 80b/01, 80b/06,

81b/06, 81b/10, 81b/12, 82a/08, 82a/11, 82b/12, 83a/03, 83a/05, 83a/06, 83a/09, 83b/03, 83b/04, 83b/06, 83b/07, 83b/09, 84a/04, 84a/07, 84a/11, 84a/13, 84a/13, 84b/03, 84b/05, 84b/07, 84b/10, 85a/05

dā' im: (Ar.) Devamlı, sürekli. 12b/05, 17b/13, 48b/05, 52b/09, 68b/01, 71a/12, 73b/02, 80a/07, 82a/07

dā' imā: (Ar.) Her vakit, sürekli olarak. 4b/06

dāne: (Far.) Adet. 50a/10

dārū'sselām: (Ar.) Cennet.

d.+da 70b/07, 79b/06

da' vet: (Ar.) Çağırma, gelmesini isteme. 3a/05, 3a/05, 26a/10, 27a/06, 42b/04

dāvud: (Ar.) Hz. Dāvut peygamber (AS). 83b/06

d.+a 83a/05

de: Dahi, daha, başka. 59a/09

de-: Söylemek.

d.-di 2a/04, 2a/10, 2a/11, 3a/01, 3a/10, 3b/13, 4a/02, 5a/04, 6a/05, 6a/06, 7b/13, 10a/06, 13a/01, 13a/07, 13a/08, 13a/11, 13b/03, 13b/05, 13b/08, 14a/06, 14b/03, 14b/04, 14b/06, 18a/06, 19a/01, 19a/09, 19a/13, 19b/01, 19b/04, 20a/04, 22a/09, 22b/05, 29a/04, 35a/01, 35a/03, 35a/04, 37b/02, 37b/04, 37b/09, 38a/05, 38a/13, 38b/02, 42a/01, 43a/07, 47a/01, 47b/11, 48a/03, 48a/08, 48a/09, 48b/13, 49a/08, 49a/10, 49b/01,

49b/07, 49b/11, 50b/12, 50b/13, 51a/03, 56a/08, 56b/07, 56b/07, 56b/08, 56b/10, 57a/09, 57a/11, 57b/01, 57b/01, 57b/05, 58a/03, 58a/12, 59b/10, 60a/01, 60a/03, 61a/13, 61b/13, 62a/01, 62a/03, 63b/04, 64a/08, 65a/06, 65a/10, 65b/11, 67b/11, 69a/01, 69a/10, 70a/04, 71a/06, 73b/01, 74a/01, 74a/05, 74a/08, 74a/12, 74b/01, 74b/02, 74b/06, 74b/07, 74b/12, 77b/11, 78a/01, 78a/03, 78a/05, 78b/06, 78b/08, 79a/04

d.-digün 69b/01

d.-diler 2b/12, 3a/02, 43a/11, 43b/03, 49b/03, 50b/11, 50b/12, 50b/13, 56b/12, 65a/06, 65a/08, 67b/10, 74a/05, 75a/05, 75a/09, 83a/13

d.-düklerin 29a/09

d.-düm 43a/03, 43a/05, 49b/09, 50a/01, 50a/05, 72b/11

d.-gil 24a/04, 28b/04

d.-mek 43a/08, 53a/10, 77b/05, 79a/05

d.-mekdür 77b/05, 77b/06

d.-miş 5b/07, 6b/09

d.-r 9a/08, 23b/08, 24a/06, 36b/03, 40a/07, 53a/08

d.-rdi 47b/12

d.-rken 48a/04

d.-rler 24a/10, 63b/03

d.-se 5b/13, 64b/01, 79a/11,
79b/03

d.-ye 22a/01, 24b/02, 25a/01,
25b/10, 26b/10, 27a/12, 27b/03,
29b/04, 29b/11, 30a/02, 30a/03,
30a/04, 30b/11, 31a/01, 31a/05,
31a/05, 31a/09, 31a/10, 31a/13,
32b/08, 32b/12, 33a/05, 33a/07,
33a/08, 33b/02, 37a/07, 38b/13,
39b/01, 39b/03, 39b/05, 39b/09,
39b/11, 39b/12, 39b/13, 40a/04,
42a/07, 42a/10, 42a/10, 46a/04,
51b/08, 51b/11, 51b/13, 52a/09,
52b/01, 52b/08, 53b/06, 54b/02,
54b/13, 55a/01, 55a/03, 55a/08,
55a/09, 55a/10, 55a/12, 55b/02,
64a/04, 64a/06, 64b/04, 64b/10,
65a/02, 66b/01, 72a/03, 72a/07,
72a/12, 72b/05, 72b/12, 73a/05,
73a/08, 73a/11, 73a/13, 76a/11,
76a/12, 76b/02, 76b/03, 76b/06,
76b/09, 77a/04

d.-yemek 80a/11

d.-yeler 5a/07, 6b/01, 16a/07,
24b/10, 25a/08, 25a/10, 25b/04,
25b/12, 25b/13, 26b/13, 27a/09,
27a/11, 32a/07, 34a/08, 34a/13,
36a/05, 45a/07, 45a/09, 51b/09,
52a/02, 52a/07, 53b/09, 54a/05,
54a/09, 54a/11, 54b/08, 54b/10,
55a/05, 63b/13, 66b/06, 70b/06,
70b/08, 71b/08, 73a/02, 76a/10,
76b/01, 76b/08, 77a/02, 77a/09

d.-yem 19b/04

d.-yen 2b/07, 3a/03, 3b/04

d.-yicek 80a/10, 80a/11

d.-yiñ 46b/05

d.-yü 7b/10, 9a/10, 12a/02,
13b/07, 13b/10, 14a/02, 14a/13,
14b/05, 17b/06, 27b/02, 31a/07,
32a/05, 33a/01, 43b/09, 54a/08,
56b/09, 58b/06, 59b/12, 60a/07,
61b/09, 65a/10, 65b/01, 65b/03,
66a/02, 70b/10

d.-yüb 3a/12, 18b/08, 18b/09,
19a/10, 28a/02, 29a/02, 56b/12,
85a/08

def: (Ar.) Savma. 15b/04, 32a/07,
47b/01, 47b/01, 47b/03, 47b/05, 48b/04,
50b/09

deg: krş. dek.

d.+in 60b/11, 73b/13, 75b/03

deg-: Dokunmak.

d.-er 64b/12

degil: Değil. 7a/05, 23b/08, 82b/09

d.+dür 4b/12, 4b/13, 24a/04,
38b/08, 38b/12, 41b, 51b/01,
58a/08, 58a/11, 58a/11, 74b/07,
82a/06, 82a/12

d.+misin 37b/04

degin: Kadar. 5a/09, 13b/12, 15a/02,
15a/04, 23a/01, 26a/01, 36b/02

degirmen: Değirmen.

d.+e 56a/03

d.+ine 57a/02

degül: krş. degil. 65a/05

d.+ken 47a/06	dere: Dere.
dek: Kadar, değin. 35b/05, 36a/03, 36a/10, 40b/12, 43b/11, 45b/10, 47b/12, 57b/04, 63b/05	d.+lere 26a/13
delil: (Ar.) İnsanın aradığı gerçeğe ulaştırarak iz, emare.	derece: (Ar.) Derece, basamak, mertebe. 17b/04
d.+i 7b/04	d.+ler 37a/09
dem: (Far.) An, zaman, vakit, devir. 82a/12	dergâh: (Far.) Cenab-ı Hakk'a ibadet edilen yer.
demür: Demir. 69a/08, 69b/04, 70a/11	d.+dan 35b/08
d.+e 68b/10, 69a/07	derhâl: (Far.+Ar.) Çabucak, hemen, anında. 73a/09
değ: (Far.) Kumaş vb. eşyanın sarılıp bağlanmış biçimi.	deri: Cilt, ten.
d.+i 14a/10	d.+si 77b/01
deniz: Deniz. 31a/10, 77a/05, 77a/13	d.+sin 74a/07
d.+den 79b/07, 79b/08	deril-: Derme işine konu olmak.
d.+e 77a/07, 77a/08, 77a/12	d.-üb 66b/06
d.+indendür 77a/13	derinlig: Derinlik.
d.+lerde 36a/02	d.+i 77a/05
d.+lere 24a/11	derle-: Bir araya getirmek, toplamak.
d.+leri 21a/05	d.-yüb 23a/13
denk: Aynı, eşit. 9b/02.	derviş: (Far.) Maneviyat yönü zengin olan , şeyh, mürit. 38a/12
depred-: Kımıldatmak, harekete geçirmek, oynatmak.	d.+lere 60a/10
d.-üb 29b/07	destür: (Far.) İzin, müsaade. 2b/11, 2b/12, 11a/10
derd: Dert.	deve: Deve. 17b/10
d.+lerimize 27b/13	d.+ler 76b/11
	d.+lere 76b/12

devşir-: Bir araya getirmek, derlemek, toplamak.

d.-üb 13a/09

devşür-: krş. **devşir-**

d.-üb 38a/08

di-: krş. **de-**. 28b/04

d.-cek 80a/10

d.-di 12b/11, 13a/02, 28b/07, 83b/11, 83b/11, 84b/09

d.-diler 42b/13

d.-dim 85a/02

d.-dügin 25b/11

d.-düm 49b/04, 69b/01, 69b/07

d.-gil 28b/13

d.-mek 11b/12, 12a/05, 35b/06, 77b/06

d.-mekile 4b/09

d.-menüñ 6a/04, 22b/11

d.-miş 60a/08

d.-nür 82b/05

d.-r 7b/03, 24a/02, 24a/05, 39a/07

d.-rdi 29a/07, 43b/13, 53a/03, 53a/06

d.-rem 79b/13

d.-rin 79a/11

d.-rler 24a/02, 33b/11, 42a/05, 42a/06, 66b/08

d.-rlerdi 44a/03, 76a/07

d.-rsiz 52a/06

d.-se 2b/03, 3a/02, 3b/02, 4a/06, 4a/09, 5b/05, 9a/11, 10b/06, 66a/03, 66a/07, 81a/02, 81a/02, 81a/05

d.-ye 6b/02, 6b/04, 23b/11

d.-yeler 52b/06

d.-yen 2b/06

dib: En alt bölüm.

d.+inde 4a/11, 17a/02, 54a/06

dîdâr: (Far.) Yüz, çehre.

d.+ın 4a/13

dide: (Far.) Göz. 57b/01

dik-: 1. Dikiş atmak, dikmek. 2. Bir şeyi dikine gelecek şekilde yere koyup yerleştirmek.

d.-e 23b/12

diken: Diken.

d.+i 68a/12

dikil-: Ayakta durmak.

d.-üb 30a/13

dil: 1. Tad alma organı. 2. Lisan. 53b/03

d.+de 6b/13

d.+ile 85a/09

d.+in 36b/11

d.+inden 79a/06

d.+inçden 78b/12	d.-rsin 39b/01, 39b/09
d.+inçüzdən 28b/01, 71a/13, 73b/03	d.-rsiz 51b/08
d.+inçüzi 6b/12	d.-rüm 76b/01
d.+ler 4b/04	d.-rüz 76b/08
d.+lerile 29a/06	d.-se 66b/04
d.+lerinden 78b/13	d.-sem 29b/12
d.+ünçüzdən 4b/06	d.-yeler 31a/13
dile-: İstemek, arzulamak. 39a/11	dimag: (Ar.) Akıl, zihin.
hācet d.-rlər 34a/06	d.+ını 75a/03
hācet d.-sem 31a/08	d.+ları 23b/04
d.-di 19b/05, 38b/05, 75a/13	dīn: (Ar.) Allah'a inanma ve bağlanma. 55a/12, 72a/04, 72b/01, 72b/02
d.-dügi 82b/07	d.+e 3a/05
d.-düm 76b/06	d.+üñ 14b/12
d.-dün 20a/02	d.+idür 81b/03
d.-gil 32a/06, 55a/08	d.+im 81b/03
d.-gile 64a/08	dīñ: krş. dīn.
d.-mekden 44b/08	d.+üni 73b/04
d.-mezden 33a/11	dinil-: Denilmek, söylenmek.
d.-mezem 31a/01, 31a/04, 31a/04, 31a/08, 31a/10, 31a/13	d.-mez 80b/04
d.-rin 29b/13	dinle-: Dinlemek.
d.-rse 11a/11, 26a/06, 28a/09, 78a/05	d.-meseler 41b
d.-rseñ 64a/04, 64a/05	d.-rlər 30a/12
d.-rseñüz 15a/12	d.-se 40b/10
	d.-señ 69b/02

d.-yeler 30b/03	diz: Diz.
dinül-: krş. dinil- .	d.+ine 57b/08, 57b/08
d.-mez 80b/06	d.+lerin 71b/05
dir: Ek eylemin üçüncü teklik kişisi -dir. 36b/03, 36b/05, 36b/06, 38a/11, 42a/03	dizâr: (Far.) Yüz, çehre. 20a/12
direk(g): Değerli, saygın, önde gelen kimse.	d.+ın 26a/07, 33b/08, 63a/04
d.+idür 14b/12	d.+um 40a/03, 64b/04
diri: Canlı, diri. 31a/09	d.+umı 16a/10
d.+sine 22b/02	doğ-: Dünyaya gelmek, doğmak.
diril-: Canlanmak.	d.-madan 81b/10
d.-üb 59a/09	doğur-: Dünyaya getirmek, doğurmak.
dirlik(g): Düzen, huzur, rahat. 64a/07	d.-mağdan 81b/10
d.+inden 21a/01	doğun-: Dokunmak.
dirsek: Dirsek.	d.-sun 63b/02
d.+lerle 84b/08	d.-urdı 42a/09
div: (Far.) deve.	dost: Dost. 23a/01
d.+ üñ 80a/12	dostluğ(ğ): Dostluk.
dīvān: (Ar.) Meclis	d.+una 32b/07
d.+ına 60a/12	dök-: Akıtmak.
dīvār: (Far.) Duvar.	d.-e 73a/13
d. +e 75a/12	d.-üb 29a/05, 68b/03, 71a/12, 73b/02
divşür-: Bir araya getirmek, toplamak.	d.-üñ 3a/10
d.-düm 80b/10	dökül-: Akmak.
dīvūñ: krş. deve. 80a/13, 80a/13	d.-e 7a/07, 7a/09, 7a/13, 10a/03, 15b/06, 41a/02, 63a/13

d.-üb 38b/03	d.-yeler 63b/01
d.-ür 7a/11, 9a/13, 66b/13	döşek(g): Döşek, yatak.
dön-: 1. Geri gelmek. 2. Yönelmek.3. İnanç, din, düşüncesini değiştirmek. 4. Bir şeye benzemek.	d.+e 19a/01
d.-di 37a/13	du'ā: (Ar.) Dua. 3a/06, 15a/02, 16a/02, 16a/03, 37a/06, 45b/11, 59b/12, 75a/01
d.-düm 85a/06	d.+lar 8b/02
d.-miş 75a/01	d.+sın 3a/07
d.-üb 69b/08	d.+sından 46a/01
döğ-: Değişmek.	dudak: Dudak.
d.-eler 60b/12	d.+ları 26b/07
dönder-: krş. döndür-.	duhā: (Ar.) Duhā ayeti. 42b/10, 43a/08
d.-üb 23b/07	duḡūl: (Ar.) Girme, giriş. 84a/09
döndür-: Döndürmek, çevirmek.	dur-: Beklemek, dikilmek.
d.-mege 71b/11	d.-a 6a/09, 39a/13, 42a/08, 54a/07, 60b/08
döndür-: krş. döndür-.	d.-alar 39b/08, 54a/06
d.-üb 69a/07	d.-dı 20b/12, 20b/12, 20b/13
dördünci: Dördüncü. 15b/12, 21a/03, 21a/08, 21a/12, 22b/05, 33b/10, 36b/11, 51b/03, 60b/03, 62b/09, 63a/03	d.-sa 66b/04
dört(d): Dört. 5b/13, 12a/12, 13b/01, 16b/11, 17a/02, 17a/09, 17a/09, 21b/10, 32a/05, 36b/01, 36b/09, 39b/05, 46a/05, 51a/12, 51b/04, 74a/07, 80a/12, 80a/12, 80a/13, 80b/02, 82b/13, 83a/01	d.-ub 34a/05
d.+i 83a/02	d.-ur 6b/02, 82b/13
döşe-: Sermek.	d.-urdu 38a/07
d.-ye 41a/01	d.-urlar 5a/01, 5a/04, 75a/03
	d.-uruz 66a/06
	duṭ(d)-: 1. Oruc ibadetini yerine getirmek. 2. Değer vermek, beğenmek. 39a/11

d.-an 42a/02	oruc d.-sa 34b/02, 42b/07, 60b/10, 62b/05, 67b/06, 70b/01, 71a/08
d.-anlara 39b/06	
d.-anları 29a/13, 66b/02	oruc d.-ub 62b/01
d.-ar 70a/01	oruc d.-uñ 33b/05, 63a/07
d.-dı 58b/04	oruc d.-uñuz 62a/06
d.-duğı 42a/01, 60b/07, 63a/01	oruçd.-an 26a/03, 26b/03, 28a/05
d.-duğıuñ 37a/08	oruç d.-anlar 24a/10
d.-madum 17b/05	oruç d.-mış 24a/08
d.-mağıla 67b/11	oruç d.-mışsın 25a/10
d.-mayub 70a/10	oruç d.-sa 22a/13, 23a/12
d.-mıřlaruñ 39b/03	oruç d.-sañuz 23a/09
d.-ub 6a/12, 20b/09, 26b/01, 58b/01, 60a/01	oruç d.-ub 28a/11
d.-uñ 14a/06	oruç d.-uñ 28a/13
‘aziz d.-alar 25b/01	dutucı: Mevcut toplumsal düzeni, düşünceleri ve kurumları değıştirmeden olduğı gibi korumak isteyen (kimse), muhafazakar. 25a/05
oruc d.-ana 36b/10	
oruc d.-anlar 27a/03, 30b/02	
oruc d.-anlara 33a/04, 36b/08	dükeli: Hep, bütün, cümle. 7b/03, 7b/06, 9a/13, 47a/03, 72b/08, 79a/01, 79a/06
oruc d.-anları 33a/01	d.+si 65a/05, 65a/11
oruc d.-anlaruñ 39a/05, 39a/07, 40a/09	dükən-: Bitmek, sona ermek, kalmamak.
oruc d.-anuñ 62a/13	d.-di 12b/09, 55b/12
orucd.-ardı 53a/02	dükkan: (Ar.) Dükkan.
oruc d.-manuñ 62a/12, 63a/06	d.+a 74a/08
oruc d.-mışca 62b/06	d.+ları 74a/10

dülbend: (Far.+T.) Bezden yapılmış başörtüsü. 52b/03

dün: Bugünden bir önceki gün. 17a/11, 17b/06, 17b/13

d.+ki 48a/01

d.+ün 19b/04

dünyā: (Ar.) Bütün herkes, insanlar. 1b/05, 11b/11, 15a/01, 16b/06, 17b/11, 47a/07, 60a/03, 60b/10, 64a/05, 69b/11, 69b/13, 76a/01

d.+da 20b/12, 20b/13, 22a/04, 22a/07, 26b/05, 29a/03, 32b/13, 33a/06, 47a/04, 48b/04, 52a/05, 52a/06, 52b/01, 54a/01, 54a/12, 54b/09, 59b/02, 59b/13, 60b/04, 62b/06, 62b/09, 64a/07, 65b/07, 66a/10, 70a/08, 73a/13, 77a/03, 77a/07, 77a/10, 77b/10

d.+daki 24b/11

d.+dan 22b/03

d.+nın 21a/06, 47a/09

d.+nuñ 9a/03

d.+sı 60a/09

d.+ya 43a/12, 65a/12, 68b/10

d.+yı 64b/05

dünyevî: (Ar.) Dünya ile ilgili işler, uhrevî karşıtı. 12a/01, 15a/03, 69a/13

dürle: ? 29b/09

dürlü: Çeşitli türlü. 23a/02, 23a/03, 40a/02, 58a/05, 58a/05, 62a/08, 62a/10, 68b/04

d.+dür 60a/13

dürül-: Bükülmek.

d.-di 43a/05

d.-miş 43a/03

düş: (Far.) Rüya. 61a/13

d.+ümde 49b/03

d.+ünde 37b/03

d.+üni 61b/11

düş-: 1. Yer çekiminin etkisiyle boşlukta yukarıdan aşağıya inmek. 2. Yere devrilmek, yere serilmek. 3. Başa gelmek, vuku bulmak. 4. Kötü bir sebepten dolayı istenmeyen bir durumda bulunmak.

d.-di 18a/11, 18a/13, 70b/13, 74a/09, 78b/02

d.-e 32a/08, 41a/06, 55a/06, 67b/04, 71b/05, 72a/04

d.-eler 30b/11

d.-erin 53b/06

d.-erler 54b/05

d.-menüñ 31a/02

d.-üb 42b/11, 43a/10, 71b/13, 72a/08

düşmān: (Ar.) Düşman. 8b/04

d.+ı 79a/03

d.+ıñuzdur 79a/03, 79a/05	e.+i 46b/09
d.+umı 31a/11	e.+in 52b/05
d.+lardan 79a/01	edā: (Ar.) Üzerine borç olan şeyi yerinegetirme. 39b/10, 46b/13, 47a/06
d.+ların 79b/02	edeb: (Ar.) Edep, nezaket. 52a/13
düşür-: Aşağıya düşürmek.	ef āl: (Ar.) Fiiller, işler, ameller.
d.-di 61a/11	e.+ü 85a/05
düz-: Hazırlamak, yapmak.	efdal: (Ar.) Faziletli, tercih edilen.
d.-megi 3a/08	e.+i 63a/09
d.-üb 69a/08	e.+idür 67a/02
-E-	eg-: Düz olan bir şeyi eğik duruma getirmek.
ebā bekir: krş. ebū bekir. 5b/10	e.-üb 6a/13
ebā bek(i)r: krş. ebū bekir.	eger: Şayet. 5a/09, 9b/1, 12b/12, 18b/06, 18b/07, 20b/08, 21a/06, 21b/01, 22a/11, 22b/04, 29b/11, 32a/11, 32a/13, 32b/01, 32b/02, 32b/04, 33b/13, 33b/13, 42a/07, 42a/11, 42b/06, 44b/02, 44b/07, 45a/02, 45a/03, 49a/01, 64a/04, 64a/05, 68a/05, 70a/07, 73b/10, 77a/12, 81a/02, 85a/01
e.+i 32a/11	egin: Vücut, beden.
ebdān: (Far.) Beden, ten.	e.+lerin 33a/12
e.+ı 84b/11	eglen-: Eğlenmek.
ebedī: (Ar.) Edebiyatla ilgili, güzel söylenmiş yazı. 22b/02, 28a/09	e.-meyüb 61b/04
ebū bekir: (Ar.) Ebu Bekir-i Sıddık (AS), peygamberimize ilk iman eden kişidir. 5b/08	eg(i)n: krş. egin
e.+le 71b/08	e.+ine 27b/04, 67a/03
ebū bekir şıddık: krş. ebū bekir. 71b/10, 71b/12	eḫad: (Ar.) Bir, tek.
ebūzer dadan: krş. ebū bekir. 5a/11	e.+dür 81b/11
ecel: (Ar.) Ecel, ömrün sonu. 48a/04	
ecr: (Ar.) Sevap.	

eh(i)l: (Ar.) Bir işte yetkili olan, bir işi yapan, erbab.

e.+i 42a/12, 67b/01, 69a/02

e.+i islāmdan 37b/11

e.+i sünnet ve'l-cemā' at

e.+i 31a/11, 61a/07

e.+in 52a/08

e.+ine 59b/01, 72a/10

e.+iñe 12a/06

e.+ini 32a/13, 52b/10

e.+iniñ 32a/01, 34a/06

e.+inüñ 30b/05, 34a/04

e.+inüñdür 12a/08

ehl-i islām: (Ar.) İslām ehli.

e.+dan 37b/11

ehl-i sünnet ve'l-cemā' at: (Ar.) Peygamberimiz Hz. Muhammed'in söz, hareketlerine ve cemaatine şüphesiz, kat'i ve sağlam delillerle uyan. 81b/05

ek-: Bir bitkiyi üretmek için toprağa gömmek.

e.-ti 38a/07

ekel: (Ar.) Yiyecek. 82a/12

ekin: Ekin.

e.+lerine 26a/09, 39b/02, 58a/05

ekñ: Beden

e.+ümüze 52b/02

ekşer: (Ar.) En çok. 31a/06

eksik(g): Eksik. 4b/06, 20b/04, 28b/01, 29a/13, 73b/03

e.+i 20b/06

eksiklik(g): Eksiklik.

e.+in 9a/06

eksük: krş. **eksik.** 12b/04

eksüklüg: krş. **eksiklik(g)**

e.+ile 39b/02

el: El. 19a/10, 51a/10, 56b/12

e.+de 56a/12

e.+i 35a/12, 51a/02

e.+ile 29b/06, 51a/01, 59a/06

e.+in 9a/05, 39a/11

e.+inde 17b/09, 41a/03, 47b/08, 48b/11, 51b/02, 51b/09, 57a/06, 63b/06, 73a/06

e.+indeki 30a/06

e.+inden 20b/08, 58b/03

e.+ine 53b/05, 58b/06, 63a/02, 65b/10, 67b/02

e.+lerin 39a/12

e.+lerinde 58a/13

e.+lerinden 26b/01

e.+ümde 48a/11

e.+ündeki 48b/13

e.+ünle 30b/12

el-cevāb: (Ar.) Karşılığı, yanıtı. 81a/03, 81a/06

elçi: Bir uzlaşma sağlamak için gönderilen kişi, aracı.

e.+si 78a/02

el(e)t(d)-: krş. ilet-.

e.-ecek 26b/02

e.-di 38b/02

e.-diler 15b/13

e.-eler 6a/08, 20b/08, 20b/09, 27b/05, 40a/05, 55b/07, 74a/01

e.-eyelüm 56b/10

e.-eyin 38a/10

e.-i 69b/03

e.-iserdür 76a/03

el(i)f: (Ar.) Elif harfi.

e.+in 79a/10

elḥamdülillah: (Ar.) ‘Allah’a şükür’ anlamında kullanılan söz. 2b/07, 3a/01

e.+i 53a/05

elli: Elli.

e.+si 83a/03

elvān: (Ar.) Renkler. Muhtelif görünüşler.

e.+dan 81b/12

elyesā‘: (Ar.) Elyesā‘ peygamber (AS).

e.+dur 83b/07

em-: Dil, dudak ve soluk yordamıyla bir şeyi içine çekmek.

e.-dügi 53b/10

emān: (Ar.) Af ve yardım dileme.

e.+ıñda 85a/10

emānet: (Ar.) Emanet. 19b/07, 85a/10

e.+dür 83a/10

e.+i 19b/08

emīn: (Ar.) Güvenli. 3b/03, 4b/02, 5b/09, 6a/01, 17b/12, 25b/13, 26a/05, 26a/05, 27a/08, 27b/12, 47a/04, 47a/08, 50a/12, 55b/09, 58a/03, 59b/10, 60a/01, 60a/03, 60a/07, 62a/10, 64b/10, 67a/04, 79a/01

emīnullah: (Ar.) Allah’ın vekili. 82b/13

em(i)r: (Ar.) Buyruk, ferman. 2b/09, 3a/04, 3a/09, 3a/10, 3b/05, 12a/05, 24b/13, 28b/13, 30a/06, 30a/10, 30a/11, 39a/06, 64a/08, 70b/10, 71b/03, 78a/11

e.+i 2b/10

e.+īn 53b/08

e.+ile 66a/01, 73a/13

e.+in 17b/05

e.+üm 54b/01

e.+ümi 30a/01

e.+ünle 31a/10

emmāre: (Ar.) Emreden, zorlayan, cebreden. 70a/01, 70a/06

e.+niņ 70a/09	e.+i 47b/10
emrullah: (Ar.) Allah'ın buyruğu. 82b/11	er-: Ulaşmak, varmak.
en-: İnmek.	e.-diler 61b/05
e.-dise 49b/09	ervāh: (Ar.) Ruhlar.
enbiyā: (Ar.) Nebiler, kendilerine kitap indirilmemiş peygamberler. 31a/06, 83a/09	‘ālem-i e.+da 68b/06
e.+lar 25a/01, 31a/13, 64a/09	eri-: Yok olmak, bitmek, tükenmek.
e.+lara 32b/09	e.-di 32a/04
e.+larıņ 72a/11	erişdür-: Ulaştırmak. 64a/07
e.+niņ 83b/12	erlik: Yiğitlik. 80b/04
enbiya‘ullah: (Ar.) Allah'ın peygamberleri. 83a/12	erte: Sabah. 10a/07, 11b/07, 13a/08, 13a/09, 13b/05, 16b/04, 21a/13, 53b/05, 56a/10, 56b/13, 57b/04, 57b/06, 61b/10
endişe: (Far.) Düşünce, endişe, tasa. 15a/03	e.+de 82a/01
e.+müz 15a/01	e.+si 47b/12
e.+yle 14b/13	e.+ye 36a/03, 40b/12, 43b/11, 45b/10, 57b/04
endür-: İndirmek.	es-: Esmek.
e.-gil 34a/08	e.-er 76b/13
enesi bin mālīk: (Ar.) Enes Bin Mālīk radiyallahü anh. 22b/07	eşer: (Ar.) Bir şeyin varlığına delalet eden te'sir. 69b/03
enesi ibni mālīk: krş. enesi bin mālīk	e.+in 68a/11
e.+i 7a/13, 7b/13	esir: (Ar.) Köle.
enesin bin mālīk: krş. enesi bin mālīk. 15a/06	e.+e 57b/05, 58a/01
envā‘: (Ar.) Türler, çeşitler. 40a/02	esirge-: Esirgemek.
er: Kahraman, yiğit. 80b/06	e.-yüb 40b/06
	esriklig: Sarhoşluk.

e.+i 23b/02	e.+larıñ 51a/02
eşağfirullah: (Ar.) Allah'tan kusurlarını örtmesini isteme, af dileme. 85a/02	e.+ya 82b/04
eşek: Eşek. 75a/01	et: Et. 18a/02, 18a/04, 18b/04, 18b/04, 19a/13, 32a/04
eşet: Eşit.	e.+den 18b/06
e.+dür 51a/03	et-: Etmek.
eşğāl: (Ar.) İşler, meşguliyetler. 81b/12	e.-di 25b/06, 56b/01, 59a/13
eşit(d)-: İşitmek, duymak.	e.-dügi 51a/07
e.-diler 59a/05	e.-gil 18a/05, 55b/02
e.-dükden 69b/07	e.-mek 37a/13
e.-düm 79a/08, 79a/09, 79a/10	e.-mese 67a/06
e.-dünj 52a/10	e.-meye 67b/02
e.-dünüz 51b/10, 52a/09	e.-mez 22a/10
e.-en 77b/04	e.-seler 66b/09
e.-icek 19b/09, 20a/04, 33b/02, 76b/10	e.-señ 68b/05
e.-irün 9a/12	‘ arz e.-sün 29a/01
e.-medünj 58a/06	da‘ vet e.-di 3a/06
e.-medünüz 28a/03	emir e.-di 3a/09, 78a/11
e.-miş 58a/10	‘ ibādet e.-mişçe 44b/11
e.-üb 3b/09, 27b/10, 69b/05	muḥālifet e.-miş 49a/03
e.-ür 82b/02	nākeslik e.-dünüz 54a/02
eşyā‘: (Ar.) Eşya. 82b/06	niyyet e.-diler 56a/10
e.+i 82b/01	pāre e.-mek 57a/08
e.+dan 85a/04	şadaқа e.-mege 41b
	şadaқа e.-se 51a/05

şükür e.-di 14b/02	e.+işi 63b/11
şükür e.-diler 59a/06	e.+inüñ 22a/06
taleb e.-di 57b/07	e.+üm 48a/12
talāk e.-di 81a/04	evliyā: (Ar.) Ermiş.
eṭbāk: (Ar.) Kat, tabaka.	e.+lar 30b/09
e.+dur 84a/12	e.+ları 21b/06
etmek: Ekmek. 14a/02	evşāf: (Ar.) Nitelikler, vasıflar.
etmeksiz: Ekmeksiz. 13a/09	e.+u 81b/13
e‘ūzu: (Ar.) Sığınmak. 79a/03, 80a/10	evvel: (Ar.) 1. Önce 2. İlk, önceki, geçmiş. 2b/05, 4a/08, 10b/06, 16a/03, 20b/02, 20b/03, 21a/01, 21a/05, 21a/09, 22b/13, 24a/05, 28b/10, 33a/01, 33a/02, 35b/05, 35b/09, 36a/03, 45b/12, 51a/13, 60a/13, 62b/07, 62b/13, 65a/11, 65a/12, 67a/13, 67b/11, 69a/11, 75a/07, 83b/02, 84b/07
e.+nüñ 79a/10	e.+de 66a/03
e‘ūzubillāh: (Ar.) Allah’a sığınırım. 77b/04	e.+i 83b/12
e.+i 77b/06	e.+inde 62a/13, 62b/01
e‘ūzu billāhi mine’şşeyṭāni’rracīm: (Ar.) Kovulmuş şeytanın şerrinden Allah’a sığınırım. 77b/03, 78b/11, 80a/03, 80a/09	e.+ki 1b/02, 66a/07, 66a/12
ev: Ev, hane. 8b/10, 41a/01, 53b/09, 74a/01	e.+ü 82a/03
e.+de 13b/13	evvel: (Ar.) Önce, ilk.
e.+e 13a/06, 48b/10, 73b/13	ey: Kendisine söz söylenen kimse veya kimselerin dikkati çekilmek istendiğinde adın başına getirilen ve uzatılabilen bir seslenme sözü. 2a/08, 4a/13, 6b/12, 9a/05, 9a/11, 9b, 11b/09, 14b/10, 16a/11, 18b/05, 18b/13, 19a/04, 20a/07, 23a/05, 27a/02, 28a/10, 33b/03, 36b/12, 37a/06, 37a/07, 37b/10, 39a/03, 42b/02, 43a/01,
e.+i 22a/05	
e.+idür 75b/09	
e.+in 67b/13, 68a/01	
e.+inden 21a/02, 63a/12	
e.+ine 13a/13, 19a/03, 41b, 49a/06, 58a/13	
e.+iñe 54a/03	

45a/12, 46a/12, 48b/03, 52b/08, 53b/07,
55b/08, 57a/05, 59a/10, 60a/02, 62a/05,
63a/05, 64a/03, 64b/03, 64b/05, 67a/01,
70a/05, 71a/10, 72a/02, 72a/06, 72b/05,
73b/01, 77b/01, 77b/09, 77b/11, 77b/12,
79a/02, 80b/03, 80b/07

eyd-: krş. eyit-

e.-e 25b/06, 27a/01, 29b/10,
29b/11, 30b/11, 31a/02, 31a/05,
31a/06, 31a/09, 32a/08, 32b/11,
32b/12, 33a/03, 33a/07, 33a/08,
37b/02, 38b/11, 39a/10, 39b/01,
39b/01, 39b/04, 39b/09, 39b/10,
39b/11, 40b/02, 42a/02, 42a/10,
51b/09, 51b/12, 52a/09, 52a/13,
52b/01, 52b/06, 53b/01, 53b/03,
55a/13, 64a/06, 66a/10, 70b/05,
72a/04, 72a/08, 72a/13, 73a/07,
73a/09, 73a/11, 76a/10, 76b/01,
76b/04

e.-eler 16a/06, 24b/02, 26b/12,
27a/02, 27a/10, 27b/09, 28a/02,
32a/02, 32a/06, 34a/10, 45a/06,
45a/08, 46a/02, 51b/08, 52a/06,
52a/10, 53b/07, 54b/09, 55a/04,
60b/13, 63b/01, 63b/10, 72b/07,
72b/13, 74b/08, 76a/04, 76a/09,
76a/13, 77a/01, 77a/07, 77a/08

e.-elüm 5a/10

e.-emeyeler 76a/09

e.-esiz 24b/01, 52a/01, 52a/05

e.-ünj 1b/05, 42a/08, 46b/03

e.-ür 1b/04, 2a/13, 3b/10, 7b/01,
7b/01, 9a/05, 9a/08, 9a/11, 9a/12,
15b/05, 16a/03, 16b/04, 17b/01,

18b/01, 18b/11, 19a/04, 20b/01,
20b/05, 21b/13, 22a/02, 23b/07,
23b/13, 24a/03, 25a/06, 31b/01,
35b/12, 36a/06, 36a/13, 36b/05,
36b/06, 37a/06, 39a/07, 42a/07,
43b/12, 47b/09, 49a/01, 49a/13,
52b/04, 53a/05, 53a/06, 53a/08,
57b/01, 57b/03, 57b/12, 60b/07,
62b/03, 64a/03, 64b/03, 64b/05,
64b/13, 68b/12, 74b/06, 74b/06,
77b/11, 77b/12, 77b/13, 78a/01,
78a/02, 78a/03, 78a/04, 78b/12,
79a/02, 79a/07, 79a/09, 79a/09,
79a/10

e.-ürdi 53a/02

e.-ürler 44a/02, 52b/06, 66a/02

e.-ürlerdi 77b/09

eydür-: Söylemek.

e.-ür 80b/07

eyit-: Söylemek, demek. 7a/04, 23b/07

e.-di 5a/01, 5a/04, 5b/04, 5b/10,
5b/12, 6a/03, 7a/10, 7a/11, 7b/05,
7b/11, 9b/4, 9b/6, 10a/05, 10a/11,
12b/08, 13a/06, 13a/08, 13a/10,
13a/12, 13b/01, 13b/03, 13b/06,
14a/05, 15a/07, 15b/10, 16b/10,
18a/04, 19a/06, 19a/07, 19a/08,
19a/12, 19a/13, 19b/03, 19b/06,
20b/10, 21a/13, 21b/05, 22a/08,
22b/12, 23a/09, 23a/11, 25a/02,
26a/02, 26a/03, 34b/01, 35a/02,
35a/03, 36a/08, 37a/02, 37b/01,
38a/11, 38b/01, 38b/06, 40b/08,
41a/08, 41a/11, 41b, 41b, 41b,
41b, 42a/11, 43a/01, 43a/06,

44a/05, 46b/10, 46b/12, 47a/10, 47a/12, 48a/01, 48a/02, 48a/05, 48a/10, 48b/01, 49a/02, 49a/04, 49a/08, 49b/02, 49b/05, 49b/10, 50a/01, 50a/05, 50a/12, 50b/06, 50b/11, 51a/03, 51a/09, 51a/12, 56a/05, 57a/04, 57a/13, 57b/11, 58b/05, 58b/07, 59a/03, 59b/06, 60a/02, 60b/09, 61b/11, 61b/13, 62a/01, 63a/11, 64a/11, 64b/01, 65a/04, 66b/03, 67a/07, 67b/10, 68a/02, 69a/10, 69a/11, 71a/03, 71a/05, 74a/04, 74a/06, 74a/11, 74a/12, 75a/03, 75a/06, 75b/13, 80b/13	e.-ye 62b/07, 70b/01, 78a/13 e.-yem 79a/11 e.-yüb 69b/04, 79b/12 ‘afv e.- 39b/03 ‘afv e.-gil 28b/04 ‘azāb e.-me 36b/07 āzād e.-di 4a/04 āzād e.-ye 4a/07 ‘azīz e.-yem 79b/02 cem‘ e.- 25b/08 çāre e.-gil 6b/03 çāre e.- 72a/03, 72a/07, 72a/12 çāree.-gil 73a/05 emir e.-di 2b/09 emir e.-ye 71b/03 fikir e.-η 52b/12 h̄aş e.-di 84b/13 h̄or e.-yem 79b/03 h̄oşnūd e.-η 52b/11 ırķādlık e.-gil 12b/10 ‘ibādet e.-yüb 77a/03 ih̄sān e.-gil 63b/13 ih̄yā e.-η 46b/01 ikrar e.-di 9a/08 iştihā e.-di 18a/02
e.-diler 2b/10, 42b/12, 61b/07, 67b/13, 74a/02	
e.-düm 70a/02, 78b/08	
e.-gil 25b/08	
e.-i 48b/11	
e.-ti 11a/13, 39a/05, 41a/10, 41a/12	
eyle: Öyle. 7b/03, 12a/08, 15a/09, 52b/05, 74a/08, 76b/09	
eyle-: Eylemek. 10a/06, 64a/04	
e.-di 20a/05, 62a/04, 69a/07	
e.-gil 53a/07	
e.-me 53a/08	
e.-mek 62b/02	
e.-mişdür 82b/01	
e.-n 26b/03	

hikāyet e.-di 19b/11, 49a/11

hürmet e.-mezsın 37b/02

hürmet e.-η 77b/02

ķabūle.- 28b/04, 66b/07

ķabūl e.-yen 85a/03

ķahr e.-η 79a/04

ķanā^c at e.-mekile 60a/10

ķurbān e.-mege 3b/05

mukadder e.-di 12a/12

müşahede e.-ye 4a/13

rahmet e.- 33a/04

raħmet e.- 36b/07

raħmet e.-gil 66b/07

raħmet e.-yem 80a/01

rūkū^c e.-r 9a/09

şarf e.- 59b/12

şākir e.-yem 79b/10

şefā^c at e.-gil 32a/05

ţaleb e.- 22a/01

taşdıķ e.-di 85a/09

taş e.-dün 66a/10

te^c accüb e.-di 78a/10

terk e.-yüb 85a/06

tevbe e.-η 45a/13

teyemmüm e.-mek 84b/12

va^c de e.-di 45a/06

vaz^c e.-düm 44a/07

zıkir e.-mek 2a/06

zıkir e.-mekde 2b/01

zıkir e.-η 2a/09, 2a/11

zıkir e.-yeyim 2a/12

ziyāret e.-ye 75b/08

eylenil-: Eylenilmek.

e.-digi 67a/09

eyyām: (Ar.) Günler.

e.+1 33b/11, 34b/01

eyyüb: Hz. Eyyüp peygamber (AS).
83b/06

ezān: (Ar.) Müslümanlıkta namaz vaktini bildirmek için müezzinin yüksek sesle yaptığı çağrı. 7b/08, 7b/11

-F-

fādir: (Ar.) Dağ keçisi. 80a/13

fahri: (Ar.) Gönüllü, karşılıksız. 73b/09, 74a/02

fahru: krş. fahri. 83b/13

fā^c ide: (Ar.) Menfaat, kazanç, yarar, fayda. 69a/13, 69b/07, 70a/01

fā^c idelü: (Ar.+T.) Faydalı. 77b/03

fakır: (Ar.) Geçimini zorlukla sağlayan, yoksul, fukara.

f.+lere 40b/05

f.+lerüñ 72b/03	49a/08, 49b/05, 56b/11, 57b/01, 57b/08, 57b/12, 58b/04, 58b/07, 59a/04, 71b/09, 72b/12
fakıye: (Ar.) Fıkıh alimi. 77a/04	
fa'1: (Ar.) Yapmak.	f.+ya 49b/05, 56a/03, 56a/12, 56b/07, 57a/02
f.+inde 84a/06	
fānī: (Ar.) Ölümlü, gelip geçici, kalımsız. 29b/02, 79a/12	fāṭimatü'l-zehrā: krş. fāṭıma.
farā' iz: krş. farz.	f.+nuñ 56b/02
f.+i 84b/10	fāṭimatü'z-zehrā: krş. fāṭıma. 48b/07
farıza: krş. farz. 20b/06	fazilet: (Ar.) Erdem
fāriğ: (Ar.) Vazgeçmiş, çekilmiş. 9b/2, 18a/05, 19b/03, 19b/05, 20a/06, 63b/09	f.+in 1b/02, 7a/05, 16b/03, 22b/06, 46b/06, 62b/02
farķ: (Ar.) Ayrım. 72a/05	f.+ini 2a/01
farz: (Ar.) Yapılması dinen zorunlu olan şey, farz. 9b/9, 17b/02, 20b/02, 47a/02, 54a/13, 67a/06, 67a/08, 67a/10	fecir: (Ar.) Tan kızılığı. 45b/11
f.+dur 2a/06	fehm: (Ar.) Anlama, kavrama.
f.+ı 84b/08	f.+ine 4b/12
f.+lardur 84b/02	ferah: (Ar.) Gönül açıklığı, sevinç, ferah. 4a/04
f.+ları 84b/02	ferište: (Far.) Melek. 7b/01, 9b, 36a/12, 65b/10, 70b/06, 76a/08, 80a/06
f.+umı 21b/13	f.+ler 77a/07
farzullah: (Ar.) Allah'ın emirleri, buyrukları. 84b/03	f.+nün 80a/08
fāsıd: (Ar.) Kötü, bozuk. 68a/05	f.+ye 65b/11
fāṭıha: (Ar.) Kur'an'ın ilk suresi, Fātiha Suresi. 34b/03	ferišteh: (Far.) Melek. 36b/01
fāṭıma: (Ar.) Hz. Fātma, Resûlullah'ın Hazreti Hadice-tül Kübrâ'dan olan dört kızından en çok sevdiği çocuğu. 49a/06,	f.+ler 2b/10, 3a/01, 8b/01, 15b/10, 16a/01, 16a/06, 21b/02, 22a/05, 25a/06, 26b/12, 27a/01, 27a/10, 27b/03, 28a/02, 29b/05, 30a/06, 30b/09, 30b/13, 33a/11, 34a/01, 40a/04, 40b/12, 40b/13,

42a/04, 42b/01, 44a/01, 45a/07,
45b/08, 45b/13, 50b/11, 53b/01,
55a/03, 55b/06, 60b/12, 61b/01,
63b/01, 63b/08, 65b/12, 66b/05,
73b/01, 74b/08, 76a/09

f.+lerdür 2b/06

f.+leri 6a/12

f.+lerim 2a/02, 9a/05, 9a/08,
9a/11, 24b/05, 26a/08, 34a/09,
36a/06, 37b/06, 64b/05

f.+lerle 29b/04

f.+lerü 24a/09

f.+lerüm 16a/08, 20b/05, 27a/01,
27a/12, 51a/01, 54a/12, 54b/12,
55a/03, 64a/01

feryād: (Far.) Haykırış, çığlık. 17b/01,
18b/01, 19b/11, 54b/07, 74a/11

f.+ı 43a/13

feryād-ı figān: (Far.) Feryat figan,
bağırış, çağırış. 43a/11

fesād: (Ar.) Bozgunculuk, fitne, fesat.
51b/01

f.+a 68a/05, 80a/05

fevt: (Ar.) Ölüm, ölmek. 7a/03

fırşat: (Ar.) Herhangi bir şey için en
uygun zaman, uygun durum veya şart,
vesile.

f.+ı 7a/02

fiṭ(i)r: krş. **fitra.** 60b/06, 61a/03

f.+a 62a/11, 62b/04, 63a/05

f.+ı 61b/12

fitra: (Ar.) Ramazan ayı içinde verilen,
miktarı belirli sadaka, fitır sadakası.
61a/09

f.+i 60b/07, 62a/05

fidā: (Ar.) Bir amaç uğrunda bir değer
veya varlıktan vazgeçme, uğruna verme.
32b/05, 55b/01

figān: (Ar.) Bağırarak ağlama, inleme.
19b/11

f.+ıla 43a/13

fik(i)r: (Ar.) Düşünce. 12a/02, 49a/05,
52b/12

f.+e 49a/01

f.+in 68a/12

filān: (Ar.) Falan. 37b/03, 74a/06, 74a/08

fir' avun: (Ar.) Mısır'da, hususan Hazret-i
Musa (AS) zamanında Allah'a isyan edip
ilâhlık dâvasında bulunan, Musa
Peygamber'e inanmayan hükümdar.
31a/11

firdevs: (Ar.) Cennet, cennette 6. kat.
4a/12, 33b/01, 39b/11, 40a/04

fi'l-cümle: (Ar.) Bir hayli, emsalinden
beri. 24b/11, 35b/04, 36a/01

fi'l-hāl: (Ar.) Şimdi, hemen. 14a/07,
18a/12, 24a/13, 33a/10, 42a/01, 42a/03,
47b/03, 48a/04, 49a/07, 49a/10, 53b/02,
65b/11, 69a/06, 73a/05

f.+i 73a/10

fukarā: (Ar.) Yoksul, fakir.

f.+ya 47a/07

fulūrī: (Ar.) Altın sikke, Avusturya'nın on kuruşa denk gelen parası. 14a/10

furqān: (Ar.) Hak ile bātılı birbirinden ayıran. İyi ile kötüyü, doğru ile yanlış farkedip ayıran. 83b/01

-G-

ġāfil: (Ar.) Dikkatsiz, uyanık olmayan, iyi düşünmeyen. 14b/13, 33b/11, 34a/12, 46a/13, 63a/07

g.+ken 47b/02

ġafūr: (Ar.) Çok bağışlayıcı, merhamet eden, bağışlayan. 6b/02

ġāh: (Far.) Zaman bildiren edat. 18b/09, 18b/09, 31a/08, 61b/03

kāhillik: (Ar.+T.) Tembellik. 29a/12

ġālib: (Ar.) Herhangi bir durumdan üstün gelen, başarı sağlayan. 8b/04

ġanī: (Ar.) Zengin.

g.+ler 67a/05

g.+lere 84b/01

g.+sin 14b/02

ġānne: (Ar.) Çok. 35b/07

ġarb: (Ar.) Batı.

g.+a 80b/01

ġarq: (Ar.) Suya batma, boğulma. 26a/13, 27b/13, 34a/13, 70b/03, 77a/13

ġāyet(d): (Ar.) Pek, çok, pek çok, aşırı biçimde. 49a/09, 57b/06, 79a/03

ġayrı: (Ar.) Başka, diğer. 22a/01, 38a/09, 40b/02, 69a/13, 76a/01, 77a/04

g.+lar 50b/05

g.+lara 29a/02

g.+ya 30a/01

ġayrullah: (Ar.) Allah'tan gayrısı, yaratılan her şey. 82a/06

ġazā: (Ar.) İslam dinini korumak veya yaymak amacıyla Müslüman olmayanlara karşı yapılan kutsal savaş.

g.+ya 10b/08

ġazab: (Ar.) Hiddet, öfke, gazap.

g.+ı 22a/03

ġāzī: (Ar.) Müslümanlıkta düşmanla savaşan veya savaş yapmış kimse.

g.+lere 72b/01

geç-: krş. geç-

g.-diler 61b/03

g.-dünüz 45a/08

g.-e 26a/04

g.-erdük 77a/09

g.-erdünüz 77a/08

g.-erken 67b/04

g.-medi 19a/11, 19a/12

g.-miş 36b/13, 58a/11

g.-üb 85a/02

gece: Gece. 20a/02, 34b/09, 40b/10, 45b/01, 46b/01, 56a/09, 61a/13, 62b/05

g.+de 36a/12, 44b/13

g.+dür 44b/13, 45b/01, 46a/09

g.+ler 45a/05

g.+lerde 33b/11, 34a/01, 34b/02

g.+lere 33b/11

g.+lerün 34a/11

g.+nüñ 15b/07

g.+si 22b/13, 35b/09, 36a/03, 46a/07

g.+sidür 46a/08, 46a/10

g.+sin 44b/09, 44b/10, 46a/11

g.+sinde 35b/05, 45b/07, 46a/13

g.+sinden 33b/10

g.+sine 35b/05

g.+sinüñ 45a/13

g.+ye 45b/12

gece': krş. **gece**

g.+i 46a/10

geci: krş. **gece**

g.+sine 15b/06

gecür-: krş. **geçir-**.

g.-medi 62a/02

geç-: 1. Bir yerden geçmek. 2. Bırakmak, vazgeçmek.

g.-di 47b/07

g.-e 63a/03

g.-eler 77a/12

g.-en 53b/07

g.-er 9a/01, 23b/13, 39a/06, 40b/01, 40b/02, 43b/06

g.-erken 54b/05

g.-esile 43b/09

g.-icek 19b/05

g.-içek 49a/09

g.-medi 19b/01

g.-medükdür 58a/07

g.-mez 51b/13

g.-miş 35b/03

g.-se 73b/12

g.-üb 48a/11

geçir-: Geçirmek.

g.-meñ 63a/07

geçird-: Geçirtmek.

g.-em 79b/05

gel-: 1. Bir yerden bir yere hareket için gelmek. 2. Uğramak, duçar olmak. 3. Bulunduğu yerden ayrılıp geri dönmek. 4. Sıvılar için çıkıp akmak. 5. Bir amaçla bir yere uğramak ziyaret etmek. 6. Ulaşmak, vasıl olmak, kavuşmak. 7. Getirilmek, gönderilmek. 8. Olmak, -e

uğramak. 9. Düşmek. 10. Uymak.
24b/10

g.-di 3a/11, 7b/09, 13a/06,
13a/13, 19a/03, 19b/02, 20a/01,
31a/06, 34b/13, 38a/09, 42a/03,
43a/03, 43b/01, 44a/05, 48a/05,
49a/06, 53a/01, 56a/04, 57a/04,
58b/08, 64b/08, 66a/12, 74b/11,
74b/12, 74b/12, 75b/01, 78a/06,
78a/09, 78a/12, 78b/01, 78b/05,
84a/01, 85a/01

g.-diken 48b/10

g.-diler 2b/13, 59a/08 58b/02,
59a/09, 74a/11

g.-dim 56b/04

g.-diş 13b/02

g.-dise 16a/05, 76a/11, 76b/05

g.-düm 42a/07, 49b/04, 57a/07,
57a/09, 59b/08

g.-dün 32b/12, 45a/07

g.-e 2a/02, 6a/11, 6b/04, 6b/11,
16a/08, 24b/05, 24b/13, 26a/04,
26a/08, 27a/01, 28a/06, 28a/07,
29b/09, 30b/05, 30b/07, 32b/06,
32b/11, 33a/05, 33a/10, 34a/09,
34b/08, 46a/02, 46a/04, 53b/03,
53b/11, 54a/12, 54b/12, 55a/02,
55a/07, 55b/03, 63a/03, 64a/01,
66b/01, 67b/02, 76a/12, 76a/13,
76b/03, 76b/04, 76b/09, 77a/09,
78b/08

g.-eler 25b/05, 30b/09

g.-en 3b/12, 43b/03

g.-enün 77b/01

g.-esiz 13b/05

g.-icek 42b/10, 65a/12

g.-ince 19b/08

g.-incek 18a/06

g.-iserdür 9b

g.-iyorurlar 25b/07

g.-me 13a/11

g.-medi 19a/06, 43b/10, 47b/12,
78a/10

g.-mek 33a/02

g.-mese 22a/03

g.-mesün 12a/02

g.-meye 40a/12, 73b/13

g.-meyeydük 43a/12

g.-meyeyim 14b/04

g.-meyüb 65b/09

g.-mezdi 53a/03

g.-miş 4b/13

g.-mişdür 1b/08, 2b/05, 6a/06, 9b,
35b/11, 36a/13, 36b/08, 39a/08,
40a/08, 42b/09, 50a/09, 50b/10,
60a/08, 65a/02, 70b/09, 71b/02

g.-se 41b, 41b, 42a/12, 48b/06,
54a/03

g.-sün 9a/09

g.-sünler 42b/04

g.-üb 13b/08, 14b/06, 16b/06,
16b/07, 18b/10, 19a/05, 19a/07,
23a/13, 25a/12, 31a/12, 32a/02,
39a/09, 53a/05, 61b/01, 61b/10,
71a/05, 74b/05, 77a/06

g.-ünj 27a/08, 55a/04

g.-ür 3b/10, 4a/01, 6a/03, 6a/04,
23b/06, 25a/06, 65a/13, 78a/03

g.-ürken 25b/02, 76b/02, 76b/05

g.-ürler 40b/13

gelin: Evlenmek için hazırlanmış,
süslenmiş kız veya yeni evlenmiş kadın.
25b/01

gemi: Gemi. 3a/08

g.+lere 77a/11

g.+ye 3a/10, 3a/11, 3a/12

geñez: Kolay. 17a/04, 25a/04, 33a/04,
62b/11, 62b/11, 63a/02

gercek: krş. **gerçek.** 52b/06

gerçek: Doğru olan şey, hakikat. 9a/12

g.+dür 84a/11

gerek: Lazım, gerekli. 26b/05, 33a/02,
61a/04, 61a/05

g.+dür 12b/02, 12b/09, 33a/10,
48a/07, 49a/13, 62a/07

g.+mez 64a/07

getür-: Alıp getirmek, taşımak,
nakletmek.

g.-di 2b/01, 14a/13, 14b/08,
43a/03, 43a/08, 56a/12, 57b/10,
58b/09, 83a/06, 83a/07

g.-diler 2a/09, 15b/13, 37b/09

g.-dü 57a/02

g.-düm 43a/06

g.-dünj 49b/01

g.-dünjüz 24b/01

g.-e 29a/01

g.-eler 6a/09, 23b/01, 30a/07,
34a/10, 38b/09, 39b/05, 42a/04,
55a/10, 77a/10

g.-emedi 2b/01

g.-mediler 54b/01

g.-medünj 53b/08

g.-mege 14b/06, 29b/05

g.-megile 60a/10

g.-meyenlere 30a/02

g.-miş 15b/09

g.-üb 49a/05, 66a/01

g.-üle 21a/01

g.-ünj 26b/03, 27b/03, 52b/12,
55a/03, 77a/09

g.-ür 14a/02

g.-ürken 3b/07

g.-ürse 50a/06

g.-ürseñüz 68a/04

gevde: Gövde.	g.+lardan 17b/12, 59b/13, 62b/09
g.+leri 54b/11	g.+larından 59b/09
g.+lerine 54b/10	g.+sı 59b/05, 59b/06
g.+si 67a/13	g.+sından 43a/07, 59b/08, 60a/03
g.+sine 54b/06	gibi: Gibi, benzer. 5b/06, 9b/5, 10a/03, 11a/07, 13b/04, 14a/12, 15b/03, 15b/04, 17a/07, 18b/05, 21b/08, 21b/11, 22a/11, 24b/01, 24b/04, 25a/01, 25b/01, 26a/04, 28a/08, 28b/06, 28b/09, 29b/05, 29b/10, 29b/13, 33a/12, 35b/08, 41a/02, 42b/13, 45a/05, 47b/01, 47b/02, 47b/03, 48a/13, 49a/10, 51a/09, 59a/05, 62b/13, 63a/03, 63a/13, 64a/09, 66b/13, 67a/08, 68b/05, 69b/03, 69b/09, 70a/04, 70a/05, 70a/11, 71b/04, 76b/13, 77a/07, 79b/08
gey-: Giymek.	
g.-üb 39b/07, 64b/01	
geydür-: Giydirmek.	
g.-üb 27b/04	
geyesi: Giysi, giyecek, elbise, kıyafet.	
g.ler 58a/08	
geyse: krş. geyesi.	g.+den 53b/05
g.+yi 52b/03	g.+dür 17a/10, 21b/10, 46a/11
ğıjğır-: Alevlenmek, harlanmak.	g.+lerün 38a/02
g.-ub 26b/01	g.+nün 53b/05
ğılāz: (Ar.) Kalınlar, kabalar. 6a/11	gice: krş. gece.
g.+u 53b/12	g. 2a/09, 17a/06, 38a/13, 43b/11, 44b/13
ğızğır-: Kızdırmak.	gid-: 1.Yok olmak, eser kalmamak. 2. Ölmek. 3.Gitmek. 4. Devam etmek.
g.-ub 30b/08	g.-e 7a/07, 41a/02, 42a/01
ğurur: (Ar.) Övünme.	g.-eler 29b/05, 39b/07
g.+ların 31a/13	g.-en 65b/04
ğus(ü)l: (Ar.) Boy abdesti. 15b/05, 84b/12	g.-endür 65b/08, 65b/09
g.+ün 84b/10	g.-er 47b/09, 65b/05, 66b/13, 69b/09, 78b/08
ğuşsa: (Ar.) Keder, tasa, gam.	

g.-erdi 31a/08

g.-erdünüz 54a/03

g.-erken 6a/12, 22b/05, 53b/07,
61a/11, 61b/02, 63b/05, 63b/11

g.-ersek 70a/03

g.-esiz 71b/02

gider-: Gidermek, ortadan kaldırmak.

g.-di 14a/08

g.-iñ 11b/12

g.-megil 78b/12

g.-mese 79a/06

g.-mesünler 78b/13

g.-sün 12a/01

g.-üb 68a/11, 70a/06

g.-ür 37a/06, 76a/02

giiñ: Geniş. 25a/13

gir-: 1. Dışarıdan içeriye geçmek, dâhil olmak. 2. Sulu bir şeyin içine girmek veya dalmak. 3. Binmek, içinde olmak. 4. Bir yere konmak. 5. Sahip olmak, ele geçmek, elde etmek. 6. Tabi olmak. 7. Esir olmak.

g.-di 13b/12, 49a/12

g.-diler 3a/12

g.-e 2b/09, 11a/11, 11a/11,
11b/08, 17a/08, 28a/09, 34b/09,
47a/01, 63a/04

g.-elüm 52a/06

g.-en 70a/03

g.-er 5a/03, 22a/05

g.-esiz 55b/11

g.-incek 25a/11

g.-ir 84a/12

g.-mege 45a/06, 51b/05

g.-mek 51b/08, 52a/04, 52a/13

g.-mekden 45a/03

g.-menüñ 3a/11

g.-meyeler 77a/07

g.-meyeydük 43a/12

g.-sünler 52b/07, 55b/05

g.-üb 4a/12, 17b/04, 51a/06,
78a/06, 78a/12

g.-ür 43a/09, 78a/05

giriftär: (Far.) Düşmüş, yakalanmış, tutsak olmak. 70a/13

girmen: (Far.) Tahıl.

g.+i 56a/12

girü: 1. Yine, tekrar, bir daha, sonra. 2. Arkada bulunantaraf, arka taraf. 2a/13, 14a/07, 15b/13, 20a/03, 23b/12, 26b/06, 27b/08, 39b/08, 52a/03, 53b/05, 69a/05, 69a/07, 69a/08, 69b/13, 71b/10, 74b/08, 75a/02

git-: 1. Gitmek. 2. Yok olmak, eser kalmamak. 3. Yok olmak, elden çıkmak. 4. Vasıtalar için yol almak, gitmek.

g.-di 14a/07, 31a/07, 47b/11, 48b/01

g.-dikden 49a/08

g.-dikleri 61b/06

g.-diler 61b/02, 61b/05, 61b/07, 61b/09

g.-dügi 79b/11

g.-düm 48a/11

g.-gil 66b/02

g.-mege 27a/10, 27a/11, 63a/12

g.-mek 38b/05

g.-mezsiz 76a/10

g.-seler 41b

gitmān: (Far.) Sır saklama.

g.+u 83a/11

gizle-: Gizlemek, saklamak.

g.-düm 49b/04

gög(ü)s: Göğüs, sine.

g.+ine 2b/10

gök(g): Gök. 22a/09, 60b/08

g.+dedür 15b/12

g.+den 22a/13, 31a/09, 42b/07

g.+e 60a/01

g.+i 29b/06

g.+iniñ 60b/11

g.+üm 21b/13

g.+ler 7b/08, 7b/12, 65a/01

g.+lerde 44a/01, 63b/07, 66b/05, 82a/01, 82b/10

g.+lerden 6a/10

g.+lere 3a/09

g.+leri 28a/07

gökce: Gök rengi, mavi. 13a/08

gökcek: krş **gökçek**. 25a/08, 25a/11, 25b/06, 32b/10, 39a/08, 44a/05, 64b/13, 67a/01

gökçek: Güzel, kutlu. 35b/12

gölge: Gölge. 8b/09, 23a/04, 54a/06, 63a/01

g.+si 27a/12

g.+sinde 30b/02, 33a/13, 61a/02

gönder-: Bir yere gitmesini, ulaşmasını sağlamak.

g.-di 14a/06, 69a/04, 69a/06, 69a/07, 69a/09, 80b/05

g.-dügi 11a/06

g.-dük 52a/07, 52a/08, 69a/11, 69b/04

g.-dün 69b/10

g.-e 11a/06, 51b/05

g.-em 79b/11

g.-mek 38b/07, 48b/06, 52b/10

g.-üb 3a/07

göñ(ü)l: Gönül. 60b/03, 60b/04, 68a/11

g.+dür 68a/06

g.+i 18a/01, 68a/01, 68b/10,
68b/13

g.+in 67b/12, 72b/03

g.+inden 24b/11, 61a/12

g.+ine 13a/01

g.+iñ 12b/02

g.+iñi 69a/12, 69b/03

g.+ü 18b/04

g.+üm 31a/07, 48b/12

g.+ün 68a/07

g.+üni 68b/09

g.+üñ 69b/05

g.+üñe 70a/03

g.+üñüzden 11b/12

g.+üñüze 12a/02

g.+üñüzi 70a/05, 70a/07, 70a/11

gör-: 1. Bakmak, bir nesne veya bir varlığı hissetmek. 2. Anlamak, idrak etmek. 3. Müşahede etmek, şahit olmak. 4. Yapmak, ifa etmek. 5. Görmek, varlığını algılamak. 53b/02

düş g.-di 61b/01

g.-di 3b/09, 4b/11, 14a/08,
14b/07, 18a/03, 37b/03, 38b/03,
48b/11, 49a/06, 58a/13, 58b/03,
74b/13, 78a/09, 78b/01

g.-diler 2b/13

g.-dü 3b/07

g.-dügüm 43a/04

g.-dügüñ 78a/04

g.-düler 19b/13

g.-dün 62a/01

g.-dünmi 48b/02, 53b/09

g.-dünüz 45a/08

g.-e 24b/10, 71b/05

g.-eler 38b/10

g.-elim 2b/11

g.-elüm 57b/04

g.-esün 55a/01

g.-eyim 49b/04

g.-gil 6b/05, 17b/02, 37b/09,
54a/04

g.-icek 14a/10, 27b/08, 54a/08,
78b/06

g.-iser 35a/02

g.-medi 58a/10

g.-mediler 14b/10, 59a/10

g.-medim 5a/03

g.-medüñ 4b/04, 58a/06
g.-meye 24b/01, 34b/08, 40a/10
g.-meyeler 27b/08
g.-meyince 17a/13
g.-mez 8b/08
g.-mişsin 25a/08
g.-müş 4b/12, 58a/08
g.-se 35a/12
g.-seler 15b/02
g.-sen 38b/02
g.-siler 30a/07
g.-sün 29a/01
g.-sünler 29b/03
g.-üb 6b/01, 14b/01, 14b/05,
58b/02, 60a/07, 77a/01
g.-üñ 4a/13, 9a/09, 9a/12, 11b/09,
14b/11, 20a/07, 28a/10, 28a/12,
29b/02, 48b/04, 52b/08, 54a/12,
59a/11, 64b/05, 67a/01, 71a/11
g.-ür 51b/07, 84a/10
g.-ürlerdi 52b/03

göre: Bir şeye uygun olarak, bir şey uyarınca, gereğince. 50b/04, 70b/04, 70b/06

görklü: Güzel, gösterişli. 63a/04

görüş-: Görüşmek.

g.-dün 45a/07

göster-: Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.

g.-düm 64a/03

g.-iñ 24b/07

g.-ür 23b/13

g.-ürsüz 16a/08

götür-: Taşımak, götürmek.

g.-di 19a/04, 56a/03, 61a/10

g.-diler 57b/06, 75a/02

g.-dügimüz 34a/06

g.-eler 25b/01

g.-emeyeler 29b/07

g.-seler 25a/05

g.-üb 58a/12, 71b/03

g.-üle 21a/02, 21a/03, 22a/05

g.-ülür 7b/12, 44b/06

g.-ür 42b/01

g.-ürler 10a/01

gövde: Gövde, vücut, beden.

g.+lerine 54b/12

göz: Göz. 25a/13, 34b/09

g.+den 52a/04, 82b/05

g.+e 15a/01

g.+in 80b/01

g.+inden 73a/13

g.+ler 4b/11, 58a/06, 58a/08, 58a/10	31a/13, 36a/01, 37b/12, 42a/13, 43b/01, 43b/09, 44a/04, 48a/01,48b/07, 53a/04, 53a/04, 53a/06, 56b/05, 60b/13, 62a/12, 62a/13, 62b/01, 62b/04, 63a/06, 67a/10, 72a/09, 72b/13, 73b/01, 74b/10, 75a/11
g.+lerin 23b/12	
g.+lerüm 31a/07	
g.+üm 31a/03	g.+de 7b/07, 37a/02, 44a/12, 44b/04
g.+üni 24a/01	
g.+ünüz 4b/03	g.+den 74a/09
gözü: Ayna.	g.+dür 26b/02, 56a/06, 56b/04, 57a/07, 57b/13
g.+sinden 68a/11	g.+e 73b/13
gözyaşı: krş. gözyaşı.	g.+i 6a/07, 15b/02, 15b/05, 15b/10, 38b/09, 52b/12, 53b/12, 73b/13, 76a/07, 76b/11
g.+dur 73a/12	
gözyaşı: Gözyaşı.	g.+idür 26a/11, 26a/11
g.+n 68b/03, 71a/09, 71a/12, 73b/02	g.+in 67b/06, 67b/11, 70b/01, 71a/02, 71a/07
güc: Güç, kuvvet.	g.+inde 17a/02, 17a/07, 20b/03, 21a/09, 28b/10, 34b/06, 39a/08, 40a/09, 50b/02, 51a/12, 57a/10, 58a/02, 60b/12, 61a/09, 66a/08, 67a/07, 67a/13, 74a/13, 76a/04, 79b/04
g.+i 17b/07, 41b/10, 67b/09, 75b/08	
güd-: Gütmek.	g.+inden 62a/11, 62b/04
g.-se 80b/03	g.+ine 15b/06, 63b/05
gül-: Gülmek.	g.+ler 63a/08
g.-üb 47b/08	g.+leri 63a/07
gül-âb: (Far.) Gülsuyu. 74b/06	g.+lerinde 34b/01
gümüş: Gümüşten yapılmış anlamında.	g.+ünde 5b/05, 11a/08, 39a/04
g.+i 54b/06	
gün: Gün. 15a/11, 16b/05, 16b/09, 23a/09, 23a/12,24a/08, 25a/03, 26a/10, 29a/01, 30b/13, 31a/04, 31a/04, 31a/06,	

g.+ün 7a/02, 15b/07, 16a/11,
27a/03, 27a/08

g.+ünün 58a/03

günāh: (Far.) Günah. 7a/08, 7a/13,
44a/10, 44b/02, 67a/06, 68b/05, 71a/01,
71a/11

g.+a 44b/01, 66a/07

g.+dur 20a/13, 22a/02

g.+ı 5b/13, 6a/10, 7a/11, 9a/13,
21b/08, 36a/06, 41a/02, 63a/13,
71a/08

g.+ın 11b/03, 44a/11, 46a/04,
64b/08

g.+ıñı 6a/10, 71a/06

g.+ıñuz 15a/13

g.+ıñuzı 73b/02

g.+lar 35b/07, 51a/06

g.+lara 28b/02

g.+ları 10a/03, 15b/05, 28b/04,
66b/13, 70b/02, 71a/09

g.+ların 28a/05, 28b/05, 33a/06,
34a/07, 34a/09, 36a/04, 39b/03,
40b/11, 44b/01, 44b/03, 44b/12,
55b/05, 64b/09, 66b/07, 66b/08

g.+larına 35b/04, 39b/04

g.+larından 35b/04, 43b/04,
50b/08

g.+larıñuz 33b/07

g.+larıñuzı 46b/02, 68b/02

g.+larıñuz 20a/10

g.+larıñuza 36b/13, 45a/13

g.+larıñuzı 15a/09

g.+ñı 7a/07

g.+ıñuzı 71b/01

günāh-ı kebā'ir: (Ar.) Büyük günah.
29a/10

günāhkār: (Ar.) Günah işleyen kimse.
32a/09

gündüz: Gündüz. 2a/09, 62b/05

güeyg: Damat, güvey.

g.+i 25b/01

g.+isi 48b/12

g.+üsü 56a/05

güzel: Göze, kulağa hoş gelen, çirkin
karşıtı. 25b/05

-H-

haber: (Ar.) Haber, havadis, bilgi.
50b/10, 77a/02, 78a/03, 84b/01

h.+de 1b/07, 2b/05, 6a/06, 9b,
35b/11, 36a/13, 36b/08, 39a/07,
40a/08, 42b/09, 50a/09, 53a/01,
60a/08, 65a/02, 70b/09, 71b/02

habīb: (Ar.) Sevgili.

h.+i 33b/06

h.+im 9b/13

h.+iñ 72b/04

h.+üm 9b/07, 78a/12, 79b/05
h.+üme 44a/07
h.+ün 10a/05, 44a/02, 55b/04,
72a/02, 72a/06, 72b/11
hâbüllah: (Ar.) Allah'ın sevgilisi.
9a/04, 10b/04, 83b/13

h.+a 83a/07

hâbil: (Ar.) Hz. Adem (AS)'in
oğullarından birinin ismi.

h.+i 31a/01

habs: (Ar.) Bir yere kapatıp salıvermeme.
78b/03

hâbüllah: (Ar.) Allah'ın sevgilisi.
83b/01

hac: (Ar.) Kabe'yi ziyaret etme. 10b/07,
22a/13, 29b/01, 34b/05, 41a/04, 51a/13,
62a/12, 63a/09, 63b/07, 64b/13, 67a/01,
67a/05, 67a/07, 67a/10, 67b/07, 67b/09,
84b/01

h.+dur 51b/01

hacc: krş. **hac.**

h.+a 64a/11, 67b/09

h.+ıdur 10a/07, 14b/12

h.+uñ 52a/01, 64a/04

hacerü'l-esved: (Ar.) Kâbe'nin doğu
köşesinde bulunan, tavaf sırasında
hacıların her dönüşte selamladıkları siyah
parlak taş. 66a/02

hâcet: (Ar.) İhtiyaç, muhtaç olunan şey.
31a/08, 34a/05, 44b/08, 66b/04, 83a/07

h.+in 60a/03

h.+leri 10a/01

h.+lerin 66b/08

h.+üm 55a/09

h.+ün 33a/08, 39a/10, 55a/07

hâcı: (Ar.) Din buyruklarını yerine
getirmek için hacca gitmiş Müslüman.

h.+lar 66b/03

h.+lara 51b/13

h.+ları 66a/11

hacil: (Ar.) Çekinme, utanma, yüzü
kızarma. 38b/04, 38b/06

hadde: (Ar.) Erimiş maden. 77a/13

hadis: (Ar.) Hz. Muhammet'in söz ve
davranışları. 35a/11, 47a/02

hadis-i kudsi: (Ar.) Peygamberimiz'e
(SAV) vahy veya ilham edilen, kelimesi
kendisinden sudur eden kudsi kelâm.

h.+de 40a/07

hak: (Ar.) 1.Allah, Tanrı. 2. Yapılan işin
maddi karşılığı, pay, hisse. 3.Üzerine,
için, hususunda, dair. 5a/05, 78b/08,
78b/08, 83b/09, 84a/03

h.+dur 10a/08, 84a/07

h.+ıñ 82b/10, 83a/01, 84a/05

h.+uñ 39a/11

hak hazreti: (Ar.) Allah.

h.+nden 78a/02

hakık: krş. **hak.**

h.+a 14b/01

h.+ı 2a/09, 72a/05

h.+ıcün 9a/10, 16a/09, 32b/07,
34a/09, 55b/03, 64a/01, 64b/09,
75b/02, 79b/13

h.+ıçün 44b/05

h.+ın 39b/10, 50a/06

h.+ında 28b/07, 48a/02, 49b/09,
50a/01, 63b/13, 83a/09

h.+ından 20a/01

h.+ını 1b/09

h.+ıñuzda 58b/10

h.+umı 39b/10

h.+ā 81b/02

hak resül: (Ar.) Hz. Muhammet
peygamber (SAV). 24a/04

h.+dür 29a/07

hak te'ālā: (Ar.) Allah. 2b/12, 3a/04,
3a/09, 3a/12, 4a/03, 4a/06, 9a/05, 9a/08,
9a/11, 9b/6, 11a/06, 11b/03, 12a/03,
15a/08, 15a/13, 15b/08, 16b/08, 16b/11,
17b/08, 17b/11, 20b/04, 21b/04, 21b/12,
22a/09, 22b/02, 23a/01, 27a/11, 28b/12,
29b/08, 29b/11, 30a/04, 30a/11, 35a/03,
36a/06, 36b/01, 38b/09, 38b/11, 39a/06,
39a/10, 39a/13, 39b/08, 40b/07, 40b/11,
42a/13, 44a/06, 45b/01, 49b/06, 50b/10,
53b/03, 57b/04, 57b/11, 59b/12, 60b/09,
63a/09, 65a/02, 66a/04, 71a/04, 71b/01,

71b/03, 74a/03, 74a/04, 75b/05, 76a/02,
78a/11, 78b/13, 79a/04, 80b/04, 80b/07

h.+dan 2a/02, 6b/04, 11a/10,
12b/03, 16a/07, 20a/08, 24a/05,
24a/06, 24b/05, 32b/05, 33a/05,
34b/13, 54a/08, 54b/12, 55b/02,
63b/13, 66b/01, 75a/13, 76a/11

h.+dur 12a/09, 12b/02

h.+nın 4a/12, 16b/09, 16b/13,
39a/13, 76a/01

h.+nuñ 4b/06, 8a/13, 17a/06,
17b/04, 20a/11, 28b/01, 34a/12,
37b/09, 53b/08, 63a/04, 70b/11

h.+ya 16a/02, 20a/05, 33b/12,
34b/10, 49a/07

h.+yı 2a/05, 4b/01, 6b/12, 9a/01,
16b/05

hakikat: (Ar.) Gerçek.

h.+da 82b/04

hāl: (Ar.) Durum, vaziyet, hal. 30a/12

h.+de 14a/03, 18b/04, 24b/12,
26b/08, 43a/02, 43a/04, 54a/10,
57b/09, 58b/03, 58b/08, 61a/02,
66a/05, 72b/10

h.+dür 19a/12, 48a/03

h.+i 14b/04, 18b/13, 20a/08,
43b/10, 44b/08, 46b/02, 48b/05,
52b/09, 68b/01, 70a/11

h.+imi 13a/04

h.+imüze 28a/01, 43b/08

h.+in 16b/03, 64b/07	h.+u 82a/10
h.+inde 65b/05	h̄alvet: (Ar.) Issız, kapalı, küçük yer. 12b/12, 18a/06
h.+ine 60a/02	h.+ine 13a/12, 13b/12
h.+ini 27b/08, 68b/01, 76b/10	h̄amd: (Ar.) Allah'a şükretme. 9a/02, 19b/02
h.+leri 57b/02, 72a/02	h̄anīfe: (Ar.) Hanifi mezhebi. 81b/04
h.+ü 85a/06	h̄arāb: (Ar.) Harabe, harap, viran.
h̄alās: (Ar.) Kurtulma, kurtuluş. 67a/05	h.+dur 51b/02
h̄alāyık: (Ar.) Hizmetçiler, uşaklar. 6a/07, 15b/02, 26b/06, 28b/12, 50b/02, 61a/05, 71b/02	h̄arāc: (Ar.) Harcama, sarf etme, masraf.
h.+dan 70b/04	h.+dan 29a/07
h̄āle: (Ar.) Annenin kız kardeşi, teyze. 23b/10	h̄arām: (Ar.) Dîn kurallarına aykırı olan, helal karşıtı. 75a/07, 85a/04
h̄alīl: (Ar.) Samimi, sadık dost.	h̄areket: (Ar.) Bir nesnenin konumunu veya durumunu değiştirmesi, kıymılda.
h.+üñden 31a/02	h̄.+e 30b/04, 46a/02
h̄alīlullah: (Ar.) Allah'ın sevgilisi. 83a/04, 83b/03	h̄āric: (Ar.) Dış, dışarıda.
h̄alīlū'r-rahmān: (Ar.) Rahman'ın sevgilisi. 11a/12, 67b/13	h.+de 84b/02
h̄ālīs: (Ar.) Saf, temiz. 68a/10	h̄arīř: (Ar.) Ağgözlü. 70a/08
h.+e 5b/12	harūn: (Ar.) Hz. Musa (AS)'ın kardeři. 31a/13, 83b/05
h̄alk: (Ar.) 1.Umum halk, insanlar. 2. Aynı hanede yaşayanlar. 21a/03, 26b/08, 27a/04, 41b, 51a/12, 62b/08, 74a/13	h̄āř: (Ar.) Kimse, sınıf, topluluk için seçkin, has. 84b/13
h.+dan 29a/10	h.+lar 30b/01
h.+ı 27a/09, 32b/07, 53b/12, 72b/08	h̄asan: Hz. Hasan (AS). 56b/08, 56b/13, 57b/02, 57b/05, 57b/13, 58b/01, 71b/09, 72b/06
h.+ını 77a/06	h̄.+ı 32b/03

- h.+la 59a/07
- ḥased:** (Ar.) Çekememezlik. 68a/03
- ḥasenāt:** (Ar.) İnsanlar için yapılan hayırlı işler, iyilikler. 49b/10, 49b/11, 50a/02, 50a/03, 63b/03
- ḥaşım:** (Ar.) Düşman.
- h.+ların 1b/08
- ḥasret:** (Ar.) Özlem. 26a/11
- h.+ile 63b/12
- h.+in 64a/02
- h.+lerüne 64a/04
- ḥasta:** (Far.) Hasta. 23b/06, 23b/09, 24a/02, 48b/08, 48b/10
- h.+nuş 23b/06
- h.+ya 49a/05, 49a/11
- h.+yın 48b/12
- ḥastalağ:** (Far.+T.) Hastalık.
- h.+um 49a/08
- ḥaş(ı)r:** (Ar.) Toplayan, haşreden. 30b/05, 67b/01
- ḥatır:** (Ar.) Gönül.
- h.+ından 58a/11
- h.+larından 58a/07
- ḥatta:** (Ar.) ve, bile, daha. 30b/11, 45b/11, 50b/04
- ḥatun:** Eş, zevce. 13a/06, 13b/01, 13b/06, 13b/08, 14a/01, 14a/07, 14a/10, 14b/04, 14b/06, 18a/04, 18a/07, 18b/01, 19a/03, 19a/04, 19a/06, 19a/08, 19a/12, 19a/13, 19b/03, 19b/06, 19b/10
- h.+ı 12b/08, 13a/10
- h.+ına 13b/06
- h.+lara 73a/01
- ḥavādiş:** (Ar.) Haber. 53a/10
- ḥavāle:** (Ar.) Bir işi bir başkasının sorumluluğuna bırakma, ısmarlama, devretme. 35b/10
- ḥavvā:** (Ar.) Hz. Havva (AS).
- h.+yıla 70b/09
- ḥay:** (Ar.) Canlı, sağ.
- h.+dür 82a/11
- ḥayā:** (Ar.) Utanma, ar. 31b/01, 72a/09
- ḥayāl:** (Ar.) Aslı olmadığı hâlde zihinde kurulan şey.
- h.+ine 4b/13
- ḥayāt:** (Ar.) Diri, canlı.
- h.+ı 82a/11
- h.+ü 82a/10
- ḥayātüllah:** (Ar.) Allah'ın diri olması. 82a/12
- ḥayır:** (Ar.) 1. İyilik, yardım, ihsan. 2. İyi, faydalı. 3. İyi ve makbul olan hal ve iş, hayır. 61a/07
- ḥayırlı:** (Ar.+T.) Hayırlı.

h.+dur 10b/07, 10b/09, 10b/13,
22b/03, 44b/10, 45b/07, 51a/11

ḥayr: krş. **ḥayır.** 84a/03

ḥayrān: (Ar.) Çok beğenilen, hayranlık duyulan (kimse). 14a/11

ḥayy: (Ar.) Canlı.

ḥ.+a 82a/11

ḥāzır: (Ar.) Bir işi yapmak için gereken her şey tamamlanmış olma durumu. 1b/08, 4b/03, 11b/13, 16a/09, 27a/07, 40a/02, 58a/08, 61b/09, 63b/09

ḥazın: (Ar.) Hüzünlü. 23b/09

ḥazret: (Ar.) Kişi ve kutsal sayılan varlık isimlerinin önüne saygı, yüceltme ve övgü amacıyla getirilir.

ḥ.+i 55a/04, 62a/07

ḥ.+ine 34a/05, 62b/05, 78b/05

ḥ.+lerinüñ 32a/02

ḥazreti allah: (Ar.) Hz. Allah. 82a/08

ḥazreti ibrahim: (Ar.) Hz. İbrahim peygamber (AS).

ḥ.+üñ 3b/08

ḥazreti' alı: Hz. Ali peygamber (AS). 48b/09, 48b/13, 53a/08, 55b/13, 57b/03

ḥ.+nün 48b/10, 55b/12

ḥazreti resul: (Ar.) Hz. peygamber (SAV). 4b/09, 20b/01, 23a/11, 25a/02, 28b/07, 46b/12

ḥ.+den 33b/09, 62b/03

ḥ.+e 74a/10

ḥ.+u 55a/08

ḥazreti risalet: (Ar.) Hz. peygamber (SAV). 4a/09, 5a/01, 5b/03, 6a/08, 6b/07, 11a/04, 12a/10, 15a/07, 15b/09, 16b/04, 16b/10, 21a/13, 21b/05, 22a/07, 22b/11, 23a/08, 26a/02, 32a/07, 32b/08, 33a/07, 33b/02, 34a/13, 37a/02, 39a/05, 41a/08, 41b, 42a/11, 43a/13, 45a/11, 46b/09, 47a/10, 49a/04, 50a/12, 51a/03, 51a/11, 53a/06, 58b/06, 67b/10, 68a/02, 71b/08, 73a/02, 73a/08

ḥ.+e 6a/02, 57b/09

ḥazret risalet: krş. **ḥazreti risalet.** 67a/07

ḥazretüllāh: (Ar.) Hz. Allah.

ḥ.+a 55a/06

heb: (Far.) Sürekli, daima. 84a/01, 84b/03

helāk: (Ar.) Mahvolma, yok olma, helak. 3b/01, 31a/11

helāklik(g): (Ar.+T.) Helaklık.

h.+ına 3a/06

ḥelāl: (Ar.) Dinen yasak ve haram olmayan şey, helal. 85a/03

ḥ.+i 56b/03

hele: Özellikle. 19b/01

hem: (Far.) Özellikle, zaten, bir de. 22a/06, 79b/02, 81b/03, 81b/04, 82a/07, 82b/06, 83a/01, 83a/04, 83a/11, 83b/02, 83b/06, 83b/07, 83b/08, 83b/13, 84b/05, 84b/06, 84b/08, 84b/10, 85a/08

hemān: (Far.) Derhal, çabucak, hemen. 18b/01, 29b/09, 46a/11, 59a/08, 84a/02

her: (Far.) Her, her bir. 1b/05, 1b/09, 4a/05, 5b/12, 7a/01, 7b/01, 10a/01, 10a/02, 10b/10, 10b/11, 11a/04, 11a/13, 11b/03, 11b/05, 11b/07, 12b/01, 15a/11, 16a/04, 16a/05, 16a/06, 16b/10, 17a/01, 17a/03, 17a/08, 17a/10, 21a/13, 21b/05, 25a/02, 28b/08, 31a/08, 31a/12, 33b/09, 33b/12, 34a/02, 34b/03, 35b/09, 36a/11, 36a/12, 39b/12, 40a/01, 40a/12, 41a/01, 41a/06, 41a/06, 44a/12, 48b/06, 53a/06, 54b/07, 60a/08, 61b/03, 63b/03, 63b/03, 66a/12, 67a/10, 68a/03, 68b/05, 70b/04, 70b/06, 73a/13, 73b/09, 76a/01, 76a/10, 76b/01, 78a/05, 79a/06, 79a/10, 79a/12, 79a/13, 79b/03, 79b/08, 79b/10, 79b/11, 80a/01, 80a/02, 80a/05, 80a/05, 81b/07, 82b/02, 82b/11, 84a/06

hevāce: (Ar.) Hoca. 62a/03

heybet: (Ar.) Azamet, ihtişam, mehabet, heybet. 25b/04

h.+ile 25b/02, 29b/08

h.+inden 23b/03, 29b/09, 32a/03

h.+ümi 30a/03

heybetlü: (Ar.+T.) Azametli, ihtişamlı. 29b/04, 30b/08

hıfz: (Ar.) Koruma.

h.+u 85a/10

hıfz-ı imān: (Ar.) İmanın korunması.

h.+ında 16b/09, 17a/06

hırs: (Ar.) Sonu gelen istek, aşırı tutku.

h.+ı 69b/13

hışım: (Ar.) Kızgınlık, öfke, hışım. 22a/10, 22a/11, 67b/01, 75a/11

hıyār: (Far.) Salatalık. 38a/07, 38a/08, 38b/03

h.+ı 38a/11

hic: krş. **hiç.** 24a/12, 27b/07, 30b/10, 31a/03, 34b/08, 42a/09, 47b/12, 51a/13, 54a/05, 57a/08, 59a/10, 59b/04, 60b/04, 65b/08, 67b/02, 82a/02

hicāb: (Ar.) Perde. 9b/12, 10a/01, 44b/06

h.+ı 37a/06

hicbir: krş. **hiçbir.** 36a/05, 43b/10, 44b/07, 56b/04

hiç: (Far.) Olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştiren bir söz. 4b/12, 5a/02, 8b/07, 9b/2, 14b/10

hiçbir: Hiçbir. 5b/04

hidāyet: (Ar.) Doğru yola ulaşma, hidayet. 24a/06

hikāyet: (Ar.) Hikaye. 12b/04, 14b/04, 17b/13, 19b/11, 37a/11, 38a/05, 47b/05, 48b/07, 49a/11, 55b/11, 59b/03, 61a/07, 61b/11, 69a/01, 75a/09

hikmet: (Ar.) Bilgelik, hikmet. 18b/03

h.+den 69a/02

hind: Hindistan halkından veya bu halkın soyundan olan kimse, Hint. 78b/02

h.+e 32b/10

hisāb: (Ar.) Hesap. 55a/06

h.+ı 21a/10, 63a/02
h.+ıla 84a/05
h.+ın 53a/13, 54b/01, 84a/02
h.+ların 33a/04
hısābsız: (Ar.+T.) Hesapsız. 47a/01
hısābsuz: krş. **hısābsız.** 11b/08, 17a/08, 24b/05, 50a/08, 51a/13, 55b/06, 55b/10, 66b/02
hişşe: (Ar.) Pay.
h.+si 6b/06
hiṭāb: (Ar.) Sözü birine veya birilerine iletme, seslenme. 6b/04, 16a/08, 24b/05, 26a/08, 32b/06, 33a/05, 33a/10, 46a/04, 54a/11, 54b/12, 55a/07, 55b/03, 64a/01, 66b/01, 77a/09
hiyānet: (Ar.) Güveni kötüye kullanma, aldatma, vefasızlık.
h.+dür 83a/11
hizmet: (Ar.) Hizmet, iş. 61a/05
hizmetkār: (Ar.+Far.) Hizmetkar.
h.+ı 78a/01
hoca: (Far.) Müslimanlıkta din görevlisi. 61b/12
hod: (Far.) Kendi. 53b/04, 56b/07
hor: (Far.) Değersiz, önemi olmayan, aşağı. 79b/03
hoş: (Far.) Güzel, hoş. 6b/13, 14a/11, 14b/11, 20a/07, 25a/13, 25b/03, 25b/11, 38a/12, 52b/08

hoş dut-: Birine iyi ve sevecenlikle davranmak.

h.-uṣ 59b/01

hoşnūd: (Far.) Bir davranış, bir durum veya bir kimseden memnun olan, yakınması olmayan. 33a/09, 39a/13, 52a/08, 52b/11

hoşnūdlıḡ: (Far.+T.) Hoşnutluk, iyilik, güzellik.

h.+ıdur 8a/13

h.+ıla 52a/07

hūb: (Far.) Güzel, hoş. 78b/05

huccet: (Ar.) Söz, senet. 65b/10, 66a/10, 66a/12

h.+i 66a/05

h.+ile 66a/07

h.+leri 66a/09

hūd: (Ar.) Büyüklük.

h.+u 83b/02

hudā: (Far.) Allah. 81b/02, 82a/03

h.+ya 85a/01

hulle: (Ar.) Cennet elbisesi. 26a/09, 27b/04, 33a/10, 39b/02, 39b/07, 67a/03

h.+ler 58a/05

hūrī: (Ar.) Cennette yaşadığına inanılan dişi varlık. 39b/12

h.+ler 24b/09, 37a/09, 58a/05

hurmā: (Far.) Hurma. 50a/10

hurûf: (Ar.) Harfler. 82b/09

huşû': (Ar.) Tanrı'ya boyun eğme, gönü korku ve saygı ile dolu olma.

h.+ıla 15a/10

huzûr: (Ar.) Dirlik, baş dinçliği, gönül rahatlığı.

h.+ına 39a/09, 54b/02, 62a/09

hüdâvend: (Far.) Allah.

h.+iñ 81b/08

hüknullah: (Ar.) Allah'ın hükmü, kanunu. 83a/10

hük(ü)m: krş. **hüküm.**

h.+i 51b/06

hüküm: (Ar.) Emir, hükümlerlik. 50b/04

hürmet: (Ar.) Saygı. 23a/06, 24b/03, 25a/09, 26a/08, 26b/06, 27a/03, 27b/09, 28a/11, 28b/08, 29a/09, 29b/02, 30b/02, 32b/13, 33a/03, 33b/04, 37b/02, 37b/08, 37b/10, 37b/12, 42a/03, 42b/03, 45b/12, 77b/02

h.+içün 10a/05

h.+ile 39b/06

h.+ine 9b, 20a/03, 28b/04, 33b/07, 38a/04

h.+iñcün 55b/04

h.+iñe 44b/02

h.+üñ 42a/09

hürmetlü: (Ar.+T.) Saygılı. 62b/08

hürmetsüz: (Ar.+T.) Saygısız. 21a/04

hüseyn: (Ar.) Hz. Ali (AS)'nin oğlu. 56b/08, 57b/02, 57b/06, 57b/13, 58b/01, 58b/05

h.+i 32b/03, 56b/13

hüseyn: krş. **hüseyn.** 71b/09, 72b/06

h.+e 59a/07

-İ-

ırag: krş. **ıraq.** 6b/13, 63b/12

ıraq: Uzak. 21a/11

ırgâdlık: (Rum.+T.) Tarım işçisi. 12b/10, 12b/13, 13a/07, 14a/05

ırmağ: krş. **ırmağ.**

ı.+ından 23b/01, 24a/11, 27a/07

ı.+ınuğ 26b/04

ırmağ: Irmak. 24a/09

ı.+ları 21a/05

ıvaz: (Far.) Yüksek ses, nara. 58a/04

ı.+ın 57a/12

ıyş: (Ar.) Yaşam.

ı.+ı 28a/09, 31a/07

ıyş-ı cāvizān: (Ar.) Ebedi yaşam. 40a/03, 55b/07

ı.+ı 26a/06, 34b/10

-İ-

i-: İmek fiili.

i.-di 3b/04, 12b/06, 25b/06,
32a/09, 33a/02, 33a/06, 43b/04,
45a/07, 48a/05, 50b/09, 62a/01,
69a/03, 69a/11, 76a/06, 78a/07,
78b/07, 78b/08, 82a/05

i.-düm 57a/06

i.-ken 14a/03, 24b/12, 33a/06,
38a/06, 57b/09

i.-miş 14a/11, 25b/04

i.-mişsin 25a/09

i.-se 5a/09, 10a/02, 20b/08,
49b/10, 55a/08, 85a/01, 85a/05

‘**ibād:** (Ar.) Kullar.

‘i+idür 82b/10

‘**ibadallah:** (Ar.) Allah’ın kulları,
insanlar. 84b/11

‘**ibādet:** (Ar.) İbadet, kulluk. 10b/11,
12b/06, 13a/03, 16b/08, 29a/08, 35a/13,
42b/06, 43b/04, 43b/06, 43b/07, 43b/12,
44b/11, 45a/08, 69b/08, 69b/12, 76b/07,
77a/03, 81b/07

‘i+de 2a/13

‘i+dür 63a/09

‘i+e 13a/05, 13a/12, 13b/13,
19b/06, 39a/06, 77a/11, 80a/07

‘i+inde 68b/01

‘i+leri 70a/10

‘i+lerüñ 67a/02

‘i+üm 50a/06

iblis: (Ar.) Şeytan. 17b/01, 78b/07

i.+üñ 77b/08

ibni ‘abbās: (Ar.) İbni ‘Abbās. 5b/11,
7a/09

ibni ‘abdü’l-melik: (Ar.) İbni ‘Abdü’l-
melik. 38a/06

ibni ‘aziz: (Ar.) İbni ‘Aziz. 59b/06

ibrāhīm: krş. **ibrāhīm peygamber.** 3b/04,
3b/11, 4a/04, 4a/08, 31a/01, 53a/01,
75a/13, 75b/01, 83b/03

i.+e 31a/11

ibrāhīm peygamber: (Ar.) Hz. İbrahim
peygamber (AS). 3b/09, 65b/12

i.+e 75a/10, 75a/11

ic: krş. iç.

i.+inde 14a/04, 14a/09, 14a/10,
15b/02, 40a/01, 40a/13, 40b/05,
48a/06, 70a/13, 71a/13, 74a/13,
75a/09, 77a/11, 80b/09, 81b/11,
83a/02, 83a/08

i.+indeki 14b/07, 84b/06

i.+inden 48a/13, 60a/05

i.+ine 69a/04

icābet: (Ar.) Bir çağrını yerine getirme,
bir çağrıya gitme. 37a/07

icre: İçinde. 84a/09

icün: İçin. 15a/07, 15b/13, 36a/03,
37a/09, 51b/06, 54a/13, 56b/05, 61a/05,
66b/06, 73b/01

i.+dür 64b/04	i.-e 19b/08, 30a/12, 39a/01
iç: İç. 24a/04	i.-ecegün 55b/02
i.+i 43a/13	i.-eler 55a/01
i.+imüzde 76b/07	i.-em 30a/04
i.+inde 16b/09, 21a/12, 30b/08, 46a/08	i.-enlere 72b/04
i.+indekinden 9a/03	i.-er 15a/07, 47a/11, 47b/05, 69b/03, 83b/01
i.+ine 18a/08, 19a/04, 22a/06, 43a/09, 69b/03	i.-erdi 29b/12
i.+ümüzde 76a/05	i.-erin 44b/04
iç-: İçmek.	i.-eriser 83b/02
i.-e 23b/01, 24a/13	i.-erler 45b/10
i.-er 24a/11	i.-ersem 81a/02, 81a/05
i.-erken 26b/07, 27a/04	i.-üb 72a/05
i.-gil 23b/08	i.-übine 66a/04
i.-im 23b/10	i.-ün 33b/05, 54b/08
i.-mediler 26b/07	i.-ünüz 70a/07
i.-medünüz 27a/04	‘ādet i.-üb 17b/08
i.-mez 24a/10	‘afuv i.-erin 44a/11, 44b/12
i.-mezken 26b/09	‘afv i.-e 40b/12, 66b/09, 71a/10, 71b/01
i.-se 21a/06	‘afv i.-er 15a/09, 15a/13, 51a/08
i.-üp 26b/09	‘afv i.-üb 33b/07, 66b/07
içerü: İçeri. 49a/12	āh i.-üb 19a/13
içün: krş. için. 5a/06, 7b/02, 16a/03, 39b/13, 44a/07, 45b/11, 46b/09	‘arz i.-e 68a/09
id-: Etmek.	‘arz i.-ecek 71b/04

ʿarż i.-erler 34a/05
 ʿarż i.-üñ 37b/07, 37b/08
 ārzu i.-erler 4b/05
 ʿazāb i.-e 67b/02
 ʿazāb i.-em 30a/01
 ʿazāb i.-ersenüz 54b/07
 ʿazāb i.-erün 75a/09
 beyan i.-er 1b/02, 7a/06
 beyān i.-er 16b/03, 16b/04,
 46b/06, 62b/02
 bünyād i.-ince 65b/13
 cehd i.-e 71b/10
 cehd i.-eler 29b/07
 cehd i.-elüm 57b/03
 cehd i.-iñ 10a/10, 11b/10, 14b/13,
 16a/13
 cehd i.-üb 72b/02
 cehd i.-üñ 4b/05, 20a/08, 28a/13,
 39a/03, 55b/08, 63a/07, 70a/05
 cehid i.-üb 73a/05
 cenk i.-üb 72b/02
 çāre i.-emedi 72a/02
 çāre i.-emeye 71b/10
 çāre i.-üb 61b/06
 çāre i.-e 73a/05
 çāre i.-emedi 72a/06, 72a/11,
 72b/04, 72b/11
 daʿ vet i.-er 27a/06
 daʿ vet i.-üñ 26a/10, 42b/04
 defʿ i.-e 15b/04
 defʿ i.-er 47b/01, 47b/04, 47b/05,
 48b/04
 duʿ ā i.-erler 16a/02
 edā i.-enlerüñ 39b/10
 edā i.-üñ 46b/13
 emir i.-e 28b/13
 emir i.-üb 39a/06
 fāʿide i.-er 69a/13
 fark i.-enleri 72a/05
 farz i.-eserin 9b
 feryād id-üb 17b/01, 18b/01,
 54b/07
 fikir i.-üb 49a/05
 gāhillik i.-üb 29a/12
 geñez i.-e 62b/11
 giñ i.-eler 25a/13
 hac i.-enlerdür 51a/13
 hac i.-enleri 64b/13
 ḥalāş i.-er 67a/05
 ḥalvet i.-e 12b/12
 ḥamd i.-üb 19b/02

hışım i.-e 67b/01
 hışım i.-erlerdi 75a/11
 hışmet i.-er 61a/05
 hoşnüd i.-enleri 33a/09
 hürmet i.-en 26a/08
 hürmet i.-enler 30b/02
 hürmet i.-esin 37b/12
 hürmet i.-üb 24b/03, 25a/10,
 27b/09, 28a/11, 32b/13, 33a/03
 hürmet i.-üñ 23a/06, 42b/03
 ırkādılık i.-ersem 12b/13
 ı̇ ibādet i.-emez 43b/06
 ı̇ ibādet i.-enleri 76b/08
 ı̇ ibādet i.-erdi 12b/06, 43b/12
 ı̇ ibādet i.-erlerdi 43b/04
 ı̇ ibādet i.-eyin 13a/03
 ı̇ ibādet i.-üb 42b/07
 iħzār i.-eler 54b/02
 iħsān i.-e 57a/12
 iħsān i.-erin 50a/08
 iħyā i.-en 46a/03
 iħyā i.-enlere 45b/13
 iħyā id-üñ 45b/01
 ikrām i.-e 78a/11
 ikrām i.-üb 31a/10
 ikrām i.-üñ 15b/06
 ikrār i.-üb 64b/07, 66a/04
 istiġfār i.-erler 45b/11, 45b/12
 istiġfār i.-üñ 37a/01
 istiˆ far i.-erler 36a/04
 istiˆ far i.-üb 28b/03
 ı̇ izzet i.-ene 28a/11
 ı̇ izzet i.-er 28a/13
 ı̇ izzet i.-üb 45b/12
 kabül i.-e 71a/10
 kabül i.-er 38a/05
 kabül i.-üb 4a/03, 66b/08, 71a/06
 kaşd i.-e 24b/13, 27a/10, 71b/04
 kaşd i.-erler 27a/11
 katı i.-eler 53b/10
 kulluġ i.-enlere 30a/01
 kulluġ i.-erlermiş 13b/04
 laˆ net i.-er 15a/04, 42a/04
 menˆ i.-er 47a/13
 menˆ i.-üb 68a/10
 münacat i.-erken 9b
 münacat i.-erler 9b
 münacat i.-ersin 9b, 9b
 nafaġa i.-evüz 12b/11
 nafaġa i.-inem 57a/08

nazar i.-er 36b/04, 36b/05

nazar i.-e 24b/09

nazar i.-erin 44a/13

nazar i.-üb 68a/13

nazar i.-ün 20b/05

nice i.-elüm 56b/07, 56b/08,
57b/02

nizā^ç i.-e 51b/05

pāk i.-üb 70a/03

pās i.-üb 69b/10

rağbet i.-erdünüz 54b/09

red i.-üb 23b/09

rivayet i.-er 7b/13

rivāyet i.-er 22b/08

sa^ç i.-ün 15a/08

şabır i.-emez 13a/11

şabır i.-erse 50a/07

şadağa i.-e 61a/10

şadağa i.-er 51a/11

şadağa i.-ün 55b/09

saf i.-er 8b/11

şaykal i.-ersen 70a/02

secde i.-e 32a/08, 39a/10, 73a/04

secde i.-er 36b/03

secde i.-üb 14b/01, 44b/08,
71a/03

sefer i.-erken 57a/07

şefā^ç at i.-erin 28b/11

şükür i.-e 33b/03

şükür i.-elüm 34b/11

şükür i.-er 49a/07

taḥşil i.-erken 52b/02

ṭaleb i.-erdi 3b/06

ṭaleb i.-eyin 13a/03

ṭaleb i.-üb 23b/03

ṭaleb i.-ün 20a/09

tecellī i.-er 68b/13

tekbir i.-erdi 3b/08

tekebbürlük i.-erlerdi 29a/04

terk i.-enden 22a/08

terk i.-ene 22a/10

terk i.-enler 16b/03

terk i.-üb 64b/06, 70a/10

terk i.-ün 16a/12

tesbīḥ i.-eler 63b/05

tesbīḥ i.-erler 36a/04

tevbe i.-üb 66a/07

tevbe i.-ün 28b/03

vaşif i.-emedügi 4b/04

vaşyyet i.-er 47b/03	i.+lara 37b/12
zikir i.-eler 5a/08	ih̄tilāf: (Ar.) Ayrılık, anlaşmazlık, aykırılık, uyuşmazlık. 83b/10
zikir i.-er 81b/11	ih̄vān: (Ar.) Yakın dostlar, arkadaşlar.
zikir i.-erlerdi 5a/05	i.+ı 6b/11, 14b/10, 16a/11, 20a/06, 23a/05, 28a/10, 33b/03, 36b/11, 39a/02, 42b/02, 45a/12, 46a/12, 48b/03, 52b/08, 55b/08, 59a/10, 62a/05, 63a/05, 67a/01, 70a/04, 71a/10
zikir i.-ünj 37a/01	ih̄yā: (Ar.) Çok iyi duruma getirme, geliştirme, güçlendirme. 44b/11, 45b/01, 45b/13, 46a/03, 46a/10, 46a/11, 46b/01
ziyan i.-er 61a/06	ih̄zār: (Ar.) Hazırlama, hazır etme. 54b/02
ziyāde i.-er 47a/08	ik̄āb: (Ar.) Cefa, eziyet, azap.
ziyāreti.-en 66a/03	i.+ına 70a/12
ziyāret i.-erler 46a/01	ik̄ābsuz: (Ar.+T.) Cefasız. 47a/01
ziyāret i.-üb 66b/01	iki: İki. 4a/10, 16b/07, 16b/13, 17a/11, 17b/07, 18a/03, 18a/09, 19b/01, 19b/07, 20b/11, 21b/07, 34b/02, 34b/03, 34b/11, 35a/01, 47b/10, 48a/03, 49b/01, 49b/06, 61a/10, 67b/10, 75a/02
zulüm i.-erlerdi 29a/04	i.+si 19b/11
idrīs: (Ar.) Hz. İdris peygamber (AS)	i.+sin 49b/04
i.+e 83a/04	i.+siniñ 84a/01
igne: İğne. 69b/03, 69a/05	i.+sinünj 14a/09
igne^c: krş. igne.	ikinci: İkinci. 7a/05, 21a/02, 21a/06, 21a/10, 36b/10, 51b/01, 60b/01, 61b/05, 62b/07, 63a/01, 67b/12, 75a/07
i.+i 69a/06	i.+de 65a/13, 65b/06
ih̄āta: (Ar.) Kavrayış, anlayış. 82b/01	
ih̄lās: (Ar.) İbadetlerdeki içtenlik. 81b/11	
ih̄rām: (Ar.) Hacıların örtündükleri dikişsiz bürgü, giysi. 64b/01	
ih̄sān: (Ar.) İyilik, lütuf, bağış. 14b/03, 50a/07, 52a/07, 57a/12, 59b/08, 63b/13	
i.+a 80a/07	
i.+ı 44a/09	
i.+lar 58a/06, 59a/12, 59b/02	

ikindi: İkinci. 10a/08, 11b/02, 11b/03, 21b/02

ikindü: krş. **ikindi.**

i.+ye 13b/12

iklim: İklim.

i.+ine 78b/02

ikrām: (Ar.) Hürmet, saygı. 15b/06, 31a/10, 78a/11

ikrār: (Ar.) Bildirme. 9a/08, 64b/07, 66a/04, 66a/05

i.+ımız 66a/08

i.+u 85a/09

iksıl-: Eksilmek, azalmak.

i.-ür 12a/01

i' lām: (Ar.) Bildirme, anlatma. 83b/01

ilāhī: (Ar.) Ey Allah'ım!. 6b/03, 10a/05, 14b/02, 16a/04, 16a/06, 18b/02, 26b/12, 28b/03, 30a/03, 30b/12, 31a/02, 31a/09, 31b/01, 32a/08, 32a/10, 33a/03, 39b/01, 42a/02, 42a/10, 43b/13, 44a/02, 48a/01, 52b/01, 53a/02, 53a/07, 55a/13, 63b/12, 66a/10, 71b/13, 72a/04, 72a/08, 72a/11, 72b/07, 73a/01, 73a/04, 80b/13

ile: İsimlerin sonuna gelerek beraberlik, refakat, vasıta, araç, hāl birbirine bağlar. 3a/13, 4a/01, 5b/12, 15a/03, 20a/12, 21b/11, 23a/03, 26b/04, 30b/07, 44b/05, 57b/11, 57b/12, 57b/13, 59a/04, 71b/09, 72b/02, 73a/06, 77a/04, 82a/12, 82b/02, 83a/11, 83b/02, 83b/04, 83b/04, 83b/05, 83b/06, 84a/03, 84a/03, 84a/13, 84b/04, 84b/05, 84b/06, 84b/12

iled-: krş. **ilet-.**

i.-eler 6b/11

i.-ün 38b/01

ilerü: ileri. 14a/05, 43b/03

ilet-: Götmek, ulaştırmak, nakletmek, geçirmek. 49b/03

i.-ti 11a/04

‘**ilim:** (Ar.) İlim, bilgi, marifet. 52b/10, 59b/01, 68a/07, 68b/08, 72a/09

illallahī: (Ar.) Sadece Allah. 84a/10

illā: (Ar.) Ne olursa olsun, hangi şartta olursa olsun, her halde, illaki. 5b/07, 15b/08, 18a/02, 22a/10, 24a/07, 24a/10, 31a/01, 31a/04, 31a/05, 31a/08, 31a/10, 31a/13, 33a/01, 36a/06, 43a/09, 62b/04, 67b/06

‘**ilm:** krş. ‘**ilim.**

‘i.+i 41a/01, 52a/07, 52b/02, 52b/03, 55a/11, 82a/13

‘i.+ile 6a/03, 82a/09

‘i.+ine 82a/13

‘**ilmüllah:** (Ar.) Allah'ın ilmi. 82b/01

ilyās: Hz. İlyas peygamber (AS). 83b/06

imām: (Ar.) İmam, namaz kıldıran kimse. 16a/03, 16a/05

i.+ıla 10b/06

i.+lar 76b/11

imāmı fahri rāzī: (Ar.) Fahreddin er-Rāzī, İslām âlimi, fizikçi ve müfessir. 2a/13

imān: (Ar.) İman, inanç. 2a/08, 21b/03, 37b/07, 37b/08, 75b/03, 75b/05

i.+a 65b/09

i.+ı 37b/11

i.+ıla 65b/04, 79b/11

i.+ın 24a/06, 62b/10

i.+ııuzı 80b/05

i.+uma 23b/11

i.+uı 8b/02

imānsuz: (Ar.+T.) İmansız. 21a/08, 65b/05, 65b/09

imdi: Şimdi. 4b/05, 5a/10, 10a/06, 11b/10, 12b/09, 14b/12, 20a/07, 27a/05, 27b/02, 28a/13, 38b/08, 47a/01, 48a/08, 52b/09, 58a/02, 59a/13, 64b/08, 71a/12, 73b/01, 77b/01, 80b/04

in-: Yüksekten veya yukarıdan aşağıya doğru gelmek.

i.-di 2b/10, 4a/02, 34a/12, 44b/13, 57b/10

i.-diler 45b/08, 45b/09

i.-e 63a/02, 67a/11

i.-en 22a/13, 42b/07

i.-er 33b/13

i.-erler 34a/02

‘**ināyet:** (Ar.) İhsan, lütuf. 24a/05

incil: (Ar.) Hz. İsa’ya indirilen kutsal kitap.

i.+ı 83a/06

incit(d)-: Kötü söz veya davranışla birini kırmak, üzme.

i.-üb 29b/02

indir-: İndirmek, ulaştırmak.

i.-gil 43b/13

indür-: krş. **indir-**.

i.-di 58b/10

i.-dügüm 48a/13

i.-dük 45b/07

i.-dün 31a/09

innā enzelnāhu: (Ar.) Kadir süresinde geçen ayet. 34b/03

ir-: Vasıl olmak, yetişmek.

i.-iş 71b/07

i.-mez 43b/07

iradet: (Ar.) İrade, istek, dileme.

i.+dür 82a/09

iri: Genellikle sarımtırak renkte koyuca sıvı.

i.+mi 25a/13

iriş-: Ulaşmak, erişmek. 78a/11

i.-e 77b/02

i.-eler 76b/13

i.-mez 82a/13

i.-ti 78b/01

irte: Sabah. 11a/13, 13b/11

‘isā: (Ar.) Hz. İsa peygamber (AS). 47b/09, 47b/11, 47b/13, 48a/01, 48a/05, 48a/10, 48b/01, 64a/10

‘i.+i 83b/07

‘i.+ya 31a/11, 83a/06

‘isā peygamber: (Ar.) Hz. İsa peygamber (AS). 31a/05, 47b/06

ishāk: (Ar.) Hz. İshak peygamber (AS). 83b/03

i.+ı 31a/04

iskender: Kur’an-ı Kerim’de Zülkarneyn adı ile bildirilen mübarek zattır. 69a/06, 69a/09

i.+e 69a/05, 69a/09

iskenderi zülkarneyn: krş. **iskender.** 69a/02

islām: (Ar.) İslamiyet, Müslümanlık. 55a/12, 65a/13, 81b/03

ehl-i i.+dan 37b/11

i.+ıñ 84a/13

is(i)m: (Ar.) Ad, isim.

i.+i 83b/08, 83b/09

i.+ini 83a/13

ismā‘il: krş. **ismā‘il peygamber.** 3b/05, 3b/13, 4a/02, 31a/04, 83b/03.

i.+üñ 4a/03

ismā‘il peygamber: (Ar.) Hz. İsmail peygamber (AS). 66b/11

isrāfil: (Ar.) Hz. İsrail, dört büyük melekten biri. 79a/09, 79a/10, 82b/12

i.+den 79a/09

isrā‘il: (Ar.) İsrail.

i.+üñ 31a/06

issi: Sahip, malik. 79a/06

i.+den 26a/11, 50b/02

i.+leri 54a/05

i.+lerinden 8b/12, 34b/07, 50b/05, 64a/12

i.+lerine 23a/04

i.+ne 41a/01

i.+sinden 26a/04

issilik: Sıcaklık, hararet.

i.+den 27b/11

iste-: İstemek.

i.-di 48a/12

i.-düm 49b/07

i.-me 12a/07

i.-r 23b/07, 24a/03

i.-yeler 31a/12

i.-yüb 6b/07, 11b/13

istebrağ: (Ar.) İpekten mâmul ve sırma ile işlenmiş bir çeşit kumaş. Kalın ipek kumaş.

i.+dan 58a/07

istiğfār: (Ar.) Günahın bağışlanmasını dileme, tövbe. 28b/03, 36a/04, 36b/13, 45b/11, 45b/12, 71a/13, 73b/02

istikbāl: (Ar.) Gelecek.

i.+ü 84b/05

istincā: (Ar.) Pislikten temizlenmek.

i.+dan 7a/12

istinşāk: (Ar.) Abdest veya gusül esnasında burna (üç defa) su çekmek. 84b/10

‘iṣyān: (Ar.) Başkaldırı. 85a/01

iṣ: İş.

i.+in 80a/03

i.+lere 73b/03

i.+lerimüz 12a/01

i.+leriñüzi 16a/12

iṣbu: Bu. 25a/07, 27a/03, 27a/08, 37b/04, 43b/01, 53b/04, 58b/09, 64a/05, 64a/07, 68a/12, 69a/10, 73a/07, 73b/01, 77b/10, 78b/12

iṣid-: krş. **iṣit-**.

i.-e 25b/11, 27a/09

iṣit-: Duymak.

i.-düm 37b/06

i.-mez 23b/12

iṣle-: Yapmak, yerine getirmek, ifa etmek.

i.-diklerinden 45a/02

i.-dügi 71a/01

i.-düginden 71a/11

i.-dünüz 51b/07, 52a/05

i.-miş 51b/01

i.-rsevüz 43b/08

i.-seler 44b/03

i.-ye 50a/02

i.-yene 35b/02

i.-yenler 36a/13

i.-yenleri 29a/11

i.-yüb 29a/10, 29a/10

iṣte: İşte. 45a/07

iṣtihā: (Ar.) İştah. 18a/02

it-: Yapmak; ortaya koymak, meydana getirmek anlamında yardımcı fiil.

i.-di 74a/09

i.-dü 14a/12

i.-dügi 22a/11, 47b/04, 50b/03, 85a/07

i.-dügüm 44a/09

i.-dügümüz 66a/06

i.-dügün 35b/07

i.-dügünüz 28b/02

i.-dükleri 44a/13, 71a/08

i.-düm 58a/06

i.-dünj 31a/12	edā i.-dükden 47a/06
i.-dünjüz 73b/03	eksik i.-mek 28b/02
i.-mekile 5b/11	eksik i.-meñ 73b/03
i.-meñ 54b/08	emir i.- 12a/05
i.-meñiz 4b/06	emir i.-di 3a/04, 70b/10
i.-meye 67a/08	emir i.-düm 64a/08
i.-meyesin 12b/04	farz i.-dügüm 54a/13
i.-mez 5a/09	farz i.-dügi 17b/02
i.-miş 28b/09	feryād i.-diler 19b/12, 74a/11
i.-se 21b/01, 81a/02, 81a/05	feryād-ı figān i.-diler 43a/11
i.-sün 38a/10	fevt i.-me 7a/03
‘adil i.-mek 51b/06	fıkr i.-meñ 12a/02
‘afv i.-düm) 64b/09	ğusul i.-se 15b/05
‘amel i.-mişdür 51b/03	ħabs i.-di 78b/03
‘amel i.-señ 69b/08	ħac i.-mek 62a/12, 63a/09, 67a/01
‘ār i.-di 61a/12	ħac i.-mekden 10b/07
‘āzād i.-mişce 10b/12, 17b/10	ħac i.-miş 41a/04, 67b/07
bünyād i.-mişler 4b/11	ħac i.-mişce 63b/07
cem‘ i.-dük 52b/04	ħac i.-se 22a/13
çāre i.- 72b/05	ħamd i.-mekdür 9a/02
da‘vet i.-mege 3a/05	ħarām i.-digi 85a/04
def‘ i.-dügi 47b/01	ħasenāt i.-sünler49b/10
def‘ i.-sün 32a/07	ħāzır i.-düm 40a/02, 58a/08
du‘ā i.-di 75a/01	ħāzır i.-mişdür 27a/07
dühül i.-dükde 84a/09	helak i.-di 3b/01

helak i.-dün 31a/12	qabül i.-meye 60b/09
helâl i.-dügini 85a/03	qabül i.-mez 24a/06
hışım i.-mez 22a/11	qasđ i.-di 23b/11, 71b/07, 72a/01, 72a/06, 72a/10, 72b/01, 72b/11, 73a/01, 73a/04
hikâyet i.-di 14b/04, 61b/11	qasđ i.-dügi 40a/11
hoşnüd i.-dük 52a/08	qasđ i.-se 63a/12
hürmet i.-diler 26b/06	qulluğ i.-dügi 14a/12
hürmet i.-dügicün 37b/11	qurbân i.-mişce 17b/11
hürmet i.-dünüz 27a/03	qurbân i.-seler 66b/11
hürmet i.-medi 42a/03	mesh i.- 84b/09
hürmet i.-meyüb 29a/09	muğâlifet i.-miş 49a/02
hürmet i.-müşdür 37b/08	mülâzimet i.- 12a/07
hürmet i.-se 28b/09	nazar i.-düm 48a/05
ırağ i.-meñiz 6b/13	nazar i.-mez 22a/07, 22b/02, 42b/01
ırgâdlığ i.-dügi 14a/06	nice i.-dün 61b/13
ırgâdlığ i.-dügün 13a/07	pağil i.-dün 53b/02
‘ibâdet i.-mege 43b/07, 81b/07	rağbet i.-meseler 42a/13
‘ibâdet i.-mezlerdi 29a/08	rağmet i.-di 60a/06
‘ibâdet i.-mişce 10b/11, 16b/08	red i.-meñüz 42b/04
ihsân i.- 59b/08	red i.-se 41b
ihsân i.-dük 52a/07	rükü‘ it-se 9a/07
ihyâ i.-miş 46a/11	şabır i.- 13b/05
ihyâ i.-se 44b/11	şabır i.-di 59a/11
ihyâ i.-seler 46a/10	şabır i.-düklerine 58a/04
ittifâğ i.-mişlerdür 46a/09	
qabül i.-düm 85a/08	

şadağa i.-di 48a/08, 61a/11,
62a/04

şadağa i.-dügi 50a/11

şadağa i.-düm 49b/05, 61a/13

şadağa i.-mege 61a/01

şadağa i.-megile 60a/11

şadağa i.-mek 34b/06, 47a/05

şadağa i.-mekden 48b/05, 52b/09

şadağa i.-menile 48b/02

şadağa i.-meyenden 51a/11

şadağa i.-mişce 41a/07

şadağa i.-se 22a/13, 40b/06,
50a/10, 50b/01, 51a/01

secde i.-dürdük 30b/13

secde i.-medüm 17b/05

şevāb i.-sünler 45a/03

taleb i.-medüm 31a/03

tamam i.-düklerinde 16a/02

tamam i.-se 80a/02

tamam i.-medin 60a/04

tanık i.-diler 66a/13

terk i.-di 64b/06

terk i.-düñ 21b/13

terk i.-mek 22a/02

terk i.-meñ 10b/06

terk i.-mezdi 18a/01

terk i.-se 21b/01, 21b/02, 21b/03,
21b/04, 21b/06, 21b/07, 21b/09,
21b/10, 21b/12

tertīb i.-meyüb 68a/05

tertīb i.-señüz 68a/04

tevbe i.-se 35b/04, 44a/11, 71a/08

tevbe i.-seler 44a/13

‘umre i.-mek 34b/05

‘umre i.-mekden 10b/07

va‘de i.-düñ 32a/09, 33a/02

zikir i.-megile 16b/06

zikir i.-mekden 4b/01

zikir i.-menüñ 1b/02

zina i.-miş 21b/11

ziyāret i.-di 66a/12

ziyāret i.-mege 40b/12, 63b/11

ziyāret i.-mek 67b/13

ziyāret i.-mekdür 68a/01

ziyāret i.-se 64b/10, 66a/03

‘itīkād: (Ar.) İnanma, gönülden tasdik ederek inanma. 68a/10

‘i.+ımda 81b/04

itivir-: Ansızın itmek.

i.-di 18a/10

ittifāk: (Ar.) Anlaşma, uyuşma.46a/09

izin: (Ar.) Müsaade. 30a/04

k.+ı 21b/09, 65b/13

iz(i)n: krş. **izin.**

ka'be'-i şerîf: krş. **ka'be.**

i.+ile 66a/09, 71a/05

k.+î 76a/08

izz: (Ar.) Değer, kıymet.

ka'betullâh: krş. **ka'be.** 76a/10

‘i.+im 75b/02

kabir: (Ar.) Mezar, kabir. 8b/08, 35a/04, 53b/10, 62b/11, 84a/11

‘i.+üm 9a/10, 16a/09, 32b/07, 34a/09, 44b/05, 55b/03, 64a/01, 64b/08, 79b/13

ķ.+de 11a/02

ķ.+den 23a/03

izzet: (Ar.) Değer, kıymet; yücelik. 28a/11, 29b/02, 45b/12, 59b/01

ķabķara: krş. **ķabķara.** 69b/06

‘i.+iņe 33a/07

ķabla-: Her yanını örtmek, istila etmek, kaplamak.

‘i.+ler 28a/12

ķ.-ya 15b/03

-J-

ķab(i)r: krş. **ķabir.**

jengar: (Ar.) Pas, kir. 70a/01

ķ.+e 25a/11, 53b/07

jeng: (Ar.) Pas, küf.

ķ.+inde 8b/07, 17a/05

j.+i 69b/10

ķ.+inden 21a/01, 62b/13

-K-

ķ.+ine 25a/11

ka'be: Mekke'de bulunan, Müslümanlarca kible olarak kabul edilen ve hac ibadeti yapılırken tavaf edilen kutsal yer, Kābe. 75b/09, 76a/10, 76a/12, 76b/03, 76b/03

ķ.+ini 25a/12

k.+de 10b/13, 41a/05

ķabül: (Ar.) Benimseme, razı olma, kabul etme. 3a/07, 4a/03, 8b/02, 8b/03, 10a/02, 15a/12, 24a/05, 28b/03, 28b/05, 38a/03, 38a/05, 38b/11, 39a/02, 60b/09, 62a/09, 66b/06, 66b/08, 71a/06, 71a/10, 85a/03, 85a/08

k.+nüñ 75b/06

ka'be': krş. **ka'be.**

ķac-: krş. **ķaç-**

k.+i 67b/13, 75b/03, 75a/10

ķ.-alar 53b/12, 67b/01

ka'be'-i mu'azzam: krş. **ka'be.** k.+da 66a/11

ķ.-an 7a/06, 7a/08, 7a/11, 7b/11, 8b/08, 9a/07, 9a/13, 10b/06,

15a/07, 15a/12, 15b/10, 17a/13,
25a/05, 35a/12, 35b/11, 36a/05,
38a/03, 38b/08, 50b/01, 50b/07,
51a/05, 66b/03, 71a/07, 71b/05,
73b/12, 74a/02, 76a/07, 76b/10,
78b/08, 80a/09

ķ.-ar 54a/03

ķ.-arsız 54b/10

ķ.-ub 85a/04

ķaç-: Kaçmak, uzaklaşmak.

k.-alar 42a/05

ķ.-an 9a/10, 15a/02, 20b/04,
27a/09, 74b/07

ķ.-arke 18a/13

ķ.-arlar 42b/01

ķ.-mayanlara 30a/02

ķadar: (Ar.) Kadar. 1b/09, 2b/04, 4b/01,
4b/02, 4b/03, 11b/10, 15b/10, 16b/07,
17b/07, 23a/10, 27a/10, 28a/06, 34a/01,
36a/02, 38b/03, 40a/12, 40b/07, 41a/04,
41a/05, 43b/09, 44a/01, 45b/08, 46a/05,
50a/11, 63a/06, 63b/08, 66b/05, 66b/10,
67b/07, 71a/01, 80b/01, 80b/12

ķa' de': (Ar.) Namazdaki oturuş.

ķ.+i 84b/07

ķadeh: (Ar.) Bardak.

ķ.+deki 73a/07

ķ.+ile 73a/09

ķadem: (Ar.) Ayak, adım. 41a/01

ķader: (Ar.) Yazgı. 84a/03

ķadir: (Ar.) 1. Değer, kıymet, itibar. 2.
Kadir Gecesi 3. Allah. 44b/09, 44b/10,
45a/13, 45b/07, 46a/07, 46a/11, 68b/12

ķ.+dür 82b/06

ķ.+ü 82a/05

ķad(i)r: krş. **ķadir**.

ķ.+i 46a/03

ķ.+in 11b/11

ķ.+in 10a/10, 15a/11, 16a/11,
23a/05, 33b/04, 34a/11, 36b/12,
42b/02, 45a/13, 45b/01, 46a/13

ķāfir: (Ar.) Hakk'ı tanımayan. 17b/09,
20a/13, 41a/03, 51b/02, 51b/08, 57a/06,
63b/06, 75a/11, 75b/04

k.+ler 3a/05, 72b/02, 75a/11

k.+lerdür 65b/02

k.+leri 3b/01

ķ.+leriņ 65b/07

ķaftan: (Far.) Çoğu ipekten yapılan, bir
tür uzun, süslü üst giysi, elbise.

ķ.+ı 14b/06

ķ.+ıma 14b/05

ķāğid: (Far.) Kağıt. 6b/09, 60a/05

k.+ı 6b/10, 60a/07

ķahhār: (Ar.) Kahreden, yok eden.
29b/03

kaht(i)r: (Ar.) Yok etme, ezme, perişan etme, mahvetme. 79a/04

kaht: (Ar.) Kıtılık. 12b/07

kal-: 1. Bir yer veya durumda olmak veya bulunmak. 2. Oyalanmak, durmak, vakit geçirmek. 3. Eylem durumunda yardımcı fiil.

ka.-an 2a/13, 26b/06

ka.-anı 27b/08

ka.-dı 47b/11, 48a/03, 48a/11, 75a/12

ka.-duğıçün 75b/05

ka.-dum 53b/05

ka.-duş 53b/09

ka.-madı 14a/03

ka.-maya 30b/10

ka.-maz 36a/05, 43a/09, 43b/07

ka.-ub 12a/01

‘aciz ka.-alar 2a/02

hayrān ka.-dı 14a/11

mahrum ka.-uram 13a/01

mahrūm ka.-dum 17b/06, 18b/02

kalb: (Ar.) Gönül.

ka.+ile 85a/09

ka.+ine 2b/09

ka.+iñüz 68b/03

kaldır-: Kaldırmak. 73a/07

ka.-sa 9a/05

kaldır-: krş. kaldır-. 32b/06, 33a/05, 55b/03

ka.-ub 43a/01

kalk-: Kalkmak.

ka.-dı 14b/03

ka.-ıçağ 16b/07

ka.-ub 7a/12, 19a/03

ka.-up 41b

kalkān: Kalkan. 39a/04, 79b/12

kaamu: Bütün, hep. 74b/07, 80b/08, 82b/04, 82b/06

kan: Kan.

ka.+ı 21a/07, 42b/12

kan-: Bir gereksinimi, bir isteğini yeteri kadar karşılamış olmak, doymak.

ka.-maz 21a/06

kana-: Manevi acılar yeniden etkisini duyurmak, depreşmek.

ka.-dılar 78b/02

kanat(d): Kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ.

ka.+ımuza 63b/02

ka.+ın 63b/01

ka.+ını 40b/13

ka.+ları 43a/03

ka.+larıñ 43a/05

ķandīl: (Ar.) İçinde sıvı bir yağ ve fitil bulunan kaptan oluşmuş aydınlatma aracı. 17a/05

ķankı: Hangisi. 2b/02, 11a/11, 26a/06, 28a/09

ķanā'at: (Ar.) Elindekenden hoşnut olma durumu, kanıklık, yeter bulma, fazlasını istememe, doyum. 60a/10

ķapa-: Bir şeyin bilinmemesini sağlamak, örtmek, gizlemek.

ķ.-sın 2a/01

ķapla-: Her yanı örtmek, istila etmek.

ķ.-ya 30b/05

ķapķara: Çok kara, simsiyah, kapķara. 30b/06

ķapu: Kapı. 23a/02, 26a/01

ķ.+da 56b/01, 57a/04

ķ.+dan 11a/11, 26a/06

ķ.+lar 11a/08, 11a/11, 24b/06, 24b/08

ķ.+lara 61b/03

ķ.+ları 26a/06, 35a/12, 35a/13, 35a/13, 35b/01, 61b/04

ķ.+ların 52b/07

ķ.+ların 61b/08

ķ.+ña 56b/04, 57a/09, 59b/07, 62a/02

ķ.+sı 7b/08, 7b/12

ķ.+sına 28a/08, 45a/05, 51a/12

ķ.+sından 28a/09

ķ.+ya 56a/04, 61b/05

ķara: Siyah, kara. 21a/09, 48a/13, 68b/10, 69a/07, 70a/11, 75a/02

ķ.+da 69b/04

ķaralık(ġ): Karalık.

ķ.+ı 69b/09

ķaranulık: Karanlık. 35a/01

ķarar-: Niteliğini yitirmek.

ķ.-mazdan 68b/04

ķardaş: krş. ķardeş.

ķ.+lar 11b/09, 14b/10, 33b/03, 39a/03, 48b/03

ķardeş: Kardeş.

ķ.+ler 6b/12, 28a/10, 36b/12, 37b/10, 42b/02

ķarın: Karın, mide.

ķ.+ların 74a/07

ķarıncık(ġ): Karıncık, mide.

ķ.+ım 56a/07, 57a/09

ķarındaş: krş. ķardeş.

ķ.+ım 5a/02, 31a/13, 43a/02, 43a/04, 58b/08, 73a/10

ķar(ı)n: krş. ķarın.

ķ.+ı 80a/12

ķ.+ım 56b/05

ķ.+ın 41b, 59a/12

ķ.+ına 18a/13, 21a/07

ķarşıla-: Karşılamak.

ķ.-r 36a/01

ķarşı: 1. Karşı, zıt, muhalif. 2. Huzur.
19a/05, 37a/13, 37b/01

ķ.+sına 23b/06, 53b/03

ķarşı gel-: Başkaldırmak.

ķ.-di 25b/04

ķaş(i)d: (Ar.) Kötü niyet, kasıt. 23b/11,
24b/13, 27a/10, 27a/11, 40a/10, 63a/12,
71b/04, 71b/07, 72a/01, 72a/06, 72a/10,
72b/01, 72b/04, 72b/11, 73a/01, 73a/04,
78a/10

ķat: Huzur.

ķ. 15b/12, 77b/07

ķ.+ımda 80b/08

ķ.+ına 14b/08, 32a/02, 38a/09,
38b/05, 38b/09, 41b, 59b/05,
78a/06

ķ.+ında 34a/02, 38a/03

ķ.+larına 48a/10

ķ.+uma 64b/08

ķ.+umda 42a/09, 80b/11

ķ.+uñdan 48a/11

ķat': (Ar.) Delil ve bürhan ile ilzam
etmek. 83a/08

ķatı: 1. Sert. 2. Acımasız, merhametsiz.
3. Çok, aşırı derecede. 21a/12, 22a/10,
22a/10, 48b/08, 49a/09, 50b/11, 50b/12,
50b/13, 50b/13, 53b/10, 55b/11, 60a/04,
67a/08, 67a/11, 67b/04, 76b/13

ķ.+na 61b/10

ķatlan-: Katlanmak, tahammül etmek.

ķ.-duķ 56b/08

ķ.-madı 19b/08

ķavlü: (Ar.) Sözle alakalı, söz niteliğinde.
84a/06

ķav(i)m: (Ar.) Kavim.

ķ.+i 3a/13, 77a/01

ķ.+in 65a/03

ķavuşdur-: Kavuşturmak, buluşturmak.

ķ.-am 64a/02

ķayd: (Ar.) Bir yere mal ederek deftere
geçirme.

ķ.+ın 25a/07, 25b/12, 53b/04, 7
0b/08

ķayna-: Kaynamak, fokurdamak.

ķ.-dı 13b/09

ķ.-sun 13b/07

ķ.-yub 26a/12

ķaynar: Sıcak

ķ.+dur 77a/13

ķayyüm: (Ar.) Kainatın yöneticisi,
Allah. 82a/05

ķazā: (Ar.) Allah tarafından takdir edilen şey, kaza. 84a/03

ķ.+sına 79b/12

ķ.+ya 20a/12

ķazan-: Kazanmak, hak etmek, sahip olmak.

ķ.-dumısa 16a/04, 16a/06

ķ.-uñuz 62a/06

ķazıt-: Kesmek.

ķ.-sa 66b/12

ķebāb: (Ar.) Doğrudan doğruya ateşte veya kap içinde susuz olarak pişirilmiş et. 27b/12

ķeffe: (Ar.) Terazi gözlerinden her biri.

ķ.+si 28a/06

ķelām: (Ar.) Söz. 43b/10, 76a/11

ķ.+ı 82b/02

ķ.+ın 16b/06, 76a/01

ķ.+ından 30b/03

ķ.+uñda 52b/04

ķ.+ınuñ 30a/11

ķelām-ı ķadīm: (Ar.) Kur'an-ı Kerim. 44b/13

ķ.+inde 63a/09

ķelāmullah: (Ar.) Kur'an-ı Kerim. 81b/03, 82a/10, 82b/09

ķelām-u ķadīm: krş. **ķelām-ı ķadīm.**

ķ.+inde 40a/05, 45b/02, 46b/07

ķelĥān: (Ar.) Geceyi hamam külhanlarında geçiren serseri, haylaz kimse.

ķ.+ı 74b/05

ķelimāt: (Ar.) Kelimeler, sözler. 31a/12

ķelime: (Ar.) Kelime, söz.

ķ.+ı 78b/12

ķ.+ñüm 31a/10

ķ.+sin 25b/10, 78b/11

ķ.+sinüñ 77b/06

ķelime'-i tevĥīd: (Ar.) "La İlahe İllallah, Muhammedün Resulullah" sözüdür. Anlamı, "Allah'tan başka İlah yoktur. Hazreti Muhammed (s.a.s.) Allah'ın peygamberidir. 6b/13

ķ.+ı 5b/10

ķelīmullah: (Ar.) Cenab-ı Hakk'ın hitab eylediği zat anlamındadır. Hazret-i Musa'nın (a.s.) bir ünvanıdır. Çünkü O, Tur-u Sina'da Cenab-ı Hakk'ın kelāmını, hitabını duymak mazhariyetine erişmiştir. 83b/05

ķemāl pāşā: Kemal Paşa. Özel isim. 81a/03, 81a/07

ķendü: Kendi. 17a/12, 31a/02, 38b/10, 59a/06, 60a/02, 60a/11, 61a/04, 61a/06, 68a/13, 68b/08, 73a/01, 74a/11, 78a/07

ķ.+den 38a/09, 82a/04

ķ.+leri 13b/10, 56b/11

k.+lerin 29a/07

k.+ne 53b/02

k.+nüzden 52b/10

k.+si 59a/11

k.+ye 68b/13

kepe: Örtü.

k.+yi 8b/10

kerem: (Ar.) Cömertlik, lütuf.

k.+i 44a/09

k.+imüze 38b/07

kerîm: (Ar.) Eli açık, cömert.

k.+sin 72a/07, 72a/13

kerre: (Ar.) Kez, defa, sefer. 3b/06

kerremallahu vecchühü: Allah vechini mükerrem kılsın, meâlinde dua olup Hz. Ali (r.a.) hiç putlara secde ve ibadet etmediği ve çocukluktan beri Allah'a secde ettiğinden, onun ismi anıldığında hürmeten söylenir. 55a/05, 56a/08, 72a/12

kerâmet: (Ar.) Keramet, harikulade durum. 35b/13

kes-: Bıçak vb. aletlerle ikiye ayırmak, kesmek.

k.-irse 35b/11

k.-medi 3b/06

kesb: (Ar.) Kazanma, elde etme.

k.+e 8b/03

kez: Bazı sayı sıfatlarıyla birlikte kullanılarak bir olayın ve olgunun her bir tekrarlanışını bildiren söz, defa, kere, sefer. 5b/04, 6b/08, 7b/07, 9b, 10b/07, 10b/07, 10b/08, 17b/05, 17b/09, 21b/09, 21b/11, 22b/04, 34b/03, 34b/03, 37a/03, 37b/10, 41a/03, 41a/04, 44a/12, 44b/04, 63b/06, 63b/06, 67a/10, 80a/09

kıble: (Ar.) Kible.

ķ.+m 81b/07

ķ.+ye 73b/12

kıgır-: Çağırarak, davet etmek.

ķ.-sa 40b/06

ķ.-ur 27a/05

kııl-: Etmek, eylem enlamında yardımcı fiil. 69a/10

ķ.-a 10b/12, 15a/03, 34b/10

ķ.-alar 28a/10

ķ.-alar) 1b/09

ķ.-an 77a/04

ķ.-ana 34b/04

ķ.-anlara 16a/07

ķ.-asın 12b/03, 12b/04

ķ.-ayın 18b/06

ķ.-dı 13a/06, 44a/06, 75b/06

ķ.-dılar 60b/02

ķ.-dıkdan 17b/03

ķ.-dısa 20b/06

ķ.-duğuğ 20a/02, 22b/13	ķ.-uğ) 46b/03
ķ.-duğuğuz 20a/09	ķ.-urđı 18a/01
ķ.-duğları 45a/04	ķ.-urđuđ 31a/09
ķ.-ıcaķ 80b/11	ķ.-urlar 16a/01
k.-ıç 10a/10	ķ.-ursauğuz 70a/11
ķ.-insa 9a/03	ķ.-ursun 66a/13
ķ.-inursa 34a/03	ķ.-urun 80a/03
ķ.-mağa 16a/12	ķ.-uver 33a/04
ķ.-mağı 10b/05, 11a/05	‘afuv ķ.-đıl 34a/07
ķ.-mak 73b/11	āsān ķ.-a 17a/05
ķ.-mağuz 14b/13	‘āre ķ.-đıl 72b/12, 73a/02
ķ.-maķ 17a/10	du‘ ā ķ.- 59b/12
ķ.-masa 73b/10	du‘ ā ķ.-a 15a/02
ķ.-mayan 74a/13	du‘ ā ķ.-dı 3a/06
ķ.-mayanları 29a/12, 29b/02	du‘ ā ķ.-ur 16a/03
ķ.-maz 68b/12	emīn ķ.- 60a/03
ķ.-sa 10b/10, 11a/13, 11b/02, 11b/04, 11b/06, 11b/07, 17a/02, 17a/09, 17b/08	emīn ķ.-a 59b/10, 60a/01
ķ.-salar 44b/03	emīn ķ.-dı 60a/07
ķ.-sağuz 15a/13	emīn ķ.-dum 58a/03, 64b/10
ķ.-ub 12b/06, 26a/07, 68a/12, 70a/11	emīn ķ.-ur 3b/03, 67a/04, 79a/01
ķ.-unan 15a/01	hāzır ķ.- 1b/09
ķ.-uğ 15a/10, 23a/07, 28b/01, 33b/04, 33b/05, 37a/02, 46b/08, 70a/04, 70a/05	hāzır ķ.-maduķ 61b/09
	hāzır ķ.-uvire 4b/03
	ihsān ķ.-duğ 14b/03
	‘izzet ķ.-uğ 59b/01

ķabŭl ķ.-a 28b/05	namāz ķ.-ub 13a/13
ķabŭl ķ.-ub 3a/07	namāz ķ.-uŋ 11b/11, 46b/01
ķařd ķ.-dı 72b/04, 78a/10	namāz ķ.-ur 17b/03
mu' azzez ķ.-sun 70b/08	namāz ķ.-urlar 76a/06
muřayķal ķ.-saŋuz 68a/08	naşıb ķ.-dum 16a/11
mŭcellā ķ.-saŋ 69b/09	nazar ķ.-dı 4b/10
mŭkerrem ķ.-dıŋ 9b	nazar ķ.-a 29b/08
mŭkerrem ķ.-duĝuŋ 9b	rāhat ķ.-dum 33b/01
mŭkerrem ķ.-dum 44a/09	raĥmet ķ.-a 71b/01
mŭkerrem ķ.-urın 9b	raĥmet ķ.-an 72a/09
mŭnevver ķ.-dum 33a/13	rŭzı ķıl-a 33b/08
mŭřāhede ķ.-a 26a/07	řayķıl ķ.-uŋ 70a/06
namāz ķ.-an 11a/01	secde ķ.-sa 9a/13
namāz ķ.-anlaruŋ 36a/10	selām ķ.-dı 57b/12
namāz ķ.-maĝa 12a/06, 22b/04	řād ķ.- 44a/03
namāz ķ.-maĝı 9b	şefı' ķ.-dum 39b/04
namāz ķ.-maķ 20a/07, 22b/03	řefā' at ķ.-a 32b/10
namāz ķ.-maķda 11b/09	řefā' at ķ.-ĝıl 32b/08
namāz ķ.-mayan 74b/01	řefā' at ķ.-maĝa 32a/10
namāz ķ.-maz 73b/12, 74b/09	tā' at ķ.-mışsa 1b/09
namāz ķ.-sa 16b/08, 16b/11, 17a/04, 17a/11, 17b/01, 22a/12, 34b/02, 40a/13	tā' at ķ.-sa 75b/09
namāz ķ.-salar 10a/02, 36a/09	tā' at ķ.-urlarsa 80b/12
namāz ķ.-saŋuz 23a/08	tecelli ķ.-a 63a/05
	tecelli ķ.-an 68b/07
	tecelli ķ.-sunlar 40a/03

tecelli kı.-ur 69a/01			
tevbe kı.- 44b/03, 46b/03			
tevbe kı.-sağuz 68b/03			
tevbe kı.-uñ 36b/13			
kılvuz: Yol gösteren. 12b/12			
kılıc: Kılıç.			
kı.+ıla 79a/03			
kımlıda-: Yerinde hafifçe hareketlenmek.			
kı.-mağ 14a/03			
kına-: Kınamak, ayıplamak.			
kı.-mayam 74a/05			
kırk: Kırk. 42a/13, 73b/13, 74a/01, 76a/02			
kırat: (Ar.) Doğrılmak, dikilmek, ayakta durmak. 84b/06			
kısa: Kısa. 43b/05, 45a/01			
kıat: kırş. kıat			
kı.+ında 15b/12, 39b/08, 46a/07, 46a/08			
kıtlık: İhtiyaca yetmeyecek kadar bir şeyin az olma durumu. 55b/11			
kıy-: Acımadan vermek, feda etmek.			
kı.-amaduk 61a/01			
kıyām: (Ar.) Namazda ayakta durma. 84b/06			
			kıyāmet: (Ar.) Kıyamet. 1b/08, 5b/05, 5b/09, 6a/07, 7a/01, 8b/08, 8b/11, 11a/01, 11a/02, 11a/08, 17a/02, 17a/07, 20a/10, 20b/03, 21a/09, 23a/04, 26a/04, 26a/10, 27b/06, 28b/10, 34b/06, 34b/07, 35a/04, 38b/08, 39a/04, 39a/08, 40a/08, 50b/02, 50b/05, 51a/12, 53b/11, 54a/05, 55b/09, 57a/10, 58a/01, 58a/03, 59b/09, 60b/12, 63b/04, 64a/11, 66a/08, 67a/04, 67a/07, 67a/13, 71b/02, 73b/13, 74a/13, 76a/04, 76a/07, 79b/04, 84a/04
			kı.+de 20b/13, 28b/12, 50a/10, 74b/07
			kı.+e 5a/09, 15a/02, 15a/04, 23a/01, 26a/01, 36b/02, 60b/11, 75b/03
			kıymet: (Ar.) Değer.
			kı.+in 68b/12
			kıız: Dişi çocuk. 1b/04
			kı.+ı 62b/08
			kı.+ın 64b/06
			kı.+ından 21a/02, 24b/07, 63b/12
			kı.+uñ 24a/01, 61b/12
			kıız-: Sinirlenmek, kızmak.
			kı.-miş 18a/11
			kıızdur-: Isıtmak.
			kı.-dılar 7b/02
			kı.-ub 18a/08, 54b/06, 54b/10
			kıızıl: Kıızıl. 30a/08, 39b/13, 76b/11
			kıızılca: Kıızılca. 23b/05

ki: Ki. 1b/05, 2a/02, 2a/04, 2a/05, 2a/08, 2a/08, 2a/10, 2a/11, 2b/01, 2b/02, 2b/04, 2b/05, 2b/08, 2b/09, 3a/02, 3a/04, 3b/01, 3b/04, 3b/07, 3b/09, 3b/11, 3b/13, 4a/05, 4a/05, 4b/11, 4b/11, 5a/08, 5b/03, 5b/04, 5b/07, 5b/09, 6a/02, 6a/07, 6b/04, 6b/07, 7a/01, 7a/04, 7a/08, 7b/03, 7b/05, 8a/13, 9b/01, 9b/03, 10a/02, 10b/05, 10b/06, 10b/12, 11b/12, 12a/05, 12b/02, 12b/06, 13a/02, 14a/08, 14a/12, 14b/02, 14b/04, 14b/07, 15a/01, 15b/02, 16a/03, 16a/08, 17b/02, 17b/04, 18a/03, 18a/04, 18b/11, 19a/12, 19b/05, 20a/01, 20a/09, 20a/12, 21a/04, 21a/11, 22a/01, 22a/02, 23a/07, 23a/10, 23b/01, 23b/10, 23b/13, 24a/05, 24a/06, 24a/07, 24a/12, 24b/05, 25a/01, 25a/04, 25a/06, 25b/06, 26a/08, 26a/10, 26b/12, 27a/02, 27a/12, 28a/03, 28a/06, 28b/07, 28b/11, 28b/11, 29a/01, 29a/02, 29a/03, 29a/06, 29a/08, 29b/03, 29b/05, 29b/10, 29b/13, 30a/03, 30a/04, 30a/12, 30b/11, 31a/02, 31a/04, 31a/06, 31a/08, 31a/12, 32a/06, 32b/06, 32b/12, 33a/05, 33a/08, 33a/10, 33b/06, 33b/11, 34a/09, 34a/10, 35a/12, 35b/01, 35b/06, 35b/09, 35b/12, 36a/08, 36b/01, 36b/03, 36b/05, 36b/06, 36b/08, 37a/03, 37a/04, 37a/06, 37a/10, 37b/03, 37b/05, 37b/06, 37b/07, 37b/11, 38a/02, 38a/03, 38b/03, 38b/03, 39a/04, 39a/08, 39a/11, 39a/12, 39b/11, 40a/07, 40a/08, 40a/12, 41a/02, 41a/06, 41a/10, 41a/11, 41a/12, 41b, 41b, 41b, 41b, 42a/02, 42a/05, 42b/05, 42b/09, 43a/01, 43a/02, 43a/08, 43a/11, 43a/12, 43b/03, 43b/12, 44a/06, 44a/10, 44b/07, 44b/09, 44b/10, 44b/13, 45a/01, 45b/01, 45b/02, 45b/06, 46a/03, 46a/04, 46a/05, 46a/09, 46b/03, 46b/13, 47a/01, 47a/03, 47b/01, 47b/10, 48a/03, 48b/06, 49a/06, 49b/02, 49b/05, 49b/06, 49b/08, 50a/01,

50a/02, 50a/05, 50a/09, 50a/12, 50b/01, 50b/01, 50b/07, 50b/10, 51a/01, 51a/03, 51a/05, 51a/06, 51a/10, 51a/10, 51a/13, 51b/02, 51b/02, 51b/03, 51b/07, 51b/10, 51b/11, 51b/12, 52a/05, 52a/10, 52a/10, 53a/01, 53a/02, 53a/03, 53a/05, 53a/06, 53a/08, 53a/11, 53b/03, 54a/04, 54a/08, 54a/12, 54a/12, 54b/12, 55a/02, 55a/02, 55a/07, 55a/09, 55b/03, 55b/10, 56b/09, 57a/08, 57a/10, 57b/12, 58a/02, 58a/06, 58a/08, 58a/13, 59a/03, 59a/09, 59b/01, 59b/09, 59b/12, 60a/08, 60a/12, 60b/01, 60b/04, 60b/13, 61a/01, 61a/03, 61a/05, 61a/10, 61b/03, 61b/05, 62a/09, 62b/04, 63a/07, 63a/09, 63a/12, 63b/01, 64a/01, 64b/13, 65a/02, 65a/06, 65a/08, 65a/11, 65a/12, 65a/13, 65b/02, 65b/04, 65b/06, 65b/07, 65b/08, 66a/02, 66a/03, 66b/01, 66b/01, 66b/06, 66b/11, 67a/05, 67a/05, 67a/06, 67a/13, 67b/02, 67b/05, 67b/08, 67b/13, 68a/01, 68a/02, 68a/03, 68a/03, 68a/06, 68a/09, 68b/05, 69a/11, 69a/13, 69b/01, 69b/03, 69b/05, 69b/07, 69b/11, 70a/02, 70a/06, 70b/02, 70b/04, 70b/05, 70b/06, 70b/08, 70b/09, 71a/05, 71a/06, 71a/07, 71b/01, 71b/02, 71b/07, 71b/13, 72a/13, 72b/01, 72b/09, 72b/13, 73a/10, 73a/13, 73b/07, 73b/09, 74a/03, 74b/02, 75b/01, 75b/07, 76a/12, 76a/13, 76b/03, 76b/09, 77a/09, 77a/11, 77a/13, 79a/07, 79b/05, 80b/03, 81b/09, 82a/02, 82a/06, 82a/13, 82b/05, 82b/08, 83a/04, 83b/02, 84b/03, 84b/04, 84b/10

kilid: (Far.) Kilit.

k.+idür 9a/01

k.+ini 61b/09

kim: 1. Bağlaç olan ki. 2. Hangi kimse. 4a/05, 5a/02, 5b/12, 7b/01, 11a/04, 11a/13, 11b/03, 11b/05, 11b/07, 12a/11, 15a/02, 15b/13, 16a/05, 16b/04, 16b/10, 17a/01, 17a/03, 17a/08, 17a/10, 18a/01, 19b/13, 21a/13, 21b/05, 22a/02, 25a/02, 27a/09, 28a/02, 28a/12, 28b/08, 29b/06, 38b/10, 39a/05, 39a/11, 44a/07, 51b/07, 52b/04, 58b/08, 60a/05, 66b/03, 73a/11, 73b/09, 75a/07, 75a/13, 76a/01, 76a/10, 76b/01, 76b/01, 76b/04, 76b/05, 77a/01, 77b/02, 77b/07, 78a/10, 78b/01, 78b/09, 79a/02, 79a/06, 79a/10, 79a/12, 79b/01, 79b/03, 79b/05, 79b/08, 79b/10, 79b/11, 80a/01, 80a/02, 80b/11

k.+den 51b/10, 52a/01, 52a/09

k.+i 59b/02, 59b/02, 77a/08, 77a/10

k.+idi 78b/06

k.+ler 5a/03

k.+lere 53b/02, 53b/09

k.+lersiz 24b/01

k.+ünle 9b

kimesne: Kimse. 14a/06, 15b/09, 22a/08

k.+i 9b

k.+ye 22a/11, 54b/03

kimi: Bazısı, kimisi.

k. 71b/05, 71b/06

k.+nüñ 71b/06

k.+si 71b/05

kimse: Kişi, hiç kimse. 2b/04, 3a/02, 3b/01, 15b/05, 22a/11, 22b/04, 23a/11, 34b/01, 56b/05, 57a/08, 60b/06, 60b/09, 64b/01, 70b/04, 76b/01, 76b/05

k.+den 31a/03

k.+ler 39b/06, 64a/11, 77a/11, 84a/02

k.+niñ 82a/13

k.+nüñ 58a/11, 67a/12

k.+ye 67a/08, 67b/02, 67b/04, 82a/06

kirāmen kātīb: (Ar.) İnsanların iki tarafında bulunup, sevablarını ve günahlarını yazan meleklerin adı.

k.+in 39a/06

kirde: (Far.) Genellikle mısır unuyla yapılan bir pide türü. 47b/08, 48a/11

kişi: Kişi. 2b/02, 3b/10, 7a/06, 12b/05, 13a/07, 14a/03, 14a/11, 14a/12, 19b/07, 21a/12, 25a/05, 25a/09, 25a/12, 25b/03, 25b/06, 25b/10, 26a/03, 36a/11, 40b/09, 42a/03, 47b/07, 47b/13, 48a/02, 48a/08, 48a/10, 48a/12, 50b/07, 51b/13, 57a/04, 59b/03, 61a/03, 61a/07, 61b/08, 67a/09, 69a/03, 73b/09, 73b/12, 77b/13, 79a/06, 79a/13, 80b/03

k.+den 48b/09

k.+ler 13b/04, 41b, 66a/03, 67b/08, 74a/13, 74b/09

k.+lere 74b/01, 77b/04

k.+leri 38b/09

k.+leriņ 53a/09	ķ.-mak 73b/11, 73b/12
k.+lermiş 34a/11, 65a/01	ķ.-maņ 71b/01
k.+miş 70b/05	ķ.-maķ 20a/13
k.+mişsin 25b/11	ķ.-mişıdı 19b/07
k.+niņ 51b/10, 53a/11, 60a/08, 84a/06	k.-ņ 20b/06
k.+nün 7a/02, 40b/11, 41b, 41b, 48a/06, 74a/04, 74b/13, 75a/04, 75a/06, 75b/02	ķ.-rlar 80a/10
k.+ye 11a/01, 12b/10, 35b/10, 48a/03	ķ.-salar 28a/07
k.+yi 48a/09, 74a/05, 75b/06	ķ.-yalar 6b/10
ķiřili: Kişi.49b/01	ķ.-yub 72a/12
ķitāb: (Ar.) Kutsal kitap. 83a/02	ķoc: Koķ. 3b/07, 3b/10, 17b/10
k.+ı 83a/01, 84a/05	ķok-: Kokmak.
k.+ımdur 81b/03	ķ.-a 40a/10, 67a/13
k.+ları 22b/01	ķoku: Koku. 53b/11
k.+uņ 42b/08	ķ.+lar 23a/03
ķizb: (Ar.) Yalan, hıyanet, hainlik.	ķ.+ları 11a/07
k.+ü 83a/11	ķ.+ların 26a/01
ķo-: krş. ķoy- . 75b/01	ķ.+sı 15b/03, 27a/13, 37a/07
ķ.-dı 3a/11, 14a/05, 38a/11, 49a/13, 49b/02	ķ.+sın 22b/01, 25b/03, 25b/04, 42b/09
ķ.-dılar 61b/07, 61b/09	ķ.+sından 74a/10
ķ.-dum 14b/06	ķ.+su 40a/09, 40a/12
ķ.-duņ 66a/05, 66a/11	ķokula-: Koklamak.
ķ.-ġıl 74a/08	ķ.-maya 22b/01, 42b/09
	ķon-: Vermek, yazılmak.
	ķ.-mişdur 6b/05

ķonŗŗu: Komŗŗu. 74b/02

ķ.+larından 74a/01

ķonuk(ġ): krŗ. ķonuk.

ķ.+ıla 53a/02, 53a/05

ķonuk: Konuk, misafir. 38a/13, 53a/03, 53a/05, 54a/03

ķonukla-: Konuklamak, misafir olmak.

ķ.-sa 40b/09

ķ.-sam 26b/05

ķ.-yalar 27b/06

ķonuklġ: Konukluk

ķ.+a 27a/05

ķop-: Kopmak.

ķ.-a 4a/11, 5b/06, 7a/01, 8b/08, 11a/09, 17a/03, 71b/02, 71b/04

ķ.-ar 21a/10, 64b/11, 64b/12

ķ.-dı 60a/04

ķ.-ıcaķ 1b/08

ķ.-uçaķ 62b/13

ķopar-: Koparmak.

ķ.-a 75a/13

ķ.-am 79b/06

ķ.-urlardı 29b/06

ķor: Ateŗ.

ķ.+ı 52b/10

ķ.+lardan 50a/11, 62a/10

ķ.+larından 5b/09

ķork-: Korkmak.

ķ.-arın 78a/01

ķ.-arlarsa 45a/02, 45a/03

ķ.-arsın 77b/12

ķ.-ma 25b/08

ķ.-mayub 29a/11

ķ.-ub 29a/10, 42a/06, 58a/02, 68b/02

ķorku: Korku.

ķ.+dan 25b/12

ķ.+lardan 3b/02, 4b/02, 47a/04

ķ.+larından 11a/02, 20a/10, 27a/08, 27b/07, 55b/09, 58a/03, 60a/06, 64b/09, 67a/04

ķ.+m 77b/11

ķ.+ıdan 31a/03, 72b/09

ķ.+sından 18a/12, 43a/06, 71a/09, 72a/01, 72b/10, 73a/12

ķoy-: Bırmak.

k.-ub 40b/07

ķoy-: Koymak. 32a/12, 32b/01, 32b/02, 32b/04

ķ.-a 55a/13

ķ.-acaķ 18a/09

ķ.-alar 20b/07, 25b/05

ķ.-arlar 15a/05	17b/09, 36a/08, 51a/05, 61a/05, 62b/03, 62b/04, 63a/12
ķ.-arsaņ 32a/10, 32a/12, 32a/13, 32b/01, 32b/03, 32b/04, 55b/01	ķ.+a 17b/08, 22a/09, 75b/06
ķ.-dı 23a/01	ķ.+dan 67b/05
ķ.-dumıdı 14b/05	ķ.+dur 70b/02
ķ.-ğıl 32a/11, 32b/05	ķ.+ı 38b/02, 61a/09
ķ.-salar 21a/07	ķ.+ıma 38b/13
ķ.-ub 19a/04, 23b/05, 33a/03, 33b/03, 59a/05	ķ.+ınuğ 62a/03
ķoyun: Koyun. 74a/07, 77a/06, 80b/03	ķ.+lar 26b/12
ķ.+ı 80b/04	ķ.+lardan 62b/03
ķöşe: (Far.) Kōše.	ķ.+lardur 77a/04
k.+m 58b/07	ķ.+larına 37a/02
ķōşk: (Far.) Kōşk. 4b/11, 5a/03, 5a/06	ķ.+larınuğ 2b/02, 12a/12
k.+dür 5a/02	ķ.+larum 1b/04, 9b, 38b/11, 44b/05
k.+e 5a/03	ķ.+laruma 9b
k.+i 37a/09	ķ.+larumı 16a/10, 26b/03
k.+ler 4b/03, 40a/01, 58a/04	ķ.+laruğ 30a/03, 71b/13
ķöy: (Far.) Kōy. 42a/12	ķ.+laruğı 46a/03
k.+e 41b, 42a/11	ķ.+u 25a/07
ķubbe ': Kubbe.	ķ.+um 9a/09, 9a/12, 37a/06, 37a/07, 51a/01, 64a/02, 64a/04, 64b/03, 64b/05
k.+idi 15b/12	ķ.+uma 20b/05, 24b/06, 80a/01
ķuçak: Kucak. 47b/07	ķ.+umı 37b/06
ķudret: (Ar.) Güç. 30b/12, 82a/10	ķ.+umuğ 2a/03, 64a/08, 80a/02
ķul: (Ar.) Tanrı'ya göre insan. 5b/04, 6b/08, 7a/12, 9a/04, 9b, 10b/12, 10b/12,	

ķ.+una 38b/01	ķurtar- : Kurtarmak. 59b/09
ķ.+uŋ 12b/01, 37a/05, 63b/11	ķ.-a 16b/12, 59b/13, 62b/12
ķulak : Başın iki yanında bulunan işitme organı.	ķ.-am 79b/08
ķ.+lar 58a/06, 58a/10	ķ.-dı 3a/13, 48b/03
ķulluk : (Ar.+T.) Kul olma durumu, kulluk. 13b/04, 14a/12, 30a/01	ķ.-duğı 47a/09, 51a/09
ķur- : Yapmak, inşa etmek.	ķ.-duğum 79b/07
ķ.-mışlardı 30a/08	ķ.-duķ 20a/04
ķ.-muşlar 30a/09	ķ.-ıŋ 46b/11
ķur'ān : Kur'an-ı Kerim, Kutsal Kitap. 21b/03, 32a/13, 34a/02, 36b/10	ķ.-ır 3b/02
ķ.+da 2a/04, 2a/12, 7b/04, 12a/03, 12a/09, 12a/13, 15a/05, 16a/13, 26b/10, 40b/02, 49a/02, 49b/07, 49b/11, 50a/03, 50a/08, 51b/11, 52b/13, 74a/03, 75b/10	ķ.-ur 8b/12, 47a/07, 67a/05
ķ.+ı 34b/12, 45b/07, 80b/05, 83a/07	ķ.-urlardı 29a/07
ķur'ān-ı 'azīm : krş. ķur'ān.	ķ.-urun 79b/02
ķ.+de 2a/06, 11a/02	ķurtıl- : krş. ķurtul-.
ķurbān : (Ar.) Allah yolunda kesilen koyun, deve vb. hayvan. 3b/05, 4a/02, 4a/03, 17b/11, 46b/06, 66b/11	ķ.-a 17b/12
ķurd : Kurt. 74a/09	ķurtul- : Kurtulmak.
ķ.+a 80b/04	ķ.-a 7a/04, 62b/09
ķurı : Boş. 14b/04	ķ.-asın 20a/11
ķursak(ę) : Kursak.	ķ.-dı 48a/09
ķ.+ına 41a/06	ķ.-mağa 59b/11
	ķ.-maķ 31a/03
	ķ.-maz 18a/04
	ķ.-ur 35b/04, 47a/09, 51a/08
	ķuru- : Kurumak, susamak.
	ķ.-duğı 23b/04
	ķuř : Kuş. 28a/08, 61b/04

kuşe: (Far.) krş. **köşe.**

k.+m 31a/04, 32b/03

kuşluk: krş. **kuşluk.** 44a/04

kuşluk: Günün sabahla öğle arasındaki bölümü, kuşluk vakti. 16b/11

kuvvet: (Ar.) Güç. 19b/06, 43b/07, 55a/12, 59a/08

kuvvetli: (Ar.+T.) Güçlü, kuvvetli. 29b/04

kuyu: Kuyu.

ķ.+nın 56a/11

kuzı: Kuzu. 18a/05, 18a/08

küçük: Küçük. 61a/04, 61a/08, 69a/04

küfuv: (Ar.) Küfür. 81b/11

kükre-: Kükremek.

k.-ye 30b/04, 30b/06

k.-yüb 26a/13

küllı: (Ar.) Bütün. 22b/01, 30a/03

k.+sinden 51a/02

kürsı: (Ar.) Taht. 35b/12, 46a/02

k.+ler 30a/07, 30a/09

-L-

laf: (Far.) Konuşma, söz. 82b/09

lahm: (Ar.) Et. 82a/12

lahza: (Ar.) An. 20a/06

l.+da 82b/11

lā ilāhe: (Ar.) İlah yoktur. 6a/04

lā ilāhe illāllah: (Ar.) Allah'tan başka İlah yoktur. 3a/03, 3a/11, 5b/04, 5b/12, 70a/02

lā ilāhe illā: (Ar.) İlah yoktur ancak/sadece. 3b/01

lā ilāhe illāllah muḥammedin resūlullah: krş. **lā ilāhe illāllah muḥammedür resūlullah.** 7a/04

lā ilāhe illāllah muḥammedür resūlullah: (Ar.) Allah'tan başka İlah yoktur, Muhammet Allah'ın Resulüdür. 5a/10, 6b/08

lā ilāhe illāllahu vāllahu ekber: (Ar.) Allah'tan başka İlah yoktur, Allah en büyüktür. 3b/12, 4a/05

la'ıķ: (Ar.) Uygun, münasip. 38b/08, 38b/12, 68b/05

la'ın: (Ar.) Kovulmuş, nefret kazanmış, istenilmeyen. 77b/11, 78a/02, 78a/04, 78b/07

l.+i 78a/08

l.+üñ 70b/11, 78b/07

lākin: (Ar.) Ama, fakat, ancak. 29b/13

la'net: (Ar.) Allah'ın mağfiretinden mahrumluk; beddua. 15a/04, 42a/04, 67a/11

l.+i 42a/05

l.+ile 70a/09

l.+inden 42b/06

l.+üm 42a/08

lāyık: (Ar.) Yakışan, yaraşan. 74b/07

levh-i maḥfūz: (Ar.) Allah tarafından takdir edilen şeylerin yazılı bulunduğu manevi levha; ilm-i ilahi.

l.+a 48a/05

levh-i kalem: (Ar.) Defter-i ameli yazan kalem. 46a/02

lezzet: (Ar.) Zevk, haz, keyif. 30b/04, 64a/10

lezzet-i cismānī: (Ar.) Ruhani lezzetler. 68a/09, 70a/07

lezzet-i rūḥānī: (Ar.) Ruhani, dini işlerden ayrı olan cismani lezzetler. 68b/07, 68a/10, 70a/06

lisan: (Ar.) Dil.

l.+dan 82b/08

livechillah: (Ar.) Allah için, Allah aşkına. 85a/06

loḳma: (Ar.) Yemek. 19a/11, 19b/01, 29b/12, 29b/13, 41a/06

loḳmān: (Ar.) Hz. Lokman peygamber (AS).

l.+ü 83b/10

lūt: (Ar.) Hz. İbrahim'in yeğeni olan peygamber (AS). 83b/04

luṭ(ı)f: (Ar.) İyilik, lütuf, ihsan.

l.+ıla 2b/01, 23a/01

l.+uñdan 43b/13, 60a/02, 73a/02

-M-

madem: (Ar.) “Değil mi ki, -diği için, -diğine göre” anlamlarında sebep göstermek için, başına getirildiği cümleyi daha sonraki cümleye bağlayan bir söz, mademki. 19b/09

maḳber: (Ar.) Mezar, kabir.

m.+esi 73b/11

maḡbūk: (Ar.) Magbun, aldanmış olan. 18b/12

maḡbūn: (Ar.) Aldanmış olan. 24a/07

maḡrib: (Ar.) Garb, batı.

m.+e 36a/10, 70b/13

maḡrūr: (Ar.) Gururlu, kibirli, kendini beğenmiş. 14a/06

maḡlūkāt: (Ar.) Yaratılmış şeyler, canlılar.

m.+ıñ 65a/03

maḡşūş: (Ar.) Özel. 28b/09

maḡzūn: (Ar.) Üzgün.

m.+am 31a/06

maḡpūs: (Ar.) Mapushane, cezaevi, hapishane.

m.+dur 78b/04

maḡrūm: (Ar.) İsteddiğini elde edemeyen, yoksun. 13a/01, 17b/05, 18b/02, 18b/06, 38b/07, 38b/13, 63a/08

maḥşer: (Ar.) Kıyamet günü dirilenlerin toplanacaklarına inanılan yer. 28b/12, 31a/11, 32a/01, 53b/12, 71b/03

mā' i: (Ar.) Mavi. 68a/11

mā' ide: (Ar.) Üzerinde yemek bulunan sofrası.

m.+ler 31b/09

ma' išet: (Ar.) Geçim, geçinme.

m.+üçe 59b/12

maḳām: (Ar.) Mevki, kat, yer. 39b/12, 46a/05

m.+a 64a/05, 64a/07

m.+ın 17a/12, 24b/06, 64a/03

m.+ına 24b/08, 37b/09

maḳbūl: (Ar.) Kabul gören, beğenilen, uygun. 35b/03, 61a/01, 62a/11

māl: (Ar.) Varlık, servet, mal mülk. 46b/13, 60b/03

m.+ı 54b/13

m.+ımız 12a/01

m.+ın 29a/05, 47a/08, 53a/07, 53a/10

m.+ını 53a/07

m.+ın 52b/11

m.+ları 46b/11

m.+u 53b/09

m.+u 54a/02

mālik: (Ar.) Sahip.

m.+e 28b/13

m.+i 24a/02

ma' lūm: (Ar.) Bilinen, belli.

m.+dum 55a/10

ma' nā: (Ar.) Anlam.

m.+sı 2a/08, 5b/03, 8a/13, 10b/05, 12a/05, 22b/11, 35b/01, 45b/06, 50a/13, 50b/07, 51a/04, 51a/10

m.+sını 52a/10

mānend: (Ar.) Benzer, eş.

m.+i 24a/12

mancılık: Mancılık. 80a/10

ma' nī: krş. ma' nā.

m.+si 28b/11

ma' rifet: (Ar.) Ustalık, hüner, uzmanlık. 68a/07, 68b/08

ma' şiyet: (Ar.) Günah. 35b/01

ma' şere's-seḫī: (Ar.) Cömertler topluluğu.

m.+yā 55a/04

maşriḳ: (Ar.) Doğu.

m.+a 70b/13

m.+dan 36a/10

māzi': (Ar.) Geçmiş.

m.+i 85a/06

maẓlūm: (Ar.) Haksızlığa uğramış olan. 29a/04

maẓmaẓa: (Ar.) Gusül veya abdest alırken, elleri yıkadıktan sonra üç kere ağız dolusu su alıp ağızda çalkalamak. 84b/10

mecāl: (Ar.) Güç, kuvvet, derman, takat.

m.+leri 14a/03

meclis: (Ar.) Oturulacak, toplanılacak yer, meclis. 7a/05, 22b/06, 34a/04, 34a/06, 46b/05, 62a/11

m.+den 41b

m.+inde 34a/03

meclis-i ḥaḫ te‘ālā: (Ar.) Hak Teala'nın meclisi.

m.+yı 1b/02

mecmū‘-ı aṣḫāb: (Ar.) Sahabelerin hepsi. 42b/11

mecūsī: (Ar.) Mecus dininde bulunan, ateşe tapan kimse. 37b/02, 37b/03, 37b/10

m.+ler 37b/06

m.+niñ 37a/12

meded: (Ar.) Yardım. 77b/02

meġer: (Far.) Meġer, oysaki, halbuki. 2a/01, 5b/07, 12b/06, 15b/08, 18a/01, 24a/07, 30a/04, 48a/08, 56b/09

mekānullah: (Ar.) Allah'ın mekanı. 82a/02

mekke: (Ar.) Hicaz'da Hz. Muhammed'in doğduğu ve Kabe'nin bulunduğu şehir. 56a/06, 56b/03

m.+de 38a/06, 55b/11

m.+ye 57a/07

melek: (Ar.) Melek. 79a/13

m.+ler 53b/07, 82b/10

m.+lerdür 82b/13

melekū‘l-mevt: (Ar.) Ölüm meleği, Azrail. 8b/06, 11a/06

melūl: (Ar.) Üzgün. 24b/07, 45a/01

mel‘ūn: (Ar.) Tanrı tarafından lanetlenmiş olan, lanetli. 78a/01, 78a/06, 78a/12, 78b/02, 78b/04

m.+a 78a/05

m.+dur 42a/01

men‘: (Ar.) Engel olma. 47a/13, 48b/07, 68a/09

menber: (Ar.) Yüksek olacak yer. 30a/07

menlik: Benlik. 68a/11

merkeb: (Ar.) Binilecek şey, binek, eşek.

m.+ler 68b/11

mertebe: (Ar.) Derece, basamak, rütbe, mevki.

m.+sin 51b/10

m.+ye 37b/04

meryem: (Ar.) Hz. İsa'nın annesi, Hz. Meryem. 31a/10

mescid: (Ar.) Secde edilen yer, cami.
43a/13, 75b/09

m.+e 76a/01

m.+ler 76a/02, 76a/03, 76a/04,
76b/07, 76b/09, 76b/11

m.+lerde 75b/08, 77a/03

m.+lere 77b/01

m.+leri 77a/09, 77a/10

meşelâ: (Ar.) Misal olarak, şunun gibi,
söz gelişi. 47a/13

mes' ele: (Ar.) Mesele. 81a/01, 81a/04

mesh: (Ar.) Abdest alırken ıslak eli başa
ve meste sürme. 84b/09

meşgûl: (Ar.) Bir işle uğraşan, meşgul.
4b/09, 13a/05, 13a/12, 13b/13, 14b/09,
16b/06, 18a/07, 19b/03, 60b/05, 68b/10,
69b/11, 77a/11, 78a/07

m.+dur 80a/07

meşâyiḥ: (Ar.) Şeyhler.

m.+i 46a/09

mevtâ: (Ar.) Ölüler.

m.+yı 84a/04

mevzi': (Ar.) Yer, mahal.

m.+i 7a/12

meydân: (Ar.) Alan, saha.

m.+ına 77a/01

mezheb: (Ar.) Bir dinin görüş, yorum ve
anlayış ayrılıkları sebebiyle ortaya çıkan
kollarından her biri.

m.+de 20a/13

m.+î 81b/05

m.+im 81b/04

mı: Soru edatı. 6b/06, 9b/6, 33a/08

mışır: (Ar.) Şehir, ülke. 74b/04

mi: Soru edatı. 13a/07, 61b/12, 62a/01,
77a/02

m.+yem 65a/05

mikâ' il: (Ar.) Hz. Mikail, dört büyük
melekten biri. 79a/08, 82b/12

m.+den 79a/08

mikdâr: (Ar.) Derece, seviye, ölçü.

m.+ı 10b/08, 18a/02, 25a/13,
34b/09, 40b/08, 41a/07

mil: (Far.) Bir kilometreye yakın uzaklık.
40a/12

millet: (Ar.) Bir dinde veya mezhepte
bulunanların topu.

m.+indenem 81b/06

minber: (Ar.) Camilerde hatibin çıkıp
hutbe okuduğu merdivenli kürsü. 30a/10

mineşseytânirracim: (Ar.) Sürülmüş
şeytandan. 77b/05, 80a/11

mi' rāc: (Ar.) Göğe çıkma, Hz.
Muhammet'in göğe çıktığı gece ki,

Recep ayının yirmi yedisine rastlayan
kandil gecesidir.

m.+a 4b/10

m.+ıdur 14b/11

misk: (Ar.) Güzel koku, mis. 15b/03

m.+den 27a/13, 37a/08

miskīn: (Ar.) Zavallı, düşkün. 18b/03,
18b/11, 48b/10, 56a/04

m.+e 40b/01, 58a/01

m.+lere 60a/11

m.+leri 59a/13

m.+lerindenim 56a/06

misk-i ‘anber: (Ar.) Anber kokulu.

m.+den 40a/09

mu‘allak: (Ar.) Asılmış, asılı. 60b/08

mu‘allim: (Ar.) Öğretmen, hoca.

m.+ünüzden 52a/13

mu‘azzez: (Ar.) Saygı duyulan, aziz.
70b/08

muḥālif: (Ar.) Aykırı, karşıt, muhalif
kimse. 85a/05

m.+dür 82a/11

muḥālefet: (Ar.) Bir davranışa karşı
olma durumu, aykırılık. 49a/02, 49a/03

muḥammed: (Ar.) Hz. Muhammed
(SAV), son peygamber. 6a/08, 6b/04,
9b/08, 9b/13, 10a/05, 16a/03, 24a/03,
30a/12, 32a/05, 32b/06, 33a/05, 33a/11,

35b/13, 44a/06, 44b/04, 44b/09, 44b/12,
45b/07, 50a/05, 55a/07, 73a/07, 76b/04,
76b/04, 78a/06, 80b/08, 81b/06, 83b/13,
85a/07

m.+den 16a/07

m.+dür 77b/13, 81b/02, 83b/09

m.+e 35a/01, 44a/02, 55a/09,
71b/06, 78a/12, 79b/05, 80b/07

muḥammed muṣṭafa: (Ar.) Hz.
Muhammed (SAV), son peygamber.
33b/06

muḥammedü'l muṣṭafā: (Ar.) Hz.
Muhammed (SAV), son peygamber.
32a/01, 73b/09

muḥakkak: (Ar.) Kesinlikle. 81b/13

m.+dur 84a/08

muḥarrem: (Ar.) Kamer takviminin
birinci ayı, aşure ayı. 62b/01, 70a/13,
71a/02, 71a/07

muḥtāc: (Ar.) Bir şeye gereksinim duyan.
82a/06

muḥābele: (Ar.) Karşılık verme, karşılık.
68b/13

muḥābil: (Ar.) Karşı karşıya gelen, bir
şeyin karşısında bulunan. 69a/01

muḥadder: (Ar.) Yazgıda var olan, yazgı
ile ilgili olan. 12a/12

muḥarreb: (Ar.) Yaklaşmış, yakın.
29b/04

m.+ler 82b/13

muḳayyed: (Ar.) Bağlı, bağlanmış.
60b/05

muntazır: (Ar.) Bekleyen, gözleyen.
5a/01, 5a/07, 5a/09, 54a/07

murādullah: (Ar.) Allah'ın muradı, isteği.
82b/07

murdār: (Ar.) Mundar, kirli, pis. 53b/11,
67a/13

mūsā: (Ar.) Hz. Musa (AS). 9b/03,
31a/09, 35a/01, 35a/02, 35a/03, 83b/05
m.+ya 83a/05

mūsā peygamber: (Ar.) Hz. Musa (AS).
9b/3, 10a/04, 34b/12

musāfaha: (Ar.) Hz. Muhammed (SAV),
son peygamber. 46a/01

muşayḳal: (Ar.) Parlak, yaldızlı. 68a/07,
68b/04

muşibet: (Ar.) Bela, sıkıntı, musibet.

m.+den 20a/04

m.+e 18b/05, 20a/02

muştafā: (Ar.) Hz. Muhammed (SAV),
son peygamber. 76b/09, 78a/06

m.+nın 85a/07

m.+ya 76b/04

muttaşif: (Ar.) Nitelikli, vasıflı.

m.+dur 82a/07

mużā'af: (Ar.) Çoğaltılmış.

m.+la 50a/02

mübālağa: (Ar.) Abartı. 50a/02

mübārek: (Ar.) Uğurlu, kutlu, hayırlı.
25a/09, 72b/01

müberrā: (Ar.) Temize çıkmış, aklanmış.
m.+dur 81b/09, 81b/13, 82b/08,
83a/12

mücāvir: (Ar.) Komşu. 10b/13, 41a/05

mücd: (Far.) Müjde. 4a/01

mücellā: (Ar.) Parlatılmış, parlak.
68a/07, 69b/09

müdāvet: (Ar.) Devam etme. 12a/06

mü'ezzin: (Ar.) Namaz vakitlerini haber
vermek için ezan okumaklagörevli
kimse.

m.+ler 76b/12

müfācān: (Ar.) Oluverme, ansızın
erişme. 47a/13, 47b/02

müfeylān: (Ar.) Dikenli bir bitki. 68a/12

mühlet virmek: (Ar.+T.) Bir iş veya borç
için belirli bir süre tanımak.

m.-medi 19b/09

mükedder: (Ar.) Üzgün. 72a/02

mükerrem: (Ar.) Muhterem, aziz,
saygıdeğer. 9b/05, 9b, 9b, 44a/08, 70b/07

mülāzimet: (Ar.) Mülazemet, devamlı bir
işle meşguliyet, sınıksız bir işe bağlılık.
12a/07

mü'min: (Ar.) İnanan, Müslüman. 4a/13,
6b/12, 9b, 10b/06, 11b/09, 14b/10,

17a/13, 24b/06, 24b/10, 28a/10, 33b/03, 36b/12, 37b/10, 39a/03, 42b/02, 48b/03, 50b/01, 80a/09

m.+ler 16a/11, 20a/07, 23a/05, 31a/12, 43a/01, 45a/12, 46a/12, 52b/08, 55b/08, 59a/10, 62a/05, 63a/05, 67a/01, 68a/01, 68a/03, 70a/05, 71a/11, 73b/01, 76a/05, 77b/01, 79a/02, 80b/03, 80b/07, 84a/09

m.+lerdür 65b/01, 65b/04

m.+lere 26a/09, 74b/08, 84a/08

m.+leri 15b/03, 76a/05

m.+lerüj 14b/11, 28a/05, 67a/03

münâcât: (Ar.) Allah'a dua etme, yalvarma. 9b/01, 9b/04, 9b/10, 9b/11

m.+da 31a/12

münevver: (Ar.) Aydınlatılmış. 33a/13, 34b/07

münezzeh: (Ar.) Uzak.

m.+dür 81b/09, 82b/03, 82b/05, 83a/12

münkâd: (Ar.) Boyun eğen.

m.+ü 82b/11

münker: krş. **münkir.** 17a/05, 25a/04, 25b/02, 25b/11, 62b/11, 67a/12

m.+in 84a/11

münkir: (Ar.) Mezarda sual soracak olan iki melekten biri.

m. 7a/03, 21b/06

münzel: (Ar.) Aşağı indirilmiş, gökten indirilmiş.

m.+dür 83a/01

mürekkib-i şeytân: (Ar.) Şeytanın birleşmesinden.

m.+ı 70a/09

mürîd: (Ar.) Birine bağlı olan, bir şeyhe bağlanan.

m. 82b/06

mürsel: (Ar.) Gönderilmiş, yollanmış. 77a/02

m.+lere 32b/09

müslimân: (Ar.) Müslüman. 65b/08

m.+lar 73b/11

m.+lara 37a/13, 37b/01, 74b/05

müşlimānen: (Ar.) Müslümanlar.

m.+di 81b/08

müstağrak: (Ar.) Batmış. 44a/10

müstaḥikḳ: (Ar.) Hak etmiş, hak kazanmış, layık. 50b/09, 70a/12

müşāhede: (Ar.) Allah âlemini görme. 4a/13, 26a/07

müşerref: (Ar.) Onur verilerek yüceltilmiş. 20a/12

müşkil: (Ar.) Güçlük, zorluk, engel.

m.+lerin 30a/11

müşrik: (Ar.) Allah'a ortak koşan. 84a/12

müşāk: (Ar.) Özleyen, göreceği gelen, can atan, fazla istekli. 4b/05, 11b/06, 17a/01, 24b/12, 42b/03

m.+dur 36b/09, 70b/04

m.+ız 24b/10

mütebberrî: (Ar.) Bağış yapan. 50b/01

mütেকellim: (Ar.) Söyleyen, konuşan.

m.+dür 82b/08

-N-

nafaqa: (Ar.) Yiyecek parası, geçimlik. 12b/09, 12b/11, 13a/07, 57a/08

n.+ları 57b/13

n.+sı 12b/07, 55b/12

nāfile: (Ar.) Fazladan kılınan namaz veya oruc. 12b/13, 16b/02, 20a/08, 20b/05, 20b/07, 23a/06, 28a/13, 34b/02, 40a/13

nā-hakk: (Far.) Haksız. 29a/05

nākes: (Far.) Cimri, pinti. 53b/01

n.+ler 53a/07

nākeslik: (Far.+T.) Cimrilik. 54a/01

namāz: (Far.) Namaz. 7a/05, 7b/03, 7b/06, 8a/13, 8b/05, 9a/02, 9b/09, 10a/02, 10a/07, 11a/01, 11b/09, 11b/11, 12a/06, 12a/06, 13a/13, 14b/11, 15a/03, 16b/08, 16b/11, 17a/04, 17a/11, 17b/01, 17b/03, 20a/07, 20b/04, 20b/06, 21b/06, 21b/07, 21b/09, 21b/10, 21b/12, 22a/12, 22b/03, 22b/04, 23a/07, 23a/08, 34a/03, 34b/02, 36a/09, 36a/10, 40a/13, 45a/04,

46b/01, 73b/12, 74a/13, 74b/01, 74b/09, 76a/06, 80b/10

n.+a 7b/01, 14b/09, 14b/12, 18a/07, 19b/02, 29a/12, 73b/09

n.+dan 9b, 18a/05, 19b/03, 19b/05, 20a/06, 20b/03

n.+dur 20b/02

n.+ı 10a/07, 10a/08, 10a/09, 10a/09, 10b/05, 10b/10, 10b/12, 11a/05, 11b/01, 14b/13, 16b/03, 17a/12, 17b/06, 20a/12, 20b/07, 37a/01, 46b/08, 77a/03, 80b/11

n.+ıla 7b/02

n.+ın 11b/04, 11b/05, 11b/07, 12b/05, 13a/05, 15a/03, 16a/01, 16a/12, 17b/13, 21a/13, 21b/01, 21b/02, 21b/03, 21b/04, 73b/11

n.+ına 63b/09, 78a/07

n.+ından 16b/04, 17a/03, 19a/02, 63b/09

n.+ını 11a/13

n.+ınıñ 17a/01

n.+ıñ 11b/02, 12b/04, 15a/12, 22b/13

n.+ınıñ 36a/09

n.+lar 16b/02

n.+lardan 20a/08

n.+ları 17b/03, 23a/06, 28a/13, 33b/05

n.+larıñ 12b/13

n.+laruñuzı 36a/07	25b/11, 27a/10, 28a/12, 34a/01, 34a/11,
n.+um 12b/13	38a/12, 39b/01, 39b/09, 42b/12, 44a/01,
n.+uñuz 15a/10	45b/08, 47b/02, 47b/03, 48a/03, 51b/07,
na‘l: (Ar.) At, eşek, öküz vb. yük hayvanlarının tırnaklarına çakılan, ayağın şekline uygun demir parçası. 68b/11	52a/05, 52b/08, 54a/08, 54b/07, 55a/08, 59a/12, 63b/08, 64b/13, 66a/13, 66b/05, 67a/01, 69b/07, 70a/01, 70b/05, 73a/10, 74b/13, 75b/07, 76a/05, 77a/09, 78a/05, 78a/09, 80b/01, 80b/12, 82a/01, 82a/01, 82a/01, 82a/01
nār: (Far.) Meyva, nar. 48b/08, 48b/10, 48b/12, 49a/13, 49a/13, 49b/01, 49b/03, 49b/05, 49b/06, 49b/06	n.+dür 22b/11, 35a/02, 35a/03, 76a/13
n.+ı 48b/11, 48b/13, 49a/01, 49a/05, 49a/10	n.+ler 28a/12
naşīb: (Ar.) Allah’ın kısmet ettiği şey. 16a/10	n.+ydügin 68b/09
naşīhat: (Ar.) Öğüt. 69a/12	n.+ye 32b/12
n.+ın 69b/02, 70a/10	n.+yi 30b/01
n.+in 69b/05, 69b/07	n.+yile 5b/09, 7a/11
nazar: (Ar.) Bakma, bakış. 4b/10, 20b/05, 22a/07, 22b/02, 24b/08, 29b/08, 36b/04, 36b/05, 42b/01, 44a/12, 48a/05, 68a/13	n.+yise 39a/11
n.+ıla 37a/03, 42b/01, 44a/12	n.+yle 67b/09
n.+ın 25b/05, 44b/04	nebī: (Ar.) Kendisine kitap indirilmemiş peygamber.
naẓīr: (Ar.) Benzer, eş, örnek.	n.+dür 83b/08, 83b/11
n.+dür 82b/04	n.+ler 83a/01, 83a/13, 84a/01
n.+i 81b/08	n.+m 81b/02
ne: Ne. 1b/09, 4b/01, 4b/02, 4b/03, 5a/08, 6b/13, 10a/01, 11b/10, 12b/12, 14a/11, 14b/11, 15a/11, 15b/10, 16a/04, 16a/06, 17b/07, 18b/05, 18b/08, 19a/12, 20a/07, 22b/02, 22b/02, 24b/04, 25a/08, 25b/03,	nebiyullah: (Ar.) Allah’ın resulü. 84b/01
	nece: nice. 2b/11, 35a/01, 38b/09
	neçe: krş. neçe. 62a/08, 62a/10
	neden: Niçin, neden. 37b/04
	nedāmet: (Ar.) Pişmanlık. 26a/11
	nef’: (Ar.) Menfaat, fayda, kar. 77b/04

nefes: (Ar.) Soluk. 35b/10

neff(i)s: (Ar.) İnsanın bedeni arzuları, nefis.

n.+e 72b/09

n.+i 40a/11

n.+icün 61a/04

n.+imi 31a/02

n.+imüz 66a/06

n.+imüze 52b/02

n.+inden 18a/03

n.+iñüz 46b/13

n.+inüñ 68a/13, 68b/09

n.+ün 20a/01

n.+leri 40a/12

nefsānī: (Ar.) Canlılığın uyandırdığı arzularla ilgili.

n.+den 68a/09

n.+le 69a/12, 69b/02, 69b/06, 70a/08

nefsī: (Ar.) Nefisten doğan şeyle ilgili. 30b/11, 30b/11, 31a/01, 31a/04, 31a/05, 31a/05, 31a/05, 31a/08, 31a/10, 31a/10, 31a/13

nefs-i emmāre: (Ar.) İnsanı kötülüğe sürükleyen nefes, çok zorlayan nefis. 69b/12, 69b/13, 70a/04, 70a/05, 70a/09

nehm: (Ar.) Kükleme.

n.+imden 30a/02

nekīr: (Ar.) Mezarda sual soracak olan iki melekten biri. 7a/03, 17a/05, 25a/04, 25b/02, 25b/11, 62b/11, 67a/12

nesne: (Ar.) Şey, Her türlü cansız varlık. 14a/04, 19b/07, 29b/12, 38a/10, 38b/07, 38b/11, 50b/11, 50b/13, 54a/03, 62b/12, 69a/13

n.+den 52b/09

n.+dür 6b/13, 14b/11, 20a/07, 67a/02

n.+leri 55b/12

n.+si 59b/04

n.+ye 60b/05, 62b/07

n.+yile 67b/10

net-: Ne yapmak.

n.-dün 13a/06

netekim: krş. **nitekim.** 16a/13

ne' uzü-bi 'llāh: (Ar.) “Allaha sığındık, Allah korusun.” anlamında cümle.

n.+i 15b/09, 21a/08, 55a/01, 65b/05

nev-cüvānlar: (Far.) Genç delikanlı. 72b/09

nev-hān: (Far.+T.) Yeni hanlar.

n.+lar 76a/03

neyle-: Ne yapmak.

n.-rsün 77b/09

n.-rüz 77b/11

nez' a: (Ar.) Can çekişme. 23a/13

nice: Çok, pek çok, bir çok. 3a/05, 6a/03, 6a/09, 9a/06, 13b/03, 20a/13, 26b/13, 29b/06, 37b/12, 43a/01, 48b/02, 48b/12, 56b/07, 56b/08, 57b/02, 59a/11, 61b/13, 77a/08

n.+dür 29b/03

n.+sine 4b/04

niçün: Niçün, neden. 5a/03, 13b/02, 19a/06, 37b/01, 38b/06, 43a/05, 49b/01, 54b/10, 76a/10

niçe: krş. **nice.** 13b/03, 19a/13, 24b/04, 40a/01

n.+müz 43b/07

nid-: Ne etmek.

n.-eyin 18b/02

nidā: (Ar.) Çağırma, bağırma, seslenme. 2a/02, 15a/08, 24b/13, 54a/08, 55a/02, 75b/01, 76a/12, 76b/03, 76b/09

n.+yı 27a/09

nihāyet: (Ar.) Sonunda.

n.+in 23a/10

ni' met: (Ar.) İyilik, ihsan, lütuf. 39a/02, 54a/13, 59a/09

n.+i 40a/05

n.+ile 56a/07

n.+in 58b/09

n.+ler 27a/07, 40a/02

n.+leri 26b/04

n.+lerile 27b/06

n.+lerin 26a/01

n.+lerinden 33b/01

n.+ün 52b/11

niteki: krş. **nitekim.** 40b/02, 43a/09, 49b/07, 50a/03, 50a/08, 51a/08, 51b/11, 52b/13, 55a/06, 58b/03, 61a/07, 76b/09

nitekim: Nitekim, gerçekten, hakikaten. 2a/04, 2a/06, 2a/12, 10a/10, 11a/02, 12a/13, 15a/05, 26b/10, 34b/12, 40a/05, 41a/08, 47a/10, 47a/11, 49a/02, 49a/04, 49b/11, 74b/04, 75b/09, 79a/04, 80a/08

niteküm: krş. **nitekim.** 12a/09

niyāz: (Far.) Yalvarma, yakarma. 16a/02

niyyet: (Ar.) Abdest almaya karar verip başlama. 56a/10, 84b/05

n.+i 5b/12

nizā': (Ar.) Çekişme, kavga. 51b/05

nol-: Ne olmak.

n.-aydı 27b/09, 43a/11, 54a/10

n.-dı 74a/12

n.-ısdur 18b/13

noqşān: (Ar.) Eksiklik, kusur. 82a/08

nūh: (Ar.) Hz. Nuh peygamber (AS). 3a/06, 3a/11, 79b/07, 83b/02

n.+a 3a/04, 3a/08, 3a/10

n.+uma 79b/07

n.+un 3a/07

n.+ā 3a/04

nūh peygamber: (Ar.) Hz. Nuh peygamber (AS). 3b/03

n.+i 3a/13

nūn: (Ar.) Osmanlı alfabesinin yirmi sekizinci harfi olup ebced hesabında elli sayısının karşılığıdır.

n.+un 79b/06

nūr: (Ar.) Aydınlık, parıltı, ışık. 8b/11, 35a/02, 46a/01, 64b/11, 64b/12

n.+dan 15a/02

n.+ı 20a/12, 21a/03, 22a/05, 27b/01, 31a/07, 35a/04, 42a/04, 44a/05

n.+ıdur 67a/03

n.+ıla 33a/13, 45a/04, 45a/08, 65a/01, 68a/02, 68a/07, 68b/08, 69b/08, 70a/02

n.+ın 61b/07, 68b/06

n.+ını 40a/03, 61b/02

nuzūl: (Ar.) Aşağı inme.

n.+i 77b/07

nükte: (Ar.) Sözde ince, derin anlam. 3a/02, 3b/01, 4a/05, 71a/07

-O-

o: Uzakta olan hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirtir. 1b/05, 53b/02, 63a/07, 82a/07, 85a/06

ocak(ğ): Ateş yakmaya yarayan, pişirme, ısıtma, ısınma vb. amaçlarla kullanılan yer.

o.+a 13b/06, 13b/09, 56b/09, 56b/12, 69a/06, 69b/04

od: Ateş. 71b/04

o.+a 64a/12

o.+ı 26a/13, 40a/10, 71b/07, 72a/01, 72a/06, 72a/10, 72b/01, 72b/04, 72b/10, 73a/01, 73a/04

o.+ın 15b/02

o.+ına 39a/04, 51a/07, 71b/10, 73a/09

o.+ından 8b/13

o.+ını 15b/04

o.+undan 4a/11, 36a/12, 64a/13, 67a/04

o.+unu 73a/10

oda: Oda. 63b/04

odun: Yakılmak için kesilmiş, parçalanmış ağaç. 47b/08, 48a/06

o.+umu 48a/12

oğ(u): Erkek çocuk.

o.+ı 3b/05, 37a/12, 59b/05, 60a/06, 61a/04, 61a/08, 77b/08, 78b/07

o.+ın 64b/06

o.+ından 21a/02, 24b/07, 63b/11

o.+um 31a/01, 31a/04, 77b/11

o.+uñ 24a/01, 61b/12	o.-sa 22b/01
oğlan: Erkek çocuk. 56b/01	o.-yalar 70b/05
o.+ı 5b/09, 7b/02, 23b/12, 65a/12	oğu-: 1.Okumak. 2. Öğrenmek.
o.+ın 17b/02	o.-dı 38b/05, 43a/10, 45a/09
o.+ının 7a/10	o.-dılar 48a/10
o.+ları 75b/03	o.-rken 7b/08
o.+ların 77b/10	o.-sa 7b/11, 34b/04, 42b/08, 79b/01, 79b/06, 79b/09, 79b/10, 79b/12, 79b/13
o.+larına 75b/05	o.-yana 36b/10
o.+uñ 80a/04	o.-yub 69a/10
o.+unuñ 4b/12	
oğlancık: Küçük oğul.	okun-: Okunmak.
o.+lar 13a/13, 13b/02, 19a/05	o.-ursa 34a/02
o.+lara 12b/09	ol: o. 2a/03, 2b/03, 2b/07, 3a/04, 3b/04, 6a/13, 6b/03, 6b/06, 6b/07, 6b/10, 7a/01, 7a/02, 9a/06, 9b/13, 10a/05, 13a/04, 15a/12, 15b/07, 15b/07, 15b/07, 16a/12, 16b/09, 17a/06, 17b/08, 18b/03, 23b/09, 24a/08, 24b/06, 24b/10, 24b/12, 25b/05, 26b/12, 27a/03, 28a/05, 30a/04, 30b/09, 32b/10, 32b/12, 33b/11, 33b/11, 34a/01, 34a/06, 34b/02, 35b/10, 37a/04, 37b/02, 37b/02, 37b/04, 37b/06, 39a/11, 40b/10, 40b/10, 40b/11, 41a/01, 41a/06, 41b, 41b, 41b, 42a/02, 42a/10, 42a/12, 42a/12, 42a/12, 44b/12, 44b/13, 45b/01, 46a/03, 46a/10, 46a/11, 46b/01, 47b/05, 47b/12, 47b/13, 48a/09, 48a/10, 49b/01, 49b/05, 50a/02, 50a/05, 50b/03, 53a/03, 56a/09, 56b/10, 56b/10, 57b/05, 58a/01, 59a/06, 59a/10, 59b/08, 60a/01, 60a/13, 60b/01, 60b/01, 60b/03, 60b/04, 60b/06, 60b/08, 61b/13, 62a/02, 62a/02, 62b/04,
o.+ları 13b/07, 13b/10, 14a/01, 18a/09, 19a/01, 20a/03	
o.+larımdan 18b/02	
o.+larum 19b/10	
o.+larıñ 18b/10, 19b/12	
oğlanluk(đ): Oğlanluk, erkek çocuk.	
o.+ımdan 31a/02	
oğluncık: krş. oğlancık.	
o.+lar 13a/11	
oğul: Erkek çocuk. 1b/04, 23b/10, 62b/08	
oğı-: krş. oğu-.	
o.-dı 58b/10	

63a/07, 64a/02, 64a/06, 64a/08, 64b/05,
65a/08, 65b/11, 66a/01, 66a/05, 67b/08,
68a/06, 68b/03, 69a/03, 69a/04, 69a/05,
69a/07, 72a/09, 72b/08, 73b/09, 73b/13,
74b/06, 75a/04, 75a/05, 75a/13, 75b/01,
75b/02, 75b/02, 75b/04, 75b/06, 75b/06,
77a/12, 77b/07, 78a/03, 78b/03, 78b/06,
78b/07, 78b/07, 79a/03, 79a/12, 80a/01,
80a/02, 80a/06, 80a/07, 80b/11, 81b/08,
81b/13, 82a/02, 82a/05, 82b/02, 82b/03,
82b/08

o.+dur 77b/07, 82a/13, 82b/06

ol-: Olmak.

o.-a 4a/11, 5b/07, 6b/09, 6b/09,
7a/02, 11a/12, 11b/02, 11b/05,
15b/04, 15b/09, 16b/10, 17a/06,
17a/07, 21a/04, 23a/04, 24a/08,
24a/12, 24b/05, 25a/04, 25a/12,
28b/06, 41a/02, 48a/08, 48a/09,
50b/04, 53b/11, 61b/06, 62b/08,
62b/09, 63a/01, 63a/01, 67b/09,
68b/05, 76b/11, 79b/06

o.-alar 76b/11

o.-an 21a/11, 37a/05, 54b/03,
71a/13, 74a/10, 84b/02

o.-an 51b/10

o.-anlara 16a/05

o.-ağların 68a/01

o.-asardur 9b

o.-asın 37b/12

o.-asız 55b/10

o.-dı 13a/08, 13a/10, 13a/13,
13b/11, 18a/12, 19a/01, 31a/10,
35b/13, 47b/13, 49a/10, 55b/12,
56a/01, 56a/02, 56b/13, 59b/04,
60a/04, 61a/13, 62a/02, 75a/02

o.-duğı 67a/08

o.-duğıcün 7b/07

o.-duğınca 22a/12

o.-dum 59b/06

o.-duğca 42b/06

o.-duğdan 79a/12

o.-dur 82b/04

o.-ıcağ 57b/04, 57b/06, 71a/03

o.-ıcağ 38a/13

o.-ısarlardur 76a/04

o.-madılar 43b/10

o.-madın 11b/01, 11b/02, 11b/04,
11b/06, 11b/08

o.-mağıcün 19b/06

o.-mağıla 60a/09

o.-mak 48b/05, 52b/09

o.-mağ 20a/08, 74b/02

o.-mağdur 8b/05

o.-masa 22a/03

o.-maya 5b/06, 24a/12, 53b/01,
54b/03

o.-mayalardı 44b/08

o.-mayamı 62a/10

o.-mayan 69a/01

o.-mayayduk 54a/11

o.-mayub 68b/02

o.-maz 52a/04, 52b/01, 81a/03

o.-mazdı 42a/09

o.-mış 14b/08, 54a/06, 70a/04

o.-sa 7b/03, 9a/02, 12a/09, 15a/10, 20b/10, 20b/11, 25a/05, 36a/05, 49a/13, 52b/05, 53a/12, 67a/10, 73b/10, 76a/08

o.-sun 42a/06, 76b/09, 81a/01, 81a/04

o.-ub 27b/03, 29b/01, 31a/07, 39a/09, 40b/13, 48a/07, 68b/08, 79a/12

o.-unca 13a/05, 50b/04

o.-updur 81b/05

o.-ur 8b/09, 8b/09, 8b/10, 8b/11, 8b/13, 10a/03, 12a/05, 20b/01, 21a/05, 21a/06, 21a/08, 21a/10, 21b/11, 22a/04, 22b/05, 28b/09, 33a/01, 35b/06, 35b/08, 39a/04, 40b/04, 43a/08, 45a/02, 47b/03, 63a/13, 67a/01, 69b/01, 69b/11, 79a/06, 80b/03, 81b/07, 82b/07

o.-urđı 53a/04

o.-urdu 53a/03

o.-urđn 49a/02, 49a/03

o.-urlar 82b/11

o.-urđı 81a/03, 81a/06

o.-ursđn 69b/10

ac o.-sa 41b

‘afuv o.-unur 5b/13

‘afv o.-a 20a/10

āgāh o.-uğ 68a/06, 79a/02

‘arz o.-unsa 62a/07

‘arz o.-unur 33b/12

āsān o.-ur 79a/07

‘ayān o.-ur 84a/10

‘azāb o.-maya 67a/09, 67b/05

‘azāb o.-maz 11a/01

āzād o.-a 4a/12

azād o.-ur 36a/12

bāy o.-maz 60a/09

bay o.-sa 67a/09

bedir o.-mış 5b/05

bedr o.-mış 17a/07, 62b/13

bedr o.-muş 33a/12, 34b/07

beřāret o.-sun 25a/06, 44a/06, 58a/02, 58b/07

beřīmān o.-ub 71a/08

biryān o.-a 50b/05

biryān o.-ur 26a/12

bızār o.-masun 42b/05

bizār o.-ur 21b/01
bölük o.-ub 34a/02, 45b/10
bünyād o.-dı 5a/06
cem^ç o.-a 71b/03
cem^ç o.-alar 15b/11, 28b/12
cem^ç o.-ıcağ 6a/07
cem^ç o.-ub 16a/01, 31a/11,
34a/04
cem^ç o.-uğ 15a/11
cem^ç o.-up 5a/05
çerāğ o.-ur 8b/07
def^ç o.-a 50b/10
emānet o.-a 85a/10
emīn o.-a 17b/12,24b/13, 26a/05,
26a/05, 50a/12
emīn o.-asız 62a/10
emīn o.-aydıñ 27b/12
emīn o.-mağdur 47a/04
emīn o.-mıışsın 25b/13
emīn o.-ub 47a/08
emīn o.-uğ 27a/09, 55b/09
emīn o.-ur 5b/10, 6a/01
emīn o.-ursız 4b/02
emīn o.-undı 3a/10
fāriğ o.-ıcağ 19b/05
fāriğ o.-madı 20a/06
fāriğ o.-maya 9b
fāriğ o.-ub 18a/05
fāriğ o.-ucağ 63b/09
fāriğ o.-unca 19b/04
farz o.-a 67a/06
farz o.-mıışdur 47a/03
farz o.-ub 67a/08
farz o.-an 20b/02
fāsīd o.-ursuz 68a/06
ferah o.-dı 4a/05
fidā o.-sun 32b/05, 55b/01
ğāfil o.-ma 33b/11
ğāfil o.-maduñuz 34a/12
ğāfil o.-ub 14b/13
ğarğ o.-a 77a/13
ğarğ o.-duñuz 34a/13
ğarğ o.-duğ 27b/13
ğarğ o.-mıışdur 70b/03
ğarğ o.-ub 26a/13
geñez o.-a 17a/04, 25a/04,
62b/11, 63a/02
giriftar o.-a 70a/13
hācet o.-duğca 83a/07
hācyīl o.-ursın 38b/06

ḥacyīl o.-dı 38b/04
ḥarīṣ o.-ub 70a/08
ḥasta o.-dı 48b/08
ḥavāle o.-ur 35b/10
ḥazır o.-up 11b/13
ḥāzır o.-alar 63b/09
ḥāzır o.-an 16a/09
ḥikāyet o.-undı 12b/05, 17b/13,
37a/11, 38a/05, 47b/06, 48b/07,
55b/11, 59b/03, 61a/07, 69a/02,
75a/09
ḥoṣnūd o.-a 39a/13
ıraġ o.-ub 63b/12
iḥtilāf o.-du 83b/10
kabkara o.-ur 69b/06
kabūl o.-a 39a/02
kabūl o.-acaġ 8b/02
kabūl o.-amı 38a/03, 62a/09
kabūl o.-maz 38b/11
kabūl o.-ur 10a/02, 15a/12
kāfir o.-ur 20a/13
kaḥt o.-dı 12b/07
kaṭ^ç o.-dı 83a/08
katı o.-dı 49a/09
kebāb o.-dı 27b/12
kıṣa o.-dı 43b/05
kıṣa o.-ursa 45a/01
konuġ o.- 38a/13
maġbūk o.-dı 18b/12
maġbūn o.-ur 24a/07
maḥrūm o.-mayasız 63a/08
maḥrūm o.-ur 18b/07
maḥşūş o.-ur 28b/09
maġbūl o.-ur 35b/03
maġbūl o.-a 61a/02, 62a/11
melūl o.-masunlar 45a/01
melūl o.-maya 24b/08
men^ç o.-ur 48b/07
meşġul o.-anları 77a/11
meşġul o.-dı 18a/07, 19b/03
meşġul o.-dılar 60b/05
meşġul o.-ub 68b/10
meşġul o.-unur 69b/12
meşgul o.-dı 13a/05, 13b/13
meşgul o.-dılar 14b/09
meşgul o.-sa 16b/06
meşgul o.-uñ 4b/09
muġābele o.-anı 68b/13
mukabil o.-an 69a/01
muġayyed o.-madılar 60b/05
muntazır o.-muş 5a/01

muntazır o.-ub 5a/07	peşimān o.-salar 44b/01
muntazır o.-urlar 5a/09	peşimān o.-ol-ub 73b/03
muntazır o.-mışlar 54a/07	peşimān o.-uı 28b/02
mücāvir o.-maıdan 10b/13	rāhat o.-a 23a/03, 26a/02, 39a/02, 50b/04
mücāvir o.-mış 41a/05	rāhat o.-alar 40a/05, 55b/08
mükedder o.-dı 72a/02	rāhat o.-ayaduk 61a/02
münevver o.-a 34b/07	rāhat o.-dı 24b/02
münkir o.-ur 21b/06	rāhat o.-ııl 24a/05
müslimān o.-ub 65b/08	rāhat o.-sa 40b/10
müstaıraı o.-sa 44a/10	rāhat o.-sunlar 26b/10
müsteııık o.-dı 50b/09	refik o.-ub 70a/09
müsteııık o.-ub 70a/12	rivāyet o.-undı 5a/11, 7b/07, 15b/01, 15b/01, 33b/08, 35a/05, 62b/02
müğerref o.-asız 20a/12	riyā o.-maya 51b/04
müřtāk o.-a 11b/07, 17a/01, 24b/12	rüşen o.-dı 65a/02
müřtāk o.-uı 42b/03	rükü ^c o.-dı 84b/06
müřtāk o.-up 4b/05	řādır o.-dı 7a/09
na ^c 1 o.-ub 68b/11	řādır o.-ur 7a/07
nef ^c o.-a 77b/04	řāı o.-dum 49a/10
nida o.-unsa 15a/08	řāı o.-mışken 69b/13
nidā o.-a 54a/08	řāı o.-mışsın 49a/07
pāre o.-dı 32a/04	sā ^c il o.-sa 41b
pāre o.-ub 54b/11	řāliı o.-ursız 68a/04
peşimān o.-duıumuzı 28a/01	řayrū o.-sa 73b/10
peşimān o.-duı 66a/07	

şevāb o.-maz 6a/05

şūret o.-a 15a/02

şūret o.-ur 15a/04

şād o.-a 4a/07

şād o.-dı 60a/08

şād o.-dılar 14b/09, 45a/12

şād o.-ub 76b/10

şāfi^c o.-ur 8b/06

şefi^c o.-duğı 39b/06

şefi^c o.-sa 42b/09

şehīd o.- 51b/10

şehīd o.-duk 51b/09

şehīd o.-mış 41a/03

şehīd o.-mışca 17b/09, 63b/06

taş o.-du 32a/04

tamam o.-duğdan 3a/08

tanık o.-uñ 9a/07

taş o.-dı 65b/12

terk o.-unur 69b/12

terk o.-ur 12b/13

vācib o.-an 61a/03

vācib o.-duğı 60b/06

vacib o.-ur 84b/12

vaqı^c o.-ur 81a/06

vāqı^c o.-dı 59b/07

vāşıl o.-dı 64a/09

vāşıl o.-ub 68a/10

vezn o.-ub 84a/07

yaşın o.-dılar 60b/02

yaşın o.-urın 44b/07

zā^c if o.-dı 57b/03, 58b/05

zā^c il o.-a 71b/06

zā^c il o.-dı 72a/01

zelil o.-ur 21a/04

ziyāde o.-ur 48b/05

on: On. 17b/07, 18a/03, 20b/11, 21b/09, 23a/08, 33b/10, 33b/10, 33b/10, 34b/02, 34b/03, 38b/05, 49a/13, 49b/03, 49b/06, 49b/10, 61a/09, 61a/11, 61b/03, 62a/12, 62b/01, 66b/10, 67b/06, 67b/07, 67b/11, 70b/01, 71a/02, 71a/03, 71a/07, 83a/03, 83a/04

o.+dur 40b/02

onsuz: O olmaksızın. 13a/11

orta:Ara, iç.32a/11

o.+da 30a/13

o.+mda 44b/06

o.+sında 8b/06, 21a/03, 22a/09, 37a/05, 51b/06, 60b/11

o.+sından 21b/13, 50b/04

o.+ya 14a/13

ortalık(ğ): Bulunulan yer.

o.+ında 60b/08

oruc: Oruç. 22a/12, 23a/09, 23a/12, 24a/08, 24a/10, 24b/03, 25a/03, 25a/03, 25a/05, 25a/10, 26a/03, 26b/02, 26b/05, 27a/02, 27b/10, 28a/05, 28a/11, 28a/13, 30b/02, 33a/01, 33a/04, 33b/05, 34b/01, 36b/07, 36b/10, 38a/02, 38a/04, 39a/03, 39a/04, 39a/05, 39a/07, 40a/09, 42a/01, 42b/07, 45a/04, 53a/02, 57a/03, 60b/07, 60b/10, 62a/06, 62a/12, 62a/13, 62b/01, 62b/04, 62b/06, 63a/01, 63a/06, 63a/07, 67b/06, 70b/01, 71a/02, 71a/07

o.+a 56a/10

o.+ıla 60b/12

o.+ın 29a/12

o.+ına 61a/06

o.+ları 38b/10

o.+ların 36a/11

o.+larla 39a/01

o.+ları 62a/08

o.+umı 53a/02

o.+un 39a/01, 53a/05, 60b/11

o.+unu 38b/10, 53a/04

o.+u 37a/08, 61a/01, 61b/02, 61b/07

o.+u 38a/04, 62a/10

‘oṣmān: (Ar.) Hz. Osman (AS). 6a/01, 6a/04, 72a/07

‘o.+ıla 71b/08

‘oṣmān-ı ibni‘affān: (Ar.) Hz. Osman (AS).

‘o.+ı 32a/13

ot: Ot. 13a/09

o.+dan 51a/08

otur-: 1. Oturmak. 2. Bir arada bulunmak, beraber olmak.

o.-dı 49a/06

o.-mağıcün 30a/09

o.-sa 69b/01

o.-ub 30b/03, 34a/03

o.-ur 80a/05, 80a/07

o.-urdu 47b/06, 74b/10, 77b/08

o.-urken 2a/10, 17a/10, 17a/11

otuz: Otuz sayısı. 37b/12, 60b/13, 83a/04

oyna-: Oyun oynamak.

o.-dılar 19a/06

o.-yub 47b/09

-Ö-

öc: Öç.

ö.+ünden 31a/08

öde-: Karşılığını vermek.

ö.-mek 59b/04

ö.-mese 60b/10, 67a/10

ödünç: İleride geri verilmek veya alınmak şartıyla alınan veya verilen şey, ödünç. 61a/12

öğren-: Bilmek, öğrenmek.

ö.-diler 55a/11

ö.-dünüz 52a/01

öğret-: Öğretmek.

ö.-di 3a/08

öksüzce: Anası veya hem anası hem babası ölmüş olan kimse. 56b/01

öl-: Ölmek, vefat etmek.

ö.-di 18b/01, 63b/12, 74b/11

ö.-dise 76b/02, 76b/05

ö.-dü 37b/02

ö.-düğü 74a/01

ö.-dügi 8b/05, 11a/05, 17a/12, 20b/12, 21a/04, 23a/12, 53a/13, 62b/09

ö.-dügüm 37b/05

ö.-dügünüz 18b/12

ö.-dümi 19b/10

ö.-dünj 53b/06

ö.-dünjmi 67a/11

ö.-dürmiş 21b/08

ö.-e 64b/07

ö.-ince 14b/09

ö.-medin 64a/02, 70b/06

ö.-mek 46a/13, 46b/02

ö.-meñ 62a/06

ö.-meye 17a/13

ö.-müş 31a/08, 74a/07

ö.-se 11b/01, 11b/03, 11b/04, 11b/06, 11b/08, 15b/10, 22b/05, 63b/05

ö.-ünce 20a/06, 31a/03, 35b/10

ö.-ürdi 77a/08

ö.-ürler 43b/08

ölcek: Ölçek. 56a/01, 56a/11, 57a/01

öldür-: Öldürmek, katletmek.

ö.-se 48a/07

ö.-üb 29a/05

ölü: Ölü, ölmüş olan.

ö.+sine 22b/02

ölüm: Ölüm.

ö.+i 17a/04, 47a/13, 47b/01, 47b/02, 47b/03

ö.+in 11b/01, 11b/05

‘**ömer:** (Ar.) Hz. Ömer (AS). 60a/02, 60a/07, 72a/03

‘ö.+den 35a/05

‘ö.+e 60a/06

‘ö.+le 71b/08

‘**ömer hazreti:** (Ar.) Hz. Ömer (AS). 59b/05, 59b/10

‘**ömer ibni hattâb:** (Ar.) Hz. Ömer (AS).

‘ö.+ı 32a/12

‘**öm(ü)r:** (Ar.) Ömür, yaşam, hayat.
48b/03, 64a/04

‘ö.+e 8b/03

‘ö.+i 22a/12, 42b/06, 43b/04,
47a/11, 48b/04

‘ö.+in 47a/08, 47b/04, 62b/07

‘ö.+inden 21a/01, 47b/10, 48a/02

‘ö.+leri 45a/01

‘ö.+ümüz 43b/05

‘ö.+ümüzün 43b/05

ön: 1. Bir kimse veya nesnenin baş, ön
tarafı. 2. Bir şeyin başı, temsili. 7b/09

önj: krş. **ön.** 82a/01

ö.+din 12a/13, 13b/03, 33a/11,
52a/06, 52a/13, 65a/03, 68b/04

ö.+inde 54a/07

ö.+indeki 56a/08

ö.+ine 38a/11, 47b/13, 49a/12,
49b/02, 51b/13, 55a/05, 66a/09

ö.+lerince 2b/13, 40a/04

ö.+lerinden 47b/07

ö.+lerine 56a/04, 56a/13

ö.+ünce 8b/11

ö.+ünde 39a/13, 48a/12

ö.+ünden 73b/12

ö.+üne 19a/04, 55a/05

önder: Lider, şef. 7b/10

ört-: Örtmek.

ö.-di 19a/02

örtü: Örtmek için kullanılan şey, örtü.

ö.+lerin 19b/13

ö.+sin 14a/08

örtülü: Örtülü. 14a/04

‘**öşür:** (Ar.) Onda biri alınan vergi.
53a/11

ötürü: Bir şeyden dolayı, bir şey
yüzünden, dolayı. 34b/11, 50b/08,
50b/09, 71a/11

öyle: 1. Onun gibi olan, ona benzer,
öyle. 2. Öğle vakti. 9a/02, 11b/01,
11b/02, 17a/01, 21b/01

ö.+nüñ 17a/09

öz: Kendi

ö.+ün 21a/10

ö.+ünden 82b/03

özüle-: İstemek.

ö.-di 48b/08, 48b/13

-U-

‘**uķūbet:** (Ar.) Eziyet, ceza, azap. 21a/01,
21a/05, 21a/09

‘**ulemā:** (Ar.) Bilginler. 46a/07, 46a/08

‘**umre**: (Ar.) Hac mevsimi dışında Kabe’yi ve Mekke’nin öbür kutsal yerlerini ziyaret etme. 10a/07, 10b/07, 34b/05

‘**uzv**: (Ar.) Organ.

‘u.+ımdan 85a/01

-P-

pādişāh: (Far.) Allah. 27a/05

p.+am 29a/03

p.+ı 68b/05

p.+ım 6b/02

p.+ın 29b/03

pādişāh-ı ‘ālem: (Far.+Ar.) Cihanın padişahı, yaratıcısı. 28a/12, 33b/06, 60a/02, 62a/09, 72a/03, 72a/06, 72b/05

p.+iñ 68b/06

p.+sin 72a/13

pādişāhlık(ğ): (Far.+T.) Padişahlık

p.+a 38b/12

pañıl: Cimri.53a/09, 53b/01, 53b/02, 53b/07

pāk: (Far.) Temiz. 70a/03

paralan-: Paralanmak, parçalanmak.

p.-üb 68b/11

pāre: (Far.) Adet, tane. 6b/09, 32a/04, 32a/04, 54b/11, 54b/11, 57a/08

p.+si 48a/11

p.+ler 54a/12

pās: Kir, pas. 69b/10

p.+ı 70a/04

p.+ın 70a/06

pek: Çok, fazla. 12b/07, 54b/13

perde: 1. Kapı. 2. İki yeri birbirinden ayıran bölme. 8b/13, 61b/03, 62a/02

p.+leri 7b/12

perhiz: (Far.) Perhiz. 68a/08

pesrek: Dişi (deve). 76b/11

peşimān: (Far.) Pişman. 28a/01, 28b/02, 44b/01, 66a/07, 73b/03

peyda: (Far.) Belli, açık, peydah. 82b/07

peygamber: (Far.) Peygamber, elçi. 15b/13, 21b/01, 30b/11, 75a/01, 75b/13, 78a/07, 78b/01, 79a/01, 79a/07, 80b/13

p.+den 22b/08

p.+dür 3a/04

p.+e 49a/03

p.+i 9b/08

p.+iñ 17a/02, 56b/02, 57a/05

p.+ler 30a/08, 30b/09, 77a/02

p.+lerden 80b/08

p.+lere 11a/06

p.+leri 21b/07

p.+lerle 11a/09

p.+lerün 8b/01	r.+a 72b/06, 72b/12
p.+üm 29a/06	r.+adur 48b/08
p.+ün 4a/11, 48b/12, 56a/05	rağiyallahu te‘alā anhu: (Ar.) Allah ondan razı olsun. 53a/08
pīr: (Far.) Yaşlı, ihtiyar.	rağiyallahu: (Ar.) Allah razı olsun. 7a/13
p.+lerin 32a/10	rağbet: (Ar.) İstek, arzu, ilgi. 42a/13, 54b/09
pīrlık(g): (Far.+T.) Yaşlılık. 43b/06	rahmet: (Ar.) Acıma, esirgeme, merhamet.
p.+e 43b/07	r.+inden 21a/11
-R-	r.+ine 34a/13
rab: (Ar.) Allah. 68a/09	r.+ini 2b/01
rabb: krş. rab.	rāhat: (Ar.) Üzüntüsüz, tasasız, kedersiz bir halde bulunma. 23a/03, 24a/04, 24b/02, 26a/02, 26b/09, 33b/01, 39a/02, 40a/05, 40b/10, 50b/04, 55b/07, 61a/02
r.+i 2b/11, 27a/10, 31a/05, 31a/06, 34a/06, 36b/06, 42a/06, 46a/03, 49b/09, 50b/11, 55a/11, 63b/10, 64a/06, 66a/13, 72a/13, 72b/13, 76b/07	rahīm: (Ar.) Rahmet edici, acıyan, merhamet eden. 6b/02
r.+im 81b/02	rahmet: (Ar.) Acıma, esirgeme, merhamet. 20a/09, 33a/04, 36b/07, 37a/03, 42b/01, 43b/13, 44a/03, 44a/12, 44b/04, 60a/06, 66b/07, 71b/01, 72a/09, 72b/08, 74b/08, 74b/09, 80a/01
r.+imüzsın 65a/06, 65a/08	r.+ine 68a/13, 70b/03
r.+iñüz 65a/05	r.+üm 64b/04
r.+ümüz 66a/04	rahmetenli'l-‘ālemīn: (Ar.) Alemlere rahmet. 72a/04
rabbi'l-‘alā: (Ar.) Yüce Rab, Allah. 76a/06	r.+sin 72b/07
rabbi'l-‘ālemīn: (Ar.) Alemlerin Rabb’i. 55a/04, 55a/08, 62a/07	rahmetüllāhi: (Ar.) Allah’ın rahmeti. 38a/01
rağiyallahu ‘anhü: (Ar.) Allah ondan razı olsun. 5a/11, 5b/11, 6a/01, 7a/09, 22b/07, 48b/09, 71b/11, 71b/12	
rağiyallahu ‘anh: krş. rağiyallahu ‘anhü. 5b/08, 15a/06, 35a/05	

rahmānī: (Ar.) Merhamet sahibi.

r.+dür 80a/06

ramazān: (Ar.) Ay takviminin dokuzuncu ayı, üç ayların sonuncusu, oruç tutulan ay. 34b/11, 35a/03, 35b/01, 35b/11, 36a/02, 36a/08, 36a/09, 36b/07, 36b/09, 36b/12, 37a/12, 37b/01, 37b/07, 37b/10, 39a/08, 39a/12, 39b/01, 39b/05, 39b/09, 40a/13, 40b/04, 40b/05, 40b/09, 42b/03, 42b/05, 44b/03,44b/05, 45a/12, 46a/07, 46a/08, 46a/12, 60b/10, 62a/06

r.+dur 44a/08

r.+ıñ 46a/09

receb: (Ar.) Ay takviminin yedinci ayı, üç ayların birincisi. 22b/06, 22b/12, 23a/05, 23a/07, 23a/09, 23a/11, 23b/01, 24a/08, 24a/09, 24a/10, 24a/11, 25a/02, 25a/05, 26a/03, 26b/02, 26b/04, 27a/02, 27a/07, 27b/09, 28a/04, 28a/10, 28b/04, 29a/09, 44a/08, 44a/11, 44b/02

recīm: (Ar.) Kovulan, kovulmuş.

r.+ıñ 79b/13

red: (Ar.) Geri döndürme, geri çevirme. 23b/09, 41b, 42b/04

belā^ç -i r. 47a/11

refiķ: (Ar.) Arkadaş, dost. 70a/09

remüz: (Ar.) İşaret. 69a/10

r.+ı 69a/11

re^çis: (Ar.) Lider.

r.+i 35b/08

r.+leri 35b/06

resül: (Ar.) Peygamber. 6b/01, 30a/12, 51a/09, 74b/09, 75a/05, 78b/05

r.+e 6a/13

resülallah: (Ar.) Hz. Muhammet peygamber (SAV). 43a/11

r.+ı 58b/02

resül hāzreti: (Ar.) Hz. Muhammet peygamber (SAV). 5b/10, 6a/11, 7b/09, 15b/04,20b/09, 22a/02, 30a/10, 36a/08, 43b/10, 50b/06, 58a/12

r.+ne 5b/08, 7a/09

resüllah: (Ar.) Hz. Muhammet peygamber (SAV). 43a/06

resülullah: (Ar.) Hz. Muhammet peygamber (SAV). 5a/04, 6a/02, 6a/03, 7a/10, 7a/11, 9a/04, 11a/12, 32b/11, 33a/02, 33a/09, 40b/08, 42b/10, 42b/12, 43b/03, 49b/08,53a/10, 57b/11, 59a/06, 64a/11, 67b/05, 67b/08, 60b/07, 66b/03, 73a/11, 74a/03, 74a/06, 74a/11,74b/11, 74a/12, 74b/12, 75a/04, 75a/06, 78b/12, 81b/02, 83b/09

r.+dan 67b/07

r.+uñ 30b/03, 54a/06, 58b/06

resülullah hāzreti: (Ar.) Hz. Muhammet peygamber (SAV).

r.+ni 58b/04

rızvān: (Ar.) Cennetin kapıcısı olan büyük melek, Rıdvan. 52b/07

rızā: (Ar.) Rıza olma, isteme,istek

r.+sıcün 51b/08

rızālīg: (Ar.+T.) Rızalık.
r.+ıdur 8b/01

rızķ: (Ar.) 1. Yiyecek, iecek Şey, rızık.
2. Allah'ın bütön yarattıklarına verdiği nimet. 12a/07, 12a/09, 57b/05

r.+a 8b/03, 60a/09

r.+ımuz 12a/01

r.+ın 12a/12, 13a/02, 62b/07

r.+ına 12b/01

r.+ıığı 12b/03

r.+um 29a/02, 30a/01

r.+uığ 12a/07

rik' at: (Ar.) Rekat. 16b/07, 16b/11, 17a/04, 17a/11, 17b/06, 23a/07, 23a/08, 34b/02, 40a/13

r.+a 40b/01

r.+da 34b/03

r.+ıcün 10b/10

rivāyet: (Ar.) Söylenti, rivayet. 5a/11, 7b/07, 7b/13, 15b/01, 15b/01, 22b/07, 33b/08, 35a/05, 62b/02

r.+dür 40b/04

riyā: (Ar.) İkiyüzlölük. 51b/04

riyāzet: (Ar.) Nefsin isteklerini kırma. 68a/08, 70a/02, 70a/06

rūh: (Ar.) Ruh, can. 2b/09

r.+ına 2b/08

rumūz: (Ar.) Gizli anlamları olan iŐaretler, sözler.
r.+ı 69b/11

rūhullah: (Ar.) Müslömanlar tarafından Hz. İsa için kullanılan bir terim. 83a/06, 83b/07

rūhān: (Ar.) Ruhlar. 31b/06, 64a/10

rūŐen: (Far.) Parlak, aydın. 65a/02

rūzi: (Far.) Nimet, nasip. 33b/08

rūz-u maŐşer: (Ar.) MaŐşer gününde.
r.+de 84a/05

rūkū': (Ar.) Namazda dizlere tutunarak yere dođru eđilme hareketi. 9a/07, 9a/09, 84b/06

-S-

sa': (Ar.) Takat, güç. 15a/08

Őā': (Ar.) Bin dirhemlik bir hububat ölçeği. 61a/01

sa' ādet: (Ar.) Mutlu olma, mutluluk, bahtiyarlık. 33b/13, 34a/07, 34a/10, 34a/12

sa' ādetlü: (Ar.+T.) Mutlu. 25a/08, 25b/03, 34a/11, 65a/01, 70b/05

sā' at: (Ar.) Saat. 42a/08, 47b/10, 48a/03, 64a/06, 78a/13

Őabāh: (Ar.) Sabah. 36a/05, 38a/13, 40b/13

şabır: (Ar.) Acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi, dayanç. 13a/11, 13b/05, 50a/07, 58a/04, 59a/11

şabırlık: (Ar.+T.) Sabırlı olma durumu. 57b/01

sac-: Etrafa serpmek, dökmek. 73a/08, 74b/06

s.-a 73a/09

s.-alar 25a/11

s.-ub 72a/05

şaç-: krş.**sac-**.

s.-ardı 74b/05

sacağ: Saçak. 25a/10

şadağa: (Ar.) Karşılık beklemeden Allah rızası için fakirlere verilen para, sadaka. 9a/04, 9a/04, 10b/04, 10b/09, 22a/13, 34b/06, 40b/05, 41a/07, 41b, 42b/07, 46b/06, 47a/05, 47a/13, 47b/01, 47b/04, 48a/08, 48b/02, 48b/04, 48b/05, 48b/06, 49b/05, 50a/10, 50a/11, 50b/01, 50b/03, 50b/09, 51a/01, 51a/05, 51a/07, 51a/10, 51a/11, 52b/09, 54a/04, 54a/10, 55b/09, 58a/01, 60a/11, 60b/06, 61a/01, 61a/10, 61a/11, 61a/13, 62a/02, 62a/04

ş.+i 50b/07, 60b/06, 60b/08, 61a/03, 61b/12

ş.+sı 53a/12

şadık: (Ar.) Doğru, gerçek. 84a/01

şadır: (Ar.) Meydana çıkan, olan. 7a/07, 7a/08

saf: (Ar.) Dizi, sıra. 8b/11

şāfi: (Ar.) Temiz, halis. 69b/13, 70a/03

şafiyetin: (Ar.) Sağlık.

ş.+ün 30b/12

şağ: Solun karşıtı, sağ taraf. 6a/09, 49a/07, 49a/10, 51a/01, 63a/02, 69b/13, 78a/07, 78a/10, 78b/01, 82a/01

şağış-: Uyanma günü.

ş.-ınca 30a/08, 65a/04

şahlık: Sağlık, esenlik. 49a/06

şahābe: (Ar.) Hz. Muhammed'i görmüş olan mümin kimse.

ş.+ler 74a/02, 74b/10, 74b/13

şahāvet: (Ar.) Cömertlik, el açıklığı.

s.+inde 51b/04

şāhib: (Ar.) Sahip.

s.+ile 8b/05

sā'il: (Ar.) Dilenci. 41b/09.

s.+ere 52a/06

s.+lere 54a/03

s.+leri 48b/06, 52b/10

şā'im: (Ar.) Oruç tutan, oruçlu. 26b/12, 37a/03

s.+lerün 40a/11

şakla-: Saklamak.

ş.-dılar 65b/12

ş.-η 46b/11, 52a/13	şan-: Düşünmek, tasarlamak, zannetmek.
ş.-r 8b/13, 73b/01	s.-alar 38b/10
ş.-rdunuz 54a/02	s.-dı 38a/09, 38a/10, 78a/09
ş.-ya 62b/10, 64a/13	s.-duğıdı 61b/08
ş.-yana 36b/11	s.-dum 78b/06
şakın-: Sakınmak, esirgemek.	saña: Sana. 12a/07, 14b/02, 20a/03, 24a/01, 24a/04, 24b/09, 25a/07, 30b/13, 42a/09, 43a/06, 44a/06, 55a/10, 57b/12, 71a/05
ş.-duğun 53b/02	şanc-: Dürtmek, vurmak.
şal-: Serbest bırakmak, koyuvermek.	ş.-dı 69a/05
ş.-ar 24a/03	ş.-ıη 42b/06
şalavāt: (Ar.) Peygamberimiz Hz. Muhammed'e ve onun soyundan gelenlere saygı bildirmek için okunan dua. 84a/13	sancıl-: Saplanmak.
ş.+ıη 84b/02	s.-dı 18a/13
şallāllāhu 'aleyhi vesellem: (Ar.) Selam ve salat Hz. Muhammed'in üzerine olsun. 33b/06, 33b/09	şāni': (Ar.) Yapan, yapıcı.
şallāllāhu te'ālā 'aleyhi vesellem: (Ar.) Selam ve salat Hz. Muhammed'in üzerine olsun. 32a/01	s.+i 68a/12
şallāllāhu 'aley ve sellem: (Ar.) Selam ve salat Hz. Muhammed'in üzerine olsun. 22b/08	şarar-: Korku, üzüntü, coşku vb. sebeplerle yüzün rengi solmak.
şalāh: (Ar.) Düzelmeye, iyileşmeye.	ş.-dı 43a/05, 57b/07
ş.+a 68a/04	ş.-dub 75b/07
şāliḥ: (Ar.) Dinin emrettiği şeylere uygun harekette bulunan. 61b/08, 68a/04, 83b/02	ş.-mış 43a/02
s.+a 73a/01	ş.-sa 37a/04
	şarb: Tehlikeli, zor. 79b/04
	şarf: (Ar.) Harcama, tüketme, kullanma. 59b/12
	şarıl-: Sarılmak, kucaklaşmak.
	ş.-urlardı 19a/05

şarmaş-: Sarılmak, kucaklaşmak.

ş.-ub 19b/13

şat-: Bir malı para karşılığında vermek, satmak.

ş.-ub 55b/13

şataş-: Bir kimseyi rahatsız edecek davranışta bulunmak, musallat olmak.

ş.-a 76b/04

ş.-duş 20a/02

şavma' a: (Ar.) İbadet yeri, tekke.

ş.+sı 18a/06

şavt: (Ar.) Bağırarak.

ş+ıla 82b/09

şaykal: (Ar.) Parlak, cilalı.69b/09, 70a/02, 70a/06

şayrū: Hasta. 73b/10

sebeb: (Ar.) Sebep, neden. 76a/13

s.+den 50a/11

s.+i 77b/07

s.+ile 47b/04

s.+ile 20a/10, 46b/12, 48a/09, 50b/09, 51a/07, 55a/11, 59a/12, 71a/01

s.+inden 35b/06

secde: (Ar.) Secde. 9a/13, 14b/01, 17b/05, 30b/13, 32a/08, 33b/03, 36b/03, 39a/10, 44b/08, 59a/06, 71a/03, 73a/04

s.+den 14b/03

sefer: (Ar.) Yolculuk, sefer. 57a/06

s.+ün 25a/07, 53b/04

segird-: Koşturmak.

s.-üb 13b/01

sehī: (Ar.) Cömert.

s.+ler 52b/07, 55a/03

s.+lerdür 51b/03

s.+lere 52a/05

s.+lerin 55a/10

s.+leriş 55a/13

s.+lerişdür 60b/03

sehilce: Kolayca. 48b/02

sekiz: Sekiz rakamı. 17b/06, 49a/13, 49b/01, 83b/01, 84a/08

selmān: (Ar.) Özel isim. 74a/06, 74a/08

s.+a 74a/06

selvā-yı menn: (Ar.) İsrailoğullarının Tih sahrasında bulunduğu müddetçe "menn" ile Allah'ın ihsanı olan (bildircina benzer) bir kuş.

s.+ile 31a/11

selāh: (Ar.) Sela.

s.+larla 51b/07

selām: (Ar.) Selam. 44a/06, 57b/12, 78a/08, 78b/05

semi': (Ar.) İşiten, işitme kuvveti olan.

s.+dür 82b/02

semi‘ allahu limen-ḥamide: Allah’ın kendisine yapılan hamdi, övgüyü işitmesi. 9a/10

sem‘ ullah: (Ar.) Allah’ın duyması. 82b/03

sem‘: (Ar.) Duymak. 82a/10

sen: Sen. 6b/03, 9b/10, 19a/08, 19b/08, 36b/06, 37b/03, 37b/11, 39b/10, 42a/08, 44a/02, 46a/03, 49a/08, 52b/05, 56b/05, 57a/09, 66b/06, 66b/07, 72a/03, 72a/07, 72a/11, 72a/13, 72b/05, 72b/11, 73a/02, 73a/05, 80b/08

s.+de 6b/05, 66a/05

s.+den 31a/08, 37a/06, 42a/06, 72b/08

s.+i 20a/03,24a/02, 29b/12, 38b/07, 39b/04, 43a/04, 56a/07, 59b/09, 66b/01, 70b/07, 78b/06

s.+incün 37a/10

s.+iñ 29b/11, 74b/07, 85a/10

s.+iñdür 18b/03

s.+iñle 29b/13

s.+sin 72a/08

s.+üñ 22b/12, 30b/12, 31a/02, 31a/03, 31a/05, 31a/09, 32b/07, 33a/06, 33a/13, 37a/07, 44a/09, 44b/02, 53b/05, 53b/05, 55b/04, 56b/04, 57a/09, 61b/12, 63b/11, 64b/04, 72b/09, 73a/12, 80b/09, 80b/10

senā: (Ar.) Övme, övgü.

s.+yu 23a/01

serçe: Serçe. 29b/10

serveri: (Ar.) Başkanlık, reis. 32a/01, 72a/11

setire: (Ar.) Namuslu. 72b/13

setrü ‘avret: (Ar.) Başkalarına gösterilmesi haram olan yerleri örtmek. 84b/04

sev-: Sevmek.

s.-dügi 54b/13

s.-dügüdür 8b/01

s.-erdünüz 54b/09

s.-ine 76b/10

s.-se 11a/05

s.-ün 77b/10

sevāb: (Ar.) Tanrı tarafından verileceğine inanılan ödül. 2b/04, 4b/01, 6a/03, 6a/04, 10b/11, 10b/13, 11b/10, 16a/04, 16b/08, 17b/11, 23a/10, 40b/07, 41a/05, 41a/07, 44b/11, 45a/03, 62a/06, 62b/06, 63b/07, 66b/10, 67b/03, 67b/07

ş.+da 7a/01

ş.+dan 6b/06

ş.+dur 67a/02

ş.+ı 6b/05, 6b/10, 26a/04, 28a/06, 34b/08, 46a/12, 51a/02, 54b/04, 63a/06

ş.+ım 22b/13

ş.+ın 2a/03, 2a/03, 3a/03, 3b/03, 4a/08, 4a/10, 16b/12, 17a/12, 34a/06, 34b/05, 34b/06, 34b/05, 36a/10, 36a/10, 39a/07, 50a/10, 52a/09, 62b/02, 66b/12, 67b/09, 80b/13	ş.+larla 11a/09
ş.+ından 6a/04, 13a/01, 63a/08	ş.+ım 32a/11
ş.+ını 34a/04, 52a/01	ş.+lar 30a/13, 30b/01
ş.+ınla 6a/09	şiddet: (Ar.) Doğruluk, gerçeklik.
ş.+ının 61b/02	ş.+ıla 6b/08
ş.+ları 45a/02	ş.+u 83a/10
ş.+ların 28a/05	şığ- : Sığmak.
sevgülü: Sevgili. 56b/02	ş.-armı 69a/13
sevgülü: krş. sevgülü.	şığa- : Sıvazlamak, sevmek.
s.+dür 80b/09	ş.-dılar 49a/09
s.+si 57a/05	ş.-sa 40b/07
s.+sin 80b/08	şığın- : Sığınmak.
sevin- : Sevinç duymak, sevinmek.	ş.-dim 77b/05
s.-üb 4a/04, 4a/07, 14b/08, 45a/11	ş.-mağdur 79a/07
sevindür- : Sevindirmek. 44a/03	şifât: (Ar.) Sıfat, vasıf. 82a/07
sevli: İnce, uzun (boy), servi. 16b/07	ş.+dur 82b/03
seyyidi'l-evvelin vel-âhirin: (Ar.) Evvelin ve ahirin efendisi. 73a/03	ş.+lardan 82a/08
seyyidi'l-mürselin: (Ar.) Gönderilenlerin efendisi. 32a/02	şifatlı: (Ar.+T.) Vasıflı. 55b/10
sıçaklıca: Sıcacık. 19a/08	sırr: (Ar.) Gizli tutulan, kimseye söylenmeyen bir şey; Allah'ın akıl ermeyen hikmeti. 82b/02
şiddik: (Ar.) Pek doğru, sözünün eri (kimse)	s.+1 7a/02
	s.+ıla 29a/10, 50b/07
	s.+ın 69a/10
	şirât: (Ar.) Sırat köprüsü, üstünden geçip Cennet'e gitmek üzere Cehennem'in

üzerine kurulacak olan çok dar ve güç geçilir köprü.

ş.+a 84a/07

ş.+dan 77a/04

ş.+ı 8b/13, 26a/03, 28a/08, 34b/08, 45a/04, 54b/04, 63a/03, 67b/03

şıy-: Soymak.

ş.-ub 70b/12

silāh:(Ar.) Silah. 8b/05, 80b/05

s.+ıla 80b/03, 80b/05

silkin-: Sarsılmak, silkelenmek.

s.-e 7a/12

sīn: (Ar.) Arap alfabesinin on ikinci harfi. 74a/13, 75a/08

sīne: (Ar.) Göğüs. 39a/05

sini: (Ar.) Sini, büyük tepsi. 19a/04

s.+i 14a/13, 58a/12, 58b/02

s.+ile 14a/04

s.+le 58b/09

s.+nüñ 14a/07

siñir: Sınır.

s.+ile 74a/11

siz: Siz. 2a/03, 2a/11, 9a/06, 27a/04, 37b/08, 51b/07, 51b/12, 59a/13, 68a/03, 68a/05, 80b/06

s.+de 52a/02, 52a/04, 68a/03

s.+den 18b/11, 42b/05, 43a/09, 63a/08, 68a/06

s.+e 1b/05, 4b/03, 27a/01, 33a/01, 34a/12, 39a/04, 57a/12, 58b/08, 71a/12, 74a/12, 77b/02, 80b/05

s.+i 2a/12, 27a/05, 38b/13, 44a/08

s.+iñ 7b/02

s.+iñçün 27a/06

s.+ün 38a/04, 46b/09, 58b/09, 65a/05, 79a/02, 79a/05

şoñbet: (Ar.) Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirme, söyleşi, yarenlik, hasbihal.

ş.+in 40b/10, 41b

ş.+lerine 42b/03

şoñ- Isırmak, sormak.

ş.-mıñlar 75a/03

ş.-ub 48a/07

şol: Vücutta kalbin bulunduğu tarafta olan, sağ karşıtı. 51a/02, 67b/02, 78a/08, 78a/09, 82a/01

şonra: Daha ileri bir zamanda, önce karşıtı. 3a/08, 6b/07, 6b/11, 13a/04, 16a/02, 16b/05, 17a/04, 17a/10, 23a/02, 28a/01, 31a/13, 47a/06, 48a/12, 49a/08, 62a/11, 62b/04, 63a/05, 66a/11, 69b/05, 69b/08, 70b/12, 74a/09, 79a/12, 81a/02, 81a/05

şor-: Bir konuda bilgi istemek, sual etmek, sormak.

ş.-alar 54a/01	söz: Kelam, ifade, konuşma. 77b/04
ş.-arlar 84a/06	s.+i 19b/09, 74a/02
ş.-ayın 54b/01	s.+in 27b/10
ş.-dı 5b/09, 6a/02,7a/10, 7b/10, 37b/03, 75a/05	s.+ine 49b/04
ş.-dılar 38a/01, 48a/10, 67b/08	şu: Su. 13b/06, 13b/09, 23b/01, 23b/05, 23b/07, 23b/08, 23b/10, 24a/01, 24a/03, 24a/04, 24a/13, 56b/09, 56b/12, 73a/06, 73a/12, 84b/13
ş.-mağa 25b/07	
ş.-sağ 75a/04	ş.+dur 73a/10
ş.-ub 54b/02	ş.+yı 50b/12, 73a/07, 73a/08, 74b/07
ş.-urlar 20b/04	ş.+yıla 51a/08
şovuk: Soğuk. 24a/12	ş.+yına 40a/11
sövündür-: Söndürmek.	ş.+yun 74b/05
s.-üb 51a/08	ş.+yuğuzı 3a/09
söyin-: Sönmek.	
s.-e 73a/09	su^fâl: (Ar.) Sorma, sorulma, soruşturma. 25a/04, 25b/07
söyle-: Demek, konuşmak, ortaya koymak.	s.+i 62b/11
s.-meseñüz 16b/06	s.+in 17a/05
s.-se 76a/02	s.+inden 7a/04
s.-yelim 77b/04	s.+ine 67a/12
s.-yicek 74a/02	s.+iğ 25b/12
söyleş-: Karşılıklı konuşmak, söyleşmek.	s.+ü 84a/11
s.-ürken 49a/11	subhâllah: (Ar.) Allah münezzehdir.
söyündür-: Söndürmek.	s.+u 2a/01
s.-di 73a/11	

subhāne rabbi'l-‘alā: (Ar.) Ey Yüce Rabb'im! Seni bütün noksan sıfatlardan tenzih ederim. 76a/06

subhāne celle ve ‘alā: (Ar.) Büyük ve yüce olan Allah münezzehtir. 78b/09

subhānāllah: (Ar.) Allah noksan sıfatlardan uzaktır. 2b/06, 3a/01, 3a/02

subhānāllah velḥamdülillah: (Ar.) Allah bütün noksan sıfatlardan münezzehtir, bütün hamdler ona mahsustur. 2b/03

şuḥfi: (Ar.) Sahife, sayfa. 83a/03, 83a/04

şuḥuf: (Ar.) Sahifeler, yapraklar. 83a/02

sultān: (Ar.) Sultan, peygamber.

s.+ı 56a/06

şun-: Taktim etmek.

ş.-dı 19a/10

şunuvir-: Fırsat bulup sunmak, sunuvermek.

ş.-di 56a/09, 78b/11

şüre: (Ar.) Kur'an'ın yüz on dört bölümünden her biri. 73b/10

süre' -i ihlāş: (Ar.) İhlas suresi. 34b/04

şüret: (Ar.) 1. Yüz, çehre, 2. Biçim, görünüş.

ş. 15a/02, 15a/03

ş.+den 81b/09

ş.+e 23a/01, 78a/05

s.+i 74b/13

ş.+ile 25b/05, 32b/10, 44a/05, 78b/05

ş.+inde 77a/10

ş.+ine 75a/01, 78a/06

ş.+içe 78a/12

şüretlü: (Ar.+T.) Suretli. 25a/12, 25b/06, 39a/09

şusuz: Susamış, susuz. 21a/05

şusuzluk: Susamışlık, susuz olma. 24a/13, 27b/07, 57a/10

ş.+dan 23b/04, 26a/05, 26b/08, 27b/11

s.+larından 8b/12, 64a/12

suyundur-: Söndürmek.

s.-uḡ 7b/03

şübütiye şifāti: Allah'ın sıfatlarından olan şübütiye şifāti; hayat, ilm, semi, basar, irade, kudret, kelam ve tekvin olmak üzere sekiz sıfattan oluşur. Bu sıfatlar Allah'ın mahluklarıyla bağlantılı olan sıfatlarıdır. 82a/09

süçdullah: (Ar.) Allah'ın secde edenleri. 84b/07

süleymān: Süleyman. 38a/05, 38a/08, 38a/11, 38b/05, 83b/06

s.+uḡ 38a/13

sündüs: (Ar.) Parlak renkli, çiçekli altın veya gümüş telle işlemeli, nakışlı olarak dokunmuş ipek kumaş. 58a/07

sünnet: (Ar.) Hz. Muhammet'in sözleri, işleri ve tasvibleri.

ehl-i s. ve'l-cemā' at 81b/05

s.+idür 8b/02

s.+in 17a/09

s.+ini 17a/01, 17a/09

sür-: 1. Sürmek, götürmek. 2. Dokunmak, değmek.

s.-eler 76b/12, 77a/06, 77a/12

s.-erdi 43b/12

s.-üb 18b/10, 70b/12

sürül-: sürülmek, kovulmak.

s.-müş 77b/06

sürün-: Sürünmek.

s.-üb 54b/04, 67b/03

sürün-:Sürünmek.

s.-ür 35b/08

süt(d): Süt.

s.+ler 53b/11

-Ş-

şa' bān: (Ar.) Arabi aylarının sekizincisi, ramazandan önce gelen ay. 22b/06, 28b/06, 28b/07, 28b/08, 28b/08, 30b/01, 32b/11, 33a/08, 33b/04, 33b/09, 44a/08, 44a/13, 44b/02

şād:(Far.) Sevinçli, mesrur, memnun. 4a/07, 14b/09, 44a/03, 45a/12, 60a/07, 76b/10

şāfi': (Ar.) Şefa'at eden, kabahatli kimsenin afvı için araya girip yalvaran. 8b/06

şah ḥasan başrī: (Ar.) Şah Hasan Basri Hz. 38a/01

şakī: (Ar.) Haylaz, haydut.

ş.+ler 54a/01, 54b/09

şākir: (Ar.) Şükreden, gördüğü iyiliğe karşı dua eden. 2a/03, 52a/08, 79b/10

şākirluk(ğ): (Ar.+T.) Şakirlik.

ş.+ıma 79b/09

şarāb: (Ar.) Şarap (Cennet şarabı).

ş.+ı 27b/01

ş.+ıla 26b/04

ş.+lar 27a/07

ş.+larla 27b/06

şark: (Ar.) Doğu.

ş.+dan 80b/01

şān: (Ar.) Şan, şöhret, ün.

ş.+laruñ 39a/12

şefā' at: (Ar.) Birinin suçundan geçilmesi veya dileğinin yerine getirilmesi için edilen aracılık. 28b/11, 31a/12, 32a/05, 32a/09, 32b/08, 32b/10

ş.+ile 55b/04

ş.+üm 33a/01

ş.+üme 28b/10

şefîc: (Ar.) Şefaat eden. 39b/04, 39b/06, 42b/08

ş.+î 32a/01

şefîc'î'l-müznibîn: (Ar.) Günahların bağışlatıcısı, Hz. Muhammet (SAV).

ş.+e 32a/03

şefîc'ü'l-uşât-ı ve'l-müznibîn: (Ar.) Kıyamet günü günahlıların şefaatçisi, Hz. Muhammet. 32b/12

şehâdet: (Ar.) Şahitlik, şahitlik etme, tanıklık. 25b/10, 75b/04

şehvât: (Ar.) Şehvetler, nefis düşkünlükleri.

ş.+ı 69b/02, 70a/08

ş.+i 69b/06, 69a/12

şehvât-ı nefsâniyye: (Ar.) Nefis düşkünlükleri. 68b/08

şehîd: (Ar.) Din veya yüksek bir ülkü uğrunda ölen kimse; savaşta ölen. 11b/01, 11b/05, 17b/09, 34b/05, 41a/03, 51b/09, 51b/10, 63b/06

ş.+ler 16b/12, 30b/01

ş.+lerühdür 60b/01

şeh(i)r: (Far.) Şehir, yer.

ş.+e 42a/11

ş.+i 28b/07

ş.+inde 74b/04

ş.+üñ 33a/11, 40a/01

ş.+ler 39b/13

ş.+lerdür 51b/01

ş.+lere 32b/09

şehr-i ramazân: (Far.+Ar.) Ramazan ayı. 39a/10

şehr-i şa'bân: (Far.+Ar.) Şaban ayı. 32b/11, 33a/07

şehr-ü ramazân: krş. **şehr-i ramazân.** 39b/04, 39b/09, 42a/07

şekâvet: (Ar.) Bedbahtlık, bahtı karalık. 33b/13

şer: (Ar.) Kötülük, fenalık, fena iş. 36a/13, 43b/08, 84a/03

şerc: (Ar.) Allah'ın koyduğu kurallar.

ş.+e 85a/05

şerbet: (Ar.) Şerbet, içilecek tatlı şey. 24b/01

şerîc at: (Ar.) Doğru yol, din kaideleri. 55a/12

şerîk: (Ar.) Ortak.

ş.+î 81b/10

şerlü: (Ar.+T.) Kötü, fena. 22a/08

şerc ullah: (Ar.) Allah'ın emri. 83a/02

şerr: krş. **şer.**

ş.+ile 70b/11

şeş: (Ar.) Altı. 82a/02

şeyh: (Ar.) Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse. 38a/01, 61b/10, 61b/11, 62a/01

şeytân: (Ar.) Şeytan. 7a/03, 23b/05, 23b/07, 23b/12, 35b/07, 35b/09, 77b/07, 79a/02, 79a/05, 80a/05, 80a/08, 80b/01

ş.+a 24a/07, 80b/06

ş.+dan 62b/10, 77b/06

ş.+ı 70b/11

ş.+ların 35b/05

şeytân-ı la'în: (Ar.) Allah'ın rahmetinden mahrum olan şeytan. 23b/11, 24a/03, 77b/13

şeyâtin: (Ar.) Şeytanlar. 22a/05

şîn: (Ar.) Osmanlı alfabesinin on altıncı harfidir.

ş.+ın 79b/09

şidâd: (Ar.) Sertler, katılar. 6a/11, 53b/12

şimdi: Şimdi, şu an. 13b/09, 14a/01, 19a/06, 19a/09, 31a/08, 38b/13, 51b/07, 52a/05, 53b/06, 54b/10

ş.+ki 18b/04, 26b/08, 27b/11, 43a/02, 58b/08, 61a/02, 66a/05, 66a/08, 72b/10

şirk: (Ar.) Müşriklik, Allah'a şerik, ortak koşma, Allah'tan başka bir Allah bulunduğuna inanma. 15b/09

şît: (Ar.) Hz. Şit peygamber (S.A.).

ş.+e 83a/03

şol: Şu. 6a/07, 15b/01, 23a/10, 23b/01, 25a/04, 28a/06, 28b/11, 31a/06, 37a/03, 37a/09, 37a/09, 38b/03, 40b/07, 44b/10,

47b/10, 49b/08, 51a/01, 51a/06, 51a/10, 51a/11, 51a/13, 51b/01, 51b/02, 51b/03, 52b/12, 54a/12, 56b/05, 61b/05, 63a/12, 63b/01, 66a/02, 66b/11, 67a/05, 68b/10, 70b/02, 76b/05, 76b/13, 77a/06, 77a/10, 77a/13

şolok: O vakit, o anda. 78a/13

şöyle: Şöyle. 24a/11, 25a/13, 44b/06, 67a/13, 69b/03, 81a/02, 81a/05

ş.+dür 80b/11

şu: Şu.

ş.+nı 14a/05

ş.+nuñ 29b/05

şu'ayb: (Ar.) Hz. Şuayb peygamber (AS). 83b/04

şu'le: (Ar.) Işık. 27b/01

şunlar: Şunlar. 27a/02, 29a/01, 29a/03, 29a/06, 29a/08, 55a/02, 65a/13, 65b/02, 65b/04, 65b/06

ş.+ı 54a/04

ş.+u 2a/08

şur(u)b: (Ar.) Şurup, çok kaynatılarak koyulaştırılmış şerbet. 82a/12

şurût: (Ar.) Şartlar.

ş.+ı 84a/13

şübhe: (Ar.) Şüphe, kuşku. 84a/09

şuğl: (Ar.) Dünya derdi, meşguliyet, iş.

ş.+ine 69b/11

şük(ü)r: (Ar.) Görülen iyiliğe karşı gösterilen memnunluk, minnettarlık, şükür. 14b/02, 33b/03, 34b/11, 49a/07, 59a/06

ş.+in 60a/10

ş.+ini 52b/12

ş.+ler 20a/05

-T-

tā: (Far.) Kadar, dek, nihayet, sonunda. 5a/09, 14b/09, 15a/04, 20a/06, 20a/09, 23a/01, 25a/11, 31a/02, 33b/06, 35b/10, 36b/02, 42b/05, 43a/12, 46b/13, 53b/11, 55b/10, 60b/08, 61a/01, 63a/07, 65b/12, 71b/01

tā: (Ar.) Arap alfabesinin üçüncü harfi. 79b/11

ta'ām: (Ar.) Yemek, yiyecek. 59a/08

t.+ı 57b/11

t.+ıla 57a/11

t.+ın 21a/06, 59a/07

tā'at: (Ar.) Allah'ın buyruklarını yerine getirme, ibadet etme. 1b/09, 35a/13, 35b/02, 75b/08, 80b/12

t.+den 7b/06

t.+e 80a/07

t.+leri 80b/10

tabaḳ: Tabak. 14a/08

tāc: (Ar.) Taç. 8b/09, 26a/10, 27b/04, 33a/09, 39b/02, 39b/07

t.+dur 67a/04

taḡ: Dağ. 10b/08, 41a/07, 50a/10, 71b/04

t.+ı 66b/10

t.+ıdur 53a/10

t.+ında 9b, 66b/04

t.+larda 68b/11

t.+ları 50b/10

taḥāret: (Ar.) Temizlenme. 84b/04

taḥḳīḳ: (Ar.) Araştırma, inceleme. 79a/05

taḥşīl: (Ar.) Elde etme, ele geçirme. 52b/02

tāḳ: Kubbe. 32a/03

tāḳat: (Ar.) Güç, kuvvet.

t.+imiz 32a/03

taḳvā: (Ar.) Allah'tan korkma, takva. 12a/08

talāḳ: (Ar.) Boşama. 81a/02, 81a/04, 81a/05, 81a/06

talāḳ-ı şelase: (Ar.) “Üçten dokuza boş ol!” demek suretiyle kadın başka erkekle evlenmeden eski kocasına dönmesine imkan vermeyen talak. 81a/01

taḳleb: (Ar.) İsteme, dileme. 3b/06, 3b/06, 13a/03, 20a/09, 22a/01, 23b/02, 23b/03, 31a/03, 57b/07, 57b/07

tamām: (Ar.) Bütünü, hepsi. 3a/08, 16a/02, 46b/08, 60a/03, 80a/02, 83a/08

ṭamar: Damar.

.+1 80a/04, 80a/06
.+ını 80a/05
amlâ: Damla. 73a/13
amu: Cehennem. 35a/13, 39a/04, 77a/13
.+da 67b/04
.+dan 4a/07
.+sına 15a/04
.+ya 6a/12, 26b/02, 43a/12, 45a/03, 45a/05, 45a/06, 51a/06, 67b/04, 74a/01
.+y1 45a/08
amzur-: Damlatmak.
.-salar 24a/11
anık: Grdgn ve bildiini anlatan, bilgi veren kimse, ahit. 9a/06, 66a/13, 66b/02
anıklık: Tanıklık, ahitlik etme durumu. 79b/03, 79a/11, 79a/13, 79b/01, 79b/05, 79b/07, 79b/09
anrı: Allah. 3a/07, 22a/01, 28b/05, 29a/02, 30a/11, 38a/05, 46b/09, 48b/02, 57a/10
.+nu 56a/05
.+ya 45b/09, 60b/02
anrılık(): Tanrılık.
.+ıma 79a/11, 79a/12
anrı te'l: Allah. 1b/04, 2b/03, 2b/08, 2b/09, 3b/02, 12a/11, 17b/02, 20b/11, 22a/03, 22a/06, 26b/13, 30a/06, 30a/10,

34a/04, 34b/04, 36a/09, 37a/01, 37a/02, 37a/04, 39b/03, 39b/11, 42a/07, 46b/07, 47b/04, 49b/09, 50b/02, 51a/05, 51b/05, 51b/08, 52b/06, 52b/11, 55b/10, 56a/07, 57b/01, 59a/12, 59b/09, 60a/06, 60b/02, 62b/05, 64a/03, 64a/13, 64b/03, 64b/04, 65b/09, 66a/01, 66a/08, 66a/09, 66b/08, 66b/11, 67b/01, 68a/02, 70b/07, 70b/09, 71a/08, 73a/12

t.+dan 32a/06, 34a/08, 35b/02, 54a/11, 59b/01, 68b/02

t.+ını 21a/11, 25a/09, 39a/09

t.+nu 23a/05, 24b/03, 26a/07, 36b/08, 42a/05, 42b/05, 46b/13, 50b/08, 68a/13, 68b/01, 70a/12, 70b/02

t.+ya 49a/01

t.+y1 46b/01

ap-: Tapmak.

.-arları 29a/03

art-: Tartmak.

.-alar 6a/10, 28a/06, 76a/09

.-ub 56a/03, 56a/12, 57a/03

artul-: Tartılmak.

.-ur 80a/11

Čas: (Ar.) Genellikle iine sulu eyler konulan kap. 69a/04

.+a 69a/13

taşdıķ: (Ar.) Doğrulama, gerçeklendirme, gerçek olduğunu söyleme, onaylama. 85a/09

taş: Taş. 13b/11, 56b/11, 65b/11, 66a/10, 66b/09, 66b/10, 75a/12, 75b/01, 75b/02, 75b/04, 75b/04

t.+ı 66a/01, 75a/13

taşra: Bir ülkenin başkenti veya önemli şehirleri dışındaki yerlerin hepsi. 14b/05

tatlı: Tatlı. 24a/12

tavāf: (Ar.) İslam dininde hac sırasında Kabe'nin çevresini yedi kez dönme. 10a/09

tavar: Davar.

t.+ın 56a/01, 57a/01

taẓarrū': (Ar.) Kendini alçaltarak yalvarma.

t.+ıla 15a/10

te' accüb: (Ar.) Şaşırma. 78a/10

te' ālā: (Ar.) "Yüce olsun" anlamında dua sözü olup Allah'ın adlarıyla birlikte kullanılır. 7a/13, 39b/08, 74b/04

t.+nuḡ 29b/09

te' ālāllah: (Ar.) Allah. 81b/09

tebeddül: (Ar.) Değişme, başka hale girme.

t.+den 81b/12

tebliğ: (Ar.) Bildirme. 83a/10, 85a/07

tecellî: (Ar.) Görünme; belirme. 40a/03, 63a/05, 68b/06, 68b/13, 69a/01

tefsîr: (Ar.) Kur'an-ı Kerim'in mana bakımından izahı.

t.+inde 77b/03

teğayyür: (Ar.) Batı.

t.+den 81b/12

tek: Sadece. 54b/08, 64a/07

tekbîr: (Ar.) "Allahu ekber (Allah uluların ulusudur.) " demek. 3b/08, 10b/06

t.+ü 84b/07

tekebbürlük: (Ar.+T.) Kibir gösterme, büyüklük satma. 29a/04

ten: Ten. 60b/01

t.+i 23a/03, 26a/02

t.+iḡe 74b/07

tenevvür: (Ar.) Nurlanma, parlama.

t.+e 18a/11

t.+i 18a/08

tepsir-: Kuruyup çatlamak.

t.-di 26b/08

terāzî: (Ar.) Terazi.

t.+de 6a/03, 26a/04, 34b/08, 50a/11, 54b/03, 63a/03, 67b/03

t.+nüḡ 6a/08

t.+ye 6a/08, 6b/10, 20b/07

terk: Bırakma, ayrılma. 10b/05, 12b/13, 16a/12, 16b/03, 18a/01, 21a/13, 21b/02, 21b/03, 21b/04, 21b/06, 21b/07, 21b/09, 21b/10, 21b/12, 21b/13, 22a/01, 22a/08, 22a/10, 64b/05, 64b/06, 69b/12, 70a/10, 85a/06

t.+in 64a/05

tertib: (Ar.) Uygun bir sıraya, düzene koyma. 68a/04, 68a/05

tesbîh: (Ar.) Subhanallah sözünü söyleme. 36a/03, 63b/05

t.+ile 16b/05

t.+leriñüzi 36a/07

tesmiye: (Ar.) Adlandırma, ad koyma, ad verme. 66a/02

teşvîş: (Ar.) Karıştırma, bulandırma.

t.+in 11b/12, 24b/11

tevbe: (Ar.) Tövbe. 28b/03, 35b/04, 36b/13, 44a/11, 44a/13, 44b/03, 45a/13, 46b/02, 47b/02, 66a/07, 68b/03, 71a/08, 71a/13

t.+mi 28b/03

t.+ñi 71a/06

t.+sin 28b/05, 71a/10

tevbeten: (Ar.) Tövbe. 85a/02

tevhid: (Ar.) Allah'ın birliğine inanma, bir sayma, bir olarak bakma. 84a/13

tevpe: krş. **tevbe.** 73b/02

tevrât: (Ar.) Hz. Musa'ya indirilen ve Tanrı buyruklarını kapsayan, Musevilerin din kitabı.

t.+ı 83a/05

teyemmüm: (Ar.) Su bulunmayan yerde su niyetiyle toprak, kum vb. şeylerle abdest alma. 84b/12

tez: Çabuk. 9a/01

tımarla-: Tımar etmek.

t.-ya 74b/12

tın-: Tınmak, önemsemek, dikkate almak.

ţ.-madı 65a/09

til: Dil.

t.+e 82b/09

tiz: krş. **tez.** 27a/08, 69a/08, 71b/07, 78a/11

tizcek: Çabucak, hemen. 38a/12, 38b/04

tizkin-: Tiksinmek.

t.-e 76a/13

tobrać: krş. **toprak.** 14b/05

toğ-: Dünyaya gelmek, doğmak.

ţ.-ar 35b/09

ţ.-dı 35b/13

ţ.-ma 10a/03

ţ.-mış 28b/06, 41a/02, 63a/13, 66b/13

ţ.-unca 16b/05, 45b/11

toğrı: Yalan olmayan, gerçek. 12b/03

toğsan: Doksan. 6a/01

toğkun-: Dokunmak.

. -madı 75a/12

toğkuz: Dokuz. 6a/01, 44a/10

toğl-: Dolmak.

. -a 69a/12

. -an 69b/02

. -ar 22a/06

. -dı 43b/01

. -mış 57b/11

toğldur-: Doldurmak. 69b/06

. -a 11a/07

. -ub 68b/09, 69a/04, 70a/08

toğlu: Boş karşıtı, dolu. 60a/04, 69a/13

. +dur 68a/02

toğprak(đ): Toprak. 14b/07, 79a/12

. +a 76a/06

. +ı 50b/12

toğpuğ: Ayağın yuvarlakça olan alt bölümü.

. +larla 84b/09

toğy-: Açlığı kalmamak, doymak.

. -mayalar 45a/05

. -maz 21a/07

toğyır-: krş. toğyur-.

. -ana 36b/11

toğyla-: Doyurmak.

. -dum 33b/01

. -ya 57a/11

toğyur-: Doyurmak. 56a/07

. -a 56a/08

. -dı 59a/12

. -đıl 56b/05, 57a/09

. -madı 56b/05

. -mağa 41b

. -sa 40b/05

. -uğ 59a/13

toğudağ: Dudak.

. +ları 37a/04

toğfn: (Ar.) Nuh peygamber zamanında yağan ve bütün dünyayı su altında bırakan şiddetli yağmur.

. +da 15b/13

. +dan 3a/13

tür: Sina yarımadasında Allah'ın tecelli ve Hz. Musa ile tekellüm ettiği dağ. 9b/3

t. +a 11a/10

tür-: Durmak.

. -alar 55a/07

. -ıcağ 40b/13

.-ıa 23a/04	.-alar 25b/03
.-maa 53a/13	.-maz 51a/02
.-sun 75b/01	tütün: Tütün. 30b/06
.-ub 13a/04, 61b/10	-U-
.-u 51b/12, 52a/02, 52a/04, 74b/09	u: (Far.+Ar.) Ve. 50a/02, 81b/13, 82a/10, 82b/9
.-up 12b/11	uc: 1. Genellikle uzun bir nesnenin incelemek biten son ve sivri noktası. 2. Bir Şeyin baş veya son noktası. 3. Bir Şeyin kenarı. 4. Ama, sebep.
.-urken 2a/10	u.+ına 23b/13
.-urlar 5a/07	u.+undan 75b/02
urı: Doru. 16b/06, 16b/07, 19b/02, 58b/02, 59a/08, 74b/12	u.+undandur 62a/03
ut-: Tutmak.	u-: Umak.
.-a 39a/12	u.-ub 28a/08
.-alar 25b/01	umak(): Cennet. 11a/07, 25b/02, 25b/04, 26a/01, 26a/05, 27a/06, 27b/01, 27b/05, 28a/08, 35a/12, 38b/13, 42b/09, 45a/05, 56a/07, 57a/11, 57b/10, 58b/09, 59a/07
.-duı 25a/03, 38a/02, 61b/01	u.+a 4b/10, 6b/11, 11a/10, 17b/03, 34b/09, 39b/07, 76a/03
.-duları 45a/04	u.+da 4b/02, 37a/09, 46a/05, 57a/12, 58a/04, 64a/03, 64a/10, 70b/10
.-mayub 29a/09	u.+daı 76a/03
oruc .-aydık 27b/10	u.+dan 3b/07, 11a/08, 23a/02, 24a/09, 24b/06, 24b/08, 25b/13, 70b/12
oruc .-dı 71a/02	
oruc .-dılar 26b/05	
oruc .-duun 24b/04	
oruc .-sa 25a/03	
oruc .-u 39a/03	
utsa: Esir. 57a/06	
uy-: Duymak.	

u.+ı 16a/10, 16b/13, 33b/08, 36b/09	ululuk: Büyüklük, yücecelik, saygınlık. 9a/07, 80a/01
u.+ın 39b/11	um-: Bir şeyin olmasını istemek, dilemek.
u.+ına 4a/12, 20a/11, 40a/04, 55b/10	u.-arlar 72b/08
u.+ının 33b/01	u.-asın 12b/03
u.+sız 76a/05	umagel-: ummak.
u.+um 26b/03	u.-dün 38b/07
u.+uñ 9a/01	u.-dünüz 38b/12
uçmaqlık: Cennetlik. 22b/05, 70b/06	un: Un.
uğra-: Uğramak.	u.+ı 14b/08
u.-dı 47b/13	ur-: vurmak, değmek. 7a/03
u.-sañuz 77a/08	u.-dı 20a/05, 78b/02
uhud: Uhud Dağı. 63b/03, 66b/10	u.-dum 70a/01
ulaş-: Ulaşmak.	u.-ğıl 64a/06
u.-alum 24a/02	u.-ub 10a/04, 14b/01, 27b/04, 44a/02, 68a/08, 68a/12, 68b/04, 69a/08, 72b/06, 72b/13, 73a/03, 76a/06
u.-ğıl 64a/05	u.-ur 44a/05
ulu: Ulu, büyük, saygın. 5b/13, 7b/06, 20a/13, 22a/02, 35b/13, 64b/12, 67a/02, 67a/06, 77a/05, 79a/13	uş: Şu. 13b/09, 53b/06, 53b/09, 56b/09, 56b/12
u.+sı 48b/11, 56b/03, 57a/05, 72a/10	utan-: Utanmak.
u.+sıdur 20b/03	u.-dı 38b/04
u.+sudur 7b/04	uy-: Uymak.
ulula-: Saygı göstermek.	u.-madılar 3a/06
u.-dı 9a/06	u.-mazlardı 72b/09
u.-yub 9a/02	

uyan-: Uyanmak.	üc: krş. üç. 14a/08, 34b/03, 53a/04, 56a/06, 56b/04, 57b/13, 59b/11, 70b/13, 71a/11, 75a/06, 77a/05, 83a/08
u.-dı 61b/10	
uyar-: Uyarmak.	ü.+ünde 83b/10
u.-ğıl 19a/07	ü.+ünden 61a/07, 66a/06, 69b/13
u.-mayalum 19a/09	
uyku: Uyku. 43b/11	ücünci: Üçüncü. 21a/02, 21a/07, 21a/10, 33b/10, 36b/10, 44a/04, 51b/02, 60b/02, 62b/08, 63a/02, 75a/08
u.+dan 19a/09	ü.+de 65b/03, 65b/06
u.+ları 13b/08, 19a/07	
uyu-: Uyumak.	üç: Üç. 21b/08, 43b/01, 43b/09, 44a/07, 53a/04, 80a/04
u.-dı 13b/10	ü.+ünden 51a/06
u.-dılar 19a/07	üleştirdir-: Paylaştırmak,pay etmek.
u.-duğı 39a/05	ü.-eler 2a/01
u.-madı 43b/11	
u.-rdum 49b/03	ümmet: (Ar.) Hz. Muhammet'e inanarak, onun yaptıklarını ve söylediklerini uygulayarak çevresinde toplanan Müslümanların tümü.
u.-rlar 20a/01	
u.-ya 19b/05	ü.+e 6b/03, 44a/09
u.-yunca 13b/08	ü.+i 16a/03, 16a/06, 35b/13
uyut-: Uyutmak.	ü.+inden 10a/06
u.-dılar 56b/13	ü.+ine 44a/07
uzak: Uzak, uzak olan. 25a/07	ü.+iñ 33b/12, 78b/13
uzun: Uzun. 43b/04, 47a/11, 47b/05	ü.+ler 80b/09
-Ü-	ü.+leriñ 43b/03
ü: (Far.+Ar.) Ve. 82a/09, 82a/10, 82a/10, 83a/11, 84b/5, 84b/7	ü.+üm 20b/01, 49b/09, 50a/01, 55a/10
	ü.+üme 32a/09, 73a/04

ü.+ümi 15b/08

ü.+ümünj 32a/10, 32b/01, 32b/02,
32b/04

ü.+üne 44a/09

ü.+ünj 43a/07, 44a/10, 50a/05,
73a/12, 80b/09, 80b/11

ü.+ünjden 5a/05, 44b/10

ü.+ünje 44a/12

ü.+ününj 6b/05

ümmet-i muhammed: (Ar.) İslam dininde
bulunanlar, Muhammet'in ümmeti.
36a/03, 45b/10, 66b/06, 71b/05

ü.+den 16a/04, 63b/10

ü.+e 36a/07, 71b/04

ü.+iñ 36a/04

ü.+ünj 64b/13, 66a/11

üst: Üst, üzeri.

ü.+ine 30b/10

ü.+ünde 27a/12

ü.+üne 8b/09, 30a/10, 32a/08,
42b/11, 43a/10, 54b/04, 63a/01,
67b/03, 71b/05, 71b/12, 72a/03,
72a/08, 73a/08, 80a/05, 80a/06

ü.+ünjüzde 18b/12

üstāzı: (Ar.) Üstad, hoca. 52a/04

üstemadî: (Ar.) Büyükler, hocalar.
51b/13

üş-: Sarmak.

ü.-diler 13b/01

üşe-: Sarmak, çevirmek.

ü.-ler 32a/06

üz(e)re: Gibi, olduğu yolda, olduğu
biçimde. 2a/11, 8b/04, 8b/10, 83a/01

üzer(i): Üst, üzeri.

ü.+lerin 19a/02

ü.+m 81a/04

ü.+müzden 32a/07

ü.+n 81a/01

ü.+ne 2b/02, 12a/06, 19b/12,
20b/01, 22a/04, 23a/04, 25a/10,
30a/04, 31a/03, 35b/13, 42a/05,
47a/02, 47a/05, 50a/06, 50b/03,
53a/11, 63b/04, 65a/13, 66a/06,
66a/08, 66a/12, 67a/05, 67a/07,
67a/10

-V-

vācib: (Ar.) İslam dinine göre yapılması
gerekli olan. 60b/06, 61a/03, 83a/09,
83a/13, 84b/12

va' de: (Ar.) Bir işin yapılması veya bir
borcun ödenmesi için tanınan süre,
mühlet, mehil. 32a/09, 33a/01, 45a/06

v.+i 33a/02

vāfir: (Ar.) Bol, çok. 14a/09

vāh: (Ar.) Yazık anlamına gelen bir söz.
18b/02, 19b/10, 43b/08

vaḥy: (Ar.) Bir buyruk veya düşüncenin
Allah tarafından duyurulması. 34b/13

vahyullah: (Ar.) Allah'ın vahiyi. 83a/08

vakfe: (Ar.) Durma, duraklama.

v.+ye 66b/04

v.+yedür 10a/08

vakı': (Ar.) Meydana gelen, olagelen. 59b/07, 81a/03, 81a/05, 81a/06

vak(i)t: (Ar.) Vakit, zaman. 1b/05, 2b/08, 3a/04, 3b/04, 5a/08, 6a/07, 7a/01, 9a/02, 9b, 10a/02, 10a/07, 10b/10, 15b/02, 20b/02, 20b/03, 21b/05, 21b/07, 21b/08, 21b/10, 21b/12, 23b/01, 23b/02, 23b/04, 24a/08, 25a/04, 28b/11, 29a/12, 37a/03, 37a/04, 44b/07, 44b/10, 49a/09, 49b/08, 50b/03, 54a/08, 61b/05, 63a/12, 63b/01, 66a/02, 66b/11, 68a/03, 69b/11, 77a/03, 77b/07

v.+de 15a/12, 16a/12, 30a/05, 30b/09

v.+den 78b/03

v.+i 3a/11, 11b/01, 27b/11, 53a/03, 84b/04

v.+in 4b/10, 8b/05, 11a/05, 17a/12, 18a/09, 18b/12, 20b/13, 21a/04, 23a/12, 23a/13, 37b/05, 40a/11, 52b/02, 53a/13, 56a/04, 56b/01, 57a/04, 62b/10, 67a/11, 68b/03, 74a/01, 79b/11

v.+inde 7b/01, 9a/03, 16b/11, 44a/04, 57a/11, 65b/03

v.+inüj 15a/11

v.+ki 36a/11

vakür: (Ar.) Ağırbaşlı. 25a/07

vāllah: (Ar.) “Allaah için, Allah hakkı için” manasına gelen büyük yemin. 81b/05

var: Var, mevcut. 6b/06, 10a/02, 12b/10, 14a/05, 14a/10, 24b/04, 33a/08, 36b/01, 38b/03, 47b/08, 62a/08, 74a/07, 79a/11, 82a/05, 82b/10, 84a/04, 84a/05, 85a/05

v.+dı 12b/05, 12b/12, 48b/09, 69a/03, 74b/13

v.+dır 63a/06

v.+dur 9b, 11b/10, 21b/08, 27a/13, 61b/13, 68a/03, 77a/05, 77b/12, 77b/13, 78a/02, 80a/04, 82a/03

v.+ıdı 17b/13, 18a/02, 18a/03, 18a/07, 18a/09, 37a/12, 38a/06, 59b/03, 61a/08, 61a/08, 61a/09, 74b/05, 75a/07, 77b/08

v.+iken 7a/02

v.+ısa 27a/11, 30b/01, 34a/01, 36a/02, 44a/01, 63b/08, 66b/05, 80b/01

v.+mı 54a/05

v.+mıdur 78a/02, 78a/04

v.+sa 45b/08

v.+sun 77b/09

var-: Varmak.

v.-a 42a/02, 66a/09, 75b/07

v.-acak 13a/08

v.-alar 28a/08, 29b/05, 39b/08,
45a/06, 51a/13, 55a/06, 63b/10

v.-an 64a/11

v.-ayın 13a/02

v.-dı 13a/12, 13b/12, 14b/07,
49a/01, 58a/13, 59b/05

v.-dılar 19b/12

v.-ıcağ 62a/09

v.-inca 25a/11

v.-ır 64b/11

v.-ısa 15b/11

v.-mağ 15a/08, 67b/09

v.-mağ 64a/05

v.-mağdan 10b/08

v.-masalar 41b

v.-mazuz 84a/07

v.-sa 22a/12

v.-sunlar 40a/02

v.-ub 12b/12, 18a/07, 55b/13,
56a/10, 57a/01, 61a/09, 61a/11,
62a/03, 66a/02, 66b/09, 73b/10

varlık(ğ): Varlık.

v.+ı 82a/04

v.+ına 82a/03

vaşif: krş. vaşif.

v.+ı 82b/09

v.+ın 37b/13

vaşfullah: (Ar.) Allah'ın vasıfları. 82a/04

vaşif: (Ar.) Nitelik. 4b/04

vāşıl: (Ar.) Erişen, ulaşan, kavuşan.
64a/09, 68a/10

vāşiyet(d): (Ar.) Vasiyet. 47b/03

v.+de 71b/06

vāy: Şaşma anlamı ifade eden bir söz.
24a/06

va'z: (Ar.) Bir kimseye, kalbini yumuşatacak, kendisini iyiliğe sevk edecek surette söz söyleme. 69a/12, 69b/02

vaż': (Ar.) Konma, konulma. 44a/07

ve: (Ar.) İki kelime, cümle veya öbeği birbirine bağlar. 1b/04, 1b/04, 1b/09, 2a/04, 2a/09, 2a/10, 2a/11, 2b/05, 2b/06, 3a/03, 3a/09, 3a/10, 3b/03, 3b/04, 4a/07, 4a/08, 4a/08, 4b/02, 4b/02, 4b/04, 4b/09, 4b/13, 5b/08, 6a/01, 6a/09, 7a/03, 7b/05, 8b/01, 8b/01, 8b/03, 8b/03, 8b/04, 8b/04, 8b/05, 8b/07, 8b/10, 8b/12, 8b/12, 8b/13, 9a/01, 9a/01, 9a/04, 9b/12, 10a/01, 10a/09, 10b/04, 10b/07, 10b/08, 10b/08, 10b/09, 10b/11, 10b/13, 11a/01, 11a/07, 11a/08, 11a/08, 11a/12, 12a/06, 12a/07, 12a/08, 12b/09, 14a/09, 15a/01, 15a/04, 15a/10, 15b/06, 15b/06, 16a/10, 16b/03, 16b/12, 17a/03, 17a/05, 17a/08, 17a/10, 17b/09, 17b/10, 17b/10, 17b/10, 17b/11, 17b/12, 20b/02, 21a/02, 22a/04, 22a/06, 22a/07, 22b/02, 22b/03, 22b/06, 23a/03, 24b/07, 25a/04, 25a/08, 25a/12, 25b/02, 25b/11, 26a/01, 26a/02, 26a/05, 26a/07,

26b/06, 27a/07, 27a/13, 27b/01, 27b/01,
27b/06, 27b/07, 28a/07, 29a/03, 29a/08,
29a/11, 29a/12, 29a/13, 29b/01, 29b/01,
30a/13, 30b/01, 30b/01, 30b/01, 30b/07,
30b/08, 30b/09, 30b/09, 30b/10, 31a/04,
31a/06, 31a/09, 31a/11, 31a/11, 32b/03,
33a/09, 33a/10, 33a/12, 33b/03, 33b/08,
34a/01, 34a/02, 34a/03, 34a/07, 34b/03,
34b/03, 34b/05, 34b/05, 34b/05, 34b/08,
35a/13, 35b/03, 36a/01, 36a/01, 36a/02,
36a/11, 36a/12, 36b/04, 38b/08, 39b/02,
39b/07, 39b/13, 40a/07, 41a/03, 41a/03,
41a/04, 41a/09, 41a/10, 41b, 41b, 42a/01,
42b/08, 43b/07, 44a/01, 44a/07, 44a/08,
44a/08, 44b/02, 44b/12, 46b/06, 46b/06,
47a/04, 49a/02, 49b/08, 50b/01, 52a/07,
54a/04, 56b/13, 57b/02, 57b/06, 58a/06,
58a/07, 58a/10, 58b/01, 59a/03, 59a/06,
59b/02, 59b/13, 60a/11, 60a/12, 61a/08,
62b/02, 62b/05, 62b/06, 62b/07, 62b/11,
63a/11, 63b/05, 63b/07, 63b/09, 63b/12,
64a/02, 64a/11, 65a/01, 65b/06, 65b/06,
66b/04, 67a/12, 67b/01, 69a/01, 70a/13,
70b/08, 71a/13, 71b/06, 73b/02, 73b/11,
73b/13, 74a/13, 74a/13, 75b/04, 76b/07,
77a/12, 79a/02, 79a/12, 79a/13, 79b/02,
79b/03, 79b/05, 79b/06, 79b/08, 79b/10,
79b/11, 80a/01, 80a/02, 80a/06, 80a/07,
80a/07, 80a/12, 80b/01, 80b/09

vebāl: (Ar.) Günah.

v.+in 53b/06

vecih: (Ar.) Üslup, tarz.

v.+de 2b/05

vefk: (Ar.) Uygun.

v.+1 82b/07

velākin: (Ar.) Amma, fakat. 4b/13,
29a/08, 46a/09

veli: (Ar.) Ermiş. 63b/02, 82a/03, 82b/05,
83a/11

velillāhi'l-ḥamd: (Ar.) Övgü yalnızca
Allah'adır. 4a/02

veliyallāh: (Ar.) Allah'ın dostu. 24b/09,
25a/07

veliyullah: (Ar.) Allah'ın dostu. 83b/11

velīyye: (Ar.) Dost. 24b/02, 70b/07

ve'l-cemā'at: (Ar.) Ve cemâat.

ehl-i sünnet v. 81b/02

vel-kurkân: (Ar.) Ve Kur'an.

v.+a 34b/10

ver-: Vermek.

v.-düm 46a/05

v.-ecek 56a/02

v.-icek 78a/08

v.-ir 21a/01

v.-mek 73b/10

v.-meyenleri 29a/13, 29b/01

v.-meyince 62a/05

v.-ür 27b/01

vesvese: (Ar.) İşkil, şüphe. 78a/13

veyā: (Ar.+Far.) Ya da, veya. 17b/06,
53a/11, 56b/03

veyâhüt(d): Veya, ya da. 5a/03, 35b/08, 41b, 41b, 41b

vezn: (Ar.) Tartma, tartılma; tartı. 84a/07

vir-: krş. **ver-**. 2b/11, 48b/13, 52b/05

v.-di 2b/12, 18a/03, 23a/02, 34b/12, 34b/12, 37b/05, 38a/03, 38b/06, 48b/03, 56a/02, 58b/06, 59b/10, 59b/11, 65b/10, 75b/06, 78a/08, 78b/05, 83a/05, 84b/01

v.-diler 13b/04, 24a/01, 56b/10, 57b/05

v.-dim 35a/01

v.-diñ 16a/07, 31a/06, 31b/01

v.-dügi 20b/13, 21a/09, 52b/11, 60a/09

v.-dügin 30a/03, 49a/11

v.-düm 1b/05, 9a/07, 16a/05, 33a/11, 39b/12, 39b/12, 40a/01, 40a/03, 44b/09, 48a/12, 49a/05, 54a/13, 80b/10

v.-dün 61b/12

v.-e 2b/04, 4a/08, 10b/11, 16b/09, 16b/12, 17b/11, 20b/12, 30a/04, 34b/06, 40b/07, 41a/06, 41a/08, 53b/03, 57b/05, 62b/06, 62b/07, 62b/12, 63b/07, 66b/10, 66b/12, 67b/07, 75b/07, 77a/02

v.-ecegin 49b/06

v.-eler 12b/10

v.-elüm 57a/13

v.-em 49b/11, 50a/03, 75b/04, 80a/02

v.-en 12a/09, 12b/02, 13a/02

v.-evüz 13b/05

v.-eyidük 54a/10

v.-eyin 23b/08, 24a/04, 64a/04

v.-gil 44a/03

v.-i 49b/04

v.-ile 23a/10

v.-ilür 63b/03

v.-ir 84a/08

v.-medi 57a/08, 65a/07, 65a/11

v.-mediler 54b/01

v.-medügün 62a/02

v.-medüm 44a/10, 62a/01

v.-medün 53b/08

v.-medünüz 54a/02, 54a/04

v.-mek 47a/03, 47a/06, 47a/07, 48b/04, 61a/04, 61a/05

v.-mekten 10b/09

v.-mese 53a/12, 53a/12, 60b/07, 61a/06

v.-mesem 49a/01

v.-meyince 53b/01, 60b/09

v.-se 40b/01, 42b/07, 50b/01, 50b/08

v.-señüz 68a/05

v.-üb 28a/12, 66a/10, 69b/09

v.-üñ 23b/11, 36a/07, 46b/09,
55b/08

v.-ür 3a/03, 3b/03, 36a/11,
46b/09, 78a/03, 79a/11, 79a/13,
79b/01, 79b/04, 79b/05, 79b/07,
79b/09

v.-ürün 79a/13, 80b/13

v.-ürür 44b/11

v.-ürüz 12a/08

cevāb v.-di 65a/07, 65a/10,
65b/01, 65b/07

cevāb v.-diler 65a/05, 65a/08,
65a/12

cevāb v.-emez 67a/13

cevāb v.-enler 65b/03

cevāb v.-medi 65b/04, 65b/06,
65b/09

cevāb v.-mediler 65b/02

nafaka v.-medi 13a/07

şadağa v.-diler 54a/04, 58a/01

zekāt v.-meyenleri 54b/06

viril-: Verilmek.

v.-di 83a/03

vitir: (Ar.) Yatsı namazından sonra
kılınan üç rekat namaz.

v.+den 17a/10

vur-: Vurmak. 13b/06

v.-asın 56b/09

v.-dı 13b/09, 56b/12

v.-masunlar 15a/01

v.-urlar 80b/02

vü: (Far.) Ve. 72a/09

vüzü: (Ar.) Abdest.

v.+nın 84b/08

-Y-

yā: (Far.) Yahut, veya, yoksa. 1b/04,
2a/02, 2b/11, 5a/01, 5a/04, 5b/07, 5b/10,
6a/02, 6a/04, 6a/13, 6b/02, 6b/02, 6b/02,
6b/04, 7a/10, 7b/02, 9a/08, 9b/6, 12b/08,
13a/06, 13b/01, 13b/06, 14b/04, 16a/08,
17b/07, 18a/04, 19a/12, 19b/06, 20b/05,
21b/13, 23b/10, 23b/10, 23b/10, 23b/10,
24b/02, 24b/05, 24b/09, 25a/01, 25a/07,
25b/07, 26a/08, 27a/01, 27a/10, 27a/12,
28b/13, 29b/11, 31a/05, 31a/06, 32a/02,
32a/03, 32a/05, 32b/06, 32b/11, 32b/12,
33a/05, 33a/07, 33a/09, 33a/11, 34a/06,
34a/09, 35a/01, 35a/03, 36a/06, 36b/06,
37b/06, 38a/01, 38a/12, 38b/11, 39a/10,
39b/04, 39b/09, 42a/02, 42a/06, 42a/07,
42a/11, 42b/12, 43a/03, 43a/06, 43a/11,
43b/03, 44a/02, 44a/05, 44b/04, 44b/09,
44b/12, 45b/07, 46a/03, 47b/09, 48a/01,
48a/05, 48a/10, 48b/01, 48b/11, 49b/02,
49b/05, 49b/09, 50a/05, 50b/11, 51a/01,
52b/07, 53a/12, 53b/01, 54a/01, 54a/12,
54b/09, 54b/12, 55a/03, 55a/04, 55a/07,
55a/11, 55b/03, 56a/05, 56a/05, 56a/06,
56b/01, 56b/02, 56b/02, 57a/05, 57b/11,
58b/05, 58b/07, 59b/06, 63b/02, 63b/10,

64a/01, 64a/06, 66a/13, 67b/08, 68a/03, 70b/07, 71a/05, 71b/13, 72a/13, 72b/07, 72b/13, 73a/07, 73a/10, 73a/11, 74a/03, 74a/06, 74b/11, 75a/03, 75a/06, 75b/01, 76a/05, 76a/10, 76b/03, 76b/04, 76b/07, 76b/09, 78b/06, 78b/12, 79a/10, 79b/10, 80b/08, 85a/10

yad-: Yatmak.

y.-ub 3b/10

yağ: Yağ. 69a/04, 69a/11, 69b/03

yağ-: Yağmak.

y.-a 74b/08

yağmalan-: Yağmalanmak.

y.-dandur 65b/05

yağmalat(d)-: Yağmalama işini yaptırmak.

y.-ub 24a/07

yağmur: Yağmur. 60a/04

yāhūd: (Far.) Veya. 47a/06, 76b/05

yahūdi: (Ar.) Hz. Musa'nın dinine bağlı olan kimse, Musevi. 56a/01

y.+nün 56a/01, 56a/11, 57a/01

yaḥyā: (Ar.) Hz. Yahya peygamber (AS). 83b/04

yaḥyā peygamber:(Ar.) Hz. Yahya peygamber (AS).31a/13

yak-: Canını acıtmak, üzmek.

y.-dı 59b/07

yakın:Uzak olmayan, yakın olan.44b/07, 60b/02, 76a/13, 77a/13

y.+ındaki 22a/05

yaḳūb: (Ar.) Hz. Yakup peygamber (AS). 83b/04

ya'kūb peygamber: (Ar.) Hz. Yakup peygamber (AS). 31a/05

yāḳūt: (Ar.) Yakut.

y.+dan 30a/06, 30a/09, 39b/13

yalancı: Yalan söylemeyi huy edinmiş olan kimse.

y.+dur 75a/07

yalın: Çıplak. 41a/04, 64b/07

yaluḡ: Alev. 30b/05

yalvar-: Yalvarmak. Canı gönülden bir şey istemek.

y.-urlardı 76a/07

yan: Yan, taraf, civar.

y.+ımdan 78a/09, 78a/10

y.+ın 30b/05

y.+ına 13b/01, 30a/07, 32a/05, 69a/09, 78a/08, 78a/08

y.+ınca 39b/06

y.+ında 6a/09, 30a/13, 74a/09

y.+ından 78b/01

y.+ıñuz 2a/10

yan-: Yanmak, yakmak.

y.-acağıdı 51a/07

y.-dı 27b/13

y.-inca 39b/07

y.-maz 64a/13

y.-ub 23b/04

ya'ni: (Ar.) Demek, şu demek. 8b/07, 20b/10, 28b/07, 28b/09, 35a/13, 35b/06, 43a/08, 46b/08, 46b/11, 47a/05, 47a/12, 53a/09, 58a/10, 64a/13, 65a/04, 68a/06, 74a/04, 75b/13, 79a/05

yap-: Yapmak.

y.-arken 75a/10

y.-ayım 18b/08

y.-dı 75a/10

y.-dılar 66a/01, 74a/10

y.-mazlar 5a/04

yapıl-: Yapılmak.

y.-ur 35b/01, 35b/01

yapıcı: Yapıcı.

y.+ları 4b/13, 5a/03

yapuş-: İyice yaklaşmak, sokulup değmek.

y.-dı 75a/12

yār: (Far.) Maşuk, sevgili.

y.+i 56b/02

yar-: Yarmak, kesmek. 74a/08

yara-: Bir şeye yararlı olmak, yarar sağlamak.

y.-maz 47a/12

yaradıl-: Yaratılmak.

y.-miş 80b/12

yarak(ğ): Hazırlık, levazım, teçhizat.

y.+ın 7a/03, 25a/08, 27a/03

yarakla-: Hazırlamak, teçhiz etmek.

y.-dum 37a/10

yaraş-: Yakışmak.

y.-ur 14b/02

yarat(d)-: Yaratmak.

y.-an 23b/08

y.-dı 2b/08, 50b/10, 65a/03

y.-duğuş 52b/01

y.-dum 32b/08, 40a/01, 50b/12

y.-duş 2b/11, 30b/12

y.-duşımı 50b/11, 50b/12, 50b/13

y.-madın 12a/12

y.-mazdan 65a/03

y.-mişdur 36b/01

y.-ur 82b/06

y.-urdum 29b/12

yarıcı: Yardımcı.

y.+sı 80a/08

yarıl-: Yarılmak, kesilmek.

y.-ur 80a/12

yarın: Gelecek, ilerideki zaman. 1b/08, 17a/06, 28b/10, 40a/08, 55a/02, 66a/08

yarlağa-: krş. **yarlığa-.** 36a/05, 36b/07, 46a/03

y.-dum 16a/10, 46a/04

y.-r 15b/08

y.-rın 44b/01, 44b/04

y.-ya 11b/03

y.-yub 72a/08

yarlağan-: krş. **yarlığın-.**

y.-mışdur 27b/02

y.-ur 35b/05, 35b/07, 36a/06

y.-urlardı 43b/05

yarlığa-: Suç bağışlanmak, affetmek, mağrifet olunmak.

y.-dum 9a/10

yarlığın-: Günahı bağışlanmak, mağrifet olunmak.

y.-mışdur 70b/02

yas dut-: Çok üzülmek, yasa bürünmek, matem tutmak.

y.-alar 63b/08

yaşlıd-: Değdirmek.

y.-ub 69a/08

yaş: Göz yaşı.

y.+ın 19b/04

y.+ından 31a/03

yaşlu: Yaşlı.

y.+ların 32a/12

yat-: Yatmak.

y.-dılar 13b/11, 56a/09

y.-ırken 61a/13

y.-sa 40b/11

y.-ub 49b/03

y.-urken 2a/11

yatsu: Yatsı namazı. 11b/06, 11b/07, 21b/04

y.+nuş 17a/08

yatur-: Yatırmak. 38b/03

y.-dı 19a/01

yaturı ko-: Yatırıvermek.

y.-dı 14a/02

yavlağ: Pek, çok, gayet. 57b/02, 58b/04, 70a/13

yaz: İlkbaharla sonbahar arasındaki sıcak mevsim.

y.+uş 39a/07

yaz-: Yazmak.

y.-mağıla 60a/12

yazıl-: Yazılmak.

y.-a 70b/02

y.-miş 6b/09, 60a/05, 60a/07,
70b/06

y.-mişdur 27b/02

y.-ur 21a/11, 23a/08, 35b/03

yazu: Alın yazısı.

y.+y1 70b/05

yazuk(ğ): Günah.

y.+1la 74a/05

ye-: Yemek yemek.

y.-di 19a/11, 40b/01

y.-diler 13a/09, 59a/08, 59a/09

y.-dükden 70b/12

y.-dünüz 27a/04

y.-medi 18b/04

y.-mediler 26b/07

y.-medüm 18a/04

y.-medün 19b/01, 53b/04

y.-medünüz 27a/04

y.-mez 26b/09

y.-mezdi 18a/03

y.-mişsin 25b/12, 70b/08

y.-rdi 37a/13

y.-rsin 37b/01

y.-sünler 19a/08

y.-yüb 19b/02, 27a/04, 30a/01

yedi: Yedi. 40b/04, 41a/03, 41a/04,
41a/05, 49b/11, 57a/05, 57a/07, 67a/10,
84a/12

yedinci: Yedinci. 46a/07, 46a/10, 46a/13,
62a/11, 77b/07

yedür-: Yedirmek.

y.-di 59a/07

y.-dün 31a/11

y.-se 80b/04

yegrek: Daha iyi, daha üstün.

y.+dür 9a/03

yek(g): (Far.) Bir, tek. 40a/10, 50b/13

y.+dür 27b/01, 37a/08

yektile: ? 43b/06

yel: Rüzgar. 15a/04

yelten-: Altından kalkamayacağı bir işe
kalkışmak.

y.-ür 80a/06

yemek: Yiyecek. 12b/08, 70b/10

yeñi: Yeni. 25b/01

yer: Yer, zemin. 59a/05

y.+de 15a/11, 38a/09, 40a/12,
74a/06, 74b/10, 81b/07, 82a/01,
84b/13

y.+den 47b/12, 57b/04

y.+dür 8b/03

y.+e 29a/05, 33a/03, 33b/02

y.+i 29b/06	y.-se 41b
y.+idür 8b/03	yeter: Kafi, yeterli. 13a/04
y.+inden 29b/07, 76a/09	yetim: (Ar.) Yetim.
y.+ine 4a/02, 9a/09, 20b/06, 23a/08, 28b/12, 30a/02, 32a/11, 32a/13, 32b/01, 32b/02, 32b/04, 32b/05, 33a/02, 49b/06, 50a/06, 52b/12, 53a/13, 53b/08, 54b/01, 55a/06, 60a/10, 71b/03, 76a/09, 76a/13, 76b/04	y.+e 56b/10, 58a/01
y.+inedür 10a/08, 10a/09	y.+leri 40b/06
y.+le 22a/09, 60b/08, 60b/10	y.+lerindenem 56b/03
y.+ler 65a/01	yetiş-: Ulaşmak, varmak.
y.+lerde 44a/01, 63b/07, 66b/04, 82b/10	y.-di 18b/05, 38a/07
y.+lerden 6a/10, 79b/04	y.-diler 61b/03
y.+lerdi 29a/02	y.-dün 37b/04
y.+leri 28a/06	y.-e 23b/02, 24a/05, 59b/02, 73a/06
y.+ümle 21b/13	y.-esin 37b/13
yeryezi: krş. yeryüzü.	y.-medi 48a/04
y.+nde 36a/02	y.-meye 24a/06
yeryüzü: Yeryüzü.	y.-miş 38a/12
y.+ne 34a/01	y.-üb 18a/11, 55a/07
yet-: Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nitelikte olmak.	y.-ür 43b/06, 47b/02
y.-erse 17b/07	yetişdür-: Yetiştirmek, ulaştırmak.
y.-mez 67b/09	y.-eler 24a/13
y.-mezse 75b/08	yetmiş: Yetmiş. 3b/05, 9b, 10a/01, 21b/11, 35b/03, 37a/05, 40b/01, 44a/12, 44b/04, 63b/06, 63b/06, 76a/08
	y.+dür 40b/04
	yevmü: (Ar.) Gün, hesapların görüleceği gün. 84a/04

yeyecek: Yiyecek.

y.+leri 56a/04, 56a/13

yığıl-: Yığılmak.

y.-alar 77a/07

y.-ur 77a/06

yık-: Yıkmak.

y.-miş 21b/09

yıl: Yıl. 3a/05, 10b/11, 12a/13, 12b/07, 16b/08, 18a/02, 41a/05, 53b/08, 55b/11, 59a/10, 62b/05, 67b/07, 70b/13, 71a/12, 83a/08

y.+dır 57a/06

y.+dur 18a/04

yılan: Yılan. 48a/06, 48a/13, 75a/02

y.+la 30b/08

y.+lar 75a/06

y.+lara 75a/04, 75a/05

yılanç: krş. yılan.

y.+ları 26b/01

yıldırım: Yıldırım. 26a/03

yıldız: Yıldız.

y.+lar 36a/01

yıllık: Senelik, yıllık. 15a/09, 18b/07, 36b/02, 76a/02, 77a/05

yi-: Yemek.

y.-gil 19a/09

y.-yevüz 18a/06

y.-yüb 26b/07, 26b/09, 47b/09

yigirmi: Yirmi. 15a/09, 18a/02, 46a/07, 46a/10, 46a/13, 83a/08, 83b/01

yigit: Yiğit. 74b/06, 74b/11

y.+lerin 32b/03

yil: krş. yel. 63a/03, 76b/13

yine: Bir daha, gene, tekrar. 5a/08, 11a/04, 11a/12, 13a/01, 13a/12, 13b/12, 21a/13, 21b/05, 22a/01, 22a/07, 23a/11, 24a/03, 25a/01, 26a/02, 34a/13, 39a/13, 40b/08, 41b, 42a/10, 43b/13, 46b/12, 47a/11, 47b/13, 50a/04, 50a/12, 51a/09, 51a/11, 56a/10, 56a/12, 57a/01, 57a/02, 57a/04, 60b/09, 62a/07, 63a/11, 64a/13, 65a/06, 67a/09, 67b/05, 69b/06, 82a/04

yir: krş. yer. 77b/08

y.+den 73a/07

y.+e 6b/02, 10a/04, 12b/11, 14b/01, 20a/05, 43b/12, 44a/02, 45b/08, 55a/13, 72a/12, 72b/06, 72b/13, 73a/03

y.+here 3a/09

yiycü: Yiyici.

y.+dür 75a/07

yo-: krş. yok.

y.-dılar 75a/02

yoḥsa: Yoksa, yok ise. 19b/10

yoḥsul: Yoksul, fakir. 67b/08

y.+laruñ 10a/07, 14b/12
yohsulluq: Yoksulluk, fakirlik. 14b/10
y.+dan 16b/12
yok(g): Yok, var olmayan. 28a/02, 38a/10, 81b/10, 81b/11, 82a/02, 82a/03
y.+dur 5b/04, 22a/08, 23b/08, 36a/08, 62b/03, 67a/06, 67b/06, 74b/12
y.+ıdı 12b/08, 42b/13, 43a/04, 55b/13, 59b/04
y.+ıken 82a/05
yol: 1. Yol. 2. Uyulan ilke, sistem, usul, tarz. 31a/10
y.+da 61a/10, 63b/05, 76b/02, 76b/05
y.+dur 36b/02, 77a/05
y.+ına 47a/07, 57a/06, 60b/02
y.+ında 72a/04, 72b/01
y.+uma 58a/01
yoldaş: Arkadaş, dost. 11a/12, 25a/03, 25a/12, 25b/06
yu-: Yüz yıkamak.
y.-mağ 84b/08
y.-sa 7a/06, 7a/08
yum-: Gözü kapatmak.
y.-miş 34b/09
yumaq: Yüz yıkamak.

y.+dur 84b/11
yünus: (Ar.) Hz. Yunus peygamber (AS). 83b/08
yūsuf:(Ar.) Hz. Yusuf peygamber (AS). 31a/08, 83b/04
y.+umı 31a/08
yut-: Yutmak.
y.-duğı 29b/13
yüce: Yüksek, yüce, ali. 5b/06
yük: Ağırlık, yük. 34b/06
yüklen-: Yüklenmek, sırtına yük almak.
y.-di 38a/08
y.-miş 47b/08
yürecik: Yürecik.
y.+leri 57b/07
yürek(g): Kalp, yürek.
y.+imi 59b/07
y.+lerine 13b/11, 56b/11
yürü-: Yürümek.
y.-dük 60b/13
y.-meye 17a/03
y.-se 40b/13
yüz: Surat, çehre. 5b/04, 36a/11, 40a/01, 40b/04, 41a/03, 44a/02, 59b/10, 63b/03, 70b/13, 71a/11, 74a/07, 77a/05, 80a/04, 80a/12, 80a/12, 80a/13, 83a/01, 84b/08
y.+e 15a/01, 40b/02

y.+i 4a/10, 5b/05, 21a/09, 32a/08,
34b/07, 36b/01, 36b/02, 42b/11,
43a/10, 62b/13, 67b/03, 71b/05,
71b/12, 72a/03, 72a/07, 83a/02

y.+ile 36b/04, 36b/05, 36b/06

y.+in 6b/02, 7a/06, 10a/04,
14b/01, 18b/10, 20a/05, 33a/03,
33b/02, 55a/13, 60b/12, 72a/12,
73a/03

y.+inden 7a/07, 36b/02

y.+ine 69a/08

y.+inün 77b/01

y.+leri 30b/10, 54b/04

y.+lerin 33a/12, 59a/05, 72b/06,
72b/13, 76a/06

y.+ü 17a/07

y.+üm 31a/03

y.+ün 43b/12, 60a/01

y.+üne 18b/10

y.+üni 16b/13

y.+ünün 22a/04

yüzül-: Yüzülmek, hayvanların derisinin
yüzülmesi.

y.-ür 77b/01

-Z-

za'fi: (Ar.) Zayıflığa ait. Güçsüz,
takatsiz. 85a/09

za'if: (Ar.) Güçsüz, takatsiz, aciz.
57b/03, 58b/05, 73a/04

zāhid: (Ar.) Züht ehli, takva sahibi.
12b/05, 12b/08, 12b/11, 13a/06, 13a/08,
13a/11, 13b/02, 13b/03, 13b/12, 14a/13,
17b/13, 18b/04, 19a/02, 19a/04, 19a/07,
19a/10, 19b/07, 19b/09, 20a/04, 61b/08,
61b/10, 74b/05, 74b/06

z.+e 18b/06

z.+iñ 13b/13, 14a/05, 14a/11,
18a/06

z.+leriñdür 60b/04

z.+ün 12b/07, 13a/10, 14b/08

zāhir: (Ar.) Bir şeyin dış yüzü, gizli
olmayan, herkesçe bilinen, aşikar.
68b/12, 69a/01

zahmet: (Ar.) Eziyet, sıkıntı. 48b/06,
60b/13, 71a/01

zahmetlü: (Ar.+T.) Kolayca, sıkıntısız
olarak. 80b/02

zā' il: (Ar.) Sona eren, devamlı olmayan.
71b/06, 72a/01

zākir: (Ar.) Zikreden, zikredici. 52a/08

zāl: (Ar.) Arapça alfabesindeki zel harfi.

z.+in 79b/01

zallik: (Ar.+T.) Gölgecik.

z.+den 79b/02

zamān: (Ar.) Vakit, zaman. 69a/03

z.+da 9b/07, 43b/03

z.+dur 19a/13, 48b/12

z.+ıdı 18b/03

z.+ında 69a/02

zamāne: (Ar.) İçinde bulunan dönem, zaman. 53a/10

zāriliq: (Far.+T.) Ağlayıp sızlama. 56b/01

zarūret: (Ar.) Muhtaçlık, yoksulluk, sıkıntı. 59b/07

zātullah: (Ar.) Allah'ın zatı, öz varlığı, kendisi. 81b/13

zātü: (Ar.) Zata mensup, özel. 82a/09

zebāni: (Ar.) Cehennem'de vazife gören melek.

z.+ler 20b/08, 26b/01, 54b/05, 54b/08

z.+yeler 54a/01

zebercet: (Ar.) Sarı renkte ve cam parlaklığında, doğal demir,taş.

z.+den 30a/07

zebūr: (Ar.) Tanrı tarafından Hz. Davut'a gönderilen kutsal kitap.

z.+ı 83a/05

zekāt: (Ar.) Zekat. 46b/06, 46b/12, 47a/02, 47a/03, 47a/06, 50b/01, 53a/11, 53b/04, 53b/08, 54a/02, 54a/04, 54a/10, 54a/13, 54b/05, 55b/08, 84b/01

z.+ı 29a/13, 46b/08, 47a/03

z.+ın 46b/13

zekerıyyā: (Ar.) İsrailoğullarına gönderilen peygamberin adı. 83b/05

z.+yı 31a/04

zelil: (Ar.) Hor görülen, aşağılanan. 21a/04

zelkifl: (Ar.) İsrailoğullarına gönderilen peygamberin adı, Zülkifl peygamber. 83b/08

zemīn: (Far.) Taban, yer.

z.+ü 6a/06

zencir: (Far.) Zincir. 30b/07

z.+le 76a/08

zerre: (Ar.) Çok küçük parçacık. 43b/08

zeyd: (Ar.) Eski fetva metinlerinde erkeği temsil etmek için kullanılan isimlerdendir, özel isim. 81a/01, 81a/04

zik(i)r: (Ar.) Anma, zikir. 1b/02, 2a/06, 2a/09, 2a/11, 2a/12, 2b/01, 4b/01, 5a/05, 5a/08, 16b/05, 34a/02, 37a/01, 81b/11

z.+den 6b/12, 46b/02

z.+i 5a/07

z.+ile 70a/03

z.+in 4b/06, 28b/01

z.+inden 76a/01

zıkrūllah: (Ar.) Allah'ın anılması, zikredilmesi. 45b/10

z.+ı 33b/04

zi'lhicce: (Ar.) Ay takvimin ok ikinci ayı, kurban ayı. 67b/06, 67b/11

z.+niñ 62a/13

zinā: (Ar.) Aralarında evlilik bağı olmayan kişiler arasındaki cinsel ilişki. 21b/11

zindān: (Far.) Hücre, zindan.

z.+da 77b/10

zīnet: (Ar.) Kıymetli eşya.

z.+idür 1b/05

zinhār: (Far.) Asla. 12a/02, 13a/10, 13a/10, 62a/05, 74b/01

zīrā: (Far.) Çünkü. 2b/02, 6a/06, 12a/03, 23a/07, 37b/07, 40b/02, 47a/03, 63a/09, 65a/12, 67a/06, 68a/01, 76a/02, 79a/07

ziyāde: (Ar.) Çok, fazla. 17b/03, 17b/04, 17b/07, 47a/08, 48b/03, 48b/05, 53a/07, 53a/08, 58b/05, 70a/01

ziyādelik: (Ar.+T.) Fazlalık.

z.+dur 8b/04

ziyāfet: Misafire yedirip içirme, ikram etme.

z.+e 40b/06, 42b/04

z.+icün 41b

ziyān: (Ar.) Tehlike, zarar, kayıp. 61a/06

ziyāret: (Ar.) Ziyaret. 40b/12, 46a/01, 63b/11, 64b/10, 66a/03, 66a/03, 66a/12, 66b/01, 67b/13, 68a/01, 75b/07

z.+e 61a/09, 76a/11

z.+ine 75b/07

zū'lkarneyn: (Ar.) Kuran-ı Kerim' de adı geçen nebi mi veli mi olduğunda tereddüt edilen zat. 69a/03, 83b/10

zulmet: (Ar.) Sıkıntı. 35a/02, 62b/12

z.+i 8b/08, 35a/04

z.+idür 35a/04

zulüm: (Ar.) Eziyet, zulüm. 29a/04

zürriyyet: (Ar.) Soy, nesil.

z.+im 81b/06

KAYNAKÇA

ARAT, Reşit Rahmeti (1992): *Atebetü'l-Hakayık*, TDK Yayınları, Ankara.

Atalay, Besim (1998): *Divanü Lûgati't-Türk Tercümesi c. I-IV*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Banguoğlu, Tahsin (2000): *Türkçenin Grameri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Caferoğlu, Ahmet (2000): *Türk Dili Tarihi I-II*, Enderun Kitabevi, İstanbul.

Clausen, G. (1972): *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth Century Turkish*, Oxford.

Demir, Nurettin ve Emine Yılmaz (2003): *Türk Dili El Kitabı*, Grafiker Yayınları, Ankara

Develi, Hayati (1995): *Evliya Çelebi Seyahatnamesine Göre 17. Yüzyıl Osmanlı Türkçesinde Ses Benzeşmeleri ve Uyumlar*, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara.

Devellioğlu, Ferit (2000): *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara.

Dilçin, Cem (1991): *Mesûd bin Ahmed, Süheyl ü Nev Bahar (İnceleme-Metin-Sözlük)*, Ankara.

Eminoğlu, Emin (2008): *Şeyyad Hamza, Destan-ı Yusuf*, IQ Kultur Sanat Yayıncılık, İstanbul.

Ergin, Muharrem (1997): *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Yayınları, İstanbul.

Ergin, Muharrem (2009). *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Basım, İstanbul.

Ersoylu, Halil (1985): “Seğir-nâme”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 198, Ankara.

Gabain, A. Von (2007): *Eski Türkçenin Grameri*. (Çev: Mehmet Akalın), Türk Dil Kurumu Yay., Ankara

Gülsevin, Gürer (2009): “Eski Anadolu Türkçesi Ağızlarında Uzun Ünlüler Üzerine”, *Dil Araştırmaları*, 5: 39-56, Ankara.

Kandemir, Yaşar (1997): Subhi es-Salih, *Hadis İlimleri ve Hadis İstılahları*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yay., İstanbul.

Kandemir, Yaşar (1997): “Hadis”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, Ankara.

Karahan, Abdülkâdir (1954): *İslam-Türk Edebiyatında Kırk Hadis Toplama, Tercüme ve Şerhleri*, İstanbul Üniversitesi Yay. No. 587. İbrahim Horaz Basımevi, İstanbul.

Karahan, Abdülkadir Karahan (1991): İslâm - Türk Edebiyatında KIRK HADİS Toplama, Tercüme ve Şerhleri, Ankara.

Koçyiğit, Talat Koçyiğit (1998): *Hadis Tarihi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara.

Koçyiğit, Talat Koçyiğit (1998): *Hadis Usûlü*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara.

Komisyon (2017): Hadislerle İslam Mukaddime. Ankara: DİB

Korkmaz, Zeynep (2005): *Eski Anadolu Türkçesinde Asli Ünlü Uzunlukları*, Türk Dili Üzerine Araştırmalar, TDK Yayınları Ankara.

Özdemir, Hikmet (1996): “*Subhatü’l-Uşşak, Manzum Yüz Hâdis Çevirisi*”, İnsanlığa Hizmet Vakfı Yay. İstanbul.

Redhouse, James W. (2009): *Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye*, (hızl. Recep Toparlı vd.), Türk Dili Kurumu Yayınları, Ankara.

Sami, Şemseddin (1999): *Kâmûs-ı Türkî*, Çağrı Yayınları, İstanbul.

Tekin, Talat (1995): *Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler*, Simurg Yay., Ankara.

Timurtaş, Faruk Kadri (2005): *Eski Türkiye Türkçesi XV. Yüzyıl Gramer-Metin-Sözlük*, Akçağ Yay., Ankara.

Türkçe Sözlük (1998): 9. bs., Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Türker, Yusuf (2012): *Râgıb el-İsfahani, Müfredât, Kur’an Kavramları Sözlüğü*, Pınar Yay., İstanbul

Vural, Hanefi ve Tuncay Böler (2011): *Ses ve Şekil Bilgisi*, Kesit Yayınları, Ankara.

TIPKI BASIM

حاجی بکر

ط

عَلَى كِتَابِ الْحَقِّ وَالْحَقِّ وَالْحَقِّ وَالْحَقِّ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ
أَجْمَعِينَ وَكَتَبْتُ بِحَسْبِ عَقْلِي وَتَعَدَّدْتُ بِمِثَالِ الْيَدَيْنِ

فَاللَّهُ تَعَالَى الْمَلِكُ الْغَنِيُّ الْكَافِرُ

تَكْرِيهًا لِيَدِينِ يَأْتِيهِمْ قَوْلُكُمْ أَعْمَالٌ وَيُؤْتِيهِمْ
لِيَسْئَلُوا عَنْكُمْ أَرْوَاحَهُمْ يُجِيبُونَ عَنْكُمْ وَيُنَادِيهِمْ

أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ

أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ

أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ

أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ

أولئك

وصف

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ

أَجْمَعِينَ وَكَتَبْتُ بِحَسْبِ عَقْلِي وَتَعَدَّدْتُ بِمِثَالِ الْيَدَيْنِ

فَاللَّهُ تَعَالَى الْمَلِكُ الْغَنِيُّ الْكَافِرُ

تَكْرِيهًا لِيَدِينِ يَأْتِيهِمْ قَوْلُكُمْ أَعْمَالٌ وَيُؤْتِيهِمْ

لِيَسْئَلُوا عَنْكُمْ أَرْوَاحَهُمْ يُجِيبُونَ عَنْكُمْ وَيُنَادِيهِمْ

أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ

أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ

أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ

أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ

أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ

أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ

أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ

أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ أَلَمْ نَسْأَلِكُمْ

ف

لفظ الحق مديدي الملكة توردى الخبير كجدي
 في ليلتك زيريكه اتمنا خبيرنا زير تكفي كجدي له
 سبحان الله ولحمه بته دسه تادي نفاط الو
 قد زوياب ويوكه الله نفاك دنا الرق ليسك
 بلبه وزر وجهه **خبره** كاشده ربه اول
 سبحان الله في جوارحه زير شير لور ودي
 الحمد لله دين ادم بعير عليه السلام دراو
 وثبانه نكزي نفاط ادي بجهت له مرتدي وجهه
 امر ابادي له قلبه لوه ربح دعي نكزي نفا
 اوي بوله ادمك كوشيد ايدى تر شير لور ايدى
 لور ايرت بوه يستقر ورتنكم ادم يرتد لور لور
 ديز حق نفاطه شير ورتدي جبري بنا عليه
 السلام وكار نجه كاد يكي جونا ادي كير لور
 جليل

جليل سبحان الله ددي تر شير لور لور لور
 دوز لكته بوز لور كيكه سبحان الله دسه
 بعير نورا بن ورتدي ودي لاله الا الله ديون
 بوج بعير دن اول روت كحق نفا فوجه امراوي
 كافر في نجه ديسه دعوت اعلاه نيك بيا دعوت
 ادي اوي ادي اخرج هالك لكانه دعا فادي
 تادي اولك دعا سبور قلوب جليل نبال لا نذر
 نوجه كي دوزكي اول ردي تمام اوله قد لصلو
 بيمره وكولون حق نفاكي امرا ادي صور لور
 درك ددي ودي نوجه امرا لور لور كيكه
 كرونك ورت كادي بوج نيكه ايعن نوي ك
 اله الا الله يوب كيكه كير لور حق نفاط
 بوج بعير نوري اياه طوفانده نوز تر دي

وق

لا يريها لك اني الله بون ربه بيسه لا اله الا
 وسمه تكري ما كجهتم لا فون بون جمع ووزن
 دانه ايون فله وروحي بوع ببعيب ثورا ايون ريس
 واول الله الكون ايون ابراهيم ايوب انا ووتيه
 امريه انا السعيا ايون انا الله سب ادي تيش
 كره عاقون جال كس مدي طلب ايدر ك
 ايون لا جيل ايون كذور كمن كور ورك
 حفر ايون ايون كس ابراهيم ايون ايون
 ابراهيم ببعيب ايون انا ايون اسند ووب كوره
 ببعيب ايون ايون كور ايون الله ايون
 الله ايون ايون ايون الله ايون ايون
 جيل ايون كس لا اله الا الله والله
 البر ودي السعيا ايون الله ايون ايون
 جيل

جيل ايون الله ايون الله ايون الله ايون
 والله الحمد ودي السعيا ايون ايون ايون
 حق نقال فون ايون ايون ايون ايون
 جان ايون ايون ايون ايون ايون
 اولدي الله بون ايون ايون ايون لا اله الا الله
 والله اكبر يسه حق نقال ايون ايون
 طوفان ايون ايون ايون ايون ايون
 وروحي ايون ايون ايون ايون ايون
 قوة الا بالله العلي العظيم ديسه حضرت
 رسالت فون ايون ايون ايون ايون ايون
 اوله ببعيب ايون ايون ايون ايون ايون
 انا ايون ايون ايون ايون ايون
 ايون ايون ايون ايون ايون ايون
 ايون ايون ايون ايون ايون ايون

نفا

شَيْخِ الْمَدِينِ بِهَذَا الْكَلِمَةِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ
 يُؤْتِيهِمْ فَهِيَ بِأَجْمَعٍ لِيُخْفِرُوا بِأَسْمَاءِ
 أَوْلِيَاءِهَا شَتَّى جَانِبِ بَيْتِهِمْ أَوْ حَيْثُ جَاءُوا أَيْ
 دَيْكُ حَوْثًا فَهَذَا مَخْطَبُ كَلِمَةٍ لَا تُحْمَدُ بِالشُّكْرِ
 فَتُكَلِّمُ بَعْضَ نَوَائِبِ سُنَّةِ مُحَمَّدٍ كَمَا
 وَالْقَوْلُ بِأَنَّ بَيْتَهُمْ فِي حِطَّةٍ وَرَفِئِ الْأَذَى
 صَلَّى حَتَّى رَسَا نَأْتِيَهُمْ يُؤْتِيهِمْ كَيْدًا عَالِيَةً
 قَوْلًا مَدِينَةً لَمْ يَلْزَمْ إِلَّا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ
 كَسَيْتُ أَوْلَادِي بِكَ لَا عُدَّةَ إِلَّا لِيَسْتَأْذِنُوا
 أَوْ لَا يَأْتِيكَ تَرْكُ نَوَائِبِ مُحَمَّدٍ أَوْ
 أَعْرَضَ كَمَا أَنَّ صَلَاتِهِمْ أَجْمَعَةً أَيْلَهُمْ
 أَيْ مَعَهُمْ قَوْلًا مَدِينَةً حَتَّى تَهْتَكُوا
 أَيْ عَزَّ وَجَلَّ لَمْ يَخْفِ مِنْهُ خَيْرٌ مِنْكُمْ

تعالى

كَيْفَ تَعْرِفُ اللَّهَ أَوْ لَوْ أَنَّكَ قَوْلًا مَدِينَةً
 قَوْلًا مَدِينَةً بِكُلِّ سَيْفٍ مَدِينَةٍ أَوْ
 سَوَاءٌ لَدُنَّ قَوْلًا مَدِينَةً لَمْ يَلْزَمْ إِلَّا اللَّهُ
 رَسُولُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ نَأْتِيَهُمْ بِأَسْمَاءِ
 أَوْلِيَاءِهَا شَتَّى جَانِبِ بَيْتِهِمْ أَوْ حَيْثُ
 جَاءُوا أَيْ دَيْكُ حَوْثًا فَهَذَا مَخْطَبُ
 كَلِمَةٍ لَا تُحْمَدُ بِالشُّكْرِ فَتُكَلِّمُ
 بَعْضَ نَوَائِبِ سُنَّةِ مُحَمَّدٍ كَمَا
 وَالْقَوْلُ بِأَنَّ بَيْتَهُمْ فِي حِطَّةٍ
 وَرَفِئِ الْأَذَى صَلَّى حَتَّى رَسَا
 نَأْتِيَهُمْ يُؤْتِيهِمْ كَيْدًا عَالِيَةً
 قَوْلًا مَدِينَةً لَمْ يَلْزَمْ إِلَّا اللَّهُ
 عَزَّ وَجَلَّ كَسَيْتُ أَوْلَادِي بِكَ
 لَا عُدَّةَ إِلَّا لِيَسْتَأْذِنُوا أَوْ لَا
 يَأْتِيكَ تَرْكُ نَوَائِبِ مُحَمَّدٍ
 أَوْ أَعْرَضَ كَمَا أَنَّ صَلَاتِهِمْ
 أَجْمَعَةً أَيْلَهُمْ أَيْ مَعَهُمْ
 قَوْلًا مَدِينَةً حَتَّى تَهْتَكُوا
 أَيْ عَزَّ وَجَلَّ لَمْ يَخْفِ مِنْهُ
 خَيْرٌ مِنْكُمْ

عنه

فأ

ايدوهم عامه وثبتته في ريشته جارية ايد
 بالهم والطاي سرك الجحيم جحيم في دن دن نماز كه
 سونيد زكدي ايله اوسه ليكلكه نماز دوكلي
 حال كوك سيب نكيا وازده **الحق اذ يذوب في**
الطيب ويقومون ووحى اليه فانه **الذرية**
اسم **ويعيد الصلوة نماز** **دوكلي طاعتها اولي**
 اولي عجبون ووده نسيه زيبوري رويت اولي
 بالذبحي اذ انه اولي كوكلي كوكلي قانوي
 اجادي اذ انه كادي رسول حضر عليه السلام
 جلا ياه بولسا اولي ديونوري جيل ميل
 انبي جبر بالذبحي اذ انه اولي كوكلي
 كوكلي قانوي اجلوب عويشك بده كوكلي كوكلي
 لوزدي اسير ابراهيم رويت ايد قال
 رسول الله

رسول الله صلى الله عليه وسلم الصلوة حضانة الرب
 وحب الصلاة وسنة الانبياء واصل الايمان و
 اجابة الدعاء وقبول الاعمال ووجه الزينة ودرجة
 في البدار وسلاح على الاعتداء وكدية الشيطان
 وشفعه صبرا ولبا ملك الموت وسر حقه
 اليه يوم القيمة فاذا كان يوم القيمة كانت الصلوة
 ظانا فوفقه وناجعه في شيه ولبا على بدنه وور
 يسقى به يد يد وسراجا بيته ودين النار حجة
 لمؤمنين بين الرب وبقدر في البرايا وجعل
 على الصراط ويقطع الجنة لانه الصلوة شيع
 وتقدي ووعاد وتهيال وتحييد والصلوة
 في وقتها انضال من كل اى من كل الدنيا وما فيها
 منها سيرة نون كيمتات حق قال في ذلك خذت لعبيد

وَرَضِيَتْهُنَّ وَرَضِيَتْهُنَّ سَوَاءً لَيْدِي بِمَجِبِ لَرْدِ
سَيِّدِي أَيْلَكَ أَصْلِدِي دَعَائِي قَبُولَ وَكَبُولِ
بِيَدِي عَمَلِي قَبُولِي بِرِي دِي رِي زِي نَكْتِ كَسْبِ رَعْمِ
زِيَادَةِ لَقْدَرِي وَدِي دِي شَمَائِلِي أَوْزَرِي عَالِي وَ
سِيَالِي أَوْزَرِي وَرَدِي وَرَدِي وَرَدِي نَمَائِلِي صَالِحِي
مَلَكِي لَقْوَاتِي أَوْزَرِي نَسِيْدِي سَيِّفِي أَوْزَرِي جَالِي
أَسَائِلِي جَعْرِي وَرَدِي جَمْعِي أَوْزَرِي لَقِي هِي
قَبْرِي ظَمِي كَبُولِي حَسْبِي قِيَامَتِي قَبِيْدِي بَاسِي
أَوْسَتِي كَبُولِي أَوْزَرِي بَاسِي نَاجِي أَوْزَرِي
بَدِي أَوْزَرِي كَبُولِي أَوْزَرِي دِي رِي رِي وَ
فَرِي أَوْزَرِي وَنَحْدِي أَرْجِي سَفِي أَيْدِي قَلَمِي
سَتَرِي دِي وَصُورِي لَقْرِي دِي وَفَرِي رِي وَ
بَرِي أَوْزَرِي جَعْرِي أَوْزَرِي وَصَقْلِي وَصَرِي

وَجَمْرِي وَجَمْرِي كَبُولِي وَدِي حَقِي قَطَائِلِي
أَوْزَرِي كَبُولِي حَمْدًا جَمْدًا وَأَيْدِي وَرِي وَرِي نَمَائِلِي
وَقَبْلِي قَبْلِي دِي نَائِلِي إِجْمَدِي كَبُولِي بَرِي وَرِي
صَدَقِي سَوَالِي اللهُ وَصَدَقِي حَبِيْبِي اللهُ بِرِي عَوَالِي
أَلِي قَلَمِي سَهِي حَقِي نَقَائِلِي أَيْدِي أَيْدِي رِي شَمَائِلِي
أُولِي بِي إِجْمَدِي وَرِي لَقْمِي كَبُولِي بَرِي سَطَائِلِي
أُولِي بِي دِي كَبُولِي وَرِي وَرِي حَمْدًا كَبُولِي نَسِي
بَاسِي أَوْزَرِي أَيْدِي دِي حَقِي نَقَائِلِي بَاسِي رِي شَمَائِلِي
كَبُولِي قَبُولِي رِي بَرِي وَرِي بَرِي كَبُولِي
دِي بَرِي حَقِي بَرِي أَيْدِي رِي بَرِي حَمْدًا سَمْعِي اللهُ
بَرِي حَمْدِي دِي سَهِي حَقِي نَقَائِلِي أَيْدِي رِي شَمَائِلِي
كَبُولِي قَبُولِي رِي بَرِي وَرِي بَرِي كَبُولِي
حَمْدِي حَمْدِي دِي كَبُولِي نَقَائِلِي وَرِي بَرِي

كذبت وادب وفتت اوله بوا اوله شكه هيا اوله
 وله اوله ناه ناما زجره جاعته فلكه كيدم اوله
 اوله جيج كذا هو حق قلنا برفيعه حرم كيدم
 ناما زجره جاعته فلكه اختام اوله بوا اوله
 شهيد اوله اوله حرم اختام ناما زجره جاعته
 فلكه يتسوا اوله اوله جت الكاشفان
 اوله حرم يتسوا ناما زجره جاعته فلكه ارضه
 اوله بوا اوله حيا بنوعه انزجنته بوه
 امين من وقداش اوله جاعته ناما قلده
 نقد نقاب رده ايدم جلد ايدم جاعته
 قدر بوا بولج جاعته بولج قلنا فلكه دينا
 تشو وبتن كوكله كوكله ايدم ملكه
 جاعته حاضر اوله جاعته ايدم بولج
 كيدم

كذبت وادب وفتت اوله بوا اوله شكه هيا اوله
 وله اوله ناه ناما زجره جاعته فلكه كيدم اوله
 اوله جيج كذا هو حق قلنا برفيعه حرم كيدم
 ناما زجره جاعته فلكه اختام اوله بوا اوله
 شهيد اوله اوله حرم اختام ناما زجره جاعته
 فلكه يتسوا اوله اوله جت الكاشفان
 اوله حرم يتسوا ناما زجره جاعته فلكه ارضه
 اوله بوا اوله حيا بنوعه انزجنته بوه
 امين من وقداش اوله جاعته ناما قلده
 نقد نقاب رده ايدم جلد ايدم جاعته
 قدر بوا بولج جاعته بولج قلنا فلكه دينا
 تشو وبتن كوكله كوكله ايدم ملكه
 جاعته حاضر اوله جاعته ايدم بولج
 كيدم

الفرح في الدنيا **الحج** حين تارك من غير هرقا لث
 وتين حق قاطي من لا شك ولا شبهة كركن اليه كركنك
 طريقي فالاسير من قايحي حق قاطي دنه اومه سر
 كارك السوك ائيمه سر جاعتك فالسور **حكا**
 اولدي برنا هديني ويردي داجر نما برنا جاعتك
 قلوب عبادت ايدري عيال منذ ايدى سرك
 برينيل بك فخط اولدي زهدك نفقه سر
 يوعدي خالوي ابيدي بارهيد بك الهي
 دولدي اوغلتقك وركه نفقه كرك درلدي
 ولزيمك ابر قاتلوق اكل بعداي وركه ك
 نفقه ايدو وركه يدي زهد طر من برين
 وركه خلو ايدو عجبنا قد قالا وركه وركه
 ابر قاتلوق ايدو سرك نما وركه افا نما

١٢

لك نفا ايدو مخرم قلم ددي سبه كوكله بو كالك
 كهم جمع عالمه سر وركه نفا ايدو طلب ايدو بر
 الله نفا ايدو عبادت ايدو الله طلب ايدو بر
 ديم حالي اول با دوي نفا الله صكه طر وركه
 عبادت مشغول اولدي اختام اوغله نما وركه
 قلدې اوه كلك خالوي ابيدي بارهيد نتدك
 ايجاد لوي ايدو كرك ايدو نفقه وركه مخمدي
 زهد ابيدي اركه وركه اولدي دوك كوكه
 اوت وركه وركه بشور وركه اتمكسن يد بل اركه
 اولدي زهدك خالوي ابيدي زهد نما وركه
 اولدي كلك اوغلتقك صبر ايدو ددي زهد
 ايدو ابيدي خلو وركه عباد مشغول
 اختام اولدي نما قلوب ايدو كلك اوغلتقك

13

اوغلتقالی بغایت بولکادی خاقون شیدی اناکی
 ائنگلتور بر دیوجان بولدی بالتور بوقدی
 قاده سفده عاکدی قالدی بوجا ده الکن بر کینی
 بیا راز نلس سیدیه جقه کادی ایچیده سنه
 وار ایلر و قودی ایدی اکت سفدی زهده لایغاد
 ایدی کک سنه نون دی معرزده و ناکه دی
 فی الحالی ال کور جقدی کندی خاقون سینگ
 اوز بوسن کور دی کور دی کور اوج التون طوب
 بیزیک ایچیده وایز بتمش بالی واکسینک
 ایچیده فلور دی وار خاقون بوجا وریچک د نیک
 خیرلا قادی سخوش کینی امیش زهده ک
 قولدی ایدی ک کینی بولک کوی عطالی ایدی
 دیو سوز اوز بتمش کتور دی زهده جقه کادی

لوق

کور دی ورت بایته اوشید خاقون ایدی یا
 زهده بخونا بوش کادی اوغلتقالی خلیقه
 بولادی زهده ایدی تیده اوز بون بجه بجه
 بجم کوی کیش قولن اید لریش اکره وریچک
 نکاده صلی ای ارنکه کالاسر ویرک و زدی
 خاقونیه ایدی یاخاقون و جخله صوفی
 قیشولا اسن بتمش دیو اوغلتقالی اده بال
 اوغلتقالی کالی اوی بجه دی اذن خاقون
 او جخله صور دی ویدی اوش بجمدی اسن
 بیش دیو اوغلتقالی اودی کله وری
 یین کلر کینه طاش بلیوب یادت یل اریتم اودی
 تراهد بیه وری ک اید ویه دکن خلتتله ک
 عبادت سفقول اولدی انا زهده اوده

اوغلتقالی

برأيت والله على باب كلاب ولا ريت اؤذني رسول
 وغلام جلتف اؤذنا خالين كورس اؤجبتده جمع كوف
 يرافونوت كبريوس سارك فقلبه ففوسيه سرك
 كبريوله جلتف اؤذ دفع ايه رسول حضرت
 ايد جمع كوف بر كيه عسل ايش جمع كاهلوي
 ذوطه وذي جمع كونه وكجسه اكرم ايدك
 الكجسك اؤلو كلك اؤل كجك كبر كائده اؤابع
 اؤنح نقالا بر نفال اؤلمك الله فاكلف حضرت
 نك نؤور سرك اؤل نؤوق باليه حضرت سرك
 اؤي كجسك جمع كوف اؤسم نؤفون فرشته بال
 وارسا بيت الموره جمع اؤل اؤل ما بيت المور
 دور نؤي قات كوده دن بظلم فينده بر فتم
 بغير اؤنؤور در طوفانه كور كور المور كور
 جهام

جهام فرشته اؤله جمع اؤلوب جمع نمازيه قلوب كور
 نماح اؤله كور نؤه صكون حنق نقالا به نبال اؤك اؤل
 محمد اؤت اؤجوت اؤل اؤجول اؤل اؤم اؤع اؤل اؤل اؤل
 اؤوب كور اؤه نؤفون نؤفون نؤفون اؤت اؤت اؤت اؤت
 هر كج جمع كاهلوي اؤم اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل
 فرشته بال اؤله اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل
 محمد دن جمع نؤل اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل
 خطاب كاهلوي اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل
 خرم كاهلوي حنق اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل
 نؤل اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل
 فادام اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل
 اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل
 جهام اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل اؤل

كاستنشق اولاً هر چه اوله نمازك احسنه
 درت فلسه قيامت كوندنه بغير شعله در سده
 شويده برافتن بوسه و هر چه احسان نمازك
 صله التي ركعت نماز فلسه اوله مكن اوله
 برنده انچه ناله اوله مكن سوال اوله
 اوله ايجم حق تقالتي لك حفظ امانته اوله
 قيامت كوندنه و هر چه اوله ايجم اوله
 حساب نودايز حبه بون و هر چه اوله
 اجر نودايز حبه بون و هر چه اوله
 فلق كيدن و هر چه اوله مكن اوله
 ايجم كوت نماز فلسه اوله مكن اوله
 نماز حق بون اوله اوله مكن اوله
 حبه بون و هر چه اوله مكن اوله

انزل
 اوله نودايز الصلوة من بوم الجمعة فاسعوا الي ذكر
 الله و من السبب الي اخره
 فضله و بيان اوله و من نمازك الي اخره
 بيان اوله و حضرت رسالت كبر ازم نمازك
 صلوة كونه طوعكم تسبيحه حق تقالتي في ذكر
 انك استغفوا اوله و نمازك من سؤلكم كون
 سول بوقيدت قلبي طوعكم و نمازك ايجم
 نمازك اوله نمازك و نمازك حق تقالتي
 و نمازك اوله ايجم حق تقالتي حفظ امانته
 اوله حضرت رسالت عليه السلام ايدي هر چه
 فونطق و فونطق درت ركعت نماز فلسه حق تقالتي
 تحبب اوله نمازك و نمازك بون و نمازك
 ايجم نمازك بون نمازك حق تقالتي نمازك

قلوبهم في انهم في كرمهم بولئك كوكبا في كل يوم
اشتهوا البلب الا يكرهوا بيل معاري وادرك انت
بين قلب وانا يكي ويزدي وادرك كوردى كه فسنده
فقرنا انهم اتيهم بالافاقه بوجه يادك انت يدمهم
فوزي بولانه انكال ختام نمازده فاربع اولوب
كالحك ييه وزده ان هداك برحوت صوميس
وادرك وادرك انه نمازك سفوا اولوب كالتون
بوقوزي بوعزادك تنقري قنره ربا اجبره
اصم فونيه حق وقين ايك اوغلاخيلدي وادرك
نير يرايه بجني جكيدلر بربن ايت ويزدي
بري في شين نندره ونددي بيشق بجزيره
والتال اولدي برسيوي ده خورده في سنده
بجزيره ونددي بجهان قرينه سجادي

نمان قلبه بيسر في ايدوب جاليزا ايدون
كول كادام اوغلاخيلدي كه تكري فقال فيض البلب
نمان ارك قلده فده زياده نمان قلوب اوغلاخيلدي
يويوب زياده ووجه بلور بوايه حق بقا لك
امزاده ونددم برين سجده انددم جنته محرم
قلده ذوق اقل نمازده نمازدي سكر كوت و
يا لولا يكي يادخي زياده كه قدن كون بترسك
عادت ايوب قلبك حق بقا اول اول فوله بيلدي
كن كافر البلب سفيلين ولسنجيم وبيك قول ان لا
انسجيم وبيك دن وبيك انت وبيك بوق
في ايدوب انسجيم حق بقا لاناوب ويزه ووتيا
بالا كزنده البلب اوله وغمه كدنه وقرتاه
حكايا اولدي بيز كره وادرك دايغ دن نماندي
قلوبهم

كَمَا كَانَتْ تَجِدُكَ فِي حَيْثُ كُنْتَ وَتُحِبُّكَ بِمَا كُنْتَ
 بِتَوْفِيقِ اللَّهِ حَتَّى إِذَا وَجَدَكَ فِي حَيْثُ كُنْتَ
 مَسْفُوحًا وَأَمْرًا خَالِقًا لِنَفْسِكَ فَتَمَّامًا
 وَأَمْرًا دَمِي سَيِّئًا لِنَفْسِكَ وَتَمَّامًا
 بِحُجَّتِكَ نَمَّامًا وَتَمَّامًا لِنَفْسِكَ وَتَمَّامًا
 عِيَادًا وَتَمَّامًا لِنَفْسِكَ وَتَمَّامًا
 هَيْدِي لِنَفْسِكَ بِرُوحِهِ أَيْ كَيْفَ تَمَّامًا
 أَمَّا نَفْسِي أَلْفِي سَيِّئًا لِنَفْسِكَ وَتَمَّامًا
 مَدَامُ مَهْلِكٌ وَتَمَّامًا لِنَفْسِكَ وَتَمَّامًا
 وَأَمَّا نَفْسِي أَلْفِي سَيِّئًا لِنَفْسِكَ وَتَمَّامًا
 بِرُوحِهِ كَمَا تَمَّامًا لِنَفْسِكَ وَتَمَّامًا
 أَيْدِي أَوْضَاعًا لِنَفْسِكَ وَتَمَّامًا لِنَفْسِكَ
 أَوْ تَمَّامًا لِنَفْسِكَ وَتَمَّامًا لِنَفْسِكَ

أولون

أَوْ تَمَّامًا لِنَفْسِكَ وَتَمَّامًا لِنَفْسِكَ
 دَامًا لِنَفْسِكَ وَتَمَّامًا لِنَفْسِكَ
 حَقِيقَةً أَوْضَاعًا لِنَفْسِكَ وَتَمَّامًا
 مَعْبُودَةً لِنَفْسِكَ وَتَمَّامًا لِنَفْسِكَ
 بِرُوحِهِ أَيْ كَيْفَ تَمَّامًا لِنَفْسِكَ
 تَمَّامًا لِنَفْسِكَ وَتَمَّامًا لِنَفْسِكَ
 أَيْ كَيْفَ تَمَّامًا لِنَفْسِكَ وَتَمَّامًا
 جَلَدًا لِنَفْسِكَ وَتَمَّامًا لِنَفْسِكَ
 قَلْبًا لِنَفْسِكَ وَتَمَّامًا لِنَفْسِكَ
 سَيِّئًا لِنَفْسِكَ وَتَمَّامًا لِنَفْسِكَ
 قَوْلًا لِنَفْسِكَ وَتَمَّامًا لِنَفْسِكَ
 دَامًا لِنَفْسِكَ وَتَمَّامًا لِنَفْسِكَ
 قَوْلًا لِنَفْسِكَ وَتَمَّامًا لِنَفْسِكَ

عقوبت آقا بر کلمات تصور که در آیه مذکور است و در
 آنچه بر کلمات تصور کرده اند و غلظت و قوت در آن
 نور کشف است که در آن خلق از اسبند و
 حشمت آله ذی القدر و اولاد و وقت که
 عقوبت آقا صورت اولاد و کفر ایفای
 آنچه فتنه ایچی چلیقه اولاد که دنیا که
 و زینکه قویست که طریق او حقیق است
 چکره و در محلی ایانش اولاد تصور باله آقا
 قیامت اولاد و زینکه و در کشف عقوبت آقا اولاد
 قریب ایچی حسرتی اولاد اولاد و حقیق
 بار اولاد که تری قفا کلمه رحمت اولاد
 کسری بوزد و در محلی حسرتی ایچده
 ینده حضرت سالت آید که هر کس آنه نماز اولاد

عقوبت آقا بر کلمات تصور که در آیه مذکور است و در
 آنچه بر کلمات تصور کرده اند و غلظت و قوت در آن
 نور کشف است که در آن خلق از اسبند و
 حشمت آله ذی القدر و اولاد و وقت که
 عقوبت آقا صورت اولاد و کفر ایفای
 آنچه فتنه ایچی چلیقه اولاد که دنیا که
 و زینکه قویست که طریق او حقیق است
 چکره و در محلی ایانش اولاد تصور باله آقا
 قیامت اولاد و زینکه و در کشف عقوبت آقا اولاد
 قریب ایچی حسرتی اولاد اولاد و حقیق
 بار اولاد که تری قفا کلمه رحمت اولاد
 کسری بوزد و در محلی حسرتی ایچده
 ینده حضرت سالت آید که هر کس آنه نماز اولاد

عقوبت

كورجى انك انك اظلك فيك سكا صور
 سخي السنونور ما لكي اولسه لم دري خسه
 باندي صلي سيم صوت ستر شيطان لعنه ايد محمد
 حق رسوله كلاد در كل سكا صور و يرد ايج رحمت
 اولغا در اولكم حق تقالي دن عبات بيتيم قبول
 اعتر در واي اكله حق تاه دن هدايت بيتيمه ايانه
 شيطان بقاء الله عيون اولور الامسكه اكله
 رجب الله يولور اوج دوشش اوله اول وقت
 فرشتهم كرا و جانتا در بول ايمقا اقر ايد رجب
 در اذنه اجزا اجزا رجب ايده اوج دوشتر
 اجز رجب ايعتيدنه دوز كه طمر رسول ستر اكله
 صوت طنل اوله كه هج انك مانده مي اوليه
 في الحال عوف بيتيمه فرور ايجمه تر صوت ستر

رجب ابرو عندن صوت كوره لي ايجكه سنول وقتك
 اسر ملكي بيتيمه ادم بوم كال و عي وقت طلب
 طلب ايدون بخر بر اهدايتند نه جكل ارب
 بيوب صوت لوز دن ماعاري فرور عي وقت
 شيطان عليه القنه في فر رجب بواقع صوت بيوب
 خسه نك و شسته كلور خسه اكله بولور
 و ندر رجب صوت ستر شيطان ايدن ايت عالي
 ياد دن بوقودن دكل صور و يرد ايد اجكل در
 اول خسه رذاليد بخر بولور ايد جاجع
 كه باوغل با با با اكله اكله ايج صوت
 و رجب شيطان لعنه ايج نك فصد ايتك ديه
 كور تر ايد ادم و غلبي استغفر كور شيطان
 بايشي اوجنه جبر برده ايجي كور ستر ايدك
 كور رجب

كَرِيمًا اِيَّاهُ سِرُّكَ سِرُّكَ بَوَّكَ سِرُّكَ سِرُّكَ
 دَعْوَى جَارِحِ رَحْمَتِ اَوْلَادِي دِيَهْ بَوَّكَ اِيَّاهُ لَنْ يَاوُكْ
 اَللّهُ تَكْرَهُهَا تَهَا نَدَّكَ اَيْسَهْ حَرَمْتِ اِيَّاهُ وَبَوَّجْ
 طَوْتُ دَنْكَ بَوَّاهْ نَهْ وَرَبِّجِدْ بَوَّكَ كَيْبِي حَمَلَانِي
 اَوْلَهْ كِهْ حِيَابِ سَرْحَنِ تَهَا دَاةَ خِلَابِ كَامِ يَاوُشْتِهْ اَلْحَمْدُ
 اَوْلَهْ مَوْجِي دَقْوِكِهْ اَجْمَاكِدَهْ قِيضِي اَجْوَلِكِهْ مَقَانِي
 كَسْرَتِكِ اَوْغَلْتِدَهْ وَرَزِيذِي اَوْلَهْ وَغَدِي مَلَوِي
 اَوْلَهْ اَنْدَهْ اِحْمَدَهْ قَبْرِي اَجَلِي مَقَامَتِهْ اَنْظَلِي
 اِيَّاهُ حَوْرِي اِيَّاهُ سِرُّكَ يَاوُكْ اَللّهُ سَكَا
 سَتَا مَرْكَلِي دِيَهْ جَوْنِكِهْ بَوَّطِ اَوْلَهْ مَوْجِي كَوْرِي
 فِي لِحْمَا دِيَهْ دَاكِي تَشْوِي نِيَشِي كَوَلْتِدَهْ جِقْرِي
 جَانِ اَكَا سَتَا قَا اَوْلَهْ اَوْلَهْ خَالِدَهْ اَكِي اَعْرَ اِيَّاهُ
 اَمْرُو اَوْلَهْ خَانِهْ اَلْحَقِ اَعْلَامِ عَشْرِي اِيَّاهُ قَعْدِي اِيَّاهُ اَكَا

كِهْ كَا عَزْرِي اَنْبِيَا لْ جَاكِي كَيْبِي اَسْأَلِي لِيَهْ اَلدِيَهْ اِيَّاهُ
 حَضَرْتِي رَسُو لِيَهْ اَعْلِي السَّأَلِ اَمِ اَنْدِي عَمْرِي رَجَبِي اِيَّاهُ
 يُولِي اَوْلَهْ طَوْتُ سَهْ طَوْتِي لِيَحِي اَوْلَهْ اَكَا بَوَّكَ
 اَوْلَهْ اَكَا وَبَوَّكَ سَوَّ اَكَا اَكَا اَوْلَهْ هَسُو لِيَهْ وَفَكَرِي
 رَجَبِي اِيَّاهُ اَوْلَهْ دُو نِيَحِي كَيْبِي لَوِي سَهْ قِيضِي كَوْنِي سَكَا
 وَرِيضْتِهْ اَكَا بَوَّكَ بَوَّكَ كَلَوْرِي اَوْلَهْ كِهْ بَسْطَارِطِ اَوْلَهْ
 سَكَا يَاوُكْ اَللّهُ اَسْبُو اَوْلَهْ وَفَرَقِي قَلْبِي سَوَّ قِيضِي
 وَبَوَّجِي كَوْرِي سِرُّكَ دِيَهْ جَارِحِي نَهْ كَوْنِي سَكَا اَوْلَهْ
 كِيْشِي اَعْمِي نِيَشِي كَوْرِي تَقَالِي نَدَّكَ مِلْرَتِكِ اَيْسَهْ حَرَمْتِ
 اِيَّاهُ اَوْلَهْ دِيَهْ مَشِي سِرُّكَ دِيَهْ جَارِحِي اَوْلَهْ رِيضْتِهْ سَا جَوْرِي
 سَا جَوْرِي كَا قَبْرِي وَرِيضْتِهْ قَبْرِي نِيَحِي كَوْرِي كَوْنِي سَكَا
 صَوْرِي نَوْ كِيْشِي كَاوُكْ بَوَّكَ اَوْلَهْ اَوْلَهْ وَفَرَقِي دِيَهْ
 كَوْرِي اَوْلَهْ سَعْدِي اِيَّاهُ اِيَّاهُ لِي سَعْدِي اَوْلَهْ حَوْرِي

بر فوا جمل قیامتند آن اوچاقان نقلین و فو قو لری
 جان و بی ریاحت اوله بیه حفظ رسالت انبیا
 انبیا ربیب انبیا افواج دون کیشی صراطی ابدی
 کیمی چکه نقاب زار و نه انرا کما قیامت استبسید
 ایما اوله و اچققدنه صولیع دنا ایما اوله اچق
 قیواری اجمه قیقی قیودنه و نوسک عیش جان
 قیبت کوی قاتلک دوزخ مسکلهده قلمه و وح
 خطاب کام که لا و شیشتم لری جم اجمه حرت ایلا
 مؤمنوره برق الیک آنلریسه عامه باشاریک
 نایع الیک دعوت ایدک بو کون کون قیامت
 کونیدر حشر ندامت کوی پیغاب استبداله اچق
 حشر نریزه اولور بیلوری باسندنه قیامت
 درک عرق اولوب جهنم اوی کوی کوی سب

ط

خیرید و نل کونور لری مو کایه بیک کایه کوی طویلم
 اندانه نکر و نلیر هبیت کایه کون اوچاق
 ففوقین طویلم لری خورش سعادت قالی کیشی
 اینجا اچاق ففوقین کیشی کایه دیلهال هبیت
 نظر یز فو بیلی کونور کایه کمالی اندانه اول
 کویلمک صور ناول کیشی که بولک انشاندی ایدی ایله
 با حایر سوال صور مقه کلی بولر لری عقیلم کیم
 ایله فو قونم ایچ کل انشاندانه لاله الا الله
 فحده لاشریک له و انشاندانه فحده اجمه و
 مسوله بولیشی اده خیشر اده کایه سیمه دیک
 کمالی و نلیر بوند دین و کیشی ایشی کیشی
 سیش بر بولسولک مقه کیشی کونور لری
 بولور ایما اولوش کیشی دیک اندانه اوچققدنه

الملك اعز غريب زبايل عاصيا الكريه ذوق
 محبوب الهه جلد كوندن هم رجب ايته اويج
 دون قلومي تنومك جمع الملك بوا الذي اعظم
 فتغري الهه هي جب ان ما غنك شر بيلا
 فونظكركك بوجون ذناده كحل اوج طوي
 ودهي هم ايمه حرم ايتولي كوروقالده خادون
 بيوب اجر كك الذي عد بلون بجمد يوز ووقلوق
 صوتر ليقده بنسدي شمد يلك خالده خالق
 يمز جن كك انك بيوب العيوب راحت
 اولسون نوز يد يتكيم وزالده مالوا وانشيول
 هنيبا بما اسلفتم في الايام الخالية اذنا
 فرشته بلون يده لي المير اول صاعم وقلوب
 بجد بالالم بمرنا الذي بفرشته بلون تلوها

ايته

ايداه فرشته الهه صر حايريك انك سركام الله فرشته بلون
 حايرون ايداه اي سونقون كوجب ايته اويج
 دونقن اول ايداه حرم ايدون ايدون كوندن برون
 يدون خلق بيوب اجر كك سريم دون بجدون
 ايدوك باوشاه عش وجر سرب فنوقلعه فغور
 عش الشبه دعونا اير انه سرجون اجاق
 لغتار ورجب ان ما غنك شر بلون حاضر عش
 دن بين كاونك عشو كونك فونقون برون ايدون
 اولك ديل قنتار بوندا اخلاق اينده جمع
 سركام قصد ايداه فرشته بلون ايداه لي يار بقدون
 وريم اده لغام قصد ايدون ديلون حقها
 ديكه كاي فرشته بلون اولك بانها او سنده فونك
 واورن واورنك سركام غنك فونقون ففون

وخرج جروج اولوب ورسيلري وخرج انا لوليد انا
 لرنا ائجه ووب حرسه ت قالميلري قان اولورك
 اللولك بن قمارن ياد شاهن عذا ايم نخد ن اولور
 ديا اندا حير يار قولو هيبيلو معرب خست ايل
 ووز وچي كينفر ما اولور سونك كيمو خست ايل
 ير ايل ايرى نوك چك ان قو بر ادي نجيم
 چلد ايلو بر ادي ووب كوشه ميلر اندا
 حق ها حال وكي هيبيله نظر فله چلد ودي
 قالي نك هيبيله در نه بر ايل كام هيا ن
 بر خج اكي اغليه ايه كه سرتا ورا اخاف من عذا ايل
 ديه اندا نك ها ايه باجه نك اولور سونك عذا ايل
 ويه سح برسته بره در م سقي برقه ايد ن دي
 آخ ادم برقه نون ودي كوي كلن ورتن ايه اكل
 عذاب

ايم زخم بيوم عييب قولون ايدلر ودي مر ح
 بيلم كور سينه نوردان چمستان ديه چله نك
 ديه كه ادي بيا ووب وكن هيبيلو كلو قولور
 اولور يسه ادم ديه حق ها ادي ووب كلر لولور
 وقره سيد اولور ايدن والاخرين رسول رب العالمين
 كلوي نك امر برله فرشته ناس انده كه باقوتدن
 منور كلور وچور وارينه ز بختدن اولور سيلر
 قور سينري بغير ك ساغنجكده ودي فريل
 باقوتدن اولور سينر قور سناس عالمين اولور بچي
 كلوي نك امر برله رسول حضرت ميب اولور
 چقوب كلوي امر برله حق ها كان منك نك
 لر ايدن حال ايه عالمين كلور ل محمد رسول كه علي
 اولور ناده د جلوب جور وارينه صديقل و

مقاله

صِدْقًا وَشَهِيدًا وَخَادِمًا تَائِبًا وَرَبِّكَ وَشَقِيحًا
 ابْنَهُ حَرَمْتَ اَيْدِيًا وَرُوحًا وَتَلَّ عَلَى كَوْلَاكَ سِدْرًا
 اَوْ رُبَّ دِيكَامٍ يَأْتِي سِرًّا اَلْطَّلَاكُ كَالْمَدِينَةِ جَا اَلَّذِي
 لَدَتْ اَوْ رُبَّ اَلْفَلَسْطِينِ كَمَا جَهَنَّمُ لَوْ رِيحًا حَرَمْتَ
 كَمَا رِيحًا اَلَّذِي حَفَّتْ حَشْرًا هَلْدَكَ جَوْرًا يَا اَبْنَ قَبِيلِكَ
 اَلَّذِي يُوَدِّي كَمَا رِيحًا يُوَدِّي جِهَنَّمَ قَبْلَهُ خَلْقًا
 عَلَى يَدِهِ اَلَّذِي رَجَّحْتَ وَغَالًا لِي اَوْ اَنْ كَمَا جَهَنَّمُ
 اَجْمَدًا يَا اَلَّذِي وَعَقْرًا يَرْجُحُ هَيْبَتِكَ اَوْ اَلَّذِي
 كَمَا اَوْلَى وَفِيهِ وَرَشْتَانِي وَيَجْعَلُكَ وَرَوَّيَا
 وَعَاوِلُ رُوحِي قَالِيكَ جَمِيعِي يُوَدِّي اَوْ سِنِي
 وَوَسَارَ نَفْسِي بِغَيْمٍ دَيْكُ حَشْرًا كَمَا يَجْعَلُ اَيْدِيًا
 اَلَّذِي كُنْتَ صَفِيحًا لَوْ بَدِي فَذَرْتَ اَلْمَاءَ بِرَيْحِكَ
 وَرَشْتَانِي كَمَا سَجَدَ اَيْدِيًا اَوْلَى لَوْ كَمَا كُوْنُ

واعلم

اَلَّذِي هَابِيًا يَلْمِزُ اَلْاَنْفُسِي دِي اَلَّذِي اَبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 اَيْدِيًا كَمَا اَلرَّبُّ يَرْسَلُكَ خَلِيْلًا دَا اَلَّذِي وَتَقْبِي دِي رُوحِكَ
 اَوْ رِيحِي هَيْجُ هَيْجُ مَسَدًا مَعْرًا اَلْمَقْرَبُ اَيْدِيًا يَوْمًا
 كَمَا لَوْ اَجْمَلُ كَمَا لَوْ اَبْرَاهِيمَ وَرَجَّحُ دِي اَلْاَنْفُسِي
 لَيْسُو دِي اَلَّذِي اَبْرَاهِيمَ يَجْعَلُ اَيْدِيًا بِرَبِّكَ سَلَامًا
 اَلَّذِي اَللَّهُ كُنِيَ اَلَّذِي اَبْرَاهِيمَ كَا اَلَّذِي يَرْسَلُكَ مَخْرَجًا
 جَا كَمَا يَرْسَلُكَ اَلَّذِي اَبْرَاهِيمَ كَمَا كُوْنُ كَمَا عَيْنِي
 لَيْسُو دِي اَوْ جَدَدًا مَعْرًا يَوْمًا يَوْمًا اَلْاَنْفُسِي
 دِي اَلَّذِي اَبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ اَيْدِيًا اَلرَّبُّ يَرْسَلُكَ
 كَمَا كُوْنُ دِي اَلَّذِي اَبْرَاهِيمَ اَلَّذِي دِي اَلرَّبُّ اَيْدِيًا
 سَلَامًا دِي اَلَّذِي اَبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ اَيْدِيًا اَلرَّبُّ يَرْسَلُكَ
 اَيْدِيًا مَعْرًا مَعْرًا جَا اَلَّذِي اَبْرَاهِيمَ كَمَا كُوْنُ كَمَا
 كُوْنُ اَلَّذِي اَبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ اَيْدِيًا اَلرَّبُّ يَرْسَلُكَ

مدي محسن اهليلج شفيق محمد المصطفى صلى الله عليه
 عليه وسلم حضورنا ليلك فائمه كالمون اياه رايستك
 يا شفيق الذي يهب وجهه هيبته فاقه في حان
 اوله محسنين باو باره اوله من انت ادي يوق
 شفاهت ايلك يا محمد دبو جعفر شيرس دوت باينه
 اوله ايد من كدي يرب تاري فال لانه ديكلونيم
 اوله بر جردن دبع ايسولان ديك حضور برسا لست
 يوزي رسته دوت سجده اياه اياه الهدي بجهه
 وعده ايدونك ايدك كنا هكلا ائمه شفاهت
 فله الهدي ائمتك بين ريد جهه فوبرسك
 نبع صديق ابا كرم فو بعال اناك برام اوله
 يا شادون بين فو برسك غير ابر ختلاف فو اناك
 بين اكر خزان اهلهي فو برسك عثمان ابر عقال

يعبر عليه السلام ايد الهدي تكاحا وريد سيدا
 وصهرا ونسبا من الصالحين اوله دخل الخمره كما
 اوله سنك فورا فادنا خارج كوزم يا شيدان يوم
 اذ جوردن بونوكه كونا او علم ذكر يا خدي سلم
 الالف شفاهت اياه فادنا عيبك يا عيب عليه
 السلام اياه كيه لا يرب تكا ادر ايدك روم او
 جيلك في الدنيا والاخرة ووق المفق بين دوق
 هكاه كرسندون صاحب دوسم ابرص كوزي اوله
 اذ جردن فو ريدك ودرج كودان ما اياه كيه ايدك
 بونوكه كيه ابرج ديكلم الالف شفاهت اياه
 محسن اها جمع اوله ادم و ابراهيم وعيسا
 كالمون شفاهت سته بين من من انا بونوكه
 بين محسن فو ريدونك انا صكاه ايبك اوله

سزيب

في ذلك يومه اني اتمك بهم ذريرك فيقول يربك
 علي ايها الطالب فيقول انك يربك اني اتمك
 كنار يربك يربك حيا وحي وحي
 فيقول انك يربك اني اتمك عا ليلك فيقول يربك
 حيا وحي وحي فيقول انك يربك حيا وحي وحي
 ذرير خطاب كما له يا محمد لا شك في اذ رحمت
 خلو رحمت حال لم يحجب عنك وشفقتك
 بل نعم شفقتك فلما اذ به اذ ان حضرت رسالتك
 انبأ اليه ورساله عا ليلك شهيدك عا ليلك
 شفقتك قالوا وحي حيا وحي حيا وحي حيا
 شفقتك اني كما رسول الله اية يا محمد
 شفقتك اني كما رسول الله اية يا محمد
 شفقتك اني كما رسول الله اية يا محمد
 شفقتك اني كما رسول الله اية يا محمد

وقد

حرم مصر رحمة الله عليه صور درو با شج زوم
 کبارک طوبی و خراج که عبد الوه الله اقا بی
 فینده بقولان محجرب ویزد بکه حجه عین
 اویج بولت اوله خزینه سلاک دهی از کون
 توری قنولان دردی حکایت اولدی بیامان
 ابو عبد الملك لک بکن برعوبت از درج ماده
 دردی بو نشان آدی خیال پشیدی بی
 جوال خیال درت بال قسبه بو کالده بیامان
 بک کالینه کادی صدی کله و نه غریب زده
 بوق صدی آده بزنگا سکه عطا ایشون
 دردی آده خیال بیامان اوکله قورق ایوی
 باد و نین تخوش بر حله بو نشان بک پیش
 بوکیم بره فونین اولدی صباح اولجی بیانه

ایدی نجو سالانه و شوری سر رمضان اینده
 حرم الی سزده دی اول آیده اولجی بی اولدی
 برتاج و سینه مهره صور دی که سن فاند حجون
 د کلب انور تیبیه لده پشیدله دی اول
 دهی جراب ویزد بکه اولدی و قورق بر او ایز
 استندم که با فرشته لبر اولدی فله بی حجون
 ال سند حجون ایمان عرض ایدک زین که رمضان
 اینده حرمنا شندر بر دی کال ایمان عرض ایدک
 ددی حق قاطی نکه بو مقامه کفر دی اولدی کل
 ای مو یل فرخه شال بر حجون بر کله رمضان ایله حرم
 ایله کجونا ایمان اولدی سینه اهل اسلام دن
 اول سن اولق اولق حرم ایله سن بجم احسانه
 عطا که چشم سینه و صفین الله بزم الحجون

لمولود دك و دتخي اوج و الخال اندك
 عرشك البته ورا ايد كه بالهي اولدي دولتن
 كشي بر عالج كاه صحت ائدي دري الخال
 البته لا توري كورون فرينتهار صحت ايد
 اندان قيم كور كيه تاري هانك صحت اوز
 اولسولا دور كرندي بار سندن فخر قوب
 كاهم ديه تاري ها ايد باشه رمضان اله
 به صحت سندن اولكله و ورا ايدك بصدتم
 سكا دني و فخر دي ه فقهه هجره منك اولان
 ديه اولدي ايد اله بن اندان بوز ايدك
 حضرت رسالت ايدوب اله كوي يانتر شهر
 بهر عالج كلنك اولعالم اولكوي اهل
 كاخيت ايمسكوز فزيون حق هانك دن بوندي

دي

لآخره و نهي ايد كه من شخ خلف العلماء خطون
 و كس عيده سعاد يدي اوسمع ميند كاتين او
 كاه بعه لغتبار و حيت له الخنة مثال هذا
 زيب و نهي ايد كه عالمه ائدي كاتين و نهي
 اسراياندي ايد كيه اعاليم اله الت جال عتد
 الله بعد الانبياء صدق رسول الله و صدق
 صيب الله بينه حضرت بيك ائدي كيه بر عالج
 بر كينك اونه كاه صبا فني جوع و باخو
 سا قال و له و باخو اوج اولسه و باخو د
 اولسندك صدق تمامه كايون طيور بعه كوي
 نيكه اولعالمه ائدي باصاعتن يانتر كوي
 كاه صبا خلق فائنه و لرسم كوي صحتن و كاه صبا
 بالاولعالمه قافون كيه كور كاه اولكوي

الا

انذرت اني قد رزيت اني كبري اني لم يزل يجهل اني
 بالملك او شئت به خاله فريد انتم جبري اني لم يزل يجهل اني
 فنادوك دريش كادي بوابي تقودني بدم يا
 فريد انتم جبري اني بجماله بجماله كور وورم يوعدي
 بجماله اني كبري فنادوك دريش كادي بدم
 اندي يارسول الله تكاير اني لتورم انك شور
 فريد اني كبري فنادوك دريش كادي بدم
 كور وورم واني لم يزل يجهل اني لم يزل يجهل اني
 بجماله اني كبري فنادوك دريش كادي بدم
 او فريد انتم جبري اني بجماله بجماله كور وورم يوعدي
 فريد ووقاه اني بدم يارسول الله فريد
 فريد اني كبري فنادوك دريش كادي بدم
 حضرت رسالت بكم غلامه وحقه انتم فريد انتم فريد انتم

فريد وورم واني لم يزل يجهل اني لم يزل يجهل اني
 بجماله اني كبري فنادوك دريش كادي بدم
 او فريد انتم جبري اني بجماله بجماله كور وورم يوعدي
 فريد ووقاه اني بدم يارسول الله فريد
 فريد اني كبري فنادوك دريش كادي بدم
 حضرت رسالت بكم غلامه وحقه انتم فريد انتم فريد انتم

انذرت

یورده و کوه کوه نه قدر فرشته هار و بر سه باله اعلیٰ تر دی
 بجز بوق ارب اید تر یا ارب حبیبک حیده سنه
 رحمت آید و بر کل سوسون شاد فاد و بر لردی
 او جی کوه فو شلف و قانده جبریل علیہ السلام
 کادی کو جک صور تاه نور برق اور را ایدی یا
 حید حقیقا سکا سلام قالدی که بنیادنا اوسون
 حیدما و استنیم لم اذلت ايجول اوج ای وضع الیه
 رجب و شعبان و رمضان در بر رب یونو که کرم
 قالدم سزاد انماک اینه کرم اجماله و بر اینه
 و بر ادم که املک طفرای کناه مستورا اوسه
 رجب اینه تویم اینه جمع کناه من عفو اینه ربی
 خضر کوه بخت تر رحمت نظر بکه ایشاک نظر
 اینه تر دی و حقی شعبان اینه تویم ایشاک اذ کلای

طردی و حقی بنو بیت کادی اوج کوه اعلیٰ تر قی
 بجمال منقار ذره خیل بر و من یقال منقار کسکله ذره
 سزا بره دی که یا رسول الله اورد ما لله کائنات
 عمری اوزنا ایدم عبادت اید تر دی کما اهل ذمه
 بر لغز تر دی بریم عمر تر قیده اولد عمر بر اید
 یلما کج عبادت ایده تر اذن بریک بیتور
 عبادت اقام فوت قلند و بر کجه تر بر که ایز
 اولور تر و نه حالیک بریم که بر ذره سزا ایز
 یوقد عذاب دیو اعلیٰ تر اوج کوه کجه سبک
 هج بر کادی عاقلقدنا طالب اولد یور سوز
 حفر علیہ السلام افع ایدم کجیم ایزدانه
 عبادت ایدم بر بوز لایق سوزم دی ایدم که
 ارب سینه لعلقدنا رحمت ایتیم ایدم کل ایدم
 یورده

مکرم

كما هم بيننا وانزل جميع كتابنا اهل بيوتنا نعم
 ربنا سنك خريما كورج ابيده وشعبا انا ايده هاه
 اسلمس لر مضافا ايده قويم فليس جميع انا هاه
 برفهم ربنا لو نده نيش كورجت نظر بين ايده رين باحت
 عزيم جلام حقا رن مضافا ايده قولكم ايده
 بع افر نده حجاب كورفور رن بن التوروش ويا
 يقين اولو رن بن كورج ليس دي هيج بر وقت بكا
 سجده ايوب حاجت و لكه نال حاج اوليا دي
 باحت قور جك سيد دي خا نك و رن نك سيد ايده
 خير لو رن و نك امثاله رن رن قور جك
 انا ايده ايدي انا دي انا ايده رن و رن
 و دي جميع انا هاه رن عصف ايده رن يا حجت اولو
 كورج رن بن كورج قورج اولو كورج ده ايدي
 اصحابك

اصحابك

كما هم بيننا وانزل جميع كتابنا اهل بيوتنا نعم
 ربنا سنك خريما كورج ابيده وشعبا انا ايده هاه
 اسلمس لر مضافا ايده قويم فليس جميع انا هاه
 برفهم ربنا لو نده نيش كورجت نظر بين ايده رين باحت
 عزيم جلام حقا رن مضافا ايده قولكم ايده
 بع افر نده حجاب كورفور رن بن التوروش ويا
 يقين اولو رن بن كورج ليس دي هيج بر وقت بكا
 سجده ايوب حاجت و لكه نال حاج اوليا دي
 باحت قور جك سيد دي خا نك و رن نك سيد ايده
 خير لو رن و نك امثاله رن رن قور جك
 انا ايده ايدي انا دي انا ايده رن و رن
 و دي جميع انا هاه رن عصف ايده رن يا حجت اولو
 كورج رن بن كورج قورج اولو كورج ده ايدي
 اصحابك

اصحابك

مسامح زيارت ايراني اوليك مسامح دان برنور
 عرش چم اندونج قلمگري حركت كاه ادهه
 كير يارتي اول قد و احيا ايدنه قولوروك سويليم
 ديم آندنه خطابه كيم الموك جمع كدهم بوليم دم
 دغا و عاقده دوت بوقدب نظام و زدهم مالا
 عينا و الا اذنه سمف و خطره على قلب بغير اما
 قدر كيم همه عالمه فنده رمضان آينك بكوني بدخي
 كيم همه دن اما بعض عالمه فنده رمضان ايجيه
 بهر كيم دن و كيم سنه ايقاق ايجيه دن كيم رمضان
 كيم همه بدخي كيم همه دن اول كيم احيا ايشان
 جهان قدر كيم سين احيا ايشان كيم دن اول
 نواب آنده بولور لسا خواجه اوني مثل رمضان
 ايشان كيم بدخي كيم سنه عا قال اولك قدر

يك

قدر بولوك احيا ايدك اولك بركيم در كيه حقه
 كاهم قدر بولوك بولوك لب
 آقا تقيه زوليه القدر و ما اريك ما ليا
 القدر ليا القدر بركيم حيل من اقف ستر بولوك
 اما كيم و الوق فيها يادنه بركيم من صلا
 امسال كيم و حقه مطلق الحقي بركيم بولوك كيه
 ان دن دن بولوك حركت دن دن بركيم حيل بولوك
 يك آندنه قدر و بركيم و بركيم بولوك ايدو دخي
 جبر بركيم الشاه بركيم ايدو بركيم بولوك
 بولوك اولوب ايدنه دن دن بركيم ايدو بولوك
 حركت ايدو دن دن بركيم ايدو بركيم بولوك
 اولك حركت بركيم ايدو بركيم ايدو بولوك
 احيا ايدنه ايدو دن دن بركيم ايدو بركيم بولوك

استماع

عيسى النبي يا ابي دؤب ك لود جبريل نبال عليه
 السلام بر كبري محقده النبي عمر بنه بر
 اكي سادت قلدي ددي نك الد ك بر شي
 احل يتيمه د ك في حال جبريل عليه السلام
 كادي اندي يامكي لوي محفوظ نظر ايم ادي
 بو كنه ان م سندن في اوذا ايجده بر اعلى ياد
 الزوب بو ط بوينده لا صوفيا وادرس اولد
 ددي ادي نك بو كبري صدمه اندي اولد
 سبب ا غور ندي اولد ددي انده اول كبري
 قلدي به او ذ بو صوره بر اول كبري اندي يامكي
 قور كنه كنه اومه ك لوي كوه باده قلدي
 اول كبري ندي اا اوم اذ صوره اول في اوم اولده
 انقده انور ندي كبري برقه ياد ان ايجده نا

اولوي بصدقه دفع ايدن دفع ايدن نك بو ذر كه
 حفا جانا اولوي بكي ادم نافع كره يتيمه نا بو
 ذوصيت ايدن في لدا اولد ايدن اولوي دفع
 ايدن نك ي ما ايدن و ك صدمه سبب ايجده
 او ذ ايدن او بالا د دفع ايدن حكايت
 اولد عيسى بيغم جبريل نبال اولد
 اولد نديان بو كبري ندي ان قاسده بر هفتي
 اولد بو كبري ايدنه ابر كره و ك كورب
 اولد بو كبري كون جبريل ايدن يامكي
 عجلو بو نك اول ارم كبري ندي بو كبري سادت
 قلدي ددي جبريل ايدن عيسى د خا خنام
 دلد ددي هفت اولد ندي خنانه كادي ان ايدن
 اولد اول كبري يامكي اولد اولد اولد
 عيسى

فهدى كذب اذنا جملنا بالعلم السالم ائدينا بلسي
 كوزة قوس الجهم صدق انكلام بجهك بوليك بالذم الكري
 طير زدي بر باد من وردى اخول لا اعصم من قو كلك
 كوزك صدق و بوليك بالذم دفع ايدى دينا دعه عري
 زباده اذم ارم صدق انكلامه كالحا اولك
 سا اذوب بوليك كوزك ملك عز حش كركم صدق
 بولم منع اولم حكايه اولدي بولون قاهر الاخر
 برضى الله عندها حكمت خسة اولدي سار اولدي
 حصر عي ارضي الله عنك و ارمي بوليك بدينا بولجول
 ناز اولدي ارم كل اولم بوليكه سلكه حصر عي
 اليه ناز اولدي ائدينا بوليكه اولم اولم
 بوليكه بوليك بوليكه ناز خسة بوليكه ناز
 اولدي اولم كرام بوليكه بوليكه حصر عي

قله

فهدى كذب اذنا جملنا بالعلم السالم ائدينا بلسي
 كوزة قوس الجهم صدق انكلام بجهك بوليك بالذم الكري
 طير زدي بر باد من وردى اخول لا اعصم من قو كلك
 كوزك صدق و بوليك بالذم دفع ايدى دينا دعه عري
 زباده اذم ارم صدق انكلامه كالحا اولك
 سا اذوب بوليك كوزك ملك عز حش كركم صدق
 بولم منع اولم حكايه اولدي بولون قاهر الاخر
 برضى الله عندها حكمت خسة اولدي سار اولدي
 حصر عي ارضي الله عنك و ارمي بوليك بدينا بولجول
 ناز اولدي ارم كل اولم بوليكه سلكه حصر عي
 اليه ناز اولدي ائدينا بوليكه اولم اولم
 بوليكه بوليك بوليكه ناز خسة بوليكه ناز
 اولدي اولم كرام بوليكه بوليكه حصر عي

د
 د
 د
 د

مَحْيَا لِسَاكِرِ التَّوْبَةِ دَدِي اَنْدَا لِكِنِّي اِيكِي نَاَسَا
 دَحِي حَقِّي عَلَيْنَا اَوْلِيَه قُوْبِ اَنْدَا اَيْدِيَا يَا عَلِي
 يَا قُوْبِ اَوْ يُوْرِيَه دَسْمَدَه عَلِي يَا اَوْلَانَا اَلَيْت دَدِي يَا
 اَلْوَب كَا دَمِ اَسْمِي كَرْدَمِ سُوْبِي يَا وَيْرِي اَكُوْرِي مَحِي دَمِ
 فَا طَمِي يَا اَيْدِي يَا هِمِ اَوْلِي بُوْرَا كِه صَدَقَه اَيْتَمِ يَا اَوْلِي
 يَا وَيْرِي مَحِي اَوْلَانَا وَيْرِي جُوْرَا لِكُوْرِي اِيكِي نَاَسَا
 دَحِي اَيْدِي دَدِي يَا نِيَا قُرْبَانِي يَا وَيْرِي يَا جَا يَا اَسْمِي
 فَا اَعْتَمُوْرِي لَهَا وَيَسُوْلِي اَللَّه سُوْلِي وَيْرِي يَا بُوْرِي
 اَنْدَا يَا رِيَا بِمِ اَسْمِ حَقِيْدَه بُوْرَا دَدِي دَمِ كُوْرِي
 هَا اَيْدِي اَوْلَانَا اَسْمِي يَا حَسَنَاتِ اَسْمُوْرِي
 يَا حَسَنَاتِ وَيْرِي دَحِي شَكْرِي خُرْدَه وَيْرِي
 مَحَالِ اَلدِّيْنِ يَنْفَقُوْرِي اَعْلَى لَهَجِ فِي سَبِيْحِ اَلتَّمَنِّي
 حَبِيْبِي اَبْتِ سَمِعْ سَنَا يَا اَكِي فِي كَلِمَتِي يَا اَللَّه

حَبِيْبِي يَا وَيْرِي خُرْدَه اَسْمِ حَقِيْدَه دَدِي اَيْدِي يَا رِيَا
 حَسَنَاتِ اَوْلِيَا اَبْتِ اَسْمِي يَا اَللَّه اَصْحَابِ اَصْحَابِ
 حَسَنَاتِ وَيْرِي نِيَا قُرْبَانِي يَا وَيْرِي دَدِي اَلدِّيْنِ لِي قِيْرِي
 اَللَّه قُرْبَانِي حَسَنَاتِ قِيْرِي اَصْحَابِ اَصْحَابِ اَلدِّيْنِ يَا
 اَوْلِي دَحِي خُرْدَه دَدِي اَيْدِي يَا رِيَا اَسْمِ اَسْمِ
 عِيَادِي دَحِي حَقِّي يَا رِيَا لِكُوْرِي دَحِي اَوْلِي اَوْلِي رِيَا
 صَبُوْرِي دَدِي اَسْمِ اَيْدِي اَسْمِ اَوْلِي اَصْحَابِ
 اَيْدِي يَا حَسَنَاتِ نِيَا قُرْبَانِي يَا وَيْرِي اَسْمِ اَسْمِ
 اَسْمِ يَا اَجْمَعِي حَسَنَاتِ حَبِيْبِي كَالسُّدُورِ
 سَمْرَادِي خُرْمَا صَدَقَه اَسْمِ خُرْمَانِي قِيْرِي يَا اَسْمِ
 كُوْرِي خُرْمَانِي خُرْمَانِي اَسْمِ اَسْمِ اَسْمِ اَسْمِ
 مِيَا اَوْلِي يَا رِيَا لِكُوْرِي يَا حَقِّي رِيَا سَا اَسْمِ
 اَوْلِي خُرْمَانِي قُرْبَانِي حَقِّي قِيْرِي اَسْمِ اَسْمِ

قُرْدَا

يا وشره ادم شوقه فم لم صاع اليه صد قد اشبه
 صول الى ادم طوبى انك تغرب فوننيا اليك على سوند
 انقدت دم حطرت رسالت انيديك القدره
 تطوف الحظية كما تطوف الماء التاك مفاي سي
 بوزنك فجن برهون صد قد انك تلويها انك
 شوق كما هلك انك او جند لا تكونه لبيك
 جهنم اذ برتجا عديك انه وكي صد قد سبيله
 عفو اذ برتجا عديك صول به سموت سراج اوتد
 فوز قد فخر ابي يه رسول النبي القيد العليا
 خد من الشقل عتق اولد راك شوق اليك صد
 ايد خير لوز شوق صد قد اربند لا يه حطرت رسا
 انيديك قيامت كوز نده در بولك خلق جنت قوت
 وانه حسبت اول شوق حج ايد نال در ك هيج

صدقه

بوزنك فجن برهون من زوق ورسه ووسج اشم
 تلويها فقامت كوزنه اسيد لا خال يبق بولادون
 وقت انك جلي اول ايقه وصد قد اوز رسك
 كوزن اول حتى اوز سنده حكم او لجم رحمت اول
 غيري لوقيات استكده ليجر وكي بر يان اول
 رسول خذت انيديك صد قد اسوق تطوق عصب
 الويت عافيه بوزنك فجن بر كني صد قد بر سر
 وزيم تلويها لاصفا بيد اول كماله كوزنه
 اول ورسو حتى اولديك ايد صد قد سبيله دفع
 اول حتى كلفند كحقها طارديك بوزديك
 كزيمه لايديك بوزنه فحسب بوزنك با سوز
 صوق برتجم ودم انده فني برتجم در لوطر
 ودم انده فني انده فني برتجم در لوطر

با

برفضا انما سائس و كالت حله و انما كسبوا مشهورا
 ذلك كافي اليد حوزيدرا او جسي سقول اللو در ك
 علويك عمل اميند در و در جسي سقول سخياك در
 سخاوتيد يرا اوليه يد ورت بولك بربويه
 زراع يد حخته كز ما كاري تا جسر بناك بولون
 بولك ادر سنده حك عددا انك ايچون جبريل
 كهرم ساد حاو كيه سنده ايشاه و كوز كيشوي حخته
 كوتك و كوزيد يه ايه كز كاري تا جسي سقول
 اليه سجد اولوق و كوز بنا عليه السلام ايه
 كز كز انما سجد و كز سجد او كز كز كز
 ديه عالو كز بنك قول ده بيه سرك و العاد ايك
 ضمنا فالو كز بايت قد جسا بيل ايه كز سجد
 كز كز انما سجد او كز سجد او كز كز كز

البحه

ايه سز يه لا ارك ادر كز بوجك نوايخ تا اللو در
 دهر سنده طورك و من و خام كا انا ميا و تيه على
 الناسح البيت من استطاع اليه سبيلا كز اللو
 دهي سز طورك و سنا و كوز در كز كز اولو اذنا
 سخياك ايه سز يه ايشاه و كز كز كز
 حذرا و كز كز كز كز كز كز كز كز كز
 اصبا ايشاه خضوع لغاه كوزن ذلك و باي كز
 اهلو خضوع ايشاه كز كز كز كز كز كز
 جبريل ايه جودك لغا بولك ايشاه و كز
 اللو كز ايه و لغا اللو در بولك معناي كز ايشاه
 اللو كز كز كز كز كز كز كز كز كز
 سنا ايشاه كز كز كز كز كز كز كز كز
 جبريل ايه ايه صقلك معاك و نا او كز كز

52

زكياتي رانده سوروي يا شفيل بولوك دينا كه
 كسلك اندون مكلز صقل دورن ركات زيبه و
 برفقن كلس اديك خشي كيد دورن سكالو سنده
 زيبه و كور كل سفق لري كه ركات و صدق و زودل
 هيج قيامت استيلري انور و اري دورن ركات ركات
 رسول القللك خلكي ديبه دورن كوكه اوليش
 عليكم اسم رجهم بولوك اوليده دورن مستطير اوليش
 تو به و شف حق قالي دنه اوله دنو بولوك اوليش
 جعفر تو به عيبناه و حجابنا و نده امكاه تو
 نوليب دهي ركات صدق و زودل يلك بوحالده
 اوليكايه ك دهي دنه كروي قالي دنه خطاب
 كلكه با زيبه بولوك كورن سفق بجيلوك دنه دنه
 نومت اولوك و بدم بكم بجيلو فرض ايضاح ركات

و زيبه و اوليكايه و زيبه ايده با بجيل نكس عاي
 كند و بجيل ايده كور او صفند و غن كور في
 المالحق نكاه دورن و سفق كلكه ايده كه نيدنا
 زكوة جعفره كلس سفق قورن يدك با خود
 سنك كيبه دنه قادم كور سنك كور لك ايده
 دورن اولوش اولوك سفق و با اول جلك سفق دنه
 الهب قابون كيد كور ملك ل ايده ل اي بجيل جلي
 يلحق قالي نكاه كور بولوك كور سفق زكوة و زيبه
 كور كور لك كور قادم دنه بولوك كور بولوك او
 انه مرفعا خرفتي ايده تو استنده اندوك
 سورن بولوك كلكه بولوك و سفق رانده نكايه
 كور بولوك خافي اندوك قورن اندوك غانظ شده
 زياتي

جهمي فريسيك بنع حاجي المون فدا اوسون المون
 ايه كوكو عدنا اب نكا اكل ده اندلا حق تا ده
 خطاب كاهه باهه باشي قاده رجيع حاد رجيع
 حبيبك شفا عينا ده هي سلك حرميتك جو انانو
 جميع اناهلر بن باغشارم جنتهم كوسون نلر
 حسا برعدا اسرا اندان ورسنتم لار فونار ك
 الله روعيشون كجا ويزان بولوب راحش
 اوله ترا خواجه اي مؤمنو جهن ايدك زكوة ويرك
 عدتم يوك قياست فون فون زكوة امينه اولمش
 ناله على صفنا اوله سر تكوي تا حيا نيس ارجا نيه
 كوي سر حكايت اولدهي ملكه بي نيل قوي قياق
 اوله حضرت عليك نطقه بيه وكندي سداي
 بولوب صا قوب اللع اندان حضرت علي وارث

جهمي

بن

برجهوديك طو ارجو ر حك اوله بيهودي براونك
 بغداي ورجك اوله بغداي ورجي على ادب
 كاطيه كوردي كورنه طر قوب برجهوديك بيهودي
 اوله بيهودي الوب بيجك وي وقا بويه سياهه كادي قوب
 ايدوب يا نوكريك اضلا ان يا بغيرك كوي بكونيه
 باجودك سلك سلكا ان سياهه سبلكلر ندم ارجو اولار
 ارجو قار بيج طو بيهودي كوي تا سداي ارجو بونه
 طو روكه سداي على ارجو الله وجهه اولده
 جهوديك الوب صنف و بيهودي اولكم ارجو بيهودي
 ارجو ارجو بيهوديك اند بيهودي بيه وارب
 بيهوديك قوب بيهوديك بيه ارجو بيهوديك
 دعي الوب كاطيه كوردي بيه ارجو بيهوديك
 بيهوديك بيهوديك ارجو بيهودي الوب بيجك

ك

ارجو

95

وقيل يروا لسور حيم او غلام فوده نذير اندي لا
 علي يا ايديك في سوكلي يارب يا طعم الزهر نك
 حلا في يا جوم زوك اولوسه مكره ييمانه نك
 الجوز ان اجوا نو كادم سنك قيو ك كادم هنج
 ارسه في في طيور حرك من طيور غل سنوك لولا اجون
 يقع لا يقع مال ولا بنوك الامن انك الله يقب
 سايح ددي علي فاطمه نك ايه لم ددي بزحرد
 قلند في حرد حرد نك ايه لم ددي
 مكن ك اوصاف صوف وراي اوش ايش بشرد
 الله يا لود ددي اذنا اول جوم ك اول بيمه زير
 دلي كذ في زير ك لونه طاش نكاد يكر فاطمه
 اوجم صوف وراي اوش ايش بشرد ديوه الود
 سن وراي اوش ايش بشرد ايش اولدي
 علي

علي ك ايش بشرد نك ييم طيل يا جوم زير يا ارجك
 بعدا في دهي ادي بيته فاطمه كذرد ال دك
 طرب يا جوم ك دهي بشرد اوش اجه جوم
 وقفا يسه فابونه كيشي كلد ك جازره عا ايد
 اي بيور ك سنوك لونه يا جوم ز اوش ايد
 يادرا ك اوش ايد عورت ساق ايم انك ابو لونه
 ايد ك ايد ك لونه مليه كادم اجلنده نو كادم
 هنج سايح زير باره نك ويزند يكم نقيم ايد
 ددي سنك فابونه كادم سنك ساقه فارجع طيور
 غرا ك كاري ها قيامت ك ايد اهل صوف سروي
 وقتند ك اجه طها ميا طو نيكه ددي دهي
 انك عويوه سيقه اجمده اينا ايد علي
 حنود ايد نو جوم ك دهي نو كا و يولم

بجزوه كبريه يتبعها اسبوع بعد يومين ويومين او ثلثه او اقل
 كونه لا يفرق بين ايدي سبب ارجح او اقله انهم
 قيامت كونه من قولهم انهم قائم وهم في
 صبره لا يسهل عوف انهم اجتمع كل شغل
 حور بين الكبريه خلق في دور يومين وعطائر
 احسان في ايدم كونه في كونه في كونه في كونه
 وخال من رطله كونه في كونه في كونه في كونه
 التي كونه في كونه في كونه في كونه في كونه
 ما لا يحصى من رطله ولا اذنه ولا حصر على قلب
 يسرى في كونه كونه في كونه في كونه في كونه
 د كونه في كونه في كونه في كونه في كونه
 د كونه في كونه في كونه في كونه في كونه
 حضرت اونه وانه كونه في كونه في كونه

دوي تروي تقاطر برة صبره ويره دوي فاطمه ايد
 حرا وحده بخرا ايد له في لوق بول كاد حرا لوي
 ضعيف اولدي حضرت علي ايد جلد ايد له
 الرب ذلك كونه انهم ارجح حقا كما في برة له
 برزق ويره دوي حوروك اول اسبوع ويره في حرا
 وحسين كونه في رتم ارجح غابت بول كاد في
 يكن اوصه دوي بيرة جعلي طلب ايد
 بيرة جعلي بيرة الذي بيرة فاطمه بيرة الذي
 غابت اغانه ويره بوجاله ايد حضرت ربه الله
 جيل بيرة عليه السلام ايد بيرة في كونه في كونه
 طعاهي ايه طويش ايد بيرة رسول الله حقا
 ها سكا سكا في ايد كونه في كونه في كونه
 حرا ايه حرا في كونه في كونه في كونه

بم

حبلان دحي عايطح سباب سنده سب حضيرو
 وعلوا السابو بان صفة و سيقيلح رطلح سز
 ظهور و دحي انديك كره اهدا كان كرم جزاء
 وكان سقيم مشكور على اية فاطمه بونك
 كبر بشارت استند بون بون بون بون بون بون
 بجهه وبتو اند بون بسون الله كند و اليا اوان
 او حقي طعا ابو الو حنناك حنناك بون دح
 جوناك طعام يد بون حان فونت بون بون طور
 كلاب بون بون بون بون بون بون بون بون
 او بون بون بون بون بون بون بون بون بون
 كوند اجلح على صبح اندك كند و بون بون
 و بون بون بون بون بون بون بون بون بون
 اندك اندك بون بون بون بون بون بون بون

حبه و حبه و حبه و حبه و حبه و حبه و حبه و حبه
 بون بون بون بون بون بون بون بون بون بون
 البده اول بون بون بون بون بون بون بون
 بسون الله حضيرو بون بون بون بون بون بون
 اندك بون بون بون بون بون بون بون بون
 د بون بسون الله بون بون بون بون بون بون
 اندك بون بون بون بون بون بون بون بون
 سين بون بون بون بون بون بون بون بون
 بون بون بون بون بون بون بون بون بون
 حقلو ده البون اندك بون بون بون بون بون
 الطقام على حبه مكينا و بون بون بون بون
 انما نظما بون بون الله بون بون بون بون بون
 ذلك اليوم دحي و بون بون بون بون بون بون
 حبلان

خوش دولت هم اهلش عرفت فلک که دخی کای تمام
 دنا جانان پیش کی دینا ده و کی آخرتده
 حکایت اولدی بیچارگی و بریدک بورج بلو
 اولدی هیچ ننه بیه بوغدی بورجین اوده ملک
 غصه بیه عبد العزیز او علی حضرت قانت و ابراهیم
 اییدی یا ایزد عنین بورجین اولدم انک غصه بیه
 یورکی یا ایزد ضرورت و رایع اولدی قاپوک
 کالدم کجا ایت اوله بورج غصه بند
 فوزی که تروف تها سنی قیامت غصه کردی
 ایون قله ده دخی حضرت بنیور آتیم و بریدک
 بورجین فوز تلمه اوج بیک آتیم و رایع
 مینش کله مرض آیه دیون کجا ایت قافل که حق
 تها بی دینا ده و آخرتده غصه کردی فوز ایت

ایون

ایون قله ده ک الدن اول عالم دخی بورج کون کال
 اییدی ای بادشاه عالم کله و لطفدن سر حاله
 بون بیه دینا غصه سزوندن ایون قله کجا جین تمام
 ایتد بورجین فوز کای قلی تهر بر اطل اولدی
 جیندن بر کله جیدی بیل مست ک عبد العزیز
 او علی عمر نگری تها رحمت ایدی فوز فوز ایدان
 ایون قلدی دیون باریش هم کال کدر که هر کینینک
 اولدی دوشنه خیره کال کدر که هر کینینک
 دینجه اولونه بادی اولن الله و در کیم برت
 قلدت آیه کجا شکر یون بون کون کجا ده
 ویش که مسکین کون صدقه آنکله و کندی اونی
 جوم فوز دین کون بون معکم و دخی ایت بلدی بیه
 جوم فوز بون کون اوق جان جوم بون اوق

60

اولاً سئلوا لربك في كل يوم في حجة وعي اولاً غانقوا لربك
 ثانياً سئلوا لربك في كل يوم في حجة وعي اولاً غانقوا لربك
 ثالثاً سئلوا لربك في كل يوم في حجة وعي اولاً غانقوا لربك
 رابعاً سئلوا لربك في كل يوم في حجة وعي اولاً غانقوا لربك
 خامساً سئلوا لربك في كل يوم في حجة وعي اولاً غانقوا لربك
 سادساً سئلوا لربك في كل يوم في حجة وعي اولاً غانقوا لربك
 سابعاً سئلوا لربك في كل يوم في حجة وعي اولاً غانقوا لربك
 ثامناً سئلوا لربك في كل يوم في حجة وعي اولاً غانقوا لربك
 تاسعاً سئلوا لربك في كل يوم في حجة وعي اولاً غانقوا لربك
 عاشرًا سئلوا لربك في كل يوم في حجة وعي اولاً غانقوا لربك

بالم

صلح بعداى صدقك انما فيه صدقك ناك انه حجتك مقبول
 اولاً سئلوا لربك في كل يوم في حجة وعي اولاً غانقوا لربك
 ثانياً سئلوا لربك في كل يوم في حجة وعي اولاً غانقوا لربك
 ثالثاً سئلوا لربك في كل يوم في حجة وعي اولاً غانقوا لربك
 رابعاً سئلوا لربك في كل يوم في حجة وعي اولاً غانقوا لربك
 خامساً سئلوا لربك في كل يوم في حجة وعي اولاً غانقوا لربك
 سادساً سئلوا لربك في كل يوم في حجة وعي اولاً غانقوا لربك
 سابعاً سئلوا لربك في كل يوم في حجة وعي اولاً غانقوا لربك
 ثامناً سئلوا لربك في كل يوم في حجة وعي اولاً غانقوا لربك
 تاسعاً سئلوا لربك في كل يوم في حجة وعي اولاً غانقوا لربك
 عاشرًا سئلوا لربك في كل يوم في حجة وعي اولاً غانقوا لربك

اَيْدِي رُؤْسِهِ اِحْرَامُ يَوْمٍ دَسَّ الظُّلْمَةَ لَيْتَكَ لَا
 شَرِيكَ لَكَ كَيْتَكَ اِنَّ الْحَمْدَ وَاللَّكْرَ لَكَ كَيْتَكَ
 لَا شَرِيكَ لَكَ كَيْتَكَ تَكْرِبُهَا اَيْدِي اَحْمَدُ لَمْ
 رَحِمَتْ حَيْثُ دِيْنُ مَسْئَلَةِ اِحْوَادٍ دِيْنُ تَكْرِبُهَا
 اَيْدِي اَعْرَضَتْ عَنْهُمْ وَلَوْ فَوْقَ كَوْفِكَ دِيْنًا يَنْزِلُ
 اَيْدِي وَعَالِيْنَ فَرِيْقَةٍ يَنْزِلُ اَيْدِي بَا اَشْرَقَ اِحْوَادُ
 يَالِ اَيْدِي اَوْ كَمَا كَرِهْتَ اَيْدِي حَالِيْنَ اَيْدِي
 كَمَا هُوَ الْوَجْبُ بَعْمُ قَانَمُ اَيْدِي عِيْنُ جَالِيْ
 حَقِيْقَةٌ يَالِ كَمَا هُوَ يَنْزِلُ عَفْوُ اَيْدِي اَخْرَجْتَ فَوْقَ اَيْدِي
 اَيْدِي فَلَا اَيْدِي دِيْنُ دِيْنِيْ يَيْتُ اَللّٰهُ يَنْزِلُ اَيْدِي اَنْزَلُ
 يَنْزِلُ فَوْقَ بِيْرٍ يَيْتُ اَللّٰهُ يَنْزِلُ اَيْدِي اَنْزَلُ
 وَلَوْ فَوْقَ بِيْرٍ يَيْتُ اَللّٰهُ يَنْزِلُ اَيْدِي اَنْزَلُ
 اَوْ اَنْزِلُ اَيْدِي اَللّٰهُ يَنْزِلُ اَيْدِي اَنْزَلُ

سعاد تلو

سَعَادَةُ تَلُوْكَ اَيْدِي رُؤْسِهِ اِحْرَامُ يَوْمٍ دَسَّ الظُّلْمَةَ لَيْتَكَ لَا
 شَرِيكَ لَكَ كَيْتَكَ اِنَّ الْحَمْدَ وَاللَّكْرَ لَكَ كَيْتَكَ
 لَا شَرِيكَ لَكَ كَيْتَكَ تَكْرِبُهَا اَيْدِي اَحْمَدُ لَمْ
 رَحِمَتْ حَيْثُ دِيْنُ مَسْئَلَةِ اِحْوَادٍ دِيْنُ تَكْرِبُهَا
 اَيْدِي اَعْرَضَتْ عَنْهُمْ وَلَوْ فَوْقَ كَوْفِكَ دِيْنًا يَنْزِلُ
 اَيْدِي وَعَالِيْنَ فَرِيْقَةٍ يَنْزِلُ اَيْدِي بَا اَشْرَقَ اِحْوَادُ
 يَالِ اَيْدِي اَوْ كَمَا كَرِهْتَ اَيْدِي حَالِيْنَ اَيْدِي
 كَمَا هُوَ الْوَجْبُ بَعْمُ قَانَمُ اَيْدِي عِيْنُ جَالِيْ
 حَقِيْقَةٌ يَالِ كَمَا هُوَ يَنْزِلُ عَفْوُ اَيْدِي اَخْرَجْتَ فَوْقَ اَيْدِي
 اَيْدِي فَلَا اَيْدِي دِيْنُ دِيْنِيْ يَيْتُ اَللّٰهُ يَنْزِلُ اَيْدِي اَنْزَلُ
 يَنْزِلُ فَوْقَ بِيْرٍ يَيْتُ اَللّٰهُ يَنْزِلُ اَيْدِي اَنْزَلُ
 وَلَوْ فَوْقَ بِيْرٍ يَيْتُ اَللّٰهُ يَنْزِلُ اَيْدِي اَنْزَلُ
 اَوْ اَنْزِلُ اَيْدِي اَللّٰهُ يَنْزِلُ اَيْدِي اَنْزَلُ

اولها خير اذ اقم مؤمنين كورثك حج ائمتك كورثك
 نسبه من اولي نواب دن عباد تارك افضليهم
 عمادك نور دن مؤمنانك ائمتك حاكم باشكورينه
 تا جد قيامت حق نور دن ائمتك فاقول جهنم اولاد
 حق اولاد الص ائمتك بحل ك شوق عتيدك ك حج اولادك
 فرض اولادك ائمتك اولادك اولادك اولادك اولادك
 حضرت رسالتك ائمتك قيامت كورثه حج اولادك
 فرض اولادك ائمتك قيامت عباد اولادك كورثه
 عتيد اولادك ائمتك اولادك اولادك اولادك
 اولادك حج فرض اولادك اولادك اولادك اولادك
 الا لقت ائمتك اولادك اولادك اولادك اولادك
 كسلك كائون ائمتك اولادك اولادك اولادك اولادك
 اولادك اولادك اولادك اولادك اولادك اولادك

ذك حتى تهاذنا خطاب كما لم ائتم كبريات ائمتك
 طابق و تبارك الوجب جنتك ك حج حسابت عتيدك
 دحي رسول ائمتك ائمتك ك حج جبار عتيدك
 طاعتك و فقيه در رسد ك حج كبريه و
 كورثه نقد خشتك اولادك بيت المؤمن
 در لوب ائمتك ائمتك اولادك ك حج ائمتك
 ائمتك ائمتك ائمتك ائمتك ائمتك ائمتك
 در ك تبارك ك حج ائمتك ائمتك ائمتك ائمتك
 عتيد ائمتك اولادك اولادك اولادك اولادك
 طابق كائمتك اولادك ائمتك ك حج اولادك
 شوق اولادك اولادك ائمتك ك حج ائمتك
 بيتك شوق اولادك ائمتك ك حج ائمتك
 كائمتك اولادك اولادك اولادك اولادك

اولاد

اقله في اربع دوسه عاشورا بول اول الميه اللينه
 باره كه بوسه قول قوله لنا هادي بر نعمت و تگري
 هاتك رحمته غرق اولينه رحمت وحي بول
 مشا فقه حرس كه خاله فقده انه كوره اللينه
 يازوب اوقيه كرايه هم سفاذ تالوك برت كه دحي
 اوله فدا جفان باره برين دبره فرشته كه الورد
 يا ولي الله تباري هاتيه ارا السالمة كه مكتم
 و معدن ولسونيه بونك فديت به شمس كه دبارك
 خيره كاشيد كه تكوب هات آدم به بهر حق باه
 اجمده بقداي انا جني ملك دتو ابر انوك انوره
 شيطان لعينك سز به حق هاتك دتو غروب
 صوب بديوانك اجمده تا سوز جوق
 بر چه مغرب بر چه مشرق دتو دتو او جين باره
 اقامه اوله

اقامه اوله ام تر كاهه اشدوك سيبه بوقدر رحمت
 جگدك آخر الامر رحم ايك اوله فدا اوله صلوات
 اوله ايجو نجه ايوب اتيه بر بنا ظمنا القسنا
 ولانم تقفنا ورحمتنا لملوك وواله اسيرنا الهه حق
 هات اذنيه كلو بحيل ليل الله به لا دم بشا ساسا
 كه الله هات قوم كه قول ايب لنا كه بعشدهك ددك
 كده بوز كم قن بر آدم حرم ايك اوله اوله اوله
 دست ايك تاري كاهه بشانه اوله بوقدر اسم بگرم
 هات فخر تو سزده كوز با سندا ايك جمع كاهه اوله
 بعش الله عصفوريه بوقدر قبول ايه الجول ال اع
 من قبل كورك آدم وركاهه اشدوك اوله اوله اوله
 بيل الله ك ايدم سزده دتو اكون يا حبه وكتب
 اقله هه اجمده اوله بوقدر رحمت هات دتو

فوقك ناك حقها كذا الكور عمن ايدى رحمت قلم
جاده كيد ايز خيزه كالسند كيم قيا مت قوم خاليف
خيز برسيه عه اول حقها امر اليهم جهمم كقور
عرض ايد جند نواع كوي اوه قور ايت محمد و محمد
جني ايت محمد الكور كورسي جوزي اوسنته دست قور
كوي چون كليلت عقابا بناور كي جاقور و محمد اوك
سنتا يوه يوز اريشا كجهم اوي يوه قصبه اوك
داي خطريه رسالت ابو بكر كعنه كعنا كايه علي
ياي كحصره حبه يفا ايسم قاطمه جهم جهم
ييه جهم اوردن كور جاده ايد مه ائله ابو بكر
صديق نوي القه عنه دند زمكه جاده بوليه ك
اكن ابو بكر صديق نوي القه عنه يوزي اوسنته
دوست جهموم كيا ايم صديق فوقك جهم

اوي

اوي قصبه اوي ايت قور نوي عفا اوي انا اوك
حال اوي عفا انا اولدي حبيبك جاده ايد مدك اوك
باي شاه عالم سن جاده ايله ديه عر يوزي اوسنته
دست ايد اوك رسمه للمالكه ديه بوليه جهم جهم
اوي حبه باطلدانه سجب قضا ايد نوي جهم
اوي قصبه اوي حبيبك جاده ايد اوك انا ايد
عالم سن جاده ايله كوي سون ديه ائله عفا انا يوزي
اوسنته و صب ايد اوك سنه جميعه عاصير اوك
اوقور رحمت قور بونوك ايله كونه اول حيان
اهله جهم اوي قصبه اوك عالم اوك اوك
ايبا اوك سون جاده ايد اوك اوك اوك جاده
ايله ديه ائله عالم اوك وجهه بونوك اوك اوك
ايله اوك سنه كوي سون باي شاه عالم سون

حَقْلِكُ تَوَدُّدُ زَيْدٍ كَيْفَ هُوَ نَبِيٌّ أَوْ زَوْجٌ سَنَدٌ
 بُوْرِي أَلَيْسَ صَحْفٌ دَرْدَبُ كِتَابُ الْجَنَّةِ وَنَزَعُ اللهُ
 وَرَدَّ لِحِبِ أَدَمَ أَوْ لِحَصْفِي أَلَيْسَ دَخِي سَيِّدِي حَقْلِي
 أَوْ لِحَصْفِي هُوَ أَدْرَسِيكُ أَوْ لِحَصْفِي خَلِي أَلَيْسَ
 دَرْدَبُ وَرَدَّ دَاوُدُ دَخِي قَوْرَاتُ بُوْرِي بِي
 دَخِي لِحِبِ عَيْسَى كَوْرُ دَخِي جَمَلُ رُوْحِ أَلَيْسَ
 حَقْلِي أَلَيْسَ قَرِيْبُ كَوْرُ دَخِي حَاجِبُ أَوْ لِحِبِي
 بُوْرِي أَوْ لِحِبِ الْجَنَّةِ نَمَامُ قَطْعُ أَوْلَدِي وَحَقْلِي
 دَخِي بَلْسَمِي وَرَجِبُ أُنَيْبَا حَقْلِي بُوْرِي دَرْدَبُ
 بُوْرِي صِدْقُ أَمَّا نَدْرُ بُوْرِي تَلْبِيغُ حَكْمِ أَلَيْسَ
 وَجَاهِي أَمَّا حَكْمُ رِبَاهِ عَزْرُ بُوْرِي جِيَانُدُ
 مَوْجِدُ بُوْرِي دَرْدَبُ جَمِيْعًا أُنَيْبَا أَلَيْسَ
 نَبِيٌّ أَوْ لِحِبِي بَلْدُكَ دَرْدَبُ لِحَقْلِي وَرَجِبُ

أَحَاطَهُ أَلَيْسَ جَمَالٌ أَلَيْسَ وَعَالِي أَلَيْسَ
 سَمْعُ أَوْ لِحِبِي أَلَيْسَ رُحْمٌ كَالْحَمِيْرِي رِبَاهِ جَمَلُ
 مَوْجِدُ أَوْ زَيْدٌ أَوْ لِحِبِي صِفَا نَدْرُ أَلَيْسَ سَمْعُ أَلَيْسَ
 بُوْرِي أَوْ لِحِبِي حَقْلِي وَرَجِبُ أَلَيْسَ نَظْمُ دَرْدَبُ
 كَوْرُ دَرْدَبُ مَوْجِدُ دَرْدَبُ أَلَيْسَ أَلَيْسَ
 مَوْجِدُ أَلَيْسَ قَادِمٌ دَرْدَبُ دَرْدَبُ مَرِيْبُ أَوْ لِحِبِي
 دَرْدَبُ أَوْ لِحِبِي بَدْرُ لِحِبِي وَرَجِبُ دَرْدَبُ أَلَيْسَ
 مَكْلَامٌ أَلَيْسَ مَرِيْبُ زَيْدٌ أَوْ لِحِبِي
 حَزُونٌ كَقَطْعِ مَوْجِدُ دَرْدَبُ وَرَجِبُ كَلَامُ أَلَيْسَ
 عِيَادِي حَقْلِي كَوْرُ دَرْدَبُ مَكْلَامُ وَرَجِبُ
 أَوْ لِحِبِي حَقْلِي مَقَادِمُ أَلَيْسَ
 دَخِي حَقْلِي نَبِيٌّ لِحِبِي رِبَاهِ عَزْرُ سَنَدٌ
 مَقْلُ بُوْرِي مَوْجِدُ مَكْلَامُ دَرْدَبُ أَلَيْسَ
 حَقْلِي

ابيك سيدك ال سيده نيك كلك هيب ما دي
 حساين كساك بلن باهر ان هالك الله
 قنا اياه قدر خين اياه نوح جاسوسه
 دحي يوم قيامت ورمق ناي بعث الله
 حسا بيايه كيا في ورحقك روز محشر ده
 صور روز هر كس نيك كلك فقلند با مر الله
 عمال و زنا اولوب د احوصل طه و ارميز حقد
 سكر حنت حقد و تر برين هارو الله
 بهشت اچره د حوال اند كه مو منن بال سبه
 كور جنته انهم و عيان اولور جمال الله
 سنوا ل منكرين دحي عذاب قير كجادر
 جلمع يدك اطبا قدر كير و مشرك مال الله
 نر و نبي د ابي اسك ملك صاكوه اياه دحي نصيب

كير ما ساك و اعالام ايدن و قال حبل الله
 كما اول اهم الو برين فيح اياه هون هم صا ح
 دحي كجور السكعيل اوا فيم خليل الله
 دحي بعب اياه يوسف سقيب لوط اياه كجور
 ذكر يا اياه هارون اخي موسى كايح الله
 بر و اوا سلايمان هم دحي الياس اياه ابرو
 بر عيسى السبع د ر ع دحي عيسى زورح الله
 بر ايل السبع د ائلل برع يونس نوح هم
 بر ايل اسرى دحي عيسى در سولي الله
 عترت لقمان ذوالقربان و جندة اخيل و لجر
 نوره د ر ع افضال د ر ع يعقوب و ز الله
 جمع انبيا نيك اولي ادم بيبر
 هم اخيره محمد خرد عالمه جيب الله
 ابيك

حدايه جمل عضوميد انه كرا كادك الوصه عني
 كجوب آندن ديدم استغفر الله عني
 كالد التوكلي يادم عكاي في قول التوكلي
 خاتم اتديكي سغيا هو جوب يادم
 وخرجه عن الف ورا يلهيه افعال اقوال
 او حال ما اضربك باليوب دندم لوجده الله
 محمد مصطفي نك التوكلي تبليغ احكامي
 قول اذم ديوب امننت عر بايسته
 ذيله قلبيا كواقر تصديق الادي ضعف
 سنالك حفظ اما كاده اما نك اوله يا الله

معلون الت
 ورجب
 ١١٣

راق حج عميلون خير ورتب ندي الله
 ماقول الله في ليلتي خارجة اولان الذي ضرر
 اجبرني في نام كانهم جاه فرض الله
 يظن في كل طلائه ساقعوت وقت باللك
 ذي اذست اياه نيت هم استغفال بيت الله
 اجنده ك قيام اياه فذات هم كزوع اولدي
 ذي تبليغ اول فقهه اخو سبحون الله
 وضو نك قرضي بوز يومق الدين در سكار يا هم
 ايقارب طوب بقله ك بسنه مسح ايت ديدي الله
 دحضا الله فخر خضر ك مصمضه هم استغناون
 برياه جمل ادا في يومقد باعدا الله
 تبليغ الملك واجب اولو عشا اياه اذسته
 صوب اولند وخريره يوه خاص الملك الله

حلاله

لا يبق يوم حتى بالذلة يوقد الآلهة وادع
 الله تعالى في عبه يلومك في عافيتك وادع
 بوق الخوك يوق وار تقى كسوف عبيدك
 دكاه حق تقا زكاهة ونبهه ماضى وادع
 وديع من اسلا وادع ماضى وادع قران
 عظيم كبايم اواد وغب ماضى وادع عظيم
 فهم الظلمت والجماعت مدقضى الخلود وند
 ماضى وادع هم على منصف مام اعظم وندم اقدم
 فقهوى وادع وند راجى وادع كعبه الله قيام
 اواد وند ماضى وادع جمله مؤمنه قريدا وادع
 غف ماضى وادع آمنت بالله وملا كلكه وكتبه
 ورسلة واليوم الآخر والقد خيركم وشرفه
 من الله تعالى عشت

استغفر الله يوم بارئتي ورجعت اليه
 ما كرهته في الايام والاصحاح والاصحاح
 اليه ليدركه كلف وشيخو وخطا
 وصحبه في ربيته في صانه وادع
 جهلته بقره اقدم وندم من اسلام
 ماضى وادع صوت ايد اعزيم بايقه دم وادع
 نور يلم قلبه بيقه م حضرت مصل الله تعالى
 علوم وندم سلكه جا نكاهه كغفور ديسم
 سلكه م نوره يفايت اوزر جهل كحمله صلوق
 دو كيك كابت قبول انكاهه وادع موهبه دن
 سبهي تدبسه جهله سندن فاح وادع كركم اشهد
 ان لا اله الا الله وادع ان محمد عبده ورسوله
 لا اله الا الله محمد رسول الله ومناسي عبادته

ÖZGEÇMİŞ

Tuğba ŞİRİN, 27.03.1987 tarihinde Milas'ta doğdu. Karabük Şehit Adem Yavru İlköğretim Okulundan 2001 yılında okul birincisi olarak mezun oldu. Mustafa Yazıcı Süper Lisesi'ni okul ikincisi olarak bitirdikten sonra 2005 yılında başladığı Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesinden 2009'da mezun oldu. Tezsiz Yüksek Lisansını Afyon Kocatepe Üniversitesi'nden 2010 yılında aldı. 2010 Aralık ayında Milli Eğitim Bakanlığı'na Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak atandı. 2017 Eylül ayından beri Müdür Yardımcı olarak görev yapmaktadır. Orta derecede İngilizce bilmektedir.